

[א] להמשיך השגחה שלמה אי אפ"ש, אלא עד שישבר תאנות ממון, ושבירתה הוא על ידי צדקה. פי איתא בזהר (פינחס רכד): 'רוחא נחת לשכך חמימא דלכא, וכד נחת רוחא, לכא מקבל לה בחדוה דנגווא דלינאי'. 'רוחא' זה בחינת צדקה, שהוא רוח נדיבה, על ידו מקררין חמימות תאנות ממון. וזה בחינת (תהלים ע"ו): 'יבצר רוח נגידים' שהרוח ממעט תאנות הנגידות והעשירות. 'נגווא דלינאי' זה בחינת משא ומתן באמונה, ששמת בחלקו ואינו אץ להעשיר. פי הנגינה זה המשא ומתן, כמו שפ"א (שם פ"א): 'שאו זמרה ותנו תף'. 'חדוה' זה ששמת בחלקו, וזה בחינת קטרת, שמקשר חמום הלב עם הרוח, וזה (משלי כ"ז): 'קטרת ישמח לב', וזה בחינת (דברים ל"ג): 'ישומו קטרה באפך', שעל - ידי בחינת קטרת הנ"ל נתבטל בחינת (בראשית ג): 'בזעת אפך תאכל':

וזה בחינת התגלות משיח, שאזי יתבטל חמדת הממון, כמו שפ"א (ישעיהו ב): 'ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואלילי זהבו'. וזה בחינת (איכה ד): 'רוח אפינו משיח ה...'. וכל זמן שיש עבודה זרה זאת של ממון בעולם, חרון - אף בעולם' (ב); וכפי הבטול של עבודה זרה זאת כן נתבטל החרון - אף, בבחינת 'רוח אפינו משיח ה...', ונתמשך חסד בעולם, בבחינת (תהלים י"ח): 'ועושה חסד למשיחו'. וכשיתגלה חסד הזה, יתמשך הדעת, שהיא בגין הבית, בבחינת (שם ה): 'ואני ברב חסדך אבוא ביתך', כמו שפ"א בזהר (פינחס רכ): 'וימינא דא זמין למבנא בי - מקדשא כי הדעת הוא בחינת בית, כמאמר חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות לג): 'מי שיש בו דעה, פאלו נבנה בית - המקדש' וכו':

[ב] וזה בחינות התגלות התורה של לעתיד לבוא, כמוכא בזהר (ג), שלעתיד תגלה אורייתא דעתיקא סתימאה; כי עקר קבלת התורה על - ידי השכל, שהוא משה - משיח, כמו שפ"א (משלי כא): 'עיר גברים עלה חכם'. ומי שיש לו בחינת משה - משיח, יוכל לקבל תורה, ויכול להמשיך הארת התורה ללמד שאר בני - אדם; כי התגלות התורה בא מיחודא דקדשא - בריך - הוא ושכינתה, כמו שפ"א (שם א): 'שמע בני מוסר אביך' וכו' 'אביך' דא קדשא - בריך - הוא, 'ואמך' דא פנסת - ישראל (זהר יתרו פה. פינחס ריג).; ויחודם על - ידי העלאת נפשות ישראל בבחינת מיין נוקבין, והחכם יכול לקח הנפשות ולהעלותם בבחינת מיין נוקבין, בבחינת (שם יא):

'ולקח נפשות חכם', ועל - ידי היחוד הזה נולד התורה; וכשעולה החכם עם הנפשות, בבחינת עיר גברים עלה חכם, על - ידי זה 'ויירד עז מבטחה':

[ב] וכשנחשך אצל אחד היראה והאהבה, בבחינת (ישעיהו נ): 'אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם'. 'שמים' זה בחינת אש ומים, הינו יראה ואהבה, נתלבשים בקדרות ונחשכים ונתפסים בשק, דהינו שנחשך אצלו היראה והאהבה זה מחמת שנחשך אצלו אור הצדיק, שממנו מקבלין יראה ואהבה כנ"ל:

כי לפעמים יש שנחשך אצל אחד אור הצדיק, ואינו זוכה להבין ולראות אורו הגדול; ואף שהוא אצל הצדיק, אינו יכול לטעם ולהבין ולראות אורו הגדול של הצדיק, שעל - ידו יוכל לבוא לתכלית הטוב. וכמו שמצינו גבי עפרון, שמקום מערת המכפלה, שהוא שער גן - עדן, שדרך שם עולין פל הנשמות, ואורו גדול מאד, אף - על - פי - כן אצלו היה מקום חשך ואפלה, ועל כן מכרו בשמחה רבה לאברהם, כמוכא (זהר ח"י - שרה קכ"ח). וכמו כן כשנחשך אור הצדיק, שהוא מאיר בכל העולמות, מפל שפן בעולם הזה, ואף - על - פי - כן אצלו אינו מאיר כלל, אדרבא הוא חשך אצלו וזה מחמת עכירת המעשים וכסילות השכל, שעל - ידי מעשים רעים נתחשך שכלו בכסילות, דהינו

דעות נפסדות וחכמות נכריות, כמו שפתוב (ירמיה ד): "חכמים המה להרע, ולהיטיב לא ידעו", פי על - ידי מעשיהם הרעים אינם יכולים להשתמש כלל בשכלם להיטיב, פי אם להרע, ועל - ידי כסילות השכל, על - ידי - זה אינו יכול לראות ולהבין אור הצדיק:

[ג] והתקון לזה, להכניע ולבטל כסילות השכל, הוא על - ידי בחינת מזבח, פי עקר יניקת הכסילות, דהינו הקלפות, הוא רק מבחינת מזבח (עין זהר תרומה קל"ט), הינו בחינת אכילה, פי 'שלחנו של אדם מכפר כמזבח' (ברכות נ"ה), ומשם עקר יניקתם. ועל פן אפלו אחר אכילת איש הפשר, בהכרח שיהיה לו בלבול הדעת קצת אחר האכילה, וזה מחמת שיניקת הכסילות הוא משם. אך צריך שלא לתן חיות להקלפות, פי אם כדי חיונו בצמצום ולא יותר. ואז כשהמזבח פתקונו, הינו שהאכילה בכשרות כראוי, אזי נכנעים הקלפות, הינו הפסילות, פי אינו נותן להם כח וחיות, פי אם כדי חיונו בצמצום, שזה מכרח לתן להם, פידוע, אבל אינו נותן להם שום כח וחיות יותר מכדי חיותם:

ועל פן על - ידי אכילה בכשרות נכנע הפסילות ונתרומם השכל, כמו שמצינו בגמרא (בבא קמא עב.), בבבאי דבבאי רבא מרב נחמן וכו', לצפרא אמר לה וכו', והאי דלא אמרי לך באורתא דלא אכלי בשרא דתורא וכו'. נמצא שעל - ידי שלא אכל, לא היתה דעתו צלולה, פי על - ידי האכילה נכנע הפסילות ונתגדל השכל. אבל כשאוכל כזולל וסובא, שזה בחינת פגם המזבח, אזי יונקים הקלפות, דהינו הפסילות, יותר מהראוי, ואזי מתגבר הפסילות על השכל; אבל על - ידי אכילה כראוי נכנעין כנ"ל:

וזה בחינת (זבחים נ"ג.): 'מזבח בחלקו של טורף', זה בחינת (תהלים קי"א): "טורף נתן ליראיו", בחינת אכילה בכשרות, שעל - ידי - זה מכניעין וטורפין אותן, הינו את הקלפות והפסילות. אבל על - ידי פגם המזבח, הינו פגם האכילה, על - ידי - זה נותן כח להפסילות, ונעשה מ טורף הדעת, שמתגבר על - ידי זה כנ"ל:

ליקוטי מוהר"ן סימן ל' סעיף ד'

מקולו של אדם יכולין לידע את בחינות המלכות שלו, פי יש בכל אחד ואחד בחינות מלכות. והוא נפר בקולו, פי אין שני קולות שוין, פי קול של כל אחד ואחד משנה מחברו. ועל פן יכולין להפיר את האדם בקולו, כמו שנתראה בחוש, פי כפי בחינות האדם בן הוא קולו. ועל ידי הקול, יכולין להפיר את בחינות המלכות שלו. פי יש "קול ענות גבורה, וקול ענות חלושה" (שמות ל"ב), כפי בחינת המלכות של כל אחד. ועל פן שאול שהיה רודף את דוד על שראה בו שימלך, מצינו שם במקרא כשנזדמנו יחד שאול ודוד, אמר לו שאול לדוד (שמואל א - כ"ד): "הקולך זה בני דוד". שהבין שאול בהקול, שהוא חזק בבחינות המלכות. ושאל את דוד "הקולך זה בני דוד", שתמה שאול על קולו של דוד, פי הבין שהוא קול של מלך ממש. ועל פן רצה שאול לשאת את קולו, דהינו להגביה את קולו למעלה מקולו של דוד, אבל לא היה יכול. וזהו (שם): "וישא שאול את קולו ויבך", דהינו שרצה לשאת ולהגביה קולו כנ"ל, אבל היה הקול נכפה. וזה בחינות: "ויבך", שהיה הקול נכפה, קול נמוך של בכיה. על פן אמר שאול אז אל דוד: "ידעתי כי מלך תמלך", פי ידע זה על ידי הקול כנ"ל:

ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד

[א] פי צריכין לשמר מאד את הזכרון, שלא יפל לשכחה, בחינת מיתת הלב. ועקר הזכרון הוא לזכור תמיד בעלמא דאתי, שלא יהיה בדעתו, חס ושלום, שאין עולם אלא אחד. ועל - ידי מה שמדבק מחשבתו בעלמא דאתי, על - ידי - זה נעשה יחוד ה' אלקי הנ"ל: (פי ה' אלקים הוא בחינת שם

מלא, שהוא בחינת עלמא דאחי פמובא. וכן מבאר בסבא משפטים דף צ"ח על פסוק זה. ה' אלקי, דא שרוחא דמהמנוחא, סליקו דמחשבה דעלמא דאחי):

[ב] ובחינה זו, לזכור תמיד בעולם הבא, דהינו לאדבקא מחשבתה בעלמא דאחי, הוא בכלליות ובפרטיות. בכלליות פך ראוי להיות מנהג יראי השם, תכף בבקר בהקיצו, קדם שיתחיל שום דבר, יזכור מיד בעלמא דאחי. ואחר - פך יעשה זאת בפרטיות, פי כל העולם הזה, הוא התלבשות מדרגות התחתונות של הקדשה, הינו בחינת רגלין של הקדשה, בבחינת (ישעיה ס"ו) "והארץ הדם רגלי". אף שגם מדרגות העליונות של הקדשה, יש מהם גם בן התגלות בעולם הזה. אך שאין ההתגלות מתלבש בעצם בזה העולם, פי אם הארה שמאיר בבחינת רגלין. אבל בחינת רגלין, מתגלין בעצם בזה העולם:

וכל יום יש בו מחשבה דבור ומעשה, והקדוש - ברוך - הוא מצמצם אלקותו מאין סוף עד אין תכלית. עד נקדת המרכז של עולם הגשמי שעומד עליו, ומזמין לו לכל אדם מחשבה דבור ומעשה, לפי היום ולפי האדם ולפי המקום. ומלביש לו בזאת המחשבה דבור ומעשה שמזמין לו רמזים פדי לקרבו לעבודתו. פכן צריך להעמיק מחשבתו בזה, ולהגדיל בינתו, ולהבין מהו הרמיזות בפרטיות, שמלביש בזאת המחשבה דבור ומעשה של זה היום, שהזמין לו השם יתברך. הן מלאכה או משא ומתן, וכל מה שמזמין לו השם יתברך בכל יום, צריך להעמיק ולהגדיל מחשבתו בזה, פדי להבין רמיזותיו של השם יתברך:

ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ד

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה פי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבן. ולמען תספור באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי כם וידעתם פי אני יי וכו'. הנני מביא מחר ארבה בגבולך (שמות י) (א):

[א] פי השם יתברך מחמת רחמנותו ברא את העולם, פי רצה לגלות רחמנותו, ואם לא היה בריאת העולם על מי היה מראה רחמנותו. ועל פן ברא את כל הבריאה מתחלת האצילות, עד סוף נקדת המרכז של עולם הגשמי, פדי להראות רחמנותו. וכאשר רצה השם יתברך לברא את העולם, לא היה מקום לבראו מחמת שהיה הכל אין סוף. על - פן צמצם את האור לצדדין, ועל ידי הצמצום הזה נעשה חלל הפנוי. ובתוך החלל הפנוי הזה, נתהוו כל הימים והמדות, שהם בריאת העולם (פמו שפתוב בעץ - חיים בתחלתו):

וזה החלל הפנוי, היה מכרח לבריאת העולם. פי בלתי החלל הפנוי, לא היה שום מקום לבריאת העולם פנ"ל. וזה הצמצום של החלל הפנוי, אי אפשר להבין ולהשיג, פי אם לעתיד לבוא. פי צריך לומר בו שני הפכים, יש נאין. פי החלל הפנוי הוא על - ידי הצמצום, שכביכול צמצם אלקותו משם, נאין שם אלקות כביכול, פי אם לא כן אינו פנוי, והכל אין סוף, נאין מקום לבריאת העולם פלל. אבל באמת לאמתו, בנדאי אף - על - פי - כן יש שם גם פן אלקות, פי בנדאי אין שום דבר בלעדי חיותו. ועל - פן אי אפשר להשיג פלל בחינת חלל הפנוי, עד לעתיד לבוא:

[ב] נדע, שיש שני מיני אפיקורסית. יש אפיקורסית, שפא מחכמות חיצוניות, ועליו נאמר (אבות פרך ב): 'נדע מה שפתיב לאפיקורוס'. פי האפיקורסית הזאת יש עליה תשובה, פי זאת האפיקורסית בא מחכמות חיצוניות, שהם באים ממותרות, מבחינות שבירת פלים. פי מחמת רבוי האור נשתפרו הפלים, ומשם נתהוו הקלפות פידוע. וחכמות חיצוניות באים משם, הינו משבירת פלים, ממותרות פסלת הקדשה. פמו אצל האדם, יש פמה מיני מותרות ופסלת, פגון צפרנים ושער וזעה, ושאר פסלת ומותרות, פן כל חכמה חיצונה בא ממותרות ופסלת ידועה של הקדשה, וכן פשוף בא ממותרות

וּפְסֻלַת יְדוּעַ. וְעַל כֵּן מִי שֶׁנִּפְּלָה לְאַפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת, אֵף שֶׁבְּנֵי צָרִיךְ לְבָרַח וּלְהִמָּלֵט מִשָּׁם. אֵךְ אֵף -
עַל - פִּי - כֵּן מִי שֶׁנִּפְּלָה לְשָׁם, אֶפְשָׁר לוֹ לְמַצֵּא הַצֵּלָה לְצֵאת מִשָּׁם. כִּי יוּכַל לְמַצֵּא שָׁם אֶת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ, אִם יִבְקָשֶׁהוּ וַיִּדְרָשֶׁהוּ שָׁם. כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם בָּאִים מִשְׁבִּירַת כְּלִים, יֵשׁ שָׁם כַּמָּה נִיּוּצוֹת
הַקְּדוּשָׁה, וְכַמָּה אוֹתוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנִפְּלוּ לְשָׁם כִּידוּעַ. וְעַל - כֵּן יוּכַל לְמַצֵּא שָׁם אֱלֹקוֹת וְשָׂכָל, לְיֹשֵׁב
הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל הָאֶפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת הַבָּא מִחֻכְמוֹת חֵיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בָּאִים מִמּוֹתְרוֹת מִשְׁבִּירַת כְּלִים, כִּי יֵשׁ
שָׁם חַיּוֹת אֱלֹקוֹת, הֵינּוּ שָׂכָל וְאוֹתוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנִפְּלוּ לְשָׁם. וְעַל כֵּן הָאֶפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת יֵשׁ עֲלֶיהָ
תְּשׁוּבָה, וְעֲלֶיהָ נֶאֱמַר וְדַע מַה שֶׁתֵּשִׁיב לְאַפְיִקוֹרוֹס:

אָבֵל יֵשׁ עוֹד מִיֵּן אֶפְיִקוֹרְסִית, וְהֵם הַחֻכְמוֹת שֶׁאֵינָם חֻכְמוֹת. אֲלָא מִחֻמַּת שֶׁהֵם עֲמֻקִּים וְאֵינָם מִשִּׁיגִים
אוֹתָם, וּמִחֻמַּת זֶה נִרְאִים כְּחֻכְמוֹת. כִּמוֹ לְמַשַּׁל כְּשֶׁאֶחָד אוֹמֵר סִבְרָא שְׁקֵר בְּגַמְפִּ"ת [גְּמָרָא, פְּרוּשׁ
רַש"י, תוֹסְפוֹת], וּמִחֻמַּת שֶׁאֵינָם לְמַדָּן לְיֹשֵׁב הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁבָּא עַל - יְדֵי סִבְרָא זוֹ, עַל - יְדֵי - זֶה נִדְּמָה שֶׁאֶמַר
סִבְרָא וְחֻכְמָה גְּדוּלָה, אֵף שֶׁבָּאָמַת אֵינּוּ סִבְרָא כָּלָל. כֵּן יֵשׁ כַּמָּה מְבוֹכוֹת וְקִשְׁיוֹת אֲצֵל הַמַּחֲקָרִים,
שֶׁבָּאָמַת אֵינָם שׁוֹם חֻכְמָה, וְהַקְּשִׁיּוֹת בְּטָלִים מֵעַקְרָא. אֵךְ מִחֻמַּת שֶׁאֵינָם בְּהַשְׂכֵּל אֲנוּשִׁי לְיִשְׁבָם, עַל -
יְדֵי - זֶה נִדְּמִים לְחֻכְמוֹת וְקִשְׁיוֹת. וּבָאָמַת אֵי אֶפְשָׁר לְיֹשֵׁב אֱלֹהֵי הַקְּשִׁיּוֹת, כִּי אֱלֹהֵי הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל
אֶפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת, בָּאִים מִחֻלָּל הַפְּנוּי, אֲשֶׁר שָׁם בְּתוֹךְ הַחֻלָּל הַפְּנוּי אֵינָם שָׁם אֱלֹקוֹת כְּבִיכּוֹל. וְעַל כֵּן
אֱלֹהֵי הַקְּשִׁיּוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם, מְבַחֲיֵנָת חֻלָּל הַפְּנוּי, אֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם אֶפְןִי לְמַצֵּא לָהֶם תְּשׁוּבָה, הֵינּוּ לְמַצֵּא
שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. כִּי אֱלֹהֵי מוֹצֵא שָׁם גַּם כֵּן אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אִם - כֵּן לֹא הִיָּה פְּנוּי, וְהִיָּה הַכֹּל
אֵינָם סוֹף כְּנִ"ל. וְעַל כֵּן עַל הָאֶפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת, נֶאֱמַר (מְשָׁלִי ב): "כֹּל בְּאֵיהָ לֹא יִשׁוּבוּן". כִּי אֵינָם שׁוֹם
תְּשׁוּבָה עַל הָאֶפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת, מֵאַחַר שֶׁבָּא מִחֻלָּל הַפְּנוּי, שֶׁמִּשָּׁם צִמְצָם אֱלֹקוֹתוֹ כְּבִיכּוֹל:

רַק יִשְׂרָאֵל עַל - יְדֵי אֲמוּנָה עוֹבְרִים עַל כֹּל הַחֻכְמוֹת, וְנֶאֱפְלוּ עַל הָאֶפְיִקוֹרְסִית הַזֹּאת הַבָּא מִחֻלָּל הַפְּנוּי.
כִּי הֵם מֵאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּלִי שׁוֹם חֻקִּיָּה וְחֻכְמָה, רַק בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְמַלָּא
כֹּל עֲלָמִין וְסוֹבֵב כֹּל עֲלָמִין' (ב). נִמְצָא שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל בְּתוֹךְ כֹּל הָעוֹלָמוֹת, וְסוֹבֵב כֹּל הָעוֹלָמוֹת. וְצָרִיךְ
לְהִיּוֹת הַפֶּרֶשׁ כְּבִיכּוֹל, בֵּינָם הַמְּלוּי וְהַסְּבוּב. שָׂאֵם לָאוּ, אִם - כֵּן הַכֹּל אֶחָד. אֵךְ עַל - יְדֵי בְּחִינַת הַחֻלָּל
הַפְּנוּי, שֶׁמִּשָּׁם צִמְצָם אֱלֹקוֹתוֹ כְּבִיכּוֹל, וּבְחֻכּוֹ בְּרָא אֶת כֹּל הַבְּרִיאָה. נִמְצָא שֶׁהַחֻלָּל הַפְּנוּי מְקִיף אֶת
כֹּל הָעוֹלָם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא סוֹבֵב כֹּל עֲלָמִין, מְסַבֵּב גַּם עַל הַחֻלָּל הַפְּנוּי. וְעַל כֵּן שִׁיךְ לוֹמַר מְמַלָּא
כֹּל עֲלָמִין, הֵינּוּ כֹל הַבְּרִיאָה, שֶׁנִּבְרָא בְּתוֹךְ הַחֻלָּל הַפְּנוּי. וְגַם סוֹבֵב כֹּל עֲלָמִין, הֵינּוּ שֶׁמְסַבֵּב גַּם עַל
הַחֻלָּל הַפְּנוּי. וּבְאֲמֻצָּע מִפְּסִיק הַחֻלָּל הַפְּנוּי, שֶׁכְּבִיכּוֹל צִמְצָם מִשָּׁם אֱלֹקוֹתוֹ:

וְהִנֵּה עַל - יְדֵי אֲמוּנָה, שֶׁמֵאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְמַלָּא כֹּל עֲלָמִין וְסוֹבֵב כֹּל עֲלָמִין. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא
סוֹבֵב כֹּל עֲלָמִין, אִם - כֵּן שֶׁגַּם הַחֻלָּל הַפְּנוּי בְּעֻצְמוֹ נִתְהוּהוּ מִחֻכְמוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּבְנֵי בָּאָמַת לֹאֲמַתוֹ יֵשׁ
שָׁם אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, רַק שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג זֹאת, וְלְמַצֵּא שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּנִ"ל. עַל - כֵּן הֵם עוֹבְרִים
עַל כֹּל הַחֻכְמוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת וְהָאֶפְיִקוֹרְסִית הַבָּא מִשָּׁם מִחֻלָּל הַפְּנוּי, כִּי יוֹדְעִים שֶׁבְּנֵי אֵי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא
לָהֶם תְּשׁוּבָה. כִּי אִם הִיָּה מוֹצֵא עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה, הֵינּוּ שֶׁהִיָּה מוֹצֵא בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אִם - כֵּן לֹא
הִיָּה חֻלָּל הַפְּנוּי, וְלֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לְהִתְהוּוֹת הַבְּרִיאָה. אָבֵל בָּאָמַת לֹאֲמַתוֹ, בְּנֵי אֵי עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה,
וּבְנֵי אֵי יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. אָבֵל עַל - יְדֵי חֻקִּירוֹת נִשְׁקָעִים שָׁם, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא שָׁם אֶת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ, מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻלָּל הַפְּנוּי. רַק צָרִיכִין לְהִאָּמֵן שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ סוֹבֵב גַּם עֲלֵיו, וּבְנֵי אֵי
בָּאָמַת גַּם שָׁם יֵשׁ אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ:

וְעַל - כֵּן יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עֲבָרִיִּים, עַל - שֶׁהֵם עוֹבְרִים בְּאֲמוּנָתָם עַל כֹּל הַחֻכְמוֹת. וְנֶאֱפְלוּ עַל
הַחֻכְמוֹת שֶׁאֵינָם חֻכְמוֹת, הֵינּוּ הָאֶפְיִקוֹרְסִית הַשְּׁנִיָּה הַבָּא מִחֻלָּל הַפְּנוּי כְּנִ"ל. וְעַל - כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
נִקְרָא "אֱלֹקֵי הָעֲבָרִיִּים" (שְׁמוֹת ג), מְלִשׁוֹן (יְהוֹשֻׁעַ כ"ד): "עֲבַר הַנְּהַר" (ג). 'לְשׁוֹן צְדָדִין'. הֵינּוּ
שֶׁאֱלֹקוֹתוֹ מְסַבֵּב גַּם עַל הַחֻלָּל הַפְּנוּי, הַבָּא עַל - יְדֵי הַצְּמָצוּם, שֶׁצִּמְצָם הָאוֹר לְצְדָדִין. וְעַל - כֵּן יִשְׂרָאֵל

נקראים עבריים, שעל - ידי אמונתם שמאמינים שהשם יתברך אלקי העבריים פנ"ל, הם עוברים על כל החכמות, ועל מה שאינם חכמות, הינו האפיקורסית השנית פנ"ל. ועל - פן בודאי מזה האפיקורסית השנית, בודאי צריך לזהר יותר ויותר, לברח ולהמלט משם, לבלי לעיין ולהביט בדבריהם כלל, כי, חס ושלום, בודאי ישקע שם, פי עליו נאמר: "כל באיה לא ישובו" וכו' פנ"ל:

[ג] אך דע, אם יש צדיק גדול שהוא בחינת מ'שה, הוא צריך דוקא לעיין בדברי האפיקורסית אלו. ואף שאי אפשר לישבם פנ"ל, על כל זה על - ידי עיונו שמעיין שם, הוא מעלה משם כמה נשמות שנפלו ונשקעו בתוך האפיקורסית הזאת. פי אלו המבוכות והקשיות של האפיקורסית הזאת הבא מחלל הפנוי, הם בבחינת שתיקה, מאחר שאין עליהם שכל ואותיות לישבם פנ"ל. כי הבריאה היתה על - ידי הדבור, כמו שכתוב (תהלים ל"ג): "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". ובהדבור יש חכמה, פי כלל הדבור הוא רק חמשת מוצאות הפה, ועל ידם נהוו כל הדברים של כל הבריאה, וכמו שכתוב (שם ק"ד): "כלם בחכמה עשית". והדבור הוא הגבול של כל הדברים, פי הגביל חכמתו בהאותיות, שאותיות אלו הם גבול לזה, ואותיות אלו הם גבול לזה:

אבל בהחלל הפנוי שהוא מקיף כל העולמות פנ"ל, והוא פנוי מכל כפיכול פנ"ל, אין שם שום דבור, ואפלו שכל בלא אותיות פנ"ל. ועל פן המבוכות הבאים משם, הם בבחינת שתיקה. וכמו שמצינו במשה (מנחות כ"ט): 'כששאל על מיתת רבי עקיבא, זו תורה וזה שברה. השיבו לו: שתק, כך עלה במחשבה'. הינו שאתה צריך לשתק, ולבלי לשאל תשובה ותרוץ על קשיא זו. פי כך עלה במחשבה, שהוא למעלה מן הדבור. על - פן אתה צריך לשתק על שאלה זו, פי הוא בבחינת עלה במחשבה, שאין שם דבור לישב אותה. וכמו כן אלו הקשיות והמבוכות שבאים מחלל הפנוי, שאין שם דבור ולא שכל פנ"ל, על - פן הם בבחינת שתיקה, וצריך רק להאמין ולשתק שם. ועל - פן אסור לכנס ולעיין בדברי האפיקורסית והמבוכות אלו, פי - אם צדיק שהוא בחינת מ'שה. פי מ'שה הוא בחינת שתיקה, בבחינות שנקרא: "כבוד פה" (שמות ד), בחינת שתיקה, שהוא למעלה מן הדבור. ועל - פן הצדיק שהוא בחינת מ'שה, בחינת שתיקה, יכול לעיין בדברי המבוכות אלו, שהם בחינות שתיקה פנ"ל. וצריך דוקא לעיין, כדי להעלות הנשמות שנפלו לשם פנ"ל:

[ד] ודע, פי מחלקת היא בחינת בריאת העולם. פי עקר בריאת העולם, על - ידי חלל הפנוי פנ"ל, פי בלא זה היה הכל אין סוף, ולא היה מקום לבריאת העולם פנ"ל. ועל - פן צמצם האור לצדדין, ונעשה חלל הפנוי, ובתוכו ברא את כל הבריאה, הינו הימים והמדות, על - ידי הדבור פנ"ל, "בדבר ה' שמים נעשו" וכו'. וכך הוא בחינת המחלוקת, פי אלו היו כל התלמידים - חכמים אחד, לא היה מקום לבריאת העולם. רק על ידי המחלקת שביניהם, והם נחלקים זה מזה, וכל אחד מושך עצמו לצד אחר, על ידי זה נעשה ביניהם בחינת חלל הפנוי, שהוא בחינות צמצום האור לצדדין, שבו הוא בריאת העולם על ידי הדבור פנ"ל:

פי כל הדברים שכל אחד מהם מדבר, הכל הם רק בשביל בריאת העולם שנעשה על ידם בתוך החלל הפנוי שביניהם. פי התלמידים - חכמים בוראים את הכל על ידי דבריהם. כמו שכתוב (ישעיה נ"א): "ולאמר לציון עמי אתה" 'אל תקרי עמי אלא עמי, מה אנא עבדי שמיא וארעא במלולי אף אתם פן' (כמו שכתוב בזהר בהקדמה דף ה): אך צריך לזהר שלא לדבר יותר מדי, רק כפי צורך בריאת העולם לא יותר. פי על ידי רבוי האור, שלא היו הכלים יכולים לסבל רבוי האור, נשתפרו, ומשבירת הכלים היה התהוות הקלפות. פן אם אחד מרבה לדבר, מזה גורם התהוות הקלפות. פי הוא בחינת רבוי האור, שעל - ידי - זה היו שבירת הכלים, שעל - ידי - זה התהוות הקלפות:

וזה פרוש המשנה (אבות פ"ק א): כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה. ולא המדרש הוא העקר, אלא המעשה, וכל המרבה דברים מביא חטא. 'כל ימי גדלתי בין החכמים וכו'.

בין החכמים, הוא בחינת חלל הפנוי, שנתהוה ונעשה בין החכמים, על ידי הפרוד והמחלקת שיש ביניהם פנ"ל. וזה 'בין החכמים' דיקא, הינו שיש פרוד ומחלקת ביניהם. כי אם היו פלם אחד, אין שיך לומר בין החכמים. ועל - ידי המחלקת נעשה בחינות חלל הפנוי, ובתוך החלל הפנוי הזה נעשה בריאת העולם, הינו הימים והמדות:

וזה כל ימי גדלתי, שהייתי מגדל ימי ומדותי, שהוא בחינת בריאת העולם. בין החכמים, בין החכמים דיקא, בתוך החלל הפנוי פנ"ל, כי שם נעשה כל הבריאה פנ"ל. וזה גדלתי, שהגדלתי ימי ומדותי, מקטנות לגדלות. וזה שקראם ימי, כי הם ימים שלו, כי הוא בורא את העולם וכו' פנ"ל. וזה ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה, כי שם בחלל הפנוי אין טוב משתיקה פנ"ל. כי אסור לכנס לשם, כי - אם מי שהוא בבחינות שתיקה, בחינת מ'שה פנ"ל. וזה שאמר: 'כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי וכו', כי על ידי שאחז במדרגה זו, בבחינת שתיקה, כמו שאמר: שאין טוב משתיקה, על - פן היה מגדל ימי ומדותיו שם בחלל הפנוי. כי אסור לכנס לשם, כי - אם מי שהוא בבחינות שתיקה פנ"ל. וזה ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה, וכל המרבה דברים מביא חטא. כי כל מדרשם ודבריהם שאלו החכמים מדרשים, אין העקר המדרש בלבד, אלא המעשה, שיעשו ויבראו על ידי דבריהם את העולם פנ"ל, אל תקרי עמי אלא עמי פנ"ל. אך 'כל המרבה דברים מביא חטא', כי מרובי האור נתהוו הקלפות פנ"ל:

[ה] ודע, שעל ידי הנגון של הצדיק, שהוא בחינת מ'שה, הוא מעלה את הנשמות מן האפיקורסית הזאת של החלל הפנוי שנפלו לשם. כי דע, שכל חכמה וחקמה שבעולם, יש לה זמר ונגון מיוחד. שזה הזמר מיוחד לחכמה זו, ומזה הזמר נמשכת החכמה הזאת. וזה בחינות (תהלים מ"ז): "זמרו משכיל", שכל שכל וחקמה יש לו זמר ונגון. ואפלו חכמת האפיקורסית, יש לה נגון וזמר המיוחד לחכמה האפיקורסית. וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (תגובה ט"ו): 'אחר מה הוי בה זמרא יוני לא פסק מפמה, וכשהיה קם מבית המדרש, פמה ספרי מינין נופלין ממנו', כי זה תלוי בזה, כי על ידי זמר הנ"ל שלא פסק מפיו, על ידי זה היו הספרי מינין נופלין ממנו, כי זה הזמר היה מיוחד לזה האפיקורסית והמינות שהיה לו. נמצא כל חכמה וחקמה לפי בחינתה ומדרגתה, כן יש לה זמר ונגון השיך ומיוחד אליו:

וכן ממדרגה למדרגה, כי בחינת החכמה שבמדרגה היותר עליונה, יש לה זמר ונגון יותר עליון לפי בחינתה. וכן למעלה מעלה עד ראשית נקדת הבריאה שהיא תחילת האצילות, ושם אין למעלה ממנה. ואין מקיף לאותה חכמה שיש שם, כי - אם אור האין - סוף המקיף לחלל הפנוי, שבתוכו כל הבריאות והחכמות. ופנדאי גם שם יש בחינת חכמה, אך החכמה שיש שם באור אין סוף, אי אפשר לידע ולהשיג אותה. כי אין סוף הוא השם יתברך בעצמו, וחקמתו אי אפשר להשיג כלל. ואין שם רק בחינת אמונה, שמאמינים בו יתברך שאורו האין סוף מסבב כל עלמין ומקיף הכל:

ואמונה, יש לה גם כן זמר ונגון המיוחד לאמונה. וכמו שאנו רואים שאפלו אמונות עפוי"ם בדברי טעותם, יש לכל אמונה של עפוי"ם נגון מיוחד, שמזמרין בו ועורכין בו בבית תפלתם. כן להפך בקדשה, כל אמונה יש לה זמר ונגון. ואותו הזמר המיוחד לאמונה הנ"ל, שהוא אמונה העליונה מפל המיני חכמות ואמונות שבעולם, הינו אמונה בהאור אין סוף עצמו הסובב כל עלמין פנ"ל, אותו הזמר הוא גם כן למעלה מפל הנגינות וזמירות שבעולם, השיכים לכל חכמה ואמונה. וכל הזמירות והנגונים של כל החכמות, נמשכין מזה הזמר והנגון, שהוא למעלה מפל הזמירות והנגונים של כל החכמות. כי הוא הזמר השיך להאמונה בהאור אין סוף עצמו, שהוא למעלה מן הכל:

ולעתיד לבוא "שיהפך לכל העמים שפה ברורה לקרא פלם בשם ה'" (צפניה ג), והכל יאמינו בו יתברך, אז יתקיים (שיר השירים ד): "תבואי תשורי מראש אמונה". 'מראש אמונה' דיקא, הינו בחינת

אמונה עליונה זו הנ"ל, שהוא ראש לכל האמונות פנ"ל. וזה 'תשורי' דיקא, הינו הנגון והזמן השך לראש אמונה זו פנ"ל. ולבחינת זמר של אמונה העליונה הזאת, אין מי שיזכה, כי אם צדיק הדור, שהוא בחינת מ'שה. שהוא במדרגת אמונה זו, שהוא בחינת שתיקה, בחינת 'שתק' כך עלה במחשבה הנ"ל, הינו שהיא עדין למעלה מהדבור פנ"ל. כי מ'שה הוא בחינות שתיקה פנ"ל:

וזה (שמות ט"ו): "אז ישיר מ'שה", ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סנהדרין צ"א): 'שר לא נאמר, אלא ישיר, מפאן לתחית המתים מן התורה, שעתיד מ'שה לשיר לעתיד לבוא גם כן. כי כל השירות, בין של עולם הזה בין של לעתיד לבוא, הוא רק אצל מ'שה, שהוא בחינת שתיקה. שזכה לזמר ששך לאמונה העליונה על הכל, ששם נכללין כל הזמירות, כי כלם נמשכים ממנה. וזה שפרש רש"י: 'ישיר, יו"ד על - שם המחשבה נאמרה. הינו בחינות 'פך עלה במחשבה הנ"ל, בחינות מ'שה, בחינות שתיקה פנ"ל. ועל כן על ידי נגון של הצדיק, שהוא בחינות מ'שה פנ"ל, על ידי זה עולים ויוצאים כל הנשמות שנפלו בתוך האפיקורסית של חלל הפנוי. כי נגונו הוא בבחינות 'ראש אמונה', הינו אמונה העליונה על הכל, שעל ידי נגון ואמונה זו נתבטלים כל האפיקורסית. ונכללים ונתבטלים כל הנגונים בתוך הנגון הזה, שהוא למעלה מן הכל, שממנו נמשכים כל הנגונים פנ"ל:

[ו] וזה, ויאמר ה' אל מ'שה בא אל פרעה כי אני הכבדתי וכו'. פרעה הוא בחינות חלל הפנוי. כי פרעה לשון בטול, מלשון (שמות ה): "תפריעו את העם", וגם פרעה לשון התגלות. הינו בחינת חלל הפנוי, שהוא בטל ופנוי מכל, ובתוכו התגלות כל הבריאה פנ"ל. ושם בחלל הפנוי יש כבודות לב, כי אי אפשר להשיג בחינות החלל הפנוי פנ"ל. וכל החכמות הבאים משם, יש בהם כבודות לב, שנשארים בקשיא על השם יתברך, ואי אפשר למצא שם השם יתברך, מחמת שפנה אלקותו משם כביכול, כדי שתוכל הבריאה להתהוות פנ"ל. ועל כן: "ויאמר ה' אל מ'שה בא" וכו'. שם 'שה דיקא, יבוא אל פרעה, בחינות החלל הפנוי, כי אסור לנגס לשם כי אם בחינות מ'שה פנ"ל, כי אי אפשר למצא שם את השם יתברך פנ"ל:

וזה, כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו. עבדים, הם בחינות ההקדמות של כל החכמות. כי כל חכמה יש לה הקדמות, והם נקראים עבדים ומשמים להחכמה. הינו שכל החכמות וההקדמות הבאים משם מחלל הפנוי, יש בהם כבודות לב, שנשארים בקשיא פנ"ל. וזהו למען שתי אתתי אלה בקרבן, הינו שמה שהכבדתי את לבו וכו', שאי אפשר למצא שם את השם יתברך, זה היה "למען שיתי" וכו', כדי שאשית בקרבן האותיות של הבריאה, הינו כדי שתוכל הבריאה להתהוות שם בתוך החלל הפנוי, שצמצם ופנה אלקותו משם כביכול. כי אם לא היה מצמצם אלקותו משם, לא היה מקום לבריאה פנ"ל. וזה ולמען תספר וכו', כי שם בתוך הבריאה שנתהוה בתוך חלל הפנוי, שם תוכל לספר ולדבר, כי יש שם אותיות ודבור, שעל ידם נתהוה הבריאה פנ"ל:

וזה באזני בנג וכן בנג, כי עקר כלל הבריאה היתה בשביל רחמנותו פנ"ל, והבריאה היתה על ידי הדבור פנ"ל. נמצא שבכל דבר שנברא בתוך החלל הפנוי, יש שם צמצום רחמנותו. כי השם יתברך צמצם רחמנותו, וברא את הדבר הזה, בתבנית ודמות הזה, כפי הרחמנות שלו. שמדת רחמנותו יתברך חיבה, שזה הדבר יהיה כך. כי הרחמנות שרש כל הבריאה, כי הכל נברא כדי לגלות רחמנותו פנ"ל. וזה:

"ולמען תספר באזני בנג וכן בנג" 'עד כאן רחמי האב על הבן' (ד). (כמו שפרש רש"י בראשית כ"א על פסוק: "אם תשמר לי ולגיני ולנכדי"). כי במה שהוא אחר הבריאה, שם תוכל לספר ולדבר, ולהשיג צמצום רחמנותו שיש בכל דבר. עד כאן רחמי האב וכו', הינו שבדבר הזה יש כל כך רחמנות, ובדבר הזה יש כל כך רחמנות:

וְזֶה אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלְלֹתִי בְּמַצְרַיִם וְכוּ', זֶה בְּחֵינֵת הַקְּלָפוֹת שֶׁבָּאִים מֵרַבּוּי הָאוֹר מְשַׁבְּרֵת כְּלָיִם. כִּי 'הִתְעַלְלֹתִי', פֶּרֶשׁ רַש"י: 'שְׁחַקְתִּי'. הֵינּוּ שְׁעֵשִׂיתִי שְׁחוֹק וְעוֹלָלוֹת בְּעוֹלָם, הֵינּוּ בְּחֵינֵת הַקְּלָפוֹת, שֶׁהֵן כִּנְגֵד הַקְּדֻשָּׁה רַק כְּמוֹ מִי שֶׁמְדַמֶּה וּמְשַׁחֵק וּמַעְקֵם עֲצָמוֹ לְחִבְרוֹ, כִּי הֵם רַק כְּקוֹף הַמְּשַׁחֵק וּמְדַמֶּה עֲצָמוֹ לְאָדָם (ה). וְזֶהוּ וְאֵת אֶתְתִּי אֲשֶׁר שִׁמְתִּי בָּם, כִּי יֵשׁ שָׁם אוֹתִיּוֹת, כִּי הֵם בָּאִים מֵרַבּוּי אוֹר, מְשַׁבְּרֵת כְּלָיִם כַּנֶּ"ל. עַל כֵּן וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה'. כִּי שָׁם תּוֹכְלוּ לְהַכִּיר אֶת ה', כִּי יֵשׁ שָׁם נִיצוּצֵי הַקְּדֻשָּׁה וְאוֹתִיּוֹת כַּנֶּ"ל. הֵינּוּ, שֶׁאֶפְלוּ בְּחוּךְ בְּחֵינֵת הַשְׁחוֹק, בְּחֵינֵת הַקְּלָפוֹת, הֵינּוּ בְּחֵינֵת אֶפִיקוֹרְסִית הֶרָאוּשׁוּנָה, שֶׁבָּא מִבְּחֵינֵת רַבּוּי אוֹר כַּנֶּ"ל, גַּם שָׁם תּוֹכְלוּ לְהַכִּיר אֶת ה'. כִּי עֲלִיו נֶאֱמַר: 'וַיִּדַע מֶה שֶׁתִּשְׁיָב לְאֶפִיקוֹרוֹס' כַּנֶּ"ל. כִּי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא שָׁם אוֹתִיּוֹת וְנִיצוּצוֹת לִישְׁבָּם, כִּי הֵם בָּאִים מְשַׁבְּרֵת כְּלָיִם כַּנֶּ"ל:

וְזֶה, וַיְבֵא מ' שֶׁהָ אֶל פְּרַעֲוָה וְכוּ', הֵנְנִי מְבִיא מְחַר אַרְבָּה בְּגוֹבֹלְךָ. מְחַר, הוּא בְּחֵינֵת לְעֵתִיד לְבוֹא, כִּי מְחַר לְקַבֵּל שָׁכָר (עֲרוּבִין כ"ב): בְּחֵינֵת (בְּרֵאשִׁית ל'): "וְעֹנֶתְהָ בִּי צְדָקְתִּי בְּיוֹם מְחַר", הֵינּוּ בְּחֵינֵת קְבוּל הַשָּׂכָר לְעֵתִיד לְבוֹא, וְאִזּוּ יְבִינּוּ בְּחֵינֵת הַחֲלָל הַפְּנוּי שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַצְּמִצּוּם, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת, שֶׁבְּאֵמַת יֵשׁ שָׁם אֱלֻקוֹת, וְאָף - עַל - פִּי - כֵּן הוּא חֲלָל הַפְּנוּי כַּנֶּ"ל. וְזֶהוּ בְּעֲצָמוֹ הַקְּבוּל שָׁכָר, כִּי עֵקֶר הַקְּבוּל שָׁכָר לְעֵתִיד הוּא, שִׁישִׁיגּוֹ הַשְּׂגוּת, וַיְבִינּוּ מֶה שֶׁהִיָּה אִי אֶפְשָׁר לְהִבִּין בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִזּוּ יִדְעוּ שֶׁהַחֲלָל הַפְּנוּי הוּא בְּבְחֵינֵת אַרְבָּה, כִּי הוּא קִמְצָא דְלְבוּשָׁה מְנַה וְכֵה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פְּרָשָׁה כ"א), (כְּמוֹכָא בְּכָל סְפָרֵי קְבָלָה שֶׁזֶהוּ בְּחֵינֵת סוּד חֲלָל הַפְּנוּי). לְבוּשׁ, הוּא בְּחֵינֵת הַצְּמִצּוּם שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי, שֶׁעַל יְדוֹ בְּחֵינֵת הַלְּבוּשִׁין. יְבִינּוּ שֶׁהוּא מְנַה וְכֵה, שֶׁבְּאֵמַת יֵשׁ שָׁם אֱלֻקוֹת. וְאָף עַל פִּי כֵּן הוּא בְּחֵינֵת לְבוּשׁ, בְּחֵינֵת צְמִצּוּם, בְּחֵינֵת חֲלָל הַפְּנוּי:

וְזֶה בְּחֵינֵת: "וְעֹנֶתְהָ בִּי צְדָקְתִּי בְּיוֹם מְחַר". 'צְדָקְתִּי', בְּחֵינֵת לְבוּשִׁין, בְּחֵינֵת (אִיּוֹב כ"ט): "צְדָק לְבִשְׁתִּי". שֶׁאִזּוּ בְּיוֹם מְחַר, שִׁיְהִיָּה הַקְּבוּל שָׁכָר, יִתְגַּלֶּה סוּד בְּחֵינֵת הַלְּבוּשִׁין, בְּחֵינֵת הַצְּמִצּוּם שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי כַּנֶּ"ל. כִּי אִזּוּ יִתְגַּלֶּה רֵאשׁ אֲמֹנָה הַנֶּ"ל, בְּחֵינֵת: "תְּבוֹאֵי תְּשׁוּרֵי מֵרֵאשׁ אֲמֹנָה הַנֶּ"ל, בְּחֵינֵת הַנְּגוּן הַעֲלִיּוֹן שֶׁל רֵאשׁ אֲמֹנָה הַנֶּ"ל, שֶׁעַל - יְדוֹ נִתְבַּטְּלָה כָּל הַמְּבוּכוֹת שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי כַּנֶּ"ל. וְזֶה הֵנְנִי מְבִיא מְחַר אַרְבָּה, רֵאשִׁי - תְּבוּת אֶכֶן רִיחַ הוּא בְּאֵנוֹשׁ (אִיּוֹב ל"ב): בְּחֵינֵת נְגִינָה, שֶׁהוּא בְּחֵינֵת רִיחַ. הֵינּוּ, שֶׁאִזּוּ יִתְגַּלֶּה הַנְּגוּן וְהַזְּמַר שֶׁל רֵאשׁ אֲמֹנָה כַּנֶּ"ל, וְעַל - יְדוֹ יִתְבַּטְּלוּ כָּל הָאֶפִיקוֹרְסִית, אֶפְלוּ שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי כַּנֶּ"ל:

לִיקוּטֵי מוהר"ן סִימָן ס"ו

וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּיַחְךָ אֵלַי, וַיֹּאמֶר וְכוּ' אִם תִּרְאֶה אֶתִּי לְקַח מֵאֲתָךְ יְהִי לְךָ כֵּן וְכוּ' (מְלָכִים - ב ב'). וְהִנֵּה נִחְקָיִם אַחַר כֵּן בְּאֵלִישָׁע פִּי שְׁנַיִם, נִמְצָא שֶׁהִיָּה אֵלִישָׁע מִתְפַּלֵּל בְּכֹנֶנָה יוֹתֵר מֵאֵלִיָּהוּ רַבּוֹ. כִּי כָּל הַנְּסִימִים וְהַגְּדוּלוֹת שֶׁעָשָׂה אֵלִישָׁע, כָּלָם הָיוּ עַל יְדֵי תְּפִלָּה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (מְגִלָּה כ"ז) עַל פְּסוּק: "סִפְרָה נָא לִי אֵת כָּל הַגְּדוּלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֵלִישָׁע". וְאֵלִישָׁע כִּי עָבַד, בְּתְפִלָּה הוּא דְעָבַד:

[א] דַּע, שֶׁאֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה הַתְּלִמִּיד גְּדוֹל מְהֻרָב. דֵּהֵינּוּ שִׁיְהִיָּה לוֹ פִּי שְׁנַיִם כְּרַבּוֹ. וְאָף - עַל - פִּי - כֵּן, הַכָּל יְהִיָּה בְּכַחוֹ שֶׁל רַבּוֹ. וְזֶה בְּחֵינֵת: "וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּיַחְךָ אֵלַי", 'בְּרוּיַחְךָ' דִּיקָא, שֶׁעַל יְדֵי בְּחֵינֵת הַרִיחַ עֲצָמוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ רַבּוֹ, יְהִיָּה לוֹ פִּי שְׁנַיִם כְּמוֹתוֹ:

כִּי אֵימָא, שִׁישׁ לְהַצְדִּיק בְּחֵינֵת שְׁנֵי רוּחוֹת. רוּחַ לְעֵלָא, רוּחַ לְתַתָּא. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ו) "אֵלָה תוֹלְדוֹת נַח נַח", 'נַח לְעֵלָא נַח לְתַתָּא' נְכֵמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם בּוֹזֵהר נַח דָּף נ"ט: עַל פְּסוּק זֶה. עֵינַן שָׁם בְּתוֹסְפֵתָא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'לְמָה נַח תְּרִי זְמָנָא, אֵלָא כָּל צְדִיק וְצְדִיק דֵּי בְּעֵלְמָא, אֵי תְּרִין רוּחִין, רוּחָא חַד בְּעֵלְמָא דִּין, וְרוּחָא חַד בְּעֵלְמָא דְאֵתִי. וְהֵכִי תִשְׁפַּח בְּכִלְהוּ צְדִיקֵי וְכוּ' עֵינַן שָׁם]. דֵּהֵינּוּ שִׁישׁ לוֹ בְּחֵינֵת חֵיּוֹת לְמַעְלָה, וְחֵיּוֹת לְמַטָּה. וְהַרְוִיחַ וְהַחֵיּוֹת שֶׁלְמַעְלָה, הוּא גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד. וְהַתְּלִמִּידִים הֵם

עם הצדיק משרש אחד, רק שהם תלויים בו כענפים באילן. שהאילן יונק חיותו משרשו, והענפים יונקים החיות דרך האילן. ויש בזה פמה בחינות, כי יש תלמידים שהם בבחינת ענפים ויש שהם בבחינת עלים, וכן שארי הבחינות. ובשעת הסתלקות הצדיק, אזי הוא משיג הרבה יותר ממה שהשיג בחייו, כל אחד לפי מדרגתו. כמו שמצינו ברבי שמעון בן יוחאי באדרא, וכרבנו הקדוש, ובשאר צדיקים:

נדע, שזהו על ידי שבשעת הסתלקות, אזי יורד ובא למטה בחינת הרוח והחיות דלעלא, ואזי נתחבקין ונתאחדים יחד, הרוח דלתתא עם הרוח דלעלא. כי באמת שניהם אחד, ותכף פשנתגלין זה לזה, נתאחדין מאד באחדות גדול. ומחמת שהרוח דלעלא אינו יכול להיות בזה העולם, כי טבעו אינו יכול לסבל כלל זה העולם, על כן נסתלק לעלא. ועל ידי זה נסתלק הצדיק, כי פשנסתלק למעלה הרוח הנ"ל, נסתלק עמו הרוח דלתתא, מחמת שנתאחדו מאד באחדות גדול כנ"ל:

ועל כן הוא דבר גדול מאד, להיות בשעת הסתלקות הצדיק, אפלו מי שאינו תלמידו. כי מחמת שאז יורד ונתגלה למטה הרוח דלעלא, נמצא שנתגלה אז הארה גדולה מאד, על כן הוא טובה גדולה לכל מי שנמצא אז שם, והוא טובה להם לאריכות ימים. וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (תגיגה ה): על פסוק (תהלים מ"ט): "ויחי עוד לנצח וכו', כי יראה חכמים ימותו". אבל להתלמידים מגיע הארה גדולה מאד אז ביותר, כי מחמת שהם תלויין בהצדיק, ויונקים משרש אחד. נמצא שזה החיות דלעלא, הוא חיותם ממש. ונתאחדים ונתחבקים גם כן עם זה הרוח באחדות גדול, כי הוא רוחם וחיותם ממש כנ"ל. ועל ידי זה, אם זוכה יכול לקבל פי שנים. כי הצדיק שהגיע זמנו להפטר מן העולם, נסתלק על - ידי האחדות שנתאחד עם הרוח דלעלא כנ"ל. אבל התלמידים שעדין לא הגיע זמנו, אזי אדרבה נשאר אצלם הרוח דלעלא לגדל האחדות שנתאחד מאד עם הרוח דלתתא, כי אי אפשר להם להתפרד עוד זה מזה. נמצא שהצדיק נסתלק על ידי זה, על ידי שמושך עמו הרוח דלעלא את הרוח דלתתא, והתלמידים מגיע להם פי שנים על ידי זה. כי נשאר אצלם בחינות הרוח דלעלא, כי נתאחד מאד עם הרוח דלתתא כנ"ל:

אך כמה בחינות יש בתלמידים, ומי שמקשר מאד בהצדיק כמו ענפים באילן ממש, דהינו שהוא מרגיש בעצמו כל עליות וירידות שיש להצדיק, אף - על - פי שאינו אצל הצדיק. כי ראוי לו להתלמד להרגיש בעצמו כל עליות וירידות של הצדיק, אם הוא מקשר באמת כראוי, כמו ענפים באילן. כי הענפים מרגישים כל העליות וירידות שיש להאילן, ועל כן בקיץ הם גדלים, ויש להם חיות. כי האילן יונק חיותו משרשו, על ידי הגידין שיש בו, שיונק דרך שם חיותו משרשו, דהינו שיש בו תללים שיונק דרך שם חיותו. ועל ידי כן בחורף שנתביש הלחלוחית ונתפוזח התללים, על ידי זה נתפוצים גם כל הענפים, ומחמת זה נופלים העלים אז, וכן להפך בקיץ כנ"ל:

ומי שהוא מקשר אל הצדיק כמו כן, דהינו שהוא מרגיש כל העליות וירידות של הצדיק. כי יש פמה וכמה בחינות של עליות וירידות, כי יש פמה וכמה בחינות הסתלקות, כי יש בחינות הסתלקות הנפש, ויש הסתלקות השם, שהוא גם כן בחינות הסתלקות, כי השם הוא הנפש, וכמבאר במקום אחר (לקמן סימן ר"ס), שזה בחינות מסירת הנפש ממש עין שם. ויש הסתלקות מדרגא לדרגא, שהוא גם כן בחינות הסתלקות. והתלמיד שמקשר כל כך, שמרגיש בעצמו כל העליות וירידות של רבו, אזי יכול לזכות לפי שנים בעת ההסתלקות כנ"ל:

וזה בחינות אם תראה אתי לקח, דהינו שתראה אותי לקח ונסתלק, מאתך. מאתך דיקא, דהינו שמאתך ומעצמך תרגיש ההסתלקות כנ"ל, ואז תזכה לפי שנים בעת ההסתלקות כנ"ל. כי בכל עת של ההסתלקות מאיזה בחינה שהוא, אזי הוא בחינת ירידת והתגלות הרוח דלעלא בבחינה הנ"ל. רק שההתגלות הוא כפי בחינת ההסתלקות, ובשעת ההסתלקות לגמרי, יורד ונתגלה לגמרי כנ"ל:

וְזֶה בְּחִינֹת הַקְּבָלָת פְּנֵי רַבּוֹ, שְׁצָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל תְּמִיד לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ, כִּי פֶּן וְאוֹלֵי עֶכְשָׁו הוּא עֵת שֶׁל בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת, וְאִם יִזְכֶּה יִקְבַּל אֶז הָאֲרָה גְּדוּלָּה, בְּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנ"ל. וְכִשְׁמֻקְבָּל פִּי שְׁנַיִם, אֲזִי אֶפְשָׁר שְׂיִתְפַּלֵּל בְּכּוֹנֵה, וְיַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹת וְצַדִּיקוֹת יוֹתֵר מְרַבּוֹ. וְהַפֵּל עַל יְדֵי בְּחִינֹת רוּחַ שֶׁל רַבּוֹ, בְּבְחִינַת: "וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחְךָ אֱלֹהִים", 'בְּרוּחְךָ' דִּיקָא כַּנ"ל: (וּמִי שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת, אִינוֹ יוֹדֵעַ מֵהוּ אֲטֵר יָד, כִּי אֲטֵר יָד הוּא דְבַר חֲדוּשׁ. גַּם אִינוֹ יוֹדֵעַ לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעֵל):

[ב] כִּי קָדָם שְׂמוֹצִיאִין מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, אֲזִי הַכַּח וְהַפְּעֵל נִקְשָׁרִים בְּיַחַד, וְאִין הִפְרַשׁ בִּינֵיהֶם. כִּי סוּף מַעֲשֶׂה בְּמַחְשָׁבָה תַּחְלָה, דְּהִינּוּ כְּשֶׁאֲדָם רוּצָה לַעֲשׂוֹת אֵיזָה דְבַר, כְּגוֹן לְבָנוֹת בֵּית. צָרִיךְ לְחַשֵּׁב תַּחְלָה בְּמַחְשָׁבָתוֹ, אִיךְ יִהְיֶה צִיּוֹר בְּנִין בֵּיתוֹ. וְאֶז כְּשֶׁנִּגְמַר בְּמַחְשָׁבָתוֹ דְּמוֹת בֵּיתוֹ, אֲזִי מִתְחִיל לְבָנוֹתוֹ. נִמְצָא שְׂסוּף הַמַּעֲשֶׂה, בְּמַחְשָׁבָה תַּחְלָה. וְקָדָם שְׂהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, אֲזִי סוּף הַמַּעֲשֶׂה נִקְשָׁר עֲדִין בְּתַחֲלַת הַמַּחְשָׁבָה, וְאִין הִפְרַשׁ וְהַבְּדֵל בִּינֵיהֶם כָּלֵל. וְצָרִיךְ לְרְאוֹת לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, וְאֲזִי נִפְתָּחִין וְנִבְדְּלִין הַכַּח וְהַפְּעֵל:

וַיֵּשׁ הִפְרַשׁ וְהַבְּדֵל בֵּין תַּחֲלַת הַמַּחְשָׁבָה, שְׂהִיא בְּחִינֹת כַּח, וּבֵין סוּף הַמַּעֲשֶׂה, שְׂהִיא בְּחִינַת פְּעֵל. וְזֶה בְּחִינַת אֶלְף, כִּי א הִיא שְׂתֵי יוֹדִין, וְהָאֵל בְּאֶמְצַע, שְׂהִיא בְּחִינַת פֶּתַח. וְאֵלּוֹ הַשְּׁנַיִם יוֹדִין, הֵם בְּחִינַת יו"ד בְּרֵאשׁ יו"ד בְּסוּף, שְׂהֵם בְּחִינֹת כַּח וּפְעֵל. הִינּוּ בְּחִינַת הַיּו"ד שֶׁל שֵׁם הָעֲצָם, שְׂהוּא שֵׁם הַגִּיּוֹה בְּרוּךְ הוּא, שְׂהוּא יו"ד בְּרֵאשׁ, שְׂהוּא בְּחִינַת מַחְשָׁבָה תַּחְלָה, בְּחִינַת כַּח. וְהַיּו"ד הַשְּׁנַיִם, הִיא בְּחִינַת יו"ד שֶׁל הַכְּנוּי, שְׂהוּא שֵׁם אֲדָנִי, שְׂהוּא יו"ד בְּסוּף, בְּחִינַת סוּף מַעֲשֶׂה, בְּחִינַת פְּעֵל. וּבְתַחֲלָה שְׁנֵי יוֹדִין אֵלּוֹ הֵם נִקְשָׁרִין יַחַד, וְאִין הַבְּדֵל בִּינֵיהֶם כַּנ"ל. וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁמוֹצִיאִין מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, הֵם נִפְתָּחִין וְנִבְדְּלִין כַּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַנָּאוּ שְׂבִתוֹךְ הָאֶלְף, שְׂהוּא בְּחִינַת פֶּתַח. הִינּוּ מֵה שְׂנִפְתָּחִין וְנִבְדְּלִין אֵלּוֹ הַשְּׁנַיִם יוֹדִין, שְׂהֵם בְּחִינֹת כַּח וּפְעֵל כַּנ"ל:

וְזֹאת הַנָּאוּ שְׂבִתוֹךְ הָאֶלְף, הוּא בְּחִינַת הַנָּאוּ אוֹתִיּוֹת שְׂיֵשׁ בֵּין שְׁנֵי הַיּוֹדִין שֶׁל שְׁנֵי הַשְּׂמוֹת הַנ"ל, כְּזֶה, יֶאֱקוּדוֹנְקִי. כִּי יֵשׁ שֶׁל שׁ אוֹתִיּוֹת אֶצֶל הַיּו"ד שֶׁל שֵׁם הָעֲצָם, שְׂהוּא בְּחִינַת תַּחֲלַת הַמַּחְשָׁבָה. וְכֵן יֵשׁ שֶׁל שׁ אוֹתִיּוֹת אֶצֶל הַיּו"ד שֶׁל שֵׁם הַכְּנוּי, שְׂהוּא בְּחִינַת סוּף מַעֲשֶׂה. כִּי בְּכָל דְבַר שְׂבַעְעוּלָם יֵשׁ שֶׁל שׁ בְּחִינֹת, שְׂהֵם מְקוּם וְצִיּוֹר וְזָמַן, שְׂהֵם בְּחִינַת שֶׁל שׁ אוֹתִיּוֹת הַנ"ל. כְּגוֹן כְּשֶׁאֲדָם רוּצָה לְבָנוֹת בֵּית, צָרִיךְ לְחַשֵּׁב בְּאֵיזָה מְקוּם לְבָנוֹתוֹ, וּבְאֵיזָה זְמַן, וּבְאֵיזָה צִיּוֹר יִהְיֶה נִבְנָה הַבֵּית, וְכֵן בְּכָל דְבַר שְׂבַעְעוּלָם. וְכֵן אַחַר - כֵּן בְּסוּף הַמַּעֲשֶׂה, דְּהִינּוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵת הַדְּבַר, יֵשׁ גַּם כֵּן שֶׁל שׁ בְּחִינֹת הַנ"ל, שְׂהֵם מְקוּם וְצִיּוֹר וְזָמַן. וְזֶה בְּחִינֹת שֶׁל שׁ אוֹתִיּוֹת שְׂיֵשׁ אֶצֶל יוֹד בְּרֵאשׁ, שְׂהִיא תַּחֲלַת הַמַּחְשָׁבָה, וְכֵן יֵשׁ שֶׁל שׁ אוֹתִיּוֹת אֶצֶל יוֹד בְּסוּף, שְׂהִיא בְּחִינַת סוּף הַמַּעֲשֶׂה, שְׂהֵם בְּחִינַת הַנָּאוּ שְׂבִין שְׁנֵי הַיּוֹדִין כַּנ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַרוּחוֹת הַנ"ל, שְׂהֵם רוּחַ דְּלַעֲלָא וְרוּחַ דְּלַתְמָא כַּנ"ל, שְׂהֵם בְּחִינַת כַּח וּפְעֵל. שְׂבִתַּחֲלָה הֵם נִקְשָׁרִים יַחַד, וְאַחַר - כֵּן נִפְתָּחִין וְנִבְדְּלִין כַּנ"ל. כִּי בְּחִינַת שְׂתֵי הַרוּחוֹת הַנ"ל, נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמְּתַקַּת חֲרוֹן אָף. כִּי יֵשׁ בְּחִינַת חֲרוֹן אָף אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכִיכּוּל, וְאֶצֶל בְּנֵי אָדָם. וְכִשְׂיֵשׁ חֲרוֹן אָף, חֵס וְשְׁלוֹם, הוּא בְּחִינֹת עֶשֶׂן שְׂיּוֹצָא מִנְּחִירָיו. כְּמוֹ שְׂפִתוֹב (תְּהִלִּים י"ח): "עֲלָה עֶשֶׂן בְּאֶפּוֹ". וְזֶה הָעֶשֶׂן מְזִיק לְפְרִנְסָה, [שְׂעֵל יָדָה מוֹצִיאִין מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, כִּי עַל - יְדֵי שְׂיֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה וְאִינוֹ נִצְרָךְ לְבְרִיּוֹת, זוֹכֶה לְאַמֶּת. בְּחִינֹת עֲלָמָא דְאַתִּי, בְּבְחִינֹת: "אֲשֶׁרִי שְׂאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שְׂבָרוּ עַל ה' אֱלֹהֵינוּ", שְׂעֵל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכַּח אֶל הַפְּעֵל כְּדִלְקָמֵן]. כִּי הָעֶשֶׂן מְזִיק לְעֵינַיִם בְּבְחִינַת (מְשָׁלִי י'): "כְּעֶשֶׂן לְעֵינַיִם". שְׂהֵם בְּחִינַת פְּרִנְסָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה): "עֵינַי כָּל אֶלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ" וְכוּ'. כִּי כַּעַס מְזִיק לְפְרִנְסָה, כְּמוֹ שְׂמוּבָא בְּמְקוּם אַחַר שְׂכַעַס מְפָסִיד הָעֵשִׁירוֹת (עֵינַי לְעֵיל בְּסִימָן נ"ט). וְצָרִיךְ לְשַׁבֵּר וּלְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אָף, דְּהִינּוּ לְהַמְתִּיק הָעֶשֶׂן וּלְבָרְרוֹ, עַד שְׂיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מְמַנּוּ בְּחִינַת רוּחַ. דְּהִינּוּ רוּחַ אֲוִירִי, שְׂנַעֲשֶׂה מֵהַתְּבַרְרוֹת הָעֶשֶׂן:

נזה הרוח, שהוא המתקת העשן של התרון אף, הוא בחינת משיח, בחינת (איכה ד): "רוח אפינו משיח ה'". וכל זמן שלא בא בחינת זה הרוח אל בחינת הידים, עדין הוא קדם ההנה. פי עקר ההנה, הוא בבחינת הידים, שהם כלי העשיה, ששם הוא עקר התגלות בחינת הרוח. בבחינת (תהלים ל"א): "בידך אפקיד רוחי", ובבחינת (איוב י"ב): "אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש". ואחר - כך פשנתגלה הרוח בבחינת הידים, עדין שני הרוחות הנ"ל, שהם בחינת כח ופעל בחינת שני הידים ימין ושמאל, הם שניהם ביחד עדין. דהינו שעדין לא נפתחו ונתפרדו הידים, ששם התגלות שתי הרוחות הנ"ל. פי עדין הכח והפעל נקשרים יחד, ואין הבדל ביניהם כלל, ואזי אין נפר בין ימין לשמאל הנ"ל. ואז עדין בחינת קדם הבריאה, דהינו קדם שמוציאין מכח אל הפעל, שאז הן נקשרים יחד הנ"ל:

ואחר כך כשמוציאין מכח אל הפעל, אז הוא גמר הבריאה. ואז נפתחין הידים, ונפר בין ימין לשמאל, בבחינת (ישעיה מ"ח): "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים". פי אז יש הפרש והפר בין הכח והפעל, שהם בחינת שתי הידים, שתי הרוחות הנ"ל. וכל זה נעשה על ידי המתקת התרון אף הנ"ל, וזה בחינת 'אף ידי', אף דיקא הנ"ל. וזה בחינת (תהלים קמ"ה): "פוחח את ידך", שהידיים נפתחין ונפרין בין ימין לשמאל הנ"ל. וזה 'את ידך', בחינת שני יודיין הנ"ל (כמו שכתוב בזהר ובתקונים בהקדמה דף ז):

ומוכא ב'פרי - עץ - חיים" בשער הזמירות פ"ה עין שם), 'אל תקרי ידך אלא יודיך'. פי הידיים הם בחינת שני יודין הנ"ל, שהם בחינת כח ופעל, שזה בחינות שתי הידיים ימין ושמאל הנ"ל:

וזהו 'פוחח את ידך' סופי - תבות 'חתך' כמובא, הינו בחינת שהידיים נפתחין ונחטכין, ונפר בין ימין לשמאל הנ"ל, בחינת: 'אף ידי יסדה ארץ' וכו' הנ"ל. וזה, 'חתך' בגימטריא שתי פעמים רוח (כמובא ב'פרי - עץ - חיים" שם), הינו בחינת שני הרוחות הנ"ל, שהם בחינת שני היודין, שני הידיים הנ"ל, כשנפתחין ונחטכין כשמוציאין מכח אל הפעל הנ"ל. וזהו 'פוחח את' וכו', בבחינת פוחח הנ"ל. וכל זה נעשה על - ידי המתקת התרון אף, בבחינת 'רוח אפינו משיח ה' הנ"ל. וזה פוחח את ידך ראשי - תבות אפי, הינו בחינת רוח אפינו וכו' הנ"ל. פי על - ידי בחינת 'רוח אפינו' וכו', נפתחין ונחטכין הידיים, שהם בחינת שתי הרוחות הנ"ל:

וכל המצוות והעברות תלויין גם כן בזה, בבחינת התפתחות הידיים הנ"ל, בחינת כח ופעל הנ"ל. פי יש בהם גם כן של 'ש בחינות הנ"ל, שהם מקום וציור וזמן. וזה בחינת (אבות פ"ב): 'הסתפל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה', 'לידי עברה' דיקא, פי עקר העברה, חס ושלום, נעשה על - ידי בחינות הידיים הנ"ל. ובתחלה העברה בכח, שחושב לעשותה, חס ושלום, ואחר - כך כשמוציאה מכח אל הפעל ועושה אותה, חס ושלום, אזי הוא רשע גמור, וחשוב כמת, פי 'רשעים בחינה קרויין מתים' (ברכות י"ח:). וזה בחינת (תהלים פ"ח): "כמו חללים שוכבי קבר" וכו', הינו הרשעים שהם בחינה קרויין מתים. וזהו, 'מידך נגזרו', 'נגזרו' לשון חתך, כמו שפרש רש"י. הינו שהעברה נעשה על - ידי בחינת חתוך הידיים, בחינת 'פוחח את ידך' סופי - תבות חתך. ומנפילת חתוך והתפתחות הידיים אלו שבקדשה, נעשה העברה בבחינות 'והמה מידך נגזרו', לשון חתך הנ"ל. ועל כן מועיל תשובה על עברה, פי עקר התשובה היא חרטה שמתחרט על העברה, בחינות (נדרים כ"ב:): 'פתח חרטה'. שזה בחינות פתח הנ"ל, בחינות פוחח את ידך הנ"ל:

[ג] ולהוציא מכח אל הפעל, הוא על ידי שלמות הדבור. וצריך שיהיו אותיות הדבור בשלמות, וזה נעשה על ידי בחינות עלמא דאתי, שעל ידי זה נשלמין אותיות הדבור. פי לעתיד לבוא יהיה הדבור בשלמות, פי אפלו העכו"ם יקראו את השם יתברך עם הדבור. כמה שכתוב (צפניה ג): "כי אז אהפך אל העמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' וכו', נמצא שיהיה להדבור שלמות:

כי עכשו הדבור חסר ואינו בשלמות, מאחר שאין כל העולם קוראין להשם יתברך עם הדבור. אבל לעתיד יקראו כלם להשם יתברך עם הדבור, אפלו עכו"ם, ועל כן אז יהיה הדבור בשלמות, בחינת שפה ברורה, מאחר שהכל יקראו להשם יתברך עם הדבור, נמצא שיש להדבור שלמות. וכל זה יהיה לעתיד, כי עקר גדלתנו ותפארתנו יתגלה לעתיד לבוא, שאז ידעו ויראו הכל את גדלתנו. כי אז יראו הכל את גדלת ותפארת הצדיקים והכשרים, אשריהם אשרי חלקם, "מה רב טובך הצפון להם" (א). ולהפך מפלת הרשעים, כמה שפתיב (מלאכי ג): "ועסותם רשעים" וכו'. כי אז יהיה יומא דדינא רבא, שיהיה האדם נדון על כל מעשהו, על כל פרט ופרט, ולא יותרו לו על שום דבר קטן, כי אין שכיחה לפניו יתברך, והכל יהיה נזכר לו אז (ב):

ואזי פשיהיה מפלת הרשעים, וישובו ויראו בין צדיק לרשע וכו', (כמו שפתיב שם במלאכי: "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו"). כי אז דיקא ביומא דדינא, יראו החלוק בין צדיק לרשע וכו'. ואזי יתהפכו כלם להשם יתברך על ידי זה, ויקראו כלם בשם ה', בבחינות: "אז אהפך אל כל העמים" וכו' פנ"ל. ואזי יהיה הדבור בשלמות, בחינת שפה ברורה פנ"ל. נמצא שעל ידי מפלת הרשעים שיהיה לעתיד, על ידי זה יהיה נשלם הדבור אז פנ"ל. אבל צריכין להמשיך בחינת עלמא דאתי גם בעולם הזה, דהינו שיהיה מפלה לרשעים גם בעולם הזה, וזה נעשה על ידי אמת:

ועקר האמת הוא, כשאין האדם נצרך לבריות. כי פינו שנוצרך האדם לבריות, משתנה פניו ככרום, לכמה גוננין (ברכות ו:). כי מי שהוא נצרך לבריות, קשה לו מאד להתפלל ברכים, וטוב ונוח לו להתפלל ביחיד. כי ברכים נופלין עליו פניות גדולות ושקרים, שעושה תנועות ושקרים בתפלתו בשביל בני אדם, מאחר שהוא נצרך להם. ואפלו מי שאין נצרך לבריות בשביל פרנסה, כי מתפרנס משלו, אף על פי כן יש שהוא נצרך לבריות, בשביל כבוד, או בשביל דבר אחר, דהינו שיש לו תאוה של כבוד ונחשיבות וכיוצא. נמצא שהוא נצרך לבריות, שהוא צריך לכבוד ונחשיבות שלהם. ואזי כשהוא נצרך לבריות באיזה בחינה, יוכל לפל בשקר גדול בתפלתו, דהינו לעשות תנועות בשקר בשביל בני אדם פנ"ל:

ויש מי שהוא איש כשר קצת, וירא את ה' במקצת, ומתבייש בעיניו לעשות שקר מגנה בתפלתו בשביל אחרים, ומתפונן להתפלל באמת. אבל האמת הוא הרבה מאד יותר מדי, וגם זה אינו אמת, כי לא נמצא הרבה אמת. כי האמת הוא רק אחד, כמו שמוכא במקום אחר (לעיל בהתורה אמר רבי עקיבא בסמין נ"א). דהינו מחמת שהוא בוש בעיני עצמו להתפלל בשקר גמור פנ"ל, על כן הוא רוצה לכסות על השקר, ולהלביש השקר באמת. דהינו למשל, שחפץ לעשות איזהו תנועה או המחאת פה בשביל אחר, אבל הוא מתבייש בזה שיעשה שקר בתפלתו בשביל בני אדם, על כן הוא גונב דעת עצמו, ומסבב לו היצר הרע סבובים במחשבתו, עד שנתגלגל הדבר במחשבתו שהוא צריך באמת לעשות תנועה זו בתפלתו, או להכות פה אל פה, דהינו שמוצא לעצמו איזה אמת שהוא צריך לעשות אותה התנועה בשביל אותו האמת. נמצא שהוא מכסה השקר באמת, נמצא שיש לו הרבה אמת יותר מדי:

כי העקר האמת אינו רק אחד, דהינו להתפלל באמת לאמתו בשביל השם יתברך לבדו. אבל זה האמת של שקר הוא הרבה מאד, כי יש בזה כמה גוננין, וכמה מיני אמת שמוצא לעצמו לחפות על השקר. וזהו פינו שנוצרך האדם לבריות, שאז נופלים עליו פניות ושקרים פנ"ל, אזי משתנה פניו לכמה גוננין. פניו, זה בחינת האמת, שהוא בחינת פנים, בחינת (תהלים כ"ד): "מבקשי פניך יעקב סלה", בחינת (מיכה ז):

"תתן אמת ליעקב". דהינו שהאמת שלו, שהוא בחינת פנים, נשתנה לכמה גוונים, דהינו שיש לו כמה מיני אמת, שמלביש בו השקר. דהינו שמוצא לעצמו אמת, שפונתו בשביל כך, או בשביל כך, נמצא שנשתנה הפנים שהוא אמת, לכמה גוונים, כי העקר האמת אינו אלא אחד כנ"ל:

וזה פרוש (תהלים קמ"ו): "אהלה ה' בחיי", הינו כשאין נצרך לבריות. וזה 'בחי', בחיי דיקא, הינו שאני חי מחיים שלי, שאינו נצרך לחיות שום אדם. כי 'הנצרך לבריות חיי אינם חיים' (ביצה ל"ב:), הינו שאינם חיים שלו, כי הוא חי מאחרים. אבל כשאני נצרך לבריות, ואני חי חיים שלי, אזי אוכל להללו ולהתפלל לפניו באמת כנ"ל, וזהו: "אהלה ה' בחיי" דיקא כנ"ל: וזהו (שם): 'בין שנצרך האדם לבריות עולם חשך בעדו' וכו' (עין למטה):

וכשיש אמת אזי הוא מפלת הרשעים, כי עקר מפלת הרשעים לעולם הבא, הוא על ידי האמת שיתגלה אז. כמו שכתוב (משלי י"ב): "שפת אמת תפון לעד", כוננת לעד לא כתיב אלא תפון. כי לעתיד לבוא יתגלה האמת, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (זהר תשא קפ"ח: וכתקון ס"ג). ועל ידי האמת שיתגלה לעתיד, על ידי זה יהיה מפלת הרשעים. בבחינת (דברים ז): "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבדו", 'פניו' זה בחינת אמת כנ"ל. שעל ידי זה, 'משלם לשונאיו' ומאבדן מן העולם. כמוכא בזהר הקדוש (ג). וכן אמרו רבותינו, זכרונם לברכה, בגמרא (ערוכין כ"ב): שפכיכול הם כמשא על פניו, כי הפנים שהוא בחינת האמת של השם יתברך, אינו יכול לסבל את הרשעים. וכשנתגלה בחינת הפנים, דהינו האמת, אזי הוא מפלת הרשעים כנ"ל. ועל ידי זה יהיה מפלתם לעתיד, כי אז יתגלה האמת כנ"ל:

ועל - כן כשזוכין לאמת בעולם הזה כנ"ל, על ידי זה נתגלה בחינת הפנים כנ"ל. ואזי ממשיכין בחינת עולם הבא בתוך העולם הזה, ואזי נעשה מפלתם על ידי האמת גם בעולם הזה, כמו שיהיה בעולם הבא כנ"ל: ועל - ידי - זה ממשיכין שלמות אותיות הדבור שיהיה לעתיד, בחינת שפה ברורה, בתוך העולם הזה. כי בחינת שפה ברורה נעשה על ידי מפלתם, שעל ידי זה נתהפכין כלם אל השם יתברך כנ"ל:

וזה בחינת (ישעיה נ"ח): "נדבר דבר", הנאמר בשבת. הינו שצריך להמשיך בחינות דבור של שבת, שהוא בחינות עלמא דאתי, בתוך הדבור של עולם הזה, להשלים הדבור בעולם הזה. כי עקר שלמות הדבור הוא מבחינות שבת, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת קי"ג:): 'שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חל'. כי בשבת הוא שלמות הדבור, כי שבת הוא בחינות עולם הבא כנ"ל, וצריך להמשיך דבור של שבת בתוך הדבור של חל כנ"ל:

וזהו בחינת 'אל הניח ביצירה' (ד). שעל ידי בחינת 'אל', שהוא בחינת אמת, בחינת (במדבר כ"ג): "לא איש אל ויכתוב", שהוא בחינת יעקב, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (מגלה י"ח): 'מנין שקראו הקדוש ברוך הוא ליעקב אל, שנאמר: 'ויקרא לו אל אלקי' וכו', כי יעקב בחינת אמת כנ"ל. וזה האמת שהוא בחינות עלמא דאתי, תלוי בפרנסה. כי כשיש לו פרנסה ואין נצרך לבריות, יכול להתפלל כנ"ל. וזה בחינת (תהלים קמ"ו): "אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלקיו". כי כששברו על ה' אלקיו, ואין נצרך לבריות, אזי 'אל יעקב בעזרו', כי 'אל יעקב' הוא בחינת אמת כנ"ל. ואזי כשזוכין להמשיך בחינות עלמא דאתי, בחינות אמת, בחינות פנים, בתוך העולם הזה, אזי נעשה מפלת הרשעים כנ"ל:

וזה בחינת הניח במלוי ההין, כי הי היא בחינת שלום שחר, כמה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ערוכין כ"א) על פסוק (יחזקאל ב): "הגה נהי", והי זה שלום שחר לרשעים בעולם הבא. וזה בחינת 'אל הניח', דהינו אל שהוא בחינות אמת, שעל ידו נעשה שלום שחר לרשעים, שהוא בחינות הניח במלוי ההין כנ"ל, צריך להמשיכה בתוך העולם הזה. שהוא בחינות 'נדבר דבר', להמשיך דבור של

שבת בתוך ימי החל פנ"ל, שהם בחינות יצירה. בבחינות (תהלים קל"ט): "ימים יצרו ולא אחד בהם", דהינו שימי החל הם בחינות יצירה, כשאין אחד בהם שהוא בחינות שבת. וצריך להמשיך לבחינות יצירה, שהוא בחינת ימי החל, את בחינות 'אל הנה', שהוא בחינות עלמא דאתי, בחינות שבת. וזה בחינות (ה) 'מלכות פה', שעל ידי זה נשלמים אותיות הדבור פנ"ל:

[ד] וכשנשלמין אותיות הדבור פנ"ל, צריך לראות להוציא הדבור בשלמות. כי לפעמים נתחבין אותיות הדבור במצד הגרון, ואי אפשר להוציא הדבור בשלמות, שזה בחינות מה שקורין בלשון אשפנו היזריק. וצריך לראות להוציא הדבור ממצד הגרון, שיוכל לדבר בשלמות, דהינו להמשיך נקדות אל האותיות. כי בלא נקדות אי אפשר לדבר שום אות, כידוע בחוש. ואזי כשממשיכין נקדות אל האותיות, ומוציאין הדבור בשלמות, אזי יכולין להוציא מכח אל הפעל:

כי כל המחשבות שיש לאדם, כלם באים בתוך הדבור, כדאיתא בזהר (ו). 'רחושי מרחשן שפנתה'. ואף שאין האדם מרגיש זאת, אף על פי כן הוא בנדקות גדול. כי כל מחשבה שבעולם שיש לאדם, כלם מרחים לבוא בתוך הדבור בשעת המחשבה, רק שהוא בנדקות מאד. ולכן כל עשיה שעושה האדם צריכה לבוא בתחלה בתוך הדבור, כי כל הדברים צריכין לבוא בבחינות מחשבה דבור ומעשה. נמצא שעל ידי הדבור, נגמר המעשה ויוצא מכח אל הפעל. כי קדם שיוצא המעשה מכח אל הפעל, צריכה לבוא תחלה בבחינות דבור. על כן כדי להוציא מכח אל הפעל, צריכין להשלים אותיות הדבור פנ"ל. ולהוציא הדבור בשלמות ממצד הגרון, דהינו להמשיך בחינות נקדות אל האותיות. ואזי כשיוצא הדבור בשלמות, יוצא הדבר מכח אל הפעל פנ"ל:

ולהמשיך נקדות אל האותיות הוא על ידי החשק והכסופין, שחושקין לעשות המצוה או שאר דבר שבקדשה שאיש ישראלי חושק לעשות. בבחינות (שיר השירים א):

"נקדות הכסף", שעל ידי הכסופין והחשק נעשין נקדות. כי אי אפשר לעשות שום דבר כי - אם על ידי חשק, דהינו למשל כשמדבר איזה דבור, צריך שיהיה לו מתחלה חשק לדבר. וכן כשעושה איזה פעלה, אם לא היה לו חשק מתחלה לעשותה, בנדאי לא היה עושה אותה. ועל כן כל דבר שבקדשה שהאדם צריך לעשות, כגון לנסע להצדיק, או שאר דבר שבקדשה שהאדם צריך לעשות, נותנין לו מתחלה חשק, כדי שעל ידי זה יעשה הדבר:

ועקר גדל החשק נעשה על - ידי המניעה שמזמנין לו, כי כשאיש ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, בפרט כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך ליהדותו, שכל יהדותו תלוי בזה, כגון לנסע לצדיק אמתי, אזי מזמנין לו מניעה. וזאת המניעה היא בשביל החשק, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר לעשות אותו הדבר. כי על ידי המניעה שמונעין את האדם מן הדבר, על ידי זה נעשה התגברות החשק מאד. כמו למשל כשמראין לקטן דבר הנחמד לו, ותכף ומיד חוטפין ממנו ומחביאין ממנו, אזי הוא רודף מאד אחר האדם, ומבקש וחושק מאד לאותו הדבר, נמצא שעקר החשק נעשה על ידי שחטפו ממנו והחביאו את הדבר. כמו כן מונעין את האדם במניעות מהדבר הצריך לו, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר. בבחינות (משלי ט): "ולחם סתרים ינעם", שכל מה שהדבר נמנע ונסתר מן האדם ביותר, הוא חושק אליו ונעים לו ביותר. שמה בא תאוות והתגברות החשק אל עברה, חס ושלום, רחמנא לצלן, כי מחמת שהעברה נמנעת מאד מן האדם, כי אנו מצוים ומזהרים ומפקדים עליה שלא לעשותה, נמצא שהיא נמנעת מאד מאתנו, על כן יש התגברות החשק אליה פנ"ל, בבחינות "ולחם סתרים ינעם". כמו כן בקדשה, כשיש מניעה לאדם, החשק מתגבר ביותר:

וכל מה שהדבר הנחשק גדול ביותר, המניעה יותר גדולה כי יש חשק וחושק ונחשק, דהינו האדם החושק, והדבר הנחשק. והחשק שחושקין לדבר הנחשק, וכפי מעלת הנחשק, כן צריך להיות גדל

החֶשֶׁק. וְעַל פֶּן כִּשְׁהַנְחֶשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד, נִמְצָא שְׁצָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לוֹ חֶשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד. אֲזַי יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה גְדוֹלָה בְּיוֹתֵר, שְׁעַל יְדֵי זֶה הַחֶשֶׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. כִּי כֹל מֵה שֶׁהַמְנִיעָה יוֹתֵר גְּדוֹל, הַחֶשֶׁק מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כִּנְ"ל. וְעַל - פֶּן רְאוּי לְאָדָם לְדַעַת כִּשְׁיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד מְאִיזָה דְבָר שֶׁבִקְדָּשָׁה, יִדַע וַיִּבִּין מִזֶּה, שֶׁזֶה הַדְּבָר שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת, הוּא נְחֶשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד, וְדָבָר יָקָר מְאֹד, שֶׁמִּחַמַּת זֶה הַמְנִיעָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּנְ"ל. וּבִפְרָט כִּשְׂרוּצָה לְנִסְעַ לְצַדִּיק הָאֱמֵת, כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים הַרְבֵּה, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינוֹת נִקְדוּת הָאֱמֵת בֵּין הַצַּדִּיקִים, שֶׁכְּשׂוֹרְצִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, שְׂבִיזָה תְלוּי הַכֹּל, אֲזַי יֵשׁ לְהֶאָדָם מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת רַבּוֹת מְאֹד, וּמִזֶּה בְּעֲצָמוֹ יִבִּין הָאָדָם גְּדָל מַעְלַת הַנְּחֶשֶׁק כִּנְ"ל:

וְהִנֵּה הַכֹּלֵל, שְׁפָל הַמְנִיעוֹת הֵם רַק בְּשִׁבִיל הַחֶשֶׁק, כִּדֵּי שְׁעַל יְדֵי זֶה יְהִיָּה לוֹ חֶשֶׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כִּנְ"ל. וְעַל פֶּן כִּשְׂאָדָם חוֹשֶׁק בְּיוֹתֵר, בְּנֹדָאֵי יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת הַדְּבָר, וַיּוֹכֵל לְהוֹצִיאֹו מִכַּח אֶל הַפְּעֵל. כִּי עַל יְדֵי הַחֶשֶׁק נַעֲשִׂין נִקְדוּת, שְׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכַּח אֶל הַפְּעֵל כִּנְ"ל. כִּי הַחֶשֶׁק מְשַׁבֵּר הַמְנִיעָה, כִּי עֶקֶר הַמְנִיעָה אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁבִיל הַחֶשֶׁק כִּנְ"ל, וְעַל פֶּן כִּשְׂאָדָם חוֹשֶׁק בְּיוֹתֵר כִּפִּי הַמְנִיעָה, מִמִּילָא נִשְׁבֵּר הַמְנִיעָה:

וְזֶה בְּחִינַת ט' נִקְדִּין. ט' רְקִיעִין (ז). כִּי הַנִּקְדוּת הֵם בְּחִינוֹת רְקִיעִין, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מְנִיעוֹת. כִּי הַמְנִיעָה הִיא בְּחִינַת רְקִיעַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְסַךְ, שֶׁמִּפְרִישׁ וּמְסַךְ לְפָנֵי הָאָדָם, וּמוֹנְעוֹ מִן הַדְּבָר. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א'): "יְהִי רְקִיעַ וַיְהִי מִבְּדִיל", שֶׁהֲרִקִיעַ הוּא בְּחִינַת מְנִיעָה שֶׁמִּפְרִישׁ וּמִבְּדִיל בֵּין הַחוֹשֶׁק וְהַנְּחֶשֶׁק. וְעַל פֶּן גַּם הָאָרֶץ נִקְרְאָת רְקִיעַ כְּמָה שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קל"ו): "לְרוּקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם", כִּי גַם הָאָרֶץ הִיא שְׂטַח הַמִּבְּדִיל וּמִפְרִישׁ. וְעַל פֶּן הַט' נִקְדִּין, הֵם בְּחִינַת ט' רְקִיעִין. כִּי הַנִּקְדוּת נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַחֶשֶׁק כִּנְ"ל, וְעֶקֶר הַחֶשֶׁק עַל יְדֵי הַמְנִיעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רְקִיעַ כִּנְ"ל:

וַיֵּשׁ ט' נִקְדִּין, ט' רְקִיעִין. כִּי יֵשׁ כְּמָה בְּחִינוֹת בְּהַנְּחֶשֶׁק, כִּי יֵשׁ נְחֶשֶׁק לְמַעְלָה מִנְּחֶשֶׁק. וְלִפִּי גְדָל מַעְלוֹת הַנְּחֶשֶׁק, כֵּן צָרִיךְ לְהִיּוֹת גְּדָל הַחֶשֶׁק. וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה גְדוֹלָה כִּנְ"ל, שְׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַנִּקְדָּה כִּנְ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תִּשְׁעֵי נִקְדִּין, תִּשְׁעָה רְקִיעִין, שֶׁהֵם מְקַמְצִין עַד שׁוֹרֵק, שֶׁהֵם נִקְדָּה לְמַעְלָה מִנִּקְדָּה, רְקִיעַ לְמַעְלָה מִרְקִיעַ, דִּהְיִנוּ נְחֶשֶׁק לְמַעְלָה מִנְּחֶשֶׁק. שְׁלִפִּי גְדָל הַנְּחֶשֶׁק, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה גְדָל הַחֶשֶׁק, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַנִּקְדָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רְקִיעַ. כִּי הַנִּקְדָּה נַעֲשִׂית עַל יְדֵי הַרְקִיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנִיעָה כִּנְ"ל. עַד שִׁישׁ נְחֶשֶׁק שֶׁהוּא בְּחִינַת קְמִיץ, קְמִיץ וּסְתִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִקְדוּת קְמִיץ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַנִּקְדוּת, כִּי הַנְּחֶשֶׁק קְמִיץ וּסְתִים מְאֹד:

וְכֹלֵל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, שְׁפָל מֵה שֶׁהָאָדָם חוֹשֶׁק בְּאֱמֵת, בְּנֹדָאֵי יוֹכֵל לְגַמְרוֹ וּלְהוֹצִיאֹו מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, וְלֹא יוֹכֵל לְמִנְעוֹ מִזֶּה שׁוּם מְנִיעָה וְאִנְס. רַק צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה הַחֶשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד, כִּפִּי מַעְלַת הַנְּחֶשֶׁק. וְזֶה יוֹכֵל לְהִבִּין מֵהַמְנִיעָה בְּעֲצָמָה, שֶׁכְּשׂוֹרְצָה הַמְנִיעָה מִתְגַּבֵּרַת וּמִשְׁתַּטַּחַת וְעוֹמְדַת לְפָנָיו, וּמוֹנַעַת אוֹתוֹ מְאֹד, יִדַע וַיִּבִּין מִזֶּה, שֶׁהַנְּחֶשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד כִּנְ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר, שִׁיְהִיָּה לוֹ חֶשֶׁק גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כִּפִּי הַנְּחֶשֶׁק, וּכְפִי הַמְנִיעָה כִּנְ"ל, וְאִזּוּ בְּנֹדָאֵי יוֹכֵל לְגַמְרוֹ כִּנְ"ל:

כִּי אֵין לְהָאָדָם לְפִטֵר אֶת עֲצָמוֹ וְלְמַצָּא לְעֲצָמוֹ תְרוּץ, עַל יְדֵי הַמְנִיעָה, לוֹמֵר שֶׁהוּא חֲפִץ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדְּבָר, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ מִחַמַּת הַמְנִיעָה וְהָאִנְס, וְעַל כֵּן יְהִיָּה נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (בְּרַכּוֹת ו'): 'חֲשָׁב לַעֲשׂוֹת מְצוּהָ, וְנִאָּנְס וְלֹא עֲשָׂאָה, כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה'. כִּי בְּאֱמֵת בְּנֹדָאֵי כִּשְׁיֵשׁ לוֹ אִנְס, נִחְשָׁב כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה:

אֲבָל כֹּל זֶה נֶאֱמַר עַל מִי שְׂרוּצָה לְצַאת בְּזָה אֲזַי יוֹצֵא בָּהּ, כִּי מֵה לוֹ לַעֲשׂוֹת כִּי יֵשׁ לוֹ אִנְס. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוּצָה לְצַאת, רַק שֶׁהוּא רוּצָה הַמְצָנָה בְּעֲצָמָה, אוֹ הַדְּבָר שֶׁבִקְדָּשָׁה שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת, הוּא חֲפִץ בְּהַדְּבָר עֲצָמוֹ. אִם כֵּן מֵה מוֹעִיל לוֹ, מֵה שֶׁמְקַלֵּין לוֹ שֶׁנִּחְשָׁב כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה, כִּי אֵינוֹ מְקַרֵּר דַּעְתוֹ כֹּלֵל בְּזָה. כִּי הוּא תָּאב וְחֲפִץ וּמִתְגַּעְגַּע מְאֹד, לַעֲשׂוֹת הַמְצָנָה בְּעֲצָמָה, וְלֹא לְצַאת עִם הַ"כְּאֵלוֹ", שֶׁנִּחְשָׁב כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה. כִּי בְּאֱמֵת רְאוּי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי, שִׁיְגַמֵּר חֲפִצוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכָל דְבָר שֶׁבִקְדָּשָׁה מִכַּח אֶל הַפְּעֵל:

וְאִזִּי, כְּשִׁחֹשֶׁק מָאֵד בְּאָמַת, וְאִינוּ מְקַרְר דְּעֵתוֹ כָּלֵל בְּמָה שֶׁנֶּחֱשָׁב עָלָיו כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, אִזִּי בְּנֹדָא יִגְמֹר
הַדְּבָר וְיִוְצִיאוּ מִכַּח אֵל הַפְּעַל. וְיִשְׁבֵּר וְיִבְטַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְאֶנְסִים. כִּי הֵם לֹא בָּאוּ רַק בְּשִׁבִיל הַחֶשֶׁק,
וְכִשְׂיֵשׁ לוֹ הַחֶשֶׁק הִרְאוּ לְאוֹתוֹ הַמְּנִיעָה, כְּפִי גִדְל מַעְלַת הַנְּחֻשָׁק, אִזִּי מִמִּילָא נִתְבַּטַּל הָאֲנָס וְהַמְּנִיעָה
כַּנְּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ו): "וַיִּרְדּוּ מִצְרֵימָה אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָר" (ח). שְׁכַשְׁהַדְּבָר יוֹרֵד בְּמִצְר הַגְּרוֹן, שְׁזֶה
בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרִים, אִזִּי הוּא 'אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָר'. הֵינּוּ, שְׂיֵשׁ לוֹ אָנָּס וּמְנִיעָה, עַל - יְדֵי שְׂאִין נִקְדוֹת
לְהַאוֹתִיּוֹת, וְאִינוּ יְכוּל לְהוֹצִיאוֹ מִמִּצְר הַגְּרוֹן, שְׂמִזָּה בְּאִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְאֶנְסִין כַּנְּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת
'אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָר', שְׂעַל - יְדֵי שְׂאִין הַדְּבָר בְּשִׁלְמוֹת, עַל - יְדֵי - זֶה הוּא אָנוּס כַּנְּ"ל:

וְזֶהוּ (בֵּיצָה ל"ב): 'בֵּינָן שֶׁנֶּחֱרַךְ לְבָרִיּוֹת עוֹלָם חֶשֶׁךְ בְּעֵדוֹ', 'חֶשֶׁךְ' לְשׁוֹן מְנִיעָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב
(בְּרַאשִׁית ל"ט): "וְלֹא חֶשֶׁךְ מִמְּנִי, וְלֹא חֶשֶׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ" וְכוּ' (שָׁם כ"ב). הֵינּוּ כְּשֶׁנֶּחֱרַךְ לְבָרִיּוֹת, אִזִּי
יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת. וְזֶה 'עוֹלָם חֶשֶׁךְ בְּעֵדוֹ', הֵינּוּ כְּשֶׁהוּא בֵּין הָעוֹלָם אִזִּי יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת, וְקִשָּׁה לוֹ לְהַתְּפַלֵּל
בְּאָמַת כַּנְּ"ל, כִּי כְּשֶׁנֶּחֱרַךְ לְבָרִיּוֹת נוֹחַ וְטוֹב לוֹ יוֹתֵר לְהַתְּפַלֵּל בְּיַחֲדָא כַּנְּ"ל. אֲכַל מִי שְׂאִינוּ נֶחֱרַךְ
לְבָרִיּוֹת, שְׂאִינוּ צָרִיךְ לָהֶם לְשׁוֹם דְּבָר, יוֹכֵל לְעַמֵּד בֵּין אֲלָפִים אֲנָשִׁים, לְהַתְּפַלֵּל בְּאָמַת לְהִשָּׁם יִתְבַּרַךְ
לְבָדוֹ, מֵאַחַר שְׂאִין נֶחֱרַךְ לְשׁוֹם בְּרִיָּה, לֹא לְפָרְנֶסָה, וְלֹא לְכָבוֹד, וְלֹא לְשׁוֹם דְּבָר, רַק "שְׂבָרוּ עַל ה'
אֲלֵקִיו":

וְזֶה סוּד (בְּרַכּוֹת י"ח): 'מַעֲשֵׂה בְּחֶסֶד אֶחָד שֶׁהִקְנִיטוֹ אֲשֶׁתוֹ וְהֵלֵךְ וְלָן וְכוּ', וְשִׁמְעַתְּ שְׁתֵּי רוּחוֹת
שֶׁמְסַפְרוֹת זֶה עִם זֶה. וְסַפְרוֹם הִיָּה עַל אוֹדוֹת פְּרָנֶסָה, כְּמוֹכָא שָׁם בְּגִמְרָא. 'שֶׁהִקְנִיטוֹ', זֶה בְּחִינַת
הַחֲרוֹן אָף. 'שְׁתֵּי רוּחוֹת' זֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי רוּחוֹת הַנְּ"ל, הַנֶּעֱשִׂין עַל - יְדֵי הַמְּתַקֵּת הַחֲרוֹן אָף, דִּהְיִינוּ
כְּשֶׁמוֹצִיאִין מִכַּח אֵל הַפְּעַל כַּנְּ"ל. וְזֶה תְּלוּי בְּבְּחִינַת פְּרָנֶסָה, שְׂעַל יְדָה מוֹצִיאִין מִכַּח אֵל הַפְּעַל כַּנְּ"ל:
וְלֹא גִלָּה יוֹתֵר, אִיךְ כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת מְרַמְזֶת בְּמֵאמָר זֶה:

ליקוטי מוהר"ן סימן קי"ג

וְנִפְרָעִין מִן הָאֲדָם מִדְּעֵתוֹ וְשִׁלָּא מִדְּעֵתוֹ (אָבוֹת פָּרָק ג). כִּי שְׂמַעְתִּי בְּשֵׁם הַבְּעַל - שָׁם - טוֹב: כִּי קִדְּם
כָּל גְּזֵר דִּין שְׂבַעֵוֹלָם, חֶסֶם וְשִׁלּוּם, מֵאַסְפִּין כָּל הָעוֹלָם אִם מְסַפִּימִין לְהַדִּין הַהוּא. וְאָף אֶת הָאִישׁ בְּעֵצְמוֹ
שֶׁנֶּחֱרַךְ עָלָיו הַדִּין, חֶסֶם וְשִׁלּוּם, שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם הוּא מְסַפִּים, אִזִּי נִגְמַר הַדִּין, חֶסֶם וְשִׁלּוּם. וְהַעֲנִין, כִּי
בְּנֹדָא אִם יִשְׁאֵל לוֹ בְּפָרוּשׁ עַל עֵצְמוֹ, בְּנֹדָא יִכְחִישׁ וַיֹּאמֶר שְׂאִין הַדִּין בֵּן. אֲךָ מְטַעִין אוֹתוֹ, וְשׁוֹאֲלִין
אוֹתוֹ עַל כִּיּוֹצָא בּוֹ, וְהוּא פּוֹסֵק הַדִּין, וְאִזִּי נִגְמַר הַדִּין. וְכַעֲנִין שְׂמַצִּינוּ בְּדוֹד הַמְּלֵךְ, עָלָיו הַשִּׁלּוּם, כְּבוֹא
אֵלָיו נִתֵּן הַנְּבִיא וְכוּ', וְסַפֵּר לוֹ מַעֲשֵׂה הָאוֹרַח (שְׁמוּאֵל ב י"ב) עֲנָה וְאָמַר: חֵי ה' וְכוּ', וְאֶת הַכְּבָשָׁה
וְכוּ', אִזִּי נִפְסַק הַדִּין עַל דְּוֹד פְּאֶשֶׁר יֵצֵא מִפִּיו. וְזֶהוּ וְנִפְרָעִין מִן הָאֲדָם מִדְּעֵתוֹ, כְּלוֹמַר שְׁשׁוֹאֲלִין דְּעֵתוֹ.
וְאָף - עַל - פִּי - כֵּן הוּא שִׁלָּא מִדְּעֵתוֹ, כִּי אִינוּ יוֹדְעַתְּ שֶׁהַדִּין הוּא עָלָיו:

וְהַעֲנִין הוּא עֲמַק מָאֵד, אִיךְ שׁוֹאֲלִין כָּל אֲדָם. כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים וְסַפּוּרִים שְׂאֲדָם שׁוֹמְעַ, יִמְצָא שָׁם
דְּבָרִים גְּבוּהִים וְרָמִים, וְצָרִיךְ לְזַהַר בְּזֶה מָאֵד, לְכֹלֵי לְגַמֵּר הַדִּין עַד שִׁישְׁנָה וַיִּשְׁלַשׁ, כִּי הוּא סַפְּנַת
נְפִשׁוֹת. וְהַדְּבָרִים עֲתִיקִים, כִּי יֵשׁ בְּזֶה עֲנִינִין סַפּוּרֵי דְּבָרִים עֲנִינִים גְּבוּהִים: וְזֶה (בְּרַכּוֹת ה):
'חִבִּיבִין עָלֶיךָ יִסּוּרִין אָמַר לוֹ לֹא הֵן וְכוּ', הֵב לִי יְדֵךְ, יְהִב לָהּ יְדָא וְאוֹקְמָה'. כְּלוֹמַר אִם אִין אֶתָּה חִפְּץ
בְּהֶם, הֵב לִי יְדֵךְ עַל זֶה, שְׂאִין אֶתָּה רוֹצֵה בְּהֶם בְּאָמַת. אִזִּי יְהִב לָהּ יְדָא, וְאוֹקְמָה:

ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ב

זה הוא חזון לאחור, חס ושלום. פי כן דרך הבעל - דבר והסטרך - אחר, פשרוה שיהאדם סמוך סמוך ממש לשערי הקדשה, וכמעט שיכנס, אזי הוא מתפשט עליו בהתגברות גדול מאד מאד, רחמנא לצלן. על - פן צריך אז התחזקות גדול נגדו:

ושמענו מצדיק אמתי שאמר, שאלו היה אומר לו אחד, יהיה מי שיהיה, בעת שעסק בעבודת השם בתחלתו: אחי, חזק ואחז עצמך הייתי רץ ומזדרז מאד בעבודתו יתברך, פי גם עליו עבר כל הנ"ל, ולא היה שומע שום התחזקות משום אדם. על - פן מי שרוצה לכנס בעבודת השם, יזכור זאת היטב. וחזק עצמך מאד, ונעשה מה שתוכל בעבודת השם, וברבות הימים והשנים תכנס לבטח בעזרתו יתברך לתוך שערי הקדשה, פי השם יתברך מלא רחמים ורוצה בעבודתך מאד:

נדע, שכל התנועות וההעסקות, שאתה נתק ונעסק בכל פעם איזה מעט מן גשמיות לעבודתו יתברך, כלם מתקבצים ומתחברים ומתקשרים ובאים לעזרתך בעת הצורך, דהינו פשיש, חס ושלום, איזה דחק ועת צרה, חס ושלום. נדע, שהאדם צריך לעבר על גשר צר מאד מאד, והפלל והעקר שלא יתפחד כלל:

נדע, שיש אילן, שגדלים עליו עלים, שכל עלה צריך להיות גדל מאה שנים, והוא נמצא בפרדסים של השתרים, וקורין אותו בלשונם מאה שנים. ומסתמא כשגדל מאה שנים, בנדאי עובר עליו מה שעובר, ואחר - פך בסוף המאה שנים הוא יורה בקול גדול כמו קני - שרפה, שקורין אורמאטיע. והבן הנמשל היטב:

וראוי לילך עם מה שנאמר במאמר אומרה לאלקי בעודי (בלקוטי הראשון בסימן רפ"ב), דהינו לבקש ולחפש למצא בעצמו איזה זכות ואיזה נקדה טובה. ובזה המעט טוב שמוצא בעצמו, ישמח ויחזק עצמו, ואל יניח את מקומו, אף אם נפל למה שנפל, רחמנא לצלן, אף - על - פי - כן יחזק עצמו במעט דמעט טוב שמוצא בעצמו עדין, עד אשר יזכה לשוב על - ידי - זה להשם יתברך, וכל הזדונות יהיו נעשין זכיות (עין יומא פו:). ומה עשה הבעל - שם - טוב, זכר צדיק לברכה, על היס, כשהסיתו הבעל דבר וכו'. ומזה תבין, עד היכן אתה צריך להתחזק ולבלי ליאש עצמך, חס ושלום, אף אם יהיה מה שיהיה. והעקר להיות בשמחה תמיד. וישמח עצמו בכל מה שיוכל, ונאפלו על - ידי מלי דשטותא, לעשות עצמו פשוטה ולעשות עניני שטות וצחוק או קפיצות ורקודים, כדי לבוא לשמחה, שהוא דבר גדול מאד:

ליקוטי מוהר"ן מהדורא תניינא סימן ס"ג

דע, פי יעקב אבינו, כששלח את בניו עשרת השבטים ליוסף, שלח עמיהם נגון של ארץ - ישראל. וזה סוד: "קחו מזמרת הארץ בכליכם" וכו' (בראשית מג), בחינת זמר ונגון, ששלח על - ידם ליוסף, וכמו שפרש רש"י: "מזמרת" לשון זמר וכו':

פי דע, פי כל רועה ורועה יש לו נגון מיוחד לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, פי כל בהמה ובהמה יש לה עשב מיוחד, שהיא צריכה לאכלו. גם אינו רועה תמיד במקום אחד. ולפי העשבים והמקום שרועה שם, פן יש לו נגון. פי כל עשב ועשב יש לו שירה שאומר, שזה בחינת פרק שירה, ומשירת העשבים נעשה נגון של הרועה. וזה סוד מה שפתוב (שם ד):

"ותלד עדה את יבל, הוא היה אבי י' שב אהל ומקנה ושם אחיו יובל, הוא היה אבי כל תפש פנור ועוגב". פי תכף כשהיה בעולם רועה מקנה, היה תכף פלי - זמר פנ"ל. ועל - פן דוד המלך, עליו השלום, שהיה "ידע נגון" (שמואל א ט"ז), על - פן היה רועה (שם) פנ"ל. (גם מצינו באבות העולם כלם, שהיו רועי מקנה). וזה בחינת (ישעיה כ"ד):

"מפנה הארץ זמרת שמענו", הינו שזמירות ונגונים יוצאים מפנה הארץ, כי על - ידי העשבים הגדלים בארץ נעשה נגון פנ"ל. ועל - ידי שהרועה יודע הנגון, על - ידי - זה הוא נותן פח בעשבים, נאזי יש לבהמות לאכל. וזה בחינת (שיר - השירים ב) "הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע", הינו שהנצנים גדלים בארץ על - ידי הזמיר והנגון השייך להם פנ"ל. נמצא שעל - ידי הזמיר והנגון שהרועה יודע, הוא נותן פח בעשבים, ויש מרעה לבהמות:

גם הנגון הוא טובה להרועה בעצמו, כי מחמת שהרועה הוא תמיד בין בהמות, היה אפשר שימשיכו ויורידו את הרועה מבחינת רוח האדם לרוח הבהמיות, עד שירעה הרועה את עצמו, בבחינת (בראשית ל"ז): "וילכו לרעות את צאן אביהם" וכו', ופרש רש"י: 'שהלכו לרעות את עצמן'. ועל - ידי הנגון נצול מזה, כי הנגון הוא התבררות הרוח, שמבררין רוח האדם מן רוח הבהמה, בבחינת (קהלת ג): "מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה, ורוח הבהמה היכדת היא למטה", פי זהו עקר הנגון ללקט ולברר הרוח טובה, פמבאר במקום אחר. ועל - פן על - ידי הנגון נצול מרוח הבהמיות, פי נתברר רוח האדם מרוח הבהמה על - ידי הנגון פנ"ל:

ויש חלוקים רבים בנגינה, פי יש נגון שלם, ויש נגון שהוא בכמה בבות, ויכולים לחלקו לבבות וענינים:

נדע, שהמלך יש לו פל הנגון פלו בשלמות, אבל השירים אין להם רק איזה חלק בנגון, פל אחד לפי מקומו. ועל - פן אמר דניאל לנבוכדנצר (דניאל ד): "אנתה הוא אילנא וכו' ומזון לכלא בה". פי נבוכדנצר שהיה מלך ויש לו פל הנגון, על - ידו נמשך פל המזון, פי המזון נמשך על - ידי הנגון פנ"ל. ועל - פן יעקב אבינו, אף שלא היה יודע אז שהוא יוסף, רק כפי מה שספרו לו השבטים הנהגותיו של יוסף, שלח לו נגון השייך לשר פמותו, כפי מה ששמע מבניו דרכיו והנהגותיו, פי יעקב רצה לפעל אצלו על - ידי הנגון מה שהיה צריך, על - פן שלח לו אותו הנגון של ארץ - ישראל. וזהו שאמר לבניו: "קחו מזמרת הארץ בכליכם", הינו שיקחו בחינת הנגון הנ"ל, שהוא בחינת זמרת הארץ פנ"ל, בפלים שלהם. "והורידו לאיש מנחה, מעט צרי ומעט דבש, נכאת ולט, בטנים ושקדים" הם בחינת משקולות ומדות הנגון, פי הנגון נעשה מגדולי הארץ פנ"ל:

ליקוטי מוהר"ן מהדורא תניינא סימן ע"ג

מי שרועה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים, פי אמירת תהלים מסגל לתשובה. פי יש נון שערי תשובה, ומ"ט שערים יכול פל אדם לכנס בהם ולהשיגם, אך שער החמשים הוא בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו, פכיכול, פי גם אצלו יתברך מצינו בחינת תשובה, כמו שפתיב (מלאכי ג):

"שובו אלי ואשובה אליכם":

ואלו הם מ"ט שערי תשובה הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות שנים - עשר שבטי י - ה, פי כל שער ושער יש לו אות ממ"ט אותיות השבטים, והנה הכל חפצים ליראה את שמך, ואף - על - פי - כן לאו כל אדם זוכה לעשות תשובה. פי יש אחד שאין לו התעוררות פלל לתשובה, ואפלו מי שיש לו התעוררות לתשובה, אינו זוכה להגיע אל האות והשער של תשובה השייך לו; ואפלו אם מגיע לשם, יכול להיות שהשער של תשובה סגור, ומחמת פל זה אין האדם זוכה לתשובה. ועל - ידי אמירת תהלים, אפלו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה, הוא מתעורר לעשות תשובה, וגם זוכה על - ידי תהלים להגיע אל השער ואות השייך לו ולפתח השער. נמצא שזוכה על - ידי תהלים לעשות תשובה: וזה בחינת (שמואל ב כ"ג): נאם הגבר הוקם על, ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (מועד קטן טז:): 'שהקים עלה של תשובה', ונעים זמרות ישראל, פי על - ידי בחינת נעים זמירות ישראל, דהינו ספר

תהלים שיסד, על - ידי - זה הוקם עלה של תשובה, כי על - ידי תהלים זוכין לתשובה כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (עבודה - זרה ד:): 'לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, אלא כדי להורות תשובה ליחיד' וכו'. נמצא שעקר הוראת התשובה על - ידי דוד המלך, ועקר התשובה של דוד המלך הוא ספר תהלים, שאמרו בהתעוררות גדול מאד וברוח - הקדש, עד שפל אחד ואחד כפי מה שהוא יכול למצא את עצמו בתוך ספר תהלים, ולזכות לתשובה על - ידי אמירת תהלים כנ"ל:

ועקר הזדככות שנים - עשר שבטי י - ה, שהם מ"ט אותיות, שהם בחינות מ"ט שערי תשובה, היה במצרים, שהוא בחינת מצר הגרון, שהוא בחינת תשובה עלאה (כמובא בכתבי האר"י ז"ל, ועין שם והבן היטב). ועל - פן אחר שנזדככו שם במצרים וזכו לצאת משם, ספרו מ"ט ימי הספירה, שהם כנגד מ"ט שערי תשובה, שהם בחינת מ"ט אותיות הנ"ל. וביום החמשים, אז: "ויכרד ה' על הר סיני" (שמות י"ט) זה בחינת:

"ואשובה אליכם", בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו, כביכול, בחינת שער החמשים כנ"ל: וזהו: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו" סופי - תבות הם אותיות תהלים ואותיות תשובה. כי על - ידי תהלים זוכין לתשובה, שהיא בחינת שמות בני ישראל הבאים מצרימה וכו'. כי מ"ט שערי תשובה הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות בני ישראל, הבאים מצרימה, להזדכך שם כנ"ל:

וזה שאנו רואין, שבימי תשובה, דהינו באלול ונעשרת - ימי - תשובה, כל ישראל עוסקין אז באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסגל לתשובה כנ"ל. ועל - פן הוא דבר גדול מאד לעסק תמיד באמירת תהלים, כי תהלים הוא התעוררות גדול מאד להשם יתברך, אשרי שיאחז בו:

ליקוטי הלכות הלכות מילה הלכה ה'

על - פי התורה 'ויאמר בעז אל רות' וכו' בלקוטי א' סימן סה וכו', עין שם הפל היטב:
(א) וזה בחינת מילה שצריך התינוק לסבל צער וכאב גדול בעת שחותרין ממנו הערלה, כי הערלה דחפאי על ברית הוא בחינת זהמת הנחש שממש נמשכין כל הפגמים הנאחזין בתאות עולם הזה שהם בחינת חיזו דהאי עלמא, כי הערלה הוא בחינת ענגין דמכסין על עינין שהוא בחינת הענגין והחשך של תאות עולם הזה והבליו שמתגברין על העינים שלא יכוננו הראות להסתפל על התכלית רק להסתפל מן הצד חס ושלום, על הבלי עולם הזה שהם חיזו דהאי עלמא שפלה. ועל - פן כשצריכין להעביר הערלה הזאת צריכין לסבל צער וכאב גדול. שהוא בחינת צער וכאב המילה שסובל התינוק. כדי שעל - ידי הצער וכאב הגדול הזה יסתם עיניו בחזק גדול כנראה בחוש, שעל - ידי זה הוא נכלל בהתכלית על - ידי שפוטם ועוצם עיניו בחזקה מחיזו דהאי עלמא, שזהו בעצמו בחינת חתיכת וכריתת הערלה שהוא ענגין דמכסין על עינין, שהוא בחינת חיזו וזהמא דהאי עלמא כנ"ל. וכמבאר בהתורה הנ"ל, עין שם היטב:

(ב) ועל - פן מלין את התינוק ביום השמיני אחר שעברו עליו שבועה ימים שהם כנגד שבועת ימי בראשית, שהם בחינת שבועת ימי הבנין שבהם נברא העולם שכולל כל השבע מדות שבהם טוב ורע, כי יש שבע מדות בקדשה וכן להפך פידוע, כי את זה לעמת זה וכו'. וכל התאות וכל החמדות שהם חיזו דהאי עלמא נמשכין מהשבע מדות פידוע שממש אחיזת הערלה שהוא בחינת ענגין דמכסין על עינין, שהם בחינת שבועה גלדי עינא שנמשכין מבחינת שבועה אלה עיני ה' המשוטטין בכל הארץ שעל זה הזהירו אותנו רבותינו זכרונם לברכה לבלי להסתפל מן הצד חס ושלום, רק לזכור בכל פעם שיש עין רואה, כמו שפתוב, דע מה למעלה ממך עין רואה וכו'. ועל - פן אנו מזהרים עיניך לנכח ביטו ועפעפיך יישרו נגדך, שיכונן עיניו ועפעפיו להביט לנכח בישר על התכלית. וזה עקר נסיון של

האדם הבעל בחירה שבשכיל זה בא לעולם, כי כל התורה תלויה בעינים, כמו שכתוב, לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו'. ועל - פן התורה מתחלת מבראשית שהוא בחינת תלת גונון דעינא וכת עין, כי כל התורה נמשכת רק מהרשימו הנ"ל של הבטול הנ"ל. ורק בשכיל זה בא האדם לעולם הזה שהוא מלא הכלים ותאות, שהם חיזו דהאי עלמא שהם רוצים לבלבל את הראות וכשהאדם מתגבר עליהם ומצמצם את הראות שלא יסתכל עליהם רק מכונן את הראות להסתכל על התכלית על - ידי זה דיקא רואה את התכלית מה שאין המלאכים יכולין לראות ולהשיג, כי זה התכלית אי אפשר לראותו ולהשיגו כי אם בסתימו דעיניו דיקא, הינו דיקא פשעוברים בזה העולם העשיה הרחוק מאד מהתכלית בתכלית הרחוק ושם שם פשמתגברין לסתם עיניו פנ"ל ולכונם אל התכלית, שם דיקא יכולין לראותו ולהשיגו בבחינת מרחוק ה' נראה לי, 'מרחוק' דיקא, על - פן בהכרח שיעבר על התינוק שבעה ימי ערלה שהם בחינת שבעה גלדי עינא וכו' פנ"ל. ומשם דיקא צריך לבטל עצמו אל התכלית, שזהו בחינת צער המילה. שעל - ידי זה הצער והפאב סותם עיניו מחיזו דהאי עלמא ומעביר מעצמו עקר הערלה בשרשה שהוא זהמת הנחש ענניו דמכסין על עיניו, שזהו בעצמו בחינת חתיכת הערלה בגשמיות וכנ"ל:

ג) וזהו בחינת בין המצרים שבוכין אז על החרבן, כי הבכיה הוא בחינת שסותמין עיניו ומצטערין על שרואין גדל רחוקנו מהתכלית עד שאפלו פשווצין להסתכל לשם קשה מאד מחמת שנוחב בית מקדשנו מחמד עינינו. ונתרחקנו מאבינו שבשמים כל כך עד שמגדל הצער מורידין דמעוה שהם חלקי הראות, (כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וישבו העבים וכו', זה הראות שהולך אחר הבכי, כמובא בדבריו זכרונם לברכה כמה פעמים). ועל - ידי זה נדחה לחוץ פגם הראות של חיזו דהאי עלמא שעקר בכינתו על זה על שנמשכנו בראיתנו אחר הסתכלות על הכלי העולם הזה ועל - ידי זה נתרחקנו כל כך, על - פן על - ידי זאת הבכיה בעצמה שדוחין הדמעוה חלקי הראות לחוץ על - ידי זה מגרשין מעצמו חיזו דהאי עלמא וזוכין להסתכל בישר על התכלית. וזהו, על אלה אני בוכיה עיני עיני ירדה מים כי רחוק ממני מנחם. 'רחוק' דיקא, כי עקר הנחמה מפל הצרות הוא הסתכלות על התכלית. ובעונותינו שהסתכלנו מן הצד רחוק ממני מנחם, 'רחוק' דיקא פנ"ל, כי התכלית רחוק מאד. רק על - ידי שעוצמין עיניו וכו' פנ"ל, על - ידי זה יכולין להסתכל לשם, אבל בעונותינו הרבים שהסתכלנו מן הצד אנו רחוקים מהנחמה שהוא התכלית וכנ"ל. ועקר הבכיה על שרפת התורה שנמסרו וכו', כי עקר הנחמה על - ידי הבטול הנ"ל הוא על - ידי התורה שממשיכין משם וכו'. ועל - ידי זה יכולין בכל פעם בנקל לחזור ולהתבטל ולהסתכל על התכלית, כי באמת צריך האדם להסתכל תמיד לשם כמו אבות העולם וכו', אך רב בני אדם אין זוכין לזה, על - פן נתן לנו את התורה שהיא נמשכת מהרשימה וכו'. ועל - פן על - ידי זה פשעוסקין באמת ומשימין עיניו ולבו על התורה, על - ידי זה יכול לחזור ולהתלהב לבו להסתכל לשם. ועל - ידי זה יחזור וימשיך חדושי תורה משם. וזה עקר בחינת מעלת המחשבות שחושבין תורה וכו' וכן בכל פעם, אבל על - ידי החרבן אבדנו הרבה. ועל - פן צריכין לבפות הרבה על זה עד שיחזור וימשיך תורה משם שהוא עקר הנחמה:

וזהו, קול ברמה נשמע נהי בכי וכו' מנעי קולך מבכי וכו' כי יש תקנה לאחריהך וכו', כי פשאין יכולין לכונן הראות פנ"ל צריכין להתפלל ולצעק הרבה וזה תלוי בזה, כי שלמות התפלה על - ידי הסתכלות הנ"ל וכן הסתכלות הנ"ל על - ידי דבורי התפלה והתורה. וזהו בחינת עיון תפלה, 'עיון' דיקא. וזהו גדל המעלה לעשות מהתורות תפלות. ועל - פן היום לעשותם, ולא למחר, כי במתים חפשי וכו', כי שם בעולם הבא יתבטל אל התכלית בלי שום עשיה, כי בזה העולם צריכין לקשר הרשימו בכמה קשרים, שזהו בחינת כלל המצות מעשיות. ועקר הוא קשירת התפלין שהם עקר

הַרְשִׁימוּ וְעַל - בֵּן הֵם עֵקֶר הַדְּבָקוּת. וְעַל - בֵּן שֶׁבֶת שֶׁהוּא מַעֲיִן עוֹלָם הַבָּא אֵין מְנִיחִין בּוֹ תְּפִלִּין, כִּי אִזּוֹ מְתַקְּמֵת הַרְשִׁימוּ שֶׁל הַבְּטוּל בְּלִי עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא קָשֶׁר הַתְּפִלִּין:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִילָה בְּזִמְנָה דִּיקָא דוּחָה שֶׁבֶת שְׂאֵז בְּטוּל כָּל הַמְּלָאכוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִזְהַמַּת הַנְּחֹשׁ: וְעַל - בֵּן חֲסִידִים הֶרְאִישׁוּנִים הָיוּ שׁוֹהִיִּם שְׂעָה אַחַת קֶדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי שִׁיכְנוּנוּ לָבֶם לְמָקוֹם לְהִסְתַּפֵּל עַל הַתְּכֵלִית שְׁעַל - יְדֵי זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה. וְאַחַר כֵּן שְׂעָה אַחַת לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הַיֵּטֵב הַרְשִׁימוּ שְׁמִשָּׁם הַתּוֹרָה. וְעַל - בֵּן עַל - יְדֵי זֶה בְּאַמַּת תּוֹרָתָן מִתְּבַרְכֵת כַּנֶּ"ל, כִּי מִשָּׁם עֵקֶר הַתּוֹרָה כַּנֶּ"ל וּמְלָאכְתָּן וְכוּ', כִּי עַל - יְדֵי זֶה מִתְּבַטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת:

וְעַל - בֵּן אַחַר הַמִּילָה קוֹרִין שֵׁם לְהַתִּינוּק הַנְּמוּל, כִּי עֵקֶר הַנְּחֻמָּה מֵהַצַּעַר אַחַר שִׁשְׁבִּין מֵהַבְּטוּל שְׂאֵז מִתְּגַבֵּר הַצַּעַר בְּיוֹתֵר וְאִזּוֹ עֵקֶר הַנְּחֻמָּה הוּא עַל - יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשׁוֹאֲבִין מֵהַזְּרָחָה שֶׁל הַבְּטוּל וְכוּ', כַּנֶּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשֵּׁם שְׁקוֹרִין אִזּוֹ לְהַתִּינוּק, כִּי הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי אִוְרִיתָא שְׁמָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁכַלְמֵם פְּלוּלִים בְּהַתּוֹרָה, כִּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַיִּשְׂרָאֵל וְאוֹרִיתָא כְּלָא חַד, עַל - בֵּן עַל - יְדֵי הַשֵּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, מְחַיֵּין אֶת הַתִּינוּק מֵהַצַּעַר וְהַפְּאֵב וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת וְאִמֵר לְךָ בְּדַמִּיךָ חַיִּי וְאִמֵר לְךָ בְּדַמִּיךָ חַיִּי, שֶׁהוּא הַצַּעַר וְהַפְּאֵב הַגָּדוֹל שְׁסוּבָל בְּעַת הַחַתוּךְ שְׁנֹשֶׁפֶךְ דָּמוֹ וְהַתְּקוּן לְזֶה לְבָרַח אֶל הַתְּכֵלִית. וְזֶהוּ, בְּדַמִּיךָ חַיִּי, כִּי שֵׁם מְקוֹר הַחַיִּים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב, כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים. וְחֹזֵר וְכַפֵּל, וְאִמֵר לְךָ בְּדַמִּיךָ חַיִּי. זֶה בְּחִינַת הַחַיּוֹת שְׁמִמְשִׁיכִין אַחַר הַבְּטוּל שְׁמִנְחֻמִּין וּמְחַיֵּין עֲצָמָן עַל - יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַחַיִּים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב, כִּי הוּא חַיִּיךָ וְכוּ'. וְעַל בֵּן כְּפַל בְּדַמִּיךָ חַיִּי שְׁתִּי פְּעָמִים, כִּי הֶרְאִישׁוֹן מוֹרָה לְבָרַח אֶל הַתְּכֵלִית מִתּוֹךְ הַתְּגַבְרוֹת הַדְּמִים וְהַדִּינִים שְׁמִשָּׁם גְּדָל הַצַּעַר. וְזֶהוּ, בְּדַמִּיךָ חַיִּי. כִּי שֵׁם בְּהַתְּכֵלִית מְקוֹר הַחַיִּים וְכוּ'. וּבְדַמִּיךָ חַיִּי הַשְּׁנִי מוֹרָה לְהַחַיּוֹת עֲצָמוֹ עַל - יְדֵי הַתּוֹרָה אַחַר שִׁשְׁבִּין מֵהַבְּטוּל, שְׁזֶהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַשֵּׁם לְהַתִּינוּק אַחַר הַמִּילָה וְכוּ'":

(ד) וְזֶה בְּחִינַת סוּד כּוֹנֵנַת הַמִּילָה, כִּי מְבַאֵר בְּכַתְּבֵי הָאֲר"י ז"ל שֶׁכּוֹנֵנַת הַמִּילָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלוֹת הַחֲסִידִים לְמַטָּה שְׁלֵא יְהִיו סְתוּמִים לְמַעְלָה מֵהַחֲזוּה וְכוּ', כְּמוֹ שְׁמְבַאֵר שֵׁם, עֵינִ שֵׁם. וְהַעֲנִן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלוֹת הַחֲסִידִים כִּי אִם עַל - יְדֵי בְּחִינַת הַמְּבַאֵר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנֶּ"ל. שֶׁהוּא עַל - יְדֵי שְׁסוּתְמִין עֵינֵינוּ מְחִיזוֹ דְּהָאֵי עֲלָמָא לְגַמְרֵי וּמְסַתְּפִלִין בּוֹ עַל הַתְּכֵלִית הָאֲחֵרוֹן הַנִּצְחִי שְׁעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה וְכוּ', כַּנֶּ"ל, כִּי לְכַאוּרָה קָשָׁה מְאֹד שְׁבְּאַמַּת כָּל מַה שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּרָנוּם לְבִרְכָה שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לֹאמַר כָּל מַה דְּעָבְדִין מִן שְׁמַיָּא לְטָב עָבְדִין, אִם בֵּן לְמַה צְרוּנוֹ ה' יִתְּבַרְךָ לְהַתְּפַלֵּל עַל הַצָּרָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הֲלֵא כָּל הַיְסוּרִין וְהַצָּרוֹת חַס וְשְׁלוֹם, הֵם טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת בְּאַמַּת לְזַכּוֹתוֹ עַל יָדָם לְחַיִּים נְצִחִים? אֵךְ בְּאַמַּת בְּנוֹדָאֵי מַה שְׁה' יִתְּבַרְךָ עוֹשֶׂה לְהָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָה וְאֵף - עַל - פִּי - כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מַה' יִתְּבַרְךָ לְצַאת מֵהַצָּרָה לְרַחֲמָה, כִּי עֵקֶר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בְּשִׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, הֵינּוּ שְׁה' יִתְּבַרְךָ בְּרָא אֶת הָעוֹלָם שְׁיִהְיֶה הַכֹּל נִמְסָר בְּיַד הָאָדָם שֶׁהָאָדָם דִּיקָא יַעֲשֶׂה פְּלִים וְצַנוּרוֹת לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַעוֹ וְחֲסִדוֹ יִתְּבַרְךָ לְמַטָּה וּבְלֵא תְּקוּנֵי הַפְּלִים הַנִּעֲשִׂים עַל - יְדֵי הָאָדָם אֵין שְׁפַע הַחֲסִד יְכוּל לִירַד לְמַטָּה כִּי אִם יִרַד הַחֲסִד קֶדֶם תְּקוּנֵי הַפְּלִים יְהִיָּה בְּבְחִינַת רַבּוּי הַשְּׁמֵן הַגּוֹרֵם כְּבוּי הַיָּר וְאִזּוֹ הַחֲסִד נִתְּהַפֵּךְ לְדִין קָשָׁה חַס וְשְׁלוֹם, וְעֵקֶר תְּקוּן הַפְּלִים הוּא עַל - יְדֵי תּוֹרָה וְתְּפִלָּה וְהַעֲקָר עַל יְדֵי תְּפִלָּה. וְכְמוֹ שְׁכָתוּב, וְכֹל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרָם יְהִיָּה בְּאַרְצָן וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר ה' וְכוּ' וְאָדָם אֵין. וּפְרַשׁ רַש"י שְׁאָדָם אֵין לְהַתְּפַלֵּל וְכוּ', הֵינּוּ כַּנֶּ"ל וְעַל - בֵּן קֶדֶם שְׁמִתְּפַלֵּל הָאָדָם בְּנוֹדָאֵי הוּא טוֹבָה גְּדוּלָה כָּל מַה שְׁבָא עַל הָאָדָם אֶפְלוֹ יְסוּרִין חַס וְשְׁלוֹם, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי לְפִי מַעֲשִׂיו אֵין יְכוּל לִירַד לוֹ שׁוּם שְׁפַע וְחַיּוֹת כִּי אִם עַל - יְדֵי זֶה וְגַם זֶה בְּחֲסִד גְּדוֹל כִּי אִם הָיוּ מַשְׁפִּיעִין לוֹ רַק חֲסִד בְּלֵא דִּין כָּלֵל הָיָה חַס וְשְׁלוֹם, בְּבְחִינַת רַבּוּי אִזּוֹר שְׁמִזִּיק יוֹתֵר וְכוּ'": עַל - בֵּן עֵקֶר הַתְּקוּן עַל - יְדֵי הַתְּפִלָּה וְעֵקֶר הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת הַמְּתַקֵּת הַדִּינִים שְׁעַל -

ידי התפלה הוא ממתיק הדינים ומתקן כלים שיוכל לקבל שפע חסדו ותברך ואז דיקא יכול לבטל היסורין, פי יוכל לקבל חסדו וטובתו ותברך הנצחית בלא היסורין רק על - ידי תקוני הכלים שתקן על - ידי התפלה וכנ"ל. ועל - פן עקר תקון התפלה הוא על - ידי בחינה הנ"ל, על - ידי שמסתכלין על התכלית וכוללין כל התפלה באחד ששם כלו טוב וכנ"ל, פי בלא זה אין יכולין להתפלל כלל מחמת ענין הקשיא הנ"ל וכמו שהקשה במדרש רבה, וכי נותנין לשוטה ולתינוק מה שמבקשין? למשל בפסוק יש לו עניות, חס ושלום, או יסורי הגוף חס ושלום, ומתפלל שיתן לו ה' ותברך פרנסה ועשירות ובריאות הגוף וכו'. קשה ענין הנ"ל ואיך שיך להתפלל ואיך ישמע ה' ותברך תפלתו לתן לו פרנסה ובריאות וכו', הלא פונת ה' ותברך שנותן לו עניות וכו' הוא לטובתו כדי למרק עונותיו שהוא טובה נצחית וגם אולי פונת ה' ותברך מחמת שיודע שאם היה לו פרנסה, מפל שפן איזה עשירות יקלקל מעשיו ביותר כמו שרואין בחוש כמה מקלקלים רב העשירים מעשיהם והעשר שמור להם לרעתו, אשר על זה התפלא שלמה המלך עליו השלום, יש הכל וכו' עשר שמור לבצליו לרעתו. וכי יש רעה גדולה מזאת כשנותנין לאדם איזה אלפים מטבעות לשחק בהם בזה העולם העובר פהרף עין ואחר כך הממון הורגת אותו ועוקרת אותו משני עולמות חס ושלום, וכמו שאיתא בזהר הקדוש, חייבת בהון בעותרא בהאי עלמא ולכתר קטילת להון רחמנא לצלן, על - פן עקר תקון התפלה הוא על - ידי הבחינה הנ"ל שצריכין מקדם להפיל באחד ולהסתפל רק על התכלית ולידע ולהאמין שהכל לטובה. ואז דיקא יכולין להתפלל אחר כך על כל מה שצריך, פי אז יכול להמשיך תקונים מאור הרשימו של הבטול שעל - ידי זה יהיו נעשים כלים להמשיך בתוכם רב שפעו וחסדו שעל - ידי זה יכול לקבל פרנסה ועשירות ובריאות ובני חיי ומזוני וכו' והכל יהיה לטובה מאחר שפבר תקן כלים פראוי לקבל בהם שפע החסד וזהו בעצמו הענין המבאר בהתורה הנ"ל שאחר כך כששבין מהבטול מכבין צמאון הנפש מהיסורין על - ידי התורה שמקבלין מהרשימו, כמו שמבאר שם, עין שם היטב:

פי כל התורה שמקבלין וממשיכין משם מהרשימו של הבטול הנ"ל צריכין להמשיכה על - ידי תפלה ותחנונים וכמבאר בדברי זכרוננו לברכה בכמה מקומות בהתורה ראיתי והנה מגורת זהב סימן ח. על פסוק, ומעין מבית ה' יצא. ובהתורה תשעה תקונין וכו'. וכן מוכן בהתורה הזאת שמתחיל לדבר לעשות אחד מפל התפלה על - ידי ההסתפלות על התכלית. ואחר כך מסים שעל - ידי ההסתפלות על התכלית ממשיכין תורה מהרשימו, עין שם. אך באמת הכל אחד, פי תורה ותפלה תלויים זה בזה, פי הארת הזריחת הרשימו הקדושה והנוראה הנ"ל שנושאת מהבטול צריכין תחלה להמשיכה על עצמו ולקשרה בגופו היטב על - ידי תפלה שהיא בחינת שרש ומקור הפעין הנמשך מהרשימו הנ"ל. ואחר כך מתפשט הפעין ונעשה מזה חדושי תורה ועל - ידי זה מקרר ומבטל היסורין, פי על - ידי התפלה והתורה נעשים כלים שעל - ידי זה יוכל לקבל שפע חסדו לטובה לחיים נצחיים ולא לרעה ולמות מיתת עולם חס ושלום, על - ידי זה וכנ"ל. ועל - פן באמת אין אדם יודע איך להתפלל פי אם צדיקי הדור האמתיים. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם, פי אי אפשר להביא אל התכלית פי אם הצדיק האמתי שהוא בבחינת בעל השדה הנאמר שם בתחלת התורה הנ"ל שהוא מסתפל על כל מי שרחוק עדין מהתכלית ואין תפלתו כלולה באחד, שיראה להביאו אל התכלית שתהיה תפלתו כלול באחד, עין שם. ועל - פן שלמה בעת שהתפלל כשנגמר הבית - המקדש שישמע ה' ותברך תפלת ישראל המכונים דעתם לשם אמר בפרוש, ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו וכו' וכמו שפרש רש"י שם, אם אתה יודע שהוא משחית בממונו את חברו אל תתן לו, עין שם. ועל פן באמת יש בזה נפלאות תמים דעים ואין מי שיודע להתפלל פראוי פי אם צדיקים האמתיים פנ"ל ושאר בני עולם צריכין לקשר תפלתם להצדיקים הנ"ל והם יעלו תפלתם

כְּרָאוּי שְׂימְשִׁיכוּ לָהֶם שְׁפַע מֵה שְׁצָרִיכִין בְּגִי חַיִּי וּמְזוּנֵי וְכוּ' בְּאִפְּן שְׁלֵא יִזִיק לָהֶם לְנִצָּח חַס וְשְׁלוֹם, רַק, אֲדַרְבָּא, עַל - יְדֵי הַשְׁפַּע דִּיקָא יִתְתַּקְּנוּ וְיָשׁוּבוּ אֶל ה' וְזֶה שְׁדַקְדָּק שָׁם שְׁלֵמָה בְּתַפְלָתוֹ, כִּי אֵתָּה יִדְעָתָ לְבַדְּךָ אֵת לְבַב כָּל בְּנֵי הָאָדָם לְמַעַן יִרְאוּךָ כָּל הַיָּמִים וְכוּ', הֵינּוּ שְׁבִקְשׁ שְׂימְלֵא ה' יִתְבַּרְךָ תַּפְלַת יִשְׂרָאֵל מֵה שְׁמִבְקָשִׁים, אָבֵל יִהְיֶה רַק לְטוֹבָה שְׂיִזְכּוּ לִירְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבַּרְךָ עַל - יְדֵי זֶה וְכוּ'ל. רַק עַל הַנְּכָרִי הַתַּפְלָל, וְעֲשִׂיתָ כָּכָל אֲשֶׁר יִקְרָא אֲלֵיךָ הַנְּכָרִי וְכוּ'. וּפְרַשׁ רַש"י שָׁם, כְּדֵי שְׁלֵא יִקְרָא תִּגְר וְכוּ'. וּבְשִׁבִיל זֶה מִתְפַּלְלִין לְפַעֲמִים

הַצְּדִיקִים עַל הַרְשָׁעִים וְהַרְחוּקִים הַבָּאִים אֲלֵיהֶם שְׂיִהְיֶה לָהֶם עֲשִׁירוֹת וְהַכֹּל בְּשִׁבִיל קִדְשַׁת הַשֵּׁם כְּדֵי שְׁלֵא יִקְרָאוּ תִּגְר וְיִקְלָקֵל לָהֶם יוֹתֵר וְעַל - כֵּן בְּאַמַּת יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַתַּפְלָה נִפְלְאוֹת וְנִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה וְעַל - כֵּן בְּאַמַּת אָסוּר לְהַתְעַקֵּשׁ וּלְדַחֵק עֲצָמוֹ עַל שׁוֹם דְּבָר בְּתַפְלָתוֹ רַק אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יִתֵּן וְאִם לֹא לֹא, כְּמוֹ שְׁמִבְאָר בְּהַתּוֹרָה תִּשְׁעָה תְּקוּנֵי, כִּי אוֹלֵי אֵי אֶפְשָׁר לְמַלְאוֹת בְּקִשְׁתוֹ אֶפְלוּ עַל - יְדֵי הַתַּפְלָה, כִּי יִזִיק לוֹ יוֹתֵר חַס וְשְׁלוֹם, כְּשְׂימְלָאוּ בְּקִשְׁתוֹ וְכוּ'ל וְאִם יִדְחֵק וְיִתְעַקֵּשׁ בְּתַפְלָתוֹ יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂיִטְרִיחַ אֵת ה' יִתְבַּרְךָ עַד שְׂימְלֵא בְּקִשְׁתוֹ, כִּי בְּשִׁבִיל זֶה בְּרָא אֵת הָאָדָם שְׂיִהְיֶה כֹּחַ בְּתַפְלָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כְּכוּ'ל, אָבֵל לֹא יִהְיֶה לוֹ לְטוֹבָה, כִּי אֵין כֹּחַ בְּתַפְלָתוֹ לְתַקֵּן הַפְּלִי שְׁצָרִיךְ לְקַבֵּל הַשְׁפַּע שְׁהוּא רוּצָה:

ה) נִמְצָא, כָּל זְמַן שְׂאִין הָאָדָם מִתְפַּלֵּל אֲזֵי הַחֲסוּרוֹת שֶׁלוֹ הֵם לוֹ לְטוֹבָה גְּדוּלָה כְּכוּ'ל. וְאִף עַל - פִּי כֵּן צָרִיכִין תַּפְלָה, כִּי עַל - יְדֵי הַתַּפְלָה מִתְקַן כָּלִים כְּרָאוּי שְׁעַל - יְדֵי זֶה יוּכַל לְמַלְאוֹת כָּל הַחֲסוּרוֹת שֶׁלוֹ וְלֹא יִזִיק לוֹ הַשְׁפַּע כָּלִל מֵאַחַר שְׁכָבָר נִתְתַּקְּנוּ כָּלִים לְקַבֵּל שְׁפַע הַחֶסֶד וְאֲזוּ דִיקָא אַחַר שֶׁהַתַּפְלָל כְּרָאוּי תְּבֵא לוֹ הַשְׁפַּע לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה כְּכוּ'ל. אָבֵל עַקֵּר הַתַּפְלָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּאַמַּת בְּשִׁבִיל תַּכְלִית הַנְּצָחִי, כִּי עַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַתַּפְלָה הוּא רַק כְּשֶׁמִּסְתַּפְּלִין עַל הַתַּכְלִית וְכוּ'ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵה שְׂאִיתָא שְׁעַקֵּר הַתַּפְלָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּשִׁבִיל חֲסוּרוֹן הַשְּׂכִינָה, כְּכִיכּוֹל, וְכֵן כְּתוּב בְּהַתּוֹרָה 'לְהַמְשִׁיךְ שְׁלוֹם' עַל מֵה שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבָרְכָה, וְשִׁקְלִית לְסִלְתָּאֵי וְאִנְחִי בְּכּוֹתָא דְרַקִּיעַ וְכוּ'. שְׁעַקֵּר הַתַּפְלָה יִהְיֶה לְצָרִיךְ הַנְּשָׂמָה אֶפְלוּ רְפָאנוּ וּבְרַךְ עֲלֵינוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּעֲצָמוֹ מֵה דְאִיתָא שְׁעַקֵּר הַתַּפְלָה יִהְיֶה עַל חֲסוּרוֹן הַשְּׂכִינָה כְּכוּ'ל, כִּי כָּל הַחֲסוּרוֹת שֶׁל הַנְּשָׂמָה הֵם חֲסוּרוֹן הַשְּׂכִינָה, כִּי הַנְּשָׂמָה הוּא חֵלֶק הַשְּׂכִינָה, כְּכִיכּוֹל, כִּי דְרִיעַ, הֵינּוּ כְּכוּ'ל שְׁעַקֵּר הַתַּפְלָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּשִׁבִיל הַתַּכְלִית, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל פְּרִנְסָה וְעֲשִׁירוֹת יִתְפַּלֵּל שֶׁה' יִתְבַּרְךָ יִתֵּן לוֹ פְּרִנְסָה אוֹ עֲשִׁירוֹת בְּזֶה הָאִפְּן שְׂיִיטִיב מַעֲשָׂיו עַל - יְדֵי זֶה וְיִתְקַן וְלֹא יִקְלָקֵל חַס וְשְׁלוֹם עַל - יְדֵי זֶה, וְכֵן בְּכָל מֵה שְׁמִבְקָשׁ וּמִתְפַּלֵּל וְכוּ'ל. וְעַל - כֵּן סִדְרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּ לְבָרְכָה סִדְרֵי הַתַּפְלָה בְּסִדְרֵי נִפְלָא שְׁבִתְחֵלָה צָרִיכִין לְסִדְרֵי שְׁבָחוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּשִׁלְשׁ רֵאשׁוֹנוֹת. וְאַחַר כֵּן מִתְפַּלְלִין עַל צְרָכָיו בְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה אֲמָצָעוֹת וְאֵין מִתְחִילִין לְהַתְפַּלֵּל מִיָּד עַל צְרָכָיו, כִּי תַחֲלָה צָרִיכִין לְסִדְרֵי שְׁבָחוֹ שֶׁל מְקוֹם וּמִזְפִּירִין בְּתַפְלָה עֲצָם חֲסִדְיוֹ יִתְבַּרְךָ בְּבָרְכָה רֵאשׁוֹנָה שְׁשָׁם עַקֵּר פְּנוֹת הַתַּפְלָה, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבָרְכָה, הֵינּוּ בְּחִינָה הַיְיָ לְשִׁבְתְּחֵלָה מְשִׁבְחִין אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּעֲצָם חֲסִדוֹ שְׁהוּא יִתְבַּרְךָ עוֹשֶׂה חֶסֶד תְּמִיד וְכָל מֵה שְׁעוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָה, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים שָׁם, גּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים וְכוּ' עַד מִלְךָ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן, הֵינּוּ שְׁבִנְדָאֵי כָּל מֵה שְׁעוֹשֶׂה ה' יִתְבַּרְךָ הַכֹּל חֶסֶד גְּדוֹל וְטוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי. וְאַחַר כֵּן מִתְחִילִין אֵתָּה גְבוּרָה שְׁהוּא כְּנִגְדַת מִדַּת הַגְּבוּרָה דְקִדְשָׁה שְׁשָׁם עַקֵּר תְּקוּנֵי הַכֹּלִים כִּי דְרִיעַ וְשָׁם מְזִכִּירִין גְבוּרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שְׂיִכּוֹל לְתַקֵּן הַכֹּל כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים שָׁם, אֵתָּה גְבוּרָה לְעוֹלָם ה', שְׁהוּא כְּעִין מֵה שְׁפָרַשׁ רַש"י עַל פְּסוּק, וְאֵתָּה מְרוֹם לְעוֹלָם ה', שְׁפָרַשׁ שָׁם, לְעוֹלָם יְדָךְ עַל הַעֲלִינָה, הֵינּוּ כְּכוּ'ל, כִּי כְּפִנְתוֹ תְּמִיד לְטוֹבָה נִצְחִית. וְזֶהוּ, מַחֲיָה מֵתִים אֵתָּה. וְאֲזוּ עַקֵּר הַתַּכְלִית הַנְּצָחִי וְכָל מֵה שְׁה' יִתְבַּרְךָ מְגַלְגֵּל עִם הָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנְּצָחִית אַחַר הַתַּחֲיָה. וְזֶהוּ, רַב לְהוֹשִׁיעַ, שְׁה' יִתְבַּרְךָ הוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ שְׁהוּא מְרַבָּה יְשׁוּעוֹת לְכָל אָדָם בְּכָל עֵת. וְזֶהוּ שְׂמִזְפִּירִין כָּל פְּרִטֵי חֲסִדְיוֹ יִתְבַּרְךָ שְׁהוּא מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מַחֲיָה מֵתִים וְכוּ' סוּמְךָ נוֹפְלִים וְרוּפָא חוֹלִים וּמַתִּיר אָסוּרִים וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עָפָר

וכו', הינו שה' יתברך עוזר תמיד הן בענין פרנסה הן בענין רפואות וכו', כי הוא מצמיח ישועות וכו', רק מה שפעמים נתעכב שפע הפרנסה או של הרפואה וכו' הכל הוא לטובה, כי פונתו יתברך לטובה ולחסד נצחי תמיד. ועל - כן כופלין כמה פעמים בברכה זאת הזכרת תחית המתים, שזהו עקר כלל הברכה שבה מתחיל ובה מסים מחיה המתים. ואם כן קשה לכאורה מה שיכות יש לשאר הפרטים של צרכי הגוף בעולם הזה שהזכיר בברכה זאת שהם פרנסה ורפואה וכו'? אך באמת על - פי הנה"ל הכל ניקחא פי הכל אחד, כי עקר התכלית יזכה כל אחד לאחד התחיה. ועל - כן הזכיר בברכת התחיה כל החסדים פרטיים שה' יתברך עושה עם האדם בזה העולם וחוזר ושונה ומזכיר בכל פעם ענין התחיה לומר שכל החסדים שה' יתברך עושה עם האדם בזה העולם הכל הוא באפן שיצמח לו על - ידי זה טובה וחסד נצחי אחר התחיה שהוא התכלית וממילא יבין כל אחד שמהו נמשך מה שפעמים נתעכב השפע אצל אחד הן בפרנסה הן בשאר הצטרכות, פי הכל לטובתו הנצחית אחר התחיה, פי הוא יתברך בנדאי כל יכול ויכול לפרנס הכל ברנח ולתן לכל אחד עצויות גדול ורפואה בכל עת, פי הלא הוא יתברך המכלכל חיים וכו' ורופא חולים וכו', אך מה שמתעכב השפע לפעמים הוא מחמת שהוא מכלכל חיים בחסד באפן שיתקיים מחיה מתים ברחמים רבים. וכן הוא יתברך סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים באפן שיקים אמונתו לישגי עפר, הינו כנ"ל. ועל - כן נסמך אצל הפרנסה בפרטיות הזכרת תחית המתים לפניו ולאחריו, כמו שאומרים, מחיה מתים אתה וכו' מוריד הגשם או מוריד הטל, שהוא המשכת הפרנסה. וכן תכף אחר כך מכלכל חיים בחסד מחיה מתים וכו':

כי בענין הפרנסה מתעקם לב האדם ביותר וקשה לו בכל פעם על עכוב הפרנסה, בפרט בימי הגלות שפרנסת ישראל, בפרט פרנסת הפשרים נתמעטה מאד וגם פי הפרנסה מכרח האדם אליו בכל יום יותר משארי הבקשות. ועל - כן הזכיר אצל הפרנסה ביותר הזכרת תחית המתים לומר שה' יתברך מכלכל ומפרנס כל האדם, אך הוא יתברך מסבות מההפך בפרנסתו שמפרנס ומכלכל החיים שיהיה באפן שיחיה מתים וכו', דהינו שיזכו לתכלית הנצחי וכנ"ל. ותכף אחר כך אומרים קדשה וברכת אתה קדוש, שזהו בחינת עצם התכלית שיזכו ישראל אחר התחיה שיקדישו שמו יתברך בכלל כל הקדושים אשר יהללך סלה, אשרי הזוכה לזה. ואחר שמסדרין שלש ראשונות שמסדרין שבחו של מקום שעל - ידי זה מודים ומודיעים שה' יתברך גומל חסדים טובים תמיד וכל מה שעושה הכל לטובה בשביל התכלית הנצחי וכנ"ל אחר כך מתחילין להתפלל על צרכיו, פי רק עתה שייך להתפלל על צרכיו אחר שכבר הודינו שהכל לטובה פי הוא יתברך כל יכול כנ"ל, רק אנו מתפללין על צרכינו כאשר צונו כדי לעשות פלים לקבל השפע כנ"ל, פי גם פונתנו בתפלותינו הוא רק בשביל התכלית הנצחי רק שאנו צריכים להתפלל בפניו כדי לעשות פלים כנ"ל. וכמו שמבאר בהתורה "ואתם תהיו לי" וכו' על פסוק, ויברך אתכם כאשר דבר לכם. ועל - כן בברכות האמצעיות אנו מתחילין תחלה לבקש על הדעת שיחננו מאתו דעה וכו' ואחר כך מבקשין השיבנו לשוב אליו יתברך ואחר כך על סליחת עונות שכל אלו התפלות הם רק בשביל התכלית. ואחר כך אנו מתפללין על צרכי הגוף שהם רפאנו וברך עלינו וכו', פי באמת גם צרכי הגוף שאנו מתפללים כל פונתנו בשביל הנשמה כדי שנוכל על - ידי בריאות הגוף ועל - ידי ברפת הפרנסה וכו' לעסק בתורה ולקיים מצותיו יתברך, פי עקר התפלה צריכה להיות רק בשביל התכלית הנצחי וכנ"ל. ועל - כן אנו אומרים קריאת שמע קדם התפלה, פי על - ידי קריאת שמע אנו נכללין באחד ואז דיקא יכולין להתפלל וכנ"ל:

ו) וזה בחינת פננת המילה הנה"ל שהוא לגלות החסדים הסתומים למעלה להמשיכן למטה למקום גלוי החסדים, הינו כנ"ל, פי על - ידי מצנת מילה שעל - ידי זה נכללין באחד על - ידי עצם הכאב של התינוק, שעל - ידי זה מעצים ענינו מחיזו דהאי עלמא לגמרי, שזהו בעצמו בחינת חתונה והעברת

העֲרָלָה וְכוּ' פֶּנ"ל, עַל - יְדֵי זֶה מְמַשִּׁיכִין וּמְגַלִּין הַחֲסָדִים לְמִטָּה שְׂאֵז עֵקֶר הַמְשַׁכֵּת הַחֲסָדִים בְּעוֹלָם כִּידוּעַ בְּפָנוּת שְׁפָל זְמַן שֶׁהַחֲסָדִים סְתוּמִים לְמַעַלָּה אֵין הַחֲסָדִים נִמְשָׁכִין בְּעוֹלָם רַק פְּשׁוּזִיכִין לְתַקְנָם עַד שֶׁיִּמְשִׁיכוּ אוֹתָם בְּמָקוֹם הַגְּלוּי שְׂאֵז מְאִירִין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּעוֹלָם, וְלִכְאוּרָה קָשָׁה אִם בֶּן מְדוּעַ נִקְרָאִים בְּשֵׁם חֲסָדִים כָּל זְמַן שֶׁהֵם סְתוּמִים, כִּי הֲלֹא עֵקֶר חֲסָדוֹ יִתְבַּרֵךְ הוּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה חֲסֵד עִם הַבְּרוּאִים, שְׂזָהוּ מִדַּת הַחֲסֵד, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהֵם סְתוּמִים וְאֵינָם מִתְגַּלִּים לְמִטָּה וְהַשְּׁפַע שֶׁל הַחֲסֵד אֵינָה מִתְפַּשֶּׁטת עַדִּין מְדוּעַ נִקְרָאִים בְּשֵׁם חֲסָדִים? אַךְ עַל - פִּי הַנ"ל מוּכָן הַדְּבָר הַיָּטֵב, כִּי מֵה שֶׁהַחֲסָדִים סְתוּמִים וְאֵינָם מִתְפַּשְׁטִים לְמִטָּה הוּא רַק מִחֲמַת שְׂעַדִּין לֹא זָכִינוּ לְתַקֵּן פְּלִים כְּרָאוּי בְּשִׁבִיל קְבֻלַּת הַחֲסָדִים וְעַל - בֶּן אֵז, אֲדַרְבָּא, זֶהוּ עֲצָם הַחֲסֵד מֵה שֶׁהַחֲסָדִים סְתוּמִים לְמַעַלָּה וְאֵין נִשְׁפָּע מֵהֶם לְמִטָּה כִּי אִם מְעַט דְּמַעַט כִּידוּעַ, כִּי זֶה לְטוֹבָה גְּדוּלָּה, כִּי מֵאַחַר שְׂעַדִּין אֵין פְּלִים לְקַבֵּל זֶהוּ חֲסֵד גְּדוּל שֶׁהֵם סְתוּמִים וְאֵין נִמְשָׁךְ מֵהֶם לְמִטָּה כִּי אִם מְעַט מְאֹד כְּדֵי שְׂלֵא יִזְיק רַבּוּי הַשְּׁפַע חֵס וְשְׁלוֹם, וְכַנ"ל. וְעַל כֵּן עַל - יְדֵי מַצּוֹת מִיָּלָה שְׂעַל - יְדֵי זֶה סוֹתָם עֵינָיו מִחִיּוֹ דְּהָאֵי עֲלָמָא, שְׂזָהוּ בְּחִינַת הַעֲבָרַת הָעֲרָלָה וְנִכְלָל בְּאַחַד וְאַחַר כֶּךָ שָׁב מִשָּׁם בְּבְחִינַת רְצוּא וְשׁוּב, שְׂזָהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַשֵּׁם לְהַתִּינוּק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשַׁכֵּת הַתּוֹרָה וְכַנ"ל, שְׂעַל - יְדֵי זֶה מִתְקַנְיָם הַפְּלִים לְקַבֵּל שְׁפַע הַחֲסֵד, עַל - בֶּן מִמִּילָא נִמְשָׁכִין וְנִתְגַּלִּין הַחֲסָדִים הַסְּתוּמִים מֵאַחַר שֶׁכָּבַר נַעֲשׂוּ פְּלִים לְקַבֵּל וְכַנ"ל, כִּי עֵקֶר תְּקוּן הַפְּלִים לְקַבֵּל שְׁפַע הַחֲסֵד הוּא עַל - יְדֵי הַבְּטוּל הַנ"ל שְׂעַל יְדֵי זֶה מְמַשִּׁיכִין תּוֹרָה מִהַרְשִׁימוֹ שֶׁל הַבְּטוּל שְׂעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר תְּקוּן הַפְּלִים וְכַנ"ל:

ז) וְזֶה שְׂאִיתָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ, צְוָחִין כְּכֹלְבִים הַב לֵן מְזוּנָא, הַב לֵן חֵי וְכוּ'. כִּי עֵקֶר הַתְּפִלָּה עַל בְּנֵי חֵי וּמְזוּנֵי וְכוּ'. צְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּשִׁבִיל הַתְּכֵלִית וְכַנ"ל. וְזֶה שְׁסִיִּים שָׁם, וְלֹא שְׂאֵלִין עַל מְזוּנָא דְּשִׁכִּינְתָא וְכוּ', הֵינּוּ שְׂצָרִיכִין לְשָׂאֵל וְלְהַתְּפַלֵּל רַק עַל תְּקוּן הַנְּפֶשׁ שֶׁהוּא הַתְּכֵלִית, שֶׁהוּא עֲלִיַת הַשְּׁכִינָה:

ח) וְזֶה שְׂאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבָרְכָה, חֲסִידִים הֲרֵאֲשׁוּנִים הָיוּ שׁוֹהִיִן שְׂעָה אַחַת וּמִתְפַּלְלִין כְּדֵי שְׂיִכְנוּנוּ לָבָם לְמָקוֹם, הֵינּוּ שְׁהָיוּ שׁוֹהִיִן שְׂעָה קַדָּם הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְכוּן לָבָם וְדַעְתָּם לְהַ' יִתְבַּרֵךְ לְבַטֵּל עֲצָמָן בְּאֵין הָאֵין סוּף כְּדֵי לְכַלֵּל תְּפִלָּתָם בְּאַחַד שְׂזָה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה פֶּנ"ל. וְזֶה שְׂאִיתָא שָׁם בְּגִמְרָא שְׁהָיוּ שׁוֹהִיִן שְׂעָה אַחַת קַדָּם הַתְּפִלָּה וְשְׂעָה אַחַת אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי גַם אַחַר הַתְּפִלָּה הָיוּ שׁוֹהִיִן שְׂעָה אַחַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הַיָּטֵב אֹר הַרְשִׁימוֹ בְּדַעְתָּם וְלָבָם שְׂעַל - יְדֵי זֶה מְקַרְרִין וּמְבַטְלִין כָּל הַיְסוּרִים וּמְמַלְאִין וּמְשַׁלְּמִין כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, כִּי מִשָּׁם כָּל תְּקוּן הַפְּלִים לְקַבֵּל כָּל הַהַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת וְכַנ"ל. וְזֶהוּ שְׂמַקְשׁוּ שָׁם, וְכִי מֵאַחַר שְׁהָיוּ שׁוֹהִיִן תְּשַׁע שְׁעוֹת בְּתַפְלָתָן תּוֹרְתָן מְתִי נַעֲשִׂית וּמְלֵאכְתָּן מְתִי נַעֲשִׂית? ! וְתַרְצוּ, מִתּוֹךְ שְׁהָיוּ חֲסִידִים תּוֹרְתָן מְשַׁתְּמַרְת וּמְלֵאכְתָּן מִתְבַּרְכָּת, הֵינּוּ פֶּנ"ל שְׂמַחְמַת שְׁהָיוּ שׁוֹהִיִן שְׂעָה קַדָּם הַתְּפִלָּה שְׂעַל - יְדֵי זֶה זָכוּ לְבְּחִינַת בְּטוּל הַנ"ל, שְׂעַל - יְדֵי זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה פֶּנ"ל. וְכֵן אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא שְׂעָה אַחַת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הַיָּטֵב אֹר הַרְשִׁימוֹ בְּלָבָם שְׂמַשֵּׁם נִמְשָׁכֵת כָּל הַתּוֹרָה וּמִשָּׁם תְּקוּן כָּל הַפְּלִים לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְּׁפָעוֹת, עַל - בֶּן בְּוֹדָאֵי הֵיטָה תּוֹרְתָן מְשַׁתְּמַרְת, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכֵת כָּל הַתּוֹרָה פֶּנ"ל. וְעַל - יְדֵי זֶה הֵיטָה מְלֵאכְתָּן מִתְבַּרְכָּת, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל בְּרַפְת הַשְּׁפַע עַל - יְדֵי תְּקוּן הַפְּלִים שְׂנַמְשָׁכִין מִשָּׁם, שְׂזָהוּ בְּחִינַת וִיבַרְכֶךָ אֶתְכֶם פְּאֶשֶׁר דְּבַר וְכוּ' וְכַנ"ל. וְעַל - בֶּן הֵם נִקְרָאִים חֲסִידִים עַל שֵׁם הַחֲסֵד, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים וּלְגַלוֹתָם לְמִטָּה מִחֲמַת שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְתַקֵּן הַפְּלִים כְּרָאוּי עַל - יְדֵי הַבְּטוּל שְׂלָהֶם בְּרְצוּא וְשׁוּב וְכַנ"ל:

הַלְכוֹת עֲבָדִים:

ט) וְזֶה בְּחִינַת מַצּוֹת מִילַת עֲבָדִים, כִּי הָעֶבֶד הוּא קָנִין כְּסָפוֹ עַל - בֶּן מְחִיב לְמוֹלוֹ לְהַעֲבִיר הָעֲרָלָה מְקַנְיָן כְּסָפוֹ, כִּי עֵקֶר מַצּוֹת מִיָּלָה לְהַעֲבִיר הָעֲרָלָה מִבְּשָׂר קִדָּש הוּא כְּדֵי לְהַעֲבִיר וּלְבַטֵּל אַחִיזַת זְהַמַּת הַנְּחַשׁ מִהַגּוֹף כְּדֵי שְׂיִתְתַּקֵּן הַגּוֹף וְיִהְיֶה כְּלִי מְקַשֵּׁר וּמוּכָן לְקַבֵּל אֹר הַזְּרִיחוֹ שֶׁל הַרְשִׁימוֹ מִהַבְּטוּל הַנ"ל, כִּי כָּל בְּרִיאַת הָאָדָם הִיָּה בְּגִיִן דִּישְׁתַּמוּדְעִין לְהַ' לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ. וְעֵקֶר הַיְדִיעָה מִמֶּנּוּ

יתברך נמשך על - ידי הבטול הנ"ל ברצוא ושוב שעל - ידי הרשימו הנ"ל מאירין להדעת פי ה' הוא האלקים וכלו טוב וכו' פנ"ל וכמבאר בסוף התורה הנ"ל על מאמר חכמינו זכרונם לברכה, עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבא וכל אחד מראה באצבעו ואומר, זה ה' קוינו לו וכו', ומשם כל התורה נמשכת פנ"ל ועקר כלל כל התורה והמצוות הוא כדי לקדש הגוף שיהיה כלי מכשר לקבל אור הרשימו הנ"ל, פי כשהגוף פגום על - ידי איזה עברה חס ושלום, אזי אינו יכול לבטל עצמו פראוי ואפלו אם לפעמים מתגבר ביותר ומבטל עצמו הוא רק ברגע קלה מאד וגם אחר כך כשחוזר מהבטול אין הגוף יכול לקבל אור הרשימו מחמת פגמו ואזי חולף ועובר ממנו הרשימו מיד ושוכח בו יתברך חס ושלום, על - פן צננו ה' יתברך כל מצוות התורה כדי לקדש גופנו על ידם, כדי שנוכל לקבל הרשימו הנ"ל ולקשרה בגופנו היטב ולזכור בו יתברך תמיד. ועל - פן באמת עקר שלמות השגת אלקותו יתברך זוכין רק הצדיקים הגדולים שקדשו עצמן פראוי וסתמו ועצמו עיניהם מחיזו דהאי עלמא לגמרי והם נקיים וקדושים ופרושים ומבדלים מפל תאות עולם הזה אפלו של החר עד תכלית קצה אחרון ורק הם זוכין להשגות אלקות על - ידי הרשימו של הבטול פנ"ל מחמת שגופם וך מאד מאד לקבל אור הרשימו בשלמות פראוי וכנ"ל. אבל השם יתברך חמל עלינו ונתן לנו את התורה על - ידי משה שעל - ידי זה יכול כל אחד לזכור בהשם יתברך על - ידי שיקים מצוות התורה על כל פנים שעל - ידי זה מתקדש גופו ויכול לקבל איזה התנוצצות מהזריחו של הרשימו הנ"ל. (ועיין מזה במקום אחר) כפי מדרגתו, כפי קיומו את התורה:

וזה בחינת מצנת מילה, שהוא מצנה ראשונה, שהוא להעביר הערלה, שהוא זהמת הנחש, כדי שיוכל לקשר בגופו אור הרשימו הנ"ל. וזהו בחינת מצנת מילת עבדים שהם קנין כספו כדי להעביר הערלה וזהמת הנחש הנאחז בחיזו דהאי עלמא מקנין כספו, פי עקר זהמת הנחש, שהוא חיזו דהאי עלמא, נתאחז ביותר בהממון, פי הפסוף יענה את הכל, ושם כלולים כל ההכלים והחמדות של הכלי עולם הזה, פי בהממון נאחזין כל הל"ט מלאכות שנמשכו מחטא אדם הראשון על - ידי עצת הנחש. ועל - כן שם עקר העשייה והעבדות שהם כלל כל הל"ט מלאכות. שהם ההפך מהבטול הנ"ל, פי הבטול הוא לבטל הגוף לגמרי שלא יהיה לו שום הרגשה כלל אפלו של ההכרחיות, עד שלא יגיע עפעפיו ולא יגיד בשפתיו ולא יזוז בשום אבר, פמוכא. והעשייה והעבדות של כלל הל"ט מלאכות שכלם בחמדת הממון הם ההפך ממש מהבטול. ועל - פן צריכים לקדש ביותר הל"ט מלאכות שיהיה בבחינת מלאכת המשפן, (כמבאר במקום אחר) כדי לבטל מהם זהמת הנחש שנתאחז בהם ביותר כדי שלא ימנעוהו מלקשר הרשימו הנ"ל בלבו בעת ששכ מהבטול שאז חוזר ומתגבר ביותר בחינת חיזו דהאי עלמא פדרך שני אנשים הנלחמים זה בזה וכו'. וכמו שמבאר שם לענין התגברות היסורין חס ושלום, עיין שם. פי הכל אחד, פי חיזו דהאי עלמא שהם הכלי עולם הזה ותאותיו הם עקר היסורין של הנפש ומהם באים כל היסורין של הגוף גם כן חס ושלום, על - פן צריכין למול את העבד שהוא קנין כספו כדי להעביר הערלה וזהמת הנחש מהעבד שהוא קנין כספו ששם עקר אחיזתו פנ"ל. כדי שיוכל לקבל אור הרשימו ולקשרה בלבו כשחוזר מהבטול שלא ימנעוהו הערלה והזהמה של עבדו קנין כספו, פי עקר אחיזת חיזו דהאי עלמא וזהמת הנחש הוא בהממון ששם עקר העבדות וכנ"ל. ועל - פן העבד חייב בכמה מצוות וכל מצוות שהאשה חייבת בהן העבד חייב בהן, פי צריך לקדש העבד שהוא קנין כספו במצוות התורה ולטובתו ולמולו לשם עבדות כדי לבטל זהמת הנחש מקנין כספו ששם עקר אחיזתם וכנ"ל:

(ועל - פן כשנמול העבד של כהן מתר לאכל בתרומה וכחזה ושוק מה שישראל בעצמו אסור בו, פי ה' יתברך קדשנו במצותיו כדי שנוכל להפיר אותו על - ידי זריחת הרשימו הנ"ל שבשכיל זה אנו צריכין לקדש אכילתנו שלא לאכל דברים האסורים שהם נבלות וטרפות ומינים טמאים שנאחז בהם

זַהֲמַת הַנְּחֹשׁ בְּיוֹתֵר, שְׁעַל - יְדֵי אֲכִילְתָּם נִפְגָּם הַגּוּף וְאִינוּ יָכוּל לְקַבֵּל אוֹר הַזְּרִיחָה הַנִּלְוִי. וְכַשֵּׁם שְׂדֵבָרִים טְמָאִים אֲסוּרִים מִחֲמַת זֶה, כְּמוֹ כֵן לְהַפְךָ אֲסוּר עָלֵינוּ גַם כְּמֵה דְבָרִים קְדוּשִׁים שְׂאֲסוּרִים לְאָכַל מִחֲמַת רַבּוּי קְדֻשָׁתָם, כְּגוֹן תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים לְזֶר שְׂאֲסוּרָם הוּא כְּדֵי שְׁלֵא יִקְבַּל הַחַיּוֹת הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה בְּבַחֲיַנַּת רַבּוּי אוֹר שְׂגוּרָם שְׂבִירַת כְּלִים חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי עֵקֶר הַמְשַׁכַּת אוֹר הַנִּלְוִי הוּא עַל - יְדֵי תִקּוּן הַכְּלִים וְכַנִּלְוִי, עַל - כֵּן אֲסוּר הַזֶּר לְאָכַל תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים מִחֲמַת רַבּוּי אוֹר, כִּי אֵין כַּח לְמִי שְׂאִינוּ כֹּהֵן לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר הָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ עַל - יְדֵי אֲכִילַת תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים מִחֲמַת רַבּוּי אוֹר, כִּי הוּא אֲצִלוֹ בְּבַחֲיַנַּת רַבּוּי אוֹר, אֲבָל הָעֶבֶד, שֶׁהוּא קִנְיָן כְּסוּפוֹ שֶׁל כֹּהֵן, יָכוּל לְאָכַל תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים כְּמוֹ רַבּוּ הַכֹּהֵן, כִּי הוּא נִכְלָל בּוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא כְּסוּפוֹ שֶׁל כֹּהֵן שְׁשֵׁם עֵקֶר גְּמַר תִּקּוּן הַכְּלִים, כִּי עֵקֶר תִּקּוּן הַכְּלִים נִעֲשִׂים עַל - יְדֵי שְׂמֻקְדָּשִׁין הַמְמוֹן מֵאַחֲזִיזַת זַהֲמַת הַנְּחֹשׁ הַנֶּאֱחָז בְּהַל"ט מְלֶאכֶת, כִּי הַכְּהֲנִים עֲבוּדְתָם בְּבֵית - הַמִּקְדָּשׁ וּבְמִשְׁכַּן שְׁשֵׁם עֵקֶר תִּקּוּן כָּל הַל"ט מְלֶאכֶת כְּמוֹ שְׂמֵבֶאֱרַר בְּמִקּוּם אַחֵר. וְעַל - כֵּן הֵם מְכַפְּרִים כָּל הַעֲוֹנוֹת הַבָּאִים מִזַּהֲמַת הַנְּחֹשׁ וְעֵקֶר כְּפָרְתָם עַל - יְדֵי הַמְמוֹן שְׂמִי שְׂחֻטָּא צְרִיךְ לְהִבְיֵא מִמְמוֹנוֹ וְכְסוּפוֹ קָרְבָן כְּפִי הַחֻטָּא. וְעַל - יְדֵי זֶה הַכֹּהֵן מְכַפֵּר עָלָיו מִחֲמַת שְׂבִיבֵית - הַמִּקְדָּשׁ שֵׁם עֵקֶר הַבְּטוּל וְשֵׁם מְאִיר הַיֵּטֵב אוֹר הַרְשִׁימוֹ הַנִּלְוִי, כִּי קִבְּלַת זְרִיחַת אוֹר הַרְשִׁימוֹ הַנִּלְוִי הוּא כְּפִי קְדֻשַׁת הָאֲדָם וְהַמְקוּם וְהַזְמַן, עַל - כֵּן הָעֶבֶד שֶׁהוּא קִנְיָן כְּסוּפוֹ שֶׁל כֹּהֵן יָכוּל לְאָכַל בְּתְרוּמָה וְקִדְשִׁים, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַכֹּהֵן שְׂיִתְקַן הַמְמוֹן מִזַּהֲמַת הַנְּחֹשׁ עַד שְׁפָל הַחֲפָצִים שְׂבַעוּלָם שְׂפָלָם כְּלוּלִים בְּמְמוֹן יוֹכְלוּ לְקַבֵּל אוֹר הַרְשִׁימוֹ הַנִּלְוִי. שְׂזֵה עֵקֶר הַתִּקּוּן וְכַנִּלְוִי:

(יא) וְזֵהוּ וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. שְׂנִסְמַךְ אַחֵר פְּסוּק שְׂמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, שְׂזֵה עֵקֶר בְּחִינַת הַבְּטוּל לְבַטֵּל עֲצָמוֹ וְלְכַלֵּל בְּאַחֲדוּתוֹ בְּמִסִּירַת נַפְשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוּתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבָרְכָה. וְאַחֵר כֵּן אוֹמְרִים, וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ, שֶׁהוּא הַמְמוֹן, לְקַשֵּׁר אוֹר הַרְשִׁימוֹ בְּלִבּוֹ וּנְפִשׁוֹ וּמְאֹדוֹ שֶׁהוּא מְמוֹנוֹ, שְׂפָלוּל כָּל חֲמַדַּת עוֹלָם הַזֶּה שְׂיִבְטֵל הַכֹּל בְּשִׁבְיַל אֶהְבַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עֵקֶר הַתְּקַשְׁרוֹת אוֹר הַרְשִׁימוֹ הוּא כְּשִׂמְטָהּ וּמְקַדָּשׁ גַּם אֶת מְמוֹנוֹ מַחֲזִיזוֹ דֵּהֲאִי עֲלָמָא שְׁשֵׁם עֵקֶר אַחֲזִיזַת זַהֲמַת הַנְּחֹשׁ כַּנִּלְוִי. וְשֵׁם עֵקֶר תִּקּוּן הַכְּלִים, כִּי עֵקֶר הַתְּהוּוֹת בְּחִינַת הַכְּלִים הוּא בְּבַחֲיַנַּת שְׂמֵאל גְּבוּרוֹת צְמֻצוּמִים כְּפִידוּעַ, שְׂזֵהוּ בְּחִינַת הַמְמוֹן, בְּחִינַת בְּשִׂמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכו'. וְזֵה בְּחִינַת קְדֻשַׁת שְׂבִיבֵית הַתְּכֵלִית, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שְׂאֵז מִתְּבַטְּלִין כָּל הַל"ט מְלֶאכֶת. וְאֵז עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת לִידַע מְמוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל - יְדֵי אוֹר הַרְשִׁימוֹ הַנִּלְוִי מִחֲמַת שְׂאֵז מִתְּבַטְּלִין כָּל הַל"ט מְלֶאכֶת שְׂבַמְמוֹן וְכַנִּלְוִי. וְעַל - כֵּן מִלְּהַ דּוּחָה שְׂבִיבֵית, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל קְדֻשַׁת שְׂבִיבֵית, שֶׁהוּא הַתְּכֵלִית, כִּי אִם עַל - יְדֵי שְׂמַעְבִּירִין הָעֶרְלָה וְכו' וְכַנִּלְוִי:

(יב) וְזֵה, וְהָיָה עֲקֵב תְּשַׁמְעוּן אֶת הַמְשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְכו'. כִּי כָּל סִפּוֹר מְשִׁנָּה תּוֹרָה הוּא שְׂמַעְשָׂה מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שְׂיִקְיָמוּ אֶת הַתּוֹרָה וּיִקְשְׁרוּ אוֹתָהּ הַיֵּטֵב בְּלִבָּם שְׁלֵא תִשְׁכַּח וְתַעֲבֹר מֵהֶם, הֵינּוּ בְּחִינַת הַנִּלְוִי שְׂיִקְשְׁרוּ אוֹר זְרִיחַת הַרְשִׁימוֹ הַנִּלְוִי שְׂמַשֵּׁם כָּל הַתּוֹרָה וּלְקַשְׁרָהּ הַיֵּטֵב בְּלִבָּם עַל - יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַמְצוּת. וְעַל - כֵּן חוּזֵר וְשׁוֹנֶה אֶת כָּל הַהֲתַנּוּצְצוֹת אֲלֵקוֹת אֲשֶׁר רָאוּ בְּשַׁעַת מַתָּן תּוֹרָה וּבְשַׁעַת קְרִיעַת יָם - סוּף וְכו'. כְּמֵבֶאֱרַר בְּסִפְרֵים הַקּוּדְמִים, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב בְּ"וְאֶתְחַנֵּן", אֶתְהָה הָרֵאָתָ לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְכו'. וְכֵן חוּזֵר וְשׁוֹנֶה שֵׁם כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמַתָּן תּוֹרָה שְׂדֵבָר עֲמָהֶם פְּנִים בְּפָנִים וְכו' וְאַחֵר כֵּן אָמַר 'שְׂמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד' שֶׁהוּא מְצַנֵּת קְרִיאַת שְׂמַע בְּכָל יוֹם שְׂמַחֲיָב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לומר קְרִיאַת שְׂמַע בְּכָל יוֹם בְּמִסִּירַת נַפְשׁ כְּדֵי לְכַלֵּל בְּאֶחָד. וְעַל - כֵּן סוּתְמִין עֵינֵיהֶם בְּשַׁעַת קְרִיאַת שְׂמַע כְּדֵי לְכַלֵּל בְּהַתְּכֵלִית שֶׁהוּא כְּלוֹ אֶחָד שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַפְּלֵל שֵׁם כִּי אִם עַל - יְדֵי סְתִימַת הָעֵינַיִם הַיֵּטֵב וְכַנִּלְוִי וְאַחֵר כֵּן אָמַר, וְאֶהְבֶּתָּ וְכו' כַּנִּלְוִי, וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יְדֵי וְכו' וְכָל הַפְּרָשִׁיּוֹת שְׂאֲחֲרָיו שְׂבַכְלָם מוֹכִיחֵם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַתְּנַוּצְצוֹת אֲלֵקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִבָּם וְכו'. וְזֵה מְקַשֵּׁר, וְהָיָה עֲקֵב תְּשַׁמְעוּן וְכו'. 'עֲקֵב' בְּחִינַת רְגִלִין, הֵינּוּ כְּשִׂמְטָהּ אוֹת הַתּוֹרָה

בלבבכם כל כך עד שתשמעו אותה בתוך העקבים והרגלין שהוא בחינת הממון שנקרא רגל, כמו שפתוב, ואת כל היקום אשר ברגליהם. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו, אז, ושמר ה' אל כיך לך את הברית ואת החסד וכו'. כי אז יהיה לך כלים לקבל את החסד וכנ"ל, כי עקר תקון הכלים נעשין בשמתיקנין את הממון ששם כלל כל חמדת חיזו דהאי עלמא וכנ"ל. ועל - פן קרא את התורה משפטים, כמו שפתוב, והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וכו'. כי משפט לשון יסורין, כמו שפרש רש"י בישעיה שמשפט משמש שלש לשונות וכו'. כי עקר קבלת התורה הוא על - ידי יסורין שעל - ידי זה סותמין עיניו מחיזו דהאי עלמא ונכללין באחד שעל - ידי זה מקבלין משם משפטי התורה ועל - פן נקראת התורה משפט:

(ג) וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ששלשה דברים באים על - ידי יסורין והם, תורה וארץ - ישראל ועולם הבא. כי הכל אחד, כי עולם הבא הוא התכלית שאז יתקיים, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שיהיה כלו טוב, כלו אחד פנ"ל, שזה אי אפשר לזכות כי אם על - ידי יסורין שעל - ידי זה סותמין עיניו מחיזו דהאי עלמא וכנ"ל. וזהו בחינת תורה, כי משם כל קבלת התורה מהרשימו של הבטול הנ"ל הוא על - ידי היסורין וכנ"ל. וזהו גם פן בחינת ארץ - ישראל, כי בארץ - ישראל שם עקר המקום המקדש שבו זוכין לבטל את עצמו כראוי ולהמשיך משם אור הרשימו הנ"ל לקשרה בלבו כראוי. כי לקבל תורה מזריחת הרשימו הנ"ל ולקשרה בלבו כראוי לזה צריכין לקדש הגוף על - ידי תורה ומצוות וכפי קדשת הגוף פן זוכה לקשרה בלבו פנ"ל. וכמו כן צריכין קדשת המקום שהוא ארץ - ישראל ועל - פן הדר בארץ - ישראל דומה כמי שיש לו אלוך, כי עקר התנוצצות אלקותו שנגמשך מזריחת הרשימו הנ"ל הוא בארץ - ישראל. ועל - פן כל ספר דברים מדבר הרבה בשבח ארץ - ישראל, כי עקר קיום התורה שנגמשך מהזריחה הנ"ל הוא בארץ - ישראל ועל - פן צריכין לסבל יסורין קדם שבאין לארץ - ישראל, כי הבטול הנ"ל שמשם מאירה הרשימו הנ"ל בא על - ידי יסורין פנ"ל:

(ד) וזה, ושמר ה' לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך, ושמר דיקא, הינו שישמר ה' יתברך את החסד שיהיה נמשך עלינו באפן שנוכל לקבלו שלא יזיק לנו חס ושלום רבוי החסד פנ"ל, ועל - פן אף - על - פי שפבר נשבע לאבותינו לעשות עמנו חסד, אף - על - פי - כן אי אפשר לקבלו כי אם על - ידי שיקים, והיה עקב תשמעון פנ"ל, שנסמע כל משפטי התורה בתוך הרגלין בבחינת רגלי עמדה במישור, דהינו בתוך הממון שנקרא רגלין, דהינו שנהיה חזקים בקיום התורה והמצוות עד שהממון לא יעביר אותנו חס ושלום, מקיום התורה, כי שם בחמדת הממון, שם עקר החששא שלא ישפח את ה' יתברך על - ידי רבוי הממון, כמו שפתוב וכסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת את ה' וכו'. וכמו שפתוב, ודי זהב, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, אבל אם תזפה לשמע את משפטי התורה גם בבחינת עקבים ורגלין, דהינו בתוך הממון פנ"ל. ואז, ושמר לך ה' את החסד. שלא ישלט בו זר באפן שלא יזיק לך רבוי החסד חס ושלום, כי הבא לטהר מסייעין לו. ומאחר שאפה מחזק עצמך לזכור את ה' יתברך גם בתוך הממון, גם ה' יתברך ישמר לך החסד, דהינו שישפיע לך שפע החסד בשמירה גדולה באפן שלא יזיק לך כלל. בבחינת יברכך ה', בממון. וישמך, מן המזיקין שלא יזיקו לך המזיקי עלמא שלא יתאחזו בך על - ידי רבוי הממון חס ושלום, ואז דיקא, ואתה בך וברכך והרפך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך וכו'. כי ישפיע לך כל טוב, כי תוכל לקבל רבוי שפע החסד על - ידי תקון הכלים וכנ"ל:

הלכות גרים:

(טו) וזה בחינת גרים שאי אפשר להגר לננס בקדשת ישראל כי אם על - ידי מילה וטבילה ועל - ידי בית דין של שלשה דיקא, כי הגר שהיה מתחלה מהשבעים עממין שהם ההפך מהבטול הנ"ל, כי

עקר הבטול אל אור האין סוף שהוא התכלית הוא על - ידי קדשת העינים שסותמין עיניו מחיזו דהאי עלמא וכו' פנ"ל. ועל - פן אחר ששבין מהבטול נמשך משם התורה פנ"ל שהיא פלולה משבועים פנים, כי כל השבועים פנים לתורה נמשכין מהבטול הנ"ל שעקרו על - ידי קדשת העינים פנ"ל. ועל - פן כל התורה פלולה בעינים פנ"ל. והעפום הם ההפך מזה, כי הם בחינת שבועים אמות שהם ההפך משבועים פנים לתורה וכמבאר במקום אחר. ועל - פן העפום פשבא להתגיר אי אפשר לו לכנס בקדשת ישראל כי אם על - ידי מילה שצריך להעביר הערלה, שהיא זממת הנחש הנאחז בחיזו דהאי עלמא שצריך להעבירה ממנו על - ידי צער וכאב גדול שעל - ידי זה סותם עיניו בחזקה מחיזו דהאי עלמא ונכלל באחד שהוא התכלית ומשם נמשך עליו קדשת התורה והמצות שהוא קדשת ישראל שנמשך משם מבחינת הבטול הנ"ל. ועל - פן על - ידי זה הוא נכנס בקדשת ישראל, כי הוא יוצא מזהמת השבועים עממין שהם פנים העינים הנאחז בחיזו דהאי עלמא ונכנס בקדשת ישראל שהוא קדשת התורה שפלולה בשבועים פנים שנמשכת מהבטול הנ"ל שזכה לזה על - ידי מצות מילה פנ"ל:

טז) וזה בחינת טבילת הגר אחר המילה, כי המים מטהרין מפל הטמאות, כי המים של מקוה ישראל נמשכין מבחינת המים המבארין בהתורה הנ"ל שהם מימי התורה הנמשכין מהזריחה של הרשימו של הבטול הנ"ל שהם מכבין צמאון הנפש, שהם היסורין הרוצים להתגבר ביותר חס ושלום, כשבין מהבטול, כמבאר שם היטב, עין שם. שזהו בחינת הוי כל צמא לכו למים וכו', עין שם. וזה בחינת ושאתם מים בששון מפיני הישועה. כי משם מבחינת הבטול הנ"ל שהוא התכלית, שהוא פלו אחד פלו טוב, משם נמשכין פל מעיני הישועה, כי שם פלו טוב, על - פן משם נמשכין פל מעינות הישועה מפל הצרות שבעולם ומאלו המעיני הישועה מקבלין המים בששון, 'בששון' דיקא. כי הפלי לקבל המים משם שהיא בחינת התורה היא השמחה שהיא הפלי לשאב המים על ידה, כמו שמבאר בהתורה הנ"ל. וזהו, ושאתם מים בששון, הינו עם הששון תשאבו המים, כי הששון והשמחה היא הפלי לשאב המים על ידה ממעיני הישועה שנמשכין מהזריחה של הבטול הנ"ל. וזה שתרגם על פסוק זה, ותקבלון אולפן חדת מבחירי צדיקא. כי פל החדושי תורה האמתיים שהם אולפן חדת נמשכין משם פנ"ל. וזה מבחירי צדיקא, כי אי אפשר לבא אל התכלית הנ"ל ולשאב משם אולפן חדת בחינת חדושי תורה האמתיים כי אם על - ידי גדולי הצדיקים האמתיים, בחינת בחירי צדיקא המבחרים שבצדיקים שהם בחינת בעלי השדה הנ"ל, שהם דיקא יכולין להביא את פל אחד אל התכלית וכו' פנ"ל. ואלו המים הם בחינת מימי המקוה הקדוש של ישראל שנאמר עליהם, מקוה ישראל ה' מושיע בעת צרה, מושיע ודאי ההוא, דמקורא דמקנה בידה כמו שאיתא בתקונים, כי הם נמשכין ממעיני הישועה הנ"ל שהם מושיעין מפל הצרות בודאי פנ"ל, כי הם נמשכין ממקור המקנה הקדושה שהם מקור מים חיים הנמשכין מבחינת הבטול הנ"ל ששם מקור החיים בבחינת כי עמך מקור חיים וכו'. וזהו, מקוה ישראל ה', כי בהמקנה נכללין באלקותו תברך בה' אחד ששם פלו טוב שמשם פל הישועות פנ"ל. ומשם פל הטהרות לכל הטמאות שנמשכין מחיזו דהאי עלמא שפלן נתבטלין על - ידי שונקלין ונתעלמין בכל גופו מראש ועד עקב בתוך מימי המקנה שנמשכין ממעיני הישועה הנ"ל שנובעין מהזריחה של הבטול הנ"ל. ושם נטהר הגר מזהמת השבועים עפום ונכלל בקדשת ישראל שהוא קדשת התורה והמצות שונקלין בשבועים פנים וכו' פנ"ל. ועל - פן שעור מקנה ארבעים סאה כנגד ארבעים יום שבהם נתנה התורה והמצות שונקלין בשבועים פנים וכו' פנ"ל. ועל - פן שעור מקנה לעבור ולילך דרך ארבעים יום עד שתצטיר באותיות ודבורים שהם בחינת פלים כדי שנוכל לקבלה בזה העולם. וזה בחינת ארבעים סאה של המקנה, כי משם נמשך המקנה פנ"ל:

(יז) ועל - בן אי אפֿשר להגיר להתגיר כי אם על - ידי בית דין של שלשה, כי אי אפֿשר לצאת מהזקמא דהאי עלמא ולכנס בקדשת ישראל כי אם על - ידי צדיקי הדור הנ"ל שהם בחינת בחירי צדיקיא, שהם בחינת בעלי השדה הנ"ל, שרק על ידה באין אל התכלית הנ"ל. ועל - בן הגר שבא להתגיר ולצאת מטמאת השבעים עכו"ם ולכנס בקדשת ישראל, בקדשת השבעים פנים לתורה שנומשך מהבטול הנ"ל, אי אפֿשר לו כי אם על - ידי בית דין של שלשה, כי בכל מקום שיש שלשה דינים הם מקבלים ויונקים ידיעת התורה ממשה רבנו עליו השלום, שהוא כלל התורה והוא עקר בחינת בעל השדה הנ"ל שהוא מביא את כל ישראל אל התכלית על - ידי התורה שנתן לנו על - ידי עצם נפלאות הבטול שלו שעלה למרום ושהה שם שלש פצמים ארבעים יום לחם לא אכל וכו'. עד שזכה להמשיך משם כל התורה פלה לחיותנו פהיום הזה וכל הדינים שבפועלם צריכין לקבל ממנו, כי עקר הדינים הם סמוכין, שצריכין שיהיו סמוכין מהרבי שלהם שסמכן שהוא נסמך מרבו ורבו מרבו עד משה רבנו עליו השלום. ועל - בן הדין נקרא אלקים, כי הוא מקבל ממשה רבנו שמביא כל ישראל אל התכלית, ובפרט הצדיקים אמתיים שהם השופטים והדינים אמתיים שבכל דור, שמשפיע עליהם דעתו הקדושה לכלל באלקותו ותבונת על - ידי הבטול הנ"ל ברצוא ושוב שמשם מקבלים דעת התורה לשפט צדק. ועל - בן נקראים אלקים, כי נכללין באלקותו ותבונת על - ידי הבטול הנ"ל. ועל - בן אי אפֿשר להגיר להתגיר ולכנס בקדשת התורה שהיא על - ידי בחינת הבטול הנ"ל פנ"ל. כי אם על - ידי השלשה דינים שמקבלין פח מהצדיקי אמת הנ"ל שהם בחינת משה שעל - ידי זה זוכין לבא אל התכלית שעל - ידי זה מתגירין הגרים ונכנסין בקדשת ישראל וכנ"ל:

ועל - בן הם שלשה דינים, כי כשממשיכין התורה מהרשימו הנ"ל שהוא על - ידי הפלים שעושין לקבל אור הזריחה הנ"ל ואלו הפלים הם בחינת העשרה תקונין, שהם בחינת עשר ספירות, שהם כלל כל הפלים הקדושים שכלם פלולים בשלש קוין שהם, חסד ודין ורחמים, שהם בחינת שלשה אבות שבהם פלולים כל העשר תקונין שהם עתיקא סתימאה כידוע. וזה בחינת מאמר אליהו ז"ל ששם מבאר ומוכן למשכיל כל ענין הבטול הנ"ל ובחינת הפלים לקבל האור הנעשין על - ידי בחינת רצוא ושוב הנ"ל, כמו שאיתא שם, אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא דכל סתימין לית מחשבה תפיסא בך פלל. זהו בחינת בטול הנ"ל ששם פלו אחד ושם הכל סתום ונעלם ולית מחשבה תפיסא תמן פלל. וזהו בחינת רצוא, שהוא בחינת בטול הנ"ל. ואחר כך מתחיל לדבר מבחינת ושוב שהוא, מה שאיתא, אנת הוא דאפיקת עשר תקונין וקרינן להון עתיקא סתימאה וכו'. ומבאר והולך שכל העתיקא סתימאה פלולין בשלשה, חד אריך וחד קצר וחד בינוני, שהם בחינת השלשה קוין, חסד, דין, רחמים, פמובא. וזה בחינת השלשה דינים הנ"ל. ועל - בן התורה משלשת בכל בחינוחיה, כמו שאיתא, בריך רחמנא דיהיב לן אוריין תליתאה על - ידי תליתאה לעם תליתאה וכו'. כי כל התורה נמשכת מהרשימו הנ"ל שצריכין לשאב המים משם על - ידי הפלים שהם פלולים בשלש פנ"ל:

(יח) וזה בחינת בין המצרים שאז מתאבלין על חרבן בית - המקדש ואחר כך מתנחמין בשבע דנתמתא שקורין משבת נחמו עד ראש השנה, כי עקר האבלות והבכיה על חרבן בית - המקדש הוא על מה שנתרחקנו מעל אבינו שבשמים כל כך ואין אנו יכולין לבטל עצמנו ולהסתפל על התכלית מגדל החרבן, כי עקר הבטול הנ"ל פראוי זוכין בבית - המקדש שהוא גאון עגנו מחמד עינינו. וכמו שפתוב, והיו עיני ולבי שם. כי בענין הבטול הנ"ל יש כמה בחינות באדם ובזמן ובמקום, כי כל מה שגוף האדם קדוש וטהור ביותר בן יכול לבטל עצמו ביותר ולשאב מימי התורה משם, כי יש לו פלים ראויים לקבל וכן יש זמן שמסגל ביותר לבחינת בטול הנ"ל שהוא זמנים המקדשים שהם כל הימים טובים ובראשם שבת שהוא מעין עולם הפא ששם עקר הבטול, פמבאר בסוף התורה

שהבטול הנ"ל, שהוא בחינת עולם הבא, בחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבא וכל אחד מראה באצבעו וכו', עין שם והבן היטב. כי התנוצצות הבטול הנ"ל אי אפשר לבאר בכתב ולא בעל פה כי אם לכל חד כפום מה דמשער בלבה וכן יש שנויים במקום. וזהו בחינת גדל מעלת קדשת ארץ - ישראל, כי שם המקום המקדש שיכולין שם לבטל עצמו באור אין סוף ולהמשיך אלקותו יתברך על עצמו על - ידי התורה שממשיכין משם בכל פעם ועל - בן אין תורה כתורת ארץ - ישראל וכל הדר בארץ - ישראל דומה כמי שיש לו אלוך וכו', כי שם דיקא זוכין להמשיך על עצמו אלקותו יתברך על - ידי הבטול הנ"ל. ועקר קדשת ארץ - ישראל הוא הבית - המקדש ששם הוא בית קדשי קדשים ששם נקדחת האבן שתיה שדרך שם מתבטלין בהיחיד קדמון שבכא העולם יש מאין המחלט שהתחלת בריאתו מנקדחת האבן שתיה, כמו שפתוב, מציון מכלל יפי אלקים הופיע. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ובעונותינו הרבים נחרב בית מקדשנו מחמד עינינו וגלינו מארצנו וכו' ואין אנו יכולין לעלות ולראות ולהשתחוות בבית בחירתנו וכו' להתבטל ולהפיל שם באחדותו יתברך, שזהו עקר מצנת עלית רגלים לבית - המקדש לראות ולראות את פני ה' וכו'. ועל זה צריכין לבכות ולהתאבל מאד, כי שבת משוב לבנו נהפך לאבל מחולנו, 'מחולנו' דיקא בחינת המחול הנ"ל שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לצדיקים לעתיד לבא שהוא בחינת הבטול הנ"ל שמשם היינו זוכים בבית - המקדש להמשיך על עצמנו בחינת בטול גם בזה העולם ומשם עקר השמחה והמשוש. ובעונותינו הרבים על - ידי החרבן שבת משוב לבנו נהפך וכו', כי ערבה כל שמחה, כי עתה קשה מאד לבטל עצמנו מחמת תקף הסטרא אחרא שהתפשטה בעולם מאד המבלבלת מאד ראות העין בחיזו דהאי עלמא ואינה מנחת להסתפל על התכלית שהוא פלו טוב שזה עקר היסורין ומרירות והצרה של הגלות (וכמו ששמבאר במקום אחר בסימן ר"ן). ועל - בן צריכין לבכות מאד ועקר הבכיה הוא על שרפת התורה שנמסרו רזיה לחיצונים ואין אנו יכולים להמשיך תורה מהבטול הנ"ל מחמת שהעולם מבלבל מאד מאד בתאות והבלי עולם הזה. וזה, על אלה אני בוכיה עיני עיני ירדה מים כי רחוק ממני מנחם וכו'. 'רחק' דיקא, כי התכלית שמשם כל הנחמות רחוק ממנו מאד מחמת גדל החרבן ועל - בן צריכין לבכות הרבה ועל - ידי הבכיה דוחין הדמעות לחוץ שהם חלקי הראות, (פמוכא בדבריו זכרוננו לברכה כמה פעמים). ועל - ידי זה דוחין ומגרשין הראות של חיזו דהאי עלמא שהם גרמו החרבן שעל זה אנו בוכין ומתנדין שאנחנו גרמנו כל זה בעונותינו שהלכנו אחר עינינו. ומאחר שאנו בוכין על זה אנו מגרשין על - ידי הדמעות את חלקי הראות שנטו אחר חיזו דהאי עלמא וצריכין לבכות כל כך עד שמתוך גדל הצער והמרירות הפאב שירגיש מגדל החרבן שגרם בעונותיו שמעפכין הבגן שנוחשב כאלו החרבו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, עד שייבא על - ידי זה לבחינת בטול הנ"ל בבחינת עיני נגרה ולא תדמה מאין הפוגות עד ישקיף וירא ה' משמים, כי כשפוחם עיניו פנ"ל ומסתפל רק על התכלית פנ"ל, כמו כן הקדוש ברוך הוא משקיף ומשגיח עליו מלמעלה בבחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין העולים לרגל בדרך שהוא בא לראות פך הוא בא לראות. ועל כן על - ידי האבלות והצער שעל - ידי זה בא לבטול הנ"ל, על - ידי זה בא לשמחה בבחינת שישו אתה משוב כל המתאבלים עליה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. והשמחה הוא פלי לקבלת התורה משם שזה עקר הנחמה בבחינת זאת נחמתי בעיני וכו'. והעקר הוא על - ידי צדיקי הדור האמתיים שיונקים מבעל השדה הנ"ל שיכול להביא הפל אל התכלית שהם עקר נחמות ישראל בבחינת זה ינחמנו ממצעשינו וכו' :

(ט) כי יש בענין זה מלחמה גדולה ועצומה שהוא בחינת פלל המלחמה שיש להאדם בזה העולם, כי האדם לא נברא פי אם בשביל זה כדי שיכלל באחדותו יתברך ברצוא נשוב שעל - ידי זה יזכה

להפיר ולידע אותו? תבכך שכל הבריאה היתה בשביל זה בגין דישתמודעין לה, כמו שאיתא בזהר הקדוש. אבל חיזו דהאי עלמא משתטח כנגד עיני האדם ואינה מנחת אותו להתבטל ובשביל זה באים כל היסורין על האדם בזה העולם שהוא מלא יסורים והכל כדי שעל - ידי היסורים יברח אל התכלית כנ"ל, אבל אפלו מי שזוכה לאיזה בחינת בטול מתגברים עליו המונעים והיסורים אחר כך ביותר כנ"ל פדרך שני אנשים הנלחמים זה עם זה וכו', כמבאר שם בהתורה הנ"ל ועקר הנחמה על - ידי התורה שממשיכין משם כנ"ל, אבל לאו כל אדם זוכה לזה וכמוכן שם שמביא הפסוק אשרי הגבר וכו', אשרי ודאי, כי לאו כל אדם זוכה לזה. ועל - כן עקר התקון על - ידי הצדיק שיכול להביא את כל אחד אל התכלית כנ"ל, כי הוא ממשיך בכל פעם תורה נפלאה בחינת אולפן חדת הנ"ל על - ידי גדל עצם היסורין שמקבל על עצמו בכל פעם בשביל ישראל עד שממשיך בכל פעם חדושי תורה נפלאים כאלה עד שמאיר בלב כל אחד אפלו בהפחות שבפחותים אינה התנוצצות וזריחות מהרשימו של הבטול עד שיכול גם הפחות לבטל עצמו ברצוא ושוב עד שיתנוצץ ויזרח גם בדעתו התנוצצות אלקותו? תבכך וגדלת התורה והצדיקים וזה עקר הנחמה מכל הצרות. ועל - ידי זה יכול להתחזק את עצמו גם הוא כנגד כל חיזו דהאי עלמא המששתחים לפניו בכל עת ביותר ויותר, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו וכו' ובכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו'. ועקר העזר והישועה הוא על - ידי צדיקי אמת הנ"ל שהם בחינת מעיני הישועה, בחינת מעיני המתגבר ונהר שאינו פוסק שהם עוזרים בכל עת על - ידי נפלאות חדושי תורתם נגד כל הקמים ומשתטחים עליהם מכל צד בגשמיות ורוחניות:

(כ) וזה, אנכי אנכי הוא מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ימות וכו'. כי עקר הנחמה הוא אנכי אנכי שהוא ה' תבכך בעצמו ששם נכללין בעת הבטול. והצדיק בגדל כחו ממשיך התנוצצות אלקותו גם עליו בחשכת הגלות המר הזה עד ששומעין ומרגישין בלב נעימת אמתתו כל חד כפום מה דמשער בלבה, שזהו בחינת אנכי אנכי שהוא ה' תבכך בעצמו שהוא עקר הנחמה, כי שם פלו טוב, פלו אחד והכל מתהפך לטובה שם. וזהו, מי את ותיראי מאנוש ימות וכו'. כי עקר הנחמה מהיסורים והצרות הוא התורה שממשיכין מהזריחה הנ"ל, אבל צריכין לזה התגברות גדול, כי לאו כל אדם זוכה לזה כנ"ל, כי ברב בני אדם מתגברין היסורין והמונעים אחר כך כל כך עד שמבלבלים אותו ביותר ויותר עד שיש שמתרסקים ביותר על - ידי היסורין, כמו שפכתוב, ומחתה לפעלי און. כמו שפרש רש"י שם וכמו שכתוב, על מה תפיו עוד תוסיפו סרה וכו'. אבל עקר הבלבול נמשך רק מבני אדם המונעים שהם מדיחים בדבריהם הרעים מן האמת ועל - ידי זה אין מועילים גם היסורים לשוב על ידם לה' תבכך וכמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה שבני אדם הם מונעים גדולים יותר מהיצר הרע בעצמו, עין שם. וזה מה דאיתא בכל הספרים שהיסורים מהבעל בחירה שהוא האדם קשה מהכל, כי מכל היסורים יכולים לנחם את עצמם על - ידי שמסתכלין על התכלית ברצוא ושוב עד שזוכין להמשיך תורה משם שהיא עקר הנחמה ואפלו שאינו בר הכי הוא מתנחם על - ידי רבו הצדיק ונחבריו הגדולים ממנו שמאירין בו דברי אמת הנמשכין מבחינת הבטול הנ"ל שעל - ידי זה יכולין הכל להתנחם ולהנשע מכל הצרות, כי הצדיק הוא בחינת מעיני הישועה שיכול להושיע תמיד בכל מה שעובר על האדם וכנ"ל, אבל עקר הצרה ביותר, חס ושלום, הוא על - ידי בני אדם פשהם קמים כנגד מי שרוצה למלט על נפשו ולברח אל התכלית וכשהם עומדים כנגדו בכמה מיני מניעות והסתות ופתויים ובכמה וכמה מיני ליצנות ודברי חלקלקות וכו' זה קשה ביותר מן הכל, אבל קשה הוא חזק בדעתו וידוע האמת לאמתו אינו מתירא גם מבני אדם כלל, כמו שכתוב, ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. וזהו, אנכי אנכי מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ימות וכו'. 'מי את' דיקא בחינת בטול הנ"ל עד שלא תדע מעצמך כלל מי את והבן. וזהו, מי את ותיראי מאנוש ימות. פי מאחר

שאתה מכונן רק בשביל התכלית הנצחי איך יוכל למנעך שום אדם המוכן למיתה אשר ימיו כצל עובר, כי עקר היסורין שיש מבני אדם ביותר הוא מחמת שהם יכולים לבלבל דעת האדם לדחותו מן האמת חס ושלום, אבל מי שמכונן דעתו אל התכלית באמת לאמתו וכנ"ל אזי ה' יתברך מנחם אותו בבחינת אנכי אנכי מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ימות וכו'. כי כל הבשר חציר וכו' ודבר אל קינו יקום לעולם. וכל זה אי אפשר לבאר בכתב וכנ"ל:

כא) וזהו, שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תערצו מפניהם וכו'. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, אפלו אין בכם אלא זכות שמע ישראל וכו', הינו כנ"ל, כי עקר הפחד מפני השונא הפן אדם שהוא בעל בחירה הוא רק מחמת שיש לו כח להטות חס ושלום, דעת האדם מן האמת ועל - ידי זה יפל בידו חס ושלום, אבל מי שהוא חזק בהאמת ומסתפל תמיד בכל עת על התכלית הנצחי עד שאין שום אדם יכול להטותו מן האמת לאמתו הוא אינו מתירא משום אדם שפעולם, כמו שכתוב, ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. כי באמת על - פי פשוטו קשה להבין ענין זה מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שמבעל בחירה קשה להנצל יותר מחיות רעות. וכמבאר בזוהר הקדוש פרשת וישב באריכות ענין זה (בדף קפה) ומביא שם, מפאן אמרו יפיל בר נש גרמה לאשא או לגובא דנחשין ועקרביין ולא יתמסר בידה דשנאוי וכו'. אבל פינן דיתמסר בידא דשנאוי זעירין אנון דיקלין לאשתזבא וכו' ולכאורה אינו מוכן כלל הלא לפי הדעת הפשוט נראה שאריות ונחשים הם מועדין יותר להזיק מאדם ואם האדם בטוח בה' יתברך שיעשה לו נס וינצילהו מגב אריות, מפל שפן שיבטח בה' יתברך שיעצלהו מבני אדם שאין מזיקים כל כך כמו אריות ונמרים, אך עקר הפחד מבני אדם הוא מחמת ענין הנ"ל, כי לברוח מהיסורים אי אפשר כי אם על - ידי שמסתכלין על התכלית וכנ"ל אבל אחר כך מתגברין היסורים ביותר ומתנחמין על - ידי התורה ששואבין משם כנ"ל אבל יש בענין זה מלחמה גדולה כנ"ל, כי לפעמים מתגברים חס ושלום, היסורים פעם אחר פעם פמה פעמים עד שקשה לו לעמד בנסיון לקבל הכל באהבה פראוי ולידע ולהאמין שהכל לטובתו הנצחית וכמו כן הוא בכל עניני המניעות והבלבולים שיש להאדם מעבודת הבורא יתברך שזה עקר יסורי האדם וכשמתגבר עליהם לפעמים על - ידי שמסתפל על התכלית, אבל אחר כך מתגברים עוד יותר ויותר וכן בכל פעם וכנ"ל. ובזה נכשל איוב כשפאו עליו היסורים שאף - על - פי שבתחלה עמד בנסיון כשנלקח כל עשירותיו ובניו וכו', רחמנא לצלן, כמו שאמר, יהי שם ה' מברך. בכל זאת לא חטא איוב וכו' ואפלו אחר כך כשהתגבר עליו השטן ביותר וקטרג עליו כל כך עד שנתן לו רשות להכותו בגופו ביסורין קשים בשחין רע וכו' אף - על - פי - כן בתחלה עמד בנסיון קצת, כמו שכתוב, בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו, אבל אחר כך התגרה בו הבעל דבר כל כך עד שהסיתו על - ידי תקף היסורים עד שהטיח דברים פלפי מעלה. וזה שכתוב, אחרי כן פתח איוב את פיהו. 'אחרי כן' דיקא, הינו אחר ששב מהבטול פמה פעמים שבכל פעם התגברו עליו היסורים ביותר וכמו כן התגרה בו השטן המסית ביותר עד שלא עמד בנסיון ופתח את פיו וכו' ובשביל זה היסורים שיש מבני אדם השונאים קשים ביותר משאר כל מיני יסורים כנ"ל, כי שם המלחמה חזקה ביותר, כי בשאר מיני יסורים ומניעות אף - על - פי שהוא מלחמה גדולה, אף - על - פי - כן יכול לחזק דעתו ולהסתפל על התכלית פעם אחר פעם עד שיזכה להמשיך חדושי תורה בכל פעם לנחם עצמו עד שיבטל היסורין, כי בזה בעצמו שמנחם עצמו על היסורין על - ידי זה יזכה לדחותם ולפטורם לגמרי, כי הנמשך אחר הצער, הצער נמשך אחריו חס ושלום, ולהפך להפך. ואפלו מי שאינו בר הכי להמשיך חדושי תורה בעצמו יכול לנחם עצמו על - ידי חדושי תורה שפבר קבל מרבו שיתחדשו אצלו וירגיש נעימות מתיקותם מחדש שגם זה בכלל חדושי תורה כנ"ל. אבל כשעומדים על האדם שונאים בני אדם, חס ושלום, ועושים לו יסורים רוצים להטותו מדרכי האמת

אז קשה מאד להנצל מחמת שאז קשה מאד שישראל חזק בדעתו להתחזק בהאמת, כי חיות רעות וכיוצא כשקמים על האדם הם עושים רק את שלהם שרוצים להזיק חס ושלום, אבל אינם מדברים דברי ליצנות וחלקלקות וכו' לדחותו מה' תברך, אבל בני אדם השונאים עומדים על האדם ליסרו חס ושלום, ומדברים דברי ליצנות וכפירות, כמו שכתוב, ברצח בעצמותי חרפוני צורכי באמרם אלי כל היום איה אל קיך וכו'. וכן בכמה פסוקים ואז קשה מאד להתחזק לשאר קים באמונתו ובאמתתו. ועל - פן קשה מאד להנצל מהם, כי הם יכולים לדחות דעתו ולהטותו עד שלא יוכל להסתפל על התכלית באמת כראוי ועל - ידי זה יפל בידם חס ושלום, כי אי אפשר להנצל משום יסורין כי אם על - ידי הסתפלות על התכלית וכשיש יסורים משונאים קשה ביותר להסתפל על התכלית, כי דברי מרמות שלהם מונעים ביותר מן הכל ומחמת זה בעצמו הם יכולים להזיק יותר מחיות רעות, חס ושלום, פנ"ל:

כב) וזה שכתוב בדניאל ו, והיית אכן חדה ושמת על פם גבא וגו' די לא תשנא צבו בדניאל. ופרש רש"י שם, אם נגזר על הים שיקרע לבני ישראל ועל האש וכו' ועל האריות מהזיק לדניאל לא התנה על זריקת אבן וזין שלא יזיק באדם, כי מבין אדם קשה ביותר להנצל מחמת הנ"ל, כי שונאי דניאל עקר שונאתם היתה שרצו להטותו מה' תברך למנעו מהתפלה, כמו שכתוב שם. וכל פן אם היו השונאים בעצמם עושין לו יסורין באבנים וחצים היה קשה ביותר להנצל וכנ"ל ועל - פי זאת יתפרש, די לא תשנא צבו בדניאל, הינו שלא ישתנה הרצון חס ושלום, בדניאל עצמו שלא יטו דעתו ורצונו חס ושלום, מן האמת וישלטו בו על - ידי זה חס ושלום, וכמו שפרש רש"י על פסוק, למען שורכי הישר לפני דרפך. ופרש רש"י, למען שורכי, עויני המצפים שאבגד בך ותעזבני וכו', עין שם, הינו פנ"ל. וגם איוב שלא עמד בנסיון ביסורי גופו היה גם פן העקר מחמת מין האדם, דהינו אשתו שהסיתה אותו לזה, כמו שכתוב שם ובתחלה לא שמע אליה והשיב לה, כדבר אחת הנבלות תדברי גם את הטוב נקבל וכו'. והינו מאחר שהכל מאת האלקים אנו מחיבים לקבל הכל טוב ורע חס ושלום, כי באמת אין שום רע פלל, כי הכל לטובה נצחית, אבל אחר כך מגדל היסורים פעלו בו דברים הרעים עד שנסת לדבריה והטיח דברים, כי בני אדם הם עקר המונעים ביותר מהכל פנ"ל. ומחמת זה בעצמו קשה ביותר להנצל מהם אם לא כשהוא חזק בדעתו מאד שלא יוכלו להטותו בשום אפן מן האמת אז בנדאי יתגבר עליהם וכנ"ל:

כג) וזה שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם. הינו מאחר שיש בכם זכות שמע ישראל, דהינו אמונת היחוד שהוא בחינת הבטול הנ"ל שוב, אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תערצו וכו'. כי בנדאי הבחירה חפשית ומי שהוא חזק בדעתו להסתפל תמיד על התכלית האמתית ולזכור באחדותו תברך, שנהו בחינת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד בנדאי אין לו עוד להתירא משום אויב ושונא, כי כלם יכרעו ויפלו לפניו מאחר שהוא חזק בדעתו להסתפל על התכלית אמתית אף - על - פי שהשונא עומד כנגדו להטותו מזה חס ושלום, וכמו שאמר דוד לגלית, אהה בא אלי בחרב ובחנית וכו' ואני בא אליך בשם ה' אלקי מערכת ישראל אשר חרפת וכו'. הינו פנ"ל. וכמו שאיתא בזהר הקדוש שהתמשה חלקי אבנים שלקח דוד הם חמש תבות שמע ישראל וכו' וכללם באחד עין שם וכו', הינו פנ"ל שקשר עצמו באמונת היחוד ונכלל באחדותו תברך בבחינת בטול הנ"ל ועל - ידי זה נצח את גלית שפל מלחמתו נגד ישראל היה לדחותם חס ושלום, מאמונה הקדושה, כמו שכתוב, ויתיצב ארבעים יום. לבטלם מקריאת שמע, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ועל - פן היה באמת קשה מאד להנצל ממנו, כי מבעל בחירה קשה מאד להנצל עד שאפלו שאול המלך וכל גבורי ישראל היו מתיראים ממנו, אבל דוד המלך היה גבור כל כך עד שהיה חזק בדעתו שאפלו אם יעמד גלית כנגדו בכל תקף גבורתו הרעה ובכל מיני פלי זין אף - על - פי - כן לא יפל בדעתו ויהיה חזק

בענין הבטול הנ"ל על - כן חגר מתניו להלחם כנגדו בשם ה' עד שנצחו והפילו תחתיו באמת על - ידי זה וכנ"ל. וזה שאיתא בזהר הנ"ל, אבל פינן דיתמסר בידא דשנאוי ועירין אנון דיקלין לאשתזבא, עין שם. נמצא, שמבאר שם שנמצאים בעלי כח שיכולים להנצל גם משונאים בני אדם רק שזעירין אנון, פי בנדאי בעל כח כמו דוד המלך יכול להנצל גם משונא בעל בחירה וכנ"ל מאחר שהוא חזק בדעתו פנ"ל וכן כל מי שגולה ונסמך על צדיק בעל כח פזה אינו מתירא משום שונא בעולם, כי כמו שדוד הציל אז בכחו את כל ישראל, כמו כן הוא בכל דור ודור שהצדיק האמת שהוא בעל כח גדול יכול להציל את כל הגוים אליו באמת מפל שונאיהם ורודפיהם, פי אין ה' יתברך שולח על שום אדם מניעות שלא יוכל לעמד בהם, כמבאר בדברינו פמה פעמים, וכן מפרש בירמיה סימן כ, פי שמעתי דבת רבים וכו'. כל אנוש שלמי שמרי צלעי אולי יפתה ונוכלה לו ונקחה נקמתנו ממנו. נמצא מפרש, שעקר צעקת ירמיה על שהם מצפים עליו אולי יפתה ונוכלה לו וכו', הינו פנ"ל:

כד) ולבאר הענין יותר, פי כל היסורין שיש לאדם חס ושלום, הכל הוא מחמת חסרון הדעת, דהינו על - ידי שאינו יודע בכל עת ורגע שהכל בהשגחה פרטית ותולה בטבע, כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה בסימן רן. מאמר רבותינו זכרונם לברכה, בשעה שהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו וכו' פי מי שידע בדעת שלם שהכל מאתו יתברך אין לו שום יסורים, פי יודע שפנדאי הכל לטובה וגם על - ידי זה בעצמו שידע שהכל מאתו יתברך על - ידי זה בעצמו יכול לבטל היסורין בכל עת שירצה. וזה מרמז בדבריו זכרוננו לברכה מה שכתב בספר הא"ב (באות דעת ב) וזה לשונו, דע, פי לפי גדל ידיעת טבעי העולם כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו ולפיכך היו האריות נכנעים תחת דניאל וכו', עין שם היטב וכל מה שכתב קדם לזה באות שלפניו, עין שם היטב. פי שני המאמרים שבשני האותיות א"ב הם קשורים ומחברים זה בזה כמבאר למבין, פי באמת אין שום טבע, פי הטבע בעצמה היא השגחה, כמו שמבאר בסוף סימן יז בלקוטי תנינא, פי ה' יתברך מחיה ומקים כל דבר בחכמתו שהוא החיות של כל דבר, כמו שכתוב, החכמה תחיה. וכמו שכתוב, ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו וכו'. וזה שכתב רבנו זכרוננו לברכה באות הנ"ל, פי הטבע מתנהגת בידיעה והיא תחת יד הידיעה, הינו פי עקר חיות וקיום ונהגת הטבע של כל דבר הוא על - ידי הידיעה שהוא חכמה ודעת הבורא יתברך שמנהיג כל דבר בחכמתו, כמו שכתוב, כלם בחכמה עשית. וכנ"ל. והצדיק האמת כמו דניאל שכל רז לא אניס לה הוא נכלל עם דעתו בדעת הבורא יתברך, פי זהו שלמות הצדיקים הגדולים בני עליה שהם מבטלין עצמן בכל עת עד שנכללים בדעתו יתברך ועל - ידי זה הם יודעים טבע של כל דבר, הינו שידועים עצם חיותו של הטבע של אותו הדבר שזה הדעת מחיה ומקים ומנהיג אותו הדבר ואזי בנדאי כפי ידיעתו זאת כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו. וזה שכתוב בדניאל, אלהי שלח מלאכה וסגר פם ארינתא וכו'. פי כל דבר יש לו מלאך הממנה עליו, פי אפלו כל עשב ועשב אמרו רבותינו זכרונם לברכה, אין לך כל עשב ועשב שאין לו מלאך המפה אותו ואומר לו גדל. מפל שכן כל מיני בעלי חיים שהם גבוהים יותר מצמחים בנדאי כל בריה ובריה, מפל שכן כל מין ומין של בהמה חיה ועוף יש לו מלאך ושר ממנה עליו שמשם מקבל חיותו כפי טבעו. נמצא, שטבע של כל דבר מתנהג על - ידי המלאך הממנה עליו:

וזה שאיתא בספרים שאלקים בגימטריא הטבע, פי אלקים בחינת מלאך שנקרא אלקים במקרא. שהטבע מתנהגת על - ידי המלאך הממנה על כל דבר להנהיגו בטבע זאת שיש לאותו הדבר והמלאכים הם שכליים פידוע. וכמו שמבאר בהתורה חדי רבי שמעון סימן סא. והם מקבלים שכלם מגבוה מעל גבוה עד שמקבלים מאחדותו יתברך ששם הכל באחדות בלי הבדל, כמו שמבאר באות הקודם שם. ועל - כן הצדיק גבוה מהמלאכים, פי גם במלאכים כתיב, והחיות רצוא נשוב על שעולים

ומתנשאים בכל פעם לשאב חיותם שהוא הדעת מהיחיד קדמון יתברך והם שואבים דעתם שהוא חיותם משם ברצוא ושוב ועל - ידי זה הם מחיין ומנהיגים כל דבר שהם ממנים עליו. אבל המלאכים אינם בעלי בחירה והם מכרחים לקבל ולשאב החיות בכל פעם כפי התמנות כפי מה שצריך להמשיך חיות לאותו הדבר שנתמנה עליו ואינו יכול לשנות בעצמו כלל, אבל האדם הצדיק שהוא בעל בחירה יכול לבטל עצמו מחיזו דהאי עלמא בבחירתו. ואזי עולה למקום שעולה ונכלל בו יתברך ויכול לשאב משם תורה בכל פעם שהוא החכמה והדעת שמחיה ומקיים ומנהיג את כל העולם, פי באורייתא ברא קדשא בריך הוא עלמא נאזי יכול להמשיך החיות לכל המלאכים ולכל הדברים המתנהגים על ידם ברצונו כפי התורה והדעת ששואב מהבטול. ועל - בן האדם גבה מהמלאכים ומושל עליהם ויכול לנהג העולם ברצונו. וזה בחינת הנס של דניאל שכתב רבנו זכרוננו לברכה שהיה על - ידי שהיה יודע טבע הארזה וכו', הינו פנ"ל שהיה מבטל את עצמו באור האין סוף בכל פעם והמשיך משם דעת התורה שמשם כל כח וחיות והנהגת הארזה שהוא טבעו, פי גם המלאך שהוא השכל המנהיג את הארזה בטבעו. הוא יונק ומקבל מאותיות התורה שהוא הדעת וכמו שכתוב שם באות הקדום שכל הנבראים מרמזים באותיות התורה וכו'. וזהו בעצמו בחינת אלהי שלח מלאכים וסגר פם אריותא וכו', הינו פי זה המלאך בעצמו שמנהיג את הארזה בטבעו אותו שלח הקדוש ברוך הוא פיהם, פי זה המלאך הוא בחינת שכל פרטי שמנהיג הארזה בטבעו, אבל דניאל בעצם צדקתו זכה לשאב דעת גבה ממנו שכל דעת המלאך שהוא שכל פרטי הזה שממנה על הארזה הוא מקבל יונק ממנו, על - בן בודאי היה דניאל מושל עליו, ועל - בן נכנעו האריות לפניו:

כה) נמצא, שכל מה שהאדם מבטל את עצמו בו יתברך שעל - ידי זה בורח מהיסורים ושואב משם תורה שעל - ידי זה מתנחם מהיסורים אחר כך פנ"ל. על - ידי זה בעצמו הוא יכול לבטל היסורים לגמרי פנ"ל, פי הוא מושל על טבע היסורים בידיעתו שהוא התורה ששואב מהבטול וכנ"ל. אבל לפעמים מתגברים היסורים כל כך עד שמבלבלים דעתו חס ושלום, ואינו יכול לשאב התורה שהוא הדעת פראוי. נאזי יכולים היסורים לשלט עליו חס ושלום, ועל - בן באמת מצינו בגדולי הצדיקים שהיו קוראים את היסורים על עצמם ואחר כך משלחים אותם ברצונם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על רבי אלעזר בן רבי שמעון במסכת בבא מציעא. (וכן שמעתי ממנו זכרוננו לברכה וכו', עין בחיי מוהר"ן). ועל - בן מי שיש לו יסורים או חולה בתוך ביתו צריך לבא להחכם שהוא הצדיק האמת, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, פי לאו כל אדם זוכה לזה לשלט על הטבע בידיעתו רק החכם הצדיק האמת שיכול לבטל עצמו פנ"ל. ועל - בן כל פעולות הצדיק לבטל היסורים והחולאת הוא על - ידי תפלה, פי עקר הבטול הנ"ל הוא בשעת התפלה וכנ"ל. וכן הנס של דניאל שנצל מגב אריות על - ידי ענן הנ"ל. הכל היה על - ידי רבוי תפלותיו שהיה מרבה להתפלל עד שאפלו בעת שמסרו אותו על שמתפלל לה' יתברך לא הניח את מקומו והתפלל גם אז, כמפרש במקרא, פי ידע שאי אפשר להנצל מהם פי אם על - ידי תפלה שהוא עקר הבטול פנ"ל:

כו) ועל - בן משה רבנו שהיה כחו גדול ביותר מהכל, על - בן מצינו בו שגם כלי זין לא שלטה בו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ומוכא בפרוש רש"י על פסוק, ויצלני מחרב פרעה, שנעשה צנארו פעמוד של שיש ולא שלטה בו החרב, פי אף - על - פי שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שמפלי זין שביד האדם קשה להנצל פנ"ל, זהו בשארי הצדיקים, אבל משה שהיה גדול מכלם היה יכול גם אז לבטל עצמו פראוי אפלו כשעמדו עליו בני אדם להרגו עם החרב. ועל - ידי זה בטל גם הכח של החרב שביד האדם ונצל ממנו, פי בודאי מאחר שיש כח כל כך להאדם למנע מחמת שהוא בעל בחירה, מפל שפן וכל שפן יש כח להאדם הצדיק להנצל ממנו, פי מדה טובה מרבה. והלא גם האדם הנרדף מהשונא הוא גם פן בעל בחירה, רק שעקר הפחד הוא מה שהשונא המונע מתגבר כל כך עד

שְׂרֹוּצָה לְהַחְלִישׁ דַּעְתוֹ לְרַחֲקוֹ מֵהָאֱמֶת וְכוּ' וְכַנ"ל, אֲבָל כִּשְׂהוּא חֲזָק בְּדַעְתוֹ וּמִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַתַּכְלִית לֹא יוּכַל לַעֲמֹד נִגְדוֹ שׁוּם אוֹיֵב וְשׁוּנָא וְכַנ"ל:

וַיֵּשׁ בַּעֲנִיָּן זֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי אֶפְלוּ אִם הוּא קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד וְאִינוּ מְגִיעַ לְקַרְסְלֵי שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרָאִים הַקְּדוּמוֹנִים אִף - עַל - פִּי - כֵּן כִּנְגֵד זֶה צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁבּוֹדָאֵי לֹא יִשְׁלַח עָלָיו ה' יִתְבַּרַךְ שׁוּנָא שְׂיִהְיֶה מוֹנֵעַ כְּזֶה שְׂלֵא יוּכַל לַעֲמֹד נִגְדוֹ, אִם לֹא שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבַּרַךְ שְׂיָמוּת עַל קְדוּשׁ ה' וְהֵלֵא עַל זֶה מְרַצָּה כֹּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲבָל עַל - פִּי רַב הוּא רַק נִסְיוֹן אִם יִתְחַזַּק לַעֲמֹד בְּהָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתוֹ מִחֲמַת הַשׁוּנָאִים וְכִשְׂהוּא חֲזָק בְּדַעְתוֹ כַּנ"ל וּמִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַתַּכְלִית בּוֹדָאֵי יוּכַל לַעֲמֹד נִגְדָם וְכַנ"ל. וְהֶעֱקַר עַל - יְדֵי כַּח הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא רַבּוֹ שֶׁקָּבַל מִמֶּנּוּ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה הָאֱמֶתִיִּים שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵהַבְּטוּל הַנ"ל בְּמִדְרָגָה גְּבוּהָ וְנוֹרָאָה מְאֹד וְעַל - יְדֵי זֶה כָּלֵם יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ לִפְנֵינוּ, כִּי יֵאבְדוּ הֵם וְאֵלֶּף פִּיּוּצָא בְּהֵם וְדַבֵּר אֶחָד מִדְּבָרֵי תוֹרָתוֹ אֵל יִתְבַּטֵּל וְכַנ"ל:

(כז) וְזֶהוּ, אֲנִכִּי אֲנִכִּי הוּא מְנַחֲמֶכֶם. שְׂתֵי פְעָמִים אֲנִכִּי, הֵינּוּ בַּחֲיִינַת הַבְּטוּל בְּרַצוּא וְשׁוּב, כִּי בַשַּׁעַת הַבְּטוּל אַז מִתְבַּטֵּל בְּאֲחֻדוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ שְׂשֵׁם כָּלוּ טוֹב וְאִז בּוֹדָאֵי מִתְבַּטְּלִין בְּאֲחֻדוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ שְׂשֵׁם כָּלוּ טוֹב וְאִז בּוֹדָאֵי מִתְבַּטְּלִין הַדֵּינִים וְהַיְסוּרִים לְגַמְרֵי כַּנ"ל. וְזֶהוּ בַּחֲיִינַת אֲנִכִּי הֵרָאשׁוּן, כִּי אַז מִתְבַּטֵּל יוֹדֵעַ שְׂאִין נִמְצָא שׁוּם דְּבָר כִּי אִם אֲנִכִּי ה' שֶׁהוּא כָּלוּ אֶחָד כָּלוּ טוֹב כַּנ"ל, אֲבָל אַחַר כֵּן כִּשְׂשׁוּב מֵהַבְּטוּל וְחֻזְרִים הַיְסוּרִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר. וְאִז מִתְנַחֵם עַל - יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשׁוֹאֵב מִהֶרְשִׁימוֹ כַּנ"ל. וְזֶהוּ בַּחֲיִינַת אֲנִכִּי הַשְּׂנִי לומר שֶׁאֲנִכִּי אֲנִכִּי הוּא הַכֹּל אֶחָד, בַּחֲיִינַת אֲנִי אֲנִי הוּא, הֵינּוּ אֲנִכִּי ה' שֶׁהַרְגֵּשְׁתָּ בַשַּׁעַת הַבְּטוּל, אֲנִכִּי הוּא בַּעֲצָמֵי. וְזֶהוּ, נִחְמַתְךָ, בַּחֲיִינַת אֲנִכִּי הוּא מְנַחֲמֶכֶם. כִּי אִף - עַל - פִּי שְׂאֲחַר הַבְּטוּל אֵי אֶפְשָׁר לֵידַע כְּמוֹ בַשַּׁעַת הַבְּטוּל, אֲבָל הֶרְשִׁימוֹ מְאִירָה לְדַעַת וְאִז ה' יִתְבַּרַךְ, כִּיכּוֹל, מְנַחֵם אוֹתוֹ עַל - יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשׁוֹאֵב מִשֵּׁם וּמוֹדִיעַ וּמְאִיר בְּדַעְתוֹ, כִּי אֲנִכִּי אֲנִכִּי הוּא מְנַחֲמֶכֶם, הֵינּוּ אֲנִכִּי בַּעֲצָמֵי שֶׁהַרְגֵּשְׁתָּ בַשַּׁעַת הַבְּטוּל אֲנִכִּי הוּא בַּעֲצָמֵי הַמְּחִיָּה וּמְנַהִיג אוֹתְךָ גַּם אֶתָּה וְהוּא מְנַחֲמֶכֶם, כִּי כַּנְּתַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בּוֹדָאֵי לְטוֹבָה וּבּוֹדָאֵי יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדֵּינִים וְהַיְסוּרִין וְכַנ"ל:

וְזֶהוּ שְׂסִימִ שֵׁם, וְאֲנִכִּי ה' אֵלֶּיךָ רַגַע הֵיִם וְכוּ' וְאִשֵּׁם דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֵל יְדֵי כְּפִיִּיךָ לְנִטְעַ שְׂמִיִם וְלִיִּסְדֵי אֶרֶץ וְכוּ'. הֵינּוּ בַּחֲיִינַת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁשׁוֹאֵבִין מִהֶרְשִׁימוֹ שֶׁל הַבְּטוּל. שְׂעַל זֶה נֶאֱמַר, לְנִטְעַ שְׂמִיִם וְלִיִּסְדֵי אֶרֶץ. כִּי בּוֹרְאִים בְּהֵם שְׂמִיִם וְאֶרֶץ חֲדָשִׁים כְּמוֹ שְׂאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ בְּהַקְּדָמָה. וְזֶהוּ, וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֶתָּה, אֵל תִּקְרִי 'עֲמִי' אֵלָא 'עֲמִי', מַה אֲנָא עֲבָדִי שְׂמִיָּא וְאֶרְעָא בְּמַלּוּלָא, אִף אֶתָּם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁדְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּהּ, הֵינּוּ שֶׁהַפְּסוּק מְנַחֲמֶם וּמְחַזְּקֶם שְׂאִין לָהֶם לְהַתְּיָרָא כָּלֵל מֵאֲנוּשׁ יָמוּת וּמִבֵּן אֲדָם חֲצִיר וְכוּ' כִּי הֵלֵא הֵם מִתִּים בַּחֲיִיָּהֶם, כִּי בְּכֹל יוֹם הָאָדָם מֵת, כְּמוֹ שֶׁמְבַּאֵר בְּמִקּוּם אַחַר וּמְחַר יָבֵא וְאִינְנוּ. אֲבָל אֶתָּה זוֹכָה לְשֵׁאֵב חֲדוּשֵׁי תוֹרָה מִבַּחֲיִינַת בְּטוּל כְּזֶה שְׂעַל זֶה נֶאֱמַר, וְאִשֵּׁם דְּבָרֵי בְּפִיךָ וְכוּ', לְנִטְעַ שְׂמִיִם וְכוּ', הֵינּוּ שְׂעַל - יְדֵי חֲדוּשֵׁי תוֹרָה אֵלּוּ מְשַׁנֵּין הַטְּבַע, כִּי בּוֹרְאִים שְׂמִיִם וְאֶרֶץ חֲדָשִׁים בְּתוֹרָתָם וַיְכוּלִים לְהַנְהִיג הַטְּבַע כְּרַצוֹנָם עַל - יְדֵי תוֹרָתָם (וּכְמוֹ שֶׁמְבַּאֵר מִזֶּה בְּמִקּוּם אַחַר), עַל - כֵּן בּוֹדָאֵי אִין לָךְ לְהַתְּיָרָא כָּלֵל מִשׁוּם דְּבָר וּמִשׁוּם בֵּן אֲדָם שֶׁהוּא כְּמוֹ עֵשֶׂב וְחֲצִיר מִמֶּשׁ, כִּי עַל - יְדֵי הַסְּתַפְּלוּת עַל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בַּחֲיִינַת אֲנִכִּי אֲנִכִּי וְכוּ' כַּנ"ל, עַל - יְדֵי זֶה כָּל אוֹיְבֵיךָ יִכְלוּ וַיֵּאבְדוּ עַל - יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְמַשִּׁיכִין מִשֵּׁם שְׂעַל - יְדֵי זֶה כָּל הַטְּבַע נִמְסָר בְּיָדְךָ כַּנ"ל וְתוּכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם כְּרַצוֹנְךָ וְכַנ"ל:

(כח) וְעַתָּה מִמִּילָא תְּבִין לְסִכּוֹר פִּי הַחוֹלְקִים הַחוֹתְרִים לְמַצָּא קִשְׁיוֹת שֶׁל הֶבֶל עַל דְּבָרֵי אֲדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכוֹר צַדִּיק לְבִרְכָּהּ. כִּי אֶפְשָׁר כְּבָר נִשְׁמַע שֶׁחֲרָקוּ שְׂנִיָּהֶם עַל מֵאֲמָר זֶה הַנ"ל שֶׁכְּתוּב אֲדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּהּ בְּסִפְרָא הָא"ב. דַּע, שֶׁלְּפִי גִדְּל יַדִּיעַת טְבַעֵי הָעוֹלָם כֵּן נִכְנַע וְנִשְׁתַּעֲבַד הָעוֹלָם תַּחְתּוֹ וְכוּ', כִּי הַטְּבַע מִתְּנַהֲגַת בִּידִיעָה וְכוּ', כִּי רַצוֹ לְהַטִּיל מוּם בְּקַדְשֵׁים כְּאֵלּוּ רַבְּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּהּ מְחַזְּקִים אֶת כַּח הַטְּבַע וּמְחַלִּישׁ חֵס וְשְׁלוּם, הֵינֵם שֶׁל דְּנִיָּאֵל. חֲלִילָה מִחֲשָׁב כְּזֹאת עַל מַח קְדוּשׁ וְנוֹרָא

כְּזֶה אֲשֶׁר יִגַע כָּל יָמָיו לְסִתּוֹ וְלַעֲקוֹר דַּעוֹת רַעוֹת שֶׁל חֲכָמֵי הַטֵּבַע. וְלַחֲזוֹק בְּהַתְחַזְקוֹת נִפְלְאָה אֵת
הָאֱמוּנָה, כַּמְבָאָר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים לְמִי שֶׁמַּעֲיֵן בָּהֶם בְּאֵמֶת, וּבִפְרָט בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, וְאֵיךְ יַעֲלֶה
עַל הַדַּעַת לַחֲשֹׁב עָלָיו כְּזֹאת, אֵךְ בְּאֵמֶת לֹא בְדַעַת יִדְבְּרוּ הַחוֹלְקִים, וְהַכֵּל יִפְצֵה פִּיהֶם כַּאֲשֶׁר תִּבְּרִין
מִדְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָרִים בְּאֵמֶת וּבְתַמִּים, כִּי כָּל־נְכוּחִים לְמַבִּין וַיִּשְׁרִים לְמוֹצְאֵי דַעַת:
כִּי אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁרַבְּנוּ וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה כִּנּוֹן בְּמָה שֶׁכָּתַב לְפִי גְדֹל יְדִיעַת טְבַעֵי הָעוֹלָם וְכוּ'
לְיַדִיעָה הַנְּבוּכָה שֶׁל חֲכָמֵי הַטֵּבַע שֶׁכָּל־נְכוּכִים בְּחֻמְתָּם כַּאֲשֶׁר רָבִים מוֹדִים בְּעֶצְמָם. וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל
הַדַּעַת לְכַתֵּב זֹאת, כִּי הֲלֹא מְעוֹלָם לֹא נִמְצָא שׁוֹם חָכָם לֹא מֵהֶם וְלֹא מִיִּשְׂרָאֵל שִׁיתְּפָאָר שְׁעַל - יְדֵי
חֻמְתּוֹ שִׁיּוֹדַע הַטֵּבַע שֶׁל חַיּוֹת רַעוֹת. שְׁעַל - יְדֵי זֶה יִסְגֹר פִּיהֶם בְּלִי תַחֲבוּלוֹת וְכִלִּים. וּמִי פִתִּי יִהְרַהֵר
עַל חָכָם עֲתִיק מִפְּרָסָם בְּעַמֵּק חֻמְתּוֹ הַנִּשְׁגָּבָה כְּמוֹ אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ זָכָר צַדִּיק לְבִרְכָה.
שְׁגָם כָּל הַחוֹלְקִים הָעֲצוּמִים מוֹדִים עַל כָּל פְּנִים שֶׁהִיא חָכָם נִפְלְאָה מְאֹד, אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שִׁיִּכְתֹּב
דְּבַר כְּזֶה אֲשֶׁר אֵין לוֹ שַׁחַר לְפִי דַעַתָּם הַרְעָה שְׂרוּצִים לְגִלוֹת פְּנִים בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁלֹּא כִּהְלָכָה, אֵךְ
בְּאֵמֶת כָּל כּוֹנְנָתוֹ בְּמָה שֶׁכָּתַב לְפִי גְדֹל יְדִיעַת הַטֵּבַע כִּן נִשְׁתַּעֲבַד הַטֵּבַע תַּחֲתָיו. כּוֹנְנָתוֹ שְׁעַל יְדֵי יְדִיעָה
אֱמֵתִית הַנַּ"ל שִׁיּוֹדַע שֶׁרַשׁ חַיּוֹת הַטֵּבַע שֶׁל כָּל דְּבַר בְּשִׂרְשׁוֹ שֶׁזֶה עֲקָר יְדִיעַת הַטֵּבַע, כִּי בְּלֹא זֶה בְּוֹדָי
אֵינוֹ יוֹדַע כָּל־אֵת הַטֵּבַע שֶׁל הַדְּבַר, כִּי בְּוֹדָי אֵין זֶה יְדִיעָה כְּשִׁיּוֹדַע שֶׁטֵּבַע הָאֲרִיָּה לְכַעַס וְלַחֲזִיק.
וּבְאִיזָה דְּבַר הוּא מְזִיק וְכוּ', כַּאֲשֶׁר יְדוּעַ לְהַחוֹקְרִים בְּזֶה, כִּי עֲבִין אֵין יוֹדְעִין שֶׁרַשׁ טְבַע הָאֲרִיָּה מֵהִיכָן
נִמְשָׁךְ לוֹ טְבַע זֹאת. וְגַם כָּל מַהוֹת הַטֵּבַע בְּכָל פְּרָטִיָּה אֵין יוֹדְעִין. וְעַל - כִּן בְּוֹדָי עַל - יְדֵי יְדִיעַתָּם אֵי
אֲפָשָׁר לְהַנְצִיל מֵהָאֲרִיָּה עַל - כִּן דַּעַת לְנִבּוֹן נִקְלָה שֶׁכָּל כּוֹנְנָת רַבְּנוּ וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה הִיא עַל - כִּי דֶרֶךְ הַנַּ"ל.
וְכַמוֹכֵן מִדְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים בְּעֶצְמָם בְּמָה שֶׁכָּתַב בְּאוֹת הַקְּדוּשָׁה. שֶׁכָּל הַנִּבְרָאִים מְרַמְזִים בְּאוֹתֵיהֶם הַתּוֹרָה
וְכוּ', עֵינֵי שֶׁם הֵיטֵב וְתִבְרִין הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ. וְעֵינֵי דְּבָרֵי רַבְּנוּ הַקְּדוּשִׁים וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת
אֵין מְסֻפָּר אֵיךְ הוּא מְגַנֵּה חֻמְתֵי הַטֵּבַע. וְקוֹרָא וְצוֹחֵת כְּרוּכִיא לְהַתְרַחֵק מִמֶּנָּה. וְאֵיךְ יִסְתֹר חַס וְשְׁלוֹם,
דְּבָרֵי עֶצְמוֹ, אֵךְ עָרוּם יְבִין לְאֲשׁוּרוֹ שֶׁדְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים בְּנוּיִים עַל - כִּי הַדְּרֵךְ שֶׁכָּתַבְתִּי. וַיִּשְׁרִים דְּרָכֵי ה'
צַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וְכוּ'. וְכַמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה עַל כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, זָכָה - נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם
חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. וְדַבֵּר אֱלֹקֵינוּ יְקוּם לְעוֹלָם:

ליקוטי הלכות הלכות ראש חדש סעיף סימן (ז) ו' סעיף נ"ב

(ג) וְזֶה בְּחִינַת וַיַּחֲזֵק אֵת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֵת הַצֹּאן וְכוּ' לְשָׁנֵי מַחֲנֹת וְכוּ', וְהִיא הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר
לְפָלִיטָה. שֶׁכְּשִׁירוּאֵין שֶׁקָּשָׁה לְהַשִּׁיג הָעֶצֶה הַשְּׁלֵמָה צָרִיכִין לְהַתְנַהֵג לְפִי חֻלְקַת הָעֶצֶה עַל כָּל פְּנִים.
בְּאֵפֶן שְׁעַל כָּל פְּנִים יְהִי נִשְׁאָר לוֹ מַחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה וְלֹא יְהִי נֶאֱבַד לְגַמְרֵי חַס וְשְׁלוֹם. שֶׁלֹּא
יֵאמֵר שִׁילַךְ וַיִּתְּנֶנָּה וְכוּ' רַחֲמָנָא לְצִלָּן. רַק יִשְׁתַּדֵּל שְׁעַל כָּל פְּנִים יִשְׁאָר מֵהַ שִׁישְׁאָר וְכוּ'. הֵינּוּ כְּשִׁירוּאָה
אֲדָם שֶׁהִיָּצַר הָרַע מִתְּגַבֵּר עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר וְנִדְמָה לוֹ שֶׁאֵין בְּכַחוֹ לְעַמֵּד כְּנִגְדּוֹ כְּרָאוּי. וְכָל מֵה
שֶׁחֹשֵׁב עֲצוֹת וְתַחֲבוּלוֹת אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ כְּרָאוּי וּמַחֲמַת זֶה עֲצָתוֹ חֲלוּקָה תְּמִיד. אֲזִי כָּל עֲצָתוֹ
הַעֲקָרִיית שִׁיסְמַךְ עַל כַּח הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שֶׁבְּאִיזָה דְּרֵךְ שִׁילַךְ יִמְצָא בּוֹ ה' יִתְּבַרַךְ כְּנִ"ל. וְלַעַת עֲתָה
יִתְנַהֵג כְּפִי חֻלְקַת הָעֶצֶה. שֶׁזֶה בְּחִינַת וַיַּחֲזֵק אֵת הָעָם וְכוּ' וְהִיא הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה. הֵינּוּ שִׁיִּקְבַע
כְּלָבוֹ שֶׁאֵיךְ שִׁיִּהְיָ אֵף - עַל - כִּי - כִּן אֲנִי חֲזַק שֶׁלֹּא אֶהְיָ נְסוּג אַחֲרֵי לְגַמְרֵי מֵה' יִתְּבַרַךְ וְלֹא אֲנִיאֵשׁ
אֵת עֶצְמִי לְעוֹלָם וְלֹא אֶהְיָ חַס וְשְׁלוֹם מֵהַחֲסִידִים הַנְּפוּלִים שֶׁהֵם גְּרוּעִים וְכוּ' רַחֲמָנָא לְצִלָּן כְּמוֹ
שֶׁשֶׁמְעֵנוּ מִצַּדִּיקִים. רַק אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֵד לְחַטֵּף מֵהַ שְׁאוּכַל לְמַעַן יְהִי הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר
לְפָלִיטָה. לְמַשָּׁל שֶׁהָאֲדָם חָפֵץ שִׁיִּלְמַד הַרְבֵּה וַיִּתְּפַלֵּל וַיִּרְבֶּה בְּהַתְּבוּדָתוֹ וַיְהִי נָקִי מֵעֲפָה מְכַל חֲטָא
וְהִרְהוּר וְכוּ' וְרוּאָה שֶׁקָּשָׁה עָלָיו וְכוּ'. יְהִי חֲזַק בְּדַעַתוֹ שְׁעַל כָּל פְּנִים מֵהַ שְׁאוּכַל לְחַטֵּף בְּחַיִּי אֲתִיגַע
כְּכָל כַּחֵי לְחַטֵּף אִיזָה טוֹב כָּל יוֹם מִיְמֵי חַיִּי. וְאִם חַס וְשְׁלוֹם לֹא אוּכַל לְהַתְּפַלֵּל כָּל־אֶרְאָה לְדַבֵּר אַחֲרֵי

כך איזה דבור של תחנה ובקשה וכו'. ואם ימנעני חס ושלום גם מזה מה לעשות כמו ששמעתי מפי זכרוננו לברכה). אף - על - פי - כן אלמד מעט או הרבה ועל כל פנים אתגבר ברצונות חזקים לה' יתברך ואצעק על כל פנים רבוננו של עולם הושיעה וכיוצא בזה. ואם עצתי חלוקה אם לפע או לישוב בביתי ואיני יכול לתת עצה לנפשי על כל פנים אני חזק בדעתי שבין בביתי בין בדרך אחטף טוב מה שאוכל. וכן בשארי דברים שאי אפשר לפרטם. וכל זה בחינת והיה המחנה הנשאר לפליטה וזה שפרש רש"י בעל פרחו פי אלחם עמו. כי בזה אני חזק שבעל פרחו יהיה מכרח להניחני שיהיה נשאר לי על כל פנים מחנה הנשאר לפליטה פי אלחם עמו על זה בכחו של הצדיק וכו'. וכמו שפרש רש"י שם התקין עצמו לשלשה דברים לדורון ולתפלה ולמלחמה. לדורון זה בחינת המנחה ששלח אליו ובענין מלחמת היצר הרע הוא בחינת סוד שיעיר המשתלח וסוד מים האחרונים שהוא בחינת סוד המנחה ששלח יעקב לעשו פמוכא בספרים) שזהו בחינת דברה תורה כנגד יצר הרע וכו' פרשת פי תצא) לתפלה פרש רש"י אלקי אדוני אברהם וכו' זה בחינת שיחה וצעקה לה' יתברך שאני אצעק תמיד שיצילני בזכות אבותינו שהם הצדיקים האמתיים וכו'. למלחמה. והיה המחנה הנשאר לפליטה וכו'ל:

ליקוטי הלכות הלכות ברכת הריח וברכת הודאה הלכה ה'

הלכה ה':

לשון השלחן ערוך סימן ריו:

אסור להנות מריח טוב עד שיברך קדם שיריח אכל לאחריו אין צריך לברך כלום:

על - פי התורה ויהי נא פי שנים ברוחך אלי (בסימן סו) עין שם באות ד מה שכתב שם דברים נפלאים כמה האדם צריך להתחזק ולהתגבר לשבר כל המניעות שבעולם עד שיזכה לגמור להוציא מכת אל הפעל כל הדברים שבקדשה וכו'. ובפרט להתקרב לאנשי אמת שבזה תלוי כל קדשותו וחיותו וכו', עין שם היטב. מה שכתב על מאמר הזוהר הקדוש תשעה נקודין תשעה רקיעין. פי להוציא מכת אל הפעל צריכין לעשות נקודות להאותיות וכו'. והנקודות נעשין על - ידי החשק והכסופין שחושקין לדבר שבקדשה בבחינת נקודות הכסף וכו'. ועקר החשק נעשה על - ידי המניעות שמזמינין לו וכו'. וכל מה שהנחשק גדול ביותר שאזי צריך שיהיה לו חשק גדול ביותר, כמו כן מתגברין כנגדו ומתפשטין לפניו המניעות ביותר, פי המניעות הם בשביל החשק וכל שהמניעות גדולים ביותר כמו כן מתגבר החשק ביותר. ואם יחפץ בהאמת ויתגבר בחשק חזק כפי תרף המניעות בודאי ישבר המניעות לא באו פי אם בשביל החשק, פי על - ידי החשק והכסופין ממשיכין נקודות. שעל - ידי זה מוציאין מכת אל הפעל וכו'. וזה בחינת תשעה נקודין תשעה רקיעין וכו' עין שם. ויש תשעה נקודין תשעה רקיעין פי יש כמה בחינות בהנחשק, פי יש נחשק למעלה מנחשק וכו' עד שיש נחשק שהוא בחינת קמץ בחינת קמין וסתים. ששם משתטחין המניעות ביותר מאד מאד. ומזה בעצמו יכולין להבין מעלת הנחשק. ואם יתגבר בחשק חזק כפי מעלת הנחשק בודאי ישבר המניעות ויגיע אל הנחשק הזה, פי הכלל שכל מה שהאדם חושק באמת בודאי יוכל לגמרו ולהוציאו מכת אל הפעל וכו', עין שם כל זה היטב:

א) וזה כלל כל עבודת האדם בזה העולם שנברא רק בשביל זה לשבר מניעות פי זה כל מעלת האדם שהוא גבה מהכל אפלו ממלאכים ושופים וכו' ובו תלויים כל העולמות. וכל עצם גדלת מעלתו של האדם הוא מה שהוא בזה העולם העשיה והגשמי שהוא מלא מניעות עצומות מלהתקרב לה' יתברך. והאדם נברא לשבר ולבטל כל המניעות שהם כלל כל ההסתות והפתויים והתאוות של זה העולם. שכלם הם מניעות מלהתקרב לה' יתברך. והאדם צריך להתגבר עליהם ולשברם ולבטלם על - ידי

גדל החשק אל האמת. ומחמת זה שגכה מעלתו מאד. ונהו בעצמו בחינת מוציא מכח אל הפעל. כי האדם צריך להוציא כל דבר מכח אל הפעל. כי ה' יתברך ברא כל הבריאה שתהיה חסרה עד שישלים אותה האדם, כמו שפתיב אשר ברא אלקים לעשות. שפרושו שהאדם יעשה וישלים אותה. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהכל צריך תקון וגמר על - ידי האדם, כי החטין צריכין לטחן התרמסין וכו'. וזה בחינת מוציא מכח אל הפעל. שצריך האדם לעסק בזה. ברוחניות וגשמיות פי אף - על - פי שה' יתברך ברא הכל בששת ימי המעשה והוציא מכח אל הפעל כל הבריאה, אף - על - פי - כן גמר כל דבר נשאר עדין בכח עד שיוציאו האדם דיקא מכח אל הפעל כגון כל הצמחים שיש כח בורעם להוציא פיוצא בהם. אבל האדם צריך לעסק לחרש ולזרע עד שתגדל התבואה ותצא מכח אל הפעל. ואחר כך לקצר התבואה ולטחן וכו' עד שיגמר מלאכות הפת. וכן בלבושים ובכל הדברים. וכמו שהוא בגשמיות כן הוא ברוחניות. שאין שלמות לשום דבר. ואין נמשך בו שלמות חיותו. עד שבא האדם ומתפלל עליו ועובד ה' יתברך בזה הדבר ואז דיקא נשלם חיות הדבר ברוחניות. פי הכל נשלם על - ידי האדם בגשמיות וברוחניות. ועל - בן אף - על - פי שנובראו כל הצמחים לא יצאו בארץ עד שבא האדם והתפלל על הגשמים. כמו שפרש רש"י על פסוק, וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח פי לא המטיר ה' אלקים ואדם אין לעבד את האדמה ופרש רש"י שם, ובשלישי שנגמר בו תדשא הארץ וכו' על פתח קרקע עמדו עד שבא אדם וכו' והתפלל על הגשמים, עין שם. נמצא שהאדם צריך להוציא מכח אל הפעל. להשלים כל הדברים של הבריאה. וזהו אי אפשר פי אם על - ידי בחינת נקודות שנעשין על - ידי החשק והכסופין שנעשין על - ידי המניעות דיקא פנ"ל. על - בן בהכרח שיעברו עליו מניעות רבות כל ימי חייו כדי שיתגבר בחשק יותר כדי שעל - ידי זה ימשיך נקודות אל האותיות כדי שעל - ידי זה יוציא מכח אל הפעל וכו' פנ"ל:

(ב) ועקר כח החשק והכסופין דקדשה נמשכין מבחינת ריח טוב בשרשו. שהוא חיות הנשמה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, איזהו דבר שהנשמה נהנה ממנו? זה הריח. פי התגברות החשק בשעת המניעות הוא על - ידי בחינת ריח. פי באמת עקר כל המניעות הם מניעות המוח כמו שפתיב במקום אחר, פי עקר המניעה מחמת שמבלבלין מחו בעקמימות וקשיות ובלבולים על צדיקי אמת או על שאר דברים שבקדשה שצריך לעשות עד שאינו יודע מעלתם ועצם קדשתם שיכול לזפות על ידם לכל טוב נפלא ונורא מאד, פי בנדאי אם היה האדם רואה בעיניו גדל עשירותו והצלחתו בזה ובכא לנצח שיזכה על - ידי הצדקה שיתן בנדאי כל אדם היה נותן צדקה הרבה בשתי ידים, פי כמה וכמה האדם מתגעע ביגיעות גדולות ומוציא ממונו ומרבה בהוצאות בשביל ספק רוח, מכל שפן וכל שפן כשהיה רואה בעיניו רוח כזה שמרויחין על - ידי הצדקה בנדאי היה נותן צדקה בשתי ידים בשמחה רבה. וכן בכל המצוות. וכן להתקרב לצדיקי אמת ולאנשיהם שיכולים לקרב אותו לה' יתברך שזה עולה על הכל. ובזה תלוי כל קדשת ידותו. אם היה רואה נפלאות ערכות נעימות התקנה שיזכה על ידם לנצח. בנדאי היה משליך הכל והיה רץ אחריהם בכל כחו. ולא היתה שום מניעה והסתה ודחיה נחשבת בעיניו לכלום, אבל עקר המניעה היא מניעת המוח, דהינו שאין רואין כל זאת בעיניו בתחלה, פי בתחלה בשעה שבא לעשות המצוה או להתקרב לאנשי אמת אינו רואה אמתת מעלתם. ועל - ידי זה יש כח להמניעות להשתטח כנגדו למנועו חס ושלום. וצריך להתגבר בחשק חזק על המניעות דיקא לשבר המניעות פנ"ל. אבל אם פן מאחר שהמניעות מעלימין מעלת הדבר שבקדשה אם פן. מהיכן יקבל כח לשברם, אך עקר הכח לשברם נמשך מרחמי ה' יתברך. מה שה' יתברך מאיר מרחוק בדעת כל אדם. שיתנוצץ לו האמת מרחוק. בבחינת מרחוק ה' נראה לי. וזהו בחינת הרמזים הבאים אל האדם בכל יום שיתקרב וישוב אליו. ומי שחפץ בחיים באמת ואינו

מטעה את עצמו. ומסתכל על האמת לאמתו. הוא רואה מרחוק אמתת האמת, כי האמת עד לעצמו. ועל - ידי זה מתגבר בחשק חזק כפי המניעות עד שמשבר כל המניעות ומתקרב אל האמת. וזאת הבחינה שרואה האמת מרחוק כדי שיוכל להתגבר בחשק חזק לשבר המניעות וזאת הבחינה היא בחינת ריח טוב, כי עדין אינו רואה האמת ממש כי אם פן לא היה מניעה כלל פנ"ל. והאדם בהכרח שיהיה לו מניעות, רק זאת הראיה וההתנוצצות מרחוק. היא בבחינת ריח שמגיע לו ריח טוב מהאמת כמאן דארח ריחא בבחינת ריח טוב קלט. וזהו בחינת לריח שמניח טבים שמן תורק שמך על - פן עלמות אהבוך ופרש רש"י על הרחוקים הפאים לשוב ולהתגיר כמו שפרש שם עלמות אהבוך - בא יתרו ונתגיר באה רחב ונתגירה. וזהו לריח שמניח טבים וכו'. דהינו על - ידי בחינת ריח טוב. על - ידי זה דיקא עלמות אהבוך. שבאים הרחוקים ושבאים לה' יתברך כמו יתרו וכו'. כי עקר התקרבות הרחוקים לשבר מניעות שלהם העצומות הוא על - ידי בחינת ריח פנ"ל. שהוא בחינת מה שה' יתברך מרחם עליהם ומאיר עליהם מרחוק רמזים שיתנוצץ להם האמת מרחוק וכו' וכנ"ל. וזהו שנסמך לזה משכני אחריו נרוצה פי הינו הך. וכמו שפרש רש"י שם. אני שמעתי משלוחיך רמז שאמרתי למשכני ואני אמרתי אחריו נרוצה וכו', הינו פנ"ל. שה' יתברך מרמז רמזים מרחוק להאדם שיתקרב אליו ומי שחפץ באמת רץ אחריו מיד. בבחינת משכני אחריו נרוצה. שזהו בחינת ריח כמאן דארח ריחא בבחינת לריח שמניח טבים וכו' על - פן עלמות אהבוך. שעל - ידי זה מתקרבים הרחוקים פנ"ל, על - פן נסמכו זה לזה וכנ"ל:

ליקוטי הלכות הלכות ברכת המזון הלכה ד' סעיפים כ' כ"א

(כ) ונחזור לענין ברכת המזון. והכלל, שעקר מצנת ברפת המזון הוא לגלות ולהמשיך קדשת ארץ - ישראל. בחינת ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה וכו'. ועקר קדשת ארץ - ישראל נמשך על - ידי התגלות ההתפארות שנתגלה בעת השלחן. שזה בחינת כוס של ברפת המזון וכו' כמבאר פל זה לעיל באריכות וזה בחינת ברפת הזמון, שפשהם שלשה אומרים נברך שאכלנו משלו קדם ברפת המזון. וזהו ברפת הזמון. דהינו קדם ברפת המזון הם מזמינים עצמן לברך ואומרים נברך וכו':

והענין פי עקר קדשת איש הישראלי ועקר עבודתו הוא רק הרצון והפסופין דקדשה, כמבאר בדברי רבנו זכרנו לברכה בכמה מקומות וכמו שאמר הוא זכרנו לברכה שלעבד את ה' אין מי שיתפאר בזה שיוכל לעבדו יתברך. ואפלו מלאך ואפלו שרף אינו יכול להתפאר בזה שיוכל לעבדו יתברך רק העקר הוא הרצון והפסופין שצריך להתגבר שיהיה לו תמיד רצונות חזקים וכסופין גדולים לעבודת ה' יתברך וכו'. (כמבאר שיחה זאת קצת בסוף ספורי מעשיות, עין שם) ויותר מזה שמענו מפיו זכרנו לברכה בעצמו מגדל מעלת הרצון דקדשה שהוא עקר עבודת ה'. וכל העבודות תורה ותפלה ומצוות ומעשים טובים כלם פלולים בזה. ואי אפשר לזכות לשום דבר שבקדשה כי אם על - ידי זה, על - ידי רצון וחשק והשתוקקות וכסופין ונגעוגועים חזקים ולא ירפה את הרצון בשום אופן, רק פל מה שהמניעה מתגברת ביותר יראה לגבר את עצמו בחשק וכסופין ונגעוגועים ורצונות חזקים ביותר ויותר וכן לעולם עד שיזכה לגמר להוציא מכת אל הפעל את המצנה או הדבר שבקדשה שהוא רוצה. וכן אחר כך בשאר עבודות ודברים שבקדשה שירצה אחר כך עוד לעשות. יתגבר גם - פן ברצונות חזקים. וכל מה שהמניעות והעכובים והבלבולים מתגברים יותר. יתגבר את עצמו ברצונות חזקים יותר עד שיוציא מכת אל הפעל ויזכה גם לאותה המצנה והעבודה וכן לעולם, כמבאר בהתורה ויהי נא פי שנים (בסימן 10) שהמניעה הוא רק בשביל החשק. ואם יתגבר שיהיה לו חשק גדול כפי המניעה, בנדאי ישבר המניעה. נמצא, שעקר ההתחזקות להתגבר על המונעים מהקדשה

הוא רק הרצון והחשק. וזהו עקר ההתפארות מה שה' יתברך מתפאר עם כל אחד מישראל. שעקר ההתפארות מהעזות והעקשנות שלהם. שעל - ידי זה עקר קבלת התורה. שהיא כלל ההתפארות כנ"ל. ועקר העזות והעקשנות הוא בהרצון שצריך האדם שרוצה לזכור בלבד ה' שיהיה עקשן גדול ברצון לבל יעזב ולא ירפה את הרצון משום מניעה בעולם. וזה עקר העקשנות דקדשה. וזה עקר התפארותו יתברך מה שהוא יתברך מתפאר בעבודת ישראל, כי באמת עקר ההתפארות הוא רק מה שה' יתברך מתפאר עם הרצון והחשק והכסופין דקדשה של כל אחד מישראל. מה שכל אחד מישראל לבו בוער תמיד ברצון חזק לזכות לעבודת ה' באמת. וזה עקר התפארותו יתברך שמו, כי העבודה בעצמה אינה יקרה כל כך, כי הכל מאתו יתברך, כמו שכתוב, מי הקדימני ואשלים וכו'. ואי אפשר לנו לעשות שום דבר שבקדשה ולא להנצל משום עברה כי אם על - ידי ישועתו יתברך, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, בכל יום יצרו של אדם מתגבר ואלמלא הקדוש - ברוך - הוא עוזרו היה נופל בידו. ועל - כן עקר ההתפארות הוא רק בהרצון מה שכל אחד מישראל רוצה ברצון חזק לעבדו יתברך. וכפי התגברות הרצון שמתגבר כל אחד לכסף לה' יתברך ברצון חזק, כמו כן זוכה לעבודת ה' וכמו כן ה' יתברך מתפאר עמו, כי עקר ההתפארות הוא העזות והעקשנות של ישראל מה שאיש הישראלי הוא עקשן גדול בעבודת ה' שזהו עקר התפארותו יתברך כנ"ל. ועקר העקשנות הוא ברצון, שזהו עקר ההתגברות על המונעים לזכות לפעל מה שהוא רוצה בעבודת ה', כי אפילו אם יהיה עקשן גדול ביותר בעבודת ה', אף - על - פי - כן בנדאי יש מניעות כאלה שאי אפשר לאדם לשברם. למשל כשאדם צריך לנסע לצדיק אמתי יש לו מניעות רבות ועצומות, כגון מחותנו ואשתו ואביו ואמו ושאר בני העולם וכו'. והוא מתגבר ומתחזק ומשבר כל המניעות האלו. ועדין יש לו מניעות מחמת קמון והוא משבר גם מניעות אלו, כגון שמפקיר כל מה שיש לו ומוכר או ממשכן כסותו בשביל לנסע להצדיק או שהולך רגלי, אף - על - פי - כן אם מתגברת מדת הדין חס ושלום, למנועו חס ושלום, יכולים למנועו חס ושלום, בנדאי במניעות כאלה שלא יוכל לשברם, כי בנדאי יש מניעות רבות בעולם שאי אפשר לשברם, כגון תפיסה בכבלי ברזל חס ושלום, או חולאת חס ושלום, וכיוצא כאלה רבות חס ושלום. וכן למשל בענין שאנו עוסקין בו לילך ולנסע לארץ - ישראל שהוא עקר נצחון המלחמה כנ"ל. אבל אף - על - פי - כן אם יהיה האדם עקשן אלף פעמים. אם היים עומד לפניו ואין לו ספינה לעבר בו ואין בידו מעות או שאין נמצא ספינה כלל או שהוא שעת מלחמה חס ושלום, וכיוצא. מה יועיל העקשנות שלו, כי בנדאי אי אפשר לקפץ לתוך הים, כי לאו כל אדם זוכה שה' יתברך יקבע בשבילו את הים, על - כן עקר העקשנות הוא רק ברצון שאין שהוא על כל פנים לא יחליש את הרצון. ואפילו אם מונעים אותו באלפים ורכבות מניעות שנדמה לו שאי אפשר לשברם בשום אופן, אף - על - פי - כן הוא יעשה את שלו וירצה בכל פעם ברצון חזק יותר, כי החשק והרצון צריך שיהיה כפי המניעה, כמבאר בהתורה ויהי נא פי שנים (בסימן סו). ואם יהיה עקשן בהרצון לבלי להניח את הרצון והכסופים דקדשה בשום אופן אף אם מפילין אותו כמו שמפילין אותו חס ושלום רחמנא לצלן, אזי סוף כל סוף בנדאי יעזרו ה' יתברך לשבר ולבטל כל המניעות ויזמין לו כל מה שצריך לנסיעה לארץ - ישראל או לשאר דברים שבקדשה ויחזר ויסיעו בכל מיני סיועות, כי המניעה לא היתה כי אם בשביל החשק שהוא עקר הנסיון שמנסין את האדם אם יעזב ויניח את החשק והרצון דקדשה מחמת המניעה וכשהוא עקשן בנדעתו ועומד בנסיון ואינו מניח את הרצון והחשק דקדשה בשום אופן, אזי בנדאי ישבר את כל המניעות. והמניעות יתהפכו לישועות שיעזרו ויושיעו ה' יתברך ויסבב עמו סבות לטובה באופן שיגמור ויוציא אל הפעל הדבר שבקדשה שהוא רוצה:

נמצא, שעקר העקשנות ברצון. וזה עקר התפארותו יתברך פנ"ל. וזה בחינת שימני כחותם על לכתב כחותם על זרועך פי עזה כמות אהבה וכו'. 'כחותם על לכתב כחותם על זרועך', זה בחינת תפלין כמו שאיתא בזהר הקדוש ותפלין הם התפארות מה שה' יתברך מתפאר עם ישראל ומשים אותם כחותם על לבו וכו'. ועקר ההתפארות שהם חותם התפלין נעשין על - ידי האהבה וההשתוקקות והרצון והכסופין דקדשה של ישראל פנ"ל. וזהו שימני כחותם וכו', הינו תפלין התפארות פנ"ל, פי עזה כמות אהבה וכו'. פי אהבתנו ורצוננו אצלך עזה וחקקה מאד בעזות ועקשנות גדול מאד על - פן ראוי לך להתפאר בנו, פי זה עקר ההתפארות פנ"ל. וזה, פי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה. אהבה הוא בחינת רצון וחשק והשתוקקות לה' יתברך שעל - ידי זה עקר ההתגברות על הסטרא אחרא שהוא סטרא דמותא שמשם כל המונעים מן הקדשה וכפי שהסטרא אחרא שהיא פלל המונעים מתגברת נגד האדם, כמו כן צריך שיהיה להאדם אהבה והשתוקקות ורצון חזק לה' יתברך ולהדבר שבקדשה שרוצה לעשות פי החשק שהוא בחינת אהבה צריך שיהיה כפי המניעה פנ"ל. וזהו, פי עזה כמות אהבה, קשה כשאל קנאה. שהאהבה והשתוקקות לה' יתברך ולעבודתו היא עזה וחקקה בעקשנות גדול כמות, הינו כמו התגברות המניעות שהם בחינת מות וסטרא אחרא, פי כל המניעות נמשכין משם, הינו כפי המניעה פן האהבה והחשק עז וחקק. וזהו, קשה כשאל קנאה. כפי השאל שהיא הסטרא אחרא שמפלת את האדם חס ושלום לשאל תחתיות. ואם האדם לא זכה לעמד כנגדה ונפל למקום שנפל. אפלו אם נפל לשאל תחתיות חס ושלום, לסטרא דמותא חס ושלום. ואין כח בידו לצאת משם. אם אף - על - פי - כן הוא עקשן בדעתו, דהינו שהוא עקשן בהרצון שאף - על - פי - כן אינו מניח את הרצון לעולם וכוסף בכל פעם יותר לה' יתברך. וכל מה שמפליין אותו חס ושלום יותר. הוא כוסף לה' יתברך ולעבודתו ברצון חזק יותר ויותר. פי הרצון הוא בידו בנדאי לכסף על כל פנים ברצון חזק לה' יתברך. ואזי אם הוא עקשן גדול ברצון יש לה' יתברך התפארות גדול מזה, פי עקר ההתפארות הוא העזות והעקשנות של הרצון. ועל - ידי זה יזכה בנדאי סוף כל סוף לפעל מה שהוא רוצה להתקרב לה' יתברך. וזהו, שימני כחותם וכו'. הינו תפלין והתפארות מה שה' יתברך מתפאר עם ישראל, פי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה שאנו אוהבין את ה' יתברך בחשק נמרץ ורצון חזק ואנו מקנאין קנאת ה' צבאות להגביר ולגלות האמת ולהכניע השקר אפלו בעמק הגלות הזה שהתגברה עלינו מאד מנות ושאל רחמנא לצלן, דהינו הסטרא אחרא, פי כפי התגברותם פן האהבה והרצון חזק פנ"ל. וכמו שכתוב, פי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות אם שכחנו שם אלקינו ונפרש כפינו לאל זר וכו' פי הוא יודע תעלמות לב פי עליון הרגנו כל היום וכו'. שזה נאמר על היגיעות שמתנגעין בשביל התפלה או שאר דברים שבקדשה שאף - על - פי שעדין אינו זוכה להתפלל כראוי ולפעל מה שהוא רוצה, אף - על - פי - כן היגיעה לבד מה שמשתוקק לזה ומתנגע בשביל זה, זה בעצמו הוא בחינת קרבנות, בחינת פי עליון הרגנו כל היום, כמבאר פל זה בדברי רבנו זכרוננו לברכה. ועל - פן אנו מבקשים מה' יתברך שבזכות היגיעה וההכנה והרצון לבד שאנו משתוקקים לעבודתו ומתנגעים בכמה יגיעות בשביל זה, אף - על - פי שעדין לא זכינו לעבודתו באמת, אף - על - פי - כן על - ידי זה לבד נזכה להתגבר על כל המניעות שהם בחינת מקום תנים וצלמות חס ושלום, וזה, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו'. מים רבים שהם העובדי כוכבים וסטרין אחרנין שממהם כל המניעות אינם יכולים לכבות את האהבה והרצון, פי אנו עקשנים גדולים בהרצון. וכל מה שהמניעות מתגברים ביותר אנו מתגברים ברצונות חזקים ביותר, פי עקר המניעות מתגברים רק להפיל את האדם מן הרצון שזה עקר הגסיון של המניעה פנ"ל. אבל באמת האהבה והרצון של ישראל קשה כמות כפי המניעה וכו' פנ"ל. ומים רבים, שהם המניעות, אי אפשר להם לכבות את האהבה והרצון, אדרבא, מתגברים בכל פעם ברצון חזק

וחשק נפלא ביותר, כי המניעה היא בשביל החשק פנ"ל. ועל - בן בנדאי נזכה לפעל מה שאנו רוצים להתקרב לה' יתברך. וה' יתברך יתפאר בנו תמיד בבחינת שימני כחותם וכו' פנ"ל:

כא) וזה בחינת שב לימיני עד אשית איביך הדם לנגליך. ימין הוא בחינת אהבה וחשק. על - ידי זה עקר ההתגברות על האויבים והשונאים שהם המונעים. וזה בחינת על שחל נפתן תדרך תרמס כפיר ותנין כי בי חשק ונאפליטהו. שחל נפתן וכפיר ותנין הם קלפות וסטרין אחרנין שהם בחינת המונעים מן הקדשה המונעים ומתפשטים על דרך הקדש כמו נחשים וכפירים ותנינים ואינם מניחים שום אדם לילך בדרך הקדש. ומבטיח הכתוב לאיש הישראלי שיוכל לדרך עליהם ולרמסם ולבטלם על - ידי הרצון והחשק דקדשה בבחינת על שחל נפתן תדרך וכו' כי בי חשק ונאפליטהו. 'חשק' דיקא. שעקר ההתגברות עליהם הוא על - ידי החשק והרצון פנ"ל. ועל - בן קדם ברכת המזון שאז צריכים לגלות ההתפארות כדי להמשיך קדשת ארץ - ישראל על - ידי זה. על - בן אומרים ברכת המזון, דהינו נברך שאכלנו משלו שהוא הכנה והזמנה להמצנה של ברכת המזון שאנו רוצים לקיים שזהו בחינת רצון והשתוקקות שאנו מודיעים בפנינו שאנו רוצים לקיים מצוותיו יתברך, דהינו מה שאומרים נברך וכו'. וזהו עקר ההתפארות שה' יתברך מתפאר בנו, כי עקר ההתפארות הוא הרצון פנ"ל. ועל - ידי זה עקר התגלות קדשת ארץ - ישראל פנ"ל. שזהו עקר מצות ברכת המזון פנ"ל. וזה בחינת מה שאנו אומרים קדם כל מצוה, הריני מוכן ומזמן לקיים מצות תפלין או ציצית וכיוצא. כי זה בחינת רצון שאנו מודיעים ומגלים בפנינו רצוננו ונספנו החזק לקיים מצוותיו יתברך, כי אין לנו כח לקיים מצוותיו יתברך פראוי רק אנו אומרים אנו מוכנים ומזמנים לקיים המצוה שזהו בחינת רצון. ואזי המצוה נעשית ממילא בסיוע ה' יתברך, כי הבא לטהר מסייעין לו. והכל מאתו יתברך. ועקר עבודתנו הוא הרצון שהוא בחינת מה שאומרים הריני מוכן ומזמן וכו'. ומחמת שבשעת אכילה שאז צריכים לגלות ההתפארות שעל - ידי זה עקר קדשת ארץ - ישראל שזהו עקר קדשת האכילה. ואז בשעת האכילה הוא עין קרבא. כי סטרא אחרא קאים על פתורא דבר - נש לקטרגא לה, כמו שאיתא בזהר הקדוש. ורוצה להתגבר על האדם כדי לבטל ההתפארות חס ושלום. על - בן תקנו רבותינו זכרונם לברכה ברכת המזון, כי על - ידי ההזמנה לברכת המזון שזהו בחינת הרצון, על - ידי זה זה מתגברין על הסטרא אחרא ומגלין ההתפארות, כי עקר ההתפארות הוא ברצון פנ"ל. ועל - ידי זה זוכין להמשיך קדשת ארץ - ישראל שזהו עקר מצות ברכת המזון פנ"ל. וכן מבאר בפנונת שעל - ידי ההזמנה לדבר מצוה שבקדשה מגרשין הסטרא אחרא, הינו פנ"ל. כי ההזמנה הוא בחינת רצון שעל - ידי זה עקר ההתגברות עליהם פנ"ל:

ליקוטי הלכות הלכות תפילת ערבית הלכה ד' סעיפים ל"ב ל"ג ל"ד

לב) וזהו בחינת מעלת נסיעת ארץ - ישראל. וזה בחינת מה שמצינו כמה צדיקים וכשרים שנוסעים לארץ - ישראל וחוזרים, ולפעמים נוסעים וחוזרים כמה פעמים כמו שראינו בדורותינו מפמה צדיקים וכשרים. וכן מצינו באבינו הראשון אברהם עליו השלום שהוא הראשון שגלה קדשת ארץ - ישראל. וה' יתברך אמר לו לך לך מארצך וכו' אל הארץ וכו', וזה היה אחד מהנסיונות שלו. ותכף כשבא לארץ - ישראל סבב ה' יתברך שיצא ממנה, כמו שכתוב ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה וכו'. וגם היציאה מארץ - ישראל לחוץ - לארץ היה נסיון מהנסיונות שלו. כמו שפרש רש"י שם לנסותו אם יתרהר אחר דבריו של הקדוש - ברוך - הוא שאמר לו ללכת אל ארץ פנען ועכשו משיאו לצאת ממנה. ובאמת הוא נסיון גדול, כי הוא דבר פלא לכאורה מאחר שארץ - ישראל קדושה ונוראה כל כך וה' יתברך בעצמו צוה לאברהם לטלטל עצמו מארצו וממולדתו מבית אביו לילך אל ארץ - ישראל, ועכשו כשבא לשם הוא מסבב סבות שיצא משם ממקום קדוש ונורא כזה. אבל באמת

על - פי הנזכר לעיל מבאר הענין היטב. כי באמת עקר תקונו כל העולמות וכל הנשמות הוא בארץ - ישראל דיקא, כי שם עקר התגלות אלקותו יתברך אשר זה עקר התקונו והתכלית להפיר אותו יתברך באמת. כי עקר ההסתכלות על התכלית שהוא בחינת בטול אל האור אין סוף הנזכר לעיל, הוא בארץ - ישראל דיקא, ששם הבית - המקדש וקדשי קדשים, ששם נקדת האבן שתייה ששם נכנס הכהן הגדול לפני ולפנים ביום הכפורים, ששם עקר הבטול אל התכלית וכנזכר לעיל. אבל אי אפשר לבוא לארץ - ישראל ולזכות שם לבחינת בטול הנזכר לעיל, כי אם על - ידי שמתקנים מתחלה כלים כדי לקבל לשם אור הרשימו של הבטול, בבחינת רצוא ושוב, שמשם עקר השגת הדעת והתורה כנזכר לעיל. ואי אפשר לעשות ולתקן הכלים כי אם על - ידי קדשת ארץ - ישראל על - ידי אור הרשימו של הבטול וכנזכר לעיל. ומחמת זה קשה מאד לבוא לארץ - ישראל, כי זהו בחינת העבודה של ראש השנה הנזכרת לעיל, שעקר היגיעה הוא מחמת שזה תלוי בזה ואם בן מהיכן יתחילו וכמבאר לעיל באריכות. כי תקונו הכלים תלוי בקדשת ארץ - ישראל, ואי אפשר לבוא לקדשת ארץ - ישראל כי אם על - ידי כלים וכנזכר לעיל. ומזה נמשכין כל המניעות הגדולות והעצומות שיש על כל אדם קדם שבא לארץ - ישראל, וכל מי שגדול יותר המניעות שלו גדולים ביותר. עד שהצדיקים הגדולים יש להם מניעות עצומות בלי שעור שקשה לשברם. כי עקר קבוץ כל הנדחים שהם בחינת כל הניצוצות שנפלו ונתפזרו בין הקלפות, עקר תקונום וקבוצם הוא לארץ - ישראל. כמו שכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך והביאך ה' אלקיך אל הארץ וכו'. וכתיב והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ויבאו האבדים בארץ אשר והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים. ואי אפשר להצדיק לבא לארץ - ישראל כי אם על - ידי קבוץ נדחים. אבל אלו הניצוצות והנשמות הנדחים אי אפשר לקבצם כי אם על - ידי קדשת ארץ - ישראל. כי הניצוצות והנשמות הנדחים הם נמשכין משבירת כלים שאז נפלו ניצוצות קדושות בעמקי הקלפות. ואדם הראשון אם לא היה חוטא באכילת עץ הדעת טוב ורע והיה מתפלל תפלתו היה מתקן אותם. ועל - ידי חטאו, ובפרט שפגם אז בבירת קדש גם - כן כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה אדם הראשון משוך בערלתו היה, וכמובא בכתבי האר"י עין שם. על - ידי זה לא די שלא הגביה ותקן את הניצוצות הנפולין משבירת כלים, אף גם הפיל אותם יותר ויותר. וכן כל אחד על - ידי חטאיו שהוא גורם לפזר ולהפיל הניצוצות יותר רחמנא לאלן. והצדיקים האמתיים הגדולים במעלה עוסקים בכל דור נדור לתקן ולהעלות אלו הניצוצות והנשמות הנדחות, שזהו עקר גיעתו וטרחתו העצומה של בעל השדה הנזכר לעיל, כדי לתקן הנשמות הנדחות להכניסם לתוך השדה הקדושה. אבל עקר תקונום על - ידי קדשת ארץ - ישראל, ששם עקר ההסתכלות על התכלית כנזכר לעיל. שזה עקר התקון שממשיך בעל השדה וכנזכר לעיל. אבל אי אפשר לבוא לארץ - ישראל עד שיעלה אלו הנדחים ויקבץ אותם לארץ - ישראל וכנזכר לעיל. כי באמת עקר תקונו הכלים כדי לקבל אור הבטול כדי להשיג אלקותו יתברך, הוא על - ידי העלאת הניצוצות הנדחים הנזכרים לעיל:

וכמובן בכתבי האר"י ז"ל שתקונו הכלים והעולמות מחדש הוא על - ידי שמעלין הניצוצות שנפלו מעמקי הקלפות וממשיכין אור רב מלמעלה בחינת אור מ"ה החדש. ועל - ידי זה גורמים יחוד עליון על - ידי בחינת העלאת מיין נוקבין. ועל - ידי זה נתתקנים העולמות והכלים וכו'. ועקר זה התקון הוא בארץ - ישראל כנזכר לעיל. אבל איך זוכין לבוא לארץ - ישראל, כי הא ביה תליא, כי אי אפשר להעלות אלו הניצוצות כי אם על - ידי שממשיכין אור רב מלמעלה שנמשך מבחינת הבטול וההסתכלות אל התכלית כנזכר לעיל. שזה זוכין בארץ - ישראל דיקא כנזכר לעיל. ולא ארץ - ישראל אי אפשר לבוא כי אם על - ידי תקונו הכלים שנעשין על - ידי העלאת אלו הניצוצות וכנזכר לעיל. ואם בן מהיכן ההתחלה. ועל - בן מתגברין המניעות מאד קדם שבאין לארץ - ישראל. כי הקלפות

וסטרין אחרנין הנאחזין מאד באלו הניצוצות הנפולין שהם בחינת הנשמות הנדחות, הם מתגברין במניעות עצומות נגד זה שרוצה לבוא לארץ - ישראל להוציא הנשמות והניצוצות מהם. ועל - פן צריכין להתגבר מאד מאד לשבר המניעות העצומות במסירת נפש. ואזי על - ידי המסירת נפש שמוסר נפשו בשביל לבוא לארץ - ישראל על - ידי זה נמשך עליו איזה הארה מקדשת ארץ - ישראל לחוץ - לארץ כדי שיהיה לו כח לשבר הקלפות שמהם המניעות ולהעלות משם ניצוצות קדושות, ועל - ידי זה יש לו כח לבא לארץ - ישראל להתבטל שם בתכלית הבטול, ולהסתפל על התכלית ברצוא ושוב, ולקבל משם הארות והשגות התורה נפלאות ונוראות על - ידי הפלים שזכה לתקן על - ידי העלאת הניצוצות שהעלה, על - ידי שבירת המניעות על - ידי גדל מסירת נפשו בשביל לבוא לארץ - ישראל. ועל - פן על - פי רב צריכין לחזור מארץ - ישראל כי מחמת שכל זמן הגלות כל זמן שלא בא עדין משיח צדקנו, עדין אי אפשר לברר כל הניצוצות בשלמות פידוע בפתכים. והצדיק אף על - פי שברר ותקן והעלה ניצוצות רבות על - ידי נסיעתו לארץ - ישראל על - ידי מסירת נפשו העצום, אף - על - פי - כן עדין נשארו הרבה בחוץ - לארץ שצריכין להעלותם ולבררם, כי אי אפשר לבררם כי אם על - ידי שיהיה תחלה בארץ - ישראל וכנזכר לעיל. על - פן הוא צריך לחזור מארץ - ישראל לחוץ - לארץ כדי לחזור ולברר ולהעלות ולתקן כל הניצוצות והנשמות הנדחים והנפולים. כי עתה דיקא הוא יכול לתקנם ולהעלותם על - ידי אור קדשת הבטול שהוא קדשת ארץ - ישראל שזכה לקבל שם. שעל - ידי זה עקר תקונם ועלייתם וכנזכר לעיל. וזהו בעצמו בחינת רצוא ושוב. הינו שהצדיק הולך במרוצה במסירת נפש לארץ - ישראל, ואחר כך נשוב ששב משם. וכל זה בשביל תקון העולמות בשביל העלאת הניצוצות והנשמות שנפלו על - ידי בחינת שבירת פלים שגרמו בחטאייהם רחמנא לצלן. וזהו בחינת והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק. כמראה הבזק דיקא, שהם בחינת כלי חרס שנושברו. הינו כפי בחינת השבירת פלים שהם בחינת מראה הבזק, כמו כן צריכין לחזור מהבטול כמה פעמים בבחינת רצוא ושוב. שזהו בחינת מה שחוזרין מארץ - ישראל ששם עקר הבטול. וזהו והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, שצריכין לקבל החיות מאור הבטול בבחינת רצוא ושוב כמה פעמים כמראה הבזק, ופרש רש"י פאור היוצא מבין החרסים שהוא אור התנוצצות הניצוצות שנפלו בבחינת שבירת פלים כנזכר לעיל. הינו כפי מראה הבזק, הינו כפי הניצוצות שנפלו בבחינת שבירת פלים. כי אי אפשר להעלות הניצוצות בפעם אחת, על - פן צריכין לחזור ולעלות כמה פעמים בבחינת רצוא ושוב כדי לתקן בכל פעם פלים כדי להעלותם בהדרגה ובמדה פסדר. כי כל מה שמעלים ניצוצות יותר מתקנים פלים יותר. וכל מה שמתקנים פלים יותר יכולים להעלות ניצוצות יותר ויותר. כי הא בהא תליא וכנזכר לעיל:

לג) ובשביל זה נתרצה משה רבנו בשליחות המרגלים. וזה היה טעות של ישראל שרצו לשלח מרגלים לארץ - ישראל, כי מחמת שראו שאי אפשר לבוא לארץ - ישראל כי אם על - ידי קבוצ נדחים שהם הניצוצות הנפולין, ואי אפשר להעלותם כי אם על - ידי קדשת ארץ - ישראל, ואם פן איך אפשר לבוא לארץ - ישראל. על - פן נתחכמו לשלח מרגלים שהיו צדיקים גדולים כדי שהם בקדשתם ישברו המניעות ויבואו לארץ - ישראל ויקבלו שם קדשת ארץ - ישראל, ואחר כך יחזרו משם מיד. ובכח הזה יוכלו ישראל לתקן פלים להעלות שאר הניצוצות מאחר שכבר יש להם כח להמשיך עליהם קדשת ארץ - ישראל על - ידי המרגלים שכבר היו בארץ - ישראל וחזרו. ועל - ידי זה יוכלו כל ישראל לבוא לארץ - ישראל בנקל. ובאמת הוא לכאורה עצה נפלאה. אבל אז התגברה הסטרך אחרת בהתגברות גדול מאד, מאחר שקראתה שכל ישראל רוצים כלם לפגס לכבש ארץ - ישראל שפזה היו מעלים כל הניצוצות והיו מכניעים הקלפות והסטרך אחרת לגמרי. על - פן התגברה בהתגברות גדול על המרגלים עד שנסתו אחריה להוציא דבה על הארץ הקדושה. ועל - ידי

זה גרמו מה שגרמו, שגרמו בכזה לדורות חרפן בית - המקדש וכל הגליות. פי באמת ישראל טעו בזה, פי אם אין להם בעצמם כח לשפר המניעות לבוא לארץ - ישראל שהם ששים רבוא נשמות קדושות, איך יהיה כח לשנים עשר מרגלים לשפר תקף הסטרא אחרא. אדרכא היו צריכים למסור נפשם כלם לילך לארץ - ישראל בלי שום מרגלים רק במסירת נפש ממש. ואז על - ידי מסירת נפשם בנדאי היו משברים כל המניעות וכנזכר לעיל, והיו באים לארץ - ישראל בשלום. ומחמת פגם שלום גרמו שגם משה רבנו עליו השלום לא היה יכול לבוא לארץ - ישראל. פי משה רבנו עליו השלום לפי עצם גדלותו ומעלתו הנוראה אם היה בא לארץ - ישראל היה מעלה כל הניצוצות וכל הנשמות והיה מתקן כל העולמות, ובלי זה לא היה יכול לפגס. אבל מחמת חטא המרגלים הנזכרים לעיל, שעל - ידי זה נגזר על כל הדור לבלי לפגס לארץ - ישראל, על - ידי זה לא היה כח למשה להעלות כל הניצוצות והנשמות. על - פן נתגלגל הדבר שפגם במי מריבה, שזה בחינת הפגם שפגם בהמשכת התורה שממשיכין מאור הרשימו של הבטול, שלא המשיך מימי הדעת והתורה משם פראוי לפי מדרגתו העצומה באפן שנוכל לבוא לארץ - ישראל. ועל - ידי זה לא היה יכול לבוא לארץ - ישראל. פי משה לא היה יכול לבוא על מנת לחזור משם לפי עצם קדשתו העצומה, שאם היה בא לשם לארץ - ישראל והיה נכלל ונתבטל שם במקום שהיה נכלל ונתבטל והיה מתקן מה שהיה מתקן, לא היה יכול עוד לחזור משם לחוץ - לארץ. ואם היה נשאר שם משה רבנו היה בהכרח שיעלה לשם כל הניצוצות הנפולין שבעולם, שמהם נעשים הפלים לקבל אור הבטול בארץ - ישראל, ואז עדין לא היה הזמן לזה. על - פן גזר עליו ה' יתברך שלא יפגס לארץ - ישראל. רק יראה אותה מרחוק. ועל - ידי הראיה בעצמה ימשיך קדשת ארץ - ישראל לחוץ - לארץ כדי שיהיה כח לישראל בכל דור ודור לברר ניצוצות ולקבץ נדחים ולבוא לארץ - ישראל. ועל - פן מסבב ה' יתברך שבכל דור ודור הולכים בני ישראל לארץ - ישראל וחוזרים. פי עכשו קדם ביאת משיח אי אפשר לברר הניצוצות, פי אם על - ידי בחינת זאת שהולכים לארץ - ישראל וחוזרים כדי לברר הניצוצות הנשארים שאי אפשר לבררם פי אם על - ידי שהולכין תחלה לארץ - ישראל וחוזרין משם וכנזכר לעיל. וזה נעשה בכל דור ודור על - ידי הצדיקים האמתיים ואנשיהם עד שיבוא משיח צדקנו ויגמור הברור בשלמות. ואז נשוב לארצנו פלנו ונשב שם לעולם. פי אז באמת יגמר הברור של כל הניצוצות. ויקים בשלמות אם יהיה נדחך וכו' והביאך ה' אל קינך אל הארץ וכו' במהרה בימינו אמן:

לד) וזהו בחינת כל הגליות של כלל ישראל. שכבר היינו בארץ - ישראל פמה פעמים וחזרנו משם בעת הגליות. וכל זה הוא בחינת הנזכר לעיל. פי מחמת שהניצוצות נפלו בעמקי הקלפות צריכים לבררם בתחבולות רבות. ועקר הוא ההתחלה, פי כל התחלות קשות. וזה מחמת בחינה הנזכר לעיל, מחמת שזה תלוי בזה ואין יודעין מהיכן להתחלה. פי אי אפשר לבררם פי אם על - ידי ארץ - ישראל, ואי אפשר לבוא לארץ - ישראל פי אם על - ידי שמבררים אותם וכנזכר לעיל. וכן הוא בכל ההתחלות שצריכין להתחיל לשוב לה' יתברך. שאי אפשר להתעורר בתשובה פי אם על - ידי שיתנוצץ לו אור ה' יתברך כדי שיתעורר לשוב. ואי אפשר להזריח לו מאורו יתברך פי אם כשישוב בתשובה, פי כל זר לא יאכל קדש. ואם פן מהיכן להתחלה. ולפעמים פשה' יתברך מרחם עליו ומזריח לו אורו יתברך לתוך עמק חשכות שלו ונפילתו הגדולה כדי לעוררו בתשובה, הוא אינו יכול לקבל האור הזה. פי לפי עצם שבירתו לשברי שברים על - ידי מעשיו הרעים הפל הוא אצלו בחינת רבוי אור. ועל - פן באמת מוזמן על - פי רב שמתעורר האדם בתשובה איזה זמן ואחר כך נופל מזה. וכן יזדמן פמה פעמים. וזהו בחינת כל הגליות בכלליות ישראל, שפשאאו לארץ - ישראל נפלו יותר מחמת שלא נזקרו להתקדש ביותר פראוי לפי קדשת ארץ - ישראל. פי בהיכל המלך בנדאי צריכים לזהר להיות בנקיות ובטהרה יותר ויותר. ומחמת שלא נזקרו בזה, על - פן היה אצלם שם הכל

בבחינת רבוי אור. שעל - ידי זה עקר שבירת כלים שמשם התגברות הסטרא אחרא. על - כן חטאו שם יותר, עד אשר מפני חטאינו גלינו מארצנו זה כמה פעמים. אבל אף - על - פי - כן ימין ה' רוממה. ואתה מרום לעולם ה' ופרש רש"י לעולם ידך על העליונה. פי אף - על - פי - כן בכל הגאלות הראשונות שהיו ישראל בארץ - ישראל תקנו בכל פעם תקונים הרבה, ונשארו רשימות הרבה כדי שיהיה כח לתקן כלים לקבל אור השגת אלקותו. פי אף - על - פי שאחר כך כשחטאו נתקלקלו יותר כל התקונים שתקנו קדם, אף - על - פי - כן נשאר מהם רשימות הרבה, אשר בכח הזה אנו חיים בגלות ויש לנו כח לקבל איזה התנוצצות מידיעת אלקותו יתברך ונאמנותו הקדושה. וכמו כן הוא בכל אדם ובכל זמן. שאף - על - פי שמתחיל פעמים הרבה אין מספר בעבודת ה' יתברך ונופל בכל פעם, אפלו אם נפילתו גדולה מאד רחמנא לצלן אפלו מי שנופל חס ושלום לעברות ממש רחמנא לצלן, אף - על - פי - כן כל מה שהתחיל איזה התחלה בכל פעם אינו נאבד לעולם, פי אף - על - פי שבשעת הנפילה נתקלקל הכל אף - על - פי - כן נשאר תמיד רשימה מפל עבודה ועבודה ומפל התחלה והתחלה. ואלו הרשימות הם תקונים נפלאים והם נצרכים ומכרחים מאד אל בגין הקדשה שצריכין להקים. פי אנחנו צריכין עכשו שיבוא משיח צדקנו שיהיה גאלה שלמה שאין אחריה גלות. וצריכין להקים בגין הקדשה בגין שלם בדרך נפלא שלא יהרס לעולם. וצריכין לאסוף כל נדחי ישראל ולקבצם יחד בקדשה שנית. ולא ישאר שום ניצוץ ונשמה נדח בחוץ, כי הוא יתברך ברחמיו חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. על - כן צריכין לבגין זה כלים רבים לאין מספר. וצריכין להם כלי אמנות הרבה בלי שעור:

וכמו ששמעתי פעם אחת מפני רבנו הקדוש זכרוננו לברכה שאמר בזה הלשון אני יכול לעשות כלים נפלאים אבל החסרון שאני צריך לעשות גם את הכלי אמנות שקורין (גיציג) על - כן עכשו בדורות הללו בעקבא דמשיחא שהסטרא אחרא התפשטה והתגברה מאד מאד לארפה ולרחבה מחמת שהיא רואה שעוד מעט מעט יבוא משיח ויוציא בלעה מפיה. על - כן כל מה שאחד מישראל עושה לפעמים איזה דבר שבקדשה הן למוד התורה או תפלה או צדקה וגמילות חסדים או שארי איזה מצוות. הכל הוא יקר מאד מאד בעיני ה' יתברך. והוא נצרך מאד מאד לבעל השדה העוסק בתקוני השדה, שהוא תקון כל הנשמות וכל העולמות. פי כל דבר שבקדשה גדול או קטן הכל נצרך לו מאד לבגין הקדשה שהוא עוסק לבנות. ועל - כן אף - על - פי שזה האדם שעשה הדבר שבקדשה או עסק כבר קצת בעבודת ה' ימים או שנים נפל אחר כך. אפלו אם נפילתו גדולה מאד רחמנא לצלן, ואפלו אם חזר ונתעורר לעבודת ה' יתברך וחזר ונפל וכן היה כמה פעמים אין מספר, אפלו אם יהיה איך שיהיה, אף - על - פי - כן תדע ותאמין באמונה שלמה שאין שום דבור ולא שום עבודה קלה נאבד לעולם. ואפלו התעוררות בעלמא ומחשבה טובה אינו נאבד לעולם. וכמו שאיתא בזהר הקדוש לית רעותא טבא דאתאבד וכו'. כי תכף כשנתעורר באיזה התעוררות בעלמא מפל שפן כשעושה איזה עבדא דקדשה, תכף חוטף אותו הצדיק האמת שבכל דור העוסק בתקון השדה, הוא חוטף אותו ומכניס אותו למקום שמכניס לצרך הבגין הנפלא והנורא שהוא עוסק לבנות להכניס לשם כל הנדחים שבעולם ולא ישאר אחד מהם בחוץ. וכמוכך מדברי רבנו זכרוננו לברכה בהתורה תקעו - ג (בלקוטי תנינא סימן ח) בענין רבוי הבתים הנפלאים שנתוספין בלי שעור כשנתוסף שכן אחד לדבר שבקדשה. עין שם על פסוק ובל יאמר שכן חליתי וכו'. מוכן ומבאר שם שכשיש למשל עשרים אנשים עוסקים בתפלה כשבא ונתוסף להם עוד אחד, אזי נתרבין הבתים של התפלה בלי שעור, פי כשנתוסף אות אחד על צרוף של עשרים אותיות אזי נצטרפין כל האותיות אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב וכו' עין שם. ורבנו זכרוננו לברכה דקדק וקרא הגתוסף בשם שכן, וכמרמוז בפסוק ובל יאמר שכן חליתי, 'שכן' דיקא. כמו מי שדר בשכנות אצל איזה בעל

הבית שהוא רק לפי שעה, ואחר כך במשך הזמן יוצא משם. כמו כן פשנתוסף אדם אל הקדשה, אף - על - פי שהוא בבחינת שכנות שאינו נקבע עמהם בקביעות, אף - על - פי - כן על - ידי שכן בעלמא לדבר שבקדשה שהוא רק לפי שעה, נתוספין גם - כן הבתים של התפלה בלי שעור וערך ומספר וכו' כמבאר שם. ונעשה על ידו שעשועים גדולים למעלה בלי שעור אף - על - פי שאחר כך נתרחק כמו השכן:

וכן רואין בחוש למשל כשיש תשעה אנשים וצריכין לומר דבר שבקדשה קדיש או קדשה אפלו אם כלם צדיקים גדולים אינם יכולים לומר הקדשה בתשעה, וכשבא אצלם אחד אפלו הפחות שבפחותים מן השוק לפי שעה ומצדדים אותו למנין אף - על - פי שתכף ומיד חוזר אל השוק, אף - על - פי - כן כמה שעשועים גרם לה' תברך, כי כל הקדשה נגמר על ידו ואפלו אם היה שם מנין בלעדו, ואפלו אם היו שם כמה מנינים, אף - על - פי - כן כל מה שנתוסף נפש אחת מישראל נתוסף קדשתו וכבודו ותברך יותר ויותר, כי ברוב עם הדרת מלך, על - כן תכף פשנתוסף עמהם עוד אחד נתרבה הקדשה יותר ויותר. אדרבה כל מה שמתחברין יותר אנשים בקדשה פשנתוסף עליהם עוד אחד נעשה על ידו תקונים ובנינים נפלאים הרבה הרבה יותר אלפי אלפים ורבי רבבות בלי שעור. כמובן היטב בהתורה תקעו הנזפר לעיל בענין שלש אבנים בונות ששה בתים וכו'. חמש, מאה ועשרים שש, שבע מאות עשרים וכו' וכו' מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב. עין שם והבן היטב:

נמצא שכל מה שהאדם עושה איזה עבדא בעלמא בעבודתו תברך, אף - על - פי שאחר כך עושה מה שעושה חס ושלום, אף - על - פי - כן זאת העבדא אינה נאבדת לעולם וכבר נצטרפה אל הבנין הנפלא, וגרמה תקון גדול לבנין הקדשה, ונתרבה כמה אלפים ורבי רבבות בתים על ידה וכנזפר לעיל. ואם יחזק את עצמו בכל פעם כל ימי חייו להתחיל בכל פעם מחדש אפלו אם יעבר עליו מה שיעבור, אזי סוף כל סוף יתקבצו כל אלו התקונים שגרם בכל עבודה ובכל התחלה, וכלם יתקבצו לעזרתו לחזקו ולאמצו לשוב לה' תברך באמת. ואם ראשיתו מצער אחריתו ישגא מאד, ואז יראה מה שפעל על - ידי כל עבדא שבקדשה שאין שום דבר נאבד לעולם. וכן הוא בכלליות ישראל שכל התקונים שנעשו על - ידי הגאלות הראשונות אף - על - פי שאחר כך נתקלקלו בתטאינו, אף - על - פי - כן נשאר מהם רשימות נפלאות. ומשיח צדקנו משתמש עמהם לצורך הבנין האחרון שעוסק לבנות שכלם מכרחים לו. וכשיגמר בנינו ויבוא ויגאלנו במהרה בימינו, אז יראו עינינו וישמח לבנו מגדל התקונים שנעשו על - ידי כל גאולה ויגאלנו ועל - ידי כל עבודה ועבודה בכלליות ובפרטיות. כמו שפתיב זכרתי לך חסד ועורך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר וכו'. וכתיב תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים. שפרושו שבסוף יזכר לנו ה' תברך את כל החסדים והזכיות שיש לנו מן ההתחלה שהלכנו אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ועברנו במעונות אריות מהררי נמרים וכו'. נמצא שאף - על - פי שאחר כך עשו ישראל מה שעשו, עד שנחרב הבית - המקדש בעוונותיהם ונלו מארצם. ולא הועיל להם כל הזכיות האלה, מאחר שמתחם כל כך בגליות פאלה בצרות פאלה שעברו על ישראל בלי שעור רחמנא לצלן. וכמו שפתיב למה תאמר יעקב וכו' נסתרה דרכי מה' ומאלקי משפטי יעבור. וכתיב אף זנחת ותכלימנו וכו'. וכתיב ותאמר ציון עזבני ה' ואדני שכחני. אבל באמת אינו כן, וכמו שמסים הפסוק התשפח אשה עולה וכו' גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשפחך. הינו שסוף כל סוף נשוב לה' תברך באמת, וכל המעשים רעים שלנו ישפח ה' תברך. אבל כל המעשים טובים כל תנועה ותנועה טובה לא ישפח ה' תברך, בחינת גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשפחך שדרשו רבותינו זכרונם לברכה שמעשה העגל שאמרו אלה אלקיך וכו' ישפח ה' תברך. אבל זכות קבלת התורה שקבלו אלקותו תברך עליהם בחינת

'אנכי ה' אלקיך' זה לא ישכח ה' יתברך לעולם. וכן הוא בפרטיות בכל אדם ובכל זמן, שאף - על - פי שעובר עליו מה שעובר, ונדמה לו כאלו אין מועיל כלל חס ושלוה מה שהתחיל לפעמים מעט בעבודת ה', מאחר שרואה שרחוק כל כך, אף - על - פי - כן בסוף יראה מה שפעל בתחלה, בבחינת תבואי תשורי מראש אמה פנזפר לעיל. על - פן צריכין להתחזק תמיד כל ימי חייו להתחיל בכל פעם מחדש. פי לא יזנח לעולם אדני. ולית רעותא טבא דאתאבד. וכמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה על פסוק בשוא גליו אפה תשבחם, שכל מה שהאדם מנשא עצמו בכל פעם לה' יתברך אף - על - פי שאינו עולה בידו חס ושלוה להתקרב לה' יתברך פי נופל אחר כך רחמנא לצלן, אף - על - פי - כן זה בעצמו שהוא מתחזק ומגביה ומנשא עצמו בכל פעם לה' יתברך, זהו שבחא דיליה ויקרא דיליה: ה' יתברך יהיה בעזרנו להתחזק תמיד עד שנופך לשוב אליו יתברך באמת במהרה במהרה. אמן פן יהי רצון:

סיפורי מעשיות משנים קדמוניות - מעשה מבערגר ועני (מעשה י')

מעשה, פעם אחת היה בערגר. והיה עשיר מופלג מאד, והיה לו סחורות רבות מאד וכיוצא. והיו הוועקסלען והכריב שלו הולכין על העולם, והיה לו כל טוב. ולמטה ממנו היה דר עני אחד, שהיה עני גדול מאד, והיה לו כל ההפך מן הבערגר העשיר. ושניהם היו חשוכי בנים: לזה לא היה בנים וכן לזה:

פעם אחד חלם להבערגר, שבאו אנשים ועשו חבילות חבילות, דהינו פאקין פאקין. ושאל אותם: מה אתם עושים? והשיבו: לשאת הכל אל העני הנ"ל. וחרה לו מאד מאד על שהם רוצים לשאת כל הונו מביתו אל העני, ולכעס עליהם אי אפשר, שהם אנשים רבים. והם עשו חבילות חבילות מכל אשר היו לו מכל סחורותיו והונו ורכושו, ונשאו הכל כאשר לכל אל בית העני הנ"ל, ולא השאירו כלום בביתו כי אם דפנות הבית ריקם. וחרה לו מאד מאד, והקיץ וירא והנה חלום. ואף שראה שהוא חלום, וברוך השם, הכל אצלו, אף על פי כן היה לבו נוקפו מאד. וחרה לו הדבר מאד מאד על דבר החלום, ולא היה יכול לצאת מדעתו דבר החלום הנ"ל:

והעני הנ"ל עם זוגתו היה רגיל גם מקדם להשגיח עליהם ולתת להם מסת ידו, ועכשו, אחר החלום, נתן עליהם השגחה יותר מקדם, אך בכל עת שהיו באים לביתו, העני או אשתו, היו משתנים פניו, ונבהל מפניהם מחמת החלום שזכר. והם העני עם אשתו, היו רגילים לפרקים אצלו, והיו אצלו נכנסים ויוצאים:

פעת אחת באתה אצלו אשת העני הנ"ל, ונתן לה מה שנתן. ונשתנה צורתו ונבהל ונשתומם מאד. שאלה אותו העני הנ"ל: אבקש מחילה מכבודכם. תגידו לי. מה זאת, שבכל עת אשר אנו באים אצלכם, משתנים פניכם מאד? ספר לה כל אותו הענין, שחלם לו כנ"ל, ומאותו היום לבו נוקפו מאד וכו' כנ"ל, השיבה לו: האם היה החלום באותו הלילה פלונית שאמרה לו? השיב לה: הן, ומה בזה? השיבה לו: באותו הלילה חלם לי גם כן שאני עשירה גדולה, ובאו אנשים לתוך ביתי ועשו פאקין פאקין ושאלתי: להיכן אתם נושאים? השיבו: אל אותו העני, הינו להבערגר הנ"ל, שקראוהו עכשו עני. על כן מה אתה משגיח על חלום, הלא אף אני בחלומי? והוא נבהל ונשתומם עכשו יותר ויותר על ששמע עוד את חלומה, שהדבר נראה, שישאו עשירותו ורכושו אצל העני, ודלות של העני ישאו אצלו, ונבהל מאד מאד:

ויהי היום, ונסעה אשת הבערגר עם עגלות צב לטיל, ולקחה עמה רעותיה, ולקחה גם אשת העני עמה, ונסעו על הטיול. והנה עבר איש חיל, אדון (שקורין יעדניראל), עם החיל שלו, ופנו אל הצד מן הדרך בשבילו. ועבר החיל, וירא שנוסעים נשים, וצוה שיוציאו אחת מן הנשים שנסעו לטיל,

והלכו והוציאו את אשת העני, וחטפו אותה בתוך העגלת צב של היעדניראל ונסעו עמה, ובודאי אי אפשר להשיבה, כי נסע להלן. בפרט איש חיל, יעדניראל עם חילותיו. ולקחה ונסע עמה למדינה שלו, והיא היתה יראת שמים, ולא רצתה לשמע לו כלל, והיתה בוכה מאד, והיו מבקשים ומפתים אותה, והיא היתה יראת שמים ביותר. והם שבו לביתם מן הטיוול, והנה נלקחה העניה הנ"ל. והיה העני מתאבל ובוכה ומתמרמר מאד מאד על אשתו תמיד:

פעם אחת עבר הבערגיר אצל בית העני. שמע שהוא בוכה ומתמרמר מאד מאד. נכנס ושאלו: מה אתה מתמרמר ובוכה כל כך? השיבו: וכי לא אבכה? ומה נשאר לי? יש שנשאר להם העשירות או בנים. אני אין לי כלום, וגם אשתי נלקחה ממני, ומה נשאר לי? ונכמר לבו של הבערגיר על העני הנ"ל, ונתעוררו רחמיו עליו מאד מאד מגדל המרירות שראה בו, והלך ועשה דבר מבהל, ובאמת היה שגעון, והלך ושאל באיזה מדינה דר היעדניראל הנ"ל. והלך ונסע לשם, ועשה דבר מבהל מאד והלך לבית היעדניראל, ושם עומדים (וואכין), והוא, מגדל הבהלה שלו מאד מאד נשתומם, והלך בבהלה גדולה, ולא השגיח כלל על הוואכין, וגם הוואכין נבהלו ונשתוממו מאד מחמת שראו פתאם בן אדם אצלם מבהל מאד, ונבהלו מאד. איפה בא זה לכאן? ומחמת הבהלה הניחוהו כל הוואכין, ועבר על כל הוואכין, עד שנכנס לבית היעדניראל, למקום שהיתה שוכבת שם, ובא והקיצה ואמר לה: בוא, וראתה אותו ונבהלה. ואמר לה: תכף בוא עמי, והלכה עמו, ועברו גם עתה על כל הוואכין, עד שיצאו:

ואזי תכף נבהל ונזכר מה שעשה דבר כזה, והבין שבודאי תכף יהיה נעשה רעש גדול, וכן הוה, שנעשה שם תכף רעש גדול אצל היעדניראל. והלך והטמין עצמו בתוך בור אחד שהיה עם מי גשמים עד שיעבר הרעש, ושהה שם עמה שני ימים בתוך הבור, וראתה האשה הנ"ל גדל המסירת נפש שהיה לו בשבילה והצרות שסובל בשבילה, ונשבעה בה, שכל המזל שיש לה, אפשר יש לה איזה מזל שיהיה לה איזה גדולה והצלחה, שיהיה כל הצלחה שלה לא נמנע מאתו, ואם ירצה לקח לעצמו כל הצלחה וגדולה שלה, והיא תשאר כמקדם, לא יומנע ממנו כלל. ואיך מוצאים שם עדות? ולקח אותו הבור לעדות. אחר שני ימים יצא עמה משם והלך להלן, והיה הולך ובא עמה להלן להלן, והבין שגם שם באותו המקום מחפשים אחריו. והלך עוד, והחביא עצמו עמה בתוך מקוה, ונזכרה שוב בגדל המסירות נפש והצרה שסובל בשבילה, ונשבעה עוד הפעם כנ"ל, ולקחה את המקוה לעדות. והיו שם גם כן בערך שני ימים, ויצאו והלכו להלן. וכן היה כמה פעמים, שהחביא עצמו עמה במקומות אחרים כיוצא באלו, דהינו בשבעה מקומות של מים, והם בור ומקוה, כנ"ל, ואגמים ומעיין ונחלים ונהרות וימים, ובכל מקום ומקום שהיו נחבאים שם, נזכרה במסירות נפשו וצרתו בשבילה, ונשבעה לו, כנ"ל, ולקחה אותו המקום לעדות, כנ"ל, והלכו ובאו, והיו מחביאים עצמם בכל פעם במחבואות הנ"ל, עד שבאו על הים. כשבאו על הים, והוא היה סוחר גדול, והיה מכיר הדרכים על הים, וחתך עצמו לבוא למדינתו, עד שעבר ובא לביתו עם אשת העני הנ"ל, והשיבה להעני, והיה שמחה גדולה שם:

והבערגיר הנ"ל, בשכר שעשה דבר כזה וגם עמד בנסיון עמה, נפקד ונולד לו באותה שנה בן זכר. והיא גם היא, אשת העני הנ"ל, בשכר שעמדה בנסיון כזה עם היעדניראל וגם עמו זכתה גם כן וילדה נקבה, והיתה יפת תאר מאד מאד, שלא היה יפי של מין אדם כלל, כי בין בני אדם לא נמצא יפי כזה, והיו העולם אומרים:

הלואי שתתגדל (כי חרוש נפלא כזה קשה שיתגדל), כי היה יפיה ותפארתה מופלג מאד מאד, שלא נראה כזאת בעולם כלל, והיו העולם באים ונכנסים לראותה, והיו משתוממים מאד על גדל יפיה המופלג מאד מאד, והיו נותנים לה מתנות מתנות מחמת חבה. והיו נותנים מתנות, עד שנתעשר

העני. והבערגיר הנ"ל נפל בדעתו, שישתדך עם העני הנ"ל מגדל יפיה, שהיה חדוש כזה, ויאמר בלבו: אפשר על זה מראה החלום, שנושאים שלו להעני ומהעני נושאים אצלו, דהינו שישתדכו יחד ויתערבו יחד על ידי השדוך:

פעם אחת. באתה אשת העני אצלו, ואמר לה דעתו, שרצונו להשתדך עמה, ואפשר בזה יתקים החלום, כנ"ל. השיבה לו: גם אני חשבתי זאת בדעתי, אך לא היה לי העזה לדבר מזה, שאני אשתדך עמכם. אך אם אתם רוצים בודאי אני מוכן, ולא אמנע מכם, כי כבר נשבעתי, שכל טובי והצלחתי לא יומנע מכם:

והבן והבת הנ"ל למדו שניהם בחדר אחד לשונות וכיוצא כדרכם. והבת הנ"ל, היו הולכים ובאים לראותה מגדל החדוש, כנ"ל, ונתנו מתנות, עד שנתעשר העני, והיו באים שרים לראותה והוטבה בעיניהם מאד. והיה יפיה חדוש גדול ביניהם, כי לא היה יפי של אנושי כלל, ומגדל הפלגת יפיה בא על דעת השרים להשתדך עם העני הזה, ושר, שהיה לו בן, חשק להתחתן עמה, אך אין נאה להם להתחתן עם כזה, על כן הוכרחו לראות להשתדל לגדל את האיש הזה, והשתדלו שיעבד אצל הקיסר. ונעשה מתחלה פראפירטשיק ואחר כך למעלה למעלה, כי השתדלו להגביהו במהרה, עד שהלך מהר ממעלה למעלה, עד שנעשה יעדניראל והיו חפצים השרים להשתדך עמו. אך היו רבים קופצים על זה, כי כמה שרים באו על זה ועסקו בזה להגביהו, וגם כי לא היה אפשר לו להתחתן מחמת הבערגיר, שכבר היו מדברים להשתדך עמו:

והעני הזה, שנעשה יעדניראל, היה מצליח יותר ויותר, והיה שולח אותו הקיסר להמלחמה, והצליח מאד בכל פעם. ונשא אותו עוד יותר למעלה למעלה, והיה הולך ומצליח מאד, עד אשר נסתלק שם הקיסר, ונתיעצו כל בני המדינה לעשות אותו לקיסר, ונתקבצו כל השרים והסכימו כולם, שהוא יהיה קיסר. ונעשה קיסר (הינו העני הנ"ל נעשה קיסר), והיה לוחם מלחמות, והיה מצליח מאד. וכבש מדינות, והיה לוחם ומצליח וכובש והולך, עד ששאר המדינות נתיעצו למסר תחת ידו ברצון טוב, כי ראו הצלחתו הגדולה, שכל היפי של העולם וכל המזל של העולם אצלו, על כן נתקבצו כל המלכים והסכימו, שהוא יהיה קיסר על כל העולם, ונתנו לו כתב באותיות של זהב:

והקיסר הזה מאן עתה להשתדך עם הבערגיר, כי אין נאה לקיסר להשתדך עם בערגיר; ואשתו הקיסרית היא לא זזה מן הבערגיר כלל. וירא הקיסר, שאי אפשר לו לעשות שדוך אחר נגד הבערגיר הנ"ל, בפרט כי אשתו מחזקת עמו מאד מאד, על כן חשב מחשבות על הבערגיר הנ"ל, ובתחלה ראה לחסרו, והשתדל בתחבולות, כאלו אין הדבר ממנו לגרם לו הפסד, והקיסר בודאי יכול לעשות כזאת. והיו מפסידים ומחסרים אותו, עד שנתדלדל ונעשה עני גמור, והיא, הקיסרית היתה מחזקת עמו תמיד. אחר כך ראה הקיסר שכל זמן שזה הבן קים, הינו בן הבערגיר הנ"ל, אי אפשר לו לעשות שדוך אחר, והשתדל להעביר את אותו הבחור של הבערגיר. וחשב מחשבות להעבירו, וגלגל עליו עלילות, והושיב עליו שופטים, והשופטים הבינו, שרצון הקיסר להעבירו מן העולם, ושפטו להניחו בשק ולהשליכו לים:

והקיסרית, היה לבה דוה מאד על זה, אך גם הקיסרית, אי אפשר לה לעשות כנגד הקיסר. מה עשתה. הלכה אל הממונים שהיו ממונים להשליכו לים, ובאתה אצלם, ונפלה לפני רגלם, והתחננה מהם מאד, שיעשו למענה להניחו, כי למה הוא חייב מיתה? ובקשה מהם מאד, שיקחו שבו אחר מחויב מיתה להשליכו לים ויניחו אותו הבחור הנ"ל. ופעלה בקשתה אצלם, ונשבעו לה שיניחוהו. וכן עשו, ולקחו איש אחר והשליכוהו לים, ואותו הניחו, ואמרו לו: לך לך, והלך לו. והבחור הזה כבר היה בר דעת, והלך לו:

וקדם לזה הלכה הקסרית הנ"ל וקראה לבתה הנ"ל ואמרה לה: בתי, תדעי שזה הבן של הבערגיר הוא החתן שלך. וספרה לה כל אותו המעשה שעבר עליה, כנ"ל, ואיך הבערגיר מסר נפשו בשבילי (כנ"ל), והיה עמי בשבעה מקומות הנ"ל ונשבעתי לו בה', שכל טובי לא יומנע ממנו ולקחתי אותן השבעה מקומות לעדות, שהם: בור ומקוה וכו', כנ"ל. בכך עתה, הנה אתה היא כל טובתי ומזלי והצלחתי, ובודאי אתה שלו, ובנו הנ"ל הוא החתן שלך. ואביך מחמת גסותו רוצה להרגו חנם. וכבר השתדלתי להצילו ופעלתי שיניחוהו, כנ"ל, על כן תדעי, שהוא החתן שלך (הינו בן הבערגיר הנ"ל), ואל תתרצי עם אחר בעולם כלל:

ונתקבלו דברי אמה בעיניה, כי גם היא היתה יראת שמים, והשיבה, שבודאי תקים כך. והלכה הבת הזאת ושלחה כתב אל בן הבערגיר הנ"ל, אל התפיסה שהיא מחזקת עצמה בו, והוא החתן שלה. ושלחה לו כמו חתיכת לאנד קארט, וצירה בו כל המקומות שהחביאה אמה עם אביו, כנ"ל, שהם השבעה עדות: בור ומקוה וכו', כנ"ל, שצירה בו כמו בור ומקוה וכו'. והזהירה אותו מאד מאד, שישמר הכתב הזאת מאד מאד, וחתמה עצמה למטה:

אחר כך היה כנ"ל, שלקחו הממונים איש אחר, ואותו הניחו, והלך לו. וילך ויעבר, עד שבא אל הים, וישב בספינה ועבר בים. ובא רוח סערה גדולה ונשא הספינה אל ספר אחד, שהיה שם מדבר. ומגדל הסערה, (שקורין אומפיט), נשברה הספינה, אך האנשים שבה נצלו ויצאו על היבשה: ושם היה מדבר, וילכו לנפשם כל אחד ואחד לבקש לו אכל לנפשו, כי באותו המקום לא היו רגילים הספינות לבוא לשם, כי היה מדבר, ועל כן לא היו מצפים שם על איזה ספינה לשוב למקומם. והלכו שם במדבר לבקש אכל, ונתפזרו הנה והנה כל אחד ואחד:

והלך הבחור הנ"ל במדבר, והיה הולך והולך, עד שנתרחק מן הספר; ורצה לשוב, ולא יכול; וכל מה שרצה לשוב, נתרחק יותר ויותר, עד שראה שאי אפשר לו לשוב, וילך באשר ילך. והלך שם במדבר, והיה בידו קשת שהיה מציל עצמו נגד החיות רעות שבמדבר, ומצא שם איזה דברים לאכל. והיה הולך והולך, עד אשר יצא מן המדבר ובא אל מקום (ישוב), שהיה שם מקום פנוי, והיה שם מים ואילנות סביב סביב של פרות, והיה אוכל מן הפרות ושתה מן המים:

ונתישב בדעתו לישב שם מספר ימי חייו, כי בלא זה קשה לו לשוב אל הישוב, ומי יודע אם יגיע עוד למקום כזה, אם יניח המקום הזה וילך לו?! על כן היה בדעתו לישב שם ולחיות שם ימי חייו, מאחר שטוב לו שם, שהיה לו הפרות לאכל והמים לשתות. ולפעמים היה יוצא ורובה בקשתו ארנבת או צבי, והיה לו בשר לאכל. גם היה צד לעצמו דגים, כי היה שם דגים טובים מאד בתוך המים, וייטב בעיניו לבלות שם ימי חייו:

והקיסר הנ"ל, אחר שנעשה המשפט בבן הבערגיר הנ"ל ועתה נפטר ממנו, (כי הקיסר סבר, שכבר נתקים בו המשפט באמת בבן הבערגיר הנ"ל, ושוב איננו בעולם) כעת יוכל להשתדך עם בתו הנ"ל, והתחילו לדבר לה שדוכים עם מלך פלוני ועם מלך פלוני וכיוצא. ועשה לה חצר כראוי, וישבה שם. ולקחה לעצמה בנות שרים להיות לה לרעותיה, וישבה שם. והיתה מנגנת בכלי שיר וכיוצא כדרכם, וכל מה שהיו מדברים לה שדוכים, היתה משיבה, שאין רצונה בדברים, דהינו לדבר השדוך, רק שיבוא המשודך בעצמו. והיא היתה בקיאה מאד בחכמת השיר, ועשתה באמנות מקום שיבוא המשודך על אותו המקום ויעמד כנגדה, וידבר דברי שיר, הינו שיר של חשק, כדרך שמדבר החשוק לחשוקתו דברי חבה:

והיו באים מלכים להשתדך, ועלו על אותו המקום, והיו מדברים כל אחד ואחד שיר שלו. ולקצתם שלחה תשובה על ידי רעותיה גם כן בדרך שיר וחבה, ולקצת, שנראו לה יותר, השיבה בעצמה והרימה קולה בשיר והשיבה לו גם כן דברי חבה, ולקצת, שנראו לה עוד יותר, היתה מראה עצמה

פנים אל פנים, והיתה מראה את פניה, והשיבה לו דברי שיר וחבה, ולכולם סימה בסוף. אבל לא עברו עליך המימות ולא היה מי שמבין כונתה. וכשהיתה מראה פניה, היו נופלים מגדל יפיה, והיו קצת נשארם חלשות, וקצת נשתגעו מחמת חולת אהבה, מגדל יפיה שהיה מופלג מאד מאד, ואף על פי כן, אף על פי שנשתגעו ונשארו חלשות, עם כל זאת היו באים מלכים להשתדך עמה, ולכולם השיבה כנ"ל:

והבן הנ"ל (הינו בן הבערגיר הנ"ל) ישב שם באותו מקום הנ"ל ועשה לעצמו שם מקום לישיב בו, והיה יושב שם. וגם הוא היה יכול לנגן ויודע חכמת השיר, והיה בוחר לו עצים, שראויים לעשות מהם כלי שיר, ועשה לעצמו כלי שיר. ומהגידין של החיות עשה לו נימין, (שקורין סטריניס), והיה מנגן ומשורר לעצמו. והיה לוקח הכתב שהיה לו, ששלחה לו הבת הקיסר הנ"ל, והיה משורר ומנגן ונזכר כל המארעות שהיו לו, ואיך אביו היה בערגיר וכו', ועתה נשלך לכאן. והלך ולקח הכתב הנ"ל ועשה לו סימן באילן אחד, ועשה שם מקום, וטמן שם הכתב הנ"ל, וישב שם איזה זמן:

פעם אחד היה רוח סערה גדולה ושבר כל האילנות, שהיו עומדים שם, ולא היה יכול להכיר האילן, שטמן שם הכתב, כי בעוד שהיו עומדים, היה לו סימן להכיר, ועכשו שנפלו, נתערב האילן בין האילנות, שהיו שם הרבה מאד, ולא היה יכול להכיר האילן; וזה אי אפשר לבקע כל האילנות לחפש הכתב, כי היו רבים מאד. והיה בוכה ומצטער על זה מאד מאד, וראה, שאם ישב כאן, בודאי ישתגע מגדל הצער, שהיה קשה עליו מאד. ונתישב, שמוכרח לילך להלן, ויעבר עליו מה, כי בלא זאת הוא מסוכן מאד מגדל הצער, כנ"ל. ולקח לו בשר ופרות בתוך שקו, וילך באשר ילך. ועשה לעצמו סימנים באותו המקום שיצא משם:

והיה הולך, עד שבא אל ישוב. ושאל: איזה מדינה היא זאת? השיבו לו. ושאל אם נשמע כאן מאותו הקיסר הנ"ל; השיבו לו: הן. ושאל אם נשמע כאן מבתו היפת תאר; השיבו לו: הן, אך שאי אפשר להשתדך עמה כנ"ל. ונתישב בדעתו: מאחר שאי אפשר לו לבוא לשם, והלך אל המלך של אותו המדינה וספר לו כל לבו, ושהוא החתן שלה, ובשבילו אינה רוצה להשתדך עם אחר. ומאחר שאי אפשר לו לבוא לשם, בכך הוא מוסר לו כל הסימנים שבידו, דהינו השבעה מימות הנ"ל, ושאותו המלך ילך לשם וישתדך עמה, ולו יתן מעות בעד זה. והכיר המלך, שדבריו כנים, כי אי אפשר לבדות זאת מן הלב, והוטב הדבר בעיניו:

אך נתישב: אם יביא אותה לכאן, ואותו הבחור יהיה פה אין הדבר טוב לפניו, ולהרגו קשה בעיניו, כי מדוע יהרג על הטובה שעשה לו? ! בכך נתישב לשלחו למרחוק מאתים פרסאות, וחרה הדבר מאד בעיני הבן הנ"ל על אשר הוא משלחו בעד טובה כזו שעשה לו, והלך שם אל מלך אחר גם כן, וספר לו גם כן כנ"ל, ומסר לו כל הסימנים, ולהשני הוסיף סימן יותר, וצוה עליו וזרוז, שיסע תכף, אולי יוכל להקדים את חברו, וגם אפלו אם לא יקדימו, יש לו סימן יותר מחברו:

והשני נתישב גם כן כנ"ל כמו הראשון, ושלח גם כן את אותו הבן למרחוק מאתים פרסאות. וחרה לו גם כן מאד, וילך אל השלישי, ולהשלישי מסר עוד סימנים מובהקים ביותר:

וילך ויסע תכף המלך הראשון הנ"ל ובא לשם, למקום בת הקיסר הנ"ל, ועשה לו שיר, ונעץ בתוך השיר על פי החכמה זו כל אותן המקומות, דהינו השבעה עדים הנ"ל, אך על פי השיר נזדמן לו, שלא סדרם כסדר את המקומות הנ"ל, כי כן הגיע לו על פי חכמת השיר. ובא לשם על המקום הנ"ל, והגיד השיר. כשמע בת הקיסר המקומות הנ"ל, נפלא בעיניה, ונראה לה שמוכרח שזהו בן גילה, רק היה קשה בעיניה על שלא סדרם כסדר, אך אף על פי כן חשבה בדעתה, אולי מחמת חכמת משקל השיר בא לו זה הסדר, ונסכם בלבה, שזה הוא, וכתבה לו, שהיא משודכת לו, ונעשה שמחה ורעש, שנמצא לה בן גילה, והכינו על החתונה:

בתוך כך בא השני והיה רץ גם כן לשם. ואמרו לו, שכבר היא משודכת, ולא השגיח על זה ואמר שאף על פי כן יש לו דבר שיגיד לה שבודאי יפעל. ובא והגיד שירו וסדר כל המקומות הנ"ל כסדר, וגם נתן עוד סימן יותר. ושאלה אותו, מאין יודע הראשון. ולהגיד האמת לא טוב לפניו, ואמר שאינו יודע. ונפלא בעיניה מאד, ועמדה משתומם, כי גם הראשון ספר המקומות ומאין יתודע לאדם סימנים הללו? אך אף על פי כן נראה בעיניה, שזה השני הוא בן גילה, מאחר שראתה בו, שספר כסדר וכו', כנ"ל, והראשון, אפשר על פי חכמת השיר בא לו זאת, שהזכיר אלו המקומות, אך נשארה עומדת:

והבחור הנ"ל, כששלחו השני, חרה לו גם כן, והלך אל השלישי וספר לו גם כן כנ"ל, ומסר לו עוד יותר סימנים מובהקים ביותר. ולפני השלישי ספר כל לבו באשר שהיה לו כתב, שהיה מצויר בו המקומות כנ"ל, בכך יציר לעצמו גם כן על ניר כל אותן המקומות ויביא אליה. והשלישי נתישב גם כן כנ"ל, שאין טוב לפניו, שיביא אותה לכאן, וזה הבחור יהיה כאן ושלח גם כן את הבחור עוד למרחוק יותר מאתים פרסאות:

וזה המלך השלישי רץ גם כן לשם (דהינו לקח את היפת תאר) ובא לשם, והגידו לו, שכבר יש כאן שני הנ"ל, והשיב: אף על פי כן, כי יש לו דבר, שבודאי יפעל. והעולם לא היו יודעים כלל מפני מה היא נתרצה לאלו יותר מאחרים. ובא גם השלישי והגיד שירו בסימנים מובהקים יותר, והראה הכתב עם ציור המקומות ונבהלה מאד, אך לא יכלה לעשות דבר מחמת שגם הראשון נראה שזהו ואחר כך השני, על כן אמרה, שלא תאמין, עד שיביאו לה כתב ידה בעצמו:

אחר כך נתישב בדעתו הבחור הנ"ל: עד מתי יהיו משלחין אותו בכל פעם להלן יותר? על כן ישב עצמו, שהוא בעצמו יניח עצמו לילך לשם, אולי יפעל הוא. והיה הולך וסובב, עד שבא לשם ואמר, שהוא יש לו דבר וכו'. ובא והגיד שירו ונתן עוד יותר ויותר סימנים מובהקים, והזכיר אותה, שלמד עמה בחדר אחד וכיוצא בזה, וספר לה הכל שהוא שלח המלכים הנ"ל ושטמן הכתב באילן וכל מה שעבר עליו אבל היא לא השגיחה כלל על זה. (ובודאי גם הראשונים המלכים הנ"ל אמרו איזה טעמים על מה שאין בידם הכתב) ולהכיר אותו בודאי אי אפשר, כי כבר עבר זמן רב, ולא רצתה להשגיח עוד על סימנים כלל, עד שיביאו לה הכתב, כי גם על הראשון סברה שזהו בודאי וכן על השני וכו', על כן לא רצתה וכו', כנ"ל:

ונתישב הבחור, שכאן אי אפשר לעשות שהיות כלל, ונתישב לשוב ולחזור למקומו, אל המדבר שהיה בו, ושם יבלה ימי חייו. והיה הולך וסובב להגיע למדבר הנ"ל, והגיע לשם, אל המדבר הנ"ל. בתוך כל הנ"ל עברו בין כך ובין כך כמה שנים, ונסכם אצל הבחור הנ"ל שישב שם במדבר, ויבלה שם ימי חייו כפי מה שערך בדעתו חיות האדם בעולם הזה נחקר בדעתו, שטוב לבלות כאן מספר ימיו, וישב שם ואכל וכו' כנ"ל:

ועל הים היה רוצח. והרוצח שמע, שנמצא יפת תאר כזו בעולם, וחשב לתפסה, אף שהוא לא היה צריך אותה, כי היה סריס, אך חשק לתפסה כדי למכרה לאיזה מלך ויקח בעדה הון רב, והתחיל להשתדל בזה. והרוצח הוא מופקר, והפקיר עצמו: אם יפעל יפעל, ואם לאו לאו; ומה יפסיד? כי הוא מופקר כדרך הרוצח. והלך הרוצח וקנה סחורות רבות מאד מאד רבוי מופלג מאד. גם עשה צפרים של זהב, והיו נעשים באמנות, שנדמה, שהם חיים ממש (נאטירליך). גם עשה שבלים של זהב, והיו הצפרים עומדים על השבלים, וזה היה בעצמו נדמה לחדוש, שהצפרים עומדים על שבלים, ואין השבלים נשברים, כי היו צפרים גדולים (על כן היה חרוש). גם עשה בתחבולות שנדמה, שהם מנגנים, ואחת היתה מכה ומקשקשת בלשונה, (שקורין גיקנאקט), ואחת היתה מצלצלת בפיה, (שקורין גישוישטשיט), ואחת היתה מזמרת והכל היה בתחבולות, שהיו בני אדם

עומדים שם בתוך חדר, שהיה על הספינה מאחורי הצפרים, ועשו כל הנ"ל אותן הבני אדם, ונדמה, שהצפרים בעצמן מנגנים, כי היו עשויים עם דראטין באמנות, עד שנדמה, שהם בעצמן עושים כל הנ"ל:

ונסע הרוצח עם כל הנ"ל למדינה, שהיתה שם בת הקיסר הנ"ל. ובא אל העיר, שהיתה שם, ועמד עם ספינתו בים, ושלשל האנקירש ועכבה (שקורין גיאנקירט), ודמה עצמו לסוחר גדול, והיו נכנסים ובאים שם לקנות אצלו סחורות רבות יקרות. ועמד שם איזה זמן רבע שנה ויותר והיו נושאים ממנו סחורות יפות שקנו אצלו. וחשקה גם בת הקיסר לקנות סחורה ממנו, ושלחה אליו, שישא סחורה אצלה, ושלח לה, שאינו צריך לזה לשאת סחורה לבית הקונה אף על פי שהיא בת הקיסר, ומי שצריך סחורה, יבוא אצלו, ולסוחר אין מי שיכריח אותו על זה:

וישבה עצמה בת הקיסר, שתלך אצלו. ודרכה היה, כשהלכה בשוק, היתה תולה מכסה על פניה כדי שלא יסתכלו בה, כי יוכלו בני אדם לפל וכו' מחמת יפיה, כנ"ל, על כן היתה מכסה פניה, כנ"ל. והלכה בת הקיסר וכסתה את פניה ולקחה גם רעותיה עמה וחיל, (שקורין וואך), הלך אחריה. ובאתה אל הסוחר הנ"ל (הינו הרוצח, שנדמה לסוחר) וקנתה שם סחורות אצלו, והלכה לה. ואמר לה הסוחר. אם תבוא עוד הפעם, אראה לך עוד דברים יפים מזה, שהם נפלאים מאד; ושבה לביתה. שוב פעם אחרת באתה וקנתה והלכה לה. ועמד שם (הרוצח הזה) איזה זמן; בתוך כך נעשית (הבת קיסר הנ"ל) רגילה אצלו, נכנסת ויוצאת:

פעם אחת באתה אצלו, והלך ופתח לה החדר, שהיו עומדים שם הצפרים של זהב וכו', וראתה, שהוא חדוש נפלא. ורצו גם האחרים, הינו החיל לכנס, ואמר: לאו לאו! זה איני מראה לשום אדם, רק אליך שאת בת הקיסר, אבל לאחרים איני רוצה כלל. ונכנסה היא בעצמה. והלך גם הוא אל החדר ונעל הדלת, ועשה כפשוטו, שלקח שק והניחה בעל כרחו בתוך השק, ופשט ממנה מלבושיה והלבישם את מאטראס אחד וכסה פניו ודחפו לחוץ ואמר לו: לך! והמאטראס הזה הוא אינו יודע כלל מה נעשה עמו, ותכף שיצא לחוץ ופניו מכוסה, והחיל לא ידעו, והתחילו לילך עמו מיד, כמדומה להם שזאת היא הבת הקיסר. והוא (הינו המאטראס) הולך עם החיל שהוליכוהו, ולא ידע היכן הוא כלל, עד שבא לשם, לחדר שהיתה הבת קיסר יושבת שם, וגלו פניו וראו שהוא מאטראס. ונעשה רעש גדול (ואת המאטראס טפחו על פניו היטב ודחפוהו, כי הוא אינו חיב, כי לא ידע כלל):

והרוצח לקח את הבת הקיסר וידע, שבודאי ירדפו אחריו. והלך מן הספינה וטמן עצמו עמה בבור שהיה בו מי גשמים, עד שיעבר הרעש, ואת המאטראסין של הספינה צוה, שתכף ומיד יחתכו האנקירס ויברחו מיד, כי בודאי ירדפו אחריהם, ובודאי לא יהיו רובים אל הספינה מחמת הבת קיסר, שהם סבורים, שהיא שם בספינה, רק שירדפו אתכם, ועל כן תברחו מיד. ואם ישיגו אתכם ישיגו, מה בזה? כדרך הרוצחים, שאינם משגיחים על עצמן כלל. וכן היה, שנעשה רעש, ורדפו תכף אחריהם, אך לא מצאוה שם:

והרוצח החביא עצמו עמה בבור של מי גשמים, והיו מונחים שם. והיה מפחיד אותה, שלא תצעק, שלא ישמעו בני אדם, והיה אומר לה: אני מסרתי נפשי בשבילך כדי לתפסך, ואם אפסיד אותך, אין חיי נחשבים אצלי כלום מאחר שכבר את בידי, אם אחזר ואפסיד אותך ותומנעי ממני, אין חיי נחשבים אצלי מאומה כלל, על כן תכף שתתני צעקה, אחנק אותך מיד, ויעבר עלי מה, כי איני שוה בעיני כלום. ותירא לנפשה מפניו (הינו הבת קיסר היתה יראה לצעק מפני אימת הרוצח). אחר כך יצא משם עמה והולך אותה בעיר, והיו הולכים והולכים, ובאו למקום אחר, והבין, שגם שם מחפשים, והחביא עצמו עמה עוד במקוה, וכן יצא משם, והלך והחביא עמה עוד במקום אחר, עד

שהיה מחביא עצמו עמה בכל השבעה מקומות, שהחביא הבערגיר עם אמה, כנ"ל, שהם השבעה עדים הנ"ל (הינו שבעה מיני מים, שהם בור ומקוה ומעין וכו' כנ"ל) עד אשר בא אל הים. וחפש שם למצא על כל פנים ספינה קטנה של צידי דגים כדי לעבר עמה, ומצא ספינה, ולקח את בת הקיסר. והוא לא היה צריך אותה, כי היה סריס כנ"ל, אך היה רוצה למכרה לאיזה מלך, והיה מתירא פן יתפסו אותה ממנו. והלך והלביש אותה בבגדי מאטראס, ונדמית לזכר. ועבר עמו בים. (מכאן ולהלאה נדבר על הבת קיסר בלשון זכר, כי בלשון זה ספר רבנו, זכרונו לברכה, מחמת שהרוצח הלביש אותה כמו זכר). ובא רוח סערה ונשא הספינה אל הספר ושבר את הספינה, ובאו אל אותו הספר שהיה מדבר הנ"ל, שהיה שם הבחור הנ"ל:

בבואם לשם, והגזלן היה בקי בדרכים כדרכם וידע, שכאן הוא מקום מדבר, שאין מגיעים הספינות לכאן, על כן לא היה מתירא כאן משום אדם, והניחה והלכו (הינו הרוצח ובת הקיסר) זה לכאן וזה לכאן לבקש להם אכל, ונתרחק מן הגזלן, והגזלן הלך בדרכו וראה, והנה אינה אצלו. והתחיל לצעק אליה, והיא ישבה עצמה, ולא השיבה לו. (כי אמרה) מאחר שסופי יהיה, שימכר אותי למה לי להשיב לו? ואם יחזר ויגיע אצלי, אשיב לו, שלא שמעתי, בפרט כי אין רצונו להרגני, כי הוא צריך למכר אותי; ולא השיבה אותו, והלכה להלן. והוא, הגזלן, מחפש אנה ואנה, ולא מצאה, והלך להלן, ולא מצאה, ומן הסתם אכלוהו חיות רעות:

והיא הלכה להלן להלן, והיתה מוצאת לה איזה אכל. והלכה, עד שהגיעה אל המקום, שהיה יושב שם הבחור הנ"ל. וכבר נתגדלה בשערות וגם היתה לבושה כמו זכר בבגדי מאטראס, כנ"ל, ולא הכירו זה את זה. ותכף בבואה בא לו שמחה שבא עוד אדם. ושאל אותו: מאין באת לכאן? השיבה: הייתי עם איזה סוחר בים וכו'. שאלה אותו: מאין באת אתה לכאן? השיב לה: גם כן על ידי איזה סוחר וכו'. וישבו שם שניהם. (אין הלשון מדוקדק, כי פעם היא נקראת בלשון זכר, ופעם בלשון נקבה):

ואחר שנלקחה בת הקיסר מן הקיסר, כנ"ל, היתה הקיסרית מקוננת ומכה ראשה בכתל על אבדת בתה, והיתה מצערת בדברים מאד את הקיסר, שעל ידי גסותו אבד את הבחור הנ"ל, ועתה אבד בתם (ואמרה): הלא היא היתה כל המזל והצלחה שלנו, ואבדנו אותה ומה יש לי עוד היום? והיתה מצערת אותו מאד. ובודאי גם אליו בעצמו היה צר מאד על אבדת בתו, ועוד היתה הקיסרית מצערת ומכעסת אותו מאד, ונעשו קטטות וכעסים ביניהם. והיתה מדברת לו דברים רעים, עד שהכעיסה אותו מאד, עד אשר אמר לשלחה. והושיב דינים, ופסקו לשלחה, ושלחה, (שקורין פאר שיקט):

אחר כך היה הקיסר שולח למלחמה, ולא היה מצליח, והיה תולה הדבר באיזה יעדניראל, שבשביל שעשית כך על ידי זה אבדת המלחמה. ושלח אותו. אחר כך שלח עוד למלחמה, ולא הצליח. ושלח עוד יעדניראלין (הינו פר שיקט), וכן שלח כמה יעדניראלין. וראו בני המדינה, שעושה דברים זרים: בתחלה שלח הקיסרית, אחר כך יעדניראלין, וישבו עצמן: אפשר להפך: לשלח אחר הקיסרית, ואותו ישלחו, והקיסרית תנהג המדינה. וכן עשו. ושלחו את הקיסר, והשיבו את הקיסרית, והיא נהגה המדינה:

והקיסרית שלחה תכף להחזיר את הברגיר עם אשתו הבערגירין והכניסה אותו בפלטין שלה. והקיסר, כשהיה נשלח, עמד ובקש מהמוליכים אותו שיניחוהו, כי אף על פי כן הייתי קיסר שלכם, ובודאי עשיתי לכם טובות, עתה חנוני נא בזאת והניחו אותי לילך, כי בודאי לא אשוב אל המדינה עוד, ואין לכם להתירא. הניחו לי ואלך ואהיה על כל פנים חפשי ימי חיי שיש לי לחיות. והניחו אותו. והיה הולך והולך. בין כך ובין כך עברו כמה שנים, והיה הולך והולך הקיסר ובא על הים. ונשא גם כן הרוח את הספינה ובא גם כן אל המדבר הנ"ל, עד שבא אל המקום שיושבים שם אלו

השנים הנ"ל (הינו הבחור בן הבערגיר ובתו היפת תאר, שלבושה בבגדי זכר, כנ"ל). ולא הכירו זה את זה, כי כבר נתגדל הקיסר בשערות וכבר עברו כמה שנים. וכן הם גם כן כבר נתגדלו בשערות, כנ"ל. ושאלו אותו: מאין באת לכאן? והשיב להם: על ידי סוחר וכו', וכן הם השיבו לו וכו'. וישבו שם אלו הנ"ל יחד, והיו אוכלים ושותים, כנ"ל. והיו מנגנים בכלי שיר, כי כולם היו יכולים לנגן, כי זה קיסר, וכן הם יכלו גם כן לנגן, כנ"ל:

והוא, הבחור הנ"ל, היה הבריה ביניהם, כי כבר היה שם מכבר. והיה מביא להם בשר ואכלו והיו שורפים שם עצים, שהיו יקרים מן זהב בישוב, והיה אותו הבחור הנ"ל מוכיח להם (לשון הוכחה וברור דברים), שכאן טוב לבלות ימי חייהם כפי הטוב שיש לבני אדם בעולם בישוב, טוב לפניהם לישוב כאן לבלות כאן ימי חייהם. שאלו אותו:

מה טוב היה לך, שאתה אומר, שכאן טוב יותר לפניך? השיב להם וספר לפניהם מה שעבר עליו שהיה בן בערגיר וכו', עד שבא לכאן, ומה היה לו בזה שהוא בן בערגיר, שהיה לו כל טוב, גם כאן יש לו כל טוב. והוכיח להם, שטוב לבלות כאן ימי חייהם:

שאלו הקיסר הזה הנ"ל: השמעת מאותו הקיסר? השיב לו ששמע. שאל אותו על היפת תאר, אם שמע ממנה. השיב לו גם כן: הן. והתחיל הבחור להתרגז ואמר: זה הרוצח! (הינו אותו הקיסר הנ"ל שדברו ממנו, כי הוא לא ידע, שזה שמדבר עמו הוא הוא הקיסר בעצמו. והיה הבחור אומר בכעס כחורק בשניו עליו ואמר בכעס זה הרוצח). ושאלו (הינו זה הקיסר, שנדמה לאיש אחר, שאל להבחור): מפני מה הוא רוצח? השיב לו: בשביל אכזריות שלו וגסותו באתי לכאן. שאלו: ואיך? וישב עצמו הבחור, שבכאן אין לו ממי להתירא, והגיד לו וספר לו כל אותו המאורע שעבר עליו. (נראין הדברים, שבתחלה לא ספר לו גוף המעשה, רק שהיה בן בערגיר) שאלו:

אם היה זה הקיסר בא לידך היית נוקם בו עכשו? השיב לו: לאו. (כי הוא היה רחמן) אדרבא! הייתי מפרנסו כמו שאני מפרנס אותך:

שוב התחיל הקיסר להתאנח ולגנח: כמה שיבה רעה ומרה להקיסר הזה, כי שמע, שהיפת תאר שלו נאבדה, והוא נשלח! ויאמר, עוד אותו הבחור: בשביל אכזריותו וגדלותו שלו אבד את עצמו ואת בתו, ואני נשלכתי לכאן; הכל על ידו! שאלו עוד (הינו הקיסר להבחור): אם היה בא לידך היית נוקם בו? השיב לו: לאו! אדרבא! הייתי מפרנסו ממש כמו שאני מפרנס אותך. ויתודע הקיסר אליו והודיעו, שהוא בעצמו הוא הקיסר הנ"ל, ומה שעבר עליו וכו'. ונפל עליו (הבחור הנ"ל) וחבקו ונשקו. והיא (הינו היפת תאר, שהיתה גם כן שם, רק שהיתה נדמית לזכר) שמעה כל זאת, מה שאלו מדברים זה לזה:

והבחור הנ"ל היה דרכו לילך בכל יום ועשה לו סימן בשלשה אילנות, כי היה שם אלפי אלפים אילנות, ובקש שם הכתב הנ"ל (הינו בשלשה אילנות מהם) ועשה בהם סימן כדי שלמחר לא יצטרך לבדק ולחפש באלו השלשה אילנות. כולי האי ואולי ימצא אותו הכתב הנ"ל. וכשהיה חוזר משם, היה בא עם עינים בכויות מחמת שהיה בוכה, כשבקש ולא מצא. שאלו אותו: מה אתה מבקש באלו האילנות, כנ"ל, ואחר כך אתה חוזר ועיניך בכויות? השיב להם וספר להם כל אותו המעשה, שבת הקיסר שלחה לו כתב וכו', וטמן אותו באלו אילנות, ובא רוח סערה וכו', כנ"ל, ועתה הוא מבקש אולי ימצא. אמרו לו: למחר, כשתלך לבקש, נלך גם כן עמך, אולי נמצא אנחנו אותו הכתב. וכן היה, והלכו הם עמו גם כן, ומצאה הבת קיסר את אותו הכתב באילן, ופתחה אותו וראתה, שהוא כתב ידה ממש:

חשבה בדעתה: אם תגיד לו תכף שהיא היא, כשתחזור ותפשט אלו המלבושים ותחזור ליפיה ותהיה שוב יפת תאר כמקדם יוכל לפל ולגוע, והיא רוצה שיהיה בכשרות כדת. והלכה והחזירה לו הכתב, ואמרה לו, שמצאה הכתב. ותכף נפל חלשות. והחיו והבריאו אותו, והיה ביניהם שמחה גדולה:

אחר כך אמר אותו הבחור: למה לי הכתב? היכן אמצאה? כי בהכרח היא עכשו אצל איזה מלך, ולמה לי זאת? אבלה כאן ימי חיי! והשיב לה הכתב ואמר לה: הא לך הכתב ותלך ותשאנה (כי היא נדמית לזכר, כנ"ל) ורצתה לילך. ובקשה ממנו, שילך עמה גם כן, כי הוא בודאי יקח אותה, והיה הטוב ההוא, אשר יהיה לי, אתן לך חלק גם כן (הינו שהבת קיסר, שנדמית לזכר, אמרה אל הבחור, שלא ידע שהיא בעצמה היא היפת תאר הנ"ל, שילך עמו גם כן, והוא בודאי יקח את היפת תאר וייטב עם הבחור גם כן). והבחור ראה, שהוא איש חכם (הינו הבת קיסר, שאנו מדברים עליה בלשון זכר כנ"ל), ובודאי ישיג ויקח אותה, ונתרצה לילך עמו והקיסר הנ"ל היה נשאר לבדו, כי הוא היה ירא לשוב אל המדינה, ובקשה ממנו שילך גם כן, כי מאחר שהוא ישוב ויקח היפת תאר, אין לו אימה עוד (כי יחזור המזל) ויוכל להשיבו גם כן:

והלכו אלו השלשה יחד, ושכרו להם ספינה. ובאו אל המדינה, שיושבת שם הקיסרית, ובאו אל אותו העיר, שהיא יושבת שם, והעמידו הספינה, וישבה עצמה (בת הקיסר):

אם תודיע תכף לאמה, שבאתה תוכל לגוע. ושלחה אצלה באשר שנמצא איש, שיודע ידיעה מבתה. אחר כך הלכה בעצמה וספרה להקיסרית כל מה שעבר על בתה, וספרה לה כל המעשה, ולבסוף אמרה לה: והיא גם כן בכאן. אחר כך אמרה לה האמת: אני אני היא, והודיעה לה, שגם החתן שלה, בן הבערגיר, הוא גם כן בכאן, אך אמרה לה, שאינה רוצה באפן אחר, רק ששייכו את אביה הקיסר למקומו, ואמה לא היתה מרוצית לזה כלל, כי חרה לה עליו מאד על שבשבילו היה כל הנ"ל, אך אף על פי כן הוכרחה למלאות רצון בתה. ורצו להשיבו ויבקשו והנה אין הקיסר נמצא כלל. והגידה לה בתה, שגם הוא בכאן, והיתה החתונה. והשמחה בשלמות, והמלוכה והקיסרית קבלו הזוג הזה ומלכו בכפה:

גם אחר כך לא היה להקיסר הזקן גדולה, כי הכל היה על ידו. המאטראס טפחו טפחו אותו על פניו ודחפוהו. הבערגיר היה לו גדולה מאד (כי הוא) אבי הקיסר, שהוא העקר:

בלוט כתיב (בראשית יט): ההרה המלט, הינו בערגיר, וממנו נולד משיח, שיבוא במהרה בימינו, אמן:

ישראל היה להם סימנים במצרים (שמות ג): "פקד פקדתי" מי שיאמר להם זה הלשון, הוא הגואל. והדבר תמוה: מאחר שידעו כל ישראל מזה, אם כן מהו הסימן? אפשר לא נמסר אלא להזקנים, וגם על הגואל האחרון בודאי יש סימנים:

משיח יגיד לישראל כל מה שעבר על ישראל בכל יום ויום. על כל אחד ואחד מישראל בפרט: תמר אבדה גם כן הסימנים, כמובא במדרש (מדרש רבה פרשת בראשית פרשה פ"ה). גם כשהיתה יוצאת לשרף, בא הס"מ (הסמ"ך מ"ם) והרחיק ממנה הסימנים, ובא גבריאל וקרבן, כמו שנאמר במדרש, וממנה נולד משיח, שיבוא במהרה בימינו אמן:

בענין המבאר במעשה זו, שכל אחד בא עם שיר של חשק, ולקצתם וכו', הנמשל מובן, שכמו כן כמה גדולים עושים מה שעושים, וכל אחד אומר שירים וכיוצא ורוצים להשיג תכלית המבוקש, ואין מי שזוכה לעקר התכלית האמתי בשלמות, כי אם הראוי לזה, ולקצתם משיבים על ידי שליח או מאחורי הכתל או שמראים להם פנים וכו', כמבאר בהמעשה הנ"ל, אך לסוף, הינו כשמסתלקים, משיבים להם, שעדיין לא עשו כלום וכו', כמו שכתוב שם במעשה סוף התשובה, שמשיבה היפת תאר, עין שם, עד שיבוא המנהיג הנכון וכו':

סיפורי מעשיות משנים קדמוניות מעשה בשבעה בעטלערס (יום שני)

ביום השני של שבעת ימי המשתה, חזרו וזכרו הזוג הזה את הבעטליר השני. הינו החרש שהחיה אותם ונתן להם לחם. והיו בוכים ומתגעגעים: איך לוקחין לכאן את אותו הבעטליר החרש שהחיה אותנו, כנ"ל? בתוך שהיו מתגעגעים אחריו, והנה הוא בא, ואמר הנני! ונפל עליהם, ונשק אותם, ואמר להם: עתה אני נותן לכם במתנה שתהיו כמוני, שתחיו חיים טובים כמוני. כי בתחלה ברכתי אתכם בזה, ועתה אני נותן לכם חיים טובים שלי במתנה גמורה לדרשה. ואתם סוברים שאני חרש? אין אני חרש כלל! רק שכל העולם כולו אינו עולה אצלי לכלום, שאשמע החסרון שלהם. כי כל הקולות כולם הם מן חסרונות. כי כל אחד ואחד צועק על חסרונו. ואפלו כל השמחות שבעולם כולם הם רק מחמת החסרון, ששמח על החסרון שחסר לו ונתמלא. ואצלי, כל העולם כולו אינו עולה לכלום, שיכנסו באזני החסרון שלהם. כי אני חי חיים טובים שאין בהם שום חסרון. ויש לי הסכמה על זה שאני חי חיים טובים, מן המדינה של עשירות. וחיים טובים שלו הוא, שהיה אוכל לחם ושותה מים. (וספר להם):

כי יש מדינה שיש בה עשירות גדול, שיש להם אוצרות גדולים. פעם אחת נתקבצו. והתחיל כל אחד להתפאר עם חיים טובים שלו, איך הוא חי חיים טובים, וכך ספר כל אחד ואחד מסדר החיים טובים שלו. ועניתי ואמרתי להם. אני חי חיים טובים, שהם טובים יותר מחיים טובים שלכם. והא ראייה כי אם אתם חיים חיים טובים, אראה אם תוכלו להושיע את מדינה פלונית. היות שיש מדינה שהיה להם גן. והיה באותו הגן פרות, שהיה להם כל מיני טעמים שבעולם. גם היה שם כל מיני ריחות שבעולם, גם היו שם כל מיני מראה כל הגונין וכל "הקוויאטין" שבעולם, הכל היה שם באותו הגן:

והיה על הגן גנני אחד (שקורין אגראדניק). והיו בני אותו המדינה חיים חיים טובים על ידי אותו הגן. ונאבד שם הגנני. וכל מה שהיה שם באותו הגן, בודאי מוכרח להיות כלה ונפסד, מאחר שאין שם הממונה, דהינו הגנני. אבל אף על פי כן היו יכולים לחיות מן הספייחים שבגן. ובא עליהם מלך אכזר על אותה המדינה, ולא היה יכול לעשות להם דבר. והלך וקלקל את החיים טובים של המדינה שהיה להם מן הגן. ולא שקלקל את הגן. רק שהשאיר שם באותה המדינה שלש כתות עבדים, וצוה עליהם שיעשו מה שפקד עליהם. ועל ידי זה קלקלו את הטעם. שעל ידי מה שעשו שם, כל מי שירצה לטעם איזה טעם יהיה טעם נבלה. וכך קלקלו את הריח. שכל הריחות יהיה להם ריח חלבנה. וכך קלקלו את המראה, שהחשיכו את העינים כאלו יש עננים ועבים. (הכל על ידי מה שעשו שם, כאשר צוה עליהם מלך האכזר כנ"ל) ועתה, אם אתם חיים חיים טובים, אראה אם תוכלו להושיע אותם. ואני אומר לכם (כל זה דברי החרש הנ"ל) שאם לא תושיעו אותם יוכלו הקלקולים הנ"ל של אותו המדינה להזיק לכם גם כן:

והלכו העשירים הנ"ל אל אותו המדינה, וגם אני הלכתי עמם. וגם בדרך הלכתי עם חיים גם כן כל אחד ואחד חיים טובים שלו, כי היו להם אוצרות כנ"ל. כשבאו סמוך להמדינה, התחיל להתקלקל גם אצלם הטעם ושאר הדברים, והרגישו בעצמם שנתקלקל אצלם. ואמרתי להם: אם עתה, שעדין לא נכנסתם אצלם, כבר נתקלקל אצלכם הטעם וכו', ואיך יהיה אם תכנסו לשם? ומכל שכן איך תוכלו להושיע אותם. ולקחתי לחם שלי ומים שלי, ונתתי להם. והרגישו בלחם ומים שלי כל הטעמים, (וכל הריחות וכו') ונתתקן מה שנתקלקל אצלם:

ובני המדינה הנ"ל, הינו המדינה שהיה שם הגן הנ"ל, התחילו לפקח על תקון המדינה שנתקלקל אצלם הטעם וכו' כנ"ל. ונתישבו: היות שיש מדינה של עשירות, (הינו אותו המדינה עצמה הנ"ל) ונראה להם שהגנני שלהם שנאבד (שעל ידו היה להם חיים טובים) הוא משרש אחד עם אותן בני

המדינה של עשירות, שיש להם גם כן חיים טובים. על כן היתה עצתם לשלח אל אותו המדינה של עשירות, ובודאי יושיעו אותם. וכן עשו. ושלחו שלוחים אל אותו המדינה של עשירות. והלכו השלוחים, ופגעו בהם. (הינו שהשלוחים פגעו בבני אותו המדינה עצמה של עשירות. כי הם היו רוצים לילך אצלם כנ"ל) ושאלו את השלוחים: להיכן אתם הולכים? השיבו: אנו הולכים אל אותו המדינה של עשירות, שיושיעו אותנו. ענו ואמרו: אנחנו בעצמנו הם בני אותה המדינה של עשירות, ואנו הולכים אצלכם. אמרתי אני להם: (הינו החרש שמספר כל זה אמר להם) הלא אתם צריכים אלי, כי אתם לא תוכלו לילך לשם להושיע להם כנ"ל. על כן אתם תשארו כאן, ואני אלך עם השלוחים להושיע להם:

והלכתי עמהם. ונכנסתי במדינה באיזה עיר. ובאתי, וראיתי שבאים אנשים ואומרים איזה דבר הלצה (שקורין ווערטיל). ואחר כך מתקבצים עליהם עוד איזה בני אדם עד שנעשה איזה קבוץ, ואומרים איזה דברי הלצות (הינו ווערטליך) והם מחיכים ושוחקים. והייתי אזן ושמעתי שהם מדברים נבול פה. וזה אומר דברי נבול פה, וזה אומר בדקות יותר, וזה שוחק וזה יש לו הנאה וכיוצא. אחר כך הלכתי להלך לעיר אחרת. וראיתי ששני בני אדם מריבים זה עם זה מחמת איזה משא ומתן. והלכו אל הבית דין לדין, ופסק להם הבית דין: זה זכאי וזה חייב. ויצאו מן הבית דין. אחר כך חזרו ונתקוטטו זה עם זה. ואמרו שאינם רוצים זה הבית דין, רק הם רוצים בית דין אחר ובחרו להם בית דין אחר, (כי מאחר שהם מרוצים על אותו הבית דין שבחרו להם יכולין לדון לפנייהם) ודנו לפני אותו הבית דין. אחר כך חזרו ונתקוטטו אחד מאלו עם אחר, ובחרו להם בית דין אחר. וכן היו מריבים ומתקוטטים שם, ובחרו להם כמה בתי דינים, עד שכל העיר היתה מלאה מבתי דינים. והסתכלתי, שזה מחמת שאין שם אמת. ועתה זה מטה דין ונושא פנים לזה, ואחר כך חברו נושא פנים לו, כי הם מקבלים שחד ואין בהם אמת:

אחר כך ראיתי שהם מלאים נאוף ממש, ויש שם נאוף הרבה עד שנעשה כהתר אצלם. ואמרתי להם, שבשביל זה נתקלקל אצלם הטעם והריח והמראה. כי זה המלך האכזר השאיר אצלם שלש כתות עבדים הנ"ל, שיהיו הולכים ומקלקלים את המדינה. שהיו הולכים ומדברים ביניהם נבול פה, והכניסו נבול פה בתוך המדינה, ועל ידי נבול פה נתקלקל הטעם. שכל הטעמים הם טעם נבלה. וכן הם הכניסו שחד במדינה. ועל ידי זה נחשכו העינים ונתקלקל המראה, כי "השחד יעור עיני חכמים". וכן הם הכניסו נאוף במדינה, ועל ידי זה נתקלקל הריח. (ועין במקום אחר בדברינו שעל ידי נאוף נפגם הריח) על כן, תראו לתקן את המדינה משלש עברות אלו, ולחפש אחרי האנשים הנ"ל ולגרשם. ואז כשתתקנו שלשה עברות אלו, לא די שיתתקן הטעם והמראה והריח, כי אם גם הגנני שנאבד יוכל גם כן להמצא:

ועשו כן. והתחילו לתקן את המדינה משלש עברות אלו. וחפשו אחרי האנשים הנ"ל, והיו תופסים את איזה אדם ושואלין אותו: מהיכן באת לכאן? עד שנתבררו אצלם האנשים של המלך האכזר הנ"ל, וגרשו אותם. ותקנו את המדינה מעברות הנ"ל. בתוך כך נעשה רעש: אפשר אף על פי כן זה המשוגע שהולך ואומר שהוא הגנני, וכל אחד מחזיק אותו למשוגע, וזורקין אחריו אבנים ומגרשין אותו, אפשר אף על פי כן אולי הוא הוא הגנני באמת? ! והלכו והביאו אותו לפנייהם. (הינו לפני אלו שישבו ותקנו את המדינה. וגם הוא הינו החרש שמספר כל זה היה שם) ואמרתי: בודאי זה הוא הגנני באמת! (נמצא שנתתקן על ידו המדינה הזאת):

נמצא, שיש לי הסכמה מאותו המדינה של עשירות, שאני חי חיים טובים. כי אני תקנתי את המדינה הנ"ל כנ"ל. ועתה אני נותן לכם במתנה את החיים טובים שלי! ונעשה שם שמחה גדולה וחדוה רבה מאד: (וכן כל הבעטלירש הנ"ל כולם חזרו ובאו על החתונה, ונתנו במתנה לדרשה. מה שבתחלה

ברכו אותם שיהיו כמותם ועכשו נתנו זאת במתנה לדרשה): הראשון נתן להם במתנה חיים ארוכים, והשני נתן להם במתנה חיים טובים:

ביום השלישי חזרו ונזכרו הזוג הזה. והיו בוכים ומתגעגעים: איך לוקחין בכאן את הבעטליר השלישי, שהיה כבד פה? בתוך כך והנה הוא בא, ויאמר: הנני! ונפל עליהם, ונשק אותם. ואמר להם גם כן כנ"ל: בתחלה ברכתי אתכם שתהיו כמוני, עתה אני נותן לכם במתנה לדרשה שתהיו כמוני. ואתם סבורים שאני כבד פה? אין אני כבד פה כלל, רק שהדבורים של העולם, שאינם שבחים להשם יתברך, אין בהם שלימות. (ועל כן הוא נראה ככבד פה. כי הוא ככבד פה מאלו הדבורים של העולם שאין בהם שלימות) אבל באמת אין אני כבד פה כלל, אדרבא אני מליץ ודברן נפלא מאד. ואני יכול לדבר חידות ושירים (שקורין לידער) נפלאים, עד שאין נמצא שום נברא בעולם שלא ירצה לשמע אותי. ובאלו החידות והשירים שאני יודע, יש בהם כל החכמות. ויש לי הסכמה על זה מאותו האיש גדול הנקרא "איש חסד האמת". (דער גרוסיר מאן דער אמתיר איש חסד. בזה הלשון ספר רבנו זכרונו לברכה) ויש בזה מעשה שלמה:

כי פעם אחת ישבו כל החכמים, וכל אחד התפאר בחכמתו. זה היה מתפאר שהמציא בחכמתו עשית ברזל, וזה התפאר במין מתכות אחר, וזה היה מתפאר שהמציא בחכמתו עשית כסף שהוא חשוב ביותר, וזה התפאר שהמציא עשית זהב, וזה היה מתפאר שהמציא כלי מלחמה. וזה היה מתפאר שהוא יודע לעשות אלו המתכות, שלא מאלו הדברים שהם עושין מהם אלו המתכות. וזה היה מתפאר בחכמות אחרות. כי יש כמה דברים שהמציאו בעולם על ידי חכמות, כגון סאליטרע ופילוור וכיוצא בזה. והיה כל אחד מתפאר בחכמתו:

ענה שם אחד ואמר: אני חכם יותר מכם, כי אני חכם כמו היום. ולא הבינו שם מה זה שאומר, שהוא חכם כמו היום. ואמר להם: כי כל החכמות שלהם יכולים לקבץ אותם, ולא יהיו מהם רק שעה אחת. אף על פי שכל חכמה וחכמה היא נלקחת מיום אחר, כפי הבריאה שהיה באותו היום. כי כל החכמות הנ"ל הם הרכבות. (ועל כן החכמה נלקחת מאותו היום שהיה בו אותו הבריאה שממנו ההרכבה) אף על פי כן יכולים על ידי חכמה לקבץ כל אלו החכמות בשעה אחת. אבל אני חכם כמו יום שלם. (כל זה התפאר אותו החכם האחרון הנ"ל) עניתי ואמרתי אליו: (הינו זה הכבד פה הנ"ל אמר להחכם הנ"ל) כמו איזה יום? (הינו כמו איזה יום אתה חכם) ענה ואמר: (החכם הנ"ל) זה, (הינו זה הכבד פה) הוא חכם ממני. מאחר ששואל כמו איזה יום. אבל כמו איזה יום שתרצו אני חכם. ועתה יקשה. מפני מה זה ששואל כמו איזה יום, הוא חכם יותר ממנו, מאחר שהוא חכם כמו איזה יום שירצה. אך יש מעשה שלמה:

כי זה האיש חסד האמת הוא באמת איש גדול מאד. והוא (הינו זה הכבד פה) הולך ומקבץ כל החסדים של אמת, ומביא אותם אל זה האיש חסד האמת. ועקר התהוות הזמן (כי הזמן בעצמו הוא נברא) הוא על ידי החסדים של אמת. וזה הכבד פה הוא הולך ומקבץ כל החסדים של אמת, ומביא אותם אל זה האיש חסד האמת כנ"ל:

ויש הר, ועל ההר עומד אבן, ומן האבן יוצא מעין. וכל דבר יש לו לב. וגם העולם בכללו יש לו לב. וזה הלב של העולם הוא קומה שלמה עם פנים וידיים ורגלים וכו'. אבל הצפרן של הרגל, של אותו הלב של העולם, הוא מלוכב (בלשון אשכנז הארציקר) יותר מלב של אחר. וזה ההר עם האבן והמעין הנ"ל עומד בקצה אחד של העולם, וזה הלב של העולם עומד בקצה אחר של העולם. וזה הלב הנ"ל עומד כנגד המעין הנ"ל, וכוסף ומשתוקק תמיד מאד מאד לבוא אל אותו המעין, בהשתוקקות גדול מאד מאד. וצועק מאד לבוא אל אותו המעין. וגם זה המעין משתוקק אליו. וזה הלב, יש לו שתי חלישות. אחת כי החמה רודפת אותו ושורפת אותו, (מחמת שהוא משתוקק ורוצה

לילך ולהתקרב אל המעיין) וחלישות השניה יש לו להלב מן גדל ההשתוקקות והגעגועים, שהוא מתגעגע וכוסף תמיד ומשתוקק מאד, בכלות הנפש, אל אותו המעיין. וצועק וכו', כנ"ל. כי הוא עומד תמיד כנגד המעיין הנ"ל, וצועק (נא גיוואלד) ומשתוקק אליו מאד כנ"ל. וכשצריך לנוח קצת, שיהיה לו אריכת הרוח קצת, (שקורין אפ סאפיין) אזי בא צפור גדול ופורש כנפיו עליו, ומגן עליו מן החמה. ואז יש לו נוח קצת. וגם אז, בשעת נוח, הוא מסתכל גם כן כנגד המעיין ומתגעגע אליו. אך מאחר שהוא מתגעגע אליו כל כך, מפני מה אינו הולך אל המעיין? אך כשרוצה לילך ולהתקרב אל ההר, אזי אינו רואה השפוע, ואינו יכול להסתכל על המעיין. ואם לא יסתכל על המעיין אזי תצא נפשו, כי עקר חיותו הוא מן המעיין. וכשעומד כנגד ההר אזי הוא רואה ראש השפוע של ההר, ששם עומד המעיין. אבל תכף כשילך ויתקרב אל ההר אזי נעלם מעיניו ראש השפוע, (וזה מובן בחוש) ואזי אינו יכול לראות את המעיין, ואזי תצא נפשו, חס ושלו. וכשזה הלב היה מסתלק, חס ושלו, אזי יתבטל כל העולם כולו. כי הלב הוא החיות של כל דבר. ובודאי אין קיום בלא לב, ועל כן אינו יכול לילך אל המעיין. רק עומד כנגדו, ומתגעגע וצועק כנ"ל:

וזה המעיין אין לו זמן, כי זה המעיין אינו בתוך הזמן כלל. אך עקר הזמן של המעיין, הוא רק מה שהלב נותן לו במתנה יום אחד. וכשמגיע היום להיות נגמר ונפסק, ואזי כשיוגמר היום לא יהיה זמן להמעיין ויסתלק, חס ושלו, ואזי יסתלק הלב, חס ושלו, כנ"ל ויתבטל כל העולם, חס ושלו, כנ"ל. ואזי, סמוך לגמר היום, אזי מתחילים לטל רשות זה מזה (שקורין גיזעגינין) ומתחילין לומר חידות ושירים (שקורין לידער) נפלאים זה לזה. (באהבה רבה והשתוקקות גדול מאד מאד). וזה האיש חסד האמת הנ"ל יש לו השגחה על זה. וכשמגיע היום בסופו ממש להיות נגמר ונפסק, אזי זה האיש חסד האמת הוא נותן במתנה יום אחד להלב הנ"ל, והלב נותן היום להמעיין. ואזי שוב יש זמן להמעיין. וכשזה היום הולך ממקום שהוא בא משם, אזי הוא הולך גם כן בחידות ושירים נפלאים מאד. (שיש בהם כל החכמות) ויש שנויים בין הימים. כי יש יום אחד בשבוע ויום שני וכו'. וכן יש ראשי חדשים וימים טובים:

וכל הזמן שיש להאיש חסד של אמת הכל על ידי. (הינו הכבד פה שמספר כל זה) כי אני הולך ומקבץ כל החסדים של אמת, אשר מהם התהוות הזמן כנ"ל. (ועל כן הוא חכם יותר אפלו מהחכם הנ"ל, שהוא חכם כמו איזה יום שירצה. כי כל עקר הזמן והימים כולם נתהווים על ידו, הינו על ידי הכבד פה, שהוא מקבץ החסדים של אמת אשר משם הזמן, ומביא אותם אל האיש חסד האמת. והוא נותן יום ללב, והלב נותן להמעיין, אשר על ידי זה נתקים העולם כולו. נמצא שעקר התהוות הזמן עם החידות ושירים שיש בהם כל החכמות הכל על ידי הכבד פה):

נמצא שיש לי הסכמה מזה האיש חסד האמת שאני יכול לומר חידות ושירים, שיש בהם כל החכמות. (כי כל הזמן עם החידות והשירים נתהווים על ידו כנ"ל), ועתה אני נותן לכם במתנה גמורה לדרשה שתהיו כמוני. ונעשה שם שמחה וחדוה גדולה מאד. (הילוא גיטאן):

כשגמרו השמחה של אותו היום ולנו אחרי כן, בבקר חזרו הזוג כנ"ל והיו מתגעגעים וכו' אחרי הבעטליר שהיה צוארו עקם. בתוך כך והנה הוא בא, ואמר הנני וכו'. בתחלה ברכתי אתכם שתהיו כמוני, עתה אני נותן לכם במתנה לדרשה שתהיו כמוני. ואתם סוברים שיש לי צואר עקם? אין צוארי עקם כלל. אדרבא, יש לי צואר שוה מאד, צואר יפה מאד. רק שיש הבלי עולם. ואני איני רוצה להוציא שום הבל ורוח (שקורין דוך) בהבלי עולם. (ומחמת זה נדמה שצוארו עקם, כי הוא מעקם צוארו מהבלי עולם ואינו רוצה להוציא שום הבל ורוח בהבלי עולם) אבל באמת יש לי צואר יפה מאד, צואר נפלא מאד. כי יש לי קול נפלא מאד. וכל מיני הקולות שבעולם, שהם קול בלא דבור,

כולם אני יכול להוציאם בקולי. כי יש לי צוואר וקול נפלא מאד. ויש לי הסכמה על זה מאותה המדינה:

כי יש מדינה שהם בקיאים מאד בחכמת הנגינה (שקורין מאזיקא). וכולם עוסקים שם בחכמה זו, ואפלו בנים קטנים. ואין שם קטן שלא יכול לנגן על איזה כלי שיר. והקטן שבאותו המדינה הוא חכם גדול במדינה אחרת באותו החכמה של נגינה. והחכמים והמלך שבאותו המדינה והקאפעלייש הם חכמים מופלגים מאד מאד באותו החכמה:

ליקוטי הלכות יורה דעה הלכות תולעים הלכה ד'
הלכה ד':

ענין תולעים שאסורם דיקא פשהם שורצים על הארץ, דהינו התולעים הגדלים במחבר לקרקע, או בתלוש ופרשו, שאז הם אסורים משום שרץ השורץ על הארץ, אבל בתלוש ולא פרשו - מתרים: (א) תחלה נבאר קצת ההתנוצצת שמתנוצץ בדעתי איזה רמזים בהמצעה נוראה של השבעה הבטלירש בהמצעה של יום הששי שבא זה בלא ידיים והתפאר את עצמו בעצם נפלאות כחו בידיו, עין שם כל המצעה, מענין הבת מלך שתפסה המלך וראה בחלום שתהרגהו, וחשב עליה מה לעשות לה וכו'. ועל - ידי זה נתקלקלה האהבה ביניהם וברחה מפניו לתוך הפלטין של מים שיש לו עשר חומות של מים, והוא רבף אחריה עם כל חילותיו וזרק לה כל העשרה חצים והגיעו אליה, והיא ברחה לתוך העשר חומות של מים הנ"ל ונשארה חלשות וזה שבלא ידיים רופא אותה, כי יש לו כח כזה בידיו שיכול להוציא כל העשרה מיני חצים, ויכול לכנס בתוך כל החומות של המים וכו', וידע כל העשרה מיני דפיקין, ויכול לנגן כל העשרה מיני נגינה שהם רפואתה וכו'. (עין שם על זה היטב):

(ב) וסוד מצעה זו נעלם מפל העולמות, אך אף - על - פי - כן יש לנו רשות לכל אחד ואחד לחפש ולבקש בה איזה רמזים מה שנוכל למצא פאשר הבנתי מדבריו הנ"ל. והענין כי הבת מלך היא בחינת נשמות ישראל שנקראת בת מלך בחינת שמעי בת וראי, בחינת כל כבודה בת מלך פנימה. ותפסה המלך, זה יצר הרע, בחינת מלך זקן וכסיל. וראה בחלום שתהרגהו, כי הוא בעצמו רואה ומבין שסוף כל סוף תגברו נשמות ישראל עליו ויהרגהו ויעבירוהו מן העולם בבחינת נאת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. וזה בחינת שחיטת המלאך המנת שהוא היצר הרע בחינת זובח תודה, שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין מג עמוד ב), זה הזובח את יצרו וכו'. וחשב עליה מחשבות רעות מה לעשות לה ועל - ידי זה נתקלקלה האהבה שביניהם וברחה מלפניו, הינו פי היצר הרע אפלו כשנפש הישראלי כבושה תחתיו מחמת שרואה שבסוף תתגבר עליו וכו'. על - ידי זה הוא מתחיל לחשב מחשבות על הנפש מה לעשות לה, ועל - ידי זה נתקלקלה האהבה שביניהם, כי בתחלה היה קצת אהבה והתקשרות בין נפש הישראלי ובין היצר הרע, כי מעצם גלותה שנכבשה בידו שכחה מעלתה עד שהיה לה קצת אהבה והתחברות עמו, אבל מחמת שהנפש ראתה והבינה שהוא חושב מחשבות עליה ורוצה לכלותה לגמרי, חס ושלום, על - ידי זה התחילה להתגבר כנגדו ולחשב מחשבות כנגדו איך להמלט ממנו ונתקלקלה האהבה והתחברות שביניהם עד שברחה מפניו. בבחינת ויברח יעקב שהוא פליות נפשות ישראל (כמו שנתבאר לעיל במקום אחר, בחינת פי ברח העם. וכמו שאמר דוד המלך, עליו השלום, מי יתן לי אבר פיונה וכו' אחישה מפלט לי וכו'. ולקח המלך כל חילותיו ורבף אחריה, שקבץ היצר הרע כל חילותיו ורבף אחר נפש הישראלי, פי כשרואה שהנפש רוצה להמלט ממנו ובורחת מלפניו אזי הוא מקבץ כל חילותיו ורובף אחריה, פי כל מה שהנפש מתגברת כנגדו הוא מתגבר כנגדה. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כל הגדול מחברו

יצרו גדול ממנו. והשיגה אצל המבצר של מים שיש שם עשר חומות של מים וכו'. והיא ברחה לתוך המבצר הזה, ועברה ונכנסה לתוך כל העשר חומות של מים עד שבאתה לפנים וכו'. מים זה בחינת הדעת והתורה שנקראין מים, כמו שנאמר, "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", וכמו שנאמר, "הוי כל צמא לכו למים". ושם הם עשר חומות של מים, זה בחינת כלל התורה שפלוזה מעשרת הדברות שהם בחינת עשר מדרגות של נבואה. (כמו שמבאר בהתורה תקעו ג בלקוטי תנינא סימן ח). ואי אפשר לנגס למימי הדעת לדעת את ה', כי אם על - ידי התורה שהוא בחינת חומות ומחצות בתוך מימי הדעת השוטפים פים, שכל מי שנוכנס בהם נטבע בהם, כי מחמת רבוי הדעת אי אפשר לקבלו. ואי אפשר לנגס לדעת את ה' מחמת בחינת רבוי אור, כי רבוי השמן גורם כבוי הנר, כידוע כי אם על - ידי כח התורה שישודדה אמונה בחינת כל מצותיך אמונה. ואמונה נקרא "חומה", כמו שנאמר, "אני חומה וכו'". ופרש רש"י, חזקה באמונתה כחומה. ומי שהוא בכלל קבלת התורה, שידע מעצמו, או קבל מרבותיו דרכי השערים של אלו החומות של מים שהם דרכי התורה, הוא יכול לנגס בהם, לכל העשר חומות עד לפני ולפנים. אבל מי שאינו יודע דרכי התורה ונכנס לתוך ים החכמה והדעת בלא התורה, הוא נטבע ונשקע שם עדי אבד, שהם בחינת כל המחקרים חכמי הטבע שהם בחינת מלכות הרשעה שנוכנסו לתוך ים הדעת בלא התורה ונטבעו בתוך הפטריות ונאבדו משני עולמות על - ידי זה. ונפש הישראלי הנ"ל ברחה לתוך כל העשרה חומות הנ"ל עד שנוכנסה לפני ולפנים, דהינו שברחה מהיצר הרע לתוך התורה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית - המדרש וכו'. והוא צנה לירות אותה בכל העשרה מיני חצים. זה בחינת עצם ההתגברות וההתגרות שהוא מתגרה ביותר בתלמידי חכמים העוסקים בתורה שעליהם מתגברים המצולות ים ביותר, כידוע, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהוא מניח כל העולם ואינו מתגרה אלא בישראל. ולא עוד אלא שמניח כל ישראל ואינו מתגרה אלא בתלמידי חכמים, כמו שכתוב, "כי הגדיל לעשות", שפשט ידו בגדולים. וזהו בחינת כל העשרה מיני חצים שזרק להבת מלך שברחה לתוך החומות של מים, הינו שזרק בה כל מיני ארסיים רעים שיש לו, והתגבר בכל כוחותיו בכל בחינת העשרה כתרין דמסאבותא כנגד הנפש של התלמיד חכם הבורחת לתוך התורה. והיא ברחה לתוך כל העשרה חומות של מים שהוא התורה כנ"ל, ונפלה חלשות מחמת החצים הארסיים רעים שזרק בה והוא רופא אותה, הינו זה שבלא ידיים שהיה לו כח נפלא בידו. ועקר רפואתה על - ידי עשרה מיני נגינה שהם בחינת שמחה, כמו שנאמר, "עלי עשור ועלי נבל כי שמחתני ה' בפעליך", (כמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה), כי עקר החצים, שהם התגברות הסטרא אחרא הוא על - ידי עצבות בחינת ונחש עפר לחמו, עפר הוא בחינת עצבות ועצלות, כמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה (בסימן קפט לקוטי חלק א), כי עקר התגברות היצר הרע הוא בפגם הברית, חס ושלו, כי עקרא דיצרא בישא לגלאה ערין וכו', כמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה. ועקר תאנת המשגל ופגם הברית הוא על - ידי עצבות. (כמו ששמעתי מרבנו, זכרוננו לברכה וכמובא בדבריו כמה פעמים. ועל - כן הקלפה שמתגברת בפגם הברית נקראת לילית על שם היללה והעצבות. ועל - כן תקן רבנו זכרוננו לברכה, עשרה מזמורי תהלים לתקון הברית שהם בחינת עשרה מיני נגינה בחינת שמחה, כי עקר פגם הברית הוא על - ידי עצבות, בחינת ויתעצב אל לבו. הנאמר בדור המבול שפגמו בברית והשחיתו את דרכם על הארץ. ולהפך תקון הברית הוא על - ידי שמחה בחינת עשרה מיני נגינה. וכן כתב רבנו זכרוננו לברכה, במקום אחר (בסימן כד לקוטי חלק א); שעקר גלות השכינה הוא עצבות וכו' וכן בכמה מקומות. על - כן עקר רפואת הבת מלך בחינת נפש הישראלי הוא עשרה מיני נגינה, בחינת שמחה כנ"ל. וצריך לידע כל העשרה מיני דפיקין וזה יודע על - ידי שיש לו כח בידיו לתן חכמה לכל הממנים שבעולם. (כמו שכתב שם בהמעשה הנ"ל, עיין שם). כי

הוא צריך לינדע החולאת והנפילה של כל אחד ואחד. וזה בחינת ידיעת הדפק של הבת מלך בחינת נפשות ישראל. וזה בחינת קח לך את יהושע איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו. סמיכה בידיים זה בחינת פח הנ"ל לתן חכמה בידיו. וזה איש אשר רוח בו, שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד שיודע הרוח הדפק של כל אחד, שיודע בהדפיקין שהם בחינת רוח את כל החסרונות והחולאת שלהם ואיך לעסק ברפואתם, להמשיך להם תקון השמחה מבחינת עשרה מיני נגינה:

ג) ודברי רבנו, זכרוננו לברכה, בפרט המעשה הזאת, הם בכלליות ובפרטיות בכל הבחינות, פי בכלליות בת מלך הוא בחינת מלכות דקדשה שהוא שרש פל הנפשות, שרש פל העולמות, שכלם נבראו בשביל לגלות מלכותו על - ידי האדם השפל הזה דיקא, ולקחה המלך זה מלכות הרשעה שנמשך מסיגי מלכי קדמאין דמיתו ואתרבו ונשארו רפ"ח (מאתים ושמונים ושמונה) ניצוצין, ומהם יניקת הקלפות בחינת מלכות הרשעה שרועה להתגבר בכל פעם על מלכות דקדשה לקח המלכות דקדשה בחינת בת מלך לעצמו להעלים מלכותו ותברך מן העולם. והיא ברחה לתוך המים - זה בחינת והארץ היתה תהו ובהו וחשך וכו', שזה בחינת עלמין דחריבין שמהם התגברות מלכות הרשעה, התגברות העשרה מיני חצים. 'רוח אלקים', דא רוחו של משיח; מלכות דקדשה שהיא מלכות משיח, שאז תתגלה מלכותו ותברך לעין כל. 'מרחפת על פני המים', בחינת העשרה חומות של מים שלשם ברחה מלכות דקדשה, מלכות משיח. וזהו מרחפת כמי שנחלה ונחלש כמעט שיגוע, חס ושלום, רק רוחו מרחפת. ומים זה סוד אור מ"ה החדש, שהוא עולם התקון, פי מים בבחינת מ"ה כפי שרש הארבעה יסודות, פי ידוע בכתבי האר"י ו"ל, שיש בחינת ט' נ' ת'א (טעמים, נקודות, תגין, אותיות) והם בחינת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם אבי"ע (אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ומשם נשתלשלו הארבעה יסודות, אש, רוח, מים, עפר שהם בחינת דומם, צומח, חי, מדבר. ועקר השבירה היתה בבחינת ב"ן. והתקון היה על - ידי מ"ה אור החדש. נמצא, שהשבירה היתה בבחינת עפר שהוא בחינת עשיה, ששם עקר אחיזת הקלפות, בחינת ונחש עפר לחמו. והתקון היה על - ידי בחינת מים שהוא בבחינת מ"ה, פי שרש אש רוח מים עפר הם בחינת ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ו. נמצא, שעפר בחינת ב"ן ששם היתה השבירה, ומים בחינת מ"ה שמשם התקון. ועל - כן מים מטהרין מכל הטמאות ואי אפשר לכנס לשום קדשה פי אם על - ידי טהרה וטבילה במים. כמו הפהנים בעבודתן וטהרת אשה לבעלה וטהרת כלל ישראל כשנכנסו לברית במתן תורה, וטהרת הגר כשנכנס לדת ישראל שכלם טהרתם במים. פי מים הם מבחינת אור מ"ה שהוא בחינת התקון שמשם עקר הטהרה, אבל מחמת שמלכות הרשעה התגבר כנגד מלכות דקדשה, אף - על - פי שברחה לתוך המים, פי זרק אחריה פל העשרה מיני חצים, פי גם לאחר התקון עדין לא נתתקן בשלמות ונשארו רפ"ח ניצוצין בין הקלפות, ומשם פל התגברות הקלפות ומשם נמשכין העשרה מיני חצים שהם בחינת עשר פתרין דמסאבותא שכלם נמשכין מסיגים הנ"ל, שמתגברים גם אחר התחלת התקון על - ידי הניצוצות שנשארו ביניהם ומחמת זה המים עלולים לקבל טמאה, פי הטמאה כרוכה ביותר אחר המים, פי כשמתחיל איזה תקון כל זמן שלא נגמר בשלמות הם מתגברים וכוזכים שם ביותר כמו שני אנשים שנלחמים זה כנגד זה, שפשוואה שהאחד מתגבר, אזי הוא מתגבר ומתחזק כנגדו ביותר (כמבאר במקום אחר):

ד) וזה בחינת קריעת ים - סוף, בחינת והמים להם חומה שנמשך מבחינת העשר חומות הנ"ל, פי כלל ישראל הם בחינת בת מלך הנ"ל מלכות דקדשה שפלולה מנפשות ישראל. ולקחה המלך הנ"ל בחינת פרעה מלך מצרים. וכחו מהשר שלו שהוא הס"ם, (הסמ"ך מ"ם) שהוא שר של מצרים כמובא. וזה סוד מה שנלקחה שרה לבית פרעה ולבית אבימלך; שפל זה היה מרמז על גלות מצרים, פי כל זה הוא בחינת לקיחת הבת מלך הנ"ל למלך הנ"ל. ומלכות הרשעה ראה שלבסוף תקום עליו ותהרהרו, בחינת וינגע ה' את פרעה ואת ביתו על דבר שרה וכו', וכתיב, "ויבא אלקים אל אבימלך

בחלום הלילה ניאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת וכו'". וכן אחר כך כשרצה לתפס כלל ישראל בגלות, כתיב, "הבה נתחכמה לו פן ירבה וכו' ונלחם בנו ועלה מן הארץ", פי מלכות הרשעה רואים מרחוק שסופם להכרית, על - פן חושבים מחשבות מה לעשות בהבת מלך, שהם כלל ישראל, עד שלבסוף ברחק ממנו - בחינת ניגוד למלך מצרים פי ברח העם, וכאו והגידו לו שהיא נמצאת אצל המבצר של מים. והלך המלך וחילו לתפשה, בחינת ניגוד פירעה את רכבו ואת עמו לקח עמו וכו' וישיגו אותם חונים על הים. והיא ברחק לתוך המים ונכנסה לתוך כל העשר חומות - פי נפתחו להם כל החומות של מים בחינת והמים להם חומה. ועל - ידי זה עברו הים בשלום בחינת ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ופירעה וחילו שרדפו אחריהם נטבעו בתוך הים. והוא זרק אחריה כל העשר חצים זה בחינת ניסע מלאך האלקים וכו' וילך מאחריהם. ופרש רש"י, שקבלו כל החצים ואבני בלסטראות של המצרים ואף - על - פי שמלאך האלקים, שהיא השכינה, קבלה החצים ועל - ידי זה נצלו ישראל ועברו הים בשלום, אף - על - פי - כן הארס של החצים של המצרים הגיעו לישראל והזיק להם, כי המלחמה הייתה גדולה למעלה ולמטה ברוחניות ובגשמיות, כמובא. וכמו שנאמר (שמות יד, י), "והנה מצרים נוסע אחריהם", שראו שר של מצרים נוסע אחריהם לעזר. וכשראה השר, שהוא הס"ם, שישראל בורחים לתוך הים והים נבקע מפניהם והמים להם חומה, אז זרק להם החצים שהתגבר עליהם וזרק בהם ארס חציו, שהם דעות זרות של כפירות ועבודה זרה, שזהו בחינת נימרו על ים בים - סוף, שאמרו כשם שאנו עולין מצד זה וכו', וכמו שנאמר, "ועבר בים צרה", שגם אז נמצאו בישראל איזה כפירות, שזרק בהם איזה דעות רעות שנמשך מבחינת החצים שזרק אחריהם. ומזה בא כל הנסיונות שנסו אבותינו את הקדוש - ברוך - הוא; בעגל ומרגלים וכו'. והם עשרה נסיונות שנמשכו מהעשרה חצים שזרק אחריהם לתוך העשר חומות של מים הנ"ל ועדין לא נתרפאו מהם. ומזה באים כל החולאת של פגסת ישראל בגלותה, שצועקת, "סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים פי חולת אהבה אני". בחינת וידוע חלי, בחינת מפך רגל ועד ראש אין בו מתם פצע וחבורה וכו', שכל אלו החולאת נמשכין מהעשרה מיני חצים שהם כלל כל הכחות של הקלפות וחילות היצר הרע שזורקין ארס חציהם לנפשות ישראל, שמשם באין כל הכפירות והספקות והבלבולים והמניעות והתאוות רעות וכל המסכים והמפסיקים והמעכבים מלהתקרב לה' ותברך. הן כל אחד ואחד בפרטיות הן בכלליות ישראל מה שהגלות מתארה כל כך, הכל נמשך מבחינת העשרה מיני חצים הנ"ל, בחינת נחתו בי וכו', שצועק דוד המלך, עליו השלום, שהוא בחינת מלכות דקדשה בת מלך הנ"ל, בחינת כלליות נפשות ישראל. וזה בחינת (איכה ג, יב) דרך קשתו וניציבני כמטרה לחץ, שנאמר על כלל גלות ישראל, וזה בחינת כוננו חצם על יתר לירות כמו אפל לישרי לב. ולא היה אפשר להבת מלך לסבל צער כאב החצים שנמשחו בארסיים רעים ומרים מאד מאד, בפרט זמן רב כזה. אך ה' ותברך הקדים לה רפואה למכה מה שצור לה לברח לתוך העשר חומות של מים שהם התורה, פי התורה היא עקר החיים והרפואה, פי תורת ה' תמימה משיבת נפש, מדרכי מיתה לדרכי חיים, פי פגסת ישראל שברחה לתוך מימי התורה, על - ידי זה יש לה כח לסבל על מרירות הגלות שהוא בחינת מרירות החצים. ואם לא הייתה בורחת לתוך התורה לא היה לה כח לסבל כלל, אבל על - ידי התורה, אף - על - פי שהגיע אליה החצים גם לשם כנ"ל, אף - על - פי - כן לעת עתה יש לה כח לסבל על כל פנים על - ידי כח התורה שהוא עקר החיות בחינת פי היא חייך, וה' ותברך נותן ליצף כח ונותן לה כח לסבל מרירות החצים על - ידי כח התורה, עד שסוף כל סוף יבוא הרופא האמת שהוא זה שיש לו כח בידי וירפא אותה בשלמות כנ"ל. וזה בחינת שירת הים שנמשך מבחינת העשרה מיני נגינה הנ"ל:

וזהו (שמות טו, א) אז ישיר משה. 'שר' לא נאמר, אלא 'ישיר', מפאן שעתידי משה לשיר לעתיד לבא. פי אף - על - פי שאמרו אז שירה עדין לא זכו להמשיך כל העשרה מיני נגינה בשלמות, לגמור רפואת הבת מלך בשלמות, רק שהמשיכו קדשה והארה מעשרה מיני נגינה שממש זכו לשירת הים, אבל עקר השיר בשלמות יהיה רק לעתיד כשיבוא משיח שהוא משה בעצמו, פי מה שהיה הוא שיהיה (קהלת א, ט) פידוע, בחינת אז ישיר משה. 'אז' דיקא ישיר משה בשלמות כל העשרה מיני נגינה, שאז יגמר רפואתה של הבת מלך שהוא בחינת השכינה וכןסת ישראל, פי אז יתער שיר חדש בחינת מזמור שירו לה' שיר חדש פי נפלאות עשה, שהוא בחינת שיר של נפלאות, שיר פשוט כפול, משלש ומרבע שיתער לעתיד. ועל - בן סימו, "ה' ימלך לעולם ועד", לשון עתיד, פי התגלות מלכותו, שזהו בחינת רפואת הבת מלך, שהיא מלכות דקדשה יהיה לעתיד שתתגלה מלכותו לעין כל בחינת והיה ה' למלך על כל הארץ. ואז יהיה השמחה והחדנה בשלמות בכל העולמות על - ידי שיתעוררו כל העשרה מיני נגינה שהם בחינת שמחה פנ"ל. וזה בחינת (תהלים צו, א) ה' מלך תגל הארץ, בחינת ישמחו השמים ותגל הארץ, ויאמרו בגוים ה' מלך. ואז יתקיים זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו פי מלך כל הארץ אלקים וכו', פי עקר התגלות מלכותו יתברך בחינת רפואת הבת מלך הנ"ל הוא על - ידי זמרה ונגינה בחינת עשרה מיני נגינה הנ"ל, בחינת הודו לה' בכנור בנגבל עשור זמרו לו שירו לו שיר חדש וכו'. וכן הרבה פסוקים שמבאר בהם התגלות מלכותו יתברך על - ידי שיר ונגון וזמרה, שפל זה הוא בחינת עשרה מיני נגינה, שהם רפואת הבת מלך, שהוא בחינת התגלות מלכות דקדשה, דהינו לידע פי לה' המלוכה:

(ה) והנה פשתדקדק בדברי המעשה הנ"ל תמצא שדבר רבנו, זכרונו לברכה, מארבעה דברים וכל אחד ואחד מהארבעה כלול מעשרה, והם, א. עשרה מיני חצים. ב. עשרה מיני חומות של מים, שהם עשרה מיני צדקה. ג. עשרה מיני דפיקין, שהם עשרה קבין חכמה. ד. עשרה מיני נגינה שהם בחינת עשרה מיני חומות. (עין שם כל זה המעשה הנ"ל). ודעת לנבון נקל, שהם מרמזים על בחינת הארבעה עולמות אבי"ע (אצילות, בריאה, יצירה, עשיה) וכל הבחינות של הארבעה הבאתי לעיל, שהם בחינות ט' נ' ת' א', שהם, טעמים, נקודות, תגין, אותיות, שהם בחינת ארבעה שמות ע"ב וכו' הנ"ל, שהם שרש הארבעה עולמות אבי"ע, אצילות, בריאה, יצירה עשיה, שהם בחינת הארבעה יסודות, אש, רוח, מים, עפר, שהם דומם, צומח, חי, מדבר (כמבאר בפתבים וכנ"ל). וזה ידוע שפל אחד בפרטיות מהארבעה דברים הנ"ל; פל אחד ואחד כלול מעשר ספירות פידוע, פי עשיה בחינת אותיות בחינת שם ב"ן, שממש יסוד העפר בבחינת דומם כלול מעשר וכן יצירה בחינת מ"ה, תגין וכו' וכן פלם. וזה בחינת הארבעה בחינות של עשר עשר המבארים במעשה הנ"ל, פי עשרה מיני חצים הם בעשיה, פי שם בעשיה עקר אחיזת הקלפות והסטרך אחר פידוע

שמהם כל החצים המצרים להשכינה וכןסת ישראל בחינת מלכות דקדשה, בחינת בת מלך הנ"ל. עשרה מיני חומות של מים זה בחינת יצירה, שהוא בבחינת מ"ה, שהוא בחינת יסוד המים וכו' (וכמבאר לעיל). עשרה מיני דפיקין זה בחינת בריאה שהוא בבחינת ס"ג, בחינת נקודות וכו' פנ"ל, פי העשרה מיני דפיקין הם בבחינת נקודות, כמו שאיתא בתקונים; ולזמנין דפיק וכו' כמו צירי וכו'. ולזמנין כמו שבא, או קמץ וכו', עין שם. עשרה מיני נגינה זה בחינת אצילות שהוא בבחינת טעמים וכו' פנ"ל, פי טעמים הם בחינת עשרה מיני נגינה, בחינת נגינת הטעמים. נמצא, שארבע בחינות של המעשה הנ"ל הם הארבע בחינות טנת"א, בחינת ארבעה שמות הנ"ל וכו', הפוללים כל העולמות. ומכלם צריכין להמשיך כל התקונים הפוללים בהם, הפל כפי לרפאות את הבת מלכה להצילה ממלך זקן וכו', ממלכות הרשעה, פי עקר פל ההשתלשלות העולמות מראש ועד סוף הפל היה בשביל המלכות, בשביל לגלות מלכותו, פידוע:

ו) נמצא, שעשייה בחינת עפר שם עקר אחיזת החצים הנ"ל, שהם בחינת התגברות הקלפות והסטרך אחרא, ועל - כן כל מה שפמוך יותר לארץ נאחז בו הנהמא ביותר. ועל - כן התולעים השורצים על הארץ שפמוכים לארץ ביותר מכל הבעלי חיים, כי שורצים ורומשים על הארץ ממש, ועל - כן כלם אסורים שאין בהם שום מין המתר באכילה, כי כלם אסורים משום שרץ השורץ על הארץ, 'השורץ על הארץ' דיקא, כי שם אחיזת הסטרך אחרא ביותר, בחינת ונחש עפר לחמו, בחינת ועפר תאכל כל ימי חיך. ועל - כן משם כל העשרה מיני חצים הנ"ל כנ"ל ועל - כן כלם אסורים, אבל התולעים שבתלוש כל זמן שלא פרו, שאינם בכלל השורץ על הארץ; על - כן הם מתרים, כי עקר האסור של התולעים הוא מחמת ששורצים על הארץ, ששם עקר אחיזת הסטרך אחרא, בחינת החצים הנ"ל כנ"ל:

ז) וזה בחינת פרשת קרבן - התמיד שאומרים בבקר שהוא לטהר ולתקן עולם העשייה פידוע, והעקר להכניע הקלפה שנקרא "תולע", על - ידי בחינת עולת תמיד (כמו שמוכא בפנונות) כי שם בעשייה עקר אחיזת בחינת תולע הנ"ל, שהוא קלפה קשה מאד שמשם נשתלשלין כל התולעים שהם שורצים על הארץ, שהם תקף וזממת העשייה שהכנעתם על - ידי הקרבנות, בחינת קרבן התמיד, בחינת עולת תמיד כנ"ל, כי הקרבנות גבהים מאד ויש להם כח לטהר תקף וזממת העשייה (כמבאר בכתבים). כי מבאר בהמעשה הנ"ל שזה היה לו כח פזה בידיו, שפשוזרק חץ הוא יכול להתזרקה וכו'. ועל - ידי זה היה לו כח לרפאות את הבת מלכה וכו', עין שם. ולכאורה קשה למה הזכיר בהתפארותו זריקת החצים שזרק חץ ומחזירה, לא היה לו להזכיר כי אם מה שיכול להתזרזר ולהוציא החצים, שזה עקר המעשה, שעל - ידי זה הוא רופא את הבת מלכה, כי מוציא ממנה את כל החצים שזרק בה המלך הנ"ל, אבל מה התועלת מזריקת החצים, שפזכיר שיכול לזרק חצים ולהחזירם?! הלא טוב יותר שלא לזרק אותם כלל! אך גם בחינת זריקת החצים צריכים בשביל הרפואה, וזה סוד המתקת הדינים בשרשן. ועל - כן אי אפשר להוציא החצים שזרק בה המלך הנ"ל, כי אם על - ידי שהוא לזרק בה חצים ויחזירם, ועל - ידי זה ממילא יוציא ויבטל כל החצים הרעים שזרק בה המלך הנ"ל, כי החצים של מלכות הרשעה הנ"ל, שהם התגברות הקלפות, כלם נמשכין מתקף הדינים פידוע ואי אפשר להוציאם ולבטלם, כי אם על - ידי המתקת הדינים, והדינים אי אפשר להמתיק כי אם בשרשן כנ"ל. ועל - כן זה הבעל כח הנ"ל שעוסק ברפואת הבת מלך הנ"ל אי אפשר לו לרפאותה כי אם על - ידי שהוא לזרק לה חצים שהם בחינת שרש הדינים. אבל אלו החצים בחינת דינים אינם מזיקים לה, אדרבא, על - ידי זה דיקא הוא ממתיק כל הדינים בשרשן ומוציא ממנה כל החצים שזרקו לה ורופא אותה. וזה בחינת שחיטת הקרבנות שמתהרין העשייה ששם אחיזת העשרה מיני חצים רעים הנ"ל, כי חרב וספין של שחיטה הוא בחינת תקף הדין שמשם נשתלשל אחיזת הסטרך אחרא, שהם בחינת החצים הנ"ל, שהם בחינת חרבו של עשו, בחינת ועל חרבך תחיה. ועשו נקרא על שם עשייה, כי הוא תקף וזממת העשייה, כי חרב וחצים הם בחינה אחת, כמו שנאמר (משלי כה), "מפיץ וחרב וחרב וחרב שנון וכו'". וכן בקדשה אצל ה' תבכך פתיב, "אם שנותי ברך חרבי ותאחז במשפט ידי". ופרש רש"י, בשר נדם וזרק חץ ואינו יכול להתזרקה, אבל הקדוש - ברוך - הוא זרק חץ ומחזירה. וכבנו, וזכרנו לברכה, הביא שם זה הפסוק לענין המעשה הנ"ל, עין שם. נמצא, שחרב וחרב הם בחינה אחת, הינו שעל - ידי שחיטת הקרבנות בחרב וספין שהם בחינת חצים בחינת תקף הדין דקדשה כנ"ל, על - ידי זה מוציאין מהבהמה כל החצים דסטרך אחרא שהם כל התערבות הרע, שהוא תקף רוח הבהמיות, שנאחז בה. ועל - ידי החרב של שחיטה ממתקין הדינים בשרשם ומוציאים ממנה כל הרע, ומבררין רוח האדם מרוח הבהמה הטוב מהרע על - ידי בחינת זריקת החצים והחזרתן הנ"ל, שזהו בחינת השחיטה כנ"ל. ועל - כן עקר השחיטה בהולכה

וְהַבָּאָה, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה, שְׁעוֹר סַפִּין, כְּדֵי שְׂיֹלֶיךָ וְיָבִיא, כִּי עָקַר הַשְּׁחִיטָה בְּבַחֲיַיִת הוֹלְכָה וְהַבָּאָה, בְּחֵינַת זְרִיקַת הַחֲצִים וְהַחֲזָרְתָן שֶׁהוּא בְּחֵינַת הַמְתַקֵּת הַדֵּינִים בְּשִׁרְשֵׁן כַּנֶּל: וְזֶה בְּחֵינַת מַה שְׁאֵמַר רַבְּנוּ, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ תוֹכְחָה (סִימָן ח, לְקוּטֵי תַנְיָנָא) מֵעֲנִין הַבַּעַל כֹּחַ שְׁמֵתִפְלֵל בְּכּוֹנֵה תִפְלָה בְּבַחֲיַיִת דִּין, וְעַל - יְדֵי זֶה דִּיקָא הוּא מוֹצִיא מִהֶסְטֵרָא אַחֲרָא כֹּחַ מַה שְׂבָלְעָה מִהַקְדָּשָׁה, עַל - יְדֵי שֶׁהִיא הַתִּפְלָה בְּבַחֲיַיִת דִּין וְכוּ'. עֵינֵי שָׁם, הֵינּוּ כַּנֶּל, כִּי כִשְׁהַתִּפְלָה בְּבַחֲיַיִת דִּין, עַל - יְדֵי שְׁנִחְקֻלְקֵל הַרְחַמְנוֹת וְהַתְּגַבֵּר תְּאַנּוֹת נְאוּף וְכוּ', אֲזִי הֶסְטֵרָא אַחֲרָא בּוֹלְעַת אֶת הַתִּפְלָה. וְכִשְׁהֶסְטֵרָא אַחֲרָא מִתְּגַבֵּרְתָּ זֶה בְּחֵינַת הַחֲצִים הַנֶּל שְׁנִזְרְקוּ לְהַשְׁכִּינָה, כְּבִיכּוֹל, וְאֲזִי צָרִיךְ זֶה הַבַּעַל כֹּחַ לְהַתִּפְלֵל דִּיקָא תִפְלָה בְּבַחֲיַיִת דִּין שְׁמֵשׁ יְנִיקַת הֶסְטֵרָא אַחֲרָא וְעַל - כֵּן זֹאת הַתִּפְלָה הוּא גַם כֵּן בְּחֵינַת חֲצִים, אֲבָל דִּיקָא עַל - יְדֵי זֹאת הַתִּפְלָה בְּבַחֲיַיִת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, הוּא חוֹזֵר וּמוֹצִיא כֹּחַ הַחֲצִים מִהַשְׁכִּינָה - מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הַנֶּל, כִּי דִיקָא עַל - יְדֵי זֹאת הַתִּפְלָה בְּבַחֲיַיִת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הוּא מְכַנֵּיעַ וּמְבַטֵּל הֶסְטֵרָא אַחֲרָא וּמוֹצִיא בְּלָעָה מִפִּיהָ, שְׁעַל - יְדֵי זֶה יוֹצֵאִין וְנִתְבַטְּלִין הַחֲצִים שְׁזָרְקָה לְהַבֵּית מֶלֶךְ, שְׂכָל זֶה הוּא בְּחֵינַת הַמְתַקֵּת הַדֵּינִים בְּשִׁרְשֵׁן כַּנֶּל. וְעֵינֵי בְּמִקּוֹם אַחֵר מְבָאָר שֶׁזֶה בְּחֵינַת שְׁחִיטָה, שֶׁהוּא בְּבַחֲיַיִת הַתִּפְלָה, בְּבַחֲיַיִת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, הֵינּוּ כַּנֶּל (וְעֵינֵי עוֹד מְזֵה לְקַמָּן, אִם יִרְצֶה ה')

(ח) וְזֶה בְּחֵינַת דְּגִים וְחַגְבִּים אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה וְלִמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה מִפְּסוּק, "וְכָל נֶפֶשׁ חַיָּה הַרוּמְשֵׁת בַּמַּיִם וְכוּ' וְלִכְל נֶפֶשׁ הַשׁוֹרְצֵת וְכוּ'"; שְׁחַגְבִּים אֶתְקַשׁוּ לְדָגִים, וְעַל - כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה. כִּי עֲנִין הַמְבָצֵר שֶׁל מַיִם הַנֶּל בְּמַעֲשֵׂה הַנֶּל יֵשׁ לְרַמּוֹז שֶׁזֶה סוּד הַחֲכָמָה וְהַשְּׂכָל שִׁישׁ בְּחָלָל הַפְּנוּי שְׁנִתְהוּהָ עַל - יְדֵי הַצְמָצוּם פִּידוּעַ, וּבִתְחִלָּה צָרִיךְ שְׁתַּעֲמֵן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה בֵּא אֶל פְּרָעָה (בְּסִימָן סד, לְקוּטֵי חֶלֶק א). וְעֵינֵי עוֹד מַה שְׁמַצְאֵתִי מִפְּתַח יַד רַבְּנוּ, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה בְּעֲצָמוֹ שֶׁפֶתַח הַתּוֹרָה הַנֶּל בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְדוֹשׁ בְּעֲצָמוֹ. וְזֶה בְּחֵינַת הַמְבָצֵר שֶׁל מַיִם הַנֶּל, כִּי מְבָאָר שָׁם בְּהַמַּעֲשֵׂה הַנֶּל בְּזֶה הַלְשׁוֹן, כִּי יֵשׁ מְבָצֵר שֶׁל מַיִם וְשָׁם הֵם עֹשֵׂר חוּמוֹת זוֹ לְפָנִים מְזוֹ וְכֵלֵן שֶׁל מַיִם, וְגַם הַקְרָקַע שֶׁהוֹלְכִין עָלֶיהָ שָׁם בְּתוֹךְ הַמְבָצֵר הוּא גַם - כֵּן שֶׁל מַיִם. וְכֵן יֵשׁ שָׁם אֵילָנוֹת וּפְרוֹת הַכֹּל שֶׁל מַיִם. וַיִּפִּי הַמְבָצֵר וְגַדְל הַחֲדוּשׁ שֶׁל זֶה הַמְבָצֵר אֵין צָרִיכִין לְסַפֵּר, כִּי בּוֹדָאֵי הוּא חֲדוּשׁ נִפְלָא מְאֹד, מְאַחַר שֶׁהוּא מְבָצֵר שֶׁל מַיִם. וְלִכְנֵס בְּתוֹךְ זֶה הַמְבָצֵר אֵי אֶפְשָׁר, כִּי יִהְיֶה נִטְבַּע בַּמַּיִם מִי שִׁיכְנֵס בּוֹ, מְאַחַר שֶׁהוּא כֹּחוֹ שֶׁל מַיִם. וְהַבֵּית מִלְכָּה הַנֶּל בְּרַחַה לְשֵׁם וְכוּ', עֵינֵי שָׁם. וְכֵל זֶה יֵשׁ לְרַמּוֹז שֶׁהוּא סוּד חָלָל הַפְּנוּי שְׁמַצְמָצֵם אִירוֹ מִשָּׁם, שְׁעַל - יְדֵי זֶה נִדְמָה שְׁאֵין שָׁם אִירוֹ הַחֲכָמָה וְהַשְּׂכָל, וְעַל - כֵּן בְּאַמְתָּ אֵי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא שָׁם אֲלֻקוֹתוֹ עַל - יְדֵי שׁוֹם חֲכָמָה וְשְׂכָל, אֲבָל בְּאַמְתָּ גַם בְּהַחָלָל הַפְּנוּי בְּעֲצָמוֹ יֵשׁ אִירוֹ יִתְבַרַךְ שֶׁהוּא חֲכָמָה וְשְׂכָל, רַק שֶׁזֶה הַשְּׂכָל הַנֶּעְלָם וְהַנְּסֻתָר בְּבַחֲיַיִת הַצְמָצוּם שֶׁל הַחָלָל הַפְּנוּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג וְלְהַבִּין עֵתָה עַד לְעִתִּיד לְבֵא שִׁיתְגַּלֵּה שֶׁהַחָלָל הַפְּנוּי הוּא כֶּהוּא קְמָצָא דְלְבוּשִׁיָה מְנִיָה וּבִיָּה, שְׁזֵהוּ בְּחֵינַת וְעִנְתָהּ בִּי צְדָקָתִי בְּיוֹם מָחָר וְכוּ'. בְּחֵינַת צְדָק לְבִשְׁתִּי וְכוּ' (עֵינֵי שָׁם כֹּל זֶה הֵיטֵב). נִמְצָא, שְׂבָאָמַת גַם הַצְמָצוּם בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא הַחָלָל הַפְּנוּי גַם הוּא בְּחֲכָמָה נִעֲשֵׂה כְּמוֹ כֹּל הַבְּרִיאָה בְּעֲצָמָה שְׁנַעֲשִׂית בְּחֲכָמָה בְּחֵינַת כֹּלִם בְּחֲכָמָה עֲשִׂיתָ, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּין בְּזֶה הָעוֹלָם זֶה הַשְּׂכָל אֵין בְּאַמְתָּ יֵשׁ גַם לְהַחָלָל הַפְּנוּי אִירוֹ יִתְבַרַךְ שֶׁהוּא אִירוֹ הַחֲכָמָה. וְאַף - עַל - כֵּן הוּא פְּנוּי כְּדֵי שִׁיְהִיָה מְקוֹם לְהַבְּרִיאָה. זֶה הַדְּבָר אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג עֵתָה בְּשְׂכָל אֲנוּשֵׁי בְּשׁוֹם אֶפְן עַד לְעִתִּיד (כְּמִבְּאָר שָׁם הֵיטֵב, עֵינֵי שָׁם):

וְזֵהוּ בְּחֵינַת הָעֹשֵׂר חוּמוֹת שֶׁל מַיִם הַנֶּל, כִּי מַיִם הוּא בְּחֵינַת חֲכָמָה וְשְׂכָל, בְּחֵינַת וּמְלָאָה הָאֶרֶץ דְּעָה אֶת ה' בַּמַּיִם לַיָּם מְכֹסִים. וְשָׁם בְּבַחֲיַיִת הַמַּיִם, הֵינּוּ בְּבַחֲיַיִת הַחֲכָמָה וְהַשְּׂכָל הַאֲמַת שִׁיתְגַּלֵּה לְעִתִּיד, שָׁם מְבָצֵר שֶׁל מַיִם שֶׁהֵם עֹשֵׂר חוּמוֹת שֶׁל מַיִם וְכוּ', שֶׁהֵם בְּנִינִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְגַן וּפְרוֹת וְכוּ'. וְהַכֹּל שֶׁל מַיִם. וְזֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּין בְּשְׂכָלֵנוּ כֹּלִם אֵין בּוֹנִין בְּנִינִים מִהַמַּיִם בְּעֲצָמָן, אֵין זֵהוּ בְּעֲצָמוֹ

בְּחִינַת הַנִּלְוֵל, בְּחִינַת חֲלָל הַפְּנוּי הַנִּלְוֵל, שְׂבָאָת יֵשׁ בּוֹ שִׁכְל וְהַכֵּל נִתְּהוּ מִן הַשִּׁכְל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִים, דְּהִינוּ שְׂפָל הַבְּרִיאָה וְכָל הַצְּמָצוּם שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא חֲלָל הַפְּנוּי; הַכֵּל נִתְּהוּ בְּחִסְדוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִים, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין זֹאת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּבַצֵּר שֶׁל מִים הַנִּלְוֵל שִׁישׁ בּוֹ עֶשֶׂר חוּמוֹת וְכוּ' וְכִלְזָן שֶׁל מִים, כִּי מִים בְּחִינַת הַשִּׁכְל הַנִּלְוֵל. וְעֶשֶׂר חוּמוֹת מְרַמְזִין עַל כָּלל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרֵה תְּקוּנִין, בְּחִינַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל אֵלּוּ הַעֲשָׂרֵה תְּקוּנִין, עֶשֶׂר סְפִירוֹת, עֲשָׂרֵה מְאֻמְרוֹת, שֶׁהֵם כָּלל כָּל הַבְּרִיאָה. לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁר לְהוֹצִיאֵם וּלְגַלוֹתָם כִּי אִם עַל - יְדֵי הַצְּמָצוּם שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי, כִּי אִם לֹא כֵן, לֹא הָיָה מְקוֹם לְהַבְּרִיאָה כִּנְ"ל. וְאֵף - עַל - פִּי - כֵּן בְּאָמַת לְאָמַתוֹ גַּם שֶׁם בְּהַחֲלָל הַפְּנוּי בְּעֶצְמוֹ יֵשׁ שִׁכְל וְדַעַת. נִמְצָא, שְׂאִינוּ פְּנוּי רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין זֹאת כִּנְ"ל. נִמְצָא, שְׂפָל הַבְּרִיאָה כָּלָה וְכָל הַצְּמָצוּם שֶׁל הַחֲלָל הַפְּנוּי, הַכֵּל נִתְּהוּ מִן הַמִּים בְּעֶצְמָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁכְל, אַךְ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין זֹאת בְּשִׁכְל. וְעַל - כֵּן בְּאָמַת זֶה הַמְּבַצֵּר שֶׁל מִים הוּא חֲדוּשׁ נִפְלֵא וְאִין שׁוּם אָדָם שְׂיֻכַּל לְכַנֵּס בּוֹ כִּי יִהְיֶה נִטְבָּע בְּמִים שְׂאִין לָהֶם סוּף, כִּי בּוֹדָאֵי אִין מִי שְׂיֻכַּל לְכַנֵּס בְּתוֹךְ הַחֲלָל הַפְּנוּי הַנִּלְוֵל, לְחַקֵּר בְּזֶה הַשִּׁכְל כִּי יִהְיֶה נִטְבָּע שָׁם, כִּי עַל זֶה נִאָּמַר, "כָּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוּן". (כְּמוֹ שְׂמִבְּאָר שֶׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְוֵל). וְעַל - כֵּן גַּם הַבְּרִיאָה בְּגִשְׂמִיּוֹת, הַכֵּל נִתְּהוּ מִן הַמִּים, כִּי ה' יִתְבַּרְךָ בְּרָא הַמִּים תְּחִלָּה לְכָל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּהּ, מִתְּחִלָּה הָיָה הָעוֹלָם מִים בְּמִים, וְאַחַר כֵּן בְּרָא כָּל הַבְּרִיאָה כָּלָה מִן הַמִּים, כְּמוֹ שְׂנִאָּמַר, "יִקְוּ הַמִּים וְכוּ' וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה וְכוּ'". נִמְצָא, שֶׁהַעֲפָר בְּעֶצְמוֹ נִתְּהוּ מִן הַמִּים וְאַחַר כֵּן בְּרָא מִן הַעֲפָר כָּל תּוֹלְדוֹת הָאָרֶץ. נִמְצָא שֶׁהַכֵּל נִתְּהוּ מִן הַמִּים, כִּי הָאָרֶץ וְהַעֲפָר בְּעֶצְמוֹ נִתְּהוּ מִן הַמִּים כִּנְ"ל, וְכְמוֹ שְׂנִאָּמַר, "לְרַקַּע הָאָרֶץ עַל הַמִּים". וְכָל זֶה מְרַמְזוֹ שֶׁהַכֵּל נִתְּהוּ וְנִשְׁתַּלְשַׁל מִבְּחִינַת הַעֲשָׂר חוּמוֹת שֶׁל מִים הַנִּלְוֵל שֶׁהֵם שְׂרֵשׁ כָּל הַבְּרִיאָה כָּלָה שְׂנִתְּהוּ בְּחִינַת הַחֲכָמָה בְּתוֹךְ הַצְּמָצוּם, שְׂצִמְצָם אֹר חֲכָמָתוֹ לְצַדִּדִּין וְהַחֲכָמָה הוּא בְּחִינַת מִים כִּנְ"ל. וְבְּאָמַת גַּם הַצְּמָצוּם בְּעֶצְמוֹ הוּא מִמִּים, כִּי גַם בְּהַצְּמָצוּם נִעְלָם וְנִסְתָּר חֲכָמָה וְשִׁכְל, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ. נִמְצָא שֶׁהַכֵּל מִן הַמִּים, שְׂכָל הַבְּנִינִים שֶׁהֵם כָּלל הַבְּרִיאָה עִם כָּל הַצְּמָצוּמִים הַכֵּל מִמִּים, כִּי הַכֵּל מִן הַחֲכָמָה וְהַשִּׁכְל רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג זֹאת, כִּי אֲסוּר לְחַקֵּר בְּבְּחִינַת חֲלָל הַפְּנוּי כִּנְ"ל:

וְעַל - כֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׂמִי עֵקֶר הַבְּרִיאָה הוּא עַל יְסוּד הַעֲפָר הַגִּשְׂמִי, כִּי הָאָדָם הַבְּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא הָעֵקֶר, שְׂבִשְׂבִילוֹ נִבְרָא הַכֵּל הוּא נִבְרָא עַל הָאָרֶץ דִּיקָא, כִּי הִכְרַח לְצִמְצָם הַמִּים עַד שִׁיְהִיו נִעֲשִׂים עֲפָר גִּשְׂמִי כְּדֵי שְׂיֻכַּל הָאָדָם וְכָל הַנִּבְרָאִים לְהִתְקַיֵּם עָלָיו, כִּי בְּמִים אֵי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְכַנֵּס, כִּי שָׁם הוּא סוּד הַשִּׁכְל שֶׁל הַצְּמָצוּם הַנִּלְוֵל, שְׂלֹא יִתְגַּלֶּה עַד לְעֵתִיד שְׂיִתְקַיֵּם, "וּמְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֵת ה' כְּמִים לַיָּם מְכֹסִים", 'כְּמִים לַיָּם מְכֹסִים' דִּיקָא, הִינוּ שֶׁהַדַּעַת יִתְגַּלֶּה מִמֶּשׁ כְּמוֹ הַמִּים הַמְּכֹסִים אֵת הַיָּם שִׁישׁ בְּהֵם בְּחִינַת עֶשֶׂר חוּמוֹת שֶׁל מִים שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִסוּד הַשִּׁכְל שֶׁל הַצְּמָצוּם שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי כִּנְ"ל. וְלְעֵתִיד יִתְגַּלֶּה זֶה הַדַּעַת, כִּי יִדְעוּ אֵת ה' בְּשִׁכְל נִפְלֵא שְׂאֵף - עַל - פִּי שְׂצִמְצָם אֹר וְלְצַדִּדִּין כְּדֵי שְׂיִהְיֶה מְקוֹם לְבְּרִיאָה, אֵף - עַל - פִּי - כֵּן לִית אֲתֵר פְּנוּי מְנִיָּה וְהוּא מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין וְסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין וְכוּ', כִּי יִשִּׁיגוּ הַשִּׁכְל שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי, וְכָל הַדַּעַת הַזֶּה יִתְמַלֵּא הָאָרֶץ בְּמִים לַיָּם מְכֹסִים דִּיקָא, הִינוּ שֶׁיִּדְעוּ שְׂפָל זֶה הוּא כְּמוֹ הַמִּים הַמְּכֹסִים עַל הַיָּם שִׁישׁ שֶׁם עֶשֶׂר חוּמוֹת שְׂעַד הַנָּה לֹא נִתְּגַלוּ בְּעוֹלָם וְאֵז יִשִּׁיגוּ אוֹתָן הַעֲשָׂר חוּמוֹת. וְכְמוֹ הַשְּׂגוֹת אֵלּוּ הַעֲשָׂר חוּמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִים הַמְּכֹסִים עַל הַיָּם, כְּמוֹ כֵּן יִזְכּוּ לְדַעַת אֵת ה', כִּי הַכֵּל בְּחִינַת אַחַת כִּנְ"ל, כִּי כָּל זְמַן שְׂאִין נִתְּגַלֶּה הַשִּׁכְל שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי אֵי אֶפְשָׁר לְדַעַת אֵת ה' בְּשִׁלְמוֹת. וְעַל - כֵּן עֲתָה עֵקֶר חִיּוּתֵנוּ הוּא הָאֵמוּנָה שְׂמְכַנִּיסִין בְּנוּ הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הָאֵרַת הַדַּעַת מִשָּׁם מִהַשִּׁכְל שְׂיִתְגַּלֶּה לְעֵתִיד, אֲבָל לְעֵתִיד יִתְגַּלֶּה זֶה הַדַּעַת וְהַשִּׁכְל אִין גַּם בְּהַחֲלָל הַפְּנוּי נִעְלָם אֹר וְיִתְבַּרְךָ, וְאֵז יִתְיַשְׁבוּ כָּל הַקְּשִׁיּוֹת וְהַסְּפִקוֹת וְהַבְּלִבוֹלִים שְׂקָשָׁה עַל ה' יִתְבַּרְךָ, אֶפְלוּ הַקְּשִׁיּוֹת שְׂנִמְשָׁכִין מִהַחֲלָל הַפְּנוּי (כְּמִבְּאָר בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ הַנִּלְוֵל, עֵינִן שָׁם הֵיטֵב):

ועל - בן מְדַקְדֵק היטב הפסוק, ומְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֵת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכִסִּים דִּיקָא, כי הדעת הוא ממש בבחינת המים על הים שהם סוד העשר חומות של מים שהם סוד השכל של החלל הפנוי שיתגלה לעתיד בנ"ל. וכל העשרה מיני חצים הנ"ל נמשכין מבחינת שבירת כלים שממש נתהוו הקלפות שהם בחינת כל החצים הנ"ל. ועקר השבירה היה בבחינת שם ב"ן שהוא בחינת עפר. ומים הוא בחינת שם מ"ה החדש שממש התקון בנ"ל, ועל - בן שם העשר חומות של מים שהם סוד השכל של החלל הפנוי שיתגלה לעתיד שהוא בחינת התקון, כי עקר השבירה היתה מחמת גדל ההעלם, שנתעלם סוד השכל של הצמצום שממש תקף הדין ועל - ידי זה התגברו הדינים שהם בחינת הסיגים שהיו בהכלים ועל - ידי זה לא יכלו לסבל האור, כי היה רב מפתם. ועל - ידי זה נשפרו וממש נתהוו הקלפות, אבל לעתיד שיתגלה השכל של הצמצום של החלל הפנוי יתקן השבירה לגמרי ויתבטל כל הקלפות. נמצא, שגם הקשיות הנמשכין מרובי אור, משבירת כלים, גם הם עקר פתם ויניקתם הוא מבחינת חלל הפנוי, הינו מהקשיות הנמשכין מחלל הפנוי שאי אפשר לישבן. כי עקר התהוות הקלפות שנעשו מהשבירה, עקר התהוותם וכחם מהתחלת הצמצום שהוא שרש הדין (והבן כל זה היטב). ועין היטב בכתבי האר"י ותמצא הדברים מבארים אם עיני שכל לך. וכן רואין בחוש בענין הקשיות שכלם תלויים ונסבכים זה בזה, שגם הקשיות שאפשר לישבן הנמשכין מהקלפות שנתהוו מהשבירה גם הם נשרשים ונסבכים בהקשיות של החלל הפנוי שאי אפשר לישבן, ועל - בן אסור לכנס בחקירות כלל, כי אפלו הקשיות שאפשר לישבן יכול פהרף עין לכנס מהם להקשיות שאי אפשר לישבן, כי הכל תלוי זה בזה, כי גם הקלפות שנתהוו מהשבירה עקר שרשם וכחם מתחלת הצמצום של החלל הפנוי בנ"ל. כי אם לא היה נעלם סוד הצמצום, לא היה שום התהוות הקלפות כלל בנ"ל. ועל - בן לעתיד שיתגלה סוד השכל של הצמצום באמת יתבטלו הקלפות לגמרי ויתקיים בלע הפנות לנצח ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ וכו"ל. וזה בחינת שם מ"ה החדש שהוא בחינת עולם התקון הנמשך מבחינת עתיק, שעקר שלמות התקון יהיה נשלם רק לעתיד, אבל אף - על - פי שפבר התחיל התקון בשעת התהוות הבריאה כמובן בפתבים, שזהו בחינת סוד שם מ"ה החדש שהמשיך לתקן הכלים וממש נתהווה כל האצילות וכל הבריאה כלה, אך אף - על - פי - בן עדין נשאר פמה ניצוצין בהקלפות בשביל הבחירה שלא ישלמו להתברר עד ביאת המשיח:

ומחמת אלו הניצוצות שלא נתבררו עדין שהם בחינת שבירי כלים שלא נתקנו עדין בשביל הבחירה מחמת שבהם לא האיר עדין בשלמות השכל של החלל הפנוי שזה עקר התקון בנ"ל. מחמת זה יש עדין אחיזת הקלפות שהם הקשיות והפפירות של כל המחקרים, שממש עקר כח היצר הרע (כמבאר אצלנו פמה פצמים) וממש כל העשרה מיני חצים הנ"ל שנמשכין משבירת כלים שלא נתבררו עדין בנ"ל. ועל - בן אף - על - פי שברחה הבת מלך לתוך עשר חומות של מים שהם בחינת התקון בנ"ל, אף - על - פי - בן הגיע אליה לשם כל העשרה מיני חצים שיש להם כח מהדינים שלא נתבררו עדין בנ"ל. ובזה אנו עוסקין כל ימינו לברר הטוב מהרע, לברר ולתקן שארי הניצוצות הנ"ל, כדי להוציא החצים מהבת מלך ולרפאותה, כי כל אחד לפי עוונותיו, חס ושלום, בן נותן כח בשבירי כלים ומתגברים החצים בהשכינה כבכול, חס ושלום, בבחינת כי חציך נחתו בי, בחינת דרך קשתו וניצבני כמטרה לחץ, הנאמר בעת הגלות שהיה על - ידי עוונות ישראל. ועל זה נאמר, "והוא מחלל מפשעינו מדכא מעוונותינו וכו' איש מכאבות וידוע חלי", הנאמר על נשמת משיח דסביל מרעין ומכתשין, שהוא מלכות דקדשה בחינת בת מלך הנ"ל שסובלת פאבים וענויים וכו' מעשרה מיני חצים הנ"ל. וכן להפך כל אחד כפי תשובתו וכפי מעשיו הטובים בן הוא מוסיף כח בהצדיק העוסק ברפואת הבת מלך להוציא ממנה כל החצים ולרפאותה. וכל זמן הגלות נאמר על השכינה וכנסת ישראל, "כי גדול פים שברך מי ירפא לך". וכתוב, "הצרי אין בגלעד אם רופא אין שם, כי מדוע לא

עֲלֶתָהּ אֲרוּכַת בַּת עַמִּי", וְכַתִּיב, "כָּל רֹאשׁ לְחָלִי וְכָל לֶבֶב דָּוִי מִפָּנֵי רָגֶל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מֵתָם פָּצַע וְחִבּוּרָה וְכוּ'", הַכֹּל מִחֲצִים הַנ"ל. וְלַעֲתִיד יִתְקִים, "מִחֲצִיתִי נֶאֱנִי אֲרָפָא"; בְּמָה שְׂמוּחֵץ הוּא רּוֹפֵא. בְּחִינַת וְתֵאֵחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדֵי, הַנֶּאֱמָר שֶׁם בְּעֵינַי שֶׁהוּא מֵה שְׂזוּרָק חֵץ וּמִחֲזִירָה, שְׁעַל - יָדֵי זֶה הוּא רּוֹפֵא הַבַּת מֶלֶךְ כְּנ"ל, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת הַמִּתְקַת הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן כְּנ"ל:

ט) וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, הַכֹּל בְּשִׁבִיל לְבָרֵךְ הַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּשְׁאַרוּ מִשְׁבָּרֵי פְּלִים פִּידוּעַ, שְׁעַל - יָדֵי זֶה מוֹצִיאֵין הַחֲצִים מֵהַבַּת מֶלֶךְ כְּנ"ל. וְזֵהוּ בְּחִינַת שְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּתְקַת הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן כְּנ"ל, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת מֵה שֶׁהַבַּעַל כַּח הַנ"ל זוּרָק חֵץ וּמִחֲזִירָה כְּנ"ל. וְעַקֵּר הַמִּתְקַת הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן הוּא עַל - יָדֵי בְּחִינָה הַנ"ל, הֵינּוּ עַל - יָדֵי שְׂמִמְשִׁיכֵין הָאֶרֶה מֵעוֹלָם הַתְּקוּן, מֵהַשְּׁכָל שֶׁל סוּד הַצְּמָצוּם שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד, שְׁעַל - יָדֵי זֶה נִמְתְּקִין כָּל הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן. כִּי עַקֵּר כָּל הַדֵּינִים שִׂרְשָׁן מִתְּחִלַּת הַצְּמָצוּם פִּידוּעַ שְׂמִשֵּׁם נִשְׁתַּלְּשְׁלוּ וְנִתְּהוּ כָּל הַדֵּינִים עַד שְׁלִפְעָמִים נִתְּהוּ מֵהֶם דֵּינִים קָשִׁים עַל - יָדֵי הַתְּגַבְּרוֹת הַקְּלֹפֹת שֶׁנִּתְּהוּ מִשְׁבָּרֵי פְּלִים. וְכִשְׂרוּצִים לְהַמְתִּיק הַדֵּינִים אֵי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָם כִּי אִם בְּשִׂרְשָׁם, דֵּהֵינּוּ שְׂצָרִיכִין לְעֹלֹת לְשִׂרְשׁ הַדֵּין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁל חָלָל הַפְּנוּי וּמִי שִׁיכּוֹל לְכַנֵּס לְשָׁם, כְּגוֹן, צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בְּבְּחִינַת מִשָּׁה, הֵם יְכוּלִים לְהַמְתִּיק כָּל הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁם, כִּי עַקֵּר כַּח הַדֵּינִים הוּא מִמָּה שֶׁנֶּעְלָם הַשְּׁכָל שֶׁל חָלָל הַפְּנוּי, כִּי עַקֵּר כָּל הַדֵּינִים הוּא מֵהַסְּתַרַת הַדַּעַת, כִּי הַדַּעַת בְּחִינַת רַחֲמִים, וְהַסְּתַרַת הַדַּעַת בְּחִינַת דֵּינִים (כְּמוֹ שְׂמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, כְּמָה פְּעָמִים). וְעַקֵּר כָּל הַסְּתַרַת הַדַּעַת שְׂבַעוֹלָם נִמְשָׁךְ מֵהַסְּתַרַת הַדַּעַת שְׂבַחֲלָל הַפְּנוּי וּמִשָּׁם אֲחִיזוֹת כָּל הַדֵּינִים וְהַקְּלֹפֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת. וְעַל - כֵּן מִי שִׁיכּוֹל לְכַנֵּס לְתְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁל חָלָל הַפְּנוּי וְיודֵעַ וּמִשִּׁיג שְׂגָם שֶׁם נֶעְלָם וְנִסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ וּמִמְשִׁיךְ הָאֶרֶה מֵהַדַּעַת וְהַתְּקוּן שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד, עַל - יָדֵי זֶה מִמִּילָא נִתְּבַטְּלִין וְנִמְתְּקִין כָּל הַדֵּינִים שֶׁהֵיוּ יוֹנְקִים מִזֶּה הַצְּמָצוּם וְהַסְּתַרָה, מֵאַחַר שֶׁנִּתְּגַלֶּה שְׂגָם שֶׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ וְזֵהוּ בְּחִינַת הַמִּתְקַת הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן, הֵינּוּ עַל - יָדֵי תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁהוּא שִׂרְשׁ כָּל הַדֵּינִים עַל - יָדֵי שִׂידוּעַ שְׂגָם שֶׁם נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ, שְׁעַל - יָדֵי זֶה נִתְּתַקֵּן הַכֹּל כְּנ"ל:

י) נִמְצָא, שְׁעַקֵּר בְּחִינַת הַשְּׁחִיטָה הוּא בְּחִינַת הַמִּתְקַת הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן, שְׂמִמְשִׁיכִין וּמַעוֹרְרִין שִׂרְשׁ הַדֵּין שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת הַחֶרֶב וְהַסַּפִּין שֶׁל שְׁחִיטָה. וּמֵאַחַר שֶׁאֵנוּ מְקַיְמִין מִצְוַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּחֶרֶב הַזֶּה וְשׁוֹחֲטִין פֶּאֶשֶׁר צָנוּנוּ, נִמְצָא שֶׁאֵנוּ מְגַלִּין שְׂגָם בְּתִקְוָה הַדֵּין בְּבְּחִינַת חֶרֶב וְסַפִּין גַּם שֶׁם נֶעְלָם וְנִסְתָּר חֲכָמָתוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ, כִּי בְּאֵמַת לְאֵמַתוֹ הַשְּׁחִיטָה הִיא רַחֲמָנוּת גְּדוֹל עַל הַבַּעַל חֵי, כִּי הוּא עַקֵּר תְּקוּנוֹ לְנִצְחָה. וְעַל - כֵּן עַל - יָדֵי מִצְוַת שְׁחִיטָה אֵנוּ מִמְתִּיקִין הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן וּמְבַרְרִין הַטּוֹב מֵהַרַע - רֵיחַ הָאֲדָם מְרוּיחַ הַבְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲדָר הַדַּעַת, בְּחִינַת סִיגֵי הַדֵּינִים; מְבַרְרִין אוֹתָן וּמִמְתִּיקִין וּמְתַקְּנִים אוֹתָם עַל - יָדֵי הַסַּפִּין שֶׁל שְׁחִיטָה בְּבְּחִינַת הַמִּתְקַת הַדֵּינִים בְּשִׂרְשָׁן כְּנ"ל. וְעַל - כֵּן דְּגִים וְחַגְבִּים אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה, כִּי דְּגִים וְחַגְבִּים שְׂרָשָׁם מִבְּחִינַת הַתְּקוּן שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד, עַל - כֵּן אֵין טְעוּנִין שְׁחִיטָה, כִּי דְּגִים גְּדוֹלִים בְּמִים שְׂשָׁם הֵם בְּחִינַת הַעֲשָׂר חוּמוֹת שֶׁל מִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּקוּן שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד כְּנ"ל. וְעַל - כֵּן הַצַּדִּיקִים נִמְשָׁלוּ לְדְּגִים, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ (כְּמוֹ שְׂבַאֵר רַבְּנּוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, בְּמִקּוּם אַחֵר). בְּחִינַת עוֹלָם הַתְּקוּן שְׂמִמְשִׁיכִין בְּכָל דּוֹר תְּקוּנִים נִפְלְאִים מִבְּחִינַת הַתְּקוּן שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַעֲשָׂר חוּמוֹת שֶׁל מִים כְּנ"ל. וְעַקֵּר קִיוֹם הַחוּמוֹת שֶׁל מִים הֵם בְּזָכוֹת וְכַח מִצְוַת צְדָקָה (כְּמִבְּאֵר בְּהַמְעֵשֶׂה הַנ"ל). וְעַל - כֵּן סִימְנֵי דְּגִים; סִנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת וְעַקֵּר הוּא קַשְׂקֶשֶׁת, כִּי כָּל מֵה שִׁישׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׁת וְכוּ', כִּי קַשְׂקֶשֶׁת בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כְּשִׂרְיוֹן, בְּחִינַת שְׂרִיּוֹן קַשְׂקֶשֶׁת, (כְּמִבְּאֵר הַיֵּטֵב לְעִיל בְּהַלְכוֹת דְּגִים, עֵינַי שָׁם). כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינַת הַשְּׁכָל שֶׁל חָלָל הַפְּנוּי שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד שֶׁהוּא כְּמִצָּא דְּלִבוּשִׁיהַ מְגִיָה וּבִיָה, בְּחִינַת וְעֵנְתָהּ בִּי צְדָקָתִי וְכוּ'. בְּחִינַת צְדָקָה לְבִשְׂתִי וְכוּ' וְכְּמִבְּאֵר הַיֵּטֵב בְּהַתּוֹרָה בֵּא אֶל פְּרָעָה, עֵינַי שָׁם. וְעַל - כֵּן צְדָקָה הוּא בְּחִינַת הַחוּמוֹת שֶׁל מִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּקוּן שִׁתְּגַלֶּה לְעֵתִיד, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת צְדָקָה כְּנ"ל. וְכֵן מִבְּאֵר

לעיל בהלכות דגים, שצדקה היא בחינת מים, עין שם היטב, כי שיך לכאן, כי צדקה בחינת העשור חומות של מים, בחינת עולם התקון שהוא השכל של החלל הפנוי שיתגלה לעתיד, שהוא בחינת צדקה, בחינת צדק לבשתי וכו' פנ"ל. ועל - פן גם חגבים נמשלו לדגים ופטורים משחיטה, כי גם חגבים הם מבחינת התקון שיתגלה לעתיד שהצמצום הוא פה הוא קמצא דלבושיה מניה וביה (פמבאר בהתורה בא ה"ל), שזהו בחינת הנגי מביא מחר ארבה בגבלך. ועל - פן חגבים אתקשו לדגים ופטורים משחיטה, פי שרשם מבחינת התקון שיתגלה לעתיד, על - פן בודאי אין טעונין שחיטה, פי עקר השחיטה הוא בבחינת המתקת הדינים בשרשם להמשיך התקון מהשכל שיתגלה לעתיד בתחלת הצמצום וכו' פנ"ל. ומאחר שדגים וחגבים הם בעצמן נמשכו מבחינה זאת, על - פן אין טעונין שחיטה:

יא) וזה שכתב שם רבנו זכרנו לברכה, בהמעשה ה"ל, שהחומות של מים עומדין על - ידי הרוחות, עין שם. וכן עקר רפואת הפת מלך על - ידי העשרה מיני נגינה שזוכה להם זה שיכול לעשות בידו משקל לכל העשרה מיני רוחות, ועין שם, פי החומות של מים שהם בחינת השכל של החלל הפנוי זה אי אפשר להשיג פי אם על - ידי בחינת נגינה (פמבאר היטב בהתורה בא ה"ל), שעקר התקון על - ידי נגינה, שזהו בחינת אז ישיר משה, בחינת תבואי תשורי מראש אמנה וכו' (עין שם כל זה היטב):

כי באמת כל הארבע בחינות המבארים בהמעשה ה"ל שהם ארבע בחינות טנת"א (טעמים, נקודות, תגין אותיות) וכו', הפל תלוי זה בזה ועולין ונתתקנין זה על - ידי זה פמוכן בהמעשה ה"ל שברחה מהחצים לתוך החומות מים, והחומות של מים בעצמן עומדים על - ידי הרוחות שהם בחינת רוח הדפק ורוח נגינה, פי רוח הנגינה מחיה רוח הדפק (כמו שמבאר בלקוטי תניינא), פי גם הארבע בחינות טנת"א, הפל תלוי זה בזה ונמשך זה בזה, ועקר תכלית שלמות התקון על - ידי בחינת טעמים, שהוא בחינת נגינת הטעמים, שהוא שרש הכל והוא תקון הכל (פמוכן בכתבי האר"י ז"ל ובהמעשה ה"ל), והבן כל זה היטב:

ליקוטי הלכות הלכות ריבית הלכה ה'

הלכה ה':

חמר אסור רבית שהפליגו בו רבותינו זכרונם לברכה, מאד עד שאמרו שנוחשב כאלו כופר בקל התורה וכופר ביציאת מצרים וכו':

א) פי עקר כח היצר הרע נמשך מרובי השנויים, פי בשרש הכל שם הכל אחד ואין שם שום שנוי, חס ושלום, ושם פלו טוב ואין שם שום רע והתנגדות פלל. ועקר אחיזת הרע שמשם כח היצר הרע, שמשם פל ההתנגדות, הוא נמשך רק מבחינת רבוי, ששם יש שנויים וכמבאר בהתורה אמר רבי עקיבא (סימן נא, לקוטי חלק א), כשתגיע לאבני שיש טהור וכו', עין שם היטב מה שמבאר שם, פי קדם הבריאה היה הכל אחד שהוא בחינת פלו טוב פלו קדש וכו'. ותכף שיצאה הבריאה מכח אל הפעל ונתהוו בחינת שנים, דהינו קדם הבריאה ואחר הבריאה אזי נתהוו תכף שרש אחיזת השקר, אף - על - פי שלא היה צדין, חס ושלום, שום רע ושקר, רק מאחר שהיה שני בחינות, נתהוו מיד הבחינה שממש משתלשל אחיזת השקר שהוא הרע, שהוא הטמאה, שממשם פל כח היצר הרע ומשם פל ההתנגדות, פי באחד אין שיך התנגדות וכו', עין שם. ומשם פל כח הבחירה, עין שם, אבל גם אחר הבריאה אף - על - פי שפכר נתהוו שרש אחיזת השקר שהוא הרע שממשם כח הבחירה, פי משם כח היצר הרע פנ"ל, אף - על - פי - כן הכל היה בהעלם גדול מאד ועדין לא היה כח להשקר, שהוא היצר הרע, להוציא שקרו מכח אל הפעל עד אשר נתרבו השנויים יותר ויותר. ומחמת שעקר

הבריאה היתה רק בשביל האדם, פי הכל נברא רק בשבילו לבר, מחמת שרק האדם יש לו כח הבחירה, פי אין שום נברא בעולם שיהיה לו כח הבחירה פי אם האדם, פי המלאך הוא קדוש וטהור אבל אין לו בחירה ולהפך בהמות וחיות וכו' הם חסרי דעת ומגשמים מאד ואין להם בחירה ועקר הבחירה אצל האדם ועל - פן בשבילו נברא הכל, פי הבחירה היא החדוש והפלא הגדול מכל יצירת מעשה בראשית, פמוכא בספרים ובדברינו פמה פעמים. ומחמת שעקר הבחירה היא אצל האדם שבשבילו נברא הכל ועקר הבחירה על - ידי שיש יצר טוב ויצר רע, על - פן לא היה כח להיצר הרע לגלות שקרו להסית ולהדית את האדם עד שהתחיל הרבוי והשנוי במין בני אדם, דהינו שנתהוו שנים שהוא כשנבראה חנה ונעשו שנים ואז היה שני דעות, אז דיקא היה לו כח להסית, פי עקר אחיזתו מרבויו ושנוי דעות והעקר כשנתרבו בני אדם שאצולם עקר הבחירה וכנ"ל, וכמו שנאמר, "עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו להם חשבנות רבים" וכמו שפרש רש"י שם; שתכף שנעשו שנים, שנקראו "המה" בקשו חשבנות רבים לסור מאחרי המקום וקטאו נגדו בעץ הדעת טוב ורע וכו', פי באמת נשמת האדם גדולה וגבה מאד ולא היה כח להיצר הרע בכל תחבולותיו להחטיאו פי אם על - ידי שמחלבש תחלה בהאשה שדעתה קלה ואחר כך היא הסיתה אותו, פי האשה נלקחה על - ידי תרדמה ושנה שהיא בחינת הסתלקות הדעת שממש עקר אחיזת הזמן, פי בהשכל האמתי משיגין שאין שום זמן כלל וכו', כמו שמבאר על פסוק (תהלים ב, ז), "אני היום ילדתיך וכו'", עין שם. ועקר אחיזת השנויים הוא בהזמן, ששם כל השנויים, כמו שנאמר, "בתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים וכו'". וכנראה בחוש רבוי השנויים, שעל - ידי הזמנים קור וחם, קיץ וחרף, יום ולילה וכו'. ואפלו ביום אחד יש שנויים רבים, וכמוכא בדברנו מה שנאמר בעץ - חיים בתחלתו, שאין יום דומה לחברו ואין רגע דומה לחברתה וכו'. ומשם נמשכין כל המאצעות של האדם, כל מה שעובר עליו, פי ה' תברך משגיח ברחמי ומנהיג עולמו בחסד ומשנה עתים בתבונתו ומחליף את הזמנים, שעל - ידי זה עובר בעולם בכלל ובפרט כל המאצעות לטוב, או להפך, חס ושלום, ועל כל אדם בפרטיות עובר מה שעובר כפי השגחתו ותברך. וכמו כן נשתנה דעתו מחברו כפי טבעו ושרשו וכפי מה שעובר עליו, והעקר הוא הבחירה, פי האדם צריך לכונן דעתו בכל יום ובכל עת ובכל שעה ובכל מה שעובר עליו להאמין באמת שהכל לטובתו, פי הכל רמזים מה' תברך להשיבו אליו באמת, כמו שמבאר במקום אחר. ומי שמכונן דעתו לה' תברך ובכל מה שעובר עליו, הוא מקשר ומקרב עצמו לה' תברך בין בטיבו בין בעקו, כמו שנאמר, "בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר". וכמו שנאמר, "ואני תמיד איחל וכו'", הוא מבטל כל אחיזת היצר הרע והסטרך אחר ששנוי בהשנויים, פי הוא כולל כל השנויים בה' תברך, ששם פלא חד כנ"ל. ואם היו כל בני אדם מתנהגים כך לכלל הכל באחד, בנדאי היה הכל באהבה ושלום ואחדות, והיה כל העולם מתקן בתכלית התקון, פי זה יקר מן הכל, כמו שנאמר, "ואהבת לרעך כמוך", אמר רבי עקיבא, זה כלל גדול בתורה, פי באמת אף - על - פי שדעת כל אדם משנה מחברו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אף - על - פי - כן צריך כל אחד לאהב את חברו כנפשו ולידע שהכל אחד, פי כל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט. וה' תברך ברא כל אחד בדעה משנה מחברו דיקא, כדי שכל אחד בשנוי דעתו יכלל באחדות עם חברו, ולא יבואו לידי קנאה ושנאה וקטטה, חס ושלום, על - ידי שנוי דעתם, רק יאהבו זה את זה ויקימו את התורה והמצוות יחד ויכללו כלם באחד, שזה יקר מאד אצל ה' תברך כשפעולות משתנות נכללין באחד הפשוט, כמו שמבאר בהתורה ימי חנפה בלקוטי תנינא סימן ב, עין שם, אבל מרבויו השנויים משם אחיזת היצר הרע כנ"ל, עד שמסיתו למה שמסיתו. ועקר התחלתו היה כשנבראה חנה ונעשו שני בני אדם, פי מחמת שחנה היא נלקחה מתרדמה, מהסתלקות הדעת, ששם עקר אחיזת הזמן כנ"ל, ששם כל השנויים כנ"ל, על - פן היה לו כח להסיתה ביותר

ותכף שהסית אותה היה לו כח על ידה דיקא להסית את האדם בעצמו, אף - על - פי שהוא גבה מאד ולא היה לו כח בשום אופן להסיתו בעצמו לעבור על דברי ה' לאכל מעין הדעת, אבל על ידה החטיאו פנ"ל וכן בכל דור ודור, כי אחר כך שיצאו כל הדורות מחנה וכל מה שנתרבו בני אדם ביותר יש כח להיצר הרע ביותר להחטיא את האדם אפלו הגדול במעלה והעקר על - ידי בני אדם שמתלבש את עצמו בבני אדם שאינם בעלי כח כל כך,

ומחטיאם, ואחר כך על ידם יכול להחטיא, חס ושלום, אפלו את הגדולים ביותר כמו שאמר אדונינו, מורנו ורבונו, זכרוננו לברכה, שבני אדם הם מונעים גדולים מאד וכו'. וכן אמר; שהאדם יש לו כח להכשיל את חברו יותר מהיצר הרע וכו', עיין שם. ועל - פן כל כח היצר הרע ביותר הוא על - ידי מחלקת, כמו שמבאר בהתורה "ויסב" וכו', וכמו שהפליגו רבותינו זכרונם לברכה, בעצם גנות המחלקת, שעל - ידי זה נחרכ בית שני וכו', ועדין לא חזרנו לארצנו על - ידי זה, הינו פנ"ל:

(ב) וזהו בחינת גדל המעלה של צדקה וגמילות חסד ששקולה בכל התורה, כי על - ידי צדקה מרבה שלום ואהבה, כמו שנאמר, "מרבה צדקה מרבה שלום", כי הצדקה הוא במקומו, שלוקח ממונו ונותן לחברו העני ובה מרבה האהבה והשלום מאד, ומבטל אחיזת הסטרא אחרא מהשנויים עד שנקלל הכל באחד שזה יקר מן הכל, כי הממון הוא בחינת חסרון הדעת, כי הממון מבחינת שמאל, מבחינת צפון, כמו שנאמר, מצפון זהב יאתה". וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, הרוצה להעשיר יצפין, שממש אחיזת הפסילות שהוא חסרון הדעת בבחינת ולב פסיל לשמאלו (וכמו שנאמר בהתורה של אסור גזלה בסימן סט, עיין שם). ועל פן בהממון עקר המלחמה לבטל משם אחיזת היצר הרע שנאחו בהשנויים הבאים על ידי הזמן שנאחזים בבחינת תרדמה, בבחינת הסתלקות הדעת שממש הממון וכו"ל. ועל פן רב המחלקת הוא על - ידי הממון. וכמו שנאמר, "ועל פת לחם יפשע גבר" וכנראה בחוש. ועל פן שם בממון צריכין להתגבר יותר ולבטל הזמן ולידע ולהאמין שאין שום זמן כלל שאז יהיה נצול מתאנות ממון ומדאגת וטרדת הפרנסה, כי עקר דאגת הפרנסה שעל - ידי זה בא לתאנות ממון הוא על - ידי הזמן, על - ידי שחושב מיום לחברו ודואג מהיכן יתפרנס להבא, כי רב העולם יש להם לאכל ביומם ואפלו מי שהשעה דחוקה לו ביותר שאין לו אפלו פרנסת יומו, אף - על - פי - כן אם תדקדק בזה תראה שרוב עקר דאגת כל אחד הוא על יום המחירת ועל הזמן להבא, כי יום אחד יכול האדם לסבל בלי אכילה כלל, רק עקר דאגתו שמתירא שגם למחר לא יהיה לו פרנסה. מפל - שכן שהרב יש להם פרנסת יומם ויש הרבה שיש להם ממון ונכסים שיוכלו להתפרנס מהם חדש או שנה או יותר, רק כל דאגתם מה יעשו פשיכולו הממון ברבות הימים. נמצא, שעקר דאגת הפרנסה ותאנות ממון הוא מחמת הזמן, מחמת שהממון נמשך מחסרון הדעת שמשם עקר אחיזת הזמן, שממשם כל השנויים וכו"ל. ועל פן צריכין להתגבר לקשר דעתו אל האמת להאמין ולהבין שבאמת אין שום זמן כלל, כי הזמן פורח מאד, כי כל ימינו הבל. וכל הזמן נמשך רק מבחינת למעלה מהזמן בשביל בחירה, רק שאי אפשר להבין זאת, אבל באמת אין שום זמן כלל. ועל - ידי זה יהיה לו כח להמתין לישועת ה' תמיד ולא יטרוד דעתו בטרדת הפרנסה ודאגת הממון, רק יהיה רגיל לומר, ברוך ה' יום יום וכו'. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, מי שדואג מה יאכל למחר הוא מחסרי אמונה, כי מאן דברא יומא ברא מזונה:

(ג) נמצא, שעקר השנויים הנמשכין מהזמן שממשם כל אחיזת היצר הרע נאחו ביותר בהממון פנ"ל. ועל פן זה הבעל צדקה שלוקח ממונו ונותנו לחברו העני, בזה מבטל מאד בחינת השנויים ונקלל באחד, מאחר שביטל השנוי שבינו ובין העני ואינו שונאו ואינו רודפו על - ידי שנוי דעתו, אדרבא מרחם עליו ונותן לו ממונו שמשם עקר אחיזת השנויים. נמצא, שמבטל השנויים ביותר, שעל - ידי זה מבטל אחיזת הרע שהוא היצר הרע ונקלל באחד שמשם אין שנוי, שזה תכלית כל התורה והמצוות

להפלל באחד ולבטל הזמן וכל השנויים התלויים בו להפלל בבחינת למעלה מהזמן ששם כל אחד, שזהו בחינת התכלית של עולם הבא. ועל פן צדקה גדולה מאד ושקולה ככל התורה פלה, וכל התורה פלה נקראת על שם צדקה כמו שנאמר, "וצדקה תהיה לנו", כי זה עקר פלל כל התורה לבטל כל השנויים שמשם פל אחיות היצר הרע ולהפלל באחד שזה זוכין על - ידי צדקה פנ"ל. ועל פן צדקה מציל מעברות כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, ומכפר על העברות, כמו שנאמר, ונטאך בצדקה פרק", כי צדקה מבטל אחיות היצר הרע שמשם כל העברות, רחמנא לצלן, פנ"ל:

כי דעת כל אדם משנה מחברו פנ"ל וביותר דעת העשיר מהעני, כי העקר העניות בחינת בעצבון תאכלנה שנמשך על - ידי אכילת עץ הדעת טוב ורע, שמשם התגברות כל השנויים וכל הבלבולים בחינת להט החרב המתהפכת ומחמת זה נמשך גלגל החזור בעולם עד אשר על פי רב העניות אצל הפשרים והצדיקים, והעשירות אצל הרשעים ואינם פשרים, אבל עקר אחיות העניות מבחינת הרע הנ"ל שנמשך מהשנויים, שעל - ידי זה נתעכב השפע פידוע. ועל פן דעת העשיר שיש לו שפע וכל טוב משנה מאד מדעת העני שביתו ריקן מכל. עד שנמצא הרבה מן מהעשירים ששונאים את העני והרבה רודפים אותו. וכמו שנאמר, "כל אחי רש שנאהו", וכמו שנאמר, "וירדה איש עני ואביון וכו'". וזה נמשך מרובי השנויים שמשם אחיות השנאה והמחלקת, שמשם כל כח היצר הרע שמתגרה ביותר בהעני, מחמת שמשם כל העניות פנ"ל, אבל זה העשיר שמאמין בה' יתברך שהכל ממנו יתברך לבד, כי העשיר והפבור מלפניו ואינו שונא את העני על - ידי שנוי דעתו, אדרבא, מרחם עליו ונותן לו ממונו, על - ידי זה מבטל מאד בחינת השנויים שנאחזין שם ביותר, ועל ידי זה מבטל אחיות היצר הרע ונכלל באחד ועל פן נחשב כאלו קים פל התורה פלה וכנ"ל:

(ד) וגמילות חסד והלנאת חן גדולה יותר מן הצדקה, כי גמילות חסד בין לעניים בין לעשירים, ועל - ידי זה קונה אהבה ושלום עם הכל, שזה העקר, כי גדול השלום שמבטל אחיות היצר הרע וכנ"ל. ועקר מעלת ההלנאת חן הוא ההמתנה שממתין לחברו עד אשר ישלם לו, שעל - ידי זה מבטל את בחינת הזמן ונכלל בבחינת למעלה מהזמן, שזהו פלל כל התורה שצריכין להמתיק, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליפא, כי היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, שעל - ידי זה נכלל בבחינת למעלה מהזמן, כי בודאי אם היה האדם רואה שכר המצוות בזה העולם לא היה נסיון ובחירה פלל, בפרט מצות צדקה אם היה האדם רואה שעל - ידי הדינר שנותן להעני נשפע לו מיד אלף אדומים מי פתי שלא יתן צדקה ולא יחטף משא ומתן פזה? ! והלא האדם נותן על משא ומתן מאות ואלפים בשביל ספק רוח חלק מעשירה ולפעמים יש הפסד ויש לו יגיעות גדולות ועצומות מאד. ומי לא יחטף רוח פזה שעל ידי דינר אחד שיתן לעני ירויח אלפים בזה העולם מהפרות מלבד והקרן הקימת לו לעד? ! אך עקר הבחירה והנסיון הוא ההמתנה מחמת שאין רואים בעינם השכר ויש לפעמים שמא הבת האדם גונזין לו גם הפרות לעולם הבא לטובתו. או בשביל פפרת עוונות וכיוצא, על פן עקר שכר הצדקה הוא האמונה שמאמין בה' יתברך וממתין לו בבחינת מלנה ה' חונן דל. והעקר לבטל הזמן שעל - ידי זה יש לו כח להמתיק, כי צריכין לשום לבו אל האמת שהזמן פורח ופשט מאד מאד פאשר רואין בחוש ולהאמין שבאמת אין שום זמן פלל. והעקר הזמן על - ידי הסתלקות הדעת בשביל הנסיון והבחירה פדי לקשר הזמן לבחינת למעלה מהזמן, על - ידי צדקה ומעשים טובים, על - ידי שמאמין בה' יתברך ועושה צדקה וגמילות חסד וממתין לה' פנ"ל. נמצא שעקר מעלת הצדקה וגמילות חסד הוא ההמתנה שעל - ידי זה מקשר עצמו לבחינת למעלה מהזמן ומבטל כל השנויים וכו' פנ"ל. ועל פן עוון הרבית חמור מאד מאד, כי הרבית הוא אגר נטר שנוטל שכר בשביל המתנת מעותיו שפלנה לו. ובזה מגביר אחיות הזמן ביותר ומגביר הרע הנאחזים בהזמן, מאחר שאינו מאמין לה' יתברך להמתיק לחברו ההלנאה ולגמל עמו חסד שעל - ידי זה הוא מבטל הזמן הנאחז

בהממון ביותר פנ"ל. ועל פן פגם עוון הרבית גדול מאד ונחשב ככופר בכל התורה כלה, כי כל קיום התורה תלויה בזה לבטל הזמן שמשם כל השנויים, שמשם כל אחיות היצר הרע פנ"ל. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שנחשב ככופר ביציאת מצרים, כי ביציאת מצרים היה שדוד המערכות שעל ידם מתנהג הזמן. ועל פן היה אז בחינת בטול הזמן וכמוכא בדברי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה, בהראשי - פרקים שבקריעת ים סוף היה בטול הזמנים. ועל פן בליל שמורים היה לילה פיום יאיר כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה; שזהו בחינת בטול הזמנים שמשם כל האותות והמופתים הנוראים שעשה משה שהיה למעלה מהזמן, כמו שנאמר שם בהראשי - פרקים הנ"ל. ועל - ידי זה זכו לקבלת התורה, שעל ידיה זוכין להפיל למעלה מהזמן וכנ"ל. והמלה ברבית ונוטל אגר נטר הוא בהפך מפל זה. ועל פן נחשב ככופר ביציאת מצרים ובכל התורה כלה וכנ"ל:

ה) וזה בחינת קימת חצות לבטל השנה שמשם אחיות הזמן שמשם כל השנויים. ועל פן שנה לשון שנוי, כי על - ידי השנה ותרהמה בחינת הסתלקות הדעת משם עקר אחיות טרדת הזמן שמשם כל השנויים פנ"ל, ועל פן היה יציאת מצרים בתצות, כי יציאת מצרים היה בבחינת בטול הזמן פנ"ל שהוא בחינת חצות שאז נמשך מלמעלה בחינת התעוררות השנה על - ידי האי קלא דבטיש בגדפוי דתרנגולא וכו', שעל - ידי זה משיגין בחינת בטול הזמן, שעל - ידי זה נתבטלין השנויים שמשם כל השנאה וההתנגדות והמתלקת והגלות הבא על - ידי החולקים והשונאים וכנ"ל. ועל פן חצות מסגל כמו פדיון, כמו שאמר אדוננו מורנו ורבנו ז"ל, כי הפדיון הוא על - ידי מעות צדקה שנותנין להצדיק והאיש הכשר ששם עקר תקון הצדקה, כי כשנותנין לרשע ופגום מפל - שפן לבעל מחלקת, אזי אדרכא, פוגם יותר, כי הוא חוזר וממשיך השפע, חס ושלום, להשנויים שמשם כל הפגמים פנ"ל. ועל פן עקר תקון הצדקה להשתדל לתן להצדיקים והכשרים אנשי שלום באמת. וזה עקר הפדיון, כי על - ידי זה נתבטלין כל הצרות שנמשכין מהרע שנגאחז ברבוי השנויים וכנ"ל. וזהו גם פן בחינת חצות שקמים מהשנה בתצות לילה ומשברין השנה בעת תקף התגברותו, בעת שהגיע הדעת לתכלית המעוט וההסתלקות ועל - ידי זה מבטלין כל השנויים וכו' פנ"ל ועל פן חצות מסגל כמו פדיון וכנ"ל:

ו) וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה; שקשה לעמד על נקדת חצות, כי זה אי אפשר להשיג, כי הסתלקות הדעת שמשם שרש הבחירה, כי משם נמשך הטעות שסוברין שיש זמן בעולם שמשם נמשכין כל טרדות הזמן והבליי שמבלבל אותו מלחשב על אחריתו להכין צדה לדרפו הרחוק מאד מאד, שפל זה נמשך מתחלת הצמצום של חלל הפנוי שהוא בחינת הסתלקות החכמה והדעת כמובא במקום אחר, כל זה אי אפשר להשיג כי אם למבחי יחידי הדורות כמו משה ודוד:

וזה שאמרו שם בברכות; שדוד קם בתצות ועסק בתורה ובבקר נכנסו אצלו ואמרו לו, "עמך ישראל צריכין פרנסה וכו'". ולכאורה הוא פליאה - מה ענין זה לזה?! אך באמת עקר חסרון הפרנסה והעניות נמשך מרבוי השנויים שנתרבו על - ידי חטא אדם הראשון שמשם אחיות הרע שמעכב השפע, שמשם העניות בחינת 'בעצבון תאכלנה'. ועל פן על - ידי חצות, שעל - ידי זה מבטלין השנויים פנ"ל, על - ידי זה ראוי שיהיה נמשך שפע ופרנסה. ועל פן דיקא אחר שקם דוד בתצות נכנסו אליו בבקר ושאלו על פרנסה, כי על - ידי חצות שהוא בטול השנויים נמשך פרנסה פנ"ל ועל פן השיב להם, "לכו והתפרנסו זה מזה", דהינו שהוא אהבה ושלום ביניהם ויגמלו חסד זה עם זה עד שיתפרנסו זה מזה, כי עקר בטול השנויים תלוי בזה שיהיה אהבה ושלום בין ישראל ויגמלו חסד זה עם זה, שעל - ידי זה עקר המשכת השפע והברכה. ועל פן באמת לא מצא הקדוש - ברוך - הוא פלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו פי אף - על - פי שקמים בתצות, שעל - ידי זה מבטלין השנויים והיה ראוי שיהיה נמשך פרנסה על - ידי זה, אבל

עדין צריכין לזה שיהיה שלום בין ישראל, שזה העקר פנ"ל, שזהו בחינת לכו והתפרנסו זה מזה וכנ"ל. אמרו לו, "אין הקמץ משביע וכו' ואין הבור מתמלא מחלתו", הינו שפכר נתבלבל העולם כל כך על - ידי חטא אדם הראשון וחטאי הדורות עד שרוב השפע אצל העכו"ם והרשעים ובעלי המחלקת. על כן אפלו בימי דוד היה קשה לישראל להתפרנס זה מזה מחמת רבוי השפע שאצל העכו"ם והחולקים. אמר להם, "לכו ופשו ידכם בגידוד", שצריכים ללחם עם העכו"ם והשונאים שהם כנגד הקדשה ולהוציא מהם השפע להשיבה לבני ישראל הפשרים:

ז) ועל - כן קורין אם כסף תלזה בפסח שהוא יציאת מצרים, כי עקר יציאת מצרים לצאת מהגלות, הוא על - ידי גמילות חסד והלואת חן, שעל ידי זה נתבטלין השונאים והאויבים שמהם הגלות וכנ"ל. ועל - כן נקרא רבית בשם "נשך", כמו שנאמר, "נשך" כל דבר אשר ישך, בחינת אשר ישך הנחש בלא לחש. שהוא בחינת עוון החמור של לשון הרע שגרוע מהכל, כי על - ידי לשון הרע באים כל המחלקת, שממש עקר אחיזת היצר הרע שנאחז בפנעשה מחלקת בין השנוי דעות ואינם נכללים באחד וכנ"ל, שזהו בחינת פגם רבית פנ"ל. על - כן נקרא "נשך" לשון אם ישך הנחש, בחינת פגם לשון הרע ומחלקת פנ"ל. ועל - כן עקר אריכת הגלות הזה על - ידי לשון הרע ומחלקת, שעל - ידי זה אין יודעין היכן האמת וכנ"ל. ועקר הגאולה תהיה על - ידי שלום, כמו שנאמר, אין אליהו בא וכו' אלא לעשות שלום בעולם. ועל - ידי זה תהיה הגאולה במהרה בימנו אמן:

ח) וזה בחינת ראש השנה, כי זה היום תחלת מעשיך, כי בראש השנה נברא האדם שהוא עקר בריאת העולם. ואז עקר יציאת הבריאה מכח אל הפעל שנגמרה ביום הששי שאז נברא האדם שהוא עקר כל הבריאה. ועל כן אז עקר עבודת הצדיקי אמת להפיל אחר הבריאה בקדם הבריאה, שזה עבודה גדולה מאד לתקן ולהמתיק שרש אחיזת הדין שממש משתלשל אחיזת השקר שהוא הרע, שהוא הטמאה שכל אחיזתו בתחלת הבריאה תכף פשיצאה מכח אל הפעל, שאף - על - פי שאז עדין לא היה, חס ושלום, שקר וטמאה, אף - על - פי - כן מאחר שפכר היה בחינת שנים פנ"ל היה רשימה שישתלשל משם השקר שהוא הטמאה וכו' פנ"ל. על - כן עקר גמר התקון של כל הדברים שבכל הבריאה כלה הוא רק על - ידי אלו הצדיקים שיש להם כח לעלות משם עד תחלת הבריאה שממש נשתלשל אחיזת השקר וכנ"ל, כי כל זמן שאין מתקנים למעלה האחיזה הדקה מן הדקה שאינה נתפשטת במח כלה, שממש נאחז השתלשלות השקר, אף - על - פי שמתקנים הרבה למטה את אחיזת השקר עדין אין התקון בשלמות. מאחר שעדין לא נתתקן ונתקם בשרש שרשו למעלה למעלה. וזה עצם עבודת גדולי הצדיקים בראש השנה, שהוא יום בריאת העולם שיצאה הבריאה מכח אל הפעל. ואז צריכין לתקן שרש אחיזת הסטרא אחרת שהוא השקר, שכל שרשו מתחלת הבריאה תכף שיצאה מכח אל הפעל פנ"ל. ועל כן הוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה, כי משם עקר התעוררות התשובה על - ידי גדולי הצדיקים שמגלין ומאירין אמתת האמת בעולם, ומבטלין שרש אחיזת השקר בתחלת הבריאה שהוא עבודה גדולה מאד פנ"ל, שבזה עוסקים בראש השנה שהוא תחלת הבריאה, ועל כן הוא תחלת התשובה וכנ"ל, כי עקר התשובה הוא בבחינה זאת להחזיר ולהרים כפי חלקו שיש לו בכלליות הבריאה להרים הכל ולהשיב לשרשו הראשון להחזיר ולהפיל אחר הבריאה בקדם הבריאה, שזהו עקר בחינת תשובה להשיב הכל לשרשו הראשון, בבחינת ורקא דאדריקת לאתר דאיתגטילת מתמן (כמו שמבאר במקום אחר ועל - כן צריכין לנסע לצדיקים הגבוהים ביותר על ראש השנה, כי אין מי שינדע לעסק בתקון זה כי אם הצדיקים הגדולים במעלה מאד וכנ"ל. ואפלו גדולי הצדיקים אינם זוכים לזה בשלמות בחייהם, כי אם לאחר הסתלקותם. ובשביל זה הולכים על קברי הצדיקים בערב ראש השנה, כי עקר זה התקון בשלמות הוא רק על - ידי גדולי הצדיקים אחר הסתלקותם שאז הם מגיעים לשלמות מעלתם, להשיב נשמתם למקום

שְׁנֵטְלָה מִשָּׁם בְּתַחֲלַת שְׂרֵשׁ שְׂרָשָׁה הָעֲלִיּוֹן, שְׁעַל - יְדֵי זֶה מְשִׁיבִים כָּל הַבְּרִיאָה הַתְּלוּיָה בָּהֶם לְשָׂרְשָׁה וְכוּלְלִים אַחֵר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה וּמְתַקְנִים וּמְמַתְּקִין וּמְבַטְּלִין אַחֲזוֹת הַשָּׂקֶר שְׁנֹאֲחִזוּ שָׁם, כִּי רַק בְּשִׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם הַבָּעַל בַּחִירָה, שְׁכָל בַּחִירָתוֹ נִמְשַׁכֵּת מִשָּׁם בְּתַחֲלַת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכַּח אֶל הַפְּעַל כַּנִּל בְּהַתּוֹרָה הַנִּל. וְכִשְׁאָדָם עוֹמֵד בְּנִסְיוֹן וּבוֹחֵר בְּטוֹב כְּרָאוּי. וְעוֹלָה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא עַד שְׁעוֹלָה בְּתַחֲלַת הַבְּרִיאָה וּמְתַקֵּן שָׁם שְׁלֵא יוֹכַל הַשָּׂקֶר לְהִתְאַחֵז מִשָּׁם עוֹד כַּנִּל, זֶהוּ עֵקֶר תְּקוּן כָּל הַבְּרִיאָה וְכוּנִל. וְזֶה הִיָּה צָרִיךְ אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְתַקֵּן בְּיוֹם שְׁנֹבְכָא. וְעַל - יְדֵי שְׁקִלְקַל בְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע בְּעֵצַת הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא עֵקֶר הַשָּׂקֶר שְׁנֹאֲחִזוּ מִשָּׁם וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן לֹא הִתְגַּבֵּר לְבַטְּלוֹ, עַל - יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו מִיָּתֵהּ לְדוֹרוֹת וְנִתְאַחֵז הַשָּׂקֶר מְאֹד. וּבְזֶה מְתַרְץ קֶצֶת מֵהַ שְׂקִישָׁה לְכֹאוֹרָה; מֵהֵיכָן בָּא אָדָם לְמִכְשׁוֹל עוֹוֹן זֶה לְאֹכַל מֵעֵץ הַדְּעַת מֵאַחֵר שְׁעֵדִין לֹא הִיָּה יֵצֵר הָרַע בְּעוֹלָם! וְכַמּוֹבָא בְּסִפְרִים וּמְבֹאֵר בְּפִרוּשׁ רַש"י; שְׁהֵיִצֵּר הָרַע לֹא נִתֵּן בָּהֶם עַד שְׁאָכְלוּ מֵעֵץ הַדְּעַת. וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן בָּא לְחֹטֵא זֶה? אַךְ בְּאַמַּת אֶף - עַל - פִּי שְׁעֵדִין לֹא הִיָּה הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל עֲכָשְׁיוּ בְּעוֹלָם, אֲבָל שְׂרֵשׁ אַחֲזוֹתוֹ הָעֲלִיּוֹנָה כְּבָר הִיָּה, דְּהֵינּוּ בַּחֲזִינַת הַנִּל בַּחֲזִינַת הַטְּהָרָה שֶׁהוּא בַּחֲזִינַת הַבְּחִירָה, בַּחֲזִינַת שְׂרֵשׁ אַחֲזוֹת הַדִּין, שֶׁהוּא בַּחֲזִינַת ל״ו וְכוּ', שְׁמִשָּׁם הָרַשָּׁם שִׁישְׁתְּלִשְׁל עַד שִׁיְהִיָּה שָׂקֶר, שֶׁהוּא הַטְּמָאָה וְכוּנִל. וְזֶה הַשְּׂרֵשׁ הָעֲלִיּוֹן הַדֵּק, בְּנֹדָאֵי כְּבָר הִיָּה תְּכֵף כְּשִׁישְׁתְּלִישְׁל הַבְּרִיאָה מִכַּח אֶל הַפְּעַל וְכוּנִל בְּהַתּוֹרָה הַנִּל. וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּהַבְּרָאוֹ הִיָּה גְבוּהַ בְּמַעְלָה מְאֹד וְהִיָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק בַּחֲזִינָה זֹאת. וְעַל - יְדֵי שְׁנִתְרַשַׁל בְּתַקּוּן זֶה נִתְיַעַץ הַנְּחָשׁ וְהִטְעָה אֶת הָאָדָם בְּשָׂקֶר דֵּק עַל - יְדֵי שִׁינְק מִשָּׁם, וְעַל כֵּן הִיָּה כָּל עֲצָתוֹ לְהִסִּית אֶת הָאִשָּׁה תַּחֲלָה, כִּי הָאִשָּׁה כְּנֹגֵד הָאִישׁ הִיא בַּבְּחִינַת אַחֵר הַבְּרִיאָה כְּנֹגֵד קֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי כָּל דְּרָגָא וְדְרָגָא שְׁגִבְהַ מִחֲבָרוֹ הוּא בַּחֲזִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְאַחֵר הַבְּרִיאָה, כִּי הַדְּרָגָא הַגְּבוּהַ הִיא סְמוּכָה יוֹתֵר לְקֶדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל כֵּן נִחְשָׁבֵת נֹגֵד הַדְּרָגָא שְׁלִמְטָה מִמֶּנָּה בַּחֲזִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, וְהַדְּרָגָא שְׁלִמְטָה בַּחֲזִינַת אַחֵר הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בַּחֲזִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה, נִפְשׁ וְגוּף, אָדָם וּבְהֵמָה, כִּי הָאִישׁ בַּחֲזִינַת נִפְשׁ, בַּחֲזִינַת אָדָם, בַּחֲזִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה כְּנֹגֵד הָאִשָּׁה שֶׁהוּא גוּף בַּחֲזִינַת בְּהֵמָה, בַּחֲזִינַת אַחֵר הַבְּרִיאָה. וְעַל - כֵּן שָׁם בְּעֵנִין הַחֲבוּר שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁם עֵקֶר הַמְּלַחְמָה וְהַנִּסְיוֹן וְהַבְּחִירָה וְהַצְּרוּף שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָאִשָּׁה נִלְקַחָה עַל - יְדֵי שְׁנָה וְתַרְדֵּמָה שֶׁהוּא בַּחֲזִינַת הַסְּתַלְקוֹת הַדְּעַת שֶׁהוּא בַּחֲזִינַת תַּחֲלַת הַצְּמִצּוּם שְׁצִמְצָם וְסִלַּק הַדְּעַת בְּאִיזָה בַּחֲזִינָה שְׁעַל - יְדֵי זֶה הִיָּתֵה עֵקֶר יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכַּח אֶל הַפְּעַל, כִּי אִם לֹא הִיָּה בַּחֲזִינַת צְמִצּוּם וְהַסְּתַלְקוֹת הַדְּעַת לֹא הִיָּה בְּאִפְשָׁר שְׁתַּצֵּא הַבְּרִיאָה מִכַּח אֶל הַפְּעַל, כִּי הִיָּה נִשְׁאָר הַכֹּל בְּכַח כְּמוֹ בְּתַחֲלָה (וְכַמּוֹבָן כָּל זֶה בְּפִתְחֵי). וְזֶה בַּחֲזִינַת בְּנִין הָאִשָּׁה מִן הָאִישׁ עַל - יְדֵי תַרְדֵּמָה שֶׁהוּא הַסְּתַלְקוֹת הַדְּעַת שְׁמִשָּׁם בַּחֲזִינַת שְׂרֵשׁ אַחֲזוֹת הַשָּׂקֶר כַּנִּל. וְעַל כֵּן הַתְּגַרָּה הַנְּחָשׁ בְּהָאִשָּׁה וְהִטְעָה אוֹתָהּ בְּטַעוֹת דֵּק מִן הַדֵּק כְּמוֹבָן בְּפִרְשָׁה; שְׁבַתְּחִלָּה דְּחָפָה עַד שְׁנֹגְעָה בּוֹ וְכוּ' עַד שְׁנֹסְתָה אַחֲרָיו וְחֹטְאָה בְּפַעַל וְאֹכְלָה מֵעֵץ הַדְּעַת וְאִזִּי תְּכֵף הִיא הִטְעָתָה אֶת הָאָדָם, כִּי עֵקֶר הַטְּעוֹת עַל - יְדֵי בְּנֵי אָדָם שְׁכָבֵר נִכְשְׁלוּ שִׁישׁ לָהֶם כַּח בְּיוֹתֵר לְהִטְעוֹת וְכוּנִל. וְכִרְאֵשׁ הַשְּׁנָה שְׁאִז נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְכוּ חֹטֵא, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ בְּרַחֲמָיו עֲזָרוֹ שִׁיְתַחִיל בְּתַשׁוּבָה, עַל כֵּן צָרִיכִין אֲזוֹ בְּרֵאֵשׁ הַשְּׁנָה לְעַסֵּק בְּתַקּוּן זֶה כְּמוֹבָא. וְזֶה הַתְּקוּן אִי אִפְשָׁר כִּי אִם עַל - יְדֵי גְדוּלֵי הַצְּדִיקִים הַנִּל וּבְיוֹתֵר מְשִׁלְמִין הַתְּקוּן אַחֵר הַסְּתַלְקוֹת כַּנִּל. עַל - כֵּן הוֹלְכִין עַל קַבְרֵי צְדִיקִים בְּעָרְבַי רֵאֵשׁ הַשְּׁנָה וְכוּנִל:

ט) וְעֵקֶר הַתְּקוּן עַל - יְדֵי אַמַּת, כְּמוֹבָא בְּהַתּוֹרָה הַנִּל, שְׁעַל - יְדֵי אַמַּת נִמְשַׁךְ הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבַּרֵךְ, שְׁעַל - יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחֵר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה וְעַל כֵּן בְּרֵאֵשׁ הַשְּׁנָה רַב יִשְׂרָאֵל מִמְּשִׁיכִין עֲצָמָן אֶל הָאֵמֶת וְהַתְּמִימוֹת וּמְתַפְּלִין וְצוֹעֵקִין לָהּ יִתְבַּרֵךְ בְּאַמַּת וּבְתַמִּימוֹת בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת שֶׁל הַכֹּל שִׁישׁ לְקַצָּתָם בְּשָׂרֵי יְמוֹת הַשְּׁנָה, כִּי הָעֵקֶר הוּא הָאֵמֶת וְהַתְּמִימוֹת לְהַתְּנַהֵג בְּכָל הַשְּׁנָה כְּמוֹ הַמּוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים בְּרֵאֵשׁ הַשְּׁנָה וְיוֹם הַכְּפוּרִים, כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה וְהַתְּקוּן הוּא אַמַּת, שְׁעַל - יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין

אחיזת השקר שנאחז בתחלת הבריאה ונכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה, שזה עקר התקון של כל הדברים וכנ"ל:

וזה בחינת קול שופר שהוא בחינת אמת, בחינת הקול קול יעקב, בחינת תתן אמת ליעקב, כי עקר התגלות האמת על - ידי בחינת יעקב שהוא התחיל לעסק בתקון זה, לבטל השקר בתחלת אחיזתו הנ"ל, כי אברהם אבינו היה הראשון שהתחיל לגלות אלוקותו בעולם שזה עקר התגלות האמת, אבל מחמת שאברהם היה הראשון לא הגיע עדין לבטל אחיזת השקר בפרשו הנ"ל, שהוא בעצם הנקדה ששם יצאה הבריאה מכח אל הפעל שזה אי אפשר להשיג. ושם צריכין עקר ההמתקה לבטל אחיזת השקר כנ"ל, כי אברהם היה מדתו חסד ויצחק מדתו גבורה. זה בחינת קדם הבריאה ואחר הבריאה, כי חסד בחינת קדם הבריאה, ששם כלו טוב, כלו חסד. וגבורה ודין זה בחינת אחר הבריאה שמשם אחיזת הדין כנ"ל, כי אברהם גלה אלקותו בעולם והודיע שיש אלקים שליט בארץ. וכן יצחק וכן יעקב, כי זה היה כל עבודתם, כי אין קורין אבות, אלא לשלשה, כי הם אבות העולם, כי קדם הבריאה בבחינת אב כנ"ל, כי זכו לכלל הכל בה' יתברך בבחינת קדם הבריאה ששם אב וכן כחך בבחינת פשתגיע לאבני שיש טהור ושם נקרא הכל על שם האב, כי הן טפל לאב ונכלל בו. אבל אברהם ויצחק עדין לא בטלו לגמרי אחיזת השקר בפרשו בבחינת הנקדה ששם יצאה הבריאה מכח אל הפעל כנ"ל, שמשם עקר אחיזת פרשו של השקר וכו' וכנ"ל. ועל - כן אברהם יצא ממנו ישמעאל. ויצחק יצא ממנו עשו שהם עניני דמכסין על עיניו, שהם עקר השקר המכסה את האמת שהוא תקון העינים, כמו שמבאר בהתורה הנ"ל, כי אברהם גלה והמשיך אלוקותו יתברך מעלא לתת בבחינת אור ישר בבחינת חסד. ויצחק אור חוזר מתתא לעלא, שזה בחינת גבורה, אבל עקר הקשר והחבור שבין קדם הבריאה לאחר הבריאה הוא על - ידי בחינת יעקב שהוא בחינת חוט המשלש, בחינת הברית התיכן המברית מן הקצה אל הקצה, כי הוא מחבר וכולל יחד בשלמות בחינת אברהם ויצחק שהם בחינת חסד ודין, אור ישר ואור חוזר, בחינת קדם הבריאה ואחר הבריאה, כי יעקב זכה למדת האמת בשלמות, הינו לבטל אחיזת השקר בפרשו העליון הנ"ל עד שזכה להשיג איך ממשיכין בחינת יציאת הבריאה מכח אל הפעל בלי אחיזת השקר כלל, שזה בחינת עבודת יעקב שמדתו אמת, שעל - ידי זה עקר חבור וכלליות הבריאה בקדם הבריאה בשלמות. ועל - כן יעקב זכה שהיה מטתו שלמה בלי פסלת, כי ההולדה הוא בחינת בריאה חדשה, שמוציאין בחינת הן מכח אל הפעל, ומחמת ששם אחיזת השקר, על - כן נאחז הסטרא אחרא מאד בההולדה. ועל - כן צריכין אחר כך ברור גדול. וזה עקר מעלת הצדיק הגדול שהוא מאן דנטר בריית, שזוכה לבחינת פלה זרע אמת, כי זוכה לעלות לתחלת השרש ולהמשיך משם, בחינת הן בחינת אחר הבריאה מכח אל הפעל בלי אחיזת השקר כלל, שזה זכה יעקב שמדתו אמת. ועל - כן היתה מטתו שלמה וכנ"ל. וזה בחינת הקול שופר שהוא בחינת קול יעקב, בחינת אמת וכנ"ל:

(י) וזה בחינת מה שמבקשין על חיים בראש השנה ועשרת ימי תשובה, כי משם עקר החיים, כי אמת סמא דחיי. כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על אתרא דשמא קושטא, שלא שלטה המיתה שם, כי גוף ונפש הם בבחינת קדם הבריאה ואחר הבריאה, כי הנפש הוא חלק אלוך ממעל בחינת קדם הבריאה. והגוף בחינת עשיה, בחינת אחר הבריאה. ועקר החיות כששניהם מחברים יחד בקשר אמין וזה על - ידי אמת, שעל - ידי זה נכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה. ועל - כן אמת סמא דחיי, כי עקר המיתה על - ידי השקר שמפריד בין הדברים בבחינת כי המנות יפריד, בחינת כי הוא בין אחים יפריד, שזה נמשך על - ידי עצת הנחש שהמשיך השקר בעולם, שעל - ידי זה נגזר מיתה לדורות, כי עתה אי אפשר בזה הגוף להשיג בשלמות כלליות וחבור אחר הבריאה בקדם הבריאה, מחמת אחיזת השקר שנאחז שם בהתחלת יציאת הבריאה מכח אל הפעל וכנ"ל. ועל - כן ההכרח

למות ואז עולה הנפש למעלה מעלה כפי מדרגתו. והגוף מנדפך למטה עד שאחר כך יתחדשו לטובה לעתיד על - ידי גדל אמתת האמת שיתגלה אז, כי עקר חדוש העולם ותחית המתים יהיה על - ידי גדל האמת שיתגלה בבחינת אמת מארץ תצמח וכו'. ואז יתקיים, "שפת אמת תכון לעד", כי יחיו חיים נצחיים על - ידי האמת שהוא סמא דחיי, כי אז יתבטל השקר לגמרי בש"ש אחיזתו וכנ"ל. ועל חיים אלו אנו מבקשין בראש השנה שכל צעקותינו ותפלותינו שיתגלה האמת בעולם בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות אצל כל אחד ואחד שיתקיים, "וידע כל פעול כי אתה פועלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר וכו'" עד שיידע כל אחד איך לשוב לה' יתברך, כי עקר התשובה על - ידי אמת כנ"ל. ועל - פן חותמין בראש השנה בכל הברכות, כי אתה אלקים אמת ודברך אמת וקיים לעד, כי האמת קיים לעד, כי קושטא קאי, כמו שנאמר, "שפת אמת תכון לעד", כי עקר החיים והקיום של כל הבריאה בכלל ובפרט על - ידי אמת כנ"ל:

(יא) ועל - פן צריכין כל ישראל לפייס אחד את חברו קדם ראש השנה ויום הפפורים שיהיה שלום גדול בין ישראל, כי עקר הוא השלום, שהוא אחדות, שהוא עקר החיים בבחינת החיים והשלום, כי עקר המחלקת על - ידי אחיזת השקר שנמשך בבחינת רבוי ושנוי דעות כנ"ל. וזה עקר עבודת ראש השנה, שהוא תחלת הבריאה שצריכין לבטל השקר בש"ש אחיזתו על - ידי עצם התגלות מבחור ראש האמת בבחינת ראש דברך אמת, שזה בחינת ראש השנה דיקא, בחינת ראש דברך אמת, כי רב בעלי המחלקת דרך כל אחד לומר שאצלו האמת ושכל מחלקתו רק בשביל האמת. ובפרט עתה, בעוונותינו הרבים, שנתקיים והאמת תהיה נעדרת, שנעשה האמת עדרים, וכל אחד אומר שאצלו האמת, אבל אף - על - פי - כן האמת הוא אחד. ומי שחפץ באמת לאמתו ומתפלל לה' יתברך שיזכה לאמת באמת, יכול להפיר היכן האמת האמתית, כי האמת עד לעצמו. ועקר המחלקת הוא רק מחמת הרחוק מאחד שממש אחיזת השקר, כי מי שאינו מבטל השקר בש"ש יכול לטעות אחר כך מאד ולהפך השקר לאמת והאמת לשקר בבחינת הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע וכו'. וממש נמשך כל המחלקת שבעולם. ומי שרוצה להציל ולמלט נפשו מאש המחלקת שהוא גרוע מהכל, עקר הצלתו על - ידי האמת שהוא בחינת שלום, כמו שנאמר, "כי יהיה שלום ואמת בימי", כי כשיסתכל על האמת לאמתו בנדאי ינצל על כל פנים ממחלקת, כי אף - על - פי שלא יזכה להשיג ולידע היכן האמת, מחמת שלא התיגע בעבודתו פראוי, כי לזכות לעצם האמת צריכין יגיעה גדולה מאד, אבל על כל פנים, אם חפץ באמת, על כל פנים, לא יהיה רודף וחולק ולא יחזיק במחלקת ורדיפות, חס ושלום, לרדף אחר אנשי אמת. אף - על - פי שנדמה לו להפך, כי מה לו ולצרה הזאת לספן נפשו כל כך. וכל זה אי אפשר לבאר בכתב, והחפץ באמת יבין כל זה בנפשו:

(יב) וזה בחינת המשפט של ראש השנה, שכל אדם נכנס לפניו יתברך לדין ומשפט, כמו שנאמר בראש השנה במשנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון וסימי שם תאנא, וכלן נסקרין בסקירה אחת, שנאמר, "היוצר יחד לבם וכו'". ופרשו שם, שמוסב למעלה לפסוק ממכון שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ היצר וכו'. והענין תמוה לכאורה מאחר שכלם נסקרין בסקירה אחת, כי ה' יתברך כל יכול ויודע הרבה בידיעה אחת מה שאי אפשר לשכל אנוש להשיג פמוכא. אם כן גם בתחלה למה נכנסין אחד אחד כבני מרון? והלא הוא יודע את מעשה כל אחד בידיעה אחת, והיה יכול לשפטם גם בתחלת דין כמו בפסוק, שפלו נסקרין בסקירה אחת? !:

אך עקר המשפט הוא אמת, כי משפטו אמת. ואפלו במשפט שלמטה עקר מצות המשפט הוא לשפט אמת, להציל העשוק והנגזל שבא עליו חברו לגזלו בעולה ושקר לעשות בהם משפט אמת, כמו שנאמר, "אמת ומשפט שלום שפטו", רק בבני אדם יש שופטים שפטין המשפט בשקר שהם מחריבין העולם, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל

האמת ועל השלום וכו'. אבל הוא יתברך משפטו אמת תמיד, כי עקר כוננתו יתברך לדון ולשפט את כל העולם במשפטיו הישרים והאמתיים באפן שיבוא כל אחד אל התכלית הטוב הנצחי, שהוא להפיל בו יתברך, שהוא בחינה הנ"ל שיהיה נכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה, שזה עקר התכלית הטוב שבשביל זה נברא הכל. וכזה תלוי כל התורה, כי על - ידי כל מצוה ועבודה נכללין בו יתברך. ולהפך על - ידי כל עברה ופגם נתרחקין ועושין פרויד בין קדם הבריאה לאחר הבריאה וכנ"ל, כי כל התורה היא בחינת אמת, כמו שנאמר, "תורת אמת וכו'" ועל - ידי אמת נמשך עיני השגחתו יתברך, וכמו שמבאר במקום אחר, שעקר המשכת השגחה שלמה על - ידי התורה וכו', שעל - ידי זה נכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה כנ"ל. ועל זה דנין את האדם בראש השנה, וכן ביום הדין הגדול שפוסקין עליו המשפט שכו, או ענש כפי מעשיו, באפן שסוף כל סוף יוכל להפיל בקדם הבריאה שזה תכליתו, כי כל הענשים, רחמנא לצלן, שה' יתברך מעניש במשפטיו הישרים, עקר הענש, רחמנא לצלן, הוא בשביל זכו, כדי שיזדכך על - ידי הענש הזה, כדי שיוכל בסוף להפיל במקום שצריך להפיל כפי מעשיו, כפי מה שישאר ממנו אחר הזכו. ולהפך הצדיק מקבל שכר וענג ומתענג על ה' ועולה בכל פעם מדרגא לדרגא וממעלה למעלה עד שנכלל בשלמות בכל קומתו למעלה למעלה עד תחלת שרש הכל שהוא בחינת קדם הבריאה אשרי לו. אבל על כל פנים הכל באשר לכל צריכים לחזר ולהפיל למעלה בקדם הבריאה, רק אף - על - פי - כן יהיה חלוק גדול אפלו בין הצדיקים גמורים כפי מעלתו, מפל שפן בין צדיק לבינוני, מכל שפן וכל שפן בין צדיק לרשע, ואפלו ברשעים עצמן יהיה חלוק גדול בין כל אחד ואחד. ועל - פן הזהירו רבותינו זכרונם לברכה, אל תרשע הרבה וכו'. וכמוכן בדבריו ז"ל בסוף התורה הנ"ל על פסוק, "עין לא ראתה אלקים זולתך וכו'". מה שמבאר שם, שבענין זה יש קשיא וכו', עין שם. ובשביל זה עקר המשפט של ראש השנה, כי משפטו אמת ועל - ידי אמתת משפטו יוכל להפיל בבחינת קדם הבריאה זה על - ידי עצירות וזה על - ידי עניות, זה על - ידי שוננוז עליו לחיות וזה על - ידי מיתה. וכן בשאר המשפטים, כי משפטו יתברך עמקו מאד וגוזה משפט על כל אחד בראש השנה באפן שיהיה לו בחירה כפי מדרגתו וה' יתברך צופה ומביט עד סוף האחרון ואפלו עד סוף כל הדורות, וחושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח, ונותן משפט על כל אחד באפן שאין שיהיה אין שיתנהג, ישוב בסוף לקדם הבריאה, אך הרשע אם יחזיק במעשיו ולא ישוב, יצטרך לענשים קשים ומרים מאד ולגלגולים רבים. ולבסוף לא ישאר ממנו כי אם איזה נקדה בעלמא עד שיש שיכלו לגמרי בסוף ולא ידעו מהטוב האמתי כלל, אבל על כל פנים הכל צריכים לחזר לקדם הבריאה ואז יראו החלוק שבין צדיק לרשע וכו'. ועל - פן בעת שוננסין למשפט כל אחד עובר לפניו בפני עצמו כבני מרוז, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי ה' יתברך דן את כל אחד ברחמיו כפי מעשיו שפחר לו. וכל בחירתו היתה על - ידי השנויים רבים שנעשו אחר הבריאה, אחר שיצאה הבריאה מכח אל הפעל שהתחיל הרבוי כנ"ל. ועל - ידי זה עקר חקור דין שלמעלה ביום הדין, כי ה' יתברך דן ברחמיו כל אחד לפי מקומו, כמו שמבאר במקום אחר. ויודע באיזה שנוי דעה נפל על - ידי הרבוי של אחר הבריאה הנ"ל, שעל - ידי זה בא למעשיו. וכמו כן הוא שופט אותו בצדק ואמת. ועל - פן בהכרח שיעברו לפניו כל אחד בפני עצמו, שזה בחינת רבוי ושנויים, שזהו בחינת יציאת הבריאה מכח אל הפעל שהתחיל הרבוי והשנויים וכו' שמשם כל מעשה האדם וכמו כן הוא חקור דינו ומשפטו וכנ"ל. אבל כשה' יתברך מוציא גמר משפטו ועקר המשפט הוא אמת, כדי שעל - ידי המשפט אמת ישוב בסוף לשרשו - לקדם הבריאה וכנ"ל. על - פן בגמר המשפט כלם נסקרין בסקירה אחת שכולל כלם יחד, כי זה עקר המשפט אמת, שישוב הכל לשרשו, לקדם הבריאה, ששם פלו אחד כנ"ל, רק

אף - על - פי - כן יהיה חלוק עצום בין כל אחד ואחד כפי מעשיו, רק שאי אפשר להבין זאת וכנ"ל
נהבן היטב:

יג) וכל ימי האדם יש לו בחירה, וזה עקר המשפט של ראש השנה, שגוזרין עליו שיתנהג עמו בשנה
הזאת באופן שיהיה לו בחירה ברכונו, שיוכל לזכור ולהבין על - ידי מה שיתנהג עמו אם לטוב ואם
להפך, חס ושלום, איך לשוב לה' ותברך אם ישום לבו אל תכליתו הנצחית. ועל זה צריך לשום כל
מגמתו בכל השנה פלה, בפרט בתחלת השנה בעשרת ימי תשובה, בפרט בראש השנה שהוא יום
ראשון לעשרת ימי תשובה. ועקר התקון הוא אמת; שצריך להאמין בהאמת שהכל אחד, פי צריכים
להאמין בהשגחתו ותברך בפרטיות שהוא ותברך צופה ומביט ומשגיח על כל אחד ואחד בפרטיות
כפי מקומו ושעתו וענינו ועל - ידי השגחה הכל אחד, אחר הבריאה כמו קדם הבריאה כנ"ל. ועל -
ידי זה יכול לדבק את עצמו לה' ותברך ולהיות נכלל בו ותברך מפל מקום שהוא בבחינת פליאה דעת
ממני נשגבה לא אוכל לה וגו' ואנה מפניך אברח, שדוד המלך מתמיה שאי אפשר להבין איך יצאה
הבריאה מפי אל הפעל ונעשה רבוי, שעל - ידי זה נעשה התרחקות, חס ושלום, שהוא בחינת
בריחה, שבורחים מהשם ותברך, חס ושלום, אבל באמת אנה מפניך אברח, פי אני מאמין בהאמת
שהכל אחד כמו שפסים והולך, "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, אשא כנפי שחר וכו' גם
שם ידך תנחני וכו'" עד שחזר וסיים, "אודך על פי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד",
פי באמת אני מאמין בהשגחה שהכל אחד עתה כמו בתחלה קדם הבריאה, רק שזה פליאה דעת
נשגבה וכו', בחינת נוראות נפליתי נפלאים וכו' איך מתקיים העולם ואיך יצאה הבריאה מפי אל
הפעל ואסור לחקר בזה כלל. אבל על כל פנים אני מאמין בהאמת בהשגחתו ותברך שעניו ותברך
צופות בכל מקום, בחינת אם אסק שמים וכו' ואציעה שאול וכו' וכמו שנאמר, בכל מקום עיני ה'
צופות טובים ורעים וכו' ועל - בן אנה מפניך אברח, פי הכל אחד בחינת פלו טוב, פלו אחד. ועל -
ידי זה אני אוהז עצמי בה' ותברך תמיד, פי נפשי יודעת מאד האמת, אף - על - פי שאי אפשר להבין
כל זה, כמו שאמר בעצמו, נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. וביותר צריכים לשום
לב לזה בראש השנה שהוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה יום תחלת מעשיו וכנ"ל. ועל - ידי זה
יצא משפטו לאור לטוב, פי על - ידי זה עקר התקון. וכל זה זוכין על - ידי שבאים אז לצדיקי אמת
וכנ"ל:

וזה שאמר, "אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח", פי תחלת יציאת הבריאה מפי אל הפעל זה
בחינת הליכה, פי עדין לא נתרחקה הרבה הבריאה מקדם הבריאה ועל - בן הוא בחינת הליכה, כמו
שאחד התחיל לילך מחברו שעדין אינו רחוק ממנו, אבל אחר כך פשנשפלתשלה הבריאה יותר ויותר
ונתרחקה מקדם הבריאה יותר ואז נתרבה אחיזת השקר יותר, שעל - ידי זה עקר הרחוק כנ"ל. זהו
בחינת בריחה, שעל - ידי זה מתרחקין יותר ויותר. וכל ההתרחקות של הרחוקים מה' ותברך נמשך
מבחינת פפירות, שמשם עקר פח היצור הרע, כמו שמבאר כבר כמה פעמים. ועקר היצור הרע שהוא
בחינת פפירות נמשך רק מבחינה הנ"ל, שהוא בחינת הטהרה, שהוא מתחלת יציאת הבריאה מפי אל
הפעל כנ"ל, פי מחמת שזה אי אפשר להבין בשכל אנושי כלל, על - בן נתעו ונבוכו התועים עד
שנתרחקו כמו שנתרחקו, אבל דוד המלך שמדתו אמונה - מלכות, כמו שנאמר, "ואמונתו וחסדי
עמו", מתמיה ואומר; שבאמת איני יכול להבין אנה אלך מרוחק - איך יצאתי מפי אל הפעל
בתחלת הבריאה שהוא בחינת הליכה, פי בודאי אי אפשר להבין זאת, רק אני מאמין באמונה שלמה
שהכל מה' ותברך, פי הוא בנפלאותיו ברא הכל והוציא הכל מפי אל הפעל וגם עתה הוא משגיח
על הכל בהשגחה פרטית. ועל - בן אנה מפניך אברח, שהוא בחינת התרחקות יותר, בחינת בריחה,
פי בודאי אי אפשר לברח מפניך, פי אני מאמין שהכל אחד, אף - על - פי שאי אפשר להבין זאת.

וְזֶהוּ "אָנָּה מִפְּנֵיךְ אֲבָרְחָ", פָּנִים זֶה בַּחֲנִינֵת עֵינֵי הַשְּׂגָחָתוֹ, בַּחֲנִינֵת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלַיךְ, בַּחֲנִינֵת אֵל תִּסְתַּר פְּנֵיךְ מִמֶּנִּי וְכוּ', הֵינּוּ מֵאַחַר שְׂאֵנֵי מֵאֲמִין שְׂפָנֵי הַשְּׂגָחָתוֹ צוֹפִים בְּכָל הָעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְאַחַר הַבְּרִיאָה הוּא כְּמוֹ קֶדֶם הַבְּרִיאָה, עַל - בֶּן פְּלִיאָה דַעַת מִמֶּנִּי נִשְׁגָּבָה וְכוּ' אָנָּה אֵלַיךְ מְרוּחֶךָ, שֶׁהוּא תַחֲלֵת יְצִיאַת הַבְּרִיאָה מִכַּח אֵל הַפְּעֵל, וְעַל - בֶּן אָנָּה מִפְּנֵיךְ אֲבָרְחָ, כִּי פָנֵי הַשְּׂגָחָתוֹ בְּכָל מְקוֹם, שְׂעַל - יְדֵי זֶה הַכָּל אֶחָד אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְכוּ'". וְכָל זֶה בַּחֲנִינֵת רֹאשׁ הַשְּׂנָה שְׂאֵז נִמְשָׁךְ הַשְּׂגָחָתוֹ בְּיֹתֵר, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר, "עֵינֵי ה' אֵלַיךְ בְּהַ מְרֹאשִׁית הַשְּׂנָה וְעַד אַחֲרִית שְׂנָה", כִּי הַמְשַׁפֵּט שֶׁל רֹאשׁ הַשְּׂנָה זֶהוּ בַּחֲנִינֵת הַשְּׂגָחָה, שְׂאֵנּוּ מֵאֲמִינִים שְׂכָל מַה שְׂמַתְנַהֵג עִם הָאֲדָם בְּכָל הַשְּׂנָה, הַכָּל בְּהַשְּׂגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי הַמְשַׁפֵּט שְׂנִגְזָר עָלָיו בְּרֹאשׁ הַשְּׂנָה. וְכִמּוֹ שְׂדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה עַל פְּסוּקֵי זֶה, עֵינֵי ה' אֵלַיךְ וְכוּ'. בְּרֹאשׁ הַשְּׂנָה נִדוּן מַה יְהֵא בְּסוֹפָהּ. וְזֶה עֶקֶר בַּחֲנִינֵת רֹאשׁ הַשְּׂנָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֲמוּנַת הַשְּׂגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂזֶה זוֹכִין עַל - יְדֵי שְׂמִמְשִׁיכִין עֲצָמוֹ אֵל נְקֻדַת הָאֲמֵת, שֶׁהוּא צְדִיק הָאֲמֵת. וְעַל - יְדֵי זֶה נִכְלָל הַכָּל בְּאַחַד, שְׂזֶה עֶקֶר תְּקוּן הַתְּשׁוּבָה שְׂאֵנּוּ צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשְּׂנָה, שֶׁהוּא יוֹם רֹאשׁוֹן לַעֲשֻׁרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ'":

(יֵד) וְזֶה בַּחֲנִינֵת גְּדֹל מַעֲלַת הַהֲלִיכָה לְצַדִּיקֵי אֲמֵת לְשֵׁם שָׁמַיִם, לֹא לְשֵׁם כְּבוֹד וְקִנְטוֹר וּמַחֲלָקֵת, חַס וְשְׁלוֹם, כִּי הַהֲלִיכָה בְּרַגְלָיו. וְעֶקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּקוּן הוּא עַל - יְדֵי הַרְגֵלִין, כִּי עֶקֶר כָּל הַתְּקוּנִים תְּלוּיִים בְּזֶה הָעוֹלָם הַעֲשִׂיָה הַגְּשָׁמִי שֶׁהָאֲדָם הַבַּעַל בַּחֲרִיָּה נִבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגְּשָׁמִי דִּיקָא, כְּדֵי שִׁדְבֵק אֵת עֲצָמוֹ בְּה' יִתְבָּרַךְ מִגְּשָׁמִיּוֹת זֶה הָעוֹלָם דִּיקָא, וְעַל - יְדֵי זֶה יַעֲלֶה זֶה הָעוֹלָם עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת כָּלָם הַתְּלוּיִים בּוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד שִׁפְלָל הַכָּל בַּבַּחֲנִינֵת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְכוּ'". וְזֶה הָעוֹלָם בְּכָלְלוֹ נִקְרָא רַגְלִין, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר, "וְהָאֲרֵץ הָדֵם רַגְלֵי". וְשֵׁם עֶקֶר הָאֲמוּנָה שְׂנִקְרָאת רַגְלִין, כְּמוֹ שְׂמִבְאָר בְּמְקוֹם אַחֵר, כִּי צְרִיכִין לְהֵאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָם נִפְלְאוֹת רוּמָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֵר, הוּא צוֹפֵה וּמַבִּיט בְּהַשְּׂגָחָה פְּרֻטִית בְּזֶה הָעוֹלָם הַגְּשָׁמִי עַד תְּכִלִּית תְּכִלִּית דְּיוּטָא הַתַּחֲתוֹנָה, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר, "אֵין דְּבָר נִעְלָם מִמֶּךָ וְכוּ'". וְכִמּוֹ שְׂנֵאֲמֵר, "הַמַּגְבִּיהִי לְשִׁבְתָּ הַמְשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבְאֲרֵץ וְכוּ'". וְעַל - יְדֵי אֲמוּנַת הַשְּׂגָחָה, עַל - יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה שְׂזֶה עֶקֶר הַתְּקוּן וְכוּ'". וְעַל - בֶּן אֲשֵׁרִיהֶם הַרְגֵלִים שֶׁהוֹלְכִים לְדַבֵּר מְצוּהָ, מִכָּל שֶׁבֶן כְּשֶׁנוֹסֵעַ וְהוֹלֵךְ לְהַצַּדִּיקֵי אֲמֵת וְהַגְּלוּיִים אֲלֵיהֶם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֲמֵת כְּבָר זָכָה עַל - יְדֵי אֲמֵתָת עֲבוּדָתוֹ לְהַפְּלִל הַכָּל בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי כְּבָר הִגִּיעַ לְאַבְנֵי שִׁישׁ טְהוֹר הַנִּי"ל. וְמִי שְׂזוֹכָה לְנִסֵּעַ וְלִילֵךְ אֵלָיו וְהַהֲלִיכָה הִיא בְּרַגְלִין, עַל - יְדֵי זֶה מַגְבִּיָה בַּחֲנִינֵת רַגְלִין שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת זֶה הָעוֹלָם הַעֲשִׂיָה, בַּחֲנִינֵת וְהָאֲרֵץ הָדֵם רַגְלֵי. מַגְבִּיָה הַכָּל לְה' יִתְבָּרַךְ וְכוּלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, שְׂזֶה עֶקֶר כָּל הַתְּקוּנִים כְּנִי"ל. וְעַל - בֶּן הָעֶקֶר לְנִסֵּעַ וְלִילֵךְ עַל רֹאשׁ הַשְּׂנָה, כִּי אֵז בְּרֹאשׁ הַשְּׂנָה צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּזֶה בְּיֹתֵר מִחֲמַת שְׂאֵז נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל - בֶּן הוּא רֹאשׁוֹן לְתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים עַל - יְדֵי זֶה וְכוּ'". וְעַל - בֶּן הֵיּוֹ נוֹהֲגִין בְּכָל הַדּוֹרוֹת לִילֵךְ לְהֵרֵב, כִּי מַעֲלָה תַרְחָה כְּשֶׁהוֹלְכִין אֵלָיו, כִּי עַל - יְדֵי הַהֲלִיכָה בְּעֲצָמָה מִתְקַן הַרְבֵּה וְכוּ'". וְזֶה בַּחֲנִינֵת שְׂמִחָתִי בְּאֵמָרִים לִי בֵּית ה' גֹּלֵךְ עֲמֻדוֹת הֵיּוֹ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵיךְ יְרוּשָׁלַיִם. וְזֶה בַּחֲנִינֵת מַעֲלַת הָעוֹלָם לְרַגְלֵי, שְׂנֵאֲמֵר עֲלֵיהֶם, "מַה יָּפוֹ פְּעָמֶיךָ בְּנֻעָלִים", כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֵׁם הַבֵּית הַמְּקֻדָּשׁ שְׂשֵׁם נְקֻדַת הָאָבֶן שְׂתִּיָה שְׂמִמְנוֹ הַשְּׂתֵת הָעוֹלָם, שְׂדַרְךָ שֵׁם חוּזָר וְנִכְלָל זֶה הָעוֹלָם בְּשֵׁרְשׁוֹ בַּבַּחֲנִינֵת קֶדֶם הַבְּרִיאָה. וְעֶקֶר הַתְּקוּן עַל - יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם בַּחֲנִינֵת אָבֶן שְׂתִּיָה, בַּחֲנִינֵת כִּי לְה' מְצַקִּי אֲרֵץ וַיִּשֶׁת עֲלֵיהֶם תְּבִיל". וְכִמּוֹ שְׂמִבְאָר בְּמְקוֹם אַחֵר. וְזֶה יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה פְּעִיר שְׂחַבְרָה לְה' יַחֲדָיו. שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שְׂלִמְעָלָה וְכוּ', כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה, הֵינּוּ בַּחֲנִינֵת כְּלָלִיּוֹת הַתַּחֲתוֹן בְּעֵלְיוֹן - יְרוּשָׁלַיִם שְׂלִמְטָה בִּירוּשָׁלַיִם שְׂלִמְעָלָה, שְׂעַל - יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, שְׂזֶה עֶקֶר הַתְּקוּן וְכוּ'". וְזֶהוּ שְׂאֵלוֹ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילֶךָ וְכוּ' לְמַעַן אַחֲרֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בֶּן וְכוּ', כִּי עֶקֶר תְּקוּן זֶה הוּא עַל - יְדֵי שְׁלוֹם נְאֻחָדוֹת וּלְבַטֵּל כָּל הַהַתְּנַגְדוֹת אֵל הָאֲמֵת, שֶׁהוּא עֶקֶר הָרַע וְהַטְּמָאָה שְׂנִמְשָׁךְ מֵהַשְּׂקָר שְׂיוֹגֵק מִהֲרַבּוּי

כְּשֶׁאֵין מְבֹטְלִין אַחֲזֵתוֹ בְּשֵׁרְשׁוֹ כַּנִּל. וְעַל - בֵּן הַנְּחֹשׁ שֶׁהַמְּשִׁיךְ הַשֶּׁקֶר בְּעוֹלָם וְגַרְם כֹּל הַמְחַלֶּקֶת וְהַפְּרוּד. עַל - בֵּן נִתְקַלֵּל בְּרַגְלָיו, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, "עַל גַּחֲנֵךְ תִּלְךְ", כִּי שֶׁקֶר אֵין לוֹ רַגְלִים (וְכִמוֹ שְׁמוּבָא בְּתַקּוּנֵי זֹהַר כַּב, דָּף סו, עִין שָׁם). וְעַל - בֵּן עֶקֶר פָּגַם שֶׁל הַשֶּׁקֶר וּבְעֲלֵי רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע הוּא בְּרַגְלֵיךְ, כִּי נִקְרָאִים "הוֹלְכֵי רְכִיל", כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, "לֹא תִלְךְ רְכִיל בְּעַמֶּךָ". וְכִמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שָׁם, בְּכָל מְקוֹם מְצִינוֹ רְכִילוֹת בְּלִשׁוֹן הַלִּיכָה, בְּלִשׁוֹן רַגַל, כְּמוֹ לֹא רַגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, כִּי עֶקֶר פָּגַם הַלִּשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת שְׁנֵמֶשֶׁךְ עַל - יְדֵי הַשֶּׁקֶר שְׁמֵהֶם כֹּל הַמְחַלֶּקֶת וְהַפְּרוּד הוּא בְּבַחֲיַת רַגְלֵיךְ שְׁמֵפְרִידֵיךְ הַרַגְלֵיךְ מִהָרֵאשׁ, שְׁעוֹשֵׁין פְּרוּד בֵּין זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִיַּת רַגְלֵיךְ, וּבֵין רֵאשִׁית נִקְדַּח הַבְּרִיאָה, שְׁעַל יְדֵי נִכְלָלֵיךְ בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל - בֵּן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שָׂאז צְרִיכִין לְהַפְּלֵל בְּהָרֵאשׁ וְעַל שָׁם זֶה נִקְרָא רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְעַל - בֵּן צְרִיכִין לְבוֹא לְהַצְדִּיק שֶׁהוּא בְּחִיַּת הָרֵאשׁ בְּחִיַּת, רֵאשׁ בֵּית, בְּחִיַּת רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָאֲמִתִּי. עַל - בֵּן צְרִיכִין לְנַסֵּעַ וְלִילְךְ אֵלָיו דְּוָקָא, כִּי עַל - יְדֵי זֶה מְתַקְנִים וּמְעַלִּין בְּחִיַּת הַרַגְלֵיךְ וּמְכַנְיְעִין וּמְבֹטְלִין בְּחִיַּת הַרַגְלֵיךְ דְּקַלְפָּה שֶׁהֵם הַהוֹלְכֵי רְכִיל וּבְעֲלֵי לִשׁוֹן הָרַע הַמְרַבֵּין מְחַלֶּקֶת בִּישְׂרָאֵל, כִּי עַל - יְדֵי שְׁבָאִין לְהַצְדִּיק זוֹכִין לְאֲמִת, שְׁעַל - יְדֵי זֶה מְמַשִּׁיכִין הַהַשְׁגָּחָה בְּשִׁלְמוֹת מְרֵאשׁ וְעַד סוּף, עַד סוּף הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִיַּת רַגְלֵיךְ, שְׁעַל - יְדֵי זֶה נִכְלָל הַסּוּף בְּהָרֵאשׁ; סוּף תְּכִלִּית גְּשָׁמִיּוֹת כֹּל הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִיַּת רַגְלֵיךְ נִכְלָל הַכֹּל בְּהָרֵאשׁ, בְּבַחֲיַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה וְנִכְלָל הַכֹּל בְּאַחַד, שְׁזֶה עֶקֶר הַתְּקוּן וְכַנִּל:

טו) כִּי אֲמַת רֵאשׁ, תוֹךְ, סוּף, כִּי עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הָאֲמַת הוּא כְּשֶׁהוּא אֲמַת מְתַחֲלָתוֹ וְעַד סוּפוֹ, כִּי יֵשׁ שְׁמֵתַחֲלִיל לְדַבֵּר בְּאֵיזָה אֲמַת, אֲבָל בְּסוּף מְטַעָה עַל - יְדֵי זֶה דֵּיקָא בְּשֶׁקֶר גְּדוֹל, כִּי דֵּיקָא עַל - יְדֵי מְעַט הָאֲמַת שֶׁהַתַּחֲלִיל, עַל - יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כַּח לְהַטְעוֹת בְּשֶׁקֶרוֹ, כִּי כֹל שֶׁקֶר שָׂאִין בוֹ אֲמַת בְּתַחֲלָתוֹ אֵינוֹ מְתַקֵּם בְּסוּפוֹ, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, עַל - בֵּן עֶקֶר הָאֲמַת הוּא כְּשֶׁהוּא אֲמַת שְׁלֵם מְרֵאשׁ וְעַד סוּף. וְעֶקֶר הוּא הַסּוּף, כִּי טוֹב אַחֲרִית דְּבַר מְרֵאשִׁיתוֹ. וְעַל - בֵּן עֲכָשִׁיו בְּאַחֲרִית הַיָּמִים מְתַגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, "וְתִשְׁלַךְ אֲמַת אַרְצָה". וְכִמוֹ שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, וְהָאֲמַת תְּהִיָּה נִעְדָּרֶת (יִשְׁעִיָּה נט, טו), שְׁנֵעֲשׂוּ עֲדָרִים עֲדָרִים שֶׁל אֲמַת. וְכֵן אֲצַל כֹּל אָדָם יֵשׁ שֶׁהוּא אִישׁ כְּשֶׁר מְתַחֲלָתוֹ, אֲבָל אַחַר כֵּךְ מְטַעָהוּ הַבְּעַל דְּבַר עַד שְׁמֵכְשִׁילוֹ בְּשֶׁקְרִיו. וְהַעֲקָר עַל - יְדֵי בְּנֵי אָדָם וְהַשְׁקָנִים וְהַלִּיצָנִים וּמְכַנְיְעִים עֲצָמָן בְּשָׁם חֲסִידִים, שְׁעֲלֵיהֶם נֵאמַר, "תִּאֲלַמְנָה שְׁפֹתֵי שֶׁקֶר הַדְּבָרוֹת עַל צְדִיק עֲתֵק בְּגִאָוָה וְבוֹז". וְעַל - בֵּן אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, אַל תִּאֲמִין בְּעַצְמֶךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, כִּי עֶקֶר הָאֲמַת הוּא כְּשֶׁמְגִיעַ עַד הַסּוּף שֶׁהוּא בְּחִיַּת רַגְלֵיךְ. וְעַל - בֵּן עֶקֶר תְּקוּן כֹּל הָעוֹלָם שֶׁהוּא עַל - יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוֹ שְׂאֵנוּ מְצַפִּים שְׁיִבּוֹא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, הוּא עַל - יְדֵי בְּחִיַּת רַגְלֵיךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, "וְעַמְדוֹ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ" וְכִמוֹ שְׁאֵיתָא, עַד דְּמִטֵּי רַגְלֵיךְ בְּרַגְלֵיךְ, כְּמוֹבָא הַרְבֵּה מְזָה בְּכַתְבֵי הָאֲר"י וְכוּ, כִּי עֶקֶר הַתְּקוּן עַל - יְדֵי אֲמַת שְׁיִתְגַּלֶּה עַל - יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוֹ. בְּחִיַּת אֲמַת מְאָרְץ תִּצְמַח. וְהַעֲקָר שְׁהָאֲמַת יְהִיָּה בְּשִׁלְמוֹת מְרֵאשׁ וְעַד סוּף לְהֵאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יְתַבַּרְךְ מְרֵאשׁ כֹּל דְּרַגְלֵיךְ עַד סוּף כֹּל דְּרַגְלֵיךְ, שְׁעַל - יְדֵי זֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּאַחַד, שְׁעַל - יְדֵי זֶה עֶקֶר הַתְּקוּן וְכַנִּל:

טז) עַל - פִּי הַתּוֹרָה "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא הַנִּל, יְתַבָּאֵר הַמְּדַרְשׁ הַפְּלִיאָה מְאֹד וְזֶה לְשׁוֹנוֹ (מְדַרְשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פָּרָק ח), אָמַר רַבִּי סִימוֹן, בְּשִׁעָה שְׁבָא הַקְּדוּשׁ - בְּרוּךְ - הוּא לְבָרָא אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, נִעֲשׂוּ מְלֶאכֶי הַשְּׂרָת כְּתִים וְחִבּוּרוֹת חִבּוּרוֹת, מֵהֶם אוֹמְרִים, אַל יִבְרָא, וּמֵהֶם אוֹמְרִים, "יִבְרָא", הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, "חֲסֵד נִאֲמַת נִפְגְּשׁוּ צְדָק וְשְׁלוֹם נִשְׁקוּ", חֲסֵד אוֹמַר, יִבְרָא, שֶׁהוּא גּוֹמֵל חֲסִידִים. וְנֵאמַת אוֹמַר, אַל יִבְרָא, שְׁפָלוּ שְׁקָרִים, צְדָק אוֹמַר, "יִבְרָא, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה צְדָקוֹת", שְׁלוֹם אוֹמַר, אַל יִבְרָא, שֶׁהוּא כְּלוֹ קְטֻטָּה. מָה עֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ - בְּרוּךְ - הוּא? נִטַּל אֲמַת וְהַשְׁלִיכוֹ לְאַרְץ, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, "וְתִשְׁלַךְ אֲמַת אַרְצָה". אֲמָרוּ מְלֶאכֶי הַשְּׂרָת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ - בְּרוּךְ - הוּא, רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, מָה אֲתָה מְבַזָּה תְּכִסִּים אֱלֹטִיכְסִיָּא שְׁלַךְ (וּפִרְשׁ הַמְּתַנּוֹת כְּהֵנָּה "חוֹתֵם", שְׁחוֹתְמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ - בְּרוּךְ - הוּא

אָמַת). תַּעֲלֶה אָמַת מִן הָאָרֶץ, הֲדָא הוּא דְכִתְיִב, "אָמַת מֵאָרֶץ תִּצְמַח", עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהוּא תְמוּהָ מָאד, אֵיךְ שֵׁיךְ שֶׁה' יתְבַרַךְ יִשְׁלִיךְ אָמַת לָאָרֶץ, שֶׁהוּא עֶקֶר חוֹתְמוֹ? עַד שֶׁהֲצַרְכוּ מִלְאָכֵי הַשָּׂרֵת לְשָׂאֵל וּלְבַקֵּשׁ מָה אַתָּה מְבַזֶּה תְּכַסִּים וְכוּ'? ! וְגַם קִשָּׁה מָאד לְהִבִּין אֵיךְ יִהְיֶה מַחְלָקֶת בֵּין מִדַּת הָאָמַת וּבֵין ה' יתְבַרַךְ? כִּי מֵאַחֵר שֶׁה' יתְבַרַךְ אֲמַתָּת רְצוֹנוֹ לְבְרֹא אֶת הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ סוּף הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁבְרָאוּ אִם כֵּן אֵיךְ שֵׁיךְ שֶׁהָאָמַת יִקְטָרַג עַל זֶה? !:

אֵךְ זֶה כָּלֵל גְּדוּל, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הֵיטָה בְּגִין דִּישְׁתַּמוּדְעִין לִיה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכָּר לְדַעַת וּלְהַפִּיר אוֹתוֹ יתְבַרַךְ. וְעֶקֶר הַבְּרִיאָה הוּא הָאָדָם, הֵינּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצְּדִיקִים אֲשֶׁר רַק הֵם זוֹכִים לְהַפִּירוֹ בְּאָמַת עַל - יְדֵי שֵׁי שֵׁי לָהֶם בְּחִירָה וְעוֹמְדִים בְּנִסְיוֹן וְצָרוּף בְּזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי הַרְחוֹק מִמֶּנּוּ יתְבַרַךְ מָאד, כִּי ה' יתְבַרַךְ סוֹתִים וְנִעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶעְלָם כִּי לִית מַחְשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּיה כָּלֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֱלֹהֵינוּ וְשֶׁעַר בְּדַעְתּוֹ שֵׁי אֲפָשָׁר לְשׁוּם מִלְאָךְ וְשֶׁרָף וּלְשׁוּם נִבְרָא לְהַשִּׁיג אֲמַתּוֹ, כִּי אִם נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל - יְדֵי שֵׁי רָדוּ לְזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְיִהְיֶה לָהֶם בְּחִירָה וְיַעֲמָדוּ בְּנִסְיוֹן. וְעַל - יְדֵי זֶה דִּיקָא יִזְדַּכְּכוּ וְיִצְטָרְפוּ עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְהַשְׁגַּת אֱלֹקוֹתוֹ מַה שֶׁאֵין שׁוּם מִלְאָךְ וְשֶׁרָף יְכוֹל לְזַכּוֹת, כִּי זֶה הַתַּכְלִית וְהַסּוּף שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לְהַשְׁגַּת אֱלֹקוֹת, עַד שֶׁהַמְּלָאכִים יִקְבְּלוּ וְיִלְמְדוּ מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה עַל פְּסוּק, "כַּעֲת יֹאמֶר לִיעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל", עֲתִידִין צְדִיקִים שִׁיְהִיָּה מַחְצָתָן לְפָנִים מִמְּלָכֵי הַשָּׂרֵת וְכוּ', אֲבָל זֹאת הַהֲשִׁיגָה שִׁישִׁיגוּ הַצְּדִיקִים אֲזַי אֵין יוֹדַע עֲתָה שׁוּם מִלְאָךְ וְשֶׁרָף. וְעַל - כֵּן קִטְרָגוּ הַמְּלָאכִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַמְּלָאכִים אֵין יְכוֹלִים לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ יתְבַרַךְ, כְּמוֹ כֵּן אֵין יְכוֹלִין לְהִבִּין וּלְהַשִּׁיג פְּנִימִיּוֹת דַּעְתּוֹ וְחֻקְמָתוֹ יתְבַרַךְ, כִּי הוּא יתְבַרַךְ נִדְעָתוֹ אֶחָד פִּידוּעַ. וְכַמְּאֵר הַמְּשׁוֹרֵר, "מָאד עֲמָקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ". וְהַמְּלָאכִים נִקְרְאִים בְּשֵׁם חֶסֶד עַל שֵׁם מִדַּת הַחֶסֶד. וְכֵן יֵשׁ שְׁנֵי קְרָאִים אָמַת, כִּי נִמְשָׁכִים מִמִּדַּת אָמַת וְכֵן כָּלֵם. וּמִחֻמַּת שֵׁי אֲפָשָׁר לְעַמֵּד עַל סוּף דַּעְתּוֹ שֶׁל ה' יתְבַרַךְ עַל - כֵּן הֵיטָה מַחְלָקֶת גְּדוּלָה בֵּין הַמְּלָאכִים בְּעִנְיַן בְּרִיאַת הָאָדָם. וְאֲפִלּוּ הַמְּלָאכִים הַנִּקְרְאִים אָמַת, שֶׁמִּדַּתָּם אָמַת, קִטְרָגוּ עַל בְּרִיאַתוֹ, כִּי אֵף - עַל - פִּי שֶׁמִּדַּתָּם אָמַת וְחֻפְצֵיהֶם רַק בְּאָמַת, אֵף - עַל - פִּי - כֵּן לֹא יִכְלוּ לְהַגִּיעַ וּלְהַשִּׁיג סוּף תַּכְלִית הָאָדָם שֶׁיְכוֹל לְבֹא לְמַעְלָה גְּבוּהָ כְּזֹאת, לְהַשִּׁיגוּ וּלְהַפִּירוּ יתְבַרַךְ יוֹתֵר מִכָּל הַמְּלָאכִים. עַל - כֵּן קִטְרָגוּ עַל בְּרִיאַתוֹ, אֲדַרְבָּא, מַחְמַת גְּדוּלָה אֲמַתָּתָם שֶׁל אֵלוֹ הַמְּלָאכִים עַל - יְדֵי זֶה דִּיקָא קִטְרָגוּ עַל בְּרִיאַתוֹ, כִּי לְפִי עֲצָם אֲמַתָּתָם לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל שִׁיְהִיָּה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁכָּלוּ שְׁקָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ הַנִּזְכָּר, כִּי יֵשׁ כְּמָה בְּחִינּוֹת בְּעִנְיַן הָאָמַת, כִּי אָמַת הוּא אֶחָד כְּנִ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר, אֲבָל צְרִיכִין יִגִּיעַ גְּדוּלָה לְהַשִּׁיג הָאָמַת לְאֲמַתּוֹ עַד תַּכְלִיתוֹ, כִּי אֲפִלּוּ בְּחֻקְמוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם קִשָּׁה לְהַשִּׁיג הָאָמַת כְּאֲשֶׁר הוֹדוּ כָּל חֻקְמֵי הַמַּחְקָר שְׁחוֹקְרִים כָּל כֵּךְ בְּחֻקְמוֹת וְעַדִּין אֵינָם יוֹדְעִים בְּבָרוּר שׁוּם חֻקְמָה עַל אֲמַתָּתָה (מִלְּבַד חֻקְמַת הַמְּסַפֵּר וְהַנִּדְרָסָה), מִכָּל שֶׁפִּן בְּחֻקְמַת הַשְׁגַּת אֱלֹקוֹתוֹ יתְבַרַךְ שֶׁזֶה אֵי אֲפָשָׁר לְהַשִּׁיג בְּשׁוּם חֻקְמָה וְשֶׁכָּל כִּי אִם עַל יְדֵי יִגִּיעוֹת וְעִבּוּדוֹת שֶׁל צְדִיקֵי אָמַת שְׁעוֹמְדִים בְּנִסְיוֹן וְצָרוּף בְּכָל תַּאוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁרַק הֵם זוֹכִים לְהַשִּׁיג בְּאָמַת הַשְׁגַּת אֱלֹקוֹת עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְהַפִּירוֹ לְעַתִּיד, עַד שֶׁכָּל הַמְּלָאכִים יִצְטָרְכוּ לְקַבֵּל מֵהֶם וְכַ"ל:

וּמִחֻמַּת שֶׁקִּשָּׁה לְהַשִּׁיג הָאָמַת לְאֲמַתּוֹ, עַל - יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה הַמַּחְלָקֶת, וְעֶקֶר הַמַּחְלָקֶת עַל - יְדֵי הָאָמַת בְּעֲצָמוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד סוֹבֵר שֶׁאֲצָלוּ הָאָמַת, כִּי בְּעִנְיַן הָאָמַת וְהַשְּׁקָר יֵשׁ כְּמָה בְּחִינּוֹת, יֵשׁ שֶׁהוּא שֶׁקֶרן גְּדוּל וְרַמְאֵי גְמוּר וְיוֹדַע בְּעֲצָמוֹ שְׁקָרִיו, אֵךְ הוּא מְטַעֵה הַבְּרִיּוֹת וּמַחְפָּה הַשְּׁקָר בְּאָמַת, כִּי גַם הַשְּׁקָרן גְמוּר בְּהַכְרַח שִׁיאֵמַר אֵיזְהוּ אָמַת בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה, כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין אָמַת בְּתַחֲלָתוֹ, אֵין מִתְקִים בְּסוּפּוֹ וְכוּ', אֲבָל יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שֶׁקֶרן כָּל כֵּךְ, רַק שֶׁעַל - יְדֵי שֶׁאֵינוֹ יָךְ בְּמַעֲשָׂיו כְּרָאוּי, עַל - יְדֵי זֶה נִטָּה דַּעְתּוֹ מְטַעוֹת לְטַעוֹת עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הָאָמַת אֲצָלוּ, עַד שֶׁאוֹמֵר לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע וְסוֹבֵר שֶׁכֵּךְ הוּא הָאָמַת. וּבְעִנְיַן זֶה יֵשׁ כְּמָה חִלּוּקִים; יֵשׁ שֶׁטַּעוֹתוֹ דַּק, וְיֵשׁ שֶׁטַּעוֹתוֹ דַּק מִן הַדַּק מָאד, עַד שֶׁמִּצְאָנוּ כְּמָה צְדִיקִים גְּדוּלִים שֶׁטַּעוּ לְפַעְמִים בְּאֵיזָה דִּין וְהִנְהִיגָה, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵי רַבּוֹנוּ,

זכרונו לברכה, הרבה. ובנדאי פונתם היתה רצויה לשמים באמת, אבל טעו עצמן לפעמים, בפרט בענין מחלקת, כי ברית פרוטה ללשון הרע, עד ששאול המלך שהיה צדיק גדול מאד, כבן שנה בלא חטא ועל - ידי רבוי לשון הרע טעה, עד שהרג נב עיר הפלנים וכו' וכיוצא בזה הרבה, כי בזה העולם נפל האמת מאד עד שאפלו צדיקים גדולים וחכמים אמתיים קשה להם לעמוד על האמת לאמתו:

(יז) כי עקר הבחירה בענין האמת והשקר, כמבאר בהתורה הנ"ל, שהשקר הוא הרע והטמאה ועקר אחיזתו מחמת הרחוק מאחד, כי תכף שייצאה הבריאה מכח אל הפעל ונעשה שני דברים וכו'. נתנה תכף בחינת הבחירה שהוא בחינת הטהרה, כי תכף נעשה רשם על השתלשלות הטמאה שהוא השקר וכו', עין שם היטב בהתורה הנ"ל. נמצא, שעקר אחיזת השקר הוא בבחינת הרבוי על - ידי ההתרחקות מהאחד. וכל מה שנתרחק מאחד יותר ונמשך הרבוי יותר מתגבר השקר ביותר. כמו שמצינו שתכף שנבראה חוה ונעשו שני בני אדם בעולם, פגמו מאד ואכלו מעץ הדעת טוב ורע וגרמו למיתה לדורות. וכמו שפרש רש"י על פסוק, "האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים", שתכף שנעשו שנים ונקראו המה בקשו חשבנות רבים וכו', עין שם. וכן אחר כך כשנולדו קין והבל והתחילו בני האדם להתרבות יותר נתנה מריבה ביניהם עד שקם קין אל הבל וניהגהו. וכן אחר כך כל הקלקולים היה על - ידי שנתרבה הרבוי יותר. כמפרש בפסוק, כמו שנאמר, "ניהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה וכו'. וירא ה' כי רבה רעת האדם וכו'". כי כל מה שנמשך רבוי יותר ונתרחקו יותר מאחד, נתאחו השקר יותר שהוא הרע והטמאה שכל הקלקולים והפגמים על ידו, כי עקר התגברות השקר על - ידי הרבוי וכנ"ל, אבל באמת גם עקר מעלת האמת ושלמותו הוא דיקא כשמבררין ומגלין האמת לאמתו במקום הרבוי. וכל מה שיש רבוי יותר, שיש שם אחיזת השקר יותר כשזוכין לברר ולגלות שם האמת, זה עקר מעלת האמת ושלמותו ובשביל זה היתה כל הבריאה כלה מראש ועד סוף, כי הכל נברא בשביל הצדיק שכל מעלתו הוא מה שהיה לו בחירה. ועקר הבחירה הוא בענין האמת והשקר כנ"ל. ועל - בן כל מה שיש רבוי יותר ששם אחיזת השקר יותר כשזוכין לגלות האמת, שם נתגדל ונתקדש שמו יתברך יותר ויותר. ועל - בן אין אומרים דבר שפקדוה בפחות מעשרה. וזה בחינת ברב עם הדרת מלך. וזה בחינת מה שאמר אדונינו, מורנו ורבנו, זכרונו לברכה (בהתורה "ימי חנכה", בלקוטי תנינא, סימן ב); שזה יקר מאד כשנתגלה אחדות הפשוט מתוך פעלות משתנות וכו'. ועל - בן מצוה ראשונה בתורה לעסק בישוב העולם שיתרבו בני אדם, כמו שנאמר, "פרו ורבו וכו' ומלאו את הארץ וכו'", כי צריכין דוקא שיתרבו בני אדם, שאז מתגברת הבחירה ביותר כנ"ל. ואז דיקא זוכין הצדיקים להשלים פונת הבריאה על - ידי שעומדים אז בנסיון ובצרוף ומבררים האמת לאמתו מתוך הרבוי ששם נאחו השקר יותר, כי כל מה שיש אחיזה יותר להשקר, כמו כן נתגדל ונתעלה מעלת האמת, מי שזוכה לברר האמת שם, שבשביל זה בא האדם לעולם וכל העולמות נבראו בשביל זה, כי הכל נברא בשביל הבחירה שהוא בין האמת להשקר וכל מה שהנגדיות, שהוא השקר גדול יותר וקשה ביותר לעמוד בנסיון לכונן האמת ביותר מעלת הזוכה לכונן האמת לאמתו כנ"ל:

ועל - בן לעתיד לבוא כשיבוא הגואל צדק, שעקר ביאתו לגלות האמת בעולם, כמו שנאמר, "שלח אורן ואמתן וכו'", כי אז יתקיים, "אמת מארץ תצמח". על - בן עקר ביאתו דיקא כשיתרבו ישראל מאד, כמו שנאמר, "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה". וזה שנאמר, "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר מרב, והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי", הינו שהפיתוב מבשר שלעתידי, בעת שיתגלה האמת בעולם, אז דיקא יתרבו ישראל מאד מאד, כי זה עקר מעלת האמת כשנתגלה מתוך הרבוי כנ"ל. וזהו "והיה במקום

אשר יאמר להם לא עמי אתם, הינו במקום הרבוי ביותר, ששם אחיזת השקר ביותר וכנ"ל, ששם ראוי שיאמר להם, לא עמי אתם, מגדל אחיזת השקר שם. אבל אז, אדרבא, שם דיקא יאמר להם בני אל חי, פי אדרבא, זה יהיה עקר מעלתם שיזכו לאמת ברבוי גדול כזה, כי זה עקר מעלת האמת כשנתברר מתוך הרבוי ביותר, שבשביל זה נברא הכל כנ"ל:

יח) ואז דיקא יזכו הכל להפיר ולדעת אותו יתברך באמת, כמו שנאמר, "כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם וכו", פי עקר התגלות האמת הוא לגלות ידיעת אמתו בעולם, פי הוא יתברך עצם האמת, כמו שנאמר, "ואמת ה' לעולם", וכתוב, "וה' אלקים אמת וכו'". וכל אחד כפי רחוקו מהאמת כמו כן הוא רחוק מה' יתברך, וכן להפך כל מה שקרוב יותר אל האמת, כמו כן הוא קרוב יותר אל ה' יתברך, אבל אמתת האמת אי אפשר להשיג פי אם על - ידי הבחירה בנסיונות רבים ועצומים, כמו שמצינו בכל הצדיקים הגדולים שלא זכו להשיג האמת פי אם על - ידי נסיונות רבים. והראשון היה אברהם אבינו שהיה לו נסיונות עצומים מאד נגד כל העולם שהיו מלאים שקר ואמרו שאצלם האמת, עד שאמרו על אברהם שהוא מין וכופר והשליכוהו לכבשן האש ונדפו אותו מאד. והוא עמד בכל הנסיונות ועל - ידי זה גלה האמת בעולם, והודיע שיש אלקים אמת שליט ומושל ומשגיח וכו'. וכן כל הצדיקים שאחריו. ועקר התגלות האמת בשלמות יהיה על - ידי משיח צדקנו שיבוא בסוף באחרית הימים האלה שפבר נתרבה העולם מאד, ועקר הרבוי הוא בהדעות שיש שנוי דעות הרבה, שזה עקר הרבוי בחינת רבתי - בדעות. ומשיח בעצם צדקתו יזכה להשיג האמת לאמתו ולגלות האמת בעולם. ואז תהיה גאלה שלמה ואז יהיה נשלם פונת הבריאה בתכלית השלמות, פי זה עקר פונת הבריאה שתצא הבריאה מכח אל הפעל שאז התחיל הרבוי שממנו אחיזת השקר ויתרבה העולם ברבוי אחר רבוי מאד, עד שיתרבה העולם מאד, שעל - ידי זה מתגבר השקר ביותר. ועל - פן באמת הנה מה דהנה פל החרבנות והקלקולים וכו', רק הצדיקים שבכל דור שזוכין לאמת מקימין העולם בכל דור ודור, עד שפסוף כשיתרבו הדעות מאד מאד, פי זה עקר הרבוי, ויתגבר השקר מאד, אז דיקא יזכה הגואל צדק לברר האמת על - ידי עצם גיעתו, ואז דיקא יתגדל ויתקדש שמו יתברך על - ידי שיתגלה האמת לאמתו מתוך הרבוי דיקא וכנ"ל:

יט) אבל זה האמת שיתגלה אז אין שום מלאך ושרף יכול להשיגו, רק הצדיקים אמתיים שעמדו בנסיון עד שזכו לגלות האמת מתוך רבוי, מתוך זה העולם הגשמי ששם הרבוי הוא רחוק מאחד בתכלית וכשמגלין האמת פאז, מתקרבין לה' יתברך בתכלית ההתקרבות שבשביל זה נברא הכל כנ"ל. ועל - פן גם המלאכים שנקראים "אמת", שמדתם אמת, גם הם לא יכלו להבין ולהשיג עמקות דעתו יתברך, על - פן קטרגו על בריאת האדם. ועל - פן אמר, אמת לא יברא, פי אף - על - פי שמדתו אמת, אף - על - פי - כן לא היה יכול להשיג עמקות דעתו, להשיג אמתת האמת שיזכו הצדיקים בסוף על - ידי שיעמדו בנסיון בעלמא דשקרא דיקא. ועל - פן אמר, האמת אל יברא, פי האמת ראה שתכף שיהיה נברא האדם, יתגבר השקר ועל - פן לא היה יכול לסבל שיהיה נברא, פי האמת אינו יכול לסבל השקר, אבל באמת גם המלאכים, הנקראים אמת, טעו בזה, פי אף - על - פי שפונתם היה באמת, אבל לא יכלו לעמד על אמתת האמת, פי האמת לאמתו אי אפשר להשיגו פי אם בזה העולם דיקא על - ידי שעומדים בנסיון כנ"ל. על - פן נטל ה' יתברך אמת והשליכו לארץ והרחיקו מעל פניו, פי ה' יתברך אינו בוחר באמת כזה אף - על - פי שכונתו רצויה באמת, אבל לא זכה עדין להשיג אמתת דעתו יתברך, מחמת שלא היה בזה העולם הבחירה, ולא נודפך ונצטרף בתוך הרבוי והשקר לברר האמת מתוך הרבוי והשקר. ועל - פן גזר להשליך האמת לארץ, פי זה בעצמו תקון וברור האמת, שעל - ידי שישלך האמת עד לארץ בבחינת ותשלך אמת ארצה, על - ידי זה דיקא יתברר וינדפך האמת על - ידי צדיקי אמת, ואז דיקא יתגלה האמת הפרור, שיזכו להשיג

ידיעת אמתו יתברך, מה שלא היה באפשר בשום אופן להשיג כשהיה האמת למעלה בעולמות עליונים, ששם אין שום שקר כלל, כי גם מדת האמת בעצמו אינו יכול להשיג אותו יתברך כי אם על ידי שיווד האמת לזה העולם ומתברר על ידי הצדיקים וכנ"ל. ועל - כן תכף שאמרו מלאכי השרת, מה אתה מבזה תכסיס וכו'? תעלה אמת מן הארץ! הסכים הקדוש - ברוך - הוא עמם כמובן במדרש הנ"ל, כי גם פונת ה' יתברך בתחלה היה לזה, שיהיה נשלך האמת לארץ, שרחוק מאד מהאמת, כי שם הרבוי, ורחוק מאחד ביותר, ששם אחיזת השקר מאד, ושם דיקא יתברר האמת על ידי הצדיקים, ועל - ידי זה תעלה אמת מן הארץ בתכלית השלמות בבחינת אמת מארץ תצמח, שיהיה נצמח ונתגדל האמת ביותר, ואז יהיה נשלם האמת וישיגו האמת לאמתו וכנזכר לעיל:

(כ) וזהו "הן אמת חפצת בטחות ובסתם חכמה תודיעני", כי ענין זה שכתבנו על המדרש הנזכר לעיל מי שחפץ באמת לאמתו לחוס על תכליתו הנצחי באמת ולכלי להטעות את עצמו, הוא יכול להוציא מזה עצות אמיתיות והתחזקות עצום מאד עד אין קץ ותכלית באופן שישאר על עומדו לשאר קיים בנקדת האמת המשרש בו ולא יוכל להטרידהו ולבלבלו ולמנעו בשום מניעה והסתה ודחיה בעולם, אפלו אם יעבר עליו מה, ואפלו אם יודע בעצמו שמעשיו מקלקלים מאד ורחוק כמו שרחוק מה יתברך ותורתו. ונוסף לזה מענין ומיסרין אותו בכמה ענויים ויסורים ודחיות למנעו ולהרחיקו מנקדת האמת לאמתו, חס ושלום, ואף - על - פי - כן לא ישמע לזה כלל, רק יסתפל בכל פעם על נקדת האמת ויאמר בלבו אף - על - פי - כן איך האמת לאמתו, ועל - ידי זה יתחזק תמיד וישאר קיים בנקדת האמת. והעקר שהאמת לא ימנעהו מהאמת אמתי, כי עקר הרחוק של כל אחד מעצם האמת לאמתו הוא על - ידי האמת בעצמו, באשר רואין בחוש שכל המחלקת הוא על - ידי האמת שהמתנגדים אומרים שאצלם האמת. וכן הוא בכל דור, ובפרט בדורות הסמוכים לפנינו שהיה המחלקת של הלומדים על החסידים והמחלקת היה עצום מאד ונגע עד הנפש וכמה וכמה נפשות שקעו על - ידי זה, וכמה פרישות נעשו בין איש ואשתו על - ידי זה, וכמה נאבדו משני עולמות על - ידי זה כמפרסם למי שבקי בהמעשיות שארעו בדורות הסמוכים לפנינו אשר אבותינו ורבותינו ספרו לנו. ועקר כל המחלקת היה על - ידי האמת בעצמו, כי עתה אנו יודעים שגדולי הלומדים שחלקו על גדולי החסידים, גם כן היו רבם צדיקים גדולים אמתיים, וכל מחלקתם על גדולי החסידים שהיו צדיקים קדושים ונוראים מאד, היה רק מחמת האמת שגדולי הלומדים אמרו שהאמת אתם ושגדולי החסידים רחוקים מהאמת, כי עוברים על תורת אמת, באשר גם אנכי שמעתי בעצמי באזני הרבה מאד מהטענות שלהם (בפרט מפי חותני הגאון הצדיק מורנו הרב דוד צבי זצ"ל, שהיה צדיק גדול, כמפרסם, וחלק הרבה על גדולי החסידים והכל מחמת האמת שלו). וכמו כן הוא בכל דור ודור. וכל זה נשתלשל מקטרוג המלאכים הנ"ל שקטרוגו על בריאת האדם שמשם נמשך כל כח היצר הרע שעקר כחו על - ידי מחלקת שנגמשך על - ידי שנתלבש בהחולקים והמתנגדים קטרוג המלאכים הנ"ל. ועקר כח קטרוגם נמשך מבחינה הנ"ל מה שמדת האמת בעצמו כשייחד בין המלאכים קטרוג האמת בעצמו על בריאת האדם כנ"ל, ומשם נשתלשל כל הקטרוגים והסכסוכים שבין העולם למטה, בפרט בין התלמידי חכמים שעקר המחלקת על - ידי האמת כנ"ל, הינו על - ידי בחינת הנ"ל שכתבנו למעלה שגם האמת בעצמו אינו יכול להשיג אמתת עצמותו יתברך. וכמו שאינו משיג עצמותו יתברך כך אינו משיג עמקות דעתו יתברך, כי הוא יתברך ודעתו אחד ושם עקר האמת לאמתו, אבל תכף כשמשתלשל האמת מאתו עד שבא אל המלאכים תכף נתעלם עמקות אמתת דעתו הקדושה, כי השגת עמקות דעתו באמת לאמתו זה סתום ונעלם מכל הנבראים והנאצלים וכו', ואי אפשר לעמד על סוף דעתו יתברך ולא שום מלאך ושרף וכו' כי אם נשמת הצדיקים האמתיים הגדולים במעלה מאד שישכו על - ידי מעשיהם ועבודתם להשגת דעתו יתברך באמת, שזה יהיה

עקר קבול שכר שלהם פידוע. ועקר מעלתם של הצדיקים הוא מחמת שהיה להם בחירה. ועקר הבחירה הוא רק מחמת שתכף שנאצל האמת מאתו יתברך, תכף לא היה אפשר להשיג עמקות דעתו יתברך עד שהאמת בעצמו קטרג על בריאת האדם ואמר שלא יברא, אף - על - פי שעתה אנו יודעים שאמתת דעתו יתברך היה שיברא, כמו שאנו רואים שה' יתברך ברא את האדם ואם כן קשה על המדרש הנ"ל ביותר,

ועקרא דדינא פירכא, לכאורה, איך אמר שמדת האמת קטרג ואמר שלא יברא איך נקרא מדה זאת אמת מאחר שלא כונה אמתת דעתו יתברך, כי הלא אנו רואים בעינינו שברא את האדם הפך דעתו של מדת אמת, ואם כן מדוע נקרא אמת? :

אך בנדאי מדת אמת שקטרגה על בריאת האדם היתה טענתה אמתית וכל דבריה היה באמת, כי אמרה שלא יברא שפלה שקרים וכן הוא האמת פאשר אנו רואים בעינינו, אבל אף - על - פי - כן טעה האמת בעצמו, כי לא היה יכול לעמד על סוף דעתו של ה' יתברך. וכמו כן לא היה יכול לעמד על סוף דעתו של גדולי הצדיקים ששייגו אמתת האמת דיקא על - ידי שיש אחיזה להשקר מחמת שאי אפשר להשיג עמקות אמתת דעתו יתברך, עד שאפלו המלאכים, שמדתם אמת, אינם יכולים להשיג דעתו עד שמקטרגים ואומרים הפך דעתו יתברך. וזהו בעצמו עצם נפלאות גדלת מעלת הצדיקים הקדושים, כי על - ידי פל זה נמשך הבחירה והם בתקף כחם שברו הבחירה ועמדו בנסיון ובחרו בטוב וביגיעות עצומות בזה הארץ הגשמי ועל - ידי זה הם דיקא זכו לברר אמתת האמת בזה העולם דיקא, כי אי אפשר לעמד על האמת לאמתו כי אם בזה העולם הגשמי דיקא פשעומד בנסיון כראוי, אשר לזה אינם זוכים כי אם יחידי הדורות זכותם יגן עלינו. אבל המלאכים אפלו הנקראים "אמת", אינם יכולים להשיג אמתת עמקות דעתו יתברך כנ"ל. ומשם נשתלשל המחלקת הגדולה שבכל דור, שחולקים על גדולי הצדיקים הנ"ל, שהם בחינת נקדת האמת, כי אף - על - פי שגם שארי התלמידי חכמים והצדיקים הם צדיקי אמת, אבל עדין לא עברו עליהם כל השבעה מיני מים (המרמזים בהפעשה של הבערגיר ולא נבחנו ונצרפו כראוי, על - כן אף - על - פי שפונתם אמת, אבל קטרוג המלאכים נתלבש בהם דיקא, עד שהאמת דיקא מטעה אותם לקטרג ולחלק על גדולי קדושי הצדיקים הנ"ל. ומחמת שנשתלשל הקטרוג בזה העולם שהוא מגשם מאד ומלא קלפות ושקרים, על - כן בכאן בזה העולם, כשטועין על - ידי האמת שאינו מזכך כנ"ל יכולין לקלקל הרבה מאד, חס ושלום, עד שיתיר רציחה ושפיכות דמים ממש, חס ושלום, פאשר אנו רואין רבוי החרפנות שגרמו המחלוקות בימי דוד ושאול, ובפרט בימי בית שני שנחרב על - ידי שגאת חנם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ועיין במדרש על פסוק (תהלים ה, ז), "תאבד דברי כזב וכו'", זה התיר גלוי עריות ושפיכות דמים וכו' והכל על - ידי האמת וכנ"ל, כי יש שני מיני אמת; יש אמת לאמתו שמשגיג ויודע הדבר כמות שהוא, ויש עוד אמת שפונתו רצויה באמת, אבל הוא טועה עצמו. ובענין זה יש הרבה חלוקים מאד יש שטעותו גדול, ומי שמיגע עצמו קצת יכול תכף לעמד על טעותו, ויש שטעותו דק יותר עד שצריכין גייעה ביותר לעמד על טעותו ולברר האמת, ויש שטעותו דק יותר וכו'. וכל מה שהטעות דק יותר צריכין גייעה לתרה לברר אמתת האמת, עד שיש שטעותו דק בדקות עצום מאד, עד שאי אפשר לברר טעותו כי אם על - ידי גייעה עצומה במקסירת נפש ממש כל ימי חייו, שזהו עבודת גדולי הצדיקים הקדושים יחידי הדורות, שהתיגעו בעבודות עצומות וסבלו מרירות בלי שעור, ועמדו בנסיונות אין מספר ומסרו נפשיהם בשביל ישראל כל ימי חייהם עד שזכו על - ידי זה דיקא לברר אמתת האמת לאמתו מה שאי אפשר לשום מלאך ושרף להשיג, אשר רק בשביל אלו הצדיקים נברא העולם, כמו שנאמר, "כי זה כל האדם וכו'". ובשביל זה השליך ה' יתברך את האמת לארץ, כי ה' יתברך ידע שפונת מדת האמת שמקטרג על בריאת האדם אף - על - פי שהוא

הפך דעתו הקדושה יתברך, אבל אף - על - פי - כן כל פונתו באמת, כי תכף שנשתלשל מדת האמת מאתו יתברך שוב לא היה יכול להשיג אמתת עמקות דעתו יתברך. ועל - כן טעה על - ידי האמת דיקא ואמר שלא יברא האדם, כי בודאי האמת הפשוט בהשקפה ראשונה מחייב שלא יהיה נברא האדם שכלו שקרים, אבל באמת לאמתו מאד עמקו מחשבותיו יתברך עד שגם מדת האמת אי אפשר להשיג כנ"ל כי אם גדולי הצדיקים שבנה העולם דיקא על - ידי בחירתם וכנ"ל. ועל - כן השליך האמת לארץ, כי זהו בעצמו תקונו של האמת השני הנ"ל שחפץ באמת, אבל אינו יכול לעמוד על האמת, שכל תקונו בנה העולם דיקא על - ידי גדולי הצדיקים שעומדים בנסיונות רבים ועצומים, אשר רק הם זוכים אל נקדת האמת לאמתו ועל ידם אמת מארץ תצמח, שעל - ידי זה יתתקנו כל העולמות וכנזכר לעיל:

כא) ועל - כן בנה העולם עקר שלמות האמת היא האמונה. פי עקר האמת הוא לינדע שאי אפשר להשיג עצם האמת, פי עצם האמת הוא ה' יתברך לבד, כמו שנאמר, "נאמת ה' לעולם". וזה אי אפשר להשיג, רק עקר האמת הוא לינדע שאי אפשר להשיג עצם האמת בבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע. ועל - כן עקר שלמות האמת הוא האמונה, בבחינת צדק פד אתחברת באמת איתעבידת אמונה. וזה כל עבודת האדם בנה העולם לבוא לזה, לזכות לאמת ואמונה בשלמות באמת לאמתו. אבל אי אפשר לבוא לזה כי אם על - ידי גדולי הצדיקים הנ"ל, שזכו לזה על - ידי יגיעות רבות כנ"ל. ומי שחפץ באמת לאמתו ואינו מניח להטעות את עצמו יוכל להבין מרחוק היכן האמת לאמתו ובלבד שלא יהיה שוטה להגיס דעתו ולומר שיוכל להבין האמת מיד ולעמד תכף על סוף דעתם. פי גם אמתת דעתם של גדולי הצדיקים אי אפשר להשיג פידוע, כי הם נכללים בו יתברך וגם מחשבותם עמקו מאד. רק על - ידי האמת יוכל לזכות לבוא לאמונה, שיבין על - ידי האמת אם ירצה להסתפל על האמת לאמתו, יבין שראוי להאמין בהם ואז יזכה לאמת ואמונה, שזה כל שלמות האדם. וזהו בעצמו בחינת מה שהשליך האמת לארץ, כי ארץ היא בחינת אמונה, בחינת שכן ארץ ורעה אמונה, (כמו שמוכא בספרי אדוננו, מורנו ורבנו ו"ל כמה פעמים. ובשביל זה בעצמו נקראת האמונה ארץ, מחמת שעקר האמונה היא בהארץ הזאת הגשמי שהוא רחוק בתכלית מהשגת אמתת דעתו יתברך, אבל בנה הארץ דיקא משיגין הצדיקים האמת לאמתו על - ידי התחזקות האמונה וכנ"ל. על - כן השליך האמת לארץ, שהוא בחינת אמונה, שיתברר האמת על - ידי האמונה, על - ידי גדולי הצדיקים. וכמו שכתוב על פסוק, "ויהי ידיו אמונה"; שעל - ידי אמונה באים להשגת הדעת באמת כל אחד לפי מדרגתו וכו', עיין שם:

כב) פי אמת ואמונה הם בחינת איש ואשה פידוע, שעל זה נאמר, "לא טוב היות האדם לבדו". פי האדם שהוא הדעת, שהוא האמת, (פי אמת ודעת הם בחינה אחת, פי עקר הדעת הוא להשיג ולינדע אמתת הדבר כמו שהוא באמת, פידוע). לא טוב שיהיה לבדו, פי אי אפשר להשיג עצם האמת כנ"ל, על - כן 'אעשה עזר כנגדו', שהוא בחינת האשה יראת ה', שהוא בחינת אמונה, שהוא עזר כנגד האמת, פי עקר שלמות האמת על - ידי אמונה כנ"ל. ועל - ידי שניהם עקר ההולדה, שהוא הולדת הדעת, פי כל ההולדות על - ידי הדעת פידוע. פי על - ידי התחברות אמת ואמונה בשלמות פראוי, נולדין כל ההשגות הידיעות האמתיות, שהוא השגת תורתנו הקדושה שייסודה אמת ואמונה, כמו שכתוב, "ותורתך אמת". וכדכתיב, "כל מצותיך אמונה". וכנ"ל:

וזהו 'עזר כנגדו'. פי דיקא מחמת שיש נגדיות בחינת נגד בני אדם, המבאר בסוף התורה הנ"ל (בלשון אדוננו, מורנו ורבנו ו"ל בעצמו, עיין שם), על - ידי זה דיקא נעשה האמונה עזר להאמת, פי הנגדיות נמשך מחמת שאי אפשר להשיג עצם האמת כנ"ל, על - כן עקר עזר ותקון האמת הוא

האמונה כנ"ל, שבשביל זה השליך אמת ארצה כדי שעל - ידי זה אמת מארץ תצמח. 'מארץ' דיקא וכנ"ל:

וזהו זכה - עזר, לא זכה - כנגדו. וזהו בעצמו בחינת השלכת האמת לארץ, שהוא בשתי בחינות האלו. שזהו בחינת הבחירה, שעל - ידי זה עקר תקון וברור האמת, כי השם יתברך ראה שהאמת שנאצל מאתו גם הוא אי אפשר לו להשיג אמתת דעתו כנ"ל, על - פן השליכהו ארצה, כי השם יתברך אינו חפץ באמת בזה, על - פן הרחיקהו מעל פניו. אבל זהו בעצמו תקונו על - ידי גדולי הצדיקים שבזה הארץ, שיאחזו עצמן בהאמת ויתנגעו ביגיעות עצומות עד שיזכו להבין האמת שאי אפשר להשיג עצם האמת, רק להתחזק באמונה שלמה על - ידי האמת וילכו מדרגא לדרגא (ועין מזה עוד במקום אחר ובלקוטי עצות קצת מזה) עד שהם דיקא יזכו לברר ולהעלות האמת מן הארץ בבחינת אמת מארץ תצמח, 'תצמח' דיקא. כמו שזרעין גרעין ומתבלה וגדל ממנו אילן גדול והכל על - ידי עבודת האדם, פן מתנגעין הצדיקים בברור האמת לזרעו ולנטעו בבחינת כלו זרע אמת. שהוא על - ידי מעשיהם הטובים ותורתם ונפלאות החדושים שמחדשים בהתורה וכו', עד שעל - ידי זה צומח האמת מן הארץ דיקא בבחינת אמת מארץ תצמח וכנ"ל. ועין לקמן באות מד:

כג) וכל זה צריך כל אדם ליבדע ועל - ידי זה יהיה נצל מפמה מכשולות הפאין על - ידי האמת דיקא שאינו מבכר פראוי, לא מפעיא שתצילהו מאש המחלקת וההתנגדות שעוקרת את החולקים משני עולמות בחנם. שמדה זאת גרוע מכל המדות רעות שבעולם, כי שארי המדות והתאוות יש בהם איזה הכרחיות, רק שצריכין להתנהג בהם על - פי התורה הקדושה ואפלו בהתר, שלא להרבות בהם, אבל על כל פנים יש בהם הכרח לקיום האדם, כגון אכילה ושתייה וכיוצא. אבל ענין המחלקת זה אין צריך האדם כלל. והוא מכלה ועוקרת אותו משני עולמות יותר מכל התאוות, באשר כבר נטרדו על - ידי זה משני עולמות ואפלו ממחלקת בשביל פרנסה צריכין להתרחק מאד, כי אין פועלין על - ידי המחלקת כלל, אדרבא, מחלקת אחת דוחה מאה פרנסות וצריכין להאמין כי אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו. ובשמך יקראוך ומשלך יתנו לך וכו', כמו שאמרו רז"ל, מפל שפן וכל שפן מחלקת בענין עבודת ה', שהוא המחלקת שבין החסידים והלומדים או שבין החסידים, או בין הלומדים בעצמם, שזה המחלקת גרוע מהכל ומקלקל הרבה ומעכב את הגאולה יותר מכל העברות שבתורה. וכל המחלקת הזאת היא רק שנאת חנם והכל מחמת האמת, שכל אחד נדמה לו שאצלו האמת, אבל באמת אם יסתכל על האמת לאמתו ולא יטעה את עצמו, בודאי לא יחזיק במחלקת על כל פנים, כי יסתכל על עצמו אולי הוא טועה את עצמו. ואפלו אם אינו טועה יבין שלא יתקן על - ידי המחלקת כלל, אדרבא, יקלקל הרבה יותר ממה שיתקן לפי דעתו הנבוכה, כי על - ידי המחלקת אי אפשר לתקן בשום אופן, כי שנאווי המחלקת מאד נאי אפשר לבאר כל זה בכתב, אבל החפץ באמת לאמתו, בודאי לא יטעה על - ידי האמת שלו שאינו מבכר להחזיק במחלקת, חס ושלום, בפרט בדורות הללו שישאלו בשפלות גדול ואין לנו שום ממשלה איך אפשר לתקן מה שצריכין לתקן, בפרט על - ידי המחלקת, כי לתקן את העולם ולהמשיך כל העולם לעבודתו יתברך אי אפשר כי אם על - ידי השלום, כמו שמבאר בהתורה רציצא וכו'. ועל - פן אליהו ומשיח שעקר תקון העולם יהיה על ידם, יעסקו רק לעשות שלום בעולם, כמו שאמרו רז"ל, אין אליהו בא לטמא ולטהר וכו', אלא לעשות שלום בעולם. וכן משיח צדקנו נקרא שר שלום וכו'. ועל - פן אם האמת מסיתו להחזיק במחלקת, חס ושלום, צריך להשליך מאתו אמת כזה לארץ ולהרחיקו מעל פניו, כי השם יתברך אינו חפץ באמת כזה וכנ"ל:

כד) ואפלו מי שנשמר מזה והולך בתמו ואינו מחזיק במחלקת על אחרים, גם הוא צריך לזהר לזכור היטב ענין הנ"ל, שיזהר מאד מאד שהאמת לא ירחיק אותו, חס ושלום, מהשם יתברך ותורתו

הקדושה, כי כל ההתרחקות והנפילות שבדעתו הכל על ידי האמת, מחמת שידוע בעצמו האמת שפגם וקלקל, בפרט מי שידוע שקלקל הרבה מאד. וגם עתה הוא כמו שהוא. ועל - בן אומר בדעתו, הלא אני יודע האמת בעצמי עצם קלוקלי. ועל - ידי זה נופל בדעתו ומתרחק כמו שמתרחק, רחמנא לצלן. נמצא, שכל התרחקותו ונפילתו הוא על - ידי האמת, אבל באמת צריכין להתרחק מאמת כזה, כי לא כך הוא האמת, רק צריכין לידע שאין אנו יודעים כלל. ואם לא זכינו לבוא לתכלית הידיעה אשר לא נדע שזה עמק ונעלם מאד, אבל על כל פנים אנו אין יודעים בפשיטות כלל, רק זה אנו יודעין באמת שהשם יתברך אמת ותורתו אמת. והוא יתברך גלה לנו על - ידי צדיקיו האמתיים עצם חסדו ורחמיו עד אין חקר וכמבאר בדברינו הרבה מזה. ועל - בן אם האמת מסיתו להחזיק. וזה עקר האמת וכל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, כי מאד עמקו מחשבותיו יתברך והוא יודע יצרנו כי עפר אנחנו. ויקר בעיניו מאד כל תנועה והעתקה פחות השערה שאדם ממשיך עצמו להשם יתברך בזה העולם הגשמי מאד. וכל מה שהוא רחוק ומגשם יותר, כמו בן יקר בעיניו יותר כל תנועה והמשכה אליו יתברך ממקום רחוק כזה. וזה עקר האמת בבחינת אמת מארץ תצמח. 'מארץ' דיקא וכנ"ל:

כה) וצריכין לידע שכל אלו ההסתות הן בענין מחלקת, חס ושלום, הן האדם אצל עצמו שמסיתו האמת שאינו מברר להחזיק במחלקת או להתרחק מהשם יתברך ולפל בדעתו על - ידי זה וכנ"ל, כל זה נמשך מהשתלשלות קטרוג המלאכים הנ"ל שמשם כל כח היצר הרע כנ"ל. שגם קטרוגם היה על - ידי האמת שלא נתברר אז בשלמות עד שמדת האמת דיקא קטרגה ואמרה שלא יבא האדם (בר"ר ח, ה.). שזהו בעצמה בחינת קטרוג המלאכים שאמרו, מה אנוש פי תזכרנו וכו'. ועל - בן אם האמת מסיתו להחזיק. ומשם נשתלשל הקטרוג בבני אדם עד שטועין על - ידי האמת שאינו מברר לקטרג אחד על חברו ולהרבות מחלקת בחנם חס ושלום, או שיקטרג על עצמו על - ידי אמת כזה להתרחק מהשם יתברך ותורתו, חס ושלום. על - בן צריכין לבקש מאד מאד מהשם יתברך כל ימי חייו שיזכה לנקדת האמת לאמתו. והעקר שיזכה להתקרב לצדיקי אמת ותלמידיהם הנלוים אליהם שזכו לנקדת האמת לאמתו, כי עצם נקדת האמת אין זוכים כי אם גדולי הצדיקים הנ"ל ומהם יכולין לקבל כל מי שזוכה להתקרב אליהם, אבל צריכים יגיעות גדולות לזה ולחפש ולבקש ולהתפלל הרבה להשם יתברך על זה וכנ"ל:

כו) וזה שטען דוד כשהתודה על חטאו בבת שבע, "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד". ואם בן אוכל להתרחק ולפל על ידי זה, חס ושלום, לומר שאפס תקנה, חס ושלום. וכמו שרצו הרבה לדחותו על ידי זה, כמו שכתוב, "רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה". וכמו שפרש רש"י שם שהוא מחמת העון הזה, אבל דוד המלך לא הסתפל על כל הדחיות האלה הן מאחרים הן מעצמו, רק חזק את עצמו ואמר, לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי. כי לא חטאתי נגד שום מלאך ושרף פי אם נגדך לבד. ועל - בן בידך לסלח, כי אתה מכרח, כביכול, לסלח למען תצדק בדברך וכו', כדי שתצדק ותזכה נגד המלאכים שקטרגו ואמרו מה אנוש פי תזכרנו וכו'. כי עתיד למחטא קמך ולארגזא קמך וכו'. ולא ידעו עצם רבוי רחמיך וחסדיך עד אין חקר שאתה מרבה לסלח לכל המבקשים מחילה וסליחה מאתך, על - בן אתה מכרח לסלח כדי שתצדק בדברך ותזכה נגדם כדי שיראו שצדקת בדברך ובשפטך שבראת את האדם. וכמו שכתוב שם במדרש שהשיב השם יתברך, וכי על חנם נקראתי רחום וחנון וכו'?! וזה שאמר אחר כך, הן אמת חפצת בטחות, הינו אף - על - פי שלפי האמת שבדעתי נדמה לי שרחוק מאד שהשם יתברך יסלח לי על עון גדול כזה. ומחמת זה כמעט כמעט שנפלתי בדעתי ונתרחקתי מאתך על - ידי זה, חס ושלום, אבל חסדיך גבר עלי שזפיתני להבין מרחוק שאמתת רחמי דעתך הקדושה אי אפשר להשיג, על - בן אני מחיב

לעשות את שלי להתחזק בכל פעם ולהפיל תחנותי לפניך עד ישקיה וירא ה' משמים. וזהו, "הן אמת חפצת בטחות", שבודאי העקר הוא האמת וכל חפצייך ובקשותיך מהאדם השפל הזה הוא רק האמת, אבל אני מבקש, "ובסתם חכמה תודיעני", שתודיעני חכמה אמתית מה שסתום ונעלם ממני, שזה עקר האמת לאמתו, הינו שחזק את עצמו וטען עם השם יתברך, אף - על - פי שאתה חפץ רק באמת בחינת הן אמת חפצת בטחות. לפי האמת שבדעתי רחוק מאד שימחל לי השם יתברך, עד שנדמה, חס ושלום, שאפס תקנה חלילה, אבל אני יודע שעדין לא השגתי אמתת רחמיך בשלמות, ואני מבקש ובסתם חכמה תודיעני, שתודיעני מה שסתום ונעלם ממני, שהוא אמתת רחמיך וחסדיך אשר שגבו ועמקו מאד ונעלמו ממני, אשר על ידם יש לי גם - בן תקנה גדולה, כי מאד עמקו מחשבותיך ואין אנו יודעים כלל ויש ענין שיתתקן הכל ויתהפך לטובה וכל העונות יתהפכו לזכיות, רק שלא יתיאש עצמו מן הצעקה והתפלה והתחנה. וכמו ששמעתי מפיו, זכרונו לברכה, פמבאר במקומו, עין שם:

כו) וזהו כלל כל העבודה של ראש השנה ויום הכפורים וכל ירח האייתנים, שאיתן במצות, כי הכל לברר נקדת האמת בכל מקום שהוא על - ידי צדיק האמת שנזכה לנקדת האמת לאמתו בשלמות, כי בראש - השנה ויום הכפורים מבררין האמת על - ידי רבוי העבודות שישאל עובדין אז, כי עוסקין אז ברבוי תורה ותפלה וצעקות ותחנונים להשם יתברך וצדקה וכו', שזה עקר האמת שזוכין על - ידי קולות של שופר ושל רבוי תפלות וצעקות להשם יתברך בבחינת הקול קול יעקב, בחינת תפן אמת ליעקב וכנ"ל. אבל אחר יום הכפורים מתחילין לעסק בסכה שהוא גם בן בחינת אמת ליעקב, בבחינת ויעקב נסע ספתה, הינו שאחר ראש השנה ויום הכפורים עוסקין לגלות האמת גם בעבודות חיצוניות, שהם, אכילה ושתיה ושנה, שזה עקר מצות סכה כדי לידע ולהאמין שעל - ידי אמתת האמת יכולין להיות סמוך וקרוב להשם יתברך בכל מקום שהוא בבחינת בכל דרכיך דעהו. וזהו בחינת הארבע מינים שכלולים מפל הכתות שבישראל בעלי תורה ומצות וכו', עד שאפלו ערכי נחל אוגדין עמהם, שהם בחינת הרחוקים מאד שאין בהם לא טעם נריח, כי על - ידי האמת מגלין שגם מהם מקבל השם יתברך נחת רוח והתפארות על - ידי כל תנועה אמתית שנמצא בהם שמושכין את עצמן להשם יתברך וכנ"ל. וזהו בחינת שמחת תורה ושמני עצרת. 'עצרת', לשון אספה, שעוצר ואוסף הכל ומקרב כלם להשם יתברך אפלו הרחוקים מאד על - ידי ספת שלום שנכינו לישב בה, שאז הקרבנו קרבנות אפלו בשביל השבעים אמות כדי לקרב כלם להשם יתברך בבחינת אז אהפך אל כל העמים שפה ברוחה וכו':

ועל - בן בשמחת תורה הכל עולים אל התורה להורות שכל אחד מישראל יש לו חלק בתורת אמת, כי עקר האמת הוא לקרב ולא לרחק, רק לברר ולגלות נקדת האמת שאצל כל אחד מישראל אפלו הרחוקים מאד, כי זה עקר אמתת רצונו יתברך וכנ"ל:

כח) וזה שמסמיין התורה לעיני כל ישראל ומתחילין מיד, בראשית ברא אלקים וכו'. כי כו"ל דרשו על פסוק זה, "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", ששבר את הלווחות. וזהו בחינה הנ"ל, כי משה ראה גדל החרבן שחטאו ישראל כל פך ועברו על פל התורה ועבדו עבודה זרה עד שהיה משורת הדין האמת על פי התורה להרחיק ולהאביד את ישראל, חס ושלום, כמו שאמר השם יתברך, הרף ממנו ואשמידם וכו'. על - בן השפיל משה והשליך את הלווחות לארץ, זה בחינת 'ותשלך אמת ארצה' הנ"ל, כמו שהשם יתברך השליך את האמת לארץ על שקטרג על בריאת האדם וכנ"ל, כמו בן עשה משה ודבק בו יתברך והשליך את הלווחות, שהם בחינת אמת, בחינת תורת אמת, השליכם לארץ, להורות שאף - על - פי שהם תורת אמת, אף - על - פי - בן מאחר שעל ידם עולה על דעתו שאפס תקנה ואי אפשר להתפלל עוד על ישראל, על - בן השליכם ארצה והרחיקם מעל פניו וחזק

את עצמו להאמין שאי אפשר להשיג עמקות דעתו כלל, עד שהבין שאף - על - פי - כן השם יתברך רוצה שיתפלל עליהם, ועל - ידי זה הרבה להתפלל עליהם, שפעל בתפלתו שנתרצה השם יתברך ומחל להם וצוה לו לפסל לוחות שניות. וזהו בעצמו בחינה הנ"ל, בחינת ותשלך אמת ארצה, ועל - ידי זה בעצמו אמת מארץ תצמח וכנ"ל. וכמו כן עשה משה, כי אם לא היה משליך הלוחות והיה הקטרוג גדול, חס ושלום, עד שהיו ישראל נאבדין, חס ושלום, ואז היה האמת מתעלם לגמרי, כי אין מי שיגלה האמת בעולם כי אם ישראל. על - פן השליך הלוחות, שהם בחינת אמת, בבחינת ותשלך אמת ארצה, והתחזק בתפלתו כי האמין שאי אפשר להשיג אמת דעתו כי מאד עמקו מחשבותיו, וזכה שעלתה בידו ונתרצה לו השם יתברך ומחל לו וצוה לו לפסל לוחות שניות, שזהו בחינת תעלה אמת מן הארץ, בחינת אמת מארץ תצמח וכנ"ל. ועל - פן אחר לעיני כל ישראל, מתחילין מיד בראשית ברא אלקים, שהוא סופי תיבות 'א'מ'ת, כמובא. להורות שזה עקר האמת כשיודעין שאין יודעין כלל ואין מתחזקין בשום אפן, רק מתחילין בכל פעם, שזהו בחינת 'לעיני כל ישראל' - 'בראשית ברא אלקים', שמשה בעוצם פחו המשך דרך זה על - ידי שבירת לוחות שהודה לו השם יתברך ואמר לו, ישר כתיב ששברת. שעל - ידי זה יוכל כל אחד מישראל להתחזק את עצמו להתחיל בכל פעם, שזהו בחינת התחלת התורה בראשית ברא אלקים, סופי תיבות 'א'מ'ת. כי רק זהו עקר אמתת האמת שלא יתרחק על ידי האמת, רק יבין וידע שאין יודעין כלל וצריכין להתחיל בכל פעם מחדש, כי אמתת רחמיו שגבו מאד וכל ימי חיי האדם יוכל להתחיל להתקרב להשם יתברך, כמו שפיתוב, "תשב אנוש עד דכא" - עד הדוכא של נפש. כי חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו לעולם:

כט) וזהו, כל הדין דין אמת לאמתו פאלו נעשה שתף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. ונדקדקו הפוסקים תיבת לאמתו, כמובא בבית יוסף בהתחלת טור חושן משפט, הינו כנ"ל, שהעקר הוא לדון אמת לאמתו דיקא לבלי לטעות את עצמו על - ידי האמת להטות הדין, חס ושלום, רק יהיה אמת ברור ונזך, בחינת אמת לאמתו והוא כעין שפרשו המפרשים שם לאפוקי דין מרמה, עין שם, הינו כנ"ל ואז נעשה שתף להקדוש - ברוך - הוא במעשה בראשית, כי עקר מעשה בראשית היה על - ידי האמת לאמתו דיקא, כי האמת הפשוט קטרג על בריאת האדם, שהוא עקר כל מעשה בראשית, ועל - פן עקר מעשה בראשית שהוא בריאת האדם היה רק על - ידי האמת לאמתו דיקא, שהוא אמתתו בעצמו יתברך שאי אפשר להשיג, שידע שאף - על - פי - כן צריכין לברא את האדם, כי יהיו צדיקים גדולים כאלו שיבררו האמת לאמתו, ועל - פן זה הדין דין אמת לאמתו דיקא, הוא בבחינה זאת, ועל - פן הוא נעשה שתף להקדוש - ברוך - הוא במעשה בראשית, שנאמר בהם, "ניהי ערב ויהי בקר יום אחד", שממש למדו רז"ל שם מדרש זה שנעשה שתף וכו' כי האמת היא פלו אחד פלו טוב וכנ"ל, אך עקר הוא האמת לאמתו וכנ"ל:

ל) וזהו, "ויבבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם וכו'" באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם", כי פל הנכוחים בין השם יתברך ובין משה רבנו בענין שליחותו לגאל את ישראל, שמשה היה ממאן מאד כמה פעמים, והשם יתברך הקפיד עליו והכריחו לילך בשליחותו לגאלם, כמבאר בפרשיות הקודמים, הכל היה בענין האמת הנ"ל שאפלו גדולי הצדיקים קשה להם בתחלה לעמד על עצם נקדת האמת לאמתו וכו' וכנ"ל. רק פל צדיק וצדיק מברר האמת כפי יגיעתו וטרחו בעבודתו וכל ימי חייו יש לו בכל פעם נסיונות, כי בהכרח שיהיה לו בחירה כל ימי חייו ועקר הבחירה הוא בענין ברור האמת לאמתו וכנ"ל. ועל - פן אפלו משה רבנו היה ממאן לילך בשליחות השם יתברך. והכל מחמת רבוי האור שלו, כי בקדשת חקמתו ידע האמת שקשה מאד להושיע לישראל ישועה שלמה בתכלית עד הסוף, כי ראה שסופן לחטא ולהמרות כנגדו וכנגד השם יתברך כמה פעמים בתחלה ובסוף. וכמו שהיה באמת פן, כמו שפיתוב, "וינסו אתי זה עשר פעמים וכו'"

ועל - בן ה'יה חפץ לסלק עצמו משליחותו, כי תלה הדבר בענותותו, כי היה קטן בעיניו ואמר, "מי אנכי וכו'". וכל זה בחינת אמת, כי משה רבנו בנדאי דבר כל דבריו באמת ובענוה אמתית, אבל אף - על - פי - בן הקפיד השם יתברך עליו, כמו שנאמר, "ויחר אף ה' במשה וכו'" והכריחו לילך, כי כל אלו הדעות והסברות של משה שהיה למאן בשליחותו, הכל נמשך ונשתלשל מהאמת של המלאכים הנ"ל שקטרגו ואמרו שלא יבא האדם, כי מה אנוש פי תזכרנו וכו', כי עתיד למחטא קמך ולארגזא קמך וכו', כמבאר לעיל שמזה הקטרוג כל כח היצר הרע, ואפלו צדיקים גדולים גמורים צריכים יגיעה רבה לברר דעתם מסברות הנמשכים מזה הקטרוג וכו'. ומזה נמשך מה שאמר משה, "למה הרעתה וכו', למה זה שלחתני". שזה נמשך על - ידי עצם המחלקת של החולקים, שהם דתן ואבירם שיצאו נצבים לקראתם ואמרו, "יבא ה' עליכם וישפט וכו'". וגם לפי דעתם דברו באמת כאלו הם מקנאים על צרות ישראל, כי כל הפגמים שבעולם, בפרט כל מיני מחלקת נמשך רק מפגם האמת הנ"ל שממשם כל הבחירה וכנ"ל. ועל - בן אפלו הרשעים הגמורים מלבישים דבריהם הרעים באיזה אמת כאלו פונתם אל האמת. כמו שראינו בפרעה שאמר להם, "למה משה ואהרן תפריעו את העם וכו'. תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר". הבט וראה והבן אתה המעיין, עד היכן השקר מתפשט להחליף האמת, עד שבתקף שקריו מעז פניו כל כך לומר שאצלו האמת עד שפרעה הרשע שענה את ישראל בשקר ובחנם בעבודה קשה כל כך, אמר, "תכבד העבודה וכו' ואל ישעו בדברי שקר" כאלו, דברי משה ואהרן שרוצים שישאל יעבדו את ה', הם חס ושלום, דברי שקר והוא חפץ רק האמת שיעבדו אותו ישראל בחנם וכן הוא בכל דור ודור, אבל זה הענין להחליף השקר באמת הוא בכמה בחינות אין מספר, כי הרשע גמור כמו פרעה מחליף שקר גמור לאמת כנ"ל, ודתן ואבירם באו גם - בן בשקר לחלק על משה בעזות וחצפה גדולה כאלו הם מקנאים על צרות ישראל ואמרו, "יבא ה' עליכם וישפט וכו'". אבל בנדאי שקר שלהם לא היה מגשם כל כך כמו השקר של פרעה, אבל גם הם באו בשקר ואמרו שאצלם האמת כאלו הם אוהבים את ישראל באמת יותר ממשה ואהרן. וכן הוא בכל דור ובכל עת. והעושה יהולל חכם ויאבד את לב מתנה, כמו שדרשו רז"ל פסוק זה לענין משה רבנו, שעל - ידי העזות הרע של דתן ואבירם שאמרו יבא ה' עליכם וכו', על - ידי זה גרמו שגם משה רבנו שגה ואמר "למה הרעתה וכו'". כי גם הצדיקים הגדולים והנוראים טועים גם בן לפעמים על - ידי רבוי האמת יותר מדאי שנמשך מקטרוג המלאכים הנ"ל וכנ"ל:

לא וזה שהודיעו השם יתברך מה ששגה בפרשה זאת של וארא, שנמשך לענין הקדם על שאמר 'למה הרעתה', כמו שפרש רש"י. וזהו, "וינדבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'". כי כל הקשיות שקשה על השם יתברך נמשך מהסתרת האמת שממשם נמשכין דרכי ה' שאי אפשר להשיג, שהם בחינת צדיק טוב לו, צדיק ורע לו. רשע וטוב לו וכו'. והכל בשביל הבחירה וכנ"ל. וזהו, "וינדבר אלקים", בחינת דין וכו'. "ויאמר אליו אני ה'", בחינת רחמים. הינו שהודיעו פי ה' הוא האלקים והכל אחד, כי מדת הרחמים ומדת הדין הכל אחד באמת לאמתו, רק שאי אפשר להשיג זאת, כי עצם אמתת דרכיו ומדותיו יתברך אי אפשר להשיג כמו שאי אפשר להשיג עצמותו יתברך וכנ"ל: וזהו, "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתיה להם". כי עקר התגלות אמתת אלקותו יתברך היה על - ידי האבות, אברהם, יצחק ויעקב. אבל אי אפשר לגלות האמת בפעם אחד, כי האמת צריך להתברר בזה העולם - הבחירה דיקא בכל דור ודור עד שיבוא משיח, אז יתגלה האמת בשלמות, כי השם יתברך אחד ושמו אחד, שזה עקר האמת בחינת כלו אחד פלו טוב פלו קדש. אבל אף - על - פי - בן מצד המקבלים יש חלוקים רבים בענין השגת אמתתו יתברך לכל חד כפי יגיעתו בעבודתו יתברך, שזהו בחינת נודע בשערים בעלה, לכל חד כפי מה דמשער בלביה,

הינו כפי יגיעתו להשיג אמתתו יתברך, כמו כן זוכה לשעורין דלביה. וכמוכן בזהר הקדוש בכמה מקומות. דאית לה מארי דידין ורגלין שמשגיגין בבחינה זאת שנקרא ידיו וכו' וכו'. ואית בלבושין דמלפא וכו' ואיהו לא אשתני בכל אתר וכו'. וכל אחד כפי השגתו את אמתתו יתברך, כן נתגלה לו סוד שם משמותיו יתברך כפי ההשגה. פי יש שבעה שמות שאינם נחקקים ויש ביניהם כמה דרגות. ושם הניה ברוך הוא למעלה מכלם, פי הוא בחינת שם העצם, אבל גם כל השמות אפלו שם הניה ברוך - הוא, הוא רק בבחינת אחר הבריאה שגלה שמותיו יתברך להצדיקים כדי שיוכלו להשיג אמתתו יתברך, פי קדם הבריאה אין לו שם כלל, כמו שכתוב, ואנת לית לך שם ידיע וכו'. וכמוכא בכל ספרי המקבלים. ובבחינת אלו הנ"ל הוא החלוק שבין מדרגות הצדיקים שאף - על - פי שכלם מפירין ויודעין אמתתו יתברך שהוא פלו אחד פלו טוב וכו', אף - על - פ - כן יש ביניהם חלוק גדול וכנ"ל. וכפי החלוק שביניהם, כמו כן משיג כל אחד שם משמותיו יתברך וכנ"ל:

(לב) וזהו, "וארא אל אברהם באל שדי", שהוא שם קדוש ונורא, אבל זה השם נקראים בו גם המלאכים, כמו שנאמר, "הנני שולח לפניך מלאך וכו'. השמר מפניו אל תמר בו פי שמי בקרביו". ודרשו רז"ל, אל תמירני בו. 'פי שמי בקרביו', זה מט"ט (מטטרון) ששמו כשם רבו, פי מט"ט בגימטריא שד"י כמוכא. הינו שהשגת אמתתו יתברך מצד זה השם משיג המלאך עד שהמלאך נכלל בו יתברך בבחינת זה השם. ונקרא על שמו, אבל שם צריכין לזהר מטעות שלא לטעות שהשגה זאת היא עצמות אמתתו יתברך, פי על זה נאמר, "השמר מפניו אל תמירני בו". ועל - פן לא בחר משה בבחינה זאת. ואמר, "אם אין פניך הלכים וכו'". פי משה כל השגתו היה גבה מאד, פי השיג מבחינת שם העצם שהוא שם הניה ברוך הוא, אבל גם הצדיקים הגדולים שהשגתם רק בבחינת שם זה שהוא שם שדי", הם יודעים ונזהרים מטעות ואינם טועים, חס ושלום, שזה תכלית ההשגה. רק יודעים שאי אפשר להשיג אמתתו יתברך. וכן אי אפשר להשיג דרכי הנהגתו את העולם שהוא על - ידי מדותיו יתברך, שהם שמותיו כידוע. פי גבהו דרכיו מדרכינו, פי השגת עצם האמת נעלם ונשגב מאד. וזה שאמר השם יתברך למשה על שאמר 'למה הרעתה', הלא לאברהם וכל האבות לא נתגליתי פי אם בבחינת שם שדי" ששם יש אחיזה להשגת המלאך כנ"ל, אבל 'ושמי ה', ששם אין שום תפיסה להמלאכים, 'לא נודעתי להם'. ועל - פן בודאי היה נעלם מאתם יותר דרכי אמתתו יתברך ואף - על - פי - כן לא הרגרו אחר מדותיו. וכמו שדרשו רז"ל ומוכא בפרוש רש"י שם, שהבטחתי להם את הארץ וכשבא אברהם לקבר את שרה, הכרח לקנות וכו'. וכן יצחק ויעקב. פי ידעו שעדין לא השיגו עצם אמתת מדותיו יתברך. ואתה שפבר גליתי לך השגת שם העצם, שם הניה ברוך הוא, אתה חפץ לידע ולהבין דרכי הנהגות אמתתיו בשלמות. הלא, אדרבא, כל מה שמשגיגין האמת במדרגה גבה יותר, צריכין לידע שעדין רחוקים מהשגת עצם האמת, פי עקר האמת הוא רק לידע שרחוקים מעצם האמת, שזהו עקר בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע וכו' וכנ"ל. וזהו, "וגם הקימתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ פנען וכו' וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וכו'. הינו שגלה למשה שאף - על - פי שלא גלה להאבות השגת אמתתו יתברך אפלו כמו שגלה למשה, אף - על - פי - כן כל מה שייגעו וטרחו לא היה בחנם, חס ושלום, פי אף - על - פי - כן רק הם פעלו על - ידי עבודתם להמשיך ולתן לנו אחיזת נחלתנו שהיא ארץ ישראל ששם עקר השגת אמתתו יתברך לכל אחד ואחד מישראל, רק שצריכין להמתין לזה עד הגאולה הראשונה ואחר כך עד הגאולה האחרונה, אבל סוף כל סוף כל כבישת ארץ ישראל בתחלה ובסוף, הכל היה בכח האבות, כמבאר בכל התורה. וכמו כן אתה אף - על - פי שגילית לך שם ה' שהוא השגת האמת בבחינת גבה יותר, אף - על - פי - כן עדין אי אפשר לך להשיג דרכי אמתתיו בשלמות ועל - פן אף - על - פי שאתה רואה בהאמת שלך שישאל לא ישמעו אליך וירגזו אותי ואותך כמה פעמים, וגם עתה ממאן פרעה לשלח את

ישׁרָאֵל וְהוֹסִיף עוֹד לְהַכְפִּיד הָעֲבוּדָה מְאֹד מְאֹד. וְגַם דָּתָן וְאַבְיָרָם יָצְאוּ נֹצְעִים וְכוּ', שְׁבַשְׁבִּיל כָּל זֶה לֹא רָצִיתָ בְּתַחֲלָה לִילֶךְ בְּשְׁלִיחוּתִי. וְגַם עָתָה אַתָּה צוֹעֵק 'לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי וְכוּ', אָף - עַל - פִּי - בֵּן אַתָּה מִכְרַח לְבַטֵּל דַּעְתְּךָ נִגְדִי וְלִילֶךְ בְּשְׁלִיחוּתִי, כִּי אָף - עַל - פִּי - בֵּן תִּפְעַל וְתוֹעִיל וְתַצְלִיחַ הַרְבֵּה בְּשְׁלִיחוּתְךָ, כִּי סוּף כָּל סוּף תּוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם בְּיַד רָמָה וְתַתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וּמָה שִׁיְהִיָּה אַחַר כֵּן אֵין לְהַרְהוֹר בְּזֶה, כִּי כָּל מָה שֶׁתִּגְמַר לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל אֵינָה נֹאכָד לְעוֹלָם:

וְהַכֹּל, שְׂאָף - עַל - פִּי שְׂאִין זֹכִיין לְהַשִּׁיג עֲצָם הָאֵמֶת, אָף - עַל - פִּי - בֵּן כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק אֲמַתִּי גּוֹמֵר הַרְבֵּה מְאֹד בְּעֲבוּדָתוֹ שְׂמַאִיר בְּנוֹ קִדְשַׁת אֲמַתַּת תּוֹרָתוֹ כְּפִי הַדּוֹר וְכִפִּי הָעֵת וְהַזְּמַן בְּפָנֵי הַבַּיִת וְשִׁלָּא בְּפָנֵי הַבַּיִת. וְאֶפְלוּ כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שֶׁל אֲמַת שֶׁל הַפְּחוֹת שְׁבִישְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְאֵינָה נֹאכָדָת לְעוֹלָם. וּמָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׁיג כִּי גַם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּעֲצָמָן אֵי - אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׁיג דְּרָכֵי אֲמַתּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלְמוֹת כְּנִ"ל. וְאָף - עַל - פִּי - בֵּן כָּל פְּעֻלָּתָם בְּאֵמֶת קִיָּם לְעַד וְלִנְצַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וְשִׁלְמַתִּי אֵת פְּעֻלָּתָם בְּאֵמֶת". וְכֵמוֹ כֵּן כָּל נִקְדָּה מְנֻקְדַת הָאֵמֶת שְׂמַאִירִין בְּנוֹ אֶפְלוּ בְּשִׁפְלוּתָנוּ הָעֲצוּם, הַכֹּל קִיָּם לְנִצְח:

(לג) וְעַל - יְדֵי כָּל זֶה שֶׁדַּבֵּר עִמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַאִיר בּוֹ הַשְּׁגַת הַדַּעַת הָאֲמַתִּי עַד שְׁבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְהִלֵּךְ בְּשְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּפְעַל פְּעֻלָּתוֹ בְּאֵמֶת, וְגֵאל אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֵת הַתּוֹרָה וְכוּ'. עַל - יְדֵי כָּל זֶה הַבֵּין מִכְרַחֵק עֲצָם חֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוּף וְתַכְלִית שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כָּלֵל עֲצָם כְּפִי אֲמַתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהַבֵּין שְׂאֶפְלוּ בְּתַקְוָה פְּעִסוֹ וְחִרוֹן אַפּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חַס וְשְׁלוֹם, גַּם אִזְ צָרִיכִין לְהַתְּפַלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עֲצָם אֲמַתַּת כְּפִי אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כָּלֵל וְאֵיךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁנִּבְקַשׁ וְנִתְפַּלֵּל וְנִתְחַנֵּן לְפָנָיו, כִּי עֲצָם אֲמַתַּת חֲסָדוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כָּלֵל וְכִנִּ"ל. וְעַל - בֵּן אַחַר מִתֵּן תּוֹרָה כְּשֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְיַדֵי אוֹתָהּ מַעֲשֶׂה שֶׁל הָעֶגְלָה עַד שֶׁחָרָה אַפּוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֶם, חַס וְשְׁלוֹם, אִזְ הַבֵּין מִשֶּׁה לְבָלִי לְהַסְתַּפֵּל עַל פְּשָׁטִיּוֹת הָאֵמֶת הַנִּרְאָה כְּפִי דַעַת הָאָדָם וּמִשְׁפָּטוֹ שֶׁנִּרְאָה שְׁבוֹדָאֵי כְּפִי אֲמַתַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעִנְשָׁם, חַס וְשְׁלוֹם, כְּרֵאוּי לְפִי הַמַּעֲשֶׂה הַרַע הַזֶּה שֶׁמִּגִּיעַ לְכַלּוֹתָם, חַס וְשְׁלוֹם, אֲבָל בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ אֵינּוּ כֵּן. וְעַל - בֵּן אִזְ הַתְּחִזֵּק מִשֶּׁה וְלֹא הַסְתַּפֵּל עַל שׁוֹם סְבוֹרוֹת אֲמַתִּיּוֹת לְפִי הַדַּעַת הַפְּשׁוּט שְׂרֵאוּי, חַס וְשְׁלוֹם, לְבוֹא עֲלֵיהֶם מִה שְׂרֵאוּי, רַק סִלַּק הָאֵמֶת הַזֶּה וְהַתְּחִזֵּק בְּתַפְלָה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנִּחַלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיַּחַל מִשֶּׁה". וְכֵמוֹ שֶׁדָּרָשׁוּ רַז"ל שֶׁהַרְבֵּה לְהַתְּפַלֵּל כָּל כֵּן עַד שֶׁאֲחִזְתּוֹ אֲחִילוֹ. וְאִזְ נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמִשֶּׁה וַיִּנָּחֵם עַל הַרְעָה וְכוּ'. וְאִזְ לְמַדּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סִדֵּר הַתְּפִלָּה וְסִדֵּר לְפָנָיו י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְשֵׁם גְּלוּ לּוֹ הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ שֶׁעֲצָם אֲמַתּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַבּוּי רַחֲמָיו וְחִנּוּיּוֹתוֹ וְרַב חֲסָדוֹ לְנִצְחָה שְׂאֵינּוּ נִפְסָק לְעוֹלָם, שְׂזָה עַקֵּר הָאֵמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם, "ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֲרַךְ אַפַּיִם וְרַב חֲסֵד וְאֵמֶת". הֵינּוּ שְׁבַחֲנִית רַחוּם וְחַנּוּן אֲרַךְ אַפַּיִם וְרַב חֲסֵד זֶה עַקֵּר הָאֵמֶת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂאֵמֶתוֹ אִזְ שְׂאֵינָם חוֹזְרוֹת רִיקָם, הֵינּוּ כְּנִ"ל, כִּי עַקֵּר הָאֵמֶת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא שְׂרַחֲמָיו וְחֲסָדָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיָּה תְּמִיד תְּמִיד מוֹעִיל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְצַעֲקָה וְשׁוֹעָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הַפֶּךְ הָאֵמֶת שֶׁל הַמַּלְאָכִים שְׁלִפִי אֲמַתָּתָם אֲמָרוּ, מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ מִשֶּׁה וְהַנְּמַשְׁכִּים אֲחֵרָיו טָרְחוּ וַיִּגְעוּ עַד שֶׁהַשִּׁיגוּ שְׂאֵחַר כָּל הַכְּפָעִסִים שֶׁמְכַעֲסִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַדִּין רַחֲמֵי אֲמַתּוֹ אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר נִמְצְאִים צַדִּיקִים וְכָשָׁרִים הַנְּמַשְׁכִּים אֲחֵרֵיהֶם שֶׁמִּתְחַזְּקִים בְּתַפְלָה תְּמִיד, וְעַל - יְדֵי זֶה הֵם מִמְתִּיקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּעוֹלָם וּמְבַטְלִים כָּל הַגְּזֵרוֹת רְעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וּמְכַנְּיָסִים הַדַּעַת הָאֲמַתִּי בְּיִשְׂרָאֵל לְהַתְּחִזֵּק בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים תְּמִיד, כִּי זֶה עַקֵּר הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּאָּמַר, "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאֵיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת". וְכֵתִיב, "וַאֲנִי תַפְלִיתִי לְךָ ה' וְכוּ' בְּרַב חֲסָדָךְ עֲגַנִּי בְּאֵמֶת יִשְׁעֶךָ". 'בְּאֵמֶת' דִּיקָא, כִּי אֲנִי מֵאֵמֶת שֶׁבְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, גַּם עָתָה עַדִּין אַתָּה חֲפִץ לְהוֹשִׁיעַנִי, עַל - בֵּן אֲנִי מִתְחַזֵּק וּמִתְפַּלֵּל עֲגַנִּי בְּאֵמֶת יִשְׁעֶךָ וְכוּ"ל. וְהַבֵּן הֵיטֵב כְּפָה וְכִמָּה צָרִיכִין לְהַתְּחִזֵּק בְּתַפְלָה תְּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ

שִׁיחָיָהּ. וְזֶהוּ בְעֵצְמוֹ בְּחִינַת שְׂבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁכִּתְּבוּ לְעִיל (בְּאוֹת כ"ח). כִּי כָּל זֶה הַבֵּינ מִשֶּׁה אַחַר כֵּן
עַל - יְדֵי מַה שֶּׁרָמַז לּוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּפִרְשַׁת וָאֵרָא וְכוּ' וְכוּ"ל:

(לד) וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְאַבְיִמֶלֶךְ, "גַּם אֲנִי יִדְעֵתִי כִּי בְּתֵם לְבַבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאָחֲשֶׁךְ
וְכוּ". וּפְרַשׁ רַש"י אָמַת שְׁלֵא דְמִית מִתְחַלָּה לַחֲטָא, אָבֵל נְקִיּוֹן פְּפִים אֵין פֶּאן, כִּי עֶקֶר הָאָמַת לְאָמַתוֹ
אֵי אֶפְשָׁר לְזֻכּוֹת כִּי אִם כְּשֶׁהוּא נָקִי נוֹךְ לְגַמְרֵי מְכַל הַתְּאוֹת. וְהַעֲקָר מִתְּאוּהָ הַפְּלִלְיוֹת, כִּי שְׂמִירַת
הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת אָמַת, בְּחִינַת כְּלוֹ זָרַע אָמַת וְכַמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עֶקֶר הַשֶּׁקֶר הוּא עַל - יְדֵי
עֲכִירַת הַדְּמִים, כְּמַבְאָר בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה הַנ"ל, שֶׁשֶּׁקֶר אֵי אֶפְשָׁר לֹאמַר כִּי אִם שֶׁמַּעֲבֹר אֵת דְּמִיו וְכוּ', עֵינַן
שָׁם. וְכָל הַתְּאוֹת, בְּפִרְט תְּאוּהָ הַפְּלִלְיוֹת הוּא עַל - יְדֵי עֲכִירַת הַדְּמִים, עַל - כֵּן כְּשֶׁהַבְּעַל דְּבָר מְסִית
אֵת הָאָדָם לְהִטְעוֹתוֹ לְאִיזָה דְרָךְ לֹא טוֹב עַל - יְדֵי הָאָמַת שְׁלוֹ, בְּפִרְט כְּשֶׁמְסִיתוֹ לְהַחְזִיק בְּמַחֲלָקַת
מַחֲמַת הָאָמַת שְׁלוֹ, צָרִיךְ לְהַסְתַּפֵּל עַל עֲצָמוֹ אִם הוּא זָךְ וְנָקִי מִהַתְּאוֹת, בְּפִרְט מִתְּאוּהָ הַנ"ל. וּמֵאַחֵר
שִׁידַע בְּעֵצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ נָקִי, אֵיךְ אֶפְשָׁר לּוֹ לְהַעֲמִיד עַל הָאָמַת שְׁלוֹ, בְּפִרְט לְרַדְף אַחֵר אִישׁ יִשְׂרָאֵל, מְכַל
שָׁפֵן אַחֲרֵי רַבִּים, כִּי הָאָמַת הַבְּרוּר, בְּחִינַת אָמַת לְאָמַתוֹ אֵין זֻכָּה כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאָמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת
נָקִי כְּפִים בְּאָמַת, שֶׁהוּא נָקִי מְכַל הַתְּאוֹת, בְּפִרְט מִתְּאוּהָ הַפְּלִלְיוֹת לְגַמְרֵי שֶׁאֵין לּוֹ שׁוּם עֲכִירַת הַדְּמִים,
וְרַק הוּא זֻכָּה לְאָמַת לְאָמַתוֹ. וְשֶׁאֵר הַעוֹלָם עֶקֶר הָאָמַת שְׁלֵהֶם הוּא לִידַע שֶׁהֵם רְחוּקִים מִהַשְּׂגָת הַדַּעַת
הָאָמַתִּית, כִּי צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּאָמוּנָה וְכוּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְאַבְיִמֶלֶךְ, "גַּם אֲנִי יִדְעֵתִי
וְכוּ". כִּי אַבְיִמֶלֶךְ הָיָה צַדִּיק בְּעֵינָיו לְגַמְרֵי כְּאֵלוֹ הוּא אִישׁ אָמַת וְאַבְרָהָם הִטְעָהוּ בְּשֶׁקֶרוֹ שֶׁאָמַר אַחֲתִי
הִיא, וְעַל - כֵּן נִדְמָה לּוֹ שִׁישׁ לּוֹ טַעֲנָה גְדוֹלָה נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שֶׁהִפָּה אוֹתוֹ בַּחֲנָם, עַל - כֵּן טַעַן וָאֵמַר,
"הַגּוֹי גַּם צַדִּיק תִּהְיֶה, הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אַחֲוֹתִי הוּא (קָרִי) הִיא וְכוּ' בְּתֵם לְבַבִּי וּבְנִקְיוֹן פְּפִי עֲשִׂיתִי
זֹאת". נִמְצָא, שֶׁלְּפִי דְבָרֵי אַבְיִמֶלֶךְ הוּא אִישׁ אָמַת וְאַבְרָהָם הוּא שֶׁקֶרֶן, חַס וְשְׁלוֹם. הַשִּׁיב לּוֹ הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ, "גַּם אֲנִי יִדְעֵתִי כִּי בְּתֵם לְבַבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת", כִּי בְּנִדְאֵי הָאָמַת אֲתָךְ שֶׁעֲשִׂיתָ זֹאת בְּאָמַת וּבְתֵם
לְבַבְךָ, אָבֵל נְקִיּוֹן פְּפִים אֵין פֶּאן, כְּמוֹ שֶׁפְּרַשׁ רַש"י פֶּנ"ל. כִּי אִם הָיִיתָ נָקִי פְּפִים, דִּהְיִינוּ שְׁלֵא הָיִיתָ בְּעַל
תְּאוּהָ כְּזֶה, בְּנִדְאֵי לֹא הָיִיתָ בָּא לְמַכְשׁוֹל כְּזֶה. כִּי מַעֲקָרָא דְדִינָא פִּירְכָּא מַה לָּךְ לְשֶׂאֱל אֵת אַבְרָהָם אִם
הִיא אֲשֶׁתוֹ אוֹ אַחֲוֹתוֹ ? !. וְכִמוֹ שֶׁהַשִּׁיב אַבְרָהָם בְּאָמַת כְּשֶׁשָּׂאֵל לּוֹ "מַה רְאִיתָ כִּי עֲשִׂיתָ וְכוּ". הַשִּׁיב
לוֹ, "כִּי אֲמַרְתִּי כִּי אֵין יִרְאֵת אֱלֹקִים בְּמָקוֹם הַזֶּה". וְכִמוֹ שֶׁפְּרַשׁ רַש"י, אַכְסֵנְאֵי שְׂבָא לְעִיר עַל עֶסְקֵי
אֲשֶׁתוֹ שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ וְכוּ'. וּמֵאַחֵר שֶׁאֲתָה בְּעַל תְּאוּהָ כְּזֶה וְאֵינְךָ נָקִי פְּפִים, הַכְּשִׁילְךָ הָאָמַת שְׁלָךְ עַד
שֶׁלְקַחְתָּ אוֹתָהּ לָךְ וּכְשֶׁבָּא עֲלֶיךָ הַמַּכּוֹת אֲתָה צוּעֵק שֶׁאֲתָה צַדִּיק וְאַבְרָהָם הַכְּשִׁילְךָ בְּשֶׁקֶרוֹ וְאֵין אֲתָה
מְשִׁים לֵב שֶׁעֲכִירַת דְּמִיךָ הַכְּשִׁילְךָ לְטַעוֹת מִן הַדְּרָךְ וְלְבִלִי לְהַשִּׁיג הָאָמַת לְאָמַתוֹ, אַךְ מֵאַחֵר שֶׁאָף - עַל
- פִּי - כֵּן כְּנִנְתָךְ לֹא הָיָה לְאֶסוּר גְּדוֹל, עַל - כֵּן "וְאָחֲשֶׁךְ גַּם אֲנִי אוֹתָךְ מִחֲטוֹא לִי וְכוּ". כִּי הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ מְרַחֵם עַל הָאָדָם כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁחָפֵץ בְּאָמַת, כִּי שֶׁטוּעָה אֵת עֲצָמוֹ, הוּא מְרַחֵם עָלָיו וּמְרַמַּז לּוֹ
בְּדַרְכָּיו הַנִּפְלְאִים שֶׁיָּשׁוּב מִטְּעוֹתוֹ, אָבֵל עַל כָּל פְּנִים אֲתָה צָרִיךְ לְשׁוּם עַל לְבַבְךָ שֶׁאֵינְךָ נָקִי פְּפִים
וּבְשִׁבִיל זֶה בָּאתָ לְטַעוֹת כְּזֶה עַל - יְדֵי הָאָמַת שְׁלָךְ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְיִמִּי יִקוּם בְּמָקוֹם
קָדְשׁוֹ נָקִי כְּפִים וְכִי לְבַב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׁוֹא נַפְשִׁי וְכוּ". 'נָקִי כְּפִים וְכִי לְבַב' דִּיקָא, כִּי דִיקָא
כְּשֶׁהוּא נָקִי כְּפִים, הוּא דִיקָא זֻכָּה לְבַחֲינַת בֵּר לְבַב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׁוֹא וְכוּ', שֶׁהוּא נִצַּל מִשְׁוֹא וְשֶׁקֶר
וְזֻכָּה לְאָמַת לְאָמַתוֹ, וְרַק הוּא זֻכָּה לְעֲלוֹת בְּהַר ה' וְלִקוּם בְּמָקוֹם קָדְשׁוֹ. וְעַל - כֵּן הַכְּרַח אַבְרָהָם
לְהַעֲלִים הָאָמַת וְלֹאמַר שֶׁהִיא אַחֲוֹתוֹ, כִּי שָׂרִי לְהוֹ לְצַדִּיקָא לְסִגוּיִי בְּרַמְאוּתָא עִם רַמְאֵי. כִּי הַצַּדִּיק
כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין אָמַת בְּעוֹלָם הוּא מְכַרְח לְהַעֲלִים הָאָמַת בְּכַמְהָ דְרָכִים כְּדִי לְהַצִּיל אֵת נַפְשׁוֹ. וְדִיקָא עַל
- יְדֵי זֶה הוּא מְכַנֵּס הָאָמַת בְּעוֹלָם. וְכִמוֹ שֶׁנֶּהֱגַ יַעֲקֹב עִם לְבָן וַעֲשׂוֹ וְכוּ':

(לה) וְזֶה בְּחִינַת מִתְּר לְשִׁנוֹת בְּדָבָר הַשְּׁלוֹם, כִּי כָּל הַמַּחֲלָקַת הוּא מַחֲמַת הָאָמַת שֶׁל הַטּוֹעִים אוֹ שֶׁל
הַשֶּׁקֶרְנִים לְגַמְרֵי, מַחֲמַת שֶׁאֵינָם נָקִיִּים מִתְּאוֹת וּדְמִיָּהֶם עֲכוּרִים מְאֹד, הֵם מְהַפְּכִים הַשֶּׁקֶר לְאָמַת

ואומרים לטוב רע ולרע טוב, כמו שצצעק ישעיה, "הוי אמרים לטוב רע ולרע טוב שמים חשך לאור ואור לחשך שמים מתוק למר וכו'. על - פן הצדיק האמת מכרח לשנות ולהלביש האמת בכמה לבושים כדי להמשיך שלום בעולם:

לו) וכזה מישוב עוד מה שקשה בדברי המדרש הנ"ל שכתב שם שהשליך האמת לארץ על שקטרג על בריאת האדם, ומדוע לא הקפיד על השלום, הלא גם השלום קטרג על בריאת האדם, כמו שמבאר שם במדרש הנ"ל?! אך עקר קטרוג השלום היה שלא יברא האדם שפלו קטטות. ובאמת פל הקטטות והמחלקת הוא מחמת האמת הנ"ל שאינו וך ומברך כראוי ונדמה לכל אחד שאצלו האמת ועל - ידי זה נתרבה הקטטות והמחלקת בעולם וכנ"ל. נמצא, שעקר קלקול השלום שבשביל זה קטרג על בריאת האדם הוא מחמת האמת הנ"ל שאינו מזפך כראוי. ועל - פן הקפיד השם יתברך רק על האמת והלך והשליכו לארץ. וזהו בעצמו תקונו פנ"ל, פי על - ידי זה יבררו ויזכרו אותו הצדיקים הגדולים עד שישגו האמת לאמתו עד שיגיעו עצם רחמנותו באמת על ישראל וידונו את הכל לרף זכות וימצאו נקדה טובה אמתית בכל אחד מישראל ועל - ידי זה יעשו שלום בעולם, פי ימשיכו דרך זה בעולם לבטל פל הקטרוגים והסכסוכים שנמשכים מקטרוג המלאכים, מרבוני האמת יותר מדאי. רק יבטל פל אחד דעתו נגד דעת הצדיקי אמת שמשיגין אמתת רחמנותו יתברך ויסתפל פל אחד על חברו על הטוב שבו ולא על הרע, שזהו רצונו יתברך האמתי ועל - ידי זה יהיה נעשה שלום בעולם. נמצא, שעל - ידי זה שהשליך האמת לארץ, על - ידי זה ממילא נתבטל הקטרוג של השלום, פי על - ידי שהשליך האמת הנ"ל, על - ידי זה נתבטלין הקטטות ונעשה שלום פנ"ל. ועל - פן לא השליך השם יתברך פי אם את האמת ולא את השלום, פי על - ידי השלכת האמת הנ"ל פנ"ל, על - ידי זה ממילא נתבטל קטרוג השלום שהוא בשביל שהאדם פלו קטטות, פי על - ידי השלכת האמת הנ"ל נתבטל הקטטות והמחלקת ונעשה שלום, פי פל המחלקת נמשך רק מרבוני האמת יותר מדאי, שהוא האמת שאינו מזפך על - ידי צדיקי אמת וכנ"ל. וזהו בעצמו בחינת מתר לשנות בדבר השלום, שבשביל השלום צריכין לשנות ולהרחיק האמת, פי אדרבא, זהו עצם האמת שהשם יתברך חפץ בו, לשנות האמת בשביל השלום, שזהו בחינת מה שהשם יתברך השליך האמת שקטרג על בריאת האדם, שרמז בזה שצריכין להשליך ולהרחיק אמת פנה שבאים ממנו קטרוגים ומחלקת וכנ"ל. נמצא, שעל - ידי השלכת האמת ממילא נתבטל קטרוג השלום ועל - פן לא השליך פי אם את האמת כדי לגלות שעקר האמת אי אפשר לשום מלאך להשיג פי אם צדיקי אמת שמבררים האמת לאמתו וכנ"ל. ועל - ידי זה ממילא יתבטל פל הקטרוגים והקטטות ויהיה נמשך שלום בעולם ויתקיים, "האמת והשלום אהבו":

לו) וזה בחינת הבדלה במוצאי שבת, שעל - ידי זה דיקא ממשיכין הקדשה של שבת לששת ימי החל, פי שבת בחינת עצם האמת כמו שאמרו רז"ל שאפלו עם הארץ ירא לשקר בשבת. ועל - פן שבת הוא בחינת תכלית עולם הבא שאז יהיה נכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה בחינת אב ובן פחדא, פי עקר הפלליות הוא על - ידי האמת פנ"ל בהתורה הנ"ל. וששת ימי החל הם בחינת אחר הבריאה, פי הם ימי הפעשה שבהם יצאה הבריאה מפת אל הפעל. וכל הבריאה היה על - ידי אמת, כמו שכתוב, "בראשית ברא אלקים", סופי תבות 'א'מ'ת. אך אף - על - פי - כן תכף שיצאה הבריאה מפת אל הפעל נמשך רשם על אחיות השקר פנ"ל. ועל - פן יש בששת ימי החל איזה אחיזה להשקר. ועקר תקונו על - ידי שבת שהוא בחינת הצדיק האמת, שהוא שבת דכלהו יומא, שהוא בחינת עצם האמת, פי צריכין להמשיך קדשת שבת לששת ימי החל. וכך צריכין להמשיך קדשת הצדיק האמת על פל ההמון עם בני ישראל שהם בבחינת חל נגדו, דהינו להאיר בהם האמת שהוא עקר הקדשה פנ"ל, אבל עקר המשכת האמת, שהוא הקדושה של שבת על ימי החל, שהוא בחינת

המשכת קדשת הצדיק האמת על כל ההמון עם, הוא דיקא על - ידי בחינת הבדלה, על ידי שיודעין להבדיל בין הקדש ובין החל, בין שבת לששת ימי המעשה, בין הצדיק להמון עם שיודעין שיש הבדל גדול בין עצם האמת של שבת, שהוא בחינת הצדיק האמת ובין האמת של ימי החל, שהם בחינת ההמון עם. פי אף - על - פי שגם כל חיותם ותקונם וקיומם על - ידי האמת, אבל אי אפשר להם להשיג ולהבין בדעתם אמתת דעתו של הצדיק האמת שהוא בחינת שבת, כי מאד עמקו מחשבותיו, רק עקר האמת של ההמון - עם, בחינת ימי החל לינדע שהם רחוקים מלהשיג ולהבין אמתת הדעת, רק צריכין להתחזק באמונה כנ"ל. וזהו עקר האמת שלהם. נמצא, שדיקא על - ידי הבדלה ממשיכין הקדשה משבת לימי החל, מהצדיק להמון - עם והבין מאד :

(ח) וזהו בחינת פן יתרו אל ה' לראות וכו' וכו' ועלית אתה ואהרן וכו'. ופרש רש"י, אתה מחצה לעצמך ואהרן מחצה לעצמו והעם אל יתרו כלל לעלות וכו'. הינו כנ"ל, כי בודאי אי אפשר לקרב למחצת השגת הצדיק ואי אפשר להבין ולהשיג דעתו ועל - כן אסור להרהר אחריו. וזה בחינת אסור הזרים לגשת אל הקדש בבית המקדש ובמשכן, כי עקר הקדשה הוא האמת כנ"ל ובכל מקום שמאיר בו אמתתו יתברך יותר, יש בו קדשה יתרה, אבל לאו כל אדם יכול להתקרב ולגשת אל קדשת האמת הזו, כי עצם האמת, שהוא השגת אמתתו יתברך, אי אפשר להשיג רק כל אחד צריך לעמוד על עמדו ומחצתו לאחז בדרך האמת כפי מדרגתו. וזה עקר האמת שלו לבל יתרום למה שאינו ראוי, כי במפלא ממך אל תדרש וכו'. נמצא, שעקר המשכת הקדשה שהוא האמת משבת לחל, מהצדיק להמון הוא דיקא על - ידי בחינת הבדלה וכנ"ל. וזהו סוד הבדלה במוצאי שבת, שעל - ידי - זה דיקא ממשיכין קדשת שבת לימי החל, הינו כנ"ל לעיל :

(ט) וזהו שלמדו רז"ל דין הבדלה על היין במוצאי שבת מפרשת שתויי יין שנאמר לאהרן תקף אחר מיתת בניו שיצאו לחוץ מהגבול ויתרו לעלות אל ה' ונכנסו להקטיר קטרת בפנים שלא ברשות, כי זהו בחינת פגם הנ"ל, בחינת פגם האמת שאינו מוצפן כראוי, כי נדב ואביהו היו צדיקים גדולים ונוראים מאד, כמו שאמרו רז"ל, ובנדאי היתה פונתם לשמים באמת, כי רצו להתקרב להשם יתברך וסברו שעל - ידי זה יוכלו לקרב כל ישראל אל התכלית, וכמו שאמרו רז"ל, וכבר היו משה ואהרן מהלכים ונדב ואביהו אחריהם ואמרו, מתי ימותו וכו' ואני ואתה ננהיג את הדור וכו'. ובנדאי לא היתה פונתם, חס ושלום, לשם כבוד עצמן, רק לשמים באמת, אך אף - על - פי - כן טעו הרבה בזה, כמפרש בתורה ובדברי רז"ל. כי בענין האמת הנ"ל שאינו מוצפן נכשלים לפעמים צדיקים גדולים, שמזה באים כל השגיאות המובא בדברי רז"ל ששגו גדולי הצדיקים, כי הכל היה על - ידי פגם האמת הנ"ל וכנ"ל. ועל - כן אחר מיתת שני בני אהרן נאמרה מיד פרשת שתויי יין ושם מרמז סוד הבדלה, כמו שפיתב שם, "ולהבדיל בין הקדש וכו'". שמזה למדו רז"ל דין הבדלה במוצאי - שבת, הינו כנ"ל, כי עקר בחינת הבדלה הוא להבדיל בין אמת הברור, שהוא בחינת שבת, לבין האמת של ימות החל, שעקר התקון על - ידי הבדלה דיקא, על - ידי שיודעין שרחוקים מעצם האמת של בחינת שבת, שהוא בחינת האמת הזך של מבחרי הצדיקים המכונים האמת לאמתו וכו' וכנ"ל. ועל - כן נסמך ענין זה של הבדלה למיתת בני אהרן, כי הם פגמו בזה שהרסו לעלות אל הקדשה שהוא בחינת אמת לפנים ממדרגתן ואף - על - פי שנדמה להם שפונתם אל האמת, אבל שגו בזה, כמפרש בתורה. נמצא, שפגמו בבחינת סוד הבדלה כנ"ל, על - כן נסמך פסוק 'ולהבדיל', למיתתם וכנ"ל :

(מ) וזהו בעצמו בחינת אסור שתויי יין לפגם למקדש, שנסמך למיתתם. ואמרו רז"ל כי שתויי יין נכנסו למקדש, כי זה עקר בחינת אסור שתויי יין, שזהו בחינת אסור השכרות שהפליגו רז"ל מאד בגדל אסורו, כי על - ידי שתית יין ושכרות נפגם דעתו והורס לעלות לפנים ממחצתו בבחינת נכנס יין יצא סוד, וכבר ה'. שזהו בחינת ערבוּב דעת ושגועון שמדברים השפורים, כי על - ידי שיוצא הדעת

מהפלים והורס לעלות חוץ לגבול, נתערבב דעתו לגמרי ומדבר דברי שטות מי שאינו בר דעת גדול. ואפלו הבר דעת שאינו מדבר דברי שטות בעת שכרותו יכול גם כן לפגם הרבה על - ידי השכרות, כי הורס לעלות חוץ לגבול וכנ"ל, שעל - ידי זה נוטה מן האמת. ועל - כן שכור אסור להורות, כי אינו יכול לכונן ולברר ההוראה באמת. ועל - כן באמת אמרו רז"ל, וכבר ה' על השכור שכל הדרכים נעשין אצלו כמישור, כי נוטה מן האמת מאד על - ידי שתית יין ונדמה לו שכל האמת אצלו כמו שרואין בחוש. ועל - כן נסמך אסור זה למיתת בני אהרן, כי הם פגמו בזה כנ"ל:

מא) ועל - כן פרשת העבודה של יום הכפורים מתחיל מענין מיתת בני אהרן, כמו שכתוב, וכבר ה', "אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימותו ויאמר וכו' ואל יבא בכל עת אל הקדש וכו' בזאת יבא אהרן אל הקדש וכו'". כי כל העבודה של יום הכפורים, שעל - ידי זה השם יתברך מוחל עונות ישראל בכל שנה, הוא על - ידי בחינת האמת הזך הנ"ל של השם יתברך בעצמו שאי אפשר להשיגו כי אם גדולי מובהרי הצדיקים פל אחד לפי בחינתו, כי אם על - ידי האמת הפשוט אין תקנה להחוטא, כמו שאמרו רז"ל, וכבר ה', שאלו לחכמה וכו'. ואמרה, הנפש החוטאת היא תמות וכו'. וזהו בחינת האמת של המלאכים הנ"ל שקטרגו על בריאת האדם, כי לפי האמת שלהם אין תקנה להחוטא והם ראו שהאדם יחטא נגדו יתברך על - כן קטרגו על בריאתו. ובאמת לפי הדעת הפשוט כן נוטה האמת, כי לפי האמת שלהם אין תקנה להחוטא והם ראו שהאדם יחטא נגדו יתברך, על - כן קטרגו על בריאתו. ובאמת לפי הדעת הפשוט כן נוטה האמת, אבל לא ידעו עצם רחמנותו יתברך, שזה עצם האמת שאי אפשר להשיג כנ"ל ומשם נמשך הסליחה לעונות ישראל ביום הכפורים, אבל לאו כל אדם יכול לכנס לקדשת האמת הזו ואפלו הפהן הגדול הזהר בכל יבא בכל עת אל הקדש כי אם בזאת וכו', וכבר ה' ביום הכפורים, כי לאמת כזה שהוא בחינת קדשת קדש קדשים לפני ולפנים, אי אפשר לכנס כי אם ביום הכפורים על - ידי סדר העבודה שצוה השם יתברך ואז יוכל להמשיך סליחת עונות שנמשך מבחינת עצם אמתת רחמיו יתברך, בחינת רב חסד ואמת. ועל - כן נסמך כל ענין זה לפרשת מיתת בני אהרן, כי הם פגמו בזה וכנ"ל:

הלכות חקות העפ"ו"ם:

מב) וזה שנסמך אחר כך פרשת עריות ומתחיל, "כמעשה ארץ מצרים וכו' וכמעשה ארץ כנען וכו' ובחקתייהם לא תלכו", וכבר ה'. ואנו קורין זאת ביום הכפורים במנחה. וזה בחינת ונתן אהרן על שני השעירים גזלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. כי עקר תקון העונות הוא על - ידי הצדיק שהוא בחינת פהן גדול שיכול לכנס לתחלת הבריאה ולהמתיק ולבטל אחיזה הדקה מן הדקה של השקר שנאחזו שם, שזהו בחינת העבודה של גדולי הצדיקים בראש השנה וכו' כנ"ל. בתחלת הדרוש הזה ומשם סליחת העונות של יום הכפורים שהיה צריך הפהן הגדול לעלות לבחינת תחלת הבריאה ששם אי אפשר להפיר אחיזת השקר. וזהו בחינת שני השעירים שהיו שוין במראיהם ובקומתם וכו', ואף - על - פי - כן היו צריכים לברר ביניהם ולהעלות אחד לה' ואחד לעזאזל ועל - כן היה מקרה להעלות אותם למעלה מאד, לבחינת תחלת הבריאה הנ"ל ולהפיל גורל עליהם, כי אי אפשר לברר שם האמת מאחזית השקר כי אם על - ידי השם יתברך בעצמו שהוא בחינת הגורל שיוצא מאת השם יתברך בעצמו איזה לה' ואיזה לעזאזל, כי הגורל מברר אותם, ועל - ידי זה דיקא נמתק ונתבטל אחיזת השקר בתחלת שרשו ועל - ידי זה נמתקין עונות ישראל שנמשכין על - ידי השקר שעקר אחיזתו בתחלת יציאת הבריאה מכח אל הפעל ששם אי אפשר לברר האמת הזך כי אם על - ידי הגורל שיוצא מאת השם יתברך בעצמו וכנ"ל:

מג) וזהו, "כמעשה ארץ מצרים וכו' לא תעשו וכמעשה ארץ כנען לא תעשו ובחקתייהם לא תלכו". כי הפלל מפל הנ"ל שעקר הוא האמת והאמת הוא אחד, כי אי אפשר לומר אמת כי אם אחד וכנ"ל.

ונכמבאר היטב בהתורה "אמר רבי עקיבא" הנ"ל. אבל עצם האמת קשה מאד להשיג וכנ"ל, על - פן עקר האמת של רב העולם הוא רק לידע שאי אפשר להשיג בדעת עצם האמת, רק צריכין להתחזק באמונה וכנ"ל. וכמבאר מזה במקום אחר, וכבר ה' וכנ"ל. אבל מי שאין זוכה לאמת באמת, רק מטעה את עצמו כאלו חפץ באמת, אבל פונתו לתועלת עצמו, כגון פבוד ושאר תאות, הוא יכול לטעות על - ידי האמת שלו מאד וכנ"ל. שזהו בחינת הטעות של אבימלך הנ"ל שאמר, "בתם לבבי ובנקיון פפי עשיתי זאת וכו'". וכנ"ל. ולא די שיכול לטעות על - ידי האמת שלו לדרך נכונים, אף גם הוא יכול לבוא לאמונות פוזביות על - ידי האמת הנבוכך שלו, שזהו בחינת כל האמונות פוזביות של העפוי"ם שהם חזקים באמונתם מאד ואף - על - פי - כן הכל פזב ושקר, כי כל אמונתם נמשך מתאות וכבוד. וזה המעשה הוא בכל דור ודור והוא מוכן מאד למי שבקי קצת במעשה הדורות המובאים בספרים. ועל - פן בדורות הראשונים היה כמה עבודות זרות שנהגו על ידם נאוף הרבה והיו אותן עבודות - זרות חזקים אצלם מאד ואפלו אחר כך שנתחכמו קצת ובטלו אותן העבודות - זרות, אף - על - פי - כן גם שארי האמונות פוזביות הקרובים לתאות וכבוד הם חזקים בהם, והכל מחמת תאנה וכבוד שעל - ידי זה נטו מן האמת האמתי ונדמה להם שאצלם האמת, עד שבאו לאמונות פוזביות. ומי שנוטה מהאמת לאמונות כוזביות קשה ביותר להשיבו אל האמת, כי האמת הוא בחינת דעת שמשגי האמת באיזה דבר, כגון שמשגי האמת בהלוח הגלגלים וכיוצא או שמשגי האמת שזה צדיק וזה רשע. וגם בזה יש טעותים הרבה פנ"ל, פאשר רואין בחוש שהרבה חקרו בחכמת התכונה ונדמה להם שפך האמת, ואחר כך קם (קונפירניקיס) החכם ועשה תכונה חדשה ועתה הם אומרים שפך האמת ומי יודע אם הוא כך והרבה מתחמיהם חולקים על זה מאד, מפל שפן אנחנו שלבנו חלוק מאד מאד מדעתו הנבוכה, וכן לפעמים נדמה שמשגי האמת שזה צדיק וזה רשע, ובאמת הוא להפך, אך מי שטועה על - ידי האמת, אף - על - פי שקשה מאד להשיבו אל האמת לאמתו, אף - על - פי - כן יש תקנה עדין להשיבו, פי יכולין לברר לו בכמה סברות והוכחות שאין האמת כמו שהוא סובר, אך שצריכין לזה יגיעות גדולות וכנ"ל, אבל מי שנוטה מן האמת עד שפא על - ידי האמת הנבוכך לאמונות פוזביות, קשה ביותר להשיבו אל האמת והאמונה הישרה, פי אמונה הוא דבר שאין בו טעם ונדעת, פי במקום שמבינים הטעם בהדעת אין זה אמונה, פידוע וכמבאר בדבריו ז"ל, רק עקר האמונה תלויה באמת פנ"ל, שעל - ידי האמת מבין שצריך להאמין בזה. ועל - פן פשהאמת נבוכך ומטעה וטעה כל כך עד שפא לאמונות פוזביות קשה מאד להשיבו, פי אפלו אם יכרו לו בכמה הוכחות וסברות אמיתיות שאין הדבר כן, ישוב ויאמר, אני מבטל דעתי ואני מאמין בזה באמונה שלמה בלי שום טעם ונדעת, פי זהו גדר אמונה באמת פנ"ל, ומחמת זה באמת קשה לברר האמת בעולם. ועל - פן האמת משלך ארצה ונעשה האמת עדרים ועדרים וכל אחד אומר שאצלו האמת:

מד) פי באמת פקדשה במקום שיש נקדת האמת הפרור והזך שם הוא מעלה גדולה ענין זה, הינו בחינת אמונה. וזהו בחינת מעלת בני ישראל שהם מאמינים בני מאמינים, פי אנו מאמינים בה' אלקים אמת ובתורתו הקדושה באמונה לבד בלי שום חקירות וחקמות פלל, פי פבר ראינו אמת הרבה על - ידי כל האותות והמופתים וכו' שעשה משה לעיני כל ישראל ועל - ידי נפלאות נעימות תורתנו הקדושה שחנן אותנו ואף - על - פי שאף - על - פי - כן אי אפשר להבין ולהשיג אותו יתברך ואי אפשר לתרץ שום קשיא של המחקרים, על זה אנו חזקים באמונה, פי אין צריכין לתרץ ולהשיב פלל, פי אי אפשר לישוב פי גבהו שמים מארץ, פן גבהו דרכיו מדרכינו וכו'. וכמו שאמר אדוננו, מורנו ורבונו זכרונו לברכה, שעל השם יתברך בהכרח שיהיה קשיות וכו', כמו שמבאר בסימן נה בלקוטי תנינא, עיין שם. אבל מי שאינו זוכה לאמונה הישרה האמתית ונופל לאמונות פוזביות

אזי זה הפגם של האמונות כוזביות גרוע ביותר, כי אז קשה ביותר להשיבו, מאחר שמאמין בהשקר, דחינו האמת המטעה והנבוך בלי טעם וכנ"ל:

וזהו ענין זכה - עזר, לא זכה - פנגדו. שזכרנו למעלה באות כב, אך לא בארנו שם היטב, הינו כי כבר מבאר שם שאמת ואמונה הם בחינת איש ואשה כמובא. ועל זה נאמר, "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר פנגדו". שלא טוב היות האמת לבד, כי אי אפשר להשיג עצם האמת פנ"ל. ועל - בן אעשה לו עזר, שהיא האמונה, שעקר קיום האמת על ידה וכן עקר קיום האמונה על - ידי האמת, שמי שמסתכל על האמת לאמתו בלי פניות והטעאות של תאוות וכבוד עולם הזה וכו', יוכל להבין מרחוק במי שראוי להאמין וכנ"ל. וזהו זכה - עזר. לא זכה - פנגדו. הינו זכה מי שהאמת שלו וך וצח, שמסתכל על האמת באמת ומסתכל רק על התכלית הנצחי באמת ואינו מטעה את עצמו, אזי האמונה היא לו עזר בנדאי, כי עקר הקיום והחיות על - ידי האמונה, כמו שאמרו רז"ל, בא חבוקוק והעמידן על אחת, וצדיק באמונתו יחיה! פי עצם האמת אי אפשר להבין בדעת וצריכין רק להתחזק באמונה על - ידי האמת וכנ"ל, אבל לא זכה, מי שאין האמת שלו וך ומטעה את עצמו פאלו חפץ באמת, אך באמת הוא נוטה רק אחר כבוד העולם ותאוותיו וכו', אזי האמונה הוא פנגדו, כי בא על - ידי האמת שאינו וך לאמונות כוזביות, שהוא בחינת פנגדו, כי האמונה כוזביות הוא בחינת אשה רעה מר ממות, כי היא מטעה ומדחה אותו ביותר, כי אי אפשר עוד לדבר עמו, כי הוא אומר, אני מאמין בלי דעת וטעם פנ"ל. ובאמת הכל נמשך על - ידי תאוותיו וכבוד וכו' וכנ"ל:

מה) וזה שמזהיר הכתוב, "כמעשה ארץ מצרים וכו' לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו". חקתיים הם אמונות כוזביות שאין בהם טעם, תזקרו ותשמרו מלכת בהם. וזה תלוי על - ידי שתהיו נזהרין מלעשות כמעשה מצרים וכמעשה ארץ פנען וכו'. הינו שלא תהיו פרוכים אחר תאוותיהם ועקר הוא תאנת נאוף, ולא די שהיו משקעים בתאנה זאת ביותר, אף גם עשו להם חקות ואמונות כוזביות שהיו שכימים לזה, שעל - ידי זה היו חזקים יותר בתאוותיהם עד שהיו יכולים למלאות תאוותיהם ולא יהיה להם בזיון מזה. והפסוק מזהיר לישראל שלא יטעו עצמן בזה, חס ושלום, כי זה תלוי בזה כפי מה שזקרו ממעשה ממצרים וכו', פן הוא רחוק מחקותיהם ומאמונות כוזביות שלהם. וכן להפך, כפי מה שמרחק עצמו מחקותיהם ואמונותיהם הכוזביות, פן הוא רחוק מתאוותיהם. ועל - פן אסרה תורה ללכת בחקותיהם, כגון מנהגיהם ודרכיהם אף - על - פי שאין בהם שום אסור ולא עבודה זרה, רק מאחר שהעפוזם עשו להם חק זה, בנדאי הוא שיך לתאוותיהם, כי חקותיהם נמשך מאמונות כוזביות שלהם, על - פן אסור לישראל באסור חמור. וזהו, את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וכו' אשר יעשה אתם האדם נחי בהם וכו'. כי משפטים וחקות הם בחינת אמת ואמונה, כי משפטים הם מה שאפשר להבין בהם טעם שהוא בחינת דעת, בחינת אמת פנ"ל. וחקות הם דברים שאין בהם שום טעם, שזהו בחינת אמונה פנ"ל. והפתוב מזהיר אותנו ללכת רק בהמשפטים וחקות שצנה אותנו, שהם עקר האמת הזך והאמונה הישרה האמתיות, שעל ידם זוכים להתרחק מתאוות עולם הזה ולהתדבק בו יתברך, אבל מאמונות כוזביות, שהם חקותיהם, צריכין להתרחק מאד וכנ"ל. וזהו, 'אשר יעשה אתם האדם נחי בהם', ולא שימות בהם. כי גם במשפטי וחקות התורה הקדושה יש כמה דרכים וחלוקי דעות שמהם נמשכין כל המחלקת שבעולם ועל - פן מזהיר הפתוב, 'אשר יעשה אתם האדם נחי בהם', ולא שימות בהם (יומא פה), שהוא כמו שאמרו רז"ל, זכה - נעשה לו סם חיים. לא זכה - נעשה לו סם מות. שמזה נמשך שנמצאים כמה מבני ישראל שנטו מן האמת

ואומרים שכל האמת אצלם ואי אפשר לברר כל זה, אך מי שאינו מטעה את עצמו ומסתכל על התכלית הנצחי באמת לאמתו, הוא יכול להבין האמת מרחוק ולזכות לאמונה שלמה לידע מי

הצדיקים והקשרים באמת ולמי ראוי לדבק את עצמו. וה' אלקים אמת יתן אמת ליצקב וינחנו בדרך אמת עדי נזכה להתקרב אליו ותברך באמת, אמן בן יהי רצון. ועל - בן נסמך כל זה לפרשת עבודת יום הכפורים וגם קורין זאת ביום הכפורים, כי עקר הכפרה והסליחה של יום הכפורים נמשך מעצם האמת וכנ"ל:

הלכות מעונן ומנחש:

מו) וזה בחינת אסור מעונן ומנחש, כמו שפתיב, "לא תנחשו ולא תעוננו". כי כבר מבאר בתחלת הדרוש (באות א), שעקר אחיזת השקר הוא מרבויו השנויים שעקרם על - ידי הזמן כנ"ל. ומבאר שם באות יז, עין שם. שזהו עקר מעלת שלמות האמת כשזוכין לברר האמת במקום הרבוי דיקא ששם רבוי השנויים, כי האמת הוא אחד, שזה עקר מעלת האדם לגלות אחדות הפשוט, שהוא עצם האמת מתוך פעלות משתנות דיקא וכנ"ל. ובשביל זה ישראל - עם קדוש מברכין ומשבחין להשם ותברך בכל שנוי העתים והזמנים, דהינו בבקר יוצר - אור ובערב מעריב - ערבים. וזה שתקנו ברכות אלו על שנוי הזמנים בברכות קריאת שמע שהוא תמוה לכאורה, מה שיכות לברכות אלו לענין קריאת שמע? אך על - פי הנ"ל מבאר היטב כי בכל עת שיש שנוי בזמן, כגון בבקר שהחמה זורחת ובערב שוקעת וכו', שמשם יוכל להתאחז השקר, כי עקר אחיזתו בהשנויים שעקרם בענין הזמן וכנ"ל, על - בן צריכין אז דיקא בעת שנוי הזמן להודות ולהלל ולברך להשם ותברך, דהינו בבקר יוצר אור וכו' ובערב מעריב ערבים וכו', להודיע ולגלות שכל שנוי הזמן מאתו ותברך לכו. כמו שאנו אומרים, אשר בדברו מעריב ערבים וכו' ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים ומסדר את הפוכים וכו'. ובבקר אומרים, יוצר אור ובורא חשך וכו' ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית וכו'. וכל זה אנו מודיעים שכל השנויים הפלולים בשנוי הזמנים כלם מאתו ותברך לכו, כי כל הפעלות משתנות נמשכין מהאחד הפשוט ותברך, ועל - בן קבעו שם פרשת קריאת שמע שהוא אמונת היחוד שאנו מודים ומודיעים שהשם ותברך אחד ויחיד ומיוחד, שזה עצם האמת. וכמו שאנו מסימין פרשת קריאת שמע, ה' אלקים אמת. ואומרים אמת ויציב שחרית, ואמת ואמונה ערבית. ועל - בן קבעו כל זה אצל ברפת המאורות בבקר ובערב, כי זה מעלת האמת שהוא אמונת היחוד שאנו מודים ומודיעים בקריאת שמע, כי עקר השלמות כשמשגלים אחדות הפשוט מתוך פעלות משתנות דיקא כנ"ל. על - בן תקנו חז"ל ברוח קדשם, הכל על סדר נכון ונפלא שבבקר שיש שנוי גדול מחשך לאור והחמה זורחת וכן בערב שהחמה שוקעת, צריכין אז להודות להשם ותברך על זה ולהודיע ולגלות שכל שנוי הזמן שבו כלול כל השנויים כנ"ל, הכל נמשך מאתו ותברך לכו, כי הוא ותברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ועל - בן קבעו שם פרשת קריאת שמע שהוא אמונת היחוד, כי זה עקר שלמות האמונה להאמין בכל השנויים דיקא, שכלם נמשכין מאחד הפשוט ותברך שמו כנ"ל:

מו) וכן בכל חדש שיש שנוי גדול שמתחדשת הלכנה, על - בן תקנו חז"ל לקדש את הלכנה ליחד ברכה מיחדת על שנוי הנפלא הזה. ועל - בן ברפת קדוש לכנה היא גדולה ויקרה ונחשוכה מאד, כי שנוי החדש הוא בודאי גדול יותר משנוי שבכל יום, על - בן תקנו לנו אז ברכה נפלאה ונוראה מאד שהיא ברפת, אשר במאמרו ברא שחקים וכו' לגלות ולהודיע שכל השנוי הגדול הזה של הלכנה שמתמעטת ומתמלאה בכל חדש שבזה תלויים כמה שנויים לאין מספר הנעשים בעולם, הכל מאתו ותברך לכו וכנ"ל. ועל - בן מזכירין בברכה זאת, "פועל אמת", שפעלתו אמת ו"ללכנה אמר שתתחדש וכו'", כי עקר שבח ברכה זאת הוא התגלות אמתת האמת מתוך שנוי גדול כזה וכנ"ל. וזה בחינת גדלת ראש השנה, כי מחמת שאז בראש השנה הוא שנוי הזמן הגדול ביותר מכלם, כי אז נשתנה הזמן משנה לשנה וגם אז בריאת העולם שיצאה הבריאה מכת אל הפעל ונעשה בחינת

שנים, שפזזה פלולים כל השנויים בעולם ועל - בן נקרא שנה מלשון שנוי. על - בן בראש השנה הוא עבודה גדולה ועצומה עד שאי אפשר לאיש פשוט להשלים עבודתו לבוד וצריכין אז להתקבץ הרבה מישראל יחד, כמו שנוהגין כל ישראל אז להתקבץ יחד בבתי כנסת ובבתי מדרשות והעקר לבוא לצדיקי אמת, שרק הם יודעים נפלאות העבודה של ראש השנה לברר ולגלות אמתת האמת מתוך שנוי גדול כזה. ועל - בן מוסיפין בראש השנה בכל שמונה - עשרה התגלות אלקות ומלכותו יתברך עלינו ולהמליכו ולקבל פחדו ויראתו ואימתו עלינו, דהינו מה שמוסיפין בברכת 'אתה קדוש' ואומרים, "ובכן תן פחדך וכו'". ומבקשים, "ותמלך אתה ה' לבדך על כל מעשיך וכו' וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו וכו'". וכן מרבים בראש השנה בענין זה ברבוי תפלות ושירות ותשבחות ופיוטים, הכל ליחדו יתברך ולהמליכו עלינו, כי זה עקר עבודת ראש השנה שאז השנויים גדולים ביותר כנ"ל, על - בן צריכין אז לעסק ביותר לגלות האמת מתוך השנויים הרבים דיקא, כי זה עקר מעלת התגלות האמת וכנ"ל. ועל - בן מסימין בראש השנה בכל תפלה, "כי אתה אלקים אמת וידברך אמת וכו'". כי זה עקר עבודת ראש השנה לגלות עצם האמת בעולם כי ה' הוא אלקים לקבל על מלכותו ופחדו ויראתו עלינו וכנ"ל:

מח) ואלו המנחשים והמעוננים הם בהפך מכל זה, כי הם בשקריהם תולים כל המאורעות של האדם בשנוי הזמן ובשאר השנויים הנעשים בעולם. ואומרים, עונה פלונית יפה להתחיל וכו', פאלו הכל מתנהג, חס ושלום, על פי סדר העתים והזמנים. וכן בשאר השנויים שבעולם, כגון פתו נפלה מפיו וצבי הפסיקו בדרך וכו', פאלו, חס ושלום, ההנהגות והמאורעות נמשכין מהשנויים הבאים על פי מערכת המזלות, שזה עקר הפפירה והשקר הנאחז בהשנויים וכנ"ל, ועל - בן אסרה עלינו התורה באסור חמור לבלי לילך בדרך זה פלל, כי לא באלה חלקנו, פי אדרבא, אנו מאמינים שכל שנוי הזמנים וכל השנויים שבעולם, הכל בהשגחה פרטיות מאתו יתברך, ואין שום סימן ונחוש בעולם, כי מי יודע פננתו יתברך בכל יום ובכל עת ובכל שעה, פי מאד עמקו מחשבותיו יתברך, על - בן אסור לנו לעונן ולנחש פלל, רק אדרבא, בכל שנוי הזמנים ובכל השנויים שבעולם צריכים להודות ולהלל ולברך להשם יתברך וכל מה שהשנוי גדול ביותר צריכים להללו ולברכו ביותר כנ"ל, כי זה עקר מעלת התגלות האמת פשמגלין האמת מתוך רבוי השנויים דיקא שבשביל זה נברא האדם וכנ"ל:

מט) ועל - בן משיח צדקנו שעקר התגלות האמת בכל העולם פלו יהיה על ידו, על - בן יבוא באחרית הימים דיקא אחרי שפבר נתרבה הזמן ונמשך הרבה מתחלת בריאת העולם עד אותו הזמן שיבוא במהרה בימינו. וכן פבר נתרבו בני אדם הרבה והדעות והחכמות נתרבו מאד, שזה עקר הרבוי והשנוי, שפכל זה נתאחז השקר מאד עד שהשליך את האמת לארץ ויראי חטא נמאסין וישראל מרודים מאד וכו'. ואז דיקא יראו גדלת מעלתו של משיח שיגלה האמת, אז דיקא מתוך שנויים רבים פאלה. ויקים אז, "אמת מארץ תצמח ושפת אמת תכון לעד וכו'" במהרה בימינו, אמן: הלכות פתבת קצקע:

ג) וזה בחינת אסור פתבת קצקע, פי הפתב הוא בשביל האמת ולדחות השקר, הינו במקום שיש חשש שנוי ושקר פותבין פתב פדי שלא יוכל השקרן לשנות עוד ולומר שקר, אבל פאמת נגד הרמאי והשקרן גם פתב לא מועיל פנראה בחוש, פי הרמאי והשקרן יכול להתליף עשרת מונים אפלו נגד הפתב, פי טוען טענת של שקר ורמאות ואומר שפך היה פננת הכותב. וזה בחינת אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר. 'וימינם', שהוא בחינת פתב, שהוא בימין גם פן שקר כנ"ל. ועל - בן העקר הוא מי שיש לו נאמנות פאמת ובתמימות רק עמו יכולין לעסק הן במשא ומתן הן בדברי תורה ומוסר, פי עקר האמת הוא פלב שלא יטעה את עצמו בבחינת ודבר אמת פלבבו. וכמו שאמרו רנ"ל,

הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות וכו'. ועל - פן תורתנו הקדושה נתנה בכתב ובעל פה, שהם בחינת אמת ואמונה, פי תורה שבכתב זה בחינת אמת, בחינת "כתוב ישר דברי אמת". אבל אף - על פי - כן מתורה שבכתב לבד אין יכולין לידע אמתת התורה, פי בהתורה אין מבאר שום דיני המצוה ואין יודעין איך להניח תפלין וכו'. ושאר דיני התורה פי - אם על - ידי תורה שבעל פה, שהיא בחינת אמונה, בבחינת אודיע אמונתך בפי. הינו אמונת חכמים. שאנו צריכין להאמין בהחכמים האמתיים כפי מה שבארו לנו כל דיני ודרכי התורה, פי עקר אחיזת האמת המטעה שממשם כל השקרנים שבעולם בבחינת כל שקר שאין בו אמת בתחלתו אינו מתקים וכו'. עקר אחיזתו הוא מבחינת כתב שהוא בשביל האמת שלא יוכלו לשנות עוד מאחר שפבר נכתב הכל בכתב, אבל משם כל שקריהם, פי משנים כמה שנויים ואומרים פרושים ובאורים בהכתב פרוצונם כפי שקריהם. ועל - פן העפונים לומדים רק תורה שבכתב, פי משם נשתלשל אחיזת שקריהם, מאחר שמחלקים ומפרידים תורה שבכתב מתורה שבעל פה ואינם מאמינים בחכמי האמת, שהם חכמי התלמוד שבארו לנו באר היטב כל התורה באמת, על - פן הם מפרשים התורה פרוצונם ומגלים פנים בתורה שלא פהלכה פידוע. ועל - פן בכל עסקי משפטיהם ודיניהם הם מחמירין מאד מאד שיהיה הכל בכתב דיקא. ואין מקבלין שום דבור מגדול וקטן לא מהטוען ולא מהשופט פי אם בכתב דיקא והכל בשביל האמת כדי שלא יוכלו לשנות עוד, אבל זה האמת הוא הרבה מאד יותר מדאי שממשם אחיזת השקר. וכאשר רואין בחוש שאחרי שמרבין בכתבים וכל הדבורים נכתבים אף - על - פי - כן הם מלאים שקר ומחליפים עשרת מונים ומפרשים הפתב פרוצונם וכו',

כידוע כל זה, פי עקר האמת הוא אחד לא הרבה פנ"ל, פי עקר הדבר שידין הדין דין אמת לאמתו וכנ"ל. והדבר מסור ללב ובוהן לבות יודע מי פונתו באמת לאמתו, אבל על - ידי רבוי הפתבים אי אפשר לברר האמת, אדרבא, משם אחיזת השקר וכנ"ל:

נא) וזה בחינת אסור פתבת קעקע שהיו נוהגים האמוריים לכתב ולקעקע בבשרם אותיות הפתב מענין דרכי אמונתם הכוזביות. והכל בשביל לחזק האמת המטעה שלהם להראות שהם דבקים באמונתם כל פך עד שחוקקים ומקעקעים בבשרם בכתב מענין אמונתם. ובאמת זה עקר השקר והפזב שלהם, פי אחיזתם בכתב דיקא, שהוא בעשיה פידוע, שמשם אחיזתם ביותר פידוע, ועל - פן הם חוקקים הפתב בבשרם, פי עקר אחיזת השקר הוא בבשר הגוף שמשם אחיזת כל התאוות בחינת נחש שלטנותיה על בשרא, נחש הוא עקר הרמאי והשקרן שממנו כל השקרים והרמאות שבעולם בבחינת והנחש היה ערום וכו', שהטעה את אדם וחיה וכל הדורות שאחריו. ועקר שלטנותיה על בשרא, הינו על בשר הגוף שמשם כל התאוות שמטעה את האדם בכמה רמאות ומהפך השקר לאמת והאמת לשקר. והכל מחמת תאנת הגוף, שמחמת תאנת הגוף והבליו נתהפך האמת אצלו עד שאומר שפך האמת, וכמבאר לעיל מזה קצת (באות לד). ועל - פן אסרה לנו התורה כל זה, דהינו אסור פתבת קעקע, פי אסור לנו להכניס אותיות הפתב לחקקם ולקעקעם על בשר הגוף, פי משם עקר אחיזת השקר שנאחז מרבוי האמת יותר מדאי פנ"ל, שהוא בחינת הפתב שרוצים לחקק האמת בכתב ולחקקו על בשר הגוף כדי שיהיה האמת חקוק בו והכל שקר וכזב, פי אדרבא, משם עקר אחיזת השקר פנ"ל, פי עקר האמת צריך שיהיה נכתב ונחקק בלב באמת לאמתו בבחינת פתבם על לוח לפך וכו' וכנ"ל, אבל לא לחקקו על בשר הגוף בגשמיות, פי זה בחינת רבוי האמת יותר מדאי, שזה עקר השקר פנ"ל. וזה בחינת פרוש נוקפי פרוש כוזאי וכו', שהזכירו רז"ל שהראו האמת לכל יותר מדאי, שזה עקר השקר, פי האמת הוא רק אחד לא הרבה. ועקרו תלוי בפנימיות הלב שלא יטעה את עצמו. וכמו שאנו אומרים בכל יום בבקר, לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר וכו', ומודה על האמת ודבר אמת בלבבו וכו'. והעקר על - ידי שמבטל עצמו באמת בבחינת מה אנו מה חיינו מה חסדינו וכו'. פי

רַב מַעֲשֵׂינוּ תִּהְיֶה וַיְמִי חֵיֵינוּ הִבֵּל לְפָנֶיךָ וְכוּ'. כִּי רַק עַל - יָדֵי זֶה זֹכֵינְךָ אֶל הָאֱמֶת לְאִמְתּוֹ כְּשֶׁמִּבְטָלִין עֲצָמוֹ בְּאֱמֶת וְאֵין מְכַוְּנִין בְּשִׁבִיל תּוֹעֵלַת עֲצָמוֹ כָּלֵל וְכוּ"ל:

הַלְכוֹת לֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר וְכוּ' :

נִב) וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִהְיֶה כְּלֵי גָבֵר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר שְׂמֵלַת אִשָּׁה. כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זֶה בְּחִינַת אֱמֶת וְאִמּוּנָה כְּנִ"ל. וְצָרִיךְ לְזַהֵר שְׁלֹא לְהַחֲלִיף כְּלִיָּהֶם וּבִגְדֵיהֶם, שְׁלֹא יִהְיֶה נִכְשָׁל בְּאִשָּׁה זָרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאִמּוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת כְּנִ"ל וְאִמּוּנָה הוּא דְבָר שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם, אַךְ עֵקֶר הָאִמּוּנָה עַל - יָדֵי הָאֱמֶת בְּבְחִינַת צְדָק כִּד אֶתְחַבְּרַת בְּאֱמֶת וְכוּ'. כִּי מִי שֶׁחָפֵץ בְּאֱמֶת לְאִמְתּוֹ הוּא מִבֵּין בְּמִי צָרִיכִים לְהֶאֱמִין וְכוּ"ל, אֲבָל מִי שֶׁמְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ וְכוֹרוֹךְ אַחֵר הִבְלִי הָעוֹלָם וַיֵּשׁ לוֹ פְּנִיּוֹת שֶׁל כְּבוֹד וּמִמּוֹן וְתִאֲנוֹת עוֹלָם הִזָּה הוּא מִחֲלִיף וּמְהַפֵּךְ הַסֵּדֶר, כִּי בְּאֱמֶת מֵה שֶׁאֲפָשָׁר לְשַׁכַּל אֲנוּשֵׁי לְהִבִּין מַצָּוָה, לְהִבִּין הַדְּבָר עַל בְּרִיּוֹ וּמֵה שֶׁאֵי אֲפָשָׁר לְהִבִּין צָרִיכִין לְסַמֵּךְ עַל אִמּוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "וַיִּסַּב אֱלֹקִים וְכוּ'". וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וְאִמּוּנָה וְכוּ"ל. וְהַעֲקָר שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל בְּאֱמֶת לְאִמְתּוֹ וְכֹל זֶה אֵי אֲפָשָׁר לְבָאֵר בְּכַתָּב וְלֹא בְּעַל פִּי, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הָאֱמֶת וְהָאִמּוּנָה הוּא לְכֹל חַד כְּפִוּם מֵה דִּמְשַׁעַר בְּלִבִּיהַ, כְּמוֹ שֶׁשֶׁמְעַתִּי מִפִּיּוֹ הַקְּדוֹשׁ זְכוֹרוֹנוֹ לְבִרְכָה, אֲבָל הַנוּטִים מִן הָאֱמֶת מִחֲמַת הִבְלִי הָעוֹלָם וְכוּ"ל, הֵם מְהַפְּכִים הַסֵּדֶר וּבְמִקּוֹם שֶׁצָּרִיכִין אֱמֶת, דִּהְיִנוּ בְּחִינַת דַּעַת לְהִבִּין הַדְּבָר עַל בְּרִיּוֹ הֵם אוֹמְרִים שֶׁמִּבְטָלִין דַּעַתָּם וְסוֹמְכִין עַל אִמּוּנָה וּבְמִקּוֹם שֶׁצָּרִיכִים אִמּוּנָה הֵם אוֹמְרִים שֶׁחָפְצִים רַק לְהִבִּין הָאֱמֶת בְּדַעַתָּם. וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר לֹא יִהְיֶה כְּלֵי גָבֵר עַל אִשָּׁה, שֶׁבְּמִקּוֹם שֶׁצָּרִיכִין אִמּוּנָה, בְּחִינַת אִשָּׁה כְּנִ"ל, לֹא יִהְיֶה עֲלֶיהָ כְּלֵי גָבֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת דַּעַת שְׁלֹא יִהְרַס לְחַקֵּר שֶׁם לְהִבִּין הַדְּבָר בְּדַעַתּוֹ. וְלִהְפֵּךְ לֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר שְׂמֵלַת אִשָּׁה, שֶׁבְּמִקּוֹם שֶׁאֲפָשָׁר לְהִבִּין הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּבֵר, בְּחִינַת חֲגוּר חֲרָבָךְ עַל יָרֵךְ גָּבוֹר הוֹדֵךְ וְהִדְרֵךְ. וְהִדְרֵךְ צֹלַח רִכְבּ עַל דְּבַר אֱמֶת וְעִנְיָה צְדָק וְכוּ', שֶׁזֶה נֹאמֵר עַל הַתְּלִמִּיד חֶכֶם הָאֱמֶתִי שְׁלוּחֵם מִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמְבַרֵר דְּרָכֵי הַתּוֹרָה בְּאֱמֶת לְאִמְתּוֹ. וְכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שֶׁם שֶׁזֶה נֹאמֵר לְעִנְיָן מִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וְעַל שֶׁם זֶה נִקְרָא גָבֵר. וְאִסְרָה הַתּוֹרָה עָלָיו שֶׁיִּלְבַּשׁ שְׂמֵלַת אִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמּוּנָה, כִּי בְּמִקּוֹם שֶׁיְכוּלִין לְבַרֵר הָאֱמֶת בְּדַעַת, צָרִיכִין לְבַרְרוֹ עַל - פִּי דְרָכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא לְהַפֵּךְ הָאֱמֶת וְהַדַּעַת הָאֱמֶתִי וְלִשְׁקֵר בְּהָאֱמֶת עַל - יָדֵי אִמּוּנָה שֶׁל שְׁקֵר וְכוּב. וְכֹל זֶה אֵי אֲפָשָׁר לְבַרֵר רַק מִי שֶׁחָפֵץ בְּאֱמֶת לְאִמְתּוֹ וְאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ יְכוּל לְהִבִּין לְפִוּם מֵה דִּמְשַׁעַר בְּלִבִּיהַ הֵיכֵן הַדַּעַת הָאֱמֶתִי שֶׁרְאוּי לְסַמֵּךְ עָלָיו. מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁמְגַלֶּה דַּעַת אֱמֶתִי כְּזֶה. וּמֵה שֶׁאֵי אֲפָשָׁר לְהִבִּין בְּנִדְאֵי צָרִיךְ לְבַטֵּל דַּעַתּוֹ נִגְדוֹ וְלְסַמֵּךְ עַל אִמּוּנָה וְכוּ"ל, אֲבָל לֹא לְהַפֵּךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, לְמֵאִס בְּהַדַּעַת הָאֱמֶתִי וְלְבַטֵּל דַּעַתּוֹ נִגְדוֹ הַפְּסִילוֹת שֶׁאֵין רוֹאִין שֶׁם שֶׁכֹּל אֱמֶתִי:

וְה' אֱלֹקִים אֱמֶת יוֹרָה הָאֱמֶת וַיִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וַיּוֹרְנוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת לְאִמְתּוֹ כֹּל יְמֵי חֵיֵינוּ לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

ויאמר בעז אל רות, הלא שמעת בתי, אל תלכי ללקט בשדה אחר, וגם לא תעבורי מזה נכו'. עיניך בשדה אשר יקצרון, והלקת אחריהן, הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך. וצמת, והלקת אל הפלים ושתית, מאשר ישאבון הנערים (רות ב):

[א] דע, כי יש שדה, ושם גדלים אילנות ועשבים יפים ונאים מאד. וגדל יקר יפי השדה וגדוליו אי אפטר לספר, אשרי עין ראתה זאת. ואילנות ועשבים, הם בחינת נשמות קדושות הגדלים שם. ויש כמה וכמה נשמות ערמות, שהם נעים ונדים מחוץ לשדה, וממתינים ומצפים על תקון, שיוכלו לשוב ולכנס אל מקומם. וגם אפלו נשמה גדולה, שבה תלויים כמה נשמות, לפעמים פשהיא יוצאת לחוץ, קשה לה לחזור לשם. והם כלם מבקשים ומצפים על בעל השדה, שיוכל להתעסק בצרכי תקונם. ויש נשמה, שתקונה על - ידי מיתה של אחד, או על - ידי מצנה ועבודה של אחד:

ומי שרוצה לחגר מתניו, להכניס עצמו להיות הוא הבעל השדה, צריך להיות איש אמוד ותקיף, וגבור חיל, וחקם, וצדיק גדול מאד. כי צריך להיות אדם גדול ומפלג במעלה מאד. ויש אחד, שאינו יכול לגמור הענין כי אם עם מיתתו. ואפלו לזה צריך להיות גדול מאד, כי יש כמה וכמה גדולים, שאפלו עם מיתתם לא יועילו. רק אם יש אדם גדול ומפלג במעלה מאד מאד, יכול לגמור מה שצריך בחיים חיותו. כי הרבה יסורין ודברים קשים עוברין עליו, אך על ידי גדלותו ומעלתו עובר על כלם, ועושה פעולות השדה כמו שצריך:

וכשזוכה לתקן הנשמות ולהכניסם, אזי טוב ויפה מאד להתפלל, כי אזי התפלה על תקונה: וזה הבעל השדה, הוא משגיח ומשתדל תמיד להשקות האילנות ולגדלם, ובשאר תקוני השדה. ולהרחיק האילנות זה מזה הרחקה הראוי, שלא יכחיש אחד את חברו. כי לפעמים צריך להראות למקרב גדול הרחקה גדולה, כדי שלא יכחיש את חברו:

[ב] ודע, שכשהנשמות עושין פרות שעושין רצונו של מקום. אזי מאירין עיני בעל השדה, ויכולין להיות צופין ורואין במקום שצריך. וזה בחינת (במדבר כ"ג): "שדה צופים". אבל כשאין עושין רצונו יתברך, חס ושלום, אזי נתחשכים עיניו, חס ושלום. וזה בחינת: "שדה בוכים" (אהלות פ"ק י"ח מעד קטן ה):

עין שם), כי בכי הוא קלקול הראות, כמו שכתוב (קהלת י"ב):

"ושבו העינים אחר הגשם", ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת קנ"א): "זה הראות שהולך אחר הבכי". וכשעיניו מאירות וצופות, בבחינת 'שדה צופים' הנ"ל, אזי יכול להסתפל בכל אחד ואחד, להביאו אל התכלית. הינו שיכול להסתפל בהדבור של כל אחד, אם אינו על תקונו בשלמות, מחמת שרחוק מהתכלית עדין, אזי הוא מביאו אל התכלית, ואז הדבור כהגון בשלמות:

כי כל דבור ודבור הוא עולם מלא, וכשאדם עומד להתפלל, ומדבר דבורי התפלה, אזי הוא מלקט יציים ופרחים ושושנים נאים. פאדם ההולך בשדה, ומלקט שושנים ופרחים נאים אחת לאחת, עד שעושה אגדה אחת. ואחר - כך מלקט עוד אחת לאחת ועושה אגדה אחרת ומחברם יחד, וכן הולך ומלקט ומקבץ כמה וכמה אגדות יפים ונאים. כמו כן הוא הולך בתפלה מאות לאות, עד שמתחברים כמה אותיות, ונעשה מהם דבור. וכן עושה בתבות שלמות, ואחר - כך נתחברין שתי התבות. ואחר - כך הולך ומלקט יותר, עד שגומר ברכה אחת. ואחר - כך מלקט יותר ויותר, והולך מאבות לגבורות, ומגבורות לקדושות, וכן הולך להלן יותר. מי יפאר גדל פאר הלקוטים והקבוצים, שאדם מלקט ומקבץ בדבורי התפלה:

ובשדבור יוצא, והדבור הוא יוצא מהנפש, כמו שכתוב (בראשית ב): "ויהי האדם לנפש חיה", ותרגומו: 'לרוח ממללא'. והדבור בא ונשמע לאזניו, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות ט"ו) 'השמע לאזניך מה שאתה מוציא בפיו'. אזי הדבור מבקש ומתחנן מהנפש, לבל תפחד ממנו. ותכף כשיוצא אות ראשונה, כגון אות ב"ת מתבת ברוך, אזי מבקש ומתחנן מהנפש לבל תפחד ממנו. כי איך תוכל להתפחד ממני, לגדל ההתקשרות והאהבה שיש בינינו. כי אתה רואה את יקר יפיי וזיוי והדרי ותפארתי, ואיך תוכל לנתק עצמך ממני ולפחד מאתי. הן אמת, שאתה צריך לילך יותר, כדי ללקט עוד סגולות יקרות ונחמדות גדולות, אבל איך תוכל לפחד ממני ולשפח אותי, על כל פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם לא תשפח אותי, ולא תפחד ממני. מפל שכן כשגומר תבה אחת, אזי כל התבה מבקשת כל הנ"ל. ומלפפת ומחבקת אותו, ואינה מנחת אותו לילך מאתה כנ"ל:

ובאמת הוא צריך ומכרח לדבר עוד הרבה דבורים, וכמה ברכות וענינים עד גמר התפלה. על כן הפלל שצריך לעשות אחד מפל התפלה פלה. ובכל דבור שמדבר, יהיה נמצא שם כל הדבורים של התפלה ומהתחלת התפלה עד הסוף יהיה הפל אחד. וכשעומד בהדבור האחרון של התפלה, יהיה עדין עומד בתבה ראשונה של התפלה. כדי שעל - ידי - זה יוכל להתפלל כל התפלה פלה, ואף - על - פי - כן לא יתפחד אפלו מאות ראשונה של התפלה:

[ג] ודע, שבחינה זו, הינו בחינת אחד, זה הוא בחינת התכלית. כמו שכתוב (זכריה י"ד): "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". 'וביום ההוא', הינו התכלית. והוא בחינת פלו טוב, כי אחד הוא פלו טוב. כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסחים ג) על פסוק זה: "ביום ההוא יהיה ה' אחד" וכו', 'אטו האדנא לאו אחד הוא, אלא האדנא מברכין על הרעה: 'דין אמת', ועל הטובה: 'הטוב והמיטיב', אבל לעתיד יברכו על הכל הטוב והמיטיב'. נמצא, שבחינת אחד הוא התכלית. והוא פלו טוב, כי התכלית הוא פלו טוב. כי אפלו כל הצרות והיסורין והרעות העוברין על האדם, חס ושלום, אם יסתפל על התכלית, בנדאי אינם רעות כלל, רק טובות גדולות. פי בנדאי פל היסורין באים בכונה מהשם יתברך לטובתו, אם להזכירו שישוב בתשובה, אם למרק עוונותיו. ואם פן היסורין הם טובות גדולות, פי פונת השם יתברך הוא בנדאי רק לטובה. נמצא, שבכל הרעות והיסורין שיש לאדם, חס ושלום, אם יסתפל על התכלית, הינו פונת השם יתברך, לא יהיה לו יסורין כלל. רק אדרכא יתמלא שמחה, מגדל רב הטובה שיסתפל בתכלית היסורין הללו. פי התכלית הוא פלו טוב. פלו אחד כנ"ל. ובאמת אין שום רע בעולם, רק פלו טוב:

אך עקר הצער שיש לאדם מהיסורין שעוברים עליו, חס ושלום. הוא רק מחמת שלוקחין מהאדם הדעת, עד שאין יכול להסתפל על התכלית, שהוא פלו טוב, ואז מרגיש צער וכאב היסורין. פי פשיש לו דעת, ומסתפל על התכלית, אינו מרגיש כלל הצער של היסורין כנ"ל. ובזה תבין דבר נעלם ונסתר, מה שנטבע בנפש האדם, פשיש לו יסורין גדולים, רחמנא לצלן, כגון למשל כשחוכין איזה איבר לאדם, חס ושלום. אזי סותם ועוצם את עיניו בחזק. פי זה אנו רואים בחוש, כשאדם רוצה להסתפל על דבר שהוא רחוק ממנו, אזי סותם את עיניו, ומצמצם ומכוץ הראות, כדי לכונן הראות אל הדבר הרחוק שרוצה לראות. וזה מחמת פי הראות הוא משרת ושלוח של המוח, להביא הדבר שרוצה לתוך המוח:

כי עקר הראיה היא הידיעה, דהינו לינדע מהות הדבר שרוצה, והידיעה היא במח. וכשרוצה המוח לינדע זה הדבר שעומד כנגדו, אזי הוא שולח את הראות, והראות הולך ורואה הדבר, ומביאו לתוך המוח, ואזי יודע מה שרוצה. ועל כן כשמעבירין דבר לפני אדם במהירות גדול, אינו יודע מהות הדבר, אף שבאמת ראה הדבר בעיניו ממש, עם כל זה מחמת המהירות, לא היה פנאי להביא הדבר

לתוך המ"ח. ועל כן פשהדבר רחוק ממנו, אין כח בהראות לילך לשם ולהביאו לתוך המ"ח, מחמת שהדברים אחרים שרואה מן הצד מבלבלים אותו. וכן מחמת הפזור שנתפזר הראות, על - ידי - זה הוא נקלש, ואין בו כח להביא הדבר שרואה לתוך המ"ח. על - כן צריך לסתם את עיניו, ולצמצם הראות, ולכוננו אל הדבר שצריך, כדי שלא יבלבלו דברים אחרים. וגם כדי שיתחזק כח הראות, ולא יהיה קלוש, ואז יוכל לראות הדבר הרחוק כנ"ל. כמו כן, פשוטים להסתפל על התכלית, שהוא פלו טוב, פלו אחר. צריך לסתם את עיניו, ולכונן ההסתפלות אל התכלית:

כי אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם, ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו דעיניו. שצריך לסתם את העינים לגמרי, ולסגרם בחזקה מאד, אף גם לדחקם בהאצבע, כדי לסתמם לגמרי, ואז יוכל להסתפל על התכלית הזה. הינו שצריך לסתם את עיניו מחזו דהאי עלמא לגמרי, להעלים עיניו ולסגרם מאד, לבלי להסתפל כלל על תאוות עולם הזה ונהליו. ואז יוכל לראות ולהשיג אור התכלית הזה, שפלו טוב. ואז יתבטלו היסורין כנ"ל, כי עקר היסורין מחמת שרחוק מהתכלית כנ"ל. ועל כן נטבע בנפש האדם לסתם עיניו בשעת יסורין כנ"ל, כדי לברוח מהיסורין ולבטלם, על ידי ההסתפלות על התכלית, שהוא פלו טוב. שההסתפלות הזאת אי אפשר, כי - אם על - ידי סתימת העינים כנ"ל. ואף שהאדם אינו יודע כלום מה הוא עושה, אף - על - פי - כן הנפש יודעת הכל, ועל - כן מטבעה לסתם העינים בשעת יסורין כנ"ל:

[ד] והנה באמת, בשעת בטול שנתבטל אל התכלית, שהוא פלו טוב, פלו אחר, אזי באמת נתבטלין היסורין כנ"ל. אך אי אפשר להיות תמיד קבוע בבחינות הבטול, כי אם - כן יצא מגדר אנושי, ועל כן מכרח שיהיה הבטול בבחינות רצוא ושוב. על - כן פשחזור השכל מהבטול אל המ"ח, שהוא פלי השכל, אזי אי אפשר להמחין, שהם הכלים, לקבל זה השכל של בחינות בטול. כי הוא בחינות אין סוף, שהוא בחינות התכלית, שהוא פלו אחר, פלו טוב, ומחמת זה מרגיש המ"ח הצער של היסורין. כי עקר ההרגשה של כל היסורין והפאבים, חס ושלום, הוא בהמ"ח. פי מהמ"ח יוצאין צנורות לכל האיברים כלם, ועל ידי זה מרגיש המ"ח הפאב באיזו איבר שהוא:

נדע שאחר - כן פשחזור מהבטול אל הכלים, דהינו המחין, אזי מתגברין היסורין ביותר ממה שהיו מקדם. כדרך שני אנשים שמתאבקים ונלחמים ונתגברים זה כנגד זה, שכשאחד רואה שחברו מתגבר עליו, אזי הוא מתחזק מאד, ומתגבר ביותר. כמו כן פשרואין הפעלי דינים, שהוא רוצה להתגבר על היסורין ולבטלם, על ידי הבטול אל התכלית כנ"ל, אזי הם מתחזקים ומתגברים ביותר. ועל - כן אחר כן פששב מהבטול, אזי היסורין הם גדולים יותר מקדם. פי הם מתגברים כנגדו, מחמת שרוצה לברוח מהם וכנ"ל:

אך אחר כך מקלים היסורין ומתנחמין עליהם, על ידי התחדשות התורה שזוכין על ידי היסורין. פי על - ידי היסורין בא לבחינת בטול כנ"ל. ואחר כך, אף על פי ששב מהבטול, אף - על - פי - כן מהרשימו שנסאך מהבטול, על - ידי זה נעשה התחדשות התורה. פי על - ידי הבטול שנתבטל אל התכלית, והשיג שפול היסורין הם טובות גדולות מאד, על ידי זה נתמלא שמחה. והשמחה הוא פלי אל חדושין דאורייתא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת פ"ח): 'בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ירדו ששים רבוא מלאכים, ונתנו שני פתרים בראש כל אחד, וכשחטאו וכו', ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לנו, שנאמר "ושמחת עולם על ראשם"'. נמצא שהשמחה היא בחינת נעשה ונשמע, שהוא בחינת קבלת התורה:

ועל ידי התחדשות התורה שזוכין על - ידי הרשימו של הבטול כנ"ל, על ידי זה מקררין היסורין אחר כך, פי על ידי זה מכבין צמאון הנפש, פי הרגשת היסורין הוא בחינת צמאון הנפש, פי צמאון הוא על ידי מליחות, ומליחות הוא בחינת יסורין, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות ה):

נאמר ברית במלח, ונאמר ברית ביסורין. כי הנפש היא בת השכל, כי עקר גדול הנפש, הוא על - ידי השכל, שמגדלה ומתקנה, וכמו שכתוב (משלי י"ט): "גם בלא דעת נפש לא טוב". וכשהשכל בשלמות, אזי הוא עושה פרות. אבל כשנפגם השכל, אזי הוא בחינת "ארץ פרי למלחה" (תהלים ק"ז). והמליחות, הוא בחינת היסורין שמרגישין, על - ידי שאין השכל בשלמות כנ"ל, והוא בחינת צמאון הנפש כנ"ל. ועל ידי ההתחדשות התורה הנ"ל, על ידי זה מקרין היסורין, ומכבין הצמאון, בבחינות (ישעיה נ"ה): "הוי כל צמא לכו למים". וזה בחינות (תהלים צ"ד): "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו", כי על ידי היסורין, זוכה להתחדשות התורה כנ"ל. וזה סימן שפעל על ידי היסורין וקבלם פראוי, כשזוכה אחר כך לחדושין דאורייתא. שזה סימן שזכה לבחינות בטול אל התכלית על - ידי היסורין, ועל ידי זה זכה לחדושין דאורייתא, על - ידי הרשימו כנ"ל:

והבעל השדה הנ"ל, כשעיניו מאירות, בבחינות "שדה צופים". אזי יכול להסתפל בכל אחד ואחד, אם הוא קרוב אל התכלית. וכשרואה באחד שרחוק מהתכלית, אזי אין תפלתו עדין בשלמות פראוי כנ"ל, כי אינו יכול לעשות אחד מכל התפלה. וכשעומד בסוף התבה, שוכח תחלת התבה, ואינו יכול לכלל תפלתו בבחינות אחד כנ"ל. והבעל השדה הנ"ל, מסתפל בו, ומביאו אל התכלית, שהוא פלו אחד כנ"ל. ואזי יכול לעשות אחד מכל התפלה, ואף על פי שעומד בסוף התפלה, עדין הוא עומד בתחלת התבה של תחלת התפלה כנ"ל:

וזה בחינות (שבת ק"ד): 'מנצפ"ך צופים אמרו', ומסיק שם, שהצופים תקנו, הי בתחלת תבה ויהי בסוף תבה. צופים, זה בחינות הבעל השדה, כשעיניו בבחינות שדה צופים כנ"ל. אזי יכול לתקן ולהסתפל על אותם שהם סמוכים אל התכלית, וכשעומדים בסוף התפלה עדין הם בתחלת התבה כנ"ל. ועל אותם שהם רחוקים מהתכלית, והם בחינות סוף תבה. כי כשהם בסוף התבה, הם בסוף התבה ממש כנ"ל. והצופים מתקנים אותם, ומביאים אותם אל התכלית כנ"ל. וזה בחינות 'שכחום וחרזו ויסדום', הינו שמחמת שהם רחוקים מהתכלית, שכחו תחלת התבה, כי אינם כוללים תפלתם בבחינת אחד כנ"ל, וחרזו ויסדום ותקנו אותם, שיהיה פלו אחד כנ"ל:

וזה פרוש, ויאמר בעז אל רות. בעז הוא השכל, כמו שכתוב (קהלת ז): "החכמה תעז לחכם". רות היא בחינת הנפש, שממנה יוצא הדבור של התפלות והשירות והתשבחות, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות ז): 'למה נקרא שמה רות, שממנה יצא דוד שרונה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות'. הלא שמעת בתי, כי הנפש היא בת השכל כנ"ל. וזהו הלא שמעת, הינו השמע לאזניך מה שאתה מוציא בפיתך, הינו הטה אזניך ושמע בקשת הדבור ותחנוניו, שמבקש ומתחנן לבל תתפרד ממנו כנ"ל:

וזהו אל תלכי ללקט בשדה אחר כנ"ל, כי כל האותיות והדבורים הם לקוטים יקרים שמלקטים בשדות עליונים כנ"ל. והדבור מבקש מהנפש, לבל תלך מאתו ללקט לקוטים אחרים כנ"ל. אך זה אי אפשר כי צריך לילך וללקט יותר כנ"ל, אך וגם ולא תעבורי מזה. הינו, שאפלו כשתלך לתבה אחרת, אל תעבר מתבה ראשונה כנ"ל. וזה נעשה, על ידי שזוכה אל התכלית כנ"ל. וזה, עיניך בשדה אשר יקצרון. הינו בחינת ההסתפלות על התכלית, כי הקצירה היא תכלית החרישה והזריעה. הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך, זה בחינת סתימת העינים, שצריך לסוגרם, ולחבר הראות, לכונן אל התכלית כנ"ל, כי בלא זה אי אפשר להסתפל על התכלית כנ"ל. וזה "הלא צויתי את הנערים", לשון צותא והתחברות, שצריך לצות ולחבר הראות כנ"ל. והעינים נקראים נערים, כי הם משרתי השכל כנ"ל, כי הראות הוא שליח ומשרת להשכל כנ"ל:

וזהו לבלתי נגעך, בחינת נגעי הנפש. כי כשהראות נתפזר, ורואה כל מה שלפניו, הינו שאינו סותם וסוגר עיניו מחזו דהאי עלמא כנ"ל, זהו בחינת נגעי הנפש. וצריך לצות ולחבר את הנערים, דהינו

הראות, לבלי להסתפל מן הצד על הבלי עולם הזה, לבלתי לנגע את הנפש. ואז יוכל להסתפל על התכלית פנ"ל, ואזי על ידי ההסתכלות על התכלית, נתבטלין כל היסורין פנ"ל. אך אחר כך פשש מהבטול, מתגברין היסורין ביותר פנ"ל, שזה בחינת צמאון הנפש פנ"ל:

וזה, וצמית והלכת אל הכלים ושתית מאשר ישאבון הנערים. פי לכבות הצמאון, הוא על - ידי התחדשות התורה, שמקבלין המחין, שהם הכלים של השכל, על - ידי הרשימו שנסאר מהבטול פנ"ל, ומשם שותה הנפש לכבות צמאונה פנ"ל. וזה, ושתית מאשר ישאבון הנערים. פי הנערים שהם עיני השכל, הם שואבין התחדשות התורה, מהרשימו שנסאר מההסתכלות על התכלית פנ"ל. ועל ידי זה נתבטלין היסורין אחר כך, ומכבין צמאון הנפש פנ"ל:

וזה בחינת הגן עדן, בחינת מ' ששה ואהרן. גן, הוא בחינת הנפש, בחינת (ירמיה ל"א): "והיתה נפשם כגן רוח". עדן, הוא בחינת התכלית. פי עדן עין לא ראתה (כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, ברכות ל"ד): בחינת בטול פנ"ל:

וזה בחינת (תענית לא): 'עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבוא, וכל אחד מראה באצבעו' וכו'. 'מחול', זה בחינת השמחה, שהיא פלי לקבלת התורה פנ"ל. וכל זה על ידי הבטול, שעל - ידי הזריחה של הרשימו מן הבטול, משם באה התורה, על - ידי הכלים, כמו שמוכא שם. וזה בחינת 'מראה באצבעו'. 'מראה', זה בחינת המראה והזריחה של הרשימו, שמשם באה התורה. וזה בחינת 'מראה באצבעו', בחינת התורה, שהיא בחינות (שמות ל"א): 'אצבע אלקים':

ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז ס"ו

[ו] ואזי, כשמעלין את הכבוד והמלכות, אזי יוצא הכבוד מן הסטרא אחרא, מבין העיני פנים הנ"ל, וחוזר הכבוד אל המביני מדע, הפך נפילת הכבוד אל העיני פנים, שהם נקראים, 'המה רעים לא ידעו הבין', ועכשו חוזר אל המביני מדע:

ואזי, כשחוזר הכבוד אל המביני מדע. בתחלת ממשלתם, נעשה מחלקת. פי עקר יניקת האויבים, הוא מן המביני מדע, דהינו מן המוח. בבחינת (דברים ל"ב): "מראש פרעות אויב", הינו שמן המוח שפראש, משם נתגלין כל האויבים והשונאים. פי יש בהמוח מותרות, שמן אלו המותרות שבמוח יוצאין השערות, וממהם יונקים האויבים. והם יונקים עד שפלה כל המותרות שבמוח, ואזי אין להם יניקה, ונופלים:

וזה בחינת קריחת ראש זקנים, פי 'בסבי מחא שקיט ושכיך' (כמו שמוכא באדרא רבא דף קכ"ח): הינו שדעת הזקנים צח וצלול, ואין להם מותרות במוח. ועל פן נופלים השערות, פי אין להם יניקה פנ"ל:

ועל פן על - ידי הפרוד שבין השונאים, על - ידי - זה יש להם אריכת זמן וקיום ביותר. פי הם יונקים עד שיקלה כל המותרות שבמוח, ואזי כשיקלה המותרות, ויהיה הדעת צח וצלול, אזי יפלו, פי לא יהיה להם עוד יניקה. ועל - ידי הפרוד שיש ביניהם, אין להם כח לינק הרבה, ויונקים מעט מעט. ועל - פן על - ידי - זה מאריכין זמן יותר, עד שייגמרו לינק כל המותרות. אבל כשמתחברין השונאים יחד, אזי יונקים הרבה, ואזי יונקים במהרה כל המותרות ונופלים פנ"ל:

וזה בחינת שערות קלועין שנקצאין בבני אדם, שקורין קאלטיניס, שהעולם חוששין לקצצם, רק שיפלו מאליהם. הינו כשיש הרבה מותרות במוח, אזי מטבע בטבע האדם, שייצאו שערות קלועין. כדי שעל - ידי קליעותן והתחברותם, יינקו ביותר ויקבלו, ויוכלו לינק כל המותרות הרבה שבמוח. ועל פן אין נקצצין קדם זמנם, פי יוכלו להזיק להמוח, על - ידי שישאר בתוכו המותרות, על - ידי שלא יהיה השערות קלועין לינק אותן:

נזה בחינת 'מלמד שנתן בה בינה יתרה'. 'בינה יתרה', הינו בחינת מותרות המ'חין, שמשם יונקין השערות, שמשם יניקת האויבים פנ"ל: וזהו, 'וחד אמר מלמד שקלעה לחנה וכו', הינו הך ולא פליגי'. כי על - ידי מותרות שבמח, שזה בחינת בינה יתרה פנ"ל, מזה בא שערות קלועין, בחינת שקלעה לחנה פנ"ל: נכי הפכוד הוא בחינת חנה. שהיא הצלע הנ"ל. שהיא בחינת (בראשית ג): "אם כל חי" פנ"ל]:

נזה בחינת (שמואל - א כ"ה): "נאת נפש איביך קלענה בתוך פך הקלע", בחינת שערות קלועין הנ"ל, הינו בחינת התחברות השונאים שעל - ידי - זה הוא מפלתם פנ"ל:

ליקוטי מוהר"ן סימן קט"ו

ויצמד העם מרחק ומ'שה נגש אל הערפל אשר שם האלקים. כי מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר כך נתלהב ורוצה לילך בדרכי השם יתברך, אזי מדת הדין מקטרג עליו, ואינו מניח אותו לילך בדרכי השם יתברך, ומזמין לו מניעה. והשם יתברך חפץ חסד הוא (א). ומסתיר את עצמו כביכול בהמניעה הזאת (עין למטה). ומי שהוא בר דעת, הוא מסתפל בהמניעה, ומוציא שם הבורא ברוך הוא, כמו דאיתא בירושלמי (תענית פ"א): 'אם יאמר לך אדם היכן אלקיך תאמר לו בכרך גדול שבארם', שנגאמר:

"אלי קרא משעיר". ומי שאינו בר דעת, כשרואה המניעה חוזר תכף לאחוריו. ומניעה הוא בחינת ענן וערפל, כי ענן וערפל הינו ח' שך, ח' שך הוא לשון מניעה, כמו שפתוב (בראשית כ"ב): "ולא חשכת". וזה פרוש הפסוק, ויצמד העם מרחק, כי כשרואין הערפל, הינו המניעה פנ"ל, עומדין מרחק. ומ'שה, שהוא בחינת דעת כל ישראל, נגש אל הערפל, אשר שם האלקים. הינו אל המניעה, שבה בעצמה נסתור השם יתברך:

עוד שמענו בזה מפיו הקדוש, שהוסיף לבאר הענין הנ"ל, מה שהשם יתברך בעצמו מסתיר את עצמו בתוך המניעה פנ"ל. ואמר: כי השם יתברך אוהב משפט (ב). וגם הוא אוהב ישראל. אך אהבתו שהוא אוהב את ישראל, היא גדולה יותר מהאהבה שהוא אוהב את המשפט (ג). ועל פן כשהמדת הדין מקטרג על מי שאינו ראוי להתקרב להשם יתברך, לבלי להניחו לכנס לדרכי החיים, להתקרב לצדיק האמת ולדרך האמת. והשם יתברך הוא אוהב משפט, על פן הוא יתברך מכרח כביכול להספיק להזמין לו מניעות למונעו מדרך החיים, כפי הראוי לו לפי מעשיו הרעים, על - פי הדין והמשפט. כי הוא יתברך אינו יכול לדחות את הדין, כי הוא יתברך אוהב משפט פנ"ל:

אך מאחר שבאמת הוא יתברך אוהב ישראל, ואותה האהבה של ישראל היא גדולה יותר מהאהבה של המשפט פנ"ל, מה עושה השם יתברך, כי הוא מכרח כביכול להספיק על המניעות למונעו מן האמת, מחמת הדין והמשפט שעליו, כי הוא אוהב משפט פנ"ל. אבל אף - על - פי - כן באמת לאמתו רצונו וחסדו יתברך, שאף - על - פי - כן יתקרב האדם אליו יתברך, כי הוא אוהב ישראל יותר מהמשפט פנ"ל. על פן, השם יתברך נותן רשות להזמין לו מניעות, אבל הוא יתברך בעצמו מסתיר את עצמו כביכול בתוך המניעות. ומי שהוא בר דעת, יכול למצא את השם יתברך בתוך המניעות בעצמן. כי באמת אין שום מניעה בעולם כלל, כי בתקף המניעות בעצמן נסתור השם יתברך, ועל ידי המניעות בעצמן דיקא יכולין להתקרב להשם יתברך, כי שם נסתור הוא יתברך פנ"ל. וזהו ומ'שה נגש אל הערפל, שהוא המניעה, כי שם האלקים פנ"ל:

ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ג

כְּשֶׁחֹלְקִין עַל הָאָדָם, נִמְצָא שְׂרוּדָפִין אוֹתוֹ, וְהוּא בּוֹרַח בְּכָל פְּעַם לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָל מֵה שְׂחֹלְקִין
עָלָיו יוֹתֵר, מְקַרְבִּין אוֹתוֹ יוֹתֵר לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הִשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם, בְּבַחֲיַנֵּת (תְּהִלִּים קל"ט):
"אִם אָסַק שְׂמִים שָׁם אַתָּה, נֶאֱצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד", נִמְצָא שְׂבָכָל מְקוֹם בּוֹרַח לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת:
"וּפְרָעָה הַקָּרִיב" 'שֶׁהַקָּרִיב אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׂבַשְׂמִים' (מְדָרָשׁ - רַבָּה, בְּשִׁלַּח פְּרָשָׁה כ"א), שְׂעַל -
יְדֵי רְדִיפְתוֹ אוֹתָם נִתְקַרְבוּ יוֹתֵר לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנִּלְ:

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-כד

רבינו שיבח את ספרו "ליקוטי מוהר"ן" ואמר: "הספר שלי חייב לבקע גידים!". "מיין ספר איז מחויב צו טרענין אדערין!". (ועיין בספר "חיי מוהר"ן סימן שמ"ט).

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תקמז

פעם, כשדיבר מוהרנ"ת מגדולת רבינו והפליג בשבחו, שאלו אחד מאנ"ש: מוהרנ"ת!! מה הינכם כל כך מפליגים ומרעישים בעולם מגדולת רבינו?! נענה לו מוהרנ"ת במליצה: "אני מרעיש??? אז... בקול רעש גדול". כי לעתיד יתגלה ויתפרסם שם רבינו בעולם, ויהיה רעש גדול מגדולתו.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תקנו

אמר: "וכי כמה צריך אדם להתייגע, עד שנעשה מושל מחוז "גובירנאטור", הרי לוקח לו הדבר זמן רב - כארבעים או חמישים שנה, אולם לפעמים בעת מלחמה קשה, שהמלחמה כמעט אבודה, קם בעוז לוחם אחד ומבקיע את חזית האויב, אזי מתעלה מיד ונעשה מושל. כמו כן הוא בעבודת השם יתברך: יש אחד, שעובד את ה' שנים רבות עד שבא למדריגתו; ויש אחד, שעל ידי עבודת גדולות שעושה בעבודת ה', ועל ידי עמידה בנסיונות גדולים - זוכה מיד לבוא לשלימותו. ואמר זאת לענין רבינו שזכה במעט שניו למעלה גבוהה כזו.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תקנח

כשסיפרו למוהרנ"ת, שהרב מבארדיטשוב אמר, שבליל כל נדרי, היינו בליל יום כיפור נופלת יראה איומה בכל העולם, עד שאפילו הדגים שבמים רועדים מפחד, הפטיר על זה ואמר: "אם כן, כמה כבר צריכים לרעוד, כשאינן רועדים". "וויפל דארף מען שוין ציטערן אז ס'ציטערט זאך נישט".

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תשכח

אמר פעם מוהרנ"ת: חן דקדושה האמיתי היה לרבינו, אני אין לי חן אמת כזו, אולם תודה לא-ל, נקי אני מחן של שקר.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תשעב

בשנות המחלוקת הגדולה, היה פעם בראש השנה שהתפללו אנ"ש כשתריסי בית הכנסת סגורים, לרוב פחדם מזריקת אבנים וכדומה, לאחר התפילה הבחין מוהרנ"ת שאין אנ"ש הולכים לביתם כנהוג, ושאלם מוהרנ"ת על זה, אמרו לו, שמפחדים לצאת החוצה, מחמת שנתאספו המתנגדים בחוץ לעשות שפטים במתפללים, מוהרנ"ת היה נוהג בראש השנה להניח תחת המעיל את השטריימל של רבינו ולהתפלל עמו, הלביש מוהרנ"ת את השטריימל של רבינו ויצא לחוץ ותיכף ברחו המתנגדים, ויכלו אנ"ש ללכת לדרכם.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-1

רבינו אמר: "לפעמים, כשלא רוצים לסבול מעט, סובלים הרבה!" "אמאל אז מען וויל נישט ליידן א ביסל, ליידט מען א סאך!"

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-12

רבינו אמר: "בכל פעם שנזכרים בי, נעשים כקטן שנולד מחדש!" "ווען מידערמאנט זיך אין מיר איז מען כקטן שנולד!"

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-מז

אמר "פעלתי אצל השם יתברך שבכל עת שידברו ממני יהיה להם הרהור תשובה". "איך האב גיפועלט ביי השם יתברך אז ווען מ'וועט רעדן פון מיר וועט מען האבן א הרהור תשובה".

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-קלד

בעת שהיה רבינו דר בזלאטיפאלי, וסבל שם מאוד ממתנגדים, וכמו שמובא בספר "חיי מוהר"ן", שאמר, שסבל שם תרתי גיהנום, עיין שם בסימן קט"ו, היה פעם, בעת שהיה רבינו שם במקוה, ביזה אותו אחד מהמפורסמים, ואחר כך כשבא רבינו לביתו, אמר לרבי חייקל: "אני כל כך מבודד, עד שאין לי מי שיגן עלי, "איך בין אזוי עלנד, אז איך האב נישט ווער עס זאל זיך פאר מיר אן נעמין".

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-קסז

רבינו אמר פעם לאדל בתו: "אל תתני לקחת ממך את נשמתך לפני שתיראי אותי. לפני פטירתה - בשנת תרי"ד - שמעו איך שאומרת: "ברוך הבא אבא", ותיכף נפטרה.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-רמו

סמוך להסתלקותו של רבינו, ביקש רבינו מאנ"ש, שיספרו לו חדשות, ולא ידעו אנ"ש מה לספר לו, ואמר רבינו: "בלי חדשות איני יכול לחיות!" "אן נייעס קען איך נישט לעבן!", ואחר כך נסתלק.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תקכא

מוהרנ"ת אמר: האולם אומרים שספר השל"ה הוא האוצר של הגן עדן "פאווארג", ואני אומר שספרי ליקוטי הלכות שלי הם הגן עדן בעצמו.

שיח שרפי קודש חלק ב'

פעם כשלמד מוהרנ"ת את תורה סז חלק ב', המדברת מגדולת הצדיק שהוא החן והיופי של כל העולם ומבחינת העלמה שיש על הצדיק הזה וכו' עיין שם, אמר מוהרנ"ת בהתעוררות ושברון לב: העלמה! העלמה! העלמה! זהו העלמה! העלמה נוראה! השם יתברך הוא חיות של כל העולמות והוא כל כך נעלם! וכן הצדיק הוא הפאר של כל העולם, הוא החן של כל העולם, הוא היופי של כל העולם, ואם החן הזה היה מתגלה היה החן דקדושה על כל העולם, והיה מתבטל כל החן של שקר והבל היופי - והוא נעלם!!! "העלמה, העלמה, העלמה, דאס איז א גיוואלדיגער העלמה, השם יתברך איז דער חיות פון אלע וועלטן און ער איז נעלם! דער צדיק איז דער פאר פון די גאנצע וועלט, ער איז דער חן פון די גאנצע וועלט, ער איז די שיינקייט פון די גאנצע וועלט, אז דער חן זאל נתגלה ווערן וואלט גיווען דער חן דקדושה אויף די גאנצע וועלט, ס'וואלט בטל גיווארן אלע חן של שקר און הבל היופי - און ער איז נעלם"!!! ורבי נחמן טולטשינער היה חוזר תמיד בלשון ששמעה ממוהרנ"ת, וכן ראבר"נ ששמעה מאביו.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תרסא

לפני הסתלקותו של מוהרנ"ת, ראה את רבינו בחלום אוחז בידו את הספר הנשרף, ביקש מוהרנ"ת מרבינו שילמד עמו בספר הזה, ענה לו רבינו: "עבור זה הנך כבר צריך לבוא אלי". "פאר דעם דארפסטו שוין קומען צו מיר" - היינו: עבור דבר גדול כזה. כשסיפר זאת מוהרנ"ת לפני אנ"ש ענה ואמר: "אף על פי שאמר לי פעם רבינו, "ה' עמך ואל תפחד", "גאט איז מיט דיר שרעק דיך ניט", אף על פי כן מפחד אני מחלום זה.

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תשנה

סיפר הרב הקדוש רבי מרדכי מסלונים זצ"ל, שהכיר איש אחד זקן בטבריא, שלא היו לו בנים, וסיפר הזקן לרבי מרדכי, שהוא יודע מדוע אין לו בנים, משום שפעם בילדותו זרק אבן על מוהרנ"ת, ופנה אז אליו מוהרנ"ת ואמר לו: "מסכן הרי תשאר אבן..." "דו וועסט דאך בלייבן א שטיין".

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תשנו

אמר מוהרנ"ת בעת המחלוקת: "אם לי היה כסף, הייתי קונה בו את כל החולקים...!"

שיח שרפי קודש חלק ב'

א-תשנט

בעת המחלוקת שהיה על אנ"ש, שסבלו מאוד מהחולקים כידוע. אמר להם מוהרנ"ת: "אתם כמו שאתם, והנכם רוצים עוד להתקרב לרבי גדול ונורא כזה?!" היינו: מחמת שאנו אנשים קטנים במעלה ואנו רוצים להתקרב לרבינו, על כן עובר עלינו מה שעובר. "איר זענט אזוי ווי איר זענט און איר ווילט נאך מקורב ווערן צו אזא רעבן?".

כינה את אותם המפורסמים של שקר המסתירים האמת מן העולם ומראים עצמם כצדיקים היודעים לעזור לנפשות ישראל, בשם 'רוצחים', ובאמת מהם עיקר אריכת הגלות הארוך והמר של עכשיו, ואמר: יש רשעים שהולכים עם גרבים לבנות ועם שטריימל גדול, והם רוצחים.

ויתכן וניתן להבין ולהפנים את כובד דיבוריו הנ"ל, מה שקרא את אותם המפורסמים של שקר דייקא בשם 'רוצחים', על פי המעשה 'מבערגער ועני' (מעשה י'), ובתמצית: על הים היה רוצח שרצה לתפוס את היפת תואר, ואף שלא היה צריך אותה, כי היה סריס, אך חשק לתפסה כדי למכרה וליקח בעדה הון רב. והלך הרוצח וקנה סחורות רבות מאוד ודימה עצמו לסוחר גדול מאוד ועשה ציפורים של זהב שנדמה שהם חיים ממש, גם עשה שיבלים של זהב, והיו הציפורים עומדות על השיבלים, וזה היה בעצמו נדמה לחידוש, שהציפורים עומדות על שיבלים ואין השיבלים נשברים, כי היו ציפורים גדולות. גם עשה בתחבולות שנדמה שהציפורים מנגנות, כי אחת היתה מכה ומקשקשת בלשונה, ואחת היתה מצלצלת בפיה, ואחת היתה מזמרת, והכל היה בתחבולות, כי הציפורים היו עשויות עם חוטי ברזל, ואנשיו של הרוצח היו עושים כל הנ"ל בסתר. ופעם אחת באה היפת תואר לראות את כל הנ"ל וראתה שהוא חידוש נפלא, ונכנסה אצל הרוצח ועלה בידו לחטוף אותה.

ועל המים היה רוצח שדימה עצמו לסוחר, המים הם התורה, כי אין מים אלא תורה (ב"ק פב.), והסוחר הוא הצדיק, כי הצדיק מכונה בשם סוחר, בבחינת (משלי לא, יח) טעמה כי טוב סחרה. ואלו השקרנים מראים עצמם בפני העולם כסוחרים גדולים, היינו כצדיקי הדור ומשתמשים בכוח התורה, אולם באמת הם רשעים ורוצחים.

ודרכם של אלו השקרנים לדבר דרך משל ומליצה וטעמים נפלאים ובזה הם צודים נפשות יקרות, וזה מה שנראו הדברים בעיני היפת תואר לחידוש נפלא, אולם תורתם של אלו המפורסמים נמשכת מאלפין נפולים (ליקוטי מוהר"ן כח), וזה מה שהיו הציפורים, שהם בנין מלכות דקדושה (שם ג), עשויות מזהב והיו נראות כמזמרות ומנגנות בלשונן ובפיהן, היינו מה שדרכם של אלו המפורסמים לדבר בלשון מליצה נאה, אולם הכל נעשה על ידי תחבולות כנ"ל.

ואלו הציפורים הגדולות עומדות על שיבלים וזה בעצמו היה נדמה לחידוש, היינו שאותם החידושים הגדולים והמליצות הנאות של המפורסמים אינם חידושי אמת, רק שבאים מכח המדמה, ועל כן היה הדבר 'נדמה לחידוש' כנ"ל.

ועל כן כל אותם בני אדם הרוצים לערוך עבודתם על ידי התורה ששומעים מאותם המפורסמים, באמת אין להם על מה שיסמכו והיה ראוי שישברו השיבלים, וכל הנסמכים עליהם הוי כאילו רוצים לבנות בית באויר, כי מבישה לא הוי טבא (שם כח).

ובאמת אין שום תועלת בדרשותיהם של אותם המפורסמים המסתירים את צדיק האמת, כי עצות אמיתיות בעבודת השם והולדת נפשות דקדושה - כל זאת מקבלים רק מטיפי השכל של הצדיק האמת שהוא כולו זרע אמת, כי טיפת הזרע של הולדת הנפש נמשכת מהמוח, ואילו טיפי הדעת של המפורסמים של שקר הוא זרע טמא ואינם יכולים להוליד נפשות אמיתיות וללמד איזה דרך אמיתית בעבודת השם כלל (שם ז), וזה מה שהיה הרוצח סריס.

ולבסוף הצליח הרוצח ועשה כפשוטו, שלקח את היפת תואר, שהיא כנסת ישראל, והניחה בעל כרחה בתוך שק ופשט ממנה מלבושיה והלביש את אחד מאנשיו באותם המלבושים והיה הולך עמה בעיר, דהיינו שאותו מפורסם גדול מחשיך ומעלים אור הצדיק האמת בקדרות ושק (שם יז), ומגדל עוד איזה קטן במעלה הכפוף לו - שיהיה למפורסם, ומראה אותו בפני העולם כצדיק, וכמובא

בתיקון חצות "בגדי לקח צר ואני אומללה", "ועל זאת סיפדו והילילו בואו ולינו בשקים, ברחובות ובשוקים".

ואמר רבי ישראל (ישראל סבא, הלכתא כנחמני): יש רשעים רוצחים שהם מרחיקים מסתירים מן העולם את האמת, הם רוצים רק כסף וכל התאוות. וזה מה שרצה הרוצח בעד היפת תואר הון רב, היינו תאות ממון הכוללת כל התאוות. וכפי שכתב רבי ישראל (אבי הנחל, השמטות): עיקר עיכוב הגאולה הוא על ידי נביאי השקר המתנגדים וחולקים על הצדיק האמת בגאווה ועזות מצח, וממלאים בטנם בכבוד וגאות וכל התאוות רעות, ומעלימים ומסתירים אור הצדיק המנהיג האמת שגילה אורות נפלאות חדשות שעל ידן יכולים להתקרב ולשוב להשם יתברך אפילו כל החילונים והגרועים והפחותים ביותר, כי הוא מגלה ומאיר אור השם לכל באי עולם לדור דור לנצח.

חיי סבא ישראל

אמונות כזביות

ב

אמר: אנחנו ברסלב תמיד היינו נרדפים ולא רודפים, לא צריך ללחום עם השקר. והוסיף: אני לחמתי יחידי נגד גאונים ומפורסמים בכל העולם, ואני לא לחמתי - הם לחמו, אני הייתי שותק, שתקן.

חיי סבא ישראל

אשכון עד דכא

כי באמת, הצדיק חונן ונותן בכל פעם מחדש, אולם יש לשבר כל המיני מניעות שבעולם ולסכול כל המיני טרחות ויגיעות ויסורים בשביל להתקרב לצדיק האמת ולהידבק בו באמת, כי אי אפשר לזכות לשום קדושה אמיתית כי אם על ידי מרירות גדולה, כמבואר במקומות רבים (ובפרט בל"ה, ביצים ה, א), וכמו שכתוב (תהלים קיט, עא): "טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך". וכפי שבאר פעם רבי ישראל את הפסוק (קהלת ב, ט) "אף חכמתי עמדה לי", ואמר: התורה של ה'אף', דהיינו התורה שבאה במסירות נפש וסובלים בשבילה - "עמדה לי", על ידה יש עמידה בתפילה להחזיק מעמד והיא עומדת לעד, ועל כן היא העיקר. והוסיף וסיפר: אני שמח מאוד שזכיתי להתקרב לרבינו הקדוש מתוך יסורים ושיברון לב, אדרכא זה טוב מאוד להתקרב להצדיק מתוך יסורים, אני מתענג מעצמי ממה שסבלתי סבל גדול וברוך השם אני קיבלתי על ידי זה מתנות כאלה שאין לדבר מהן, עכשיו אני רואה את גודל הערך של היסורים והצער שסובלים בשביל דבר שבקדושה.

חיי סבא ישראל

אשכון עד דכא

סיפר באנחה: אני סבלתי מאוד צרות רבות ולא היה רצוני בזה, אולם עכשיו אני מתגעגע ואומר שהלואי והייתי סובל יותר ויותר ויותר. ופעם חיזק את אחד מאנשיו שהתגורר בשכונה חרדית וסבל בזיונות גדולים על היותו מקורב אליו, ובכל פעם שהיה יוצא מפתח ביתו היו הילדים מלעיגים עליו וזורקים אבנים לעבר ביתו ופעם אף שברו את החלונות, ואמר לו רבי ישראל כי כל הכסף שבעולם לא ישוה לערך הבזיונות שזוכה לקבל, והוסיף: אני הייתי משלם כל הכסף שבעולם - רק לזכות למה שאפשר לזכות על ידי זה, אולם כעת גם אם ארצה לשלם מיליונים בכדי לקבל את אותם היסורים שוב, לא אוכל, כי כבר עבר הזמן.

אמר: יש מתנגדים, ויש חסידים הגרועים ממתנגדים.

סיפר כי בתקופת התורכים, מי שהיה נלקח לצבא התורכי לא היה חוזר משם בחיים, כי לא היו נותנים לו לא לחם לאכול ולא בגד ללבוש והיו האנשים גוועים שם ברעב. ופעם אחת לאחר שנהיה לחסיד ברסלב, נכנס אחד מחשובי העיר לבית הכנסת וניגש את ארון הקודש וצעק: יהודים! הצילו את ישראל בער, מוטב שילקח לצבא ויהיה שם חיל ובלבד שלא יהיה חסיד ברסלב! מעשה מהשוחט של טבריה, שהפסיק להגיע ל'טיש' בערבי שבת (התקבצות החסידים סביב שולחן האדמו"ר) עד שהחליטו החסידים ללכת לביתו ולברר פשר הדברים לאשורן, ואשת השוחט אמרה כי בעלה נמצא בעלית הגג של הבית, ועלו ומצאוהו עוסק בליקוטי מוהר"ן, והעבירוהו מחזקת שחיטתו.

וכך, לא פעם בעת שהשתוממו כל סובכיו של רבי ישראל למשמע אזניהם מסיפורי האכזריות שהיתה כלפי אנשי שלומינו בכלל וכלפי רבי ישראל בעצמו בפרט, היה רבי ישראל משיכם בתמיהה: מה אתם מתפלאים, זהו נס איך שאני נותרתי בחיים. וסיפר שהיה מתפלל להשם יתברך שלא ישתגע מגודל הסבל והיסורים, כי מה שסבל היה למעלה מן הטבע, רחמנא ליצלן. גם אמר כי בנושא היסורים הוא חידוש וכו'.

ו

סיפר כי בתקופת נעוריו, בעת שהחל להתקרב לרבי ישראל קארדונר, מיד פרצה נגדו אש המחלוקת עד שלא היה אחד עמו, וכל אנשי טבריה, שמנתה אז כשבעים משפחות, קמו לצחק ממנו. וסיפר שהיה בשיפלות ובבזיון גדול עד שכל ילדי העיר היו זורקים עליו קליפות ואבנים והיה נראה כמשוגע, וכל מי שראה אותו היה מתפלא כיצד הוא עדיין מחזיק מעמד בחיים. וכך ארע לא פעם שבעת שדפק בדלתות הבתים לבקש איזה דבר והיו הנשים פותחות את הדלת, מיד היו סוגרות חזרה בבהלה, כי מגודל היסורים והצרות שנראו על פניו, היה נראה כנפטר. פעם אחת בעת שסבל מהרעב והקור הגדול והלך לבקש מבית לבית, הגיע לבית אחד ונקש בדלת ופתחה בעלת הבית את הדלת, ובעודו חש בריח וחום התבשילים הפורצים מהבית, שמע את הבעל מורה לה להזדרז ולתת לו איזה פרוסה ובלבד שלא יגוע וימות בביתם והוצאות הקבורה יהיו מוטלים עליהם.

אמר: כל הצרות וכל החורבנות הבאים על העולם, רחמנא ליצלן, הכל הוא מ חמת המחלוקת על רבינו הקדוש. גם אמר כי מה שעם ישראל סבלו בתקופת וכו' הוא מחמת אותו הזקן שחלק על רבינו הקדוש ושממנו נשתלשלה כל המחלוקת. וכן ממה שרדפו את רבי ישראל קארדונר ועמדו עליו לרצחו ותלשו חצי זקנו, רחמנא ליצלן. וכפי מה שאמר רבי נפתלי, שגזירת ת"ח, שנרצחו אז רבבות מישראל כידוע, באה כעונש על זה שחלקו על רבינו האר"י ז"ל, והרציחות שהיו על ידי גאנטע בעיר אומאן בשנת תרכ"ו באו כעונש על זה שחלקו על הבעל שם טוב. וגזירת הנעקראטין, היינו הגזירה לקחת את בני ישראל לצבא, שיצאה לפועל בשנת תקפ"ז, באה כעונש על זה שחלקו על רבינו, ומשום שעדיין עומדים וחולקים על רבינו - לא תבטל גזירה זו עד ביאת הגואל במהרה בימינו ויצטרכו ללכת לצבא. כי עיקר כח העכו"ם ליטול מישראל הכבוד והמלכות הוא מחמת שנפגם הכבוד אצל ישראל בעצמם, וזאת על ידי שמתגברים העזי פנים שבדור ולוקחים כל הכבוד לעצמם וחולקים על כבוד הצדיקים והכשרים האמיתיים ומבזים אותם בכל המיני בזיונות הכאות וחבלות (ל"ה, חובל בחברו ג, ה).

הגדה של פסח בן איש חי
וגם ראיתי את הלחץ
הלחץ זה הדחק, פירושו, העמסת עבודה יתירה כאשר העבד עייף ויגע ואין בכוחו עוד לסבול.
והקב"ה לבדו רואה ויודע אימתי אין עוד בכוחו של העבד לשאת בעול.
ואמרו חז"ל, שבני ישראל היו אמורים להשתעבד במצרים ארבע מאות שנה, אבל יצאו משם כעבור
מאתים ועשר שנים בלבד. ומדוע? כי קושי השיעבוד השלים את הזמן החסר.
וזהו שנאמר: "וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם", הוא העינוי שאין לשאתו,
שהקב"ה לבדו רואה ומכיר בו, "ואזכור את בריתי".
(אורח חיים)

שיח שרפי קודש חלק ה'

ה-עג

החלום המובא בחיי מוהר"ן סימן צא, עיין שם, סיפרו רבינו לרבי שמעון משמשו ז"ל, אחר שנכנס
ובא לחדר רבינו ופגשו בוכה בדמעות שלישי בכיה רבה כזו עד שנרטבה רצפת חדר רבינו ונשמע
קול דביקות נעלי רבינו בדמעות הרבות שהזילם רבינו, כי ראה רבינו ברוח קדשו כל היסורים
שיעברו על אנשי שלומינו ברדיפות עצומות ועניות מופלגת עד שלא ישארו מהם כי אם חמשה
אנשים בלבד לרוב ההתנגדות והמחלוקת והרדיפות שיסבלו, ואכן כך היה שבעת המחלוקת הגדולה
לא נשארו דבוקים במוהר"ן ז"ל בשלימות כי אם חמשה אנשים בלבד. והיו אנשי שלומינו מונים
אלו החמשה, הראשון הלא הוא בנו רבי יצחק ז"ל ורבי נחמן מטולטשין ורבי מרדכי המכונה
"מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה". ורבי נתן בן רבי יהודה בעל קונטרס הצירופים ז"ל, המכונה רבי נתן
בן רבי ליבלי ראובנס. ורבי אפרים בן רבי נפתלי ז"ל, כי שאר אנשי שלומינו לא היה מכוחם לעמוד
בריש גלי עם מוהר"ן ז"ל לרוב תוקף ההתנגדות, שהיה בלי גבול והיה בזה כדי סכנת נפשות ממש.

ישראל סבא עמ' שצה

אוי יוי יוי.. אז בזמן שעבר עלי מה שעבר לא ידעתי מה זה, היה קשה לי, כתוב בגמרא: "הבא
להיטהר - מטהרים אותו", אז חשבתי: "נו, מדוע לי צרות כאלה? אני רוצה להיות עובד השם
באמת, מדוע לי צרות כאלה!" היה קשה לי, "מדוע?" אבל זה היה אז, אבל עכשיו אני רואה שכל
מה שעובר הזמן יותר אני רואה ומבין ומשיג ומכיר שזה היה טובה כזה שאין לה שיעור. עכשיו
אפילו אם אני אתן מיליונים - אני רוצה קצת רדיפות, בזיונות, צרות, איפה הם? אין להשיג! רק
התקופה ההיא היה מה שהיה וזה היה הכל טוב, הכל בשביל הדורות האלו, לראות מה זה ברסלב
ואיזה כח זה!

אוי יוי יוי.. אני כל כך רגיל בשיפלות כזה ולסבול צרות, אני כבר רגיל בזה, וברוך השם הכל היה
בעיתו ובזמנו, זה היה הכל שמור לעכשיו. אני הייתי צריך לקבל מרבי ישראל קרדונר ולא היה
אפשרות כזה רק על ידי הבזיונות והשפיכות דמים והצרות שסבלתי מכולם, וברוך השם אני הייתי
חזק. כולם היו מדברים, כל המשפחה וכל העיר וכל העולם, ואני הייתי לבדי נגד כולם, איך אפשר
דבר כזה? מה שסבלתי, מה שעבר עלי.. אין דיבורים לדבר. כמה שאני אספר - אינו כלום!

ישראל סבא

למעלה מהטבע

כל ענין רבינו הוא ענין הגאולה, הוא ענין למעלה מן הטבע, זה ענין פלא כזה שאין בעולם. רואים גדולת השם יתברך, גדולת הבורא וגדולת הצדיק, כל הענין של רבינו הוא למעלה מן הכל, כל דיבור שגילה רבינו, אפילו מה שכבר ישנו, כמו גמרא, אבל כעת ישנו שיצא מפיו, התורות שלו. העולם לא יודעים, הם חושבים שזה 'נועם אלימלך', 'קדושת לוי' מרב לוי יצחק מברדיטשוב, הם חושבים: "מה, הוא היה יותר מ'קדושת לוי'?!" כן, העולם לא יודעים. הם חושבים: "אז יש עוד ספר, יש 'ליקוטי מוהר"ן' גם כן, כמו שיש 'קדושת לוי' ו'נועם אלימלך', ככה יש 'ליקוטי מוהר"ן'". אבל ענין רבינו הוא ענין אחר לגמרי, זה ענין מיוחד. רבינו הקדוש אמר: "אני סוד מכל העולם!"

האר"י הקדוש הוא גם כן לא ידע מרבינו. זה ענין פלא כזה מה שלא היה מעולם, חדש לגמרי. וגם רואים התורות שלו, 'ליקוטי מוהר"ן' וה'סיפורי מעשיות', האם יש עוד בעולם דבר כזה? יש עוד תורות כאלו? אין בעולם! אני שמעתי מגאונים, מגדולים, שאמרו לישיבה: "תורות כאלו של רבינו - אין! מעשיות כרבינו - אין! שיחות כרבינו - אין!"

נו, ורבינו הקדוש אמר: "משיח יגיד פירוש על ה'ליקוטי מוהר"ן'", שום צדיק לא אמר ככה. היה הרב מברדיטשוב, גאון קדוש וצדיק, והוא לא אמר שמשיח יגיד פירוש על הספר שלו. רק רבינו הקדוש אמר ככה, "אין מי שיגיד פירוש - רק משיח!" ואפילו רבינו הקדוש שיבח אותו, את הרב מברדיטשוב, אבל אם הרב מברדיטשוב היה יודע מרבינו - הוא היה כמו רבי נתן, תלמיד רבינו בתכלית הביטול.

ואפילו אנשי רבינו שהיו צדיקים קדושים כאלו, וכשהם היו מתקרבים לרבינו ורבינו הקדוש הוציא אותם למחוץ לישוב, היה פלא כזה...

וגם כן אצל רבינו היה חזנים כאלה, בעלי תפילה כאלה.. כל אחד היה אור גדול מה שאין בעולם. לא על חנם עמד העולם על ברסלב!

ישראל סבא

למעלה מהטבע

העיקר הוא רבינו הקדוש רבי נחמן, הוא המפתח של הכל, של האמונה, של התורה, הוא המפתח. בלי מפתח אי אפשר להכנס, סגור - אי אפשר להכנס. רבינו הקדוש הוא העיקר היסוד של כל היהדות, של כל אחד ואחד מישראל, וגם כן הוא יתקן כל העולם, אפילו הגויים, זה פלא כזה... אם אני הייתי אומר את זה - אין לזה שום ערך. מי אני, מה אני? אבל רבינו הקדוש גילה טיפה מן הים מענין הפלא שלו שהוא יהפוך כל העולם.

ורבי ישראל הדפיס במסירת נפש, בשביל מי? אנשים לא היו רוצים לנגוע בספרי ברסלב, הם היו חושבים: "ספרי ברסלב? יש הרבה ספרי תפילות, בשביל מה צריך של ברסלב? יש 'ראשית חכמה' ויש עוד ספרים, וגם יכולים לחיות בלי ברסלב".

ישראל סבא

גדולתינו ותפארתינו

ב"ה יום ד' לר"ח ניסן תרפ"ז, עיה"ק טבריא ת"ו

רוב שלום וחיים ארוכים וברוכים וכל טוב סלה וחג כשר ושמח לאהובי אחי יקירי וחביבי נפשי ולבבי הרבני המופלא עובד השם באמת ובמסירות נפש וכו' מוהר"ר שמואל הורוויץ ברסלב נ"י לנצח.

הגיעני מכתבך לנכון, והחיתני ושימחתי מאוד בדבריך הקדושים ובפרט במה שראיתי בו את תשוקת לבך הקדוש שעדיין עדיין אתה עומד על המשמר וחרב פיפיות בידך ללחום מלחמת השם יתברך מלחמה חזקה וכבידה כזאת העובר עליך, אשריך אשריך בזה ובכא. טייערער הארצדיקער ברודער (אחי יקירי לבבי), אל תדאג כלל, אל תירא ואל תחת, ואל יפול לבך מחרפת אנשי רשע ומגידפותם ולא משום דבר שבעולם העובר עליך, יהיה איך שיהיה, אשרינו ואשרינו בלי שיעור, תאמין כי הכל בהשגחת הבורא יתברך לטובתך, ויש תקוה לאחרייתך. ישלח עזרו מקודש ומציון יסעדך, וכל הקמים עליך לרעה מהרה תפר עצתם ומחשבתם ויפלו נפילה אחר נפילה, יבושו ויסוגו אחור כל שונאך חינם הרוצים להרגך חס ושלום משני עולמות, ויקוים בך מהרה הכתוב "מטה עוזך ישלח השם מציון רדה בקרב אויביך".

ישראל סבא

לחם לילדים

נו, נו.. העולם לא הפקר! השם יתברך הוא משלם להשקרנים, הוא משלם להם. מה שראיתי, כמה השם יתברך הוא והשגחתו. הו.. השם יתברך גדול מאד, ראיתי איך הוא סובל וסובל ומשלם בדיוק. הוא משלם טוב, הוא מקבל מחיר טוב. השם יתברך שילם להם שאני הייתי בתוך העיר ולא היה לי לחם בשביל ילדים קטנים. הם חשבו שהם צדיקים שהם קדושים, שהם סובלים בשבילי, בשבילך. אוי לנפשם ואוי לנשמתם. לא, השם יתברך לא מרחם על אלו שלא עושים תשובה. שעושים תשובה - הוא מרחם ומוחל, אבל בלא תשובה - מיתה! הכל! הם נפטרו בלא תשובה...

אוי יוי יוי, אסור להרהר אחרי השם יתברך, הכל בצדק ובמשפט וברחמים, כן. לא יודעים כלום. הכל בחשבון, הכל במשפט, הכל בחשבון... אי ווי ווי, אי ווי, רבוננו של עולם. מי ששומע את זה יכול להגיד: "זה דבר שאי אפשר, אי אפשר דבר כזה!" אהה, מה שאני סבלתי בחיי! מי יכול לתאר לשער, מי יכול לספר מה שעבר עלי. לא על חינם אני קיבלתי שני מכתבים מרבינו, זה לא על חינם. זהו נפלאות כאלה שאין בעולם. פלאות כאלה...

מבאר למה תשובה ומשיח קדמו לעולם

ארז"ל ג' דברים קדמו לעולם תשו' ושמו של משיח כו'. והענין כי כל סדר ההשתלשלות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין דהיינו מהתחלת הקו וחוט דאור א"ס עד סיומו נק' עולם לפי שהוא בחי' התלבשות אורות בכלים. אבל תשו' קדמה לעולם משום דבעל תשובה משכי לי' בחילא דתיובתא יתיר בבחי' בכל מאדך ולזאת מגיעי' להמשיך מבחי' הרשימו של אור א"ס ב,ה הנשאר בהחלל ומקום פנוי שהוא לפני הקו, ולכך במקום שבע"ת עומדי' אין צדיקי' גמורי' יכולים לעמוד כי ע"י הצדי' הוא הכל בחי' עולם התלבשו' אורות בכלים כו' משא"כ תשו' קדמה לעולם בבחי' הרשימו הנ"ל.

והנה בחי' משיח הוא ג"כ גילוי בחי' שלמעלה מהשתלשלות ומבחי' עולם כנ"ל, וזהו בשוב ה' כו' כי משיח ותשו' ענין א' הוא ולהיות כי התשו' הוא דוקא בירור ואתהפכא חשוכא לנהורא שיתרון האור נעשה מן החשך לכך יאמרו לע"ל אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה, שההגדלה דש'

הוי' ב"ה ויתרון האור בא מן ההיפוך דוקא הוא בחי' בירור הניצוצי' שנתבררו במשך הגלות וזהו אז יאמרו בגוים הגדיל הוי' כו'.
אור התורה מקץ ע' 2202

כוכבי אור
אמת ואמונה

יב) על אודות המובא בלק"א סי' ר"נ ע"פ קץ בא הקץ וכו' שכל הרגשת היסורים והמכאובים הכל מחמת שתולים בדרך הטבע, ע"ש היטב וההכרח לבאר קצת בזה כי באמת גם כל היסורים הבאים ע"י איזה אדם שזה שייך ביותר לתלות בדרך הטבע אשר בבחירתו ורצונו הרע הזיק לחבירו, אבל באמת גם זה מהשגחתו וגזרתו י"ת אשר גזר על הניזוק את היסורים והמכאובים האלה ואם לא היו באים היסורים ע"י האדם הזה הרבה שלוחים למקום לשלוח עליו את היסורים האלה ממקום אחר: ועיין בלק"ה או"ח ה' ר"ח ה"ו אות י"ט בענין מבוכת המחקרים במאמר המשנה של דאטפת אטפוך וכו' והכלל היוצא שם מדבריו הק' שאעפ"י שהרוצח חייב להתענש מחמת שהי' ביכלתו וכח בחירתו לבלי לרצוח את חבירו אעפ"י כ' הריגת הנרצח הי' בגזירתו ית' רק שהוא לא היה צריך להיות השליח מזה כי מגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב.

יג) על אודות המובא בחי"מ בהסיפור של גדולת השגתו אות ב' בענין מילי דעלמא וכו' ע"ש היטב ונראה לפענ"ד הקלושה ששייך קצת כ"ז למה שמובא שם להלן בסיפור מעלת המתקרבים אות כ"ז. שמכל האילנות והעשבים ומכל הדברים שבעולם הולכים שלוחים מא' לחבירו וכו' עד שמתגלגל ומגיע הדבר לאוזן הצדיק וכו' כי בכל דבר ודבר שבעולם יש בהם נצוצי חיות אלקותו י"ת וכמובן בספרי אמת שזה בחי' השירה שאומרים ומכ"ש האדם המדבר הגדול ונפלא במעלתו על כלם שבוודאי יש בו יותר נצוצי חיות אלקותו י"ת וכל דיבוריו וסיפוריו יכולים הצדיקים הגדולים להעלות אותם ולידע ולהשיג ולגלות מעין זה תורה נפלאה וחדושים נפלאים ונוראים ובוזה תבין אלפי אלפים ור"ר ק"ו גודל ועוצם רוממות נוראות דברי הצדיקים הק' בעצמם אשר זכו להסיר מעצמם כל הקליפות החופים וסובבים את הפרי שהוא החלק אלקי ממעל אשר בקרבם וטיהרו וזיככו וקידשו א"ע בכל כוחם ויכלתם עד שזכו כאו"א כפי מעלתו לאיזה בחי' של שכינה מדברת מתוך גרונו כידוע עד שכפטיש יפוצץ סלע וכו' וכן כל דיבור ודיבור מדברי תורתם המתפרש ומתבאר כמה וכמה פנים מפנים שונים שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב: ועיין לעיל בחלק א' בהדיבורים של מוהרנ"ת ז"ל באות ז' ובאות י"ב ותבין ותדע פחות מטיפה מן הים הגדול מאשר לא נדע.

יד) עוד אמרתי להציע לפני המעיין מה שנלפענ"ד בענין הבן מלך שנפל לאפיקרסות המובא בתחלת המעשה של הז' בעטלערס שסיפר אדמו"ר ז"ל כי בכוחו וענותנותו של אדמו"ר ז"ל גם אני נשענתי להכניס את ראשי בדברי תורותיו ושיחותיו ומעשיותיו הק' כי בנשגבות נוראות רוממותו של אדמו"ר ז"ל ובכח תלמידו הק' אשר גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם יפליאו ויעשו כלי נפלאה המבררת ומכלה את השיר והנגון הנפלא דייקא מבהמות וחיות שהם בחי' השפלים כמונו.

שיחות וסיפורים

כג) פ"א שמעתי מאבי ז"ל. שהקפיד מאד מאד על החוטא בדבריהם להרהר אחר מדת הדין, ואמר אז את הכתוב בישעי' והעם לא שב עד המכהו. כי יש לנו להאמין שאין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו. וכמאמר רבינו ז"ל שאין הקב"ה שולח מניעה שאין ביכולת לעמוד בה, כי גם עתה יש

ביכולת כ"א לעמוד בכל הנסיונות, ועכ"פ לא יהרהר אחר מדת הדין ח"ו כשאינו עומד בנסיון ולא ישאל ויאמר למה אשתנה מזולתו ובתכלית הקצור יאמין שאין קשה כלל:

כד) ומורנ"ת ז"ל כשעמדו עליו הרודפים בשנת תקצ"ה ורדפוהו והתנפלו עליו להמיתו, אותו ואת כל אנשיו בחנם על לא חמס בכפו. לא הרהר אחר מדת הדין ח"ו ועל תעלומות דרכי הבורא ית' אשר פועלי שקר עשו חיל ועושר. והביא זאת גם בלב אנשיו להאמין באמונה שלימה כי אין זה רק להשמידם עדי עד מחיים הנצחיים ולהגיד כי ישר ה' וכו':

כשאין אהבה בין בני אדם על ידי זה הם הולכי רכיל ועל ידי רכילות באים לליצנות ועל ידי ליצנות הם דוברים שקר. [אהבה א]. מי שהוא איש אמת הוא יכול להכיר באחר אם אחר דובר אמת אם לאו. [אמונה נה]. הקדוש ברוך הוא שונא לזה האיש המדבר אחד בפה ואחד בלב [אמונה נז]. על ידי שקר בודאי תשנא הענוים. [אמונה סג]. על ידי אמת הקדוש ברוך הוא פודה אותך מכל הצרות. [אמונה סז]. על ידי שקר הבנים מתים. [בנים מג]. נכון כאשר ישמע מרעהו דבר כזב אל יקפוץ ויבישהו אלא ירמוז לו בתנועה כדי שיכיר כי לא כן הוא. [בושה כז]. מותר לגנוב דעת הבריות כדי להציל נפש מישראל. [גניבה וגזילה יד]. מי שמבייש פני חברו לסוף שמקיים עדות שקר כדי שיגזול ממון. [גניבה וגזילה טו]. על ידי שקר גנבים באים. [גניבה וגזילה יח]. על ידי גניבת דעת בא חס ושלום חלי הריאה וחזה. [גניבה וגזילה כ-א]. על ידי גניבת דעת בא לידי הרהורי זנות עם גויה. [גניבה וגזילה כ-ב]. על ידי אמת תזכה לדעת דרך ה'. [דעת כט]. על ידי אמת הקדוש ברוך הוא עושה עמו חסד שאינו מלובש בדין. [דין כז]. על ידי שקר נתחלל הברית קודש. [הרהורים ט]. התנשאות בא על ידי ששונאים שקר. [התנשאות לא]. מי שאומר תמיד אמת הוא מצליח. [הצלחה יד]. כשאין לך אמת אזי ניטל ממך ההצלחה וניתן לאומות. [הצלחה יז]. על ידי שקרים אשה יש לה צער בהריון. [הריון א]. על ידי כזבים בא שכחה. [זכירה ח]. על ידי בטחון תזכה להבין שישועתך מאת הקדוש ברוך הוא ולא מאדם גם על ידי אמת תזכה לזה. [ישועה יד-טו]. הנס בא על ידי אמת. [ישועה כג]. כשישראל דוברי אמת על ידי זה נשפע להם החסד מן השמים. [ישועה כז]. מי שהוא מבוזה בידוע שהוא אוהב כזבים. [כבוד כג]. על ידי שקר בא כעס. [כעס יט]. מי שמסתכל בפני שקרן בא לידי כעס. [כעס כא]. מי ששונא את השקר כמו תועבה יהיה לו חשק ללמוד. [לימוד פא]. על ידי ליצנות הולך ונופל גם בא למידת שקר ונע ונד ממקום למקום. [ליצנות ב]. שני צדיקים אינם יכולים לדור בעיר אחת עד שיהיה להם אמת. [מריבה מט]. מותר שלא להודות על האמת ולחלוק עליו כדי דלא ליטעי כולי עלמא בתריה. [מריבה קה]. מי שרוצה לשמור אות ברית יאמר תמיד אמת [ניאוף כט]. כשתשמור את עצמך מגזילות ומשבועות ומשקר לא תיפול ממדריגתך. [נפילה יא]. על ידי אמת יזכה לענוה. [ענוה ב]. על ידי אמת האדם ניצול מפחד בלילות. [פחד יט]. על ידי פחד בא כזבים. [פחד כז]. על ידי אמת רואים את הצדקה שאתה עושה. [צדקה נ]. מי שהולך בשביל צדקות זוכה לאמת. [צדקה ל-לא]. השקרן בשעה שבא לראות את הצדיק לבו חושב איך ידבר אחר כך. [צדיק קנד]. כשלא תחבר את עצמך לשקרנים הידועים לך על ידי זה תזכה להבין את הצבועים. [הרחקת רשעים יא]. השיכרות מביא לידי כפירה באמת ולהודות לשקר. [שכרות ג]. כל שהוא מפני דרכי שלום אין בו משום מדבר שקר תרחק. [שלום ג]. שלום בא על ידי אמת. [שלום ו]. על ידי חסד ואמת יכופר עון. [תשובה סז]. על ידי שקרים אין אדם יכול להיטיב מעשיו. [תשובה פ].

ביאור הליקוטים דף נ

מעדן להשקות את הגן. בדבר העדן הנ"ל, הגדול ועצום לאין ערוך ממדריגת הגן. וגם כל חיות הגן והרוח שבו, נמשך ונשקה מהעדן. ממילא יבואר לפי זה, שכמו כן זה הרוח שבעדן. גדול ועצום לאין ערוך מהרוח שבגן התורה, עד שנחשב כנגדו לשער וסערה כפלי כפלים לאין ערוך. ותבין ותתבונן לפי זה בהמבואר מדבריו הקדושים באות ח', שנמצא סערה דקדושה [שער הציצית], שהוא העומד בקדושה זה לעומת זה, להכניע את הסער ואיש השעיר בסערתו, [עיין שם היטב באות ח']. וגם לפי זה מבאר בשני טעמים למציאות הכח והגבורה בהרב העולה להעדן, להכניע ולכלות את האדמוני. טעם א'. מפורש בדבריו הקדושים, שעל ידי זה יש ביכולת הרב לכנוס לתוך צנור הרשע, כדי לשברו. טעם השני. מבואר גם כן למעמיק בדבריו הנ"ל, שזה מחמת שבאמת יוצא ולוחם כנגדו

זה הרב, בסערה חזקה כפלי כפלים. כי לפי הנ"ל תבין מרחוק, שזה שאין ביכולת סערת הרשע להתקיים, הוא מחמת שאין לו כלל כלי התורה הנ"ל, המוכרחים לקבלת הטוב, מסערת העדן. כי הוא רחוק מהתורה ומכל המדות טובות שבה. רק מצד הנסיון שמוכרח שיהיה בזה העולם [עייין בספר שיחות וסיפורים באות כ'], מוכרח כביכול השם יתברך לשנות את דרכיו [רשע וטוב לו], בהשפעת העדן ואור הגנוז הנ"ל, [שגם משה רבינו ע"ה עדיין לא עלה לשם להשיגו], ולהשפיע גם לרשע כעשו בבכיינו ואנחתו. אבל בחסרון והעדר הכלים שלו נהפך לו זאת הסערה בתכלית ההיפך, ומסער גופיה ונשמתיה. ולא כן הרב העליון [כבן דוד בעצמו שאנו מחכים אליו], בעלייתו לשם ברוב ועוצם הכלים הנפלאים הנתהווים ברוב ועוצם הנסיונות שיעמוד בהם בכל גלגול שיתגלגל בהם באריכות הגלות, [כמובן בזה מדברי מהרח"ו בשם האריז"ל (ליקוטי תורה פרשת ואתחנן)]. וגם ממילא מובן, שברוב הכלים, יש ביכלתו לקבל משם סערה גדולה וחזקה, כפל כפלים, כפי שנמצא להרב דקליפה. ושאחר כך לא יהיה נחשב אצלו גם זאת הסערה, רק לרוח סתם, מרוב הכלים כנ"ל:

ביאור הליקוטים דף נד

גם מבואר מצירופי דבריו הקדושים, שכאשר התחיל לעסוק באלה התיקונים בעת אמירתו והשגתו זה המאמר, [כנ"ל בדיבור המתחיל והוא מגודל רחמנותו], כן גם מאז והלאה בחייו ולאחר הסתלקותו, לא ינוח ולא ישקוט מלעסוק בזה, על כל פנים על ידי הנלווים אליו, כפי השערות טובות שמוצא בכל אחד ואחד, מתורה, ותלה, ורצונות על כל פנים, להתגלות הרב העליון שמאמינים ומחכים עליו. וגם רב תודה לאלקים חיים, אשר זכינו לראש תלמידיו והנלווים אליו, מוהרנ"ת ז"ל. כי הוא אשר הרבה לגלול את האבן מעל פי הבאר בהלכותיו הקדושים, והודיענו על כל פנים מזה:

ביאור הליקוטים דף פט

וגם ממילא מבואר לפי זה, שמחמת שדייקא הרשעים הגדולים, משם יעברו במשכיות לבכם בטוב והצלחה יותר מהצדיק ממנו הדבוק בהתורה לבד, [ושגם מחמת זה יש ביכלתו לבלוע ולהתגבר עליו]. רק מחמת שאף על פי כן הוא מקבל משם בלתי שום כלים ומלבושים, שקביעתו רק לפי שעה, [וגם זה בסיבת מעט הטוב שנמצא עדיין כמבואר לעיל]. ואחר כך מוכרח שיהיה נכלה ונאבד כמובא בפנים:

אבני"ה ברזל דף נ

ו) אחד שאל למוהרנ"ת אם יקרא את שם בנו נחמן ע"ש רבינו זצוק"ל או אייזיק (מסתמא על שם אחד ממשפחתו ששמו היה אייזיק). ואמר לו מוהרנ"ת זצוק"ל שגם אייזיק הוא על שם רבינו זצוק"ל. שפ"א היה רבינו זצוק"ל בבראד והעלים את עצמו שלא יתפרסם. ונכנס בכמה בתים ובכל בית היה לו אמתלאות וסיבות אחרות עד שבכל בית היה ניחא להם כניסתו ולא היה קשה להם כלל. ובכל בית קרא את עצמו שם אחר. ובבית אחד קרא את שמו אייזיק והשם אייזיק עלה על כולנה, ואמר רבינו זצוק"ל בזה הלשון און פאר וואס האב איך מיך גירופען אייזיק וכו' ולא סיים. (והר' אברהם ז"ל הסביר, כי כל אייזיק נקרא ג"כ יצחק ופחד יצחק זה ראש השנה, ורבינו זצוק"ל אמר כי כל ענין שלו הוא רק ראש השנה):

שרפי קודש מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' נז

שמעתי מידידנו מוהר, מיכל מיאס ז"ל, שבאותו הזמן של המחלוקת הגדולה, היה בכרסלב מתנגד אחד שהרבה מאוד לקלל ולחרף את מוהרנ"ת, וישאל אותו אחד מאנשי מוהרנ"ת איך לא תירא לחרף ולגדף איש דבוק בתורה ותפילה כמוהו ומה ריוח יהא לך בחרופך? ועוד דברים כאלה, אבל המתנגד הזה הקשה ערפו והחזיק בחרופיו. אחר קצת ימים נחלה המתנגד הנ"ל וימת, ואחר כך תיכף נחלה ומת אחד מילדיו הקטנים, ואחר כך נחלה וימת גם הילד השני ואחר כך מת הילד השלישי, ואחר כך נחלה הילד הרביעי, והוא האחרון, כי לא היו לו ילדים יותר מאלו הד'. וזוגתו האלמנה נכספה מאוד בכל לבה לרוץ לבית מוהרנ"ת לפייסו, כי ראתה ממש בעיניה שלא היתה המכה הזאת רק בגלל החרופים של בעלה, אבל לא ידעה אם יועיל לה הפיוס כפי הרדיפות שרדף וחרף אותו בעלה עד לחייו, ואף על פי כן מרוב מכאובי ליבה על מיתת בניה ועל חולשת הילד הזה האחרון, לקחה על ידה את הילד והביאה אותו לבית מוהרנ"ת כמו שהיה בחולשתו, ואמרה למוהרנ"ת בזה הלשון: "אני בעצמי איני חייבת בחרפות של בעלה והוא כבר נפטר וגם שלשה בנים, ולא נשאר לי רק הילד הזה "עין אחת שבראשי", ועתה נחלש גם הוא. ומיד התחיל מוהרנ"ת להבטיחה שיתרפא, והשיבה לו: "בדבר מסוכן כזה אין עוד ברצוני הבטחות, רק ישכב הילד הזה בביתכם ואם ימות גם הוא כאחיו, ימות בביתכם", ותיכף ברחה מבית מוהרנ"ת ולא רצתה לילך עוד להילד, עד שבאו ואמרו לה שהילד התחיל לשוב לבריאותו, ואז באה לבית מוהרנ"ת שתיקח את הילד, וכן היה שנתרפא בשלימות (קונטרס ימי התלאות).

שיח שרפי קודש מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' סג

בשנת תר"ד השיא מוהרנ"ת את בנו רבי נחמן עם בתו של הרב החסיד רבי ישראל מעיר לפאוויץ (שנה לפני הסתלקותו), כשהתקרב יום החתונה נסע מוהרנ"ת עם אנ"ש לחתונה. ומנהג היה בימים ההם שלקראת ביאת החתן יצאו הורי הכלה ובני משפחתם לקבל את פני החתן ומלוויו בשירה ובזמרה מחוץ לעיר והלאה, אולם כשנודע למתנגדים תושבי העיר מביאת מוהרנ"ת, יצאו במקלות ואבנים לקבל את פניו. ואכן בהתקרב מוהרנ"ת עם בנו החתן, התנפלו עליהם המתנגדים. והנה מוהרנ"ת בראותו את כל הרעש והצעקות שהיו שם, הפנה עצמו לצד ונכנס לעיר סמוך. בינתיים הלך המחותן רבי ישראל וקרא למשטרה ובאו מהרה והשתיקום. כשנשקטה המריבה הבחין רבי נחמן מטולטשין שמוהרנ"ת נעלם והבין שהלך לעיר הסמוך. מיד יצא לחפש את מוהרנ"ת ביער ומצאהו יושב ומתפלל. ושמעו שטוען בתפילתו לה' יתברך ואומר: "...רבנו של עולם, וכי למי יש כזו קבלת פנים כשלי? לאיזה שואב מים פשוט מקבלים את פניו כמו שמקבלים את פני? וכל זה הרי אינו אלא משום שאני מדבר מרבינו ומגלה ומפרסם גדולתו ותפארתו בעולם". "רבנו של עולם!! אז א וואסער טרעגער מאכט חתונה א קינד, האט ער אזא קבלת פנים? איז דאך דאס נאר דער פאר ווייל איך רעד פון דעם רעבן". וניחם את עצמו על פי הכתוב בתורה ס"ו חלק א', שמבואר שם "שעיקר גדולתינו ותפארתינו (של כל היראים והכשרים) יהיה רק לעתיד לבוא". שאמר זאת רבינו גם על עצמו ועל אנ"ש. ושר תיבות אלו בניגון של אשת חיל הידוע "אונזער גרויסקייט און אונזער שיינקייט וועט מען זעהן ווען משיח וועט קומען, אונזער גרויסקייט און אונזער שיינקייט וועט נאר זיין אויף יענער וועלט". וחזר מוהרנ"ת לעגלה ונכנסו לעיר וערך את החופה כדת וכדין.

שיח שרפי קודש מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' סט

אמר פעם רבינו ז"ל למוהרנ"ת ז"ל: "מען וועט דיך נאך אמאהל יאגן, און יאגן, און יאגן, נאר דער אויבערשטער וועט דיך אויס פיהרן". - "עוד ירדפו אותך פעם, וירדפו וירדפו אחריו, אולם השם

יתברך יגמור עמך לטובה". וכן קודם הסתלקותו הביט רבינו והסתכל על מוהרנ"ת ז"ל הרבה, כאומר לו: "יודע אני מה שיעבור עליך".

שיח שרפי קודש מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' עו
אמר פעם מוהרנ"ת ז"ל: "הכל יכול אני לצייר לעצמי, חוץ מה' ברוך הבא' הראשון שבקבר", "אלץ קען איך זאך אויסמאלן, חוץ פון דעם ערשטן 'ברוך הבא' אין קבר". (נוסחא אחרת: חוץ מלילה הראשון בקבר).

שיח שרפי קודש ר' נפתלי ז"ל חלק ג' עמ' פג
פעם בליל שבת הלך רבי נפתלי ז"ל עם עוד כמה מאנשי שלומינו לבן זכר אצל רבי חיים סטאליר ז"ל (אבי רבי ישראל טירהוויצער ורבי לוי יצחק ז"ל), והיה באמצע החורף הקשה, ותקפו אותם רוחות עזות מלוות בשלג, עד שלא ראו ללכת לנכון, ואמר להם רבי נפתלי שיאמרו ויזכירו עמו שמות הצדיקים ותיכף כשהחלו באמירתם, התבהר להם הדרך והיה לפלא, אחר כך בפעם אחרת כשהלכו אנשי שלומינו שוב עם רבי נפתלי והיה נצרך להם שוב לישועה זו אמרו זה לזה: "נו, נתחיל להזכיר שמות הצדיקים", אמר להם רבי נפתלי: "נכון, אבל אני צריך לצוות לזה". "יא אבער איך דארף הייסן".

שיח שרפי קודש תלמידי רבינו ז"ל חלק ג' עמ' צד
רבי לוי יצחק ז"ל ראה באומאן כתב יד שכתוב היה בו חמשה מראות וחזיונות שראה בחזיונו רבי שמואל אייזיק תלמיד רבינו ז"ל, אחת מהם שייכת לתורה ב', וזהו: בליל חרפי קשה אחד מצא את עצמו עומד בחוץ, בתוך סופת שלג עזה הנקרא "זאווריקע" בלע"ז, עד שלא ידע לאן לפנות, לפתע הבחין באור הבוקע מרחוק מאיזה בית, וניגש לשם וראה שהוא ארמון מהודר מלא חדרים, ונכנס בו מחדר לחדר ומחדר לחדר, עד שהגיע לדלת שהיה כתוב עליו "היכלו של משיח", ונכנס לתוכו וראה את משיח יושב וחוגר עצמו בהרבה חרבות, וגודל היופי והחן לראות את משיח חוגר עצמו בחרבות אלו אין ניתן לשער כלל וכלל. נענה לו משיח ואמר לו: "בכלי זין אלו אכבוש את כל העולם", "מיט די שווערדן געה איך האפ נעמען גאר די וועלט". וכשעמד כך משתומם ונחרד פנה אליו משיח ואמר לו: לך לרבך והוא כבר יאמר לך פירוש הדבר, ונעלם החזיון כלא היה. כשבא ונכנס אל רבינו, התחיל רבינו לומר לפניו את התורה "אמור אל הכהנים" שבליקוטי מוהר"ן חלק ב', המתיל "עיקר כלי זינו של משיח הוא התפילה" וכו', והבין הדבר.

שיח שרפי קודש תלמידי רבינו ז"ל חלק ג' עמ' צו
כשנפרד אז הצדיק רבי מרדכי מטשערנוביל מעיר ברסלב, אמר בין דיבוריו: אמרו חכמינו זכרונם לברכה (שבת פח:): "הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". ושאל: "מה אעשה אני שהיכן שאני הולך ובא, כולם מכבדים אותי מאוד, ואף אדם לא מבזני איך אזכה אנכי למעלה זו להיות מאוהבי ה'?" אלא שצריך להיקנות "זאך איינקויפן", באנשים כאלו שמבזים אותם והם שותקים על בזיונם". והפטיר ואמר: "כאן בעיר דר יהודי שכל העולם מבזים ומביישים אותו והוא שותק על בזיונו, משום כך חפצי ורצוני להיקנות בו", ומסר סך רובל אחד שיקנו עבורו את הספר ליקוטי תפילות שחיברו מוהרנ"ת. וזה היה סכום רב פי עשרים ויותר לערך הספר, ותיכף רץ רבי שלמה ראובן זלאטעס והביא לו את הספר, ושמח בו

מאוד, ואמר: "בזאת קונה אני חלק ביהודי שכולם מבזים אותו". "דאס קויף איך זאך איין אין דעם אידן וואס אלע זענען אים מבזה".

שיח שרפי קודש תלמידי מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' קנ
היה פעם רבי יצחק דוב מ טעפליק ז"ל, באיזה לוויה והספיד מרה את הנפטר, כשסיים דבריו פנה לציבור השומעים ואמר להם: ממנו - היינו מהנפטר - כבר גמרנו לדבר, מעתה נמשיך בדיבורינו מאלו שהולכים אחרי המיטה, בהתכוונו על בני אדם החיים המלויים את הנפטר, שצריכים להתכונן ולחשוב היטב על תכליתם הקרוב לבוא בודאי. "פון אים האט מען שוין אפגירעדט, איצטער וועלן מיר רעדן פון די וואס גייען נאך". ואחזם חיל ורעדה ונתעוררו לתשובה שלימה.

שיח שרפי קודש תלמידי מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' קסג
פעם כשהיתה איזה שמחה בביתו של רבי אבא'לה ורקדו אנ"ש כדרכם, באמצע ההתלהבות הגדולה תפס רבי אבא'לה דלי עם מים ושפכו על הריצפה והלך והתגלגל בתוך המים וצעק ואמר: הנה כבר מטהרים את אבא'לה. "האט איז מען שטוין מטהר אבא'לען". כל כך היה חקוק בזכרונו, זכרון יום המיתה.

שיח שרפי קודש תלמידי מוהרנ"ת ז"ל חלק ג' עמ' קסה
כל כך חקוק היה זכרון יום המיתה בין אנשי שלומינו, שפעם בפורים בעת השכרות שהיו מתבסמים אנשי שלומינו מאוד, לקיים "עד דלא ידע" בפשיטות, פנה רבי הירש ליב הרב מברסלב לרבי מאיר ליב הנפח ואמר לו: "רבי מאיר ליב, אמור נא לנו את הספירה שלך". "זאך אונז דיין ספירה". ותיכף נתעורר ברעדה אף משכרותו הקשה ומנה לפניהם כמה שנים, וכמה ימים, וכמה שעות עברו כבר מימי חייו, כי חקוק היה זאת בדעתם כל כך, עד שלא עבר עליהם כמעט רגע בלי חשבון מדוייק, ולא בלבלו שכרותו מחשבון ספירתו. והפטיר עוד ואמר: "כך למדנו רבינו, רבי שמואל אייזיק ז"ל, שנספור ספירה בכל יום", "אזוי האט אונז אונזער רבי, רבי שמואל אייזיק גילערנט, מיר זאלן ציילן ספירה אלע טאג".

שיח שרפי קודש סיפורי צדיקים חלק ג' עמ' רטז
הצדיק הרבי מקאמינקע, תלמיד הבעל שם טוב, זצ"ל, אמר פעם בדרך צחות: "איני מבין מה מובן המילה 'לרמות', ממה נפשך, אם בכונתך לרמות את הקדוש ברוך הוא, הרי שאין הדבר באפשרותך, כי אותו יתברך אין יכולים לרמות, ואם מטרתך לרמות את חבירך, הרי שגנב אתה, ואם מרמה אתה את עצמך, הרי שטיפש הנך, ובכך מה פירוש הדבר לרמות ואת מי אנו מרמים".

אב"י הנחל מכתב א'
"על ידי התקרבות לצדיק האמת נפסק זוהמת הנחש. ולהיפך, על ידי מנהיג של שקר מתגבר הזוהמא": "יש צדיק שהוא גדול במעלה כל כך, עד שאינו מקנא שום צדיק, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק אותו לבדו יתברך, בחינת "בקנאו את קנאתי".

ספר אומר אני מעשי למלך לרב אלחנן בונם וסרמן הי"ד עמ' פז
העושים להכעיס הם מזרע עמלק

והנה רז"ל מסרו לנו מפתח לכל סיפורי התורה "מעשה אבות סימן לבנים" (עי' רמב"ן ריש פ' וישלח), וא"כ גם מעשה עמלק סימן לזרעו ונמצינו למדין מזה, כי העושים להכעיס הן מזרע עמלק. ושמעתי מהקדוש בעל ח"ח ז"ל אודות היעווסעקעס בזה"ל: "ביי מיר איז ברור אז זיי זיינען פון זרע עמלק" (ברור לי שהם מזרע עמלק), וז"ל הגר"א באבן שלמה, פרק חבלי משיח: הערב רב דבוקים מאד בישראל וישראל לומדין ממעשיהן ממ"ש ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם (תהלים ק"ו, ל"ה). והם העשירים עליזי גאווה וכו', וא"א להפריד הע"ר רק ע"י קושי הגלות. ה' מיני ע"ר יש בישראל וכו', ובעלי מחלוקת הם גרועים מכולם והם נקראים עמלקים ואין בן דוד בא עד שימחו מן העולם וכו'. עמלקים הם ראשי ישראל בגלות ועליהם נאמר (איכה א', ה') היו צריה לראש, וכל עזי פנים ורשעים שבדור הם מגלגול נשמתן של ע"ר ובני קין וכו'. וזה מרומז במ"ש (בראשית ל"ג, נ'): וישם את השפחות וילדיהן ראשונה, הם הע"ר שהם ראשי העם, ואת לאה וילדיה אחרונים, הם הע"ה הטובים שהם כפופין תחת הע"ר, ואת רחל ואת יוסף אחרונים, אלו ת"ח שהם שפלין מכל וכו'. והע"ר הם גרועים מעכו"ם, שישראל נמשכין אחריהם, שרואין שהשעה משחקת להם, וזהו סיבת אריכת הגלות עיי"ש. ומה שהביא הגר"א מהכתובים הנ"ל מפני שהפרשה ההיא ששב יעקב מגלותו לבית אביו ועדיין היה בדרכו, היא פרשת עיקבתא דמשיחא. ופרשה הקודמת לה היא פרשת הגלות, כמ"ש הרמב"ן שם.

ספר אומר אני מעשי למלך לרב אלחנן בונם וסרמן הי"ד עמ' קה השליחים ליסורנו אינם צדיקים - על כך יבא חשבון נפרד, אולם אין זה מעניננו אם אנו מגיעים לאותה הכרה, הרי ברור לנו, כי אין איש אשם בצרתנו. "אבל אשמים אנחנו" (בראשית מ"ב, כ"א). זה ענין בפני עצמו. השליחים ליסורינו אינם צדיקים. "מגלגלים חובה ע"י חייב" (סנהדרין ח', ע"א). על כך יבא חשבון נפרד. "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי" (בראשית ט"ו, י"ד). אולם אין זה מעניננו. אנו חייבים לחפש עצות לעצמנו. מאחר שאנו יודעים מי הוא המכה אותנו, עלינו גם לדעת על מה ועל למה - "מה זאת עשה אלקים לנו?" (בראשית מ"ב, כ"ח).

ספר ימי התלאות השמטות לחיי מוהר"ן דף 60

רק תנו לי את ליבכם...

(ענין המחלוקת שעליו) אמר איך אפשר שלא יחלוקו עלי, מאחר שאני הולך בדרך חדש שעדיין לא הלך בו אדם מעולם וגם הבעש"ט לא, ושום בריאה לא. אף על פי שהוא דרך ישן מאוד, אף על פי כן הוא חדש לגמרי.

שיח שרפי קודש סיפורי צדיקים חלק ה' עמ' קצג

פעם כיבדו את אחד מתלמידי האר"י ז"ל בעליה לתורה, ולדעתו לא היתה העליה לפי כבודו והקפיד במחשבתו על כך. אחר הסתלקותו כשהגיע לבית דין של מעלה ודנוהו מצאוהו נקי מכל רבב שלא היה נגדו שום דין ודברים, עד שבא מקטרג אחד וטען לפני הבית דין שמגיע לו עונש על עלבון התורה, ופסקו דינו כמדה כנגד מדה שיקבל חצי רגע של בושה, ובעת בשתו כיסתה השכינה עליו בכנפיה, וכדי שלא יתבייש ביותר, ואף על פי כן כשבא לחבירו וסיפר לו המעשה בחלום אמר לו: כל כך קשה עונש הבושה שם למעלה עד שלולא כיסתה עליו השכינה בכנפיה היה עדיף לו לחזור ולבוא שוב בגלגול ולא יעבור עליו בושה כזו של חצי רגע.

שיח שרפי קודש רבינו הקדוש חלק ה' עמ' טז
בעת שעבר על רבי ישראל בער אודעסער שליט"א הרדיפות והמחלוקת, אמר לו פעם אחד רבי ישראל מקארדאן ז"ל, כי אם לא עוברין אלו המניעות והיסורים מבני אדם אזי יכול לעבור יותר ברוחניות (כי הבעל דבר נוקם באופן אחר). וזה יותר קשה. וגם אמר לו שעל בן תורה מוכרח לעבור יותר הרבה מעל איש פשוט המתקרב לרבינו ז"ל. (ימי שמואל פרק קי"ב)

שיח שרפי קודש מימרות והברקות חלק ה' עמ' קעו
על המובא בליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו מענין שצריך להמשיך האמת מבחינת עלמא דאתי וכו', כמבואר שם, שאלו אנשי שלומינו: וכי איך אפשר לזכות לכזה אמת? ! ואמרו: רבינו הקדוש בתורותיו ועצותיו כבר המשיך לנו אמת ברור וצח כזה, שאף כיום, אף שאנו כמו שאנו, יכולים אנו בכוח זכותו שהשאיר אחריו להמשיך זאת, אם רק נחפוץ באמת במדת האמת.

שיח שרפי קודש סיפורי צדיקים חלק ה' עמ' קצו
ראו פעם את הבעל שם טוב בחדרו איך שרועד מאוד מאוד, וכששאלו אותו אחר כך על זה, ענה ואמר כמה יגיעות צריכה אדם עד שיזכה לגילוי אליהו פעם אחת במשך ימי חייו, וכמה יגיעות צריך עד שיהיה אליהו הנביא בא אליו מדי יום. וכמה יגיעות צריך שיהיה אליהו הנביא עומד בחוץ ואינו נכנס אלא ברשות (כי אחיה השילוני רבו של אליהו הנביא היה רבו של הבעל שם טוב). "ועם הרהור קל אחד של גאווה יכולים להפסיד את הכל".

שיח שרפי קודש חלק א' עמ' קכד
וכשהיה רבי יצחק אייזיק ז"ל מוטל על ערש דוי, לקח רבינו ז"ל מעט רוטב ונתן לו לאכול ואמר: "היום שימשתי תלמיד חכם אמיתי". ואחר פטירתו של רבי יצחק אייזיק ז"ל הנ"ל, נזדמן שרבינו ז"ל נסע דרך טירהאויצע ושאל: "היש בנים לאותו צדיק?" והשיבו לו: "הן!" ואמר בזה הלשון: "וויא קומט צו איהם קינדער!" [=הכיצד הולם לו בנים!] ומתו גם בניו. ומי יוכל להבין דברי אדמו"ר זצ"ל ועסקיו שעסק עם כל נשמות ישראל החיים והמתים. (המעתיק אלתר בן רבי זעליג מטעפליק ז"ל).

שיח שרפי קודש סיפורי צדיקים חלק ח' דף קו
אמר הבעל שם טוב ז"ל מתי מותר לאדם להיות לרבי ולהנהיג אחרים רק אם יודע לומר לאדם כמה גילגולים כבר היה בעולם. (רא"ח רוזין ז"ל).

שיח שרפי קודש סיפורי צדיקים חלק ח' דף קמב
ידוע היה לומר ולהזכיר לסגולה בעת צרה ששה פעמים 'ישראל בן שרה בעל שם טוב' בפרט למקשה לילד.

כשאמרו פעם להרבי ר' יואל מסאטמר זצ"ל בענין הספר 'ליקוטי הלכות' שאין לו לכאורה הסכמות, אמר הסכמות אתם רוצים? אחר שאבי הצדיק היה לומד בו עמי בבחרותי וכי צריך יותר הסכמה מזה?

פעם לאחר איזה זמן שהאריך הרבי מסאטמר זצ"ל בדיבורים מופלגים בתורה ועבודה שאלוהו מאין הם המעינות החדשות האלו, ואמר שהם מדברי מוהרנ"ת ז"ל שבספרי ליקוטי הלכות.

ספר שולחן הטהור דף רס"ז

סעודת מלוה מלכה

מי שאין לו קיבוץ טוב, יזכור בינו לבין עצמו שמות הצדיקים, כי הזכרת שמותיהם ג"כ טוב, שבזה מעורר זכותם. רסז.

ספר אורו של משיח בתורת רבי נחמן מברסלב רבי הלל צייטלין הי"ד עמ' 18

אם כל כך גדול הוא כח התפילה, ובני אדם אינם פוסקים מלהתפלל, מדוע לא נשתחרר עוד העולם מעבדותו-שיפלותו? מדוע רבים כל כך אסוניו-פגעיו? מדוע מתגברות ומתחדשות הצרות מיום ליום ומשעה לשעה? מדוע מתגברות בעולם רציחות-קין, מלחמות שאינן פוסקות בין עם לעם, בין מעמד למעמד, בין מפלגה למפלגה, בין משפחה למשפחה, בין איש לאיש? שאלה זו ריחפה גם לפני רבי נחמן והוא השיב לעיה, כי "מלחמה לד' בעמלק", מלחמת-עולם אשר רק כעבור תקופות רבות מאוד תבוא לידי גמר. כל דור ודור עושה את שלו. אבל קטן הוא כוחו לכבוש ולהיעטר בעטרת נצחון. ארוכה מאד היא המלחמה הנטושה על פני כל העולמות, ועזים וקשים וערומים לגיונותיו של האויב היושב ומסתתר אפילו בתוך ממשלתה של הקדושה עצמה. יש לחדש מלחמה זו בכל תקופה ותקופה בתחבולות רבות ושונות, לפי שהאויב גם הוא ממציא לו תחבולות רבות ושונות חדשות לבקרים להפיל למשואות-נצח את ממשלת הקדושה ולהכות חרם ירושלים קרתא קדישתא.

ספר אורו של משיח בתורת רבי נחמן מברסלב רבי הלל צייטלין הי"ד עמ' 35

אוהב היה רבי נחמן לספר לתלמידיו, וביחוד לתלמידו החביב רבי נתן שטרנהרץ, כי "שבעה המימות" עברו גם על נפשו, אלא שהוא התגבר עליהם בעוצמת כיסופיו וגעגועיו לאלקים חיים ובדעתו הברורה, שכל אלו אינם אלא נסיונות שבהם מנסים את האדם אם חפץ הוא באמת ובתמים להשתחרר מכבלי העולם החולף ולצאת כשמש בגבורתו לקראת הקדושה האלוקית.

ספר כוכבי אור דף קמה

ר' שואל מטעפליק היה חידוש נפלא בתבערת לבבו וריצתו לקיים בעצת רבינו ז"ל, ע"פ המשנה הניעור בלילה וכו' וכו'. וכל תפלתו ותורתו היתה בהתלהבות גדולה. ועל ידו נתעורר ונתקרב גם ר' מאיר ז"ל מטעפליק. ושמעתי מאבי ז"ל ששמע מר' מאיר ז"ל דרכו של ר' שואל הנ"ל, שכאשר באו אליו בני הנעורים בביהמ"ד ושאלו מאתו בגמרא או בתוספות וכו' איזה דברים שהיה קשה להולמם והשיב להם שיגיד להם לאחר שעה, ובתוך כך נכנס לחלק השני מהביהמ"ד (שהנשים מתפללים שם בבוקר) והשתטח וביקש מ השי"ת גל עיני וכו', עד שנתגלה לו הפירוש. ואעפ"כ שמעתי מאבי ז"ל שמרוב הכרח הנפילות (המגיעים מלמעלה כמובא במ"א) אמר לו פ"א מורנ"ת ז"ל בזה"ל, שואל עדיין אין לי הנאה ממך. ושמעתי"כ אם הייתי רואה שאתה נופל ונתחזקת ונשאר על עמך אז הייתי נהנה (שואל איך האב נאך פון דיר קיין הנאה ניט, איך זאל זייען ווי דוא פאלסט אראפ אין דער נאך זאל איך זעהין ווי די דער האלסט זיך וואלט איך פון דיר הנאה געהאט). גם שמעתי פ"א בשם ר' מאיר הנ"ל, שהבין מדברי מורנ"ת, שמחמת זה לא האריך ימים, ונתקיים בו הכתוב בחנוך, ואיננו כי לקח אותו א'. מחמת שידע בו השי"ת ש יפול ולא יתחזק באופן שישוב ויתעלה.

והנה כבר מובן מדברי מורנ"ת ז"ל היוצאים מדברי רבינו ז"ל המצורפים לדברי הזוה"ק וכתבי האריז"ל ששיקר רעת הגלות ולהיפך טובת הגאולה הוא ברוחניות להכרת החיים נצחיים בדביקות המוחין בעונג התורה שבנסתר המיוסדת על התורה שבנגלה. ושמחמת זה לא היתה כלל השלמה בגאולתנו ממצרים קודם קבלת התורה. וגם אח"כ מקבלתה עכ"פ בנגלה נתקלקל מחמת חטא העגל. שלא זכינו אח"כ לקבל את הנסתר שבה [שבזה היינו זוכים לחירות ממלאך המות] וכאשר בארתי מדברי רבינו ז"ל בסי' כ"ב ליקו"א חותם בתוך חותם ע"ש. ועתה בירודתינו לזה הגלות האחרון בחורבן בית שני דחמיר לן להשתקע בשער הנון ושבר הים דס"א יותר ויותר הקדים הש"י רפואה למכה. שנתעורר ר' עקיבא בערך עשרה שנים קודם החורבן ללמוד וללמד. עד שהי' ראוי שתנתן התורה על ידו] עד שנתייחד בו אח"כ תלמידו רשב"י. שנמצא בו פי שנים ברוחו כי הוא שניתן לו רשות להוציא על פני תבל תורה שבנסתר (שהיא מצד שער הנון דקדושה. כי הי' בו מנשמת משה, ועתה עלה יותר והתפאר בהאידרא... בלשון הכתוב ומשה לא ידע וכו'. ואנא ידענא) ואעפ"י שמרוב קלקולי הדורות נסתתרה אח"כ תורתו בעצמה כמה מאות שנים, אבל בכל זאת גמר הש"י להוציאה שנית מתערה והסתרתה, עד שבאה וירדה אח"כ נשמתו ברבינו האריז"ל להתחיל ולגלות יותר תורה שבנסתר (ועיין לקמן). וזאת אשר העתקתי מספר של"ה מפרשת ואתחנן וז"ל, ומשה עלה אל האלקים שהיא הבינה והשיג אף אף שער החמשים עכ"ל. ועוד מבואר שם בתחלת הענין מה שמצא כתוב בשם המקובל מוהר"ר חיים, תלמיד מובהק של האריז"ל... בכל דור בא משה בסוד העיבור... וקודם שחטאו ישראל היה משה בתכלית השלימות והי' משיג שער החמשים... וכשחטאו ישראל נעלם ממנו, וזש"ה לך רד כנ"ל רד ממנין לך. וזה שאמרו רז"ל, נ' שערי בינה נבראו בעולם ונתנו למשה חסר א'. פי' מעיקרא כולם נתנו לו ואח"כ חסריהו א'. וזה שכתוב ותחסרהו מעט מאלקים... ויעל מערבות מואב אל הר נבו נ' בו. ונכנס הנון בשמו ונעשה נשמה, וידוע כי נשמה בבינה... וזה נרמז בפסוק נביא אקים להם מקרב אחיהם... הנה ישכיל עבדי, הוא משה והוא משיח, וארז"ל כגואל הראשון כך גואל האחרון. וכן הדור שהולך הוא הדור שבא... ואמר הנה ישכיל וכו' כי המעלות יהיו בהדרגה, בתחלה ישכיל ואח"כ ירום ואח"כ ונשאו ואח"כ וגבה וכו', והולך הפסוק ומגלה מה שיעבור עליו באלו הדורות. עד שבשביל כך ראוי לעלות לכל אותה מעלה. ואמר כאשר שממו עליך רבים כן משחת מאיש מראהו... ותראו... ועליו מדברת כל הפרשה. ואמר מי האמין וכו' וזרוע ה' על מי נגלתה עכ"ל. והנה בדבר הפסוק הנ"ל המגלה מה שיעבור עליו באלו הדורות. וענין כל הפרשה הנ"ל הסובבת עליו, כל אשר יעיין בהם היטב יראה בעיניו שמבואר מהם כל אשר עבר על רבינו ז"ל מענין המריבה והמחלוקת. ולעתיד בהתגלות האמת, יאמר כ"א לחברו מי האמין לשמועתינו וכו'. ויעל יונק לפניו וכשורש מארץ ציה. לא תואר לו. ולא הדר, ונראהו ולא מראה ונחמד יהי'. נבזה וחדל אישים. איש מכאובות וידוע חולי. וכמסתיר פנים ממנו... ואנחנו חשבנוהו נגוע וכו'. גם אם תוסיף לעיין שם בשל"ה אשר יסובב עליו גם הכתוב שבסוף הפרשה הנ"ל וז"ל לכן אחלק לו ברבים. ר"ל שיקח שכר כנגד כולם... ואת עצומים יחלק. פי' הוא יקבל חלקו מהקב"ה ממש. ושאר הצדיקים יקבלו על ידיו. ותראה בעיניך שיש לבאר שזה זה מאמר רבינו ז"ל שיש לו ניגון לשיר, אשר יהי' העוה"ב של כל הצדיקים וחסידים [ושזה ענין מה שאחז"ל שר לא נאמר אלא ישיר] כי כבר נודע ומובן... שכל שכר המקווה להצדיקים הוא באמצעות הניגון שיתער לעתיד. גם מכל דברי השל"ה הנ"ל ובשם האריז"ל נראה מבואר ג"כ בפירושו הכתוב ולא קם וכו' כנ"ל שבכל דור (הולך שהוא דור שבא עד כל הששים רבוא נשמות ישראל) לא נמצא ולא קם עוד בישראל כמשה, אבל הוא בעצמו נתעלה מדור לדור יותר ויותר ממדריגה למדריגה (ואם (חסר).

ביאור הליקוטים דף פז

אות ס"ג. על אודות הנזדכך מהעבירות שבידו, לבל יתיירא מהרשע. יש להתפלא לכאורה, במה שמוסיף להזכיר על העדר היראה, גם להנלוים אליו. כי ממה נפשך, אם יזכו בהתקרבותם אליו, להזדכך גם כן, עד שלא יאונה להם כל און. למה הוכרח להוסיף ולהודיע, שגם הם יכולים לעמוד כנגד הרשע. ואם עדיין אינם מזוככים, למה באמת ישתוו להצדיק, להיות ביכולתם להכניע ולבטל סערת הרשע, אשר חזקה ועצמה לשבר ולהבליע גם להצדיקים [הבלתי נלוים אליו כנ"ל]. ואולם, במלחמת עמלק שביארנו לעיל מדבריו הקדושים על אודות הסערה הזאת, ובדבר הסתרת הצדיק שביארנו לעיל. תבין מרחוק [כמבואר במקום אחר (ליקו"ה הל' שבת ה"ה אות י)], שיש לבאר בכוונתו הקדושה, שהוא סוכב על חיבורם של הצדיק והנלוים אליו. כי בחיבורם יחדיו לבד, נכרחים להלחם עם הרשע בהכנעתם וביטולם אותו. כי אף על פי, שכל ההכנעה, והביטול, והשבירה, לצינור הרשע, הוא בכח הצדיק העליון הזה לבד. אבל מ חמת שבעוצם רוממותו במדרגת העדן כנ"ל, מוכרח גם הוא בעצמו להיות נסתר ונעלם, כי אלו ידעתיו הייתי. אשר מההסתרה וההעלמה הזאת בעצמה, יונק ומתגבר גם כל יניקת והתגברות הרב דקליפה הנ"ל. מוכרח הצדיק במלחמתו, להתלבש ולצאת דווקא במדרגת הגן של הנלוים אליו. כי על ידם לבד, יצא כחו אל הפועל, ומהעלם אל ההתגלות [אף על פי שכל אחד כלול משניהם כנ"ל]. כי אף על פי שגם הם, נחשבים כנגדו ללבוש ומכסה. אבל בביטולם כנגדו, נהפך הלבוש והמכסה לכלי נפלאה, אשר על ידה לבד תהיה כל התגלות האור, כנודע (ענין זה מובא הרבה, ועיין ליקו"מ ח"א תורה ק"מ, ועיין בהקדמת הליקו"מ "שהמכסה הוא הגילוי").

ביאור הליקוטים עמ' פח

אות ס"ז. שיש לבאר על אודות התהלה והשיר הנ"ל, שזה זה ענין התורה שבנסתר הנ"ל, אשר בה לבד, תתגלה לנצח גדולתו של יוצר בראשית. וזה לבד, יהיה כל התהלה והשיר, שיתער לעתיד [בנבל וכנור דבן דוד, כמובא במקום אחר (עיין חיי"מ מעלת תורתו וספריו אות א)].

ביאור הליקוטים עמ' שנ

חדר ו'. הוא כי השתא דאית להכי, יבואר לנו לפי כל זה, גם בישוב הפליאה השביעית, על הכרח המניעה להשתוות החשק הנ"ל. כי כפי כל הנ"ל, שעיקר כוונתו הקדושה הוא שיהיה עצם האמת שבתפלה, על נחשק אלקותו יתברך בעצמו שנתלבש בכל פרטי הבריאה, ובפרט בעיקרי דעיקרי קומת האדם והבריאה הנ"ל, שהם הרב ותלמידיו בעצמם, אשר בחבה יתירה נודע ונרגש להם בכל בקשתם וחשקם זה לזה, רק להשם יתברך לבד, השוכן בתוך כל אחד מהם [כבמשכן ציור הבית הנרמז לקמן מהמשל המובא בפנים]. וכבר נודע, שלעוצם העונג והעדן [ו]הנחשק הזה בלי תכלית, הוכרח כביכול לצמצם ולחלק את האור בצמצומי המניעות והרקיעין המפסיקין ומחלקים אותו בשינויי המדרגות המוב"פ, ומלבד מה שעל ידם ישתווה בכל דרגא כלי החשק והאתערותא דלתתא כפי כמות אור הנחשק שנמצא בהמדרגה הזאת, עוד מוכרח בכל מדרגה שיתקדם החשק על ידי המניעה בעצמה, קודם שבאים ונכנסים כלל לטרקלין הנחשק שבה, על שאין אופן כלל לקבל ולבוא בהרגשת העונג הזה בלי הכלים האלה.

חדר ז'. הוא מה שנבוא מכל הנ"ל גם לישוב הפליאה השנית הנ"ל, מה שנראה לכאורה שאינו מדבר רק ממפלת הרשעים שמוכרח להמשיך גם עכשיו, [ומה שביכולת להמשיך ההארה הזאת גם

עכשיו]. כי מדבריו הקדושים על פי המאמר חז"ל והמוב"פ עולם חשך וכו' [שנבאר בחדר ח' שאחרי זה], וכפי המסלה העולה בקשרי דבריו הקדושים, נראה לפי עניות דעתי, שמה שמתגברים בעצם האמת [שהוא פני יעקב שקראו הקדוש ברוך הוא כאל כמוב"פ], זה זה הוא מתפארת פני א'ל'-י'הו'-ה'-נביא, והרב הנ"ל, שנתגלה באמיתו ליום הדין הגדול והנורא המוב"פ. וגם לפי הקשר [והכללים הנ"ל בהקדמה], יבואר לנו שזה לעומת זה חלקי נפשות הרשעים והרחוקים לגמרי, הן מעצמות חלקי הרע, ומניעות השקר החופה ומכסה על פני האמת ליעקב הנ"ל. ועוד [לפי הכללים הנ"ל בהקדמה] יבואר לנו, שעל זה בעצמו כל התפלה [והתהלים], להכניע ולבטל את האויבים והרשעים האלה, כי הם העומדים בראשית כל הגוים והעמים, [והרחוקים הנמצאים גם בנפשות ישראל בעצמם], לצרף גם אותם בכלל המניעות מאותיות התפלה, כמובן ומבואר ממה שזה לעומת זה, אחר המחיה והמפלה של עיקרי הרשעים הנ"ל, נהפכים כל שאר העמים והרחוקים בעצמם לביורר אמיתת השפה והדיבור [כהתהפכות מניעות הרקיעין לנקודות ואותיות דברי התפלה] והקריאה בשם ה' כמוב"פ, כי גם כל עיכוב התיקון בכלליות [לקבלת שכר מצוה בהאי עלמא, שאי אפשר] עד לעתיד בבוא רוח אפינו המוב"פ, הוא מחמת שאין שום אופן לקבלת עונג הנחשק שבפניו הקדושים, עד שיתקדמו וישובו ויפתחו כלי המניעה ורקיע הוא, עד שתתהפך היא בעצמה לפתח [והשפעת האור], שעל ידו דייקא נתייחדים הכח והפועל כיחוד ואחדות האלף המוב"פ. על שבכלי המדות [וגבולי הציור ומקום זמן שבה] בעצמם, נכנסים בפתח האולם הבית הנרמז לקמן מהמוב"פ. והבן היטב דברים אלו לעובדא ולמעשה, כי לית מילתא דא תליא אלא בתיובתא, ובהשלמת התיקונים בפרטיות, להמשיך על עצמו עצם האמת מסוף התיקון שלעתידי, לשבירת ומפלת שינויי השקר החופים ומסככים על זה, יהיה נצמח גם בכלליות שבירת והכנעת הרשעים והדוברי שקרים החופים ומעלימים כעת לגמרי פני אמתת הצדיק והרב, הנכלל בפני השם יתברך בעצמו כנ"ל מהמוב"פ. כי אף על פי שלא יכנונו לנגד עיניו, ואין ביכלתו לסבול אותם כלל, אבל כביכול הוא אסור בזיקים עד גמר התיקון שבכלי הקומה הכלליות, שכל תיקונה והתהוותה הוא דייקא ממניעות הרשעים והדוברים שקרים האלה.

ביאור הליקוטים עמ' שסא

חדר כ"א. הוא שרמזנו לעיל על אודות מפלת ומחיית ראשית גוים והרשעים [עמלק], שזה מחמת שבאמת יהיה בעצם החתך והחיסרון והאין והאפס האמיתי הנ"ל, ושגם במפלתו ומחייתו דייקא יתגלה פאר והוד והדר המלך שהוא התלמיד ו'ה'ב'ן', ה'ב'ו'נה' בנין הבית המוב"פ בציור מקום זמן, שעלה תחלה במחשבת ה'א'ב'. כי ה'א'ב' לעוצם אחדותו האלף שבו כנ"ל, אף על פי שגם בנין ה'ב'י'ת' תעלה ותצטרף לאלף המחשבה שבו, אבל עיקר התהוות וכפולות אור אחדות לבית בהתגלות, הוא דייקא בה'ב'ן' הזה, ואז דייקא יעלה בזה לאור ה'נ' שבאחדות הנפלא יותר.

שיחות הר"ן מד

בענין השם של אדם. השם הוא דבר גדול מאד ודיבר הרבה מזה. גם דיבר עמנו מענין הפסוקים שנוהגין לומר קודם יהיו לרצון המתחילין ומסיימין באותיות של שמו. ואמר שידוע לבאר כל השמות של אותם שעמדו סביבו היכן הם רומזים. וביותר מרבי שמעון דיבר הרבה. שמעון הוא צירוף עו"ן-מ"ש ולא רצה לבאר באור הדבר ואמר שצירוף הנ"ל זהו ממש כל ענינו ובחינתו של רבי שמעון. זה רבי שמעון היה אחד מתלמידיו החשובים. ואמר שאל תטעה אם אומר לך היכן אתה מרומז. שגם אדם אחר ששמו כשמך אחיזתו גם כן שם. אל תאמר כן. ומכלל דבריו הבנו שכל אחד

כפי ענינו ומדריגתו ובחינתו כן יש לו איזה צירוף ורמז. והוא יודע כל זה היטב לאמיתו. אמר שצירופי אותיות גדול מאד. ואמר שהתורה שלו גדולה. אך במקום שהוא צריך להשתמש עם צירופי אותיות הוא גדול ביותר.

שיחות הר"ן צה

דע שהשם שנותנין לו לאדם הוא לפי הפעולה שיש לו לאדם לעשות בעולם. ויש אחד שעושה הפעולה שלו בחצי שנים שיש לו וצריך לקרוא לו שם אחר דהיינו שם חדש, כי השם שנותנין לאדם הוא לאחר מותו לבושין שלו, כי השם הוא בחינת לבושין כמו שכתוב (ישעיה מב, ח) אני ה' הוא שמי וכבודי וכו', כבודי זה בחינת לבושין כי רבי יוחנן קרא למאניה מכבדוה (שבת קיג:).

כי הקדוש ברוך הוא נקרא הוי"ה, כי בשם הוי"ה נתהוה כל העולמות, אבל למעלה מכל העולמות אין לו שם כי למעלה מכל העולמות אי אפשר להשיג אותו. וזהו כי הגדלת על כל שמך אמרתך (תהלים קלח, ב), אמרתך זו הפעולה, כי במאמר נברא העולם (אבות ה, א), דהיינו הפעולה היינו לפי הפעולות של הקדוש ברוך הוא למעלה מכל העולמות הוא גדול מכל השמות שיש לו יתברך. כי למעלה מכל העולמות אין לו שם כלל, וזהו כי הגדלת על כל שמך אמרתך.

וזהו שכתוב לעתיד לבוא (ישעיה סב, ב) וראו כל העמים צדקך וכו' וקורא לך שם חדש, כי האומות יהיו רואים הפעולה שיהיה לישראל ויקראו להם שם חדש. כמו כן יש אחד שעושה הפעולה שלו לפי השם שיש לו בחצי שניו ועושה אחר כך פעולות חדשות וצריך לקרוא לו שם חדש. ויש בזה סודות גדולים ונוראים מאוד מאוד. וזהו שקורין לחולה שם אחר. כי השם שיש לו מקודם כבר עשה הפעולה שלו כפי אותו השם שהיה לו והיה ראוי לו למות לפיכך קוראין לו שם אחר שיהיה לו פעולה אחרת ויוכל לחיות עוד כמה שנים על ידי שקוראין לו שם אחר כדי לעשות הפעולה כפי אותו השם.

ועל כן משה רבינו עליו השלום היה לו כמה שמות כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (מגילה יג.), כי בכל פעם עשה הפעולה שלו כבר לפי השם והיה צריך בכל פעם שם אחר לעשות פעולות אחרות כנזכר לעיל.

משלי כח, ה

אנשי רע לא יבינו משפט, ומבקשי ה' יבינו כל.

פירש"י, אנשי רע לא יבינו משפט, אינם משימים לב לפורעניות העתידה שיחבוננו בה וישוּבו מדרכם וינצלו. משפט, יושטיצ"א (משפט, עונש שטראף) בלע"ז.

זה שמו נאה לו

ספר

תיקון הכללי

כי הוא תיקון הברית הנקרא "תיקון הכללי" כמבואר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן (כ"ט אות ד' עיין שם). והוא תיקון למקרה לילה, חס ושלום, לומר אלו העשרה מזמורי תהלים באותו היום שקרה לו.

הוציאו מהעלם אל הגילוי

אדוננו מורנו ורבנו

רבי נח נחמ נחמן מאומן

זכותו יגן עלינו, ועל כל ישראל, אמן.

ואמר בענין תיקון זה:

"לא נודע זאת מיום בריאת העולם" ... "הוא דבר חדש לגמרי חידוש נפלא כי הוא תיקון נפלא ונורא מאוד מאוד" ... "תיקון גמור ומועיל מאד מאד" ... "דבר נפלא ויקר" ... "הוא תיקון הכללי כי כל עבירה יש לה תיקון מיוחד אבל תיקון זה הוא תיקון הכללי" ... "תיקון זה יאמרו ויגלו בפני הכל" ... אני חזק בכל הדיבורים שלי אך באלו העשרה מזמורים אני חזק ביותר.

אב"י הנחל עמ' שסא

צריכים לקבוע בלב היטב זכרון יום המיתה ויום הקבורה שמוכנים ועומדים לזה בכל עת ורגע, וכל הימים של האדם מנויים וספורים וקצובים במספר אצל ה' יתברך, וכל שעה שיתבטל בקניית הסחורה הטובה היא אבידה הנצחית, אבידה שאינה חוזרת, אבידה והפסד ריוח נפלא ונורא "עין לא ראתה" וכו' שהיה מרויח בהשעות האלה. צריכים למהר ולזרז עצמו בתכלית הזריזות לשוב לה' יתברך.

אב"י הנחל עמ' שעו

שיט

רבינו ז"ל צעק בקול עמוק וחזק "אלט טאהר מען ניט זיין" אסור להיות זקן רק להתחיל בכל פעם מחדש כאילו היום נולד, כי אין קץ להתגרות הבעל דבר שרוצה להאביד ולעקור את האדם לגמרי. ברוך אלוקינו שחמל עלינו בדור החלש הזה, אשר על דורותינו אלה נאמר: "ותרד פלאים אין עוזר לה", כאשר אנו רואים מה שנעשה בעולם, את המעשה הרע הנעשה תחת השמש בעיתים הללו. עלינו להודות ולהלל ולשבח לה' יתברך תמיד, שחמל עלינו ונתן אור קדוש וחדש נורא ונשגב כזה, שעשה ועושה עמנו ניסים נפלאים כאלה, אשרינו שזכינו לחסות ולהסתופף בצל כנפי הצדיק, לא יאשמו כל החוסים בו. בודאי תשוקתך החזק אל האמת גרמו לך שתזכה לידע מהצדיק מעוצם אהבתך ותשוקתך החזקה.

עיני תלויות למרום עד שיפתח ה' ברחמיו את שפתי, ויתן בליבי ודעתי לפרש שיחתי לפניו יתברך על כל הצרות והתלאות העובר עלינו מיד שונאינו, למענו ולמען נאמן ביתו אשר אנו סמוכים עליו, יעשה ברחמיו ויציל את עמו ישראל מידם, ויעשה עמנו חסדים נפלאים וישועות חדשות להכניעם ולשברם כחרס הנשבר, ונגילה ונשמחה בישועתו. עיני תלויות למרום ומצפות ומקוות ומיחלות. מכלות, צופיות, מקוות, מיחלות ודומיות בכליון עינים עד שיפתח את שפתי לפרש שיחתי לפניו יתברך על כל התלאות והצרות העובר עלינו מיד שונאינו. ה' יתברך יחזק לבינו לבטוח בה' ולא יוכלו להפחיד אותנו עוד בעת צרה הזמנית כי ה' אתנו, והודיע לנו על ידי הצדיק האמת שאפילו כמו שאנחנו, בדורותינו אלה, עדיין ה' עמנו ולא יזנח ה' לעולם. בטח בה' כי לא יעזוב אותנו לעולם. לה' התקוה הישועה והתקוה שיתחיל מעתה להושיענו ישועה שלימה.

שכ.

בחסדו הגדול הצילנו עד הנה ולחסדו אנו מקוים, שיצילנו תמיד.

בכל יום עומדים... והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. אסור להיות עצל ורפה ידים רק להיות איש חיל ומזורז וחזק ואמיץ בדעתו, לראות ולהבין הרמזים שהצדיק מרמז בלבינו בכל יום ובכל עת ברמזיו

הקדושים, כי עדיין ה' אתנו ועמנו ואצלנו וכו', ומחזק אותנו בהתחזקות נפלא בלי שיעור שלא נירא ולא ניחת ולא נפחד כלל, כי ה' אתנו תמיד בכל מה שעובר עלינו לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול.

כל דיבור ודיבור שיצא מפיו רבינו הנורא ז"ל, נחל נובע, עולים עד אין סוף ויורדים עד אין תכלית להרים ולהגביה גם כל הרחוקים שנתרחקו וירדו לגמרי מהתורה עד שאין ירידה למטה מזו גם עליהם הגיעו רחמיו בדור הזה לעוררם ולהקיצם ולשמחם.

ספר ביאור הליקוטים דף ע"ב

אות י"ג. שלכאורה יש להתפלא, בשם וענין הגן [וההכרח שנמצא בזה] לצמיחת נפשות ישראל. אבל בהמבואר הנ"ל, שהגן והתורה הוא הטבע [ולא כן העדן]. נראה מבואר, שענין הגן, הוא הכלי המוכרח לקבלת השפע והנהר היוצא מלמעלה מהטבע, שהוא העדן כמוב"פ. כי מאחר שהוא למעלה מהטבע, אין לו גבול וסוף כלל, ואין לקבלו זולת במדה ובהדרגה, ובכלים נפלאים המוכרחים לזה, [כנודע, וכמובא במקום אחר (מובא הרבה, ועי' ליקו"מ ח"א תורה קפ"ה)].

איש אחד שהוא היה כל היום כאין ואפס מתבטלים לגמרי הם רואים מעשיות כאלה ויש איזה אור בלב שהוא מחפש באמת מה שזוכים על ידי זה מעשיות כאלה עוד לא היה בעולם תורות כאלה עוד לא היה בעולם הלכות כאלה עדיין לא היה בעולם הכול בכוח רבינו בדיבור אחד רק רק תנועה של אצבע רק איזה תנועה זה זה הוא לוחם בזה עם כל העולם עם אצבע אחד ליקוטי מוהר"ן כזה יש בעולם תורות כאלו ליקוטי תפילות יש יש ליקוטי תפילות כזה בעולם לא נתגלה עדיין בעולם מה שראיתי בעיני מה שהשם יתברך עזר לי להבין להבין מה שזה זה אי אפשר אין דיבורים לדבר ברגע אחד הוא מהפך את כל העולם עם כל החכמות שלהם הם מתבטלים לגמרי כל העולם מתבטלים כנגד כל דיבור ודיבור שלו שיצא מפיו נו מי שרוצה באמת מי שמחפש באמת ישים ליבו לאיזה דיבור של רבינו ליקוטי מוהר"ן סיפורי מעשיות שיחות מה שזה אני ראיתי הכל מה שהשם יתברך היום יש מחלות כאלה שאין להם רפואה לא נתגלה הרפואה שלהם נעלם לא יודעים אבל יש רפואה זה זכה רבינו - שגיאות מי יבין - בספר מהזקן הקדוש וכו' וכו' בדף 235 מצוטט דיבור מקלטת ספרי רבינו הקדושים ושם בספר מצוין קלטת גדול השם 66 צד א' (המשך) שהוא יכול לעזור גם לזו גם לכל הדורות לקרב אותנו לאור כזה שאי אפשר להגיע אליו אפילו אם נעבוד כל ימי חיינו בכל רגע ורגע באמת לא נוכל לקבל כלום כנגד רגע אחד של רבינו שהוא יכול לעזור לכל העולם זה נתגלה האמת חזק מאד האמת נגד כל כל הכוחות שבעולם לא יכולים לא להזיק להאמת לאמת אמיתי יש כל מיני אמת אבל רבינו הקדוש גילה לנו טיפה מהים מעניין זה איך שהוא יכול לעזור לנו אפילו לנו מי שמשים את ליבו באמת באמונה אז הוא רואה את זה בעיניו לא צריכים אפילו רואים בעיניו מה זה הליקוטי תפילות מה זה ליקוטי מוהר"ן מה זה ליקוטי הלכות מה זה ליקוטי כל דיבור הוא כלוליות כל התורה וכל הצדיקים וכל הכל בשבילנו מי ראה מי שמע פלאות כאלה אבל יש דברים כאלה שזה מפסיד הכל השטותים של הכסף של התאוה כן רבנים אפילו רבנים גדולים הם שקועים בתאוות בכל התאוות ורוצים להיות רבי אבל רואים מנצח את הכל האמת מנצח הכל איפה עוד אמת כזה שעדיין לא נתגלה בעולם עכשיו אנחנו חולים כאלה שאנחנו צריכים רפואות חדשות לגמרי כאלה מי שמחפש באמת הוא רואה בכל דיבור של רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן בסיפורי מעשיות בליקוטי תפילות רק יכניס את מוחו וליבו באמת אז הוא זוכה לקווה לקיים לקווה מי שיש לו איזה חלק כן באמת באמונה באמת רואים בעיניו מעשיות כאלה עדיין לא היה בעולם אין בעולם אין כמוהם תפילות כאלה אין בעולם חכמה כזה דעת כזה לב כזה עדיין לא נתגלה בעולם עכשיו יתגלה רבינו הקדוש כבר נמצא בעולם יש כבר ליקוטי מוהר"ן בעולם יש כבר סיפורי מעשיות כאלה יש כבר ליקוטי תפילות כזה שכל דיבור יכול להחיות כל העולם לשם יתברך יש מחלות כאלו שאין להם רפואה אין להם רפואה יש ורבינו הקדוש בדיבור אחד הוא רופא כל המחלות של כל העולם מה שגילה לנו עדיין לא מגיע לטיפה מן הים ליקוטי מוהר"ן כזה ליקוטי תפילות כזה לראות התורות והתפילות אז נעשה ביטול הטבע לגמרי נעשה פלאות כאלה בעולם אורות כאלה שכל דיבור הוא יכול להחיות כל העולם כל החולים בדיבור אחד מי שהוא בר דעת יכול להבין כל התורה אבל יש עניין שהוא כל התורה מקבל ממני כל התורה וכל הרפואות וכל התיקונים הכל ממני וכשזוכים לשבר באמת אתה יודע מזה להכנס להיכל רבינו הקדוש מה שזה מה שזה יכולים לראות בעיני ליקוטי מוהר"ן כזה תורות כאלה יש בעולם שיחות כאלה יש בעולם הוא אמר שכל שיחה שלו הוא כלליות כל התורה איזה צדיק שיום צדיק לא אמר דברים כאלה בשביל שהוא צדיק הוא לא יגיד מה שדברים ש.... מכתבים מכתבים כאלה עלים לתרופה מכתבים כאלה מי ששם ליבו הוא רואה סיפורי מעשיות כאלה לא היה בעולם עדיין סיפורי מעשיות

כאלו בערגר ועני חוכם ותם והמעשה האחרונה של השבעה בעטלרס מי ראה כזה מי מי שיש לו אוזנים ועיניים יכול להרגיש יכול לראות ולהרגיש ולהבין שזה עוד לא עוד לא יש עוד ועוד ועוד ועוד מעיין של מעיין חדש ורפואות חדשות לולא אם הייתי זוכה לראות טיפה מן הים לראות מה שזה לא הייתי חי בעולם עבר עלי מה שעבר כדי שאוכל להכניס בליבי את אור כזה יש יש דיבורים הרבה לדבר שצריכים אותו שצריכים אותם כמו שצריכים הנשימה האורח חיים מה שיש בעולם מחלות כאלו שאי אפשר להגיע לשם שום תיקון ושום עזרה אבוד לגמרי כן והוא מהפך הכל יש שיחה שאמר גדול השם ואין יודעים כלל בכל דיבור שיצא מפיו הקדוש הוא עיקר תיקון ושהוא מאיר בנו מאיר בנו אמונה בהשם בתורה הוא פותח כל המפתחות כל המפתחות אצלו הוא פותח במפתח אחד כל האורות כל האורות כן אבל יש סודות סודות לא רק הסוד הזה שגילה מי זה נחמן מי זה נחמן נחמן אתה יודע מה זה נחמן נחמן נחמן מאומן כן אז הוא גילה לנו איזה איזה אור מהאור שאנחנו צריכים להושיע עכשיו הוא זמן הגאולה הוא יש לנו כבר רבינו הקדוש פה בעולם תורות כאלו תפילות כאלו מעשיות כאלו אם יש נתגלה עדיין שיכול להושיע את כל העולם ברגע אחד בדיבור אחד שלו הוא מהפך הכל עם כל הכוחות כל זה אור חדש זה אור חדש שלא נתגלה עדיין רבינו הקדוש יש שיחה שאמר רבינו הקדוש שיחה בקיצור גדול הוא אמר כל הדיבורים שיצאו מפיו הוא אמר אני נהר המטהר מכל הכתמים נו מי אמר כזה מכל הכתמים העולם בתגבר הוא התגבר מאד הוא רצה להרוג את רב נתן ורבינו והכל והוא חי וקיים חי וקיים הוא חי וקיים בעבור במוחנו וכל דיבור הוא אור כזה שלא היה עדיין בעולם אי אפשר להגיע לזה איך רבינו הקדוש יש לו כח להפוך הכל כל העולם ולכבוש כל העולם הוא כובש כל העולם בדיבור אחד הוא כובש כל העולם כל הרבנים וכל החכמים וכל לא צריכים הרבה לדבר רק לראות הסיפורי מעשיות השיחות שלו הליקוטי תפילות שלו התורות שלו רואים בעינים שזה מה שגילה עוד לא מספיק יש עוד ועוד ועוד בלי סוף ותכלית הכל בשבילנו לעזור לנו אני לא ידעתי מה זה כל מה שהשם יתבורך האיר עלי והאירו לי כח ניסים ונפלאות כאלה שאני עמדתי במלחמה נגד גדולים ומפורסמים כאלה בכל העולם גאונים גדולים אי אפשר להבין דרך הטבע איך יכולתי איך אני יכול לחיות אחרי שעבר עלי מה שעבר בעניין זה נס שאני חי אני לא יכול להבין איך איך אני חי בעולם איך נשארתי בחיים המתנגדים בעצמם אמרו שלא יכולים להבין מה שזה איך אני מחזיק מעמד איך אני לוחם כנגדם כנגד כל העולם הם לא יכולים להבין אם זה איזה כח נמצא בעולם כל דיבור שיצא מפיו הוא רפואה לנו ולדורותינו ולכל העולם רפואה ותיקון גמור תיקונים תיקונים כואילה שהוא עוד לא היה בעולם רבינו הקדוש אמר דיבור דיבור כל מספיק זה נ אני נוח נחמ נחמן מאומן.

אני יכול להושיע לכל העולם אני יכול לכבוש כבר כל העולם והוא כבש כבר כל העולם יש כבר ליקוטי מוהר"ן וסיפורי מעשיות כאלה אז יש כבר רפואה לכל העולם לכל מה שעבר עלינו וכל מה שעובר עלינו ויעבור עלינו.

אני ראיתי את זה בעיניי פלאות כאלה שלא שמעתי ולא ראיתי מימי נתגלה בעולם דעת בזה חכמה כזה אמת כזה שעדיין לא נתגלה בעולם וזה רבינו הקדוש הוא המפתח של הכל כל אחד לא מ אמין שהוא יש לו תקווה עדיין יכול לחזור בתשובה הוא לא מאמין בזה הוא יודע שהוא כבר נטבע בכל מיני רע בכל מיני והוא עובד בשבילו רבינו הקדוש אמר הבעל דבר מסבב ככה ככה אני אעשה ככה הוא מהפך הכל הוא עושה ככה והוא רבינו הקדוש עושה ככה כן כן דיבור שלו הוא רפואה ישועה לנו ולכל דורותינו לעד ולנצח נצחים כל דיבור הוא הוא כח כזה שהוא מתגבר נגד כוחות כאלו הוא מהפך הכל יכולים לראות רק המעשיות המעשה של השבעה בעטלרס אם יש כזה בעולם אם יש תורות כאלו כמו בליקוטי מוהר"ן בעולם ליקוטי תפילות כזה שרבי נתן אומר בפרוש לא

נתגלה תפילות כאלו לא היה תפילות כאלו בעולם צדיק קדוש כזה אור כזה הוא עשה ליקוטי הלכות ליקוטי הלכות שכל דיבור יכול להחיות כל העולם.

צד ב'

כל ליקוטי מוהר"ן וסיפורי מעשיות וכל דיבור הוא מאיר לנו כל התורה וכל הטוב וכל האור שבעולם שאפשר להכניס בנו הוא חוכם כזה שהוא כנגד כולם רבינו כולם כאין נגדו אין להם שום שום אני הייתי מחיים לחיים ראיתי החיים כל העולם טוב מה זה חיים של העולם דיבור אחד מרבינו מהפך הכל הכול לכולם כובש כל מיני מלחמות כובש ברגע הכל חלשות מה שיש כזה בעולם אור כזה שיכול להפוך כל העולם הוא מהפך הכל לטוב משמד לרצון בליקוטי מוהר"ן יש יש תורה הצדיק עומד בין שמד לרצון הוא מוציא משמד אנחנו חס ושלום כבר עברנו כול כך בחינת שמד הוא מעלה משמד לרצון הוא עומד באמצע איך משה זה משה בתיבות השם משה ש מם שין הא שין זה שמד מם הוא מהפך משמד חס ושלום הירידה הכי גדולה בעולם שמד לרצון להפך להפך לרצון רצון הוא האור הכי גדול בעולם רצון רצון שברצונות רעה דרעוין הצדיק עומד שמד שין מם דלת משה זה שין מם הא ורצון שין מם ואו איך רצון שין מם ואו רצון בגימטריה רצון הצדיק עומד בין שמד לרצון הוא מהפך משמד לרצון שמד זה הכי ירידה הכי גדולה הכי שאי אפשר לעזור כלל שמד הוא מהפך הצדיק עומד משה עומד בין שמד לרצון הוא באמצע שין שמד מם משה יש מם הוא מהפך מי שמד לרצון משה הצדיק הוא מהפך משמד לרצון שמד זה הירידה הכי החושך הכי גדול ורצון הוא להפך רצון ההפך של שמד הוא מהפך משמד לרצון הצדיק עומד בין שמד לרצון הצדיק עומד בין שמד לרצון הוא מהפך משמד לרצון עומד בין שמד לרצון הוא מהפך משמד לרצון דיבור אחד רק נגד כל העולם מה שמד יש רפואה ננח שהוא עושה משמד לרצון הוא מהפך משמד לרצון (צוחק) הצדיק מי זה הצדיק משה ומשה זה מהפך משמד לרצון משה רבינו משה רבינו רק לראות פלא של כל דיבור אז הוא מודה הוא רואה הוא מרגיש מה שזה ליקוטי מוהר"ן מה זה סיפורי מעשיות ומה זה קיצור ליקוטי מוהר"ן ומה זה השיחות מי שמשים לב לזה לדיבור אחד באמת אז הוא יש לו רפואה ותיקון נעשה עמו פלאות כאלה פלאות חדשות שהוא מהפך משמד לרצון מי שיש עיניים ולב ומחפש אמת הוא מוצא פה בכל דיבור של ליקוטי מוהר"ן של סיפורי מעשיות פלאות כאלה שלא נתגלה עדיין בעולם שהם יכולים להפוך כל העולם ככה וככה הוא עושה ככה זה מהשיחות רבינו הקדוש אמר הבעל דבר עושה ככה ואני עושה ככה יש עוד ליקוטי מוהר"ן כזה היה בטבריה ראש המתנגדים היה בטבריה אני הייתי כולם היו מתנגדים גדולים לברסלב והוא היה גאון גדול המוח שלו הוא אמר לכל לכל המתנגדים הוא אמר להם עוד ספר כמו ליקוטי מוהר"ן אין בעולם הם רצו להורגו מה זה דיבורים כאלה דיבורים כאלה עוד אין כמו ליקוטי מוהר"ן הוא אמר הם ספר כמו ליקוטי מוהר"ן אין עוד בעולם אנחנו צריכים עדים הוא עד לעצמו האמת עד לעצמו הוא לא צריך עדות וראיות רק לראות המעשיות שיחות והליקוטי תפילות וליקוטי מוהר"ן עוד יש לו מספיק יש לו כל טוב כל התיקונים וכל הרפואות וכל הישועות בדיבור אחד הוא צעק רבינו הקדוש גיוואלד זייט אייך נישט מיאש קיין יאוש איז גאר נישט פאר האנדין אם היה העולם מקבלים את זה היה עולם חדש חולים כאלה אי אפשר לעזור רק ננח נחמ אתה יודע מי אני אני ננח נחמ מאומן יש עוד נחמן נחמ שיר ניגון ניגון כזה שהוא יכול להפוך כל העולם לשם יתבורך אני נחמן ואני ואני מי זה נחמן נחמ נחמן מאומן אתה יודע מי הרב"י הרב"י הוא ראש בני ישראל זה רב"י הוא מדבר בכל תורה לכל אחד מישראל אתה יודע מי הרב"י ראש בני ישראל הוא רב"י ואני נחמ נחמ אני הרב"י נחמ נחמן מאומן שידע ניגון כזה שהוא תיקון

ורפואה וישועה לכל אחד וכל אחד יעיין שמה בליקוטי מוהר"ן התורה למד מה שגילה שם בכל דיבור שהוא מהפך משמד לרצון התורה למד יש מספיק לכל העולם לכבוש כל העולם מספיק זה התורה כל תורה תורה ח' התורה האחרונה שלו שהוא גילה בעולם ברגע הוא לחולה שאין לו רפואה הוא מרפא אותו ברגע ורגע בדיבור אחד כל העולם בהשיחות יש שיחה שאמר רבינו הקדוש אסור אסור להיות זקן הוא לא היה זקן הוא כבר סיפר מעשה מה זה זקן הילד הקטן הכי קטן הוא היה יותר מכל הזקנים הא יש בעולם מעשה כזה ליקוטי מוהר"ן כזה יש בעולם שיחות כאלה יש בעולם ליקוטי תפילות יש בעולם כזה וזה יש עוד נהרות וישועות כאלה שיתגלה בעולם רבינו הקדוש שבא לאומן אחרי כל הגדולות הוא היתה לו התבודדות הוא דיבר עם השם יתבורך והוא אמר לו איך זוכים להיות יהודי תעזור לי איך איך זוכים להיות יהודי ככה אמר רבינו הקדוש הבעל שם טוב הבעל שם טוב הביא לנו את רבינו הקדוש הבעל שם טוב היה לו בת אדל ואדל הולידה את פייגה אמא של רבינו ציפורה פייגה בן פייגה כל הגדולים כל הצדיקים האמיתיים אמרו עליה שהיא נביאה הבעל שם טוב הקדוש הביא את רבינו הקדוש בעולם החביות עם תבואה עם תבואה כולם רעדו מגודל האור שהיה בבית ועוד ועוד ועוד הבעל שם טוב הקדוש היה מעשיות כאלה רבינו הקדוש הוא היה מותר במופתים אני אני לא אני לא אבל מי הביא את רבינו הבעל שם טוב משה רבינו הבעל שם טוב היה משה רבינו הוא היה צדיק כזה הבעל שם טוב גילה כתר שם טוב נקרא כמה דפים רבינו הקדוש גילה תורות כאלה ותפילות כאלה ושיחות כאלה כל מי שיש לו איזה עיניים ולב רואים מה שזה רואים מה שזה רואים המעשה של השבעה בעטלרס והשיחות והתורות והתפילות יש כזה בעולם עוד לא היה, כזה זה השורש של כהכל כל תורה זה עניין זה עניין של איך להמשיך זה ענין זה ענין פלא כזה שעדיין לא נתגלה בעולם אסור להיות זקן הוא לא היה זקן כל התורות והשיחות והתפילות עכשיו הגיע זמן הגאולה נדע מה שזה יבוא משיח ויגלה מה שיגלה זה הגאולה הכל בדיבור אחד של המעשיות שמה יש כל התורה וכל האורות זה השורש של הכל מי ששמע דיבור אחד מהתפילה של רב ישרואל קרדונר היה נופל פחד ויראה על כל אחד ששמע הנוסח של הניגון שלו בתפילה אני זוכר את זה איך הוא דיבר עם השם יתבורך ביקשתי אותו הוא גר היה בצפת במירון בקשתי אותו שיבוא אלי לטבריה הוא אמר כן אני ישר יבוא הוא נשאר בטבריה בשבילי וככה היה הוא לא הלך כבר לשום מקום הוא נשאר בטבריה כמה שנים בשבילי אולי יצליח להוציא אותי מן העולם הזה כמו שצריכים הוא היה לו ליקוטי מוהר"ן בלב היה לו סיפורי מעשיות כבר והוא זה השורש של כל התורה של כל האורות הכל רבינו הקדוש זה השורש של כל התורה של כל של הכול עוד לא היה דבר כזה בעולם שהוא מחדש מתקן כל הכופרים כל הרשעים כל הכופרים הם אומרים שאור כזה עוד לא היה בעולם כל החילונים וכל החכמים שלהם כולם נופלים כולם מתבטלים לגמרי לגמרי נגד כל דיבור שלו אני זוכר הכל מה שנעשה עם האדם בעולם לא פעם אחת ראיתי את מלאך המוות ולא יכול להזיק לי כן אני כבר הייתי אצלו והוא הוציא אותי אני חי אני נמצא בעולם הוא כבר עשה מה שעשה הוא כבר גמרתו ואגמור גמרתו ואגמור הבעל שם טוב הקדוש מה שהוא זכה הבעל שם טוב הקדוש תלמידים שישים תלמידים שכולם היו צדיקים גאונים הם העריכו אותו וידעו שהם לא כלום נגדו כולם היו גאונים צדיקים עוד ועוד ועוד מעיינות מעיינות מעיינות הם לא עוזבים אותנו אף לרגע מי רבינו? אני גם יש עוד ועוד ועוד בלי סוף ותכלית הבעל שם טוב הוא אמר לרבינו לנכד אתה מבייש אותנו שעולה העבודה שלך לשם יתבורך אז אנחנו מתביישים ומתבטלים לגמרי.

קלטת שיר חדש מהפך הכל צד ב'

...שזכינו בדורות האלו

אני היה לי מכתב מרבינו מאוד אני אקרא לך המכתב מאד היה קשה לי לרדת אליך תלמידי היקר להגיד לך מה להגיד להגיד לך כי נהנתי מאד מעבודתך ושאתה שאתה מהפך הכל לטוב ומאמינים ברבינו הוא מהפך הכל מאד היה עוד פעם מאד היה קשה לי לרדת אליך תלמידי היקר להגיד לך כי נהנתי מאד מעבודתך ועליך אמרתי מין פייעריל וועט טליען ביז משיח וועט קומען.

קלטת 66 גדול השם

אני יש לי כבר כמה שנים אמרו לי בפתק אות אמרו לי זמן הגאולה קרוב מאד עדיין אנני לא רואה אבל זה יבוא משיח יבוא ויבואו כל הישועות משיח יתקן אותנו וכל ישראל כל עם ישראל הוא לא רוצה שיהיה יחסר איזה חתיכה מישראל כולם שלמים רק הגוים יהיו כמו בעלי חיים כמו נמלים הם ידעו לעמוד כל היום ולאכול תבן איי איך אפשר רבי נחמן אפשר אצלו הכל אוי ווי אני יודע אתה לא יודע אני יודע אני סבלתי מה שקיבלתי מה שזכיתי להתקרב לרבינו מה שאני סבלתי אין לשער ואין להעריך אין דיבורים לדבר שכולם היו מתנגדים אני הייתי רק יחיד יחיד ואיש פשוט אין לו מוח ואין לו חכמה ואני ניצחתי את כולם כולם כבר תחת האבנים ואני פה אני אומר הלואי עכשיו אני אומר אם היה קשה יותר כולם צחקו ממני לא היה אחד עימי אבל בלב היו כולם עימי במכוסה בלי ידע אז היו כולם איתי הם הרגישו שברסלב לא פשוט הם הרגישו שאני מצחק מכולם מכל הלומדים הגדולים.

מתוך הספר זה ינחמנו דף 248 בזמנים הללו רבה של טבריה היה הרב משה קלירעס שהיה מפורסם בכל העולם כולם העריכו אותו והיו לו כל התוארים של גדול המפורסמים גאון חכם משכיל נבון צדיק קדוש וכו' כאשר רבי ישראל דב נעשה ברסלב פסק עליו הרב שהוא חייב לעזוב את החסידות הזאת והוא לא הסתכל על זה כלל - עוד צדיק גדול ונשגב ר' מוטל מסלונים שכל העולם רעדו למשמעו גם הוא רדף אותו ומירר לו את חייו על היותו חסיד ברסלב אך רבי ישראל בשלו לא נע ולא זע ממה שהוא ונשאר בשלו להיות חסיד ברסלב והיה עומד בגבורה עצומה נגד שני עוקרי הרים כאלו.

וגם הרב הוא הבין בליבו הוא הבין שאני חשוב יותר ממנו הוא הרגיש בליבו הוא היה הרב כל הכול היה בידו כן אבל אבל עברו ארבע ימים הוא נחלש ונפטר ונעשה הלוייה לוייה גדולה באו מירושלים להלוייה הוא היה לו שם גדול בכל העולם אבל ישראל בער הייתי בביזיון בשיפלות גדול ואני צחקתי שמה צחקתי מכולם וככה קרבתי כמה נפשות מהם מהגדולים כן הדיבורים שלי היה נכנס בליבו והיה מתביות בליבו זה היה מין הצגה כזה רק גדולת הבורא לילה אחד אני זוכר כמו עכשיו הוא הלך אני התפללתי ערבית איתו ביחד לאחר התפילה הוא הלך הביתה והבית שלו היה קרוב להבית הכנסת והוא הלך ואמר הוא דיבר על רבינו הקדוש ועל רבי נתן לשון הרע וביזיון ואחר כך חתכו את הבן שלו לא לא אם יותר למחר למחר חתכו את הבן שלו לחתיכות לחתיכות והקולות שלו היה ככול צפת זה ההי בצפת למחרת בבוקר הוא בא עם שמירה גדולה ומאיים לצפת והוא ראה את החתיכות החתיכות של הבן הוא קיבל מחלת סכרת סוכר והיה חולה איזה חודשים ואין ברירה ונפטר הוא דיבר על רבינו הקדוש ועל רבי נתן לשון הרע אוי ווי מה שהוא סבל בחייו מה שהוא אני חושב שהיה לו חרטה על כל זה היה עונשים קשים מאד מה שאי אפשר לדבר ולתאר מה שהשם יתברך משלם על בזיון של הצדיק ועל כבוד הצדיק הקדוש ברוך הוא מקפיד יותר מכל התורה ורבינו הקדוש ורבי נתן שני אנשים מצחקים מכל העולם ברסלב ברסלב עוד לא עוד יהיה מה שאי אפשר לשער לתאר יהיה כזה שמחה כזה בעולם שלא היה מיום בריאת העולם שנתגלה רבינו

הקדוש רבינו הקדוש אמר משיח יגיד פירוש על ליקוטי מוהר"ן כן שום צדיק לא אמר כזה משיח יגיד פירוש על על ספרו על ליקוטי מוהר"ן הוא דיבר בקיצור זה טיפה מהים זה טיפה מן הים עוד פחות יותר חידוש כמוני עדיין לא היה בעולם אנחנו מדברים ולא יודעים כלום כלל וככה כל העולם כל העולם לא ידעו מרבינו היה גדולים גאונים ולומדים ולא ידעו כלום מרבינו הקדוש אדרבה עוד מתנגדים ורודפים מבזים ורבינו הקדוש מה שהיה עכשיו יהיה (להפך) יהיה אני ראיתי את כולם היה להם פרנסה גדולה פרנסה מחלה גדולה ואני לא היה לי לחם לאכול אני והילדים לא היה לי לחם לאכול וככה הנחתי השארתי הילדים והלכתי להתפלל וחזרתי ואין לחם אני זוכר שפעם אחת בא לטבריה איש אחד למדן והוא היה לא היה לו בנים והוא בא לטבריה להתפלל על קברי צדיקים שיהיה לו בנים והוא נתן לי כמה פעמים שקלים שקלים שלח אותי שלח אותי ואחר כך ירד ואמר לי אני לא יכול כבר אוי חרפת רעב זה אי אפשר לתאר אני סבלתי רעב רעב למות ולא היה מי שירחם ויתן לי איזה איזה זו פיתה זה טוב בשעת מעשה אני הייתי סובל הייתי בכעס על השם יתבורך מדוע מדוע ועכשיו אני אומר הלואי והייתי סובל יותר הילדים בניסים נתגדלו ונשארו בחיים ברוך השם כולם יש להם לחם לאכול ויש להם לאכול ויש להם פרנסה הו הו רבינו הקדוש אמר גדול השם ולא יודעים כלום זה כל הדיבורים זה כולל בו הכל גדול השם ולא יודעים כלום רק הדיבורים האלו שהם דיבורים שכולל בו כל התורה וכל ישראל וכל מה שקרה ושיעבור עלינו הכל כלול בו רק בדיבורים שאמר רבינו של עולם בשם רבינו גדול השם גדול השם ולא יודעים כלום בזה כלול כל התורה וכל ישראל וכל מה שעבר וכל מה שיעבור הכל זה דיבור הוא דיבר בקיצור גדול השם ולא יודעים כלום ליקוטי מוהר"ן כזה ישנו בעולם מיום בריאת העולם ליקוטי תפילות כזה ישנו בעולם מי יכול להגיד שישנו בעולם אפילו דיבור אחד מהליקוטי תפילות אמת כזה כח כזה ליקוטי תפילות כזה עוד לא היה בעולם יש עוד לדבר לדבר לדבר זה לא אפילו טיפה מן הים עניין גדולתו ועיקר גאולתו שהוא יכול לעזור לנו חולים כאלה אני יכול לעזור אפילו לחולה שאין לו רפואה אני יכול לרפאות אותו אם אנחנו היינו יודעים מזה מאמינים בזה היה היינו צדיקים קדושים מה שלא היה מעולם ימים ים הגדול לא יספיק לכתוב על גדולתו של רבינו זל שהוא יעשה עולם כזה יש כבר בעולם ליקוטי מוהר"ן מ שיח יגיד פרוש יש כבר ליקוטי מוהר"ן יש כבר ליקוטי תפילות יש כבר ליקוטי הלכות יש כבר ליקוטי עצות יש כבר אוי מה שיש כל טוב כל הגדולים בכל העולם יפלו יתביישו כן מה זה איפה היינו היה לנו רבי נחמן מברסלב ולא ידענו כלל אני והילדים היינו מסוכנים כמו רב נתן כמו אצל רב נתן כותבת לו רב נחמן הלך להדפיס ליקוטי הלכות ולא היה לו על הוצאות וככה הוא נסע והדפיס ליקוטי הלכות ואשתו של רב נחמן מטולטשין היא כתבה לרבי נתן תדע שאני שתמצאו אותנו מתים מרעב אין לנו נחמן נסע ולא השאיר אפילו פרוטה אחת ואין לנו לחם אז הוא כתב לבן של רבי נתן ושיעזור עוד כיס ויתן על לחם בשביל הילדים של רב נחמן מטולטשין כזה נדפס הליקוטי הלכות רבי אלפנדר הרב אלפנדר הוא היה גאון הדור והוא ביקש מהגבאים של הישיבה שיתנו לי לחם לאכול ואמרו לא לישראל בער לא הוא לומד ספרי ברסלב אנחנו לא ניתן לו כלום הרב נפטר הגבאי שלו אמר אסור לתת להם כלום הוא לומד ספרי ברסלב בישיבה. הוא היה איש צעיר של שלושים לפחות כן איש צעיר והוא דיבר על רבי נתן ועל רבינו הקדוש הוא דיבר לשון הרע אוי מה שהוא סבל אוי ווי מה שהוא ראה ומה שהוא סבל על שביזה את הצדיק מי יכול לשער את זה מה שהוא סבל כל הדולאריים של אמריקה היה בידו ולא היה לי לחם לא אני ולא הילדים הקטנים שלי לא היה לי לחם לאכול אני מתבייש לספר אבל באמת הוא ככה אני הלכתי למאה שערים לאשה אחת עם רגליים חולות ואני בקשתי אני צריך לחם בשביל ילדים ולא היה מי שיתן לי אני חזרתי ולא היה לי כלום לא לחם ולא כסף ולא כלום אני חזרתי הביתה וראיתי שהילדים

ורוצים לחם ובוכים לחם לחם לחם ולא היה מי שירחם ויתן לי לחם רק היה סכנה גדולה היינו כולם אינני יודע איך אני איך אנחנו נשארנו בחיים ילד אחד ילד קטן ילד אחד הוא מת מרעב הוא נעשה נפוח ככה הוא מת הילד הראשון שלי נפטר מרעב מי יכול לשער מי יכול לספר אבל עכשיו אני רואה שזה טוב טוב טוב אני שמעתי אותם איך ילדים בוכים ואומרים לחם לחם לחם ולא היה לי לתת להם יותר מפרוסה ילד קטן מבקש לחם ולא היה לי לתת לו ככה חתיכת לחם איזה חתיכה רק חתיכה שירגיש הטעם של הלחם (צוחק) ואמרו אסור לתת לו לחם אסור לתת לו הוא לומד כל היום ליקוטי הלכות הוא לומד בלילה עם רב ישרול ליקוטי הלכות בלילה אנחנו כל היום לומדים גמרא ובלילה ישנים והם לומדים בלילה ליקוטי הלכות אנחנו ישנים אם לאו היינו ישנים לא נותנים להם ללמוד ליקוטי הלכות אבל ישנים כשבא ביום והילדים פתחו את פיהם לחם לחם לחם ואני לא היה לי לחם לתת להם אוי איזה טעם זה ילד אחד בן שנה הוא נפטר הוא נעשה נפוח ונעשה רגיל כמו זהב ונעשה נפוח עד שהוציא נת נשמתו עד שהוציא את נשמתו מעב איפה נשמע בעולם דבר כזה אני לא מגזם אני לא משקר אני לא מגזם ולא משקר אני לא יכול לספר ולתאר המצב כמו שהיה לכל הדורות ולנצח נצחים לכל הדורות לא יספיקו לספר לתאר מה שסבלנו היינו משפלות יותר מ יהודים אצל גויים בשפלות גדול בבזיון גדול מה הוא לומד ליקוטי הלכות של רבי נתן אני ברוך השם התגברתי ועמדתי בניסיון ביזיון כזה ילד בן שנה נפטר הוא נעשה כמו הר כן הגוף שלו מתוך רעב הוא מת ילד בן שנה אי אפשר לתאר לספר לדבר כל כך לספר טיפה מן הים מה שאנחנו סבלנו מזה שהוא ברסלב רק שהוא ברסלב אין דיבורים אין דיבורים לדבר מהדיבור אין אי אפשר לספר ולתאר לדבר מזה כמה שתשמעו עוד לא טיפה מן הים הכל היה איך נעשה ליקוטי הלכות וליקוטי מוהר"ן אינני יודע איך איך נעשה איך נעשה אנחנו צחקנו מכולם אנחנו הדפסנו בטבריה ובצפת ובירושלים היה שני ברסלבים רב ישרול קרדונר וישרול בער הם צחקו מאתנו אבל אנחנו בליבנו צחקנו מהם כלל אני לא מבין איך אני יכול לחיות איך אני חי רבוננו של עולם זה היה דברים גדולים דברים ילד בן שנה הוא יש לו את כל הכוחות של כל הטעמים של העולם והוא הרגיש שזה חסר לו הוא צריך לחם והוא בכה עד שמת (צוחק) מי יודע כמה צרות אני פטרתי לכל עם ישראל על ידי זה שהילד סבל כזה מיתה כזה הוא נעשה נפוח מרעב ילד מה לספר מה לדבר מהאנשים שלי רבינו הקדוש אמר יהיה זמן לדבר ומה לספר מהאנשים שלי מי אנשים שלי הילד מת ואני מצחק אני בכיתי מת אצלי בן שנה מרעב הוא נעשה נפוח כמו הר מרעב אני לא מגזם ולא משקר חס ושלום זה עוד לא כטיפה מן הים מה שסבלתי על זה שהוא ברסלב.

לא היה לנו נשים להתחתן כל האנשים לא רצו ברסלב מה ברסלב אין כלום לא כסף ולא כבוד ולא שום דבר בשביל מה להתחתן עכשיו אני מצחק אבל אז לא צחקתי אני סבלתי מה שאין בעולם דבר כזה מיתה כזה כזה כזה אין בעולם רק בשביל ברסלב העולם נברא רק בשביל ברסלב וכל הצרות והישועות בשביל ברסלב נראה איזה חוליים אלה איזה גיבורים הם חמי היה מכה את רב ישרול ותלש לו הזקן כן מזה מה אתה רוצה מחתני מה זה שיהיה ברסלב מה אני לעשות אני יש לי ערבים שיהרגו אותך בדרך בזמן שאתה הולך למרון הם יהרגו אותך בדרך הם אמרו לרב ישרואל מקרדן הם יהרגו אותך עזוב את חתני עזוב אותו כשיבואו כל העולם הערב של האנשים שלי שהם מוכנים לסבול הכל בשביל האמת איזה גיבורים הם חסידי ברסלב איזה גיבורים הם איזה נשארתי רק אחד שם בלא רעש כולם הם תחת האבנים כל המתנגדים רק אני נשארתי לבדי אני נשארתי רק אחד יחיד כולם איתי אני נשארתי יחיד מלפני מאה שנים אין מאה שנים אין גם שבעים שנים כן כל מי שבא לרבינו על ראש השנה היה לו ניסים גדולים איך שנשאר בחיים וברוך השם כולם חזרו בשלום כולם צחקו מהם הם ברסלב הם זרקו אבנים לברסלב כן אם ראו חסיד ברסלב זרקו לו אבנים

שימות בשביל מה ברסלב בשביל מה שיחיה אם ברסלב יותר טוב שימות מי להיות ברסלב עכשיו אני מצחק אבל אז בכיתי הבן שלי שוכב בן שנה הוא מת ברעב אני לא משקר ולא מגזם הוא הכל לילה הוא בכה, כל הלילה לחם לחם לחם כל הלילה הוא בכה ואני שומע ואין לי לתת לו מי יכול לדבר לספר מה שעבר על ברסלב והיה תחיית המתים כל העולם יבואו לרבינו לראש השנה ואיך יהיה מה יהיה אם כן לא צריך לנסוע לאומן יהיה ירושלים רק צדיק שיהיה מקום בשביל כל העולם שיהיה להם איפה לעמוד כל המטוסים לא יספיקו כל מה שיש בעולם לא יספיקו בשביל לבוא לרבינו כולם אוייי איזה חתונה יהיה (צוחק) אני לא יכול כל כך לצחק אין לי כח כל העולם יסעו לאומן כל העולם יסעו לירושלים אם לא ירושלים אז אומן או ירושלים או אומן כשמחפשים אמת אז זוכים אני נולדתי בן מתנגדים גדולים שהיו למדנים גאונים צדיקים מפורסמים בכל העולם ואני לא ידעתי לא ידעתי כלום אבל אני חפשי אמת ומצאתי איש אחד רב ישרול קרדונר והעולם הלמדנים החסידים כן וראיתי וראיתי מה זה ברסלב כן והיה לי הייתי גיבור כזה שעזבתי כל העולם ונדבקתי וקישרתי עצמי לרב ישרול מקרדון זהו העולם מי שרוצה אמת מי שאומר ליקוטי תפילות אז הוא מוצא אמת העיקר היא רבינו הקדוש רבי נחמן זה העיקר והיסוד של כל התורה של כל אחד מישראל לקשר עצמו אליו אז יבואו כל הישועות כן זה העיקר אם יש רבינו הקדוש יש כבר הכל השם נתן לי מתנות טובות אני יודע איזה דברים פלאים שאי אפשר לדבר איתם עם כל אחד יש דברים שהוא שהם מסתירים האמת אבל אם רוצים באמת אם מתפללים לשם יתברך באמת אז זוכים זוכים לדברים נפלאים רבי נחמן הוא העיקר השורש והיסוד שלנו ושל כל ישראל ושל כל התיקונים הוא הכל בלעדיו אין לנו כלום הוא העיקר והיסוד ככה הוא גילה לנו טיפה מן הים נו אם אין אמונה אין כלום העולם בזה מסוכן מאד צריכים רחמים רבים ולהתפלל לשם יתברך תמיד שנזכה לדעת האמת יש בעולם הרבה שקרנים שהם מחריבים את העולם רבינו הקדוש גילה בזה פלאות גדולות גדולות אבל השם יתברך גדול מאד הוא יהפוך הכל לטובה יש הרבה לדבר לספר מה שיש בעולם עכשיו זה עניין שלא היה עדיין זה עניין הגאולה בשלמות באמת אמונה כזו עוד לא היה בעולם חכמה כזה עוד לא היה בעולם שזה כל חיותנו וכל חיינו אוי יש לנו רופא כזה שהוא יכול להחיות מתים הוא יכול הכל הוא יחדש אותנו יחזק אותנו הוא מחדש נותן לנו מוח חדש לב חדש הכל חדש אנחנו החרבנו הכל והוא עושה ומתקן ומחדש עוד לא היה בעולם קדושה כזו חכמה כזו שזה יעשה עולם חדש כולם יעשו רצון התורה באמונה באמת יתהפך הכל לטובה הכל יתהפך זה זה זכינו הכל רבינו הקדוש מה שהוא יכול לעזור לנו לחדש אותנו זה הכל רבינו הקדוש בלי רבינו אנחנו חסרים הכל עם רבינו הקדוש הכל טוב אני לא אומר את זה אם אני אומר יכול להיות להפך אבל רבינו הקדוש כל הדיבורים שלו הם דברי השם ממש אסור להרהר מה שהוא אומר צריכים אנחנו לקבל ולקיים באמונה שלמה דבר כזה הוא חדש לא היה מעולם הגאולה עדיין לא היה בעולם עכשיו הוא זמן הגאולה ויהיה כל העולם יתהפך כולם יעבדו את השם זה דבר חדש עוד לא היה בעולם פלא כזה שהוא יכול לעזור לנו עוד לא היה ולכל ישראל אפילו יהיה מי שיהיה הוא יכול לעזור לנו לעזור לו לעזור לכל ישראל בכל רגע חדש.

זה לא היה זה עכשיו נתהוה איזה חול דק מזה בבעולם ויהיה עולם חדש עם כל דיבור של רבינו מכל דברי תורתו אין דיבור אחד הוא מחזיר כל העולם לשם יתברך דיבור אחד אין שום יאוש בעולם כלל רק דיבור אחד והוא מרפא מחזק כל אחד ואחד ומחדש כל אחד ואחד ונותן לו הכל חדש מתחדש לב חדש זה דבר כזה זה עניין שעוד לא היה בעולמיש מחלות שאין להם רפואה שום רפואה והוא יכול לרפאות גם מחלות האלה הוא יכול לרפאות אותנו לחדש אותנו עוד לא היה בעולם חידוש נורא ופלא כזה עוד לא היה בעולם שהוא יכול לחדש אותנו לתת לנו לב חדש ומוח

חדש הכל חדש ראש בני ישראל ראשי תיבות רב"י הוא הרב"י שלנו הוא נותן לנו הכל חדש לב
חדש עיניים חדש הכל חדש יבואו כל העולם כל העולם יבואו למשיח תן לי תיקון אני רוצה תיקון
תיקון מוכן ליתן תיכף ציבור אחד עניין אחר עניין חדש יש כבר ליקוטי מוהר"ן בעולם נו כולם יש
להם תיקון יש כבר ליקוטי מוהר"ן בעולם אני נ נח נחמ נחמן מאומן נו אני ראשי תיבות נח
נחמ נחמן מאומן זה כבר כלול כל העולם עם כל הכל תיקון תיקון תיקון תיקון. אני רבי נחמן זה נ
נח נחמ נחמן מאומן.